apieren.

tfangen

1684.

1684.

ven en Papieren,

Van

Batavia,

vanden Jare 1684.

No: J

Zeelant
A° 1684.

Register der brieven en papieren gaande met het gehuurde Schip de Romeijn van hier over Bengale om van daar over de Caap de goede hoope naar de havenen onses Lieven Vaderlants te navigeren ende geconsigneert aan D'. Ed^le. Heeren Bewinthebberen van de Generale Nederlantsche Geoctroijeerde Oost Indische Comp. ter Cameer tot Middelborgh in Zeelant.

N° 1. Originele Generale missive van Haar Ed^s. den gouvern. Generaal Joann^s: Camphuijs ende Raden van India tot Batavia aan d'. Ed^le. Heeren Bewinthebb^rn: ter vergaderinge van 17^e. geschr: in dato ultimo maij 1684.

N° 2

N:o 2. diverse Copie brieven &c:a, door voorn: H:r de Haar Ed:s aanden E:r Commandeur francois Tack en raat, Item vanden Coninck van Bantam gesz: Zedert 7. feb:o tot ultimo mey 1684. Zynde apart gebonden volgens t register daar annex.

3. diverse Copie brieven door gesegde Commandeur francois Tack en raat voornt: aan welgem: H:r de Haar Ed:s tot Batavia gesz: daar by gevoeght Zyn verbaal by forme van rapport door den voorn: C: tack aande hooge Regeringe overgelev: wegens t voorgevallene en Zyn verrigten tot Bantam Zedert 4:e January tot 4: Juny 1684. inlegels: nog alle Translaten der brieven door den Coninck van Bantam aan H:r de Haar Ed:s inden tyt geaddresseert en alles Conform het daar by Zynde Regis ter in een aparte volume ingebonden

N:o 4

N.° 4. Copie relaas en Concept missive mitsgaders vraagpoincten, Item remonstrantie door den Command.r Jacobus Couper opgestelt en aan de Hooge regeringe alhier overgelev: Concernerende Javas Oost Cust onder Dato 6. January 1683 tot 17 april 1684.

5. Copie placcaat door Haar Ed.s tot Batavia den 14. april Jongst geëmaneert, wegens 't verhandelen en Transporteren van vaste goederen

6. Item placcaat offte ordre door dieselve Haar Ed.e beraamt over het onwettigh verkopen en Transporteren van Slaven en slavinnen &c. onder Dato 7.e april 1684.

7. Generale negotie Boeken van d'Comp.e Staat en Commercie in India gesloten onder Dato ultimo Maart 1684. Bestaande in een Journaal en Grootboeck

N.o 8. Batavias negotie boeken beginnende
Ao. sept.br 1682, en gesloten
ult.o aug.o 1683. bestaende als boven

9. balance getrocken op de generale negotie
boeken van India onder dato

10. memorie van Equalisatie der retouren
aende respective Cameren opge..
maeckt voorden Jare 168

11. Notitie door den luytenant ubigh berght
aen de hooge regeringe van Bat.a
overgelevert, en wegens een ver..
lackt Japans kistie met Schoyde
dingen gevult om aen graeff
Magnus de la Guarde rycx
Drost van Sweeden te mogen
gesonden worden.

12. appointement by den agtb.e raet van Jus..
titie deses Casteels gevelt tot
laste vanden gewesene mayoor
Jan francen Goldstyn.

13. Bevindinge door den E. Isaack Soolmans gewesene visitateur generaal opgestelt wegens den gewesen secreparen Mr. Jacob van Dam onder dato 22: april 1684

14. Debat door gem.te secretaris van Dam dienen tot antwoort van de bovenstaande bevindinge aan haar Ed.s tot Bat.a overgelevert.

15. Originele particuliere missive van haar Ed.s den gouverneur generaal ende Raden van India tot Bat.a aan d. Ed. Heeren Bewinthebb.s tot Middelburgh gesz.de in Dato 31.e mey 1689

16. Lyste vant schip De vryheyt voor de Camer Zeelant alhier tot Batavia in dato 3. maart 1684 geanimeert met syn overge-brachte volckeren

17. reek.e over de kostgelden vant schip De

Nota. de Nos. 9 tot 15. rede dat geene inde generale brieff deser gaden ende afgaende en aenkomende brieffboecken gedupliceert werd, dat men naar de met de ordinaire verschrijvinge te volgen.

de Anna door den Schipper opgeslott en in Rade van India geresumeert zynde is de scheduel wel en na beloren bevonden

Nota gaat in handen vanden Schipper vande anna een origineel brieffje aand. E. de Heeren Bewinthebberen tot Middelburgh onder dato ult.o Meij 1664.

Batavia in 't Casteel den 16.e aug.u 1664

Fred: van Abreault

Clerk

Register
voor
Zeelant

N.o 1

Generale

Missive

Aan d'Ed:e Heeren
De bewinthebberen vande
Generale Vereenigde Nederlandsche
geoctroijeerde Oost Indische Comp:a
ter vergaderinge van Seventhiene
Tot
Amsterdam

Ed:e Hoog Agtbare
Gestrenge wijse voorsienige
seer genereuse Heeren.

P:r de Jagten Eemlant
en Jambij

Edele Hoog Agtbare Heeren

Op den 8:e februarij deses lopende
Jaars zijn onder de vlagge vanden e:
Commandeur Gordplaet Volck uijt
dese rheede vertrocken, en 21:e dagen
daar aan in goede gestalte buijten
sijndae

sindas eergte in eenen Zee gestaakt de schepen
de ridderschap van holland, 't Wapen van
alcmaar, de vrije Zee, de Burg van Leyden
Africa, 't Eyland Mauritius en oostenburg
gesamentl. mede gevoert hebbende, een
Cargasoen ten bedrage van ƒ 3270281: 19: 4
daer onder gerekent ƒ 13913:16:6 zynde
het kostende van do. Japanse Zyde rocken
en 2818 lb. Chinese thee, welcke goederen
wy goet gevonden hebben, met het Jagt
Bomlant, benevens de brieven en papieren
vande generale secretarye, de voort na te senden
om over deselve verdeelt te worden;
gelyck geschiet is, en uw hoog Ed.s ook sal zyn
gebleken uyt den bysonder brieffken
mitsgaders de factuurtjes en Cognoissementen
door den eersten klerk vande generale
secretarye Fredrick abartsatt, en de den
factuurhouder Gerrit van hoorn onder dato
29 feb. daer nevens aan uw hoog Ed.s affgeveerdigt
de

De goetheyt des Heeren heeft d'eerste scheepen
hier [?] bereyde bodems als mede de vier
fluyt schepen, Kruys de Spijck, Adrigem
't [?] en Westbroeck, die den 26en decemb.
des voorleden Jaars 1683. mede uyt dese
rhede voor aff vertrocken zijn, een
voorspoedige en behouden reyse verleenen
mitsgaders deselve genade bewijsen, aan de
schepen 't Land van Schouwen en Willem
Hendrick, derwelcke wij staat maken, dat
insgelijcx met den Rijs ladinge int laat de
van Januarij off 't begin van Februarij
Jongst des. van Ceylon nat vaderlant
vertrocken sullen zijn, met deselve der
genoemde [?] Retour schepen, hebben wij onder
dato 19 der meergemelte maand Februarij
seer [?] laten afgaen onse Jongste generale
missive, en uw Hoog Ed: daer by van
Comps staet, en gelegentheyt herwaerts
soo veel bericht gedaen, als de kortheyt des
tijds

tijts, en verwerring van veele saken
(daer wij ons hoe langer hoe meer in
beswaert vinden) heeft willen toelaten,
met toeseggingh, en voornemen om UE de
naaste en laatste besendinge deses
per Versaijssens Uwe Hoog Edl. oock wat nader
kennisse te geven, van veele gepasseerde en
voorgevallene dingen, daer wij ter dier tijt
ook seer onkundig van waren, en welcken
aengaende wij moeten verklaren, voor als noch
onbequaem te zijn onse gedane beloften uyt
geheel te voldoen; want buyten het geene
wij tot nog toe hebben beginnen te ontdecken;
en uyt 't vervolg deses zal worden aengewesen
laat het sigh aensien dat de tijt veel meer
verwonderens en beklagens waardige handelingh
te voorschijn en aan den dag brengen zal
als ons en Uwe Hoog Edl. aengenaem zal
konnen zijn; Sedert het afgaen van gemelte
ons jongste eerbiedigh schrijven, is hier op 3 maart
Jongstled.

Hoog Edele heeren voor rescq. van de Camer
Zeelant besonder en redelyk voorspoedig
uyt het vaderlant aangekomen het
kloeke schip de Vryheijt soodanig gemant
ofte bevolckt, als de nevensgaande Notitie
zal konnen aanwijsen, daer wij van hebben
verstaen dat voort sluyten deses nog mogen
byvoegen, de fluytschepen Huys te Neel-
Langewijk en Coren Calpel, na welcke
zaak wij niet minder verlangen, als nade
twee ende omdat wij daarmede
verwagten uwe Hoog Ed.e nader schrijven,
ende soo wij willen hopen een betere tydinge
speciael ter opsigte van de onregtveerdige
en onbeschaamde pretentie der Engelse,
wegens het gepasseerde tot Bantham;
als het sig opt vertreck van gemelte
Vryheijt vertoonde, dat ons diensaangaende
stont toe te komen; sijnde ons met het
seer wel geworden, uwe Hoog Ed.e generale
missive

lijts, en verwarring van veele saaken
(daar wij ons hoe langer hoe meer in
bedraaijt vinden) heeft willen toelaaten
met toeseggingh, en voornemen om UEd.e d
naar de laatste besendinge deses
ver verhaesens uw Hoog Ed.ts ook wat nader
kennisse te geven, van veele gepasseerde en
voorgevallene dingen, daar wij te deser tijt
ook seer onkundig van waaren, en welken
aangaande wij moeten verklaaren, voor als n
onbequaam te wijsen onse gedaane beloften niet
geheel te voldoen; want buijten het geene
wij tot nog toe hebben beginnen ontdecken
en 't geen 't vervolg deses zal worden aangehaalt
laat het sig aansien dat de tijt veele meer
verwonderens en beklagens waardige handel
te voorschijn en aan den dag brengen zal
als ons en uw Hoog Ed.ts aangenaam zal
konnen zijn, sedert het afgaan van gemelde
ons jongste eerbiedigh schrijven, is hier op 3

jongst

Jongstleden voor reecq. vande Camer
Zeelant gesonden en redelyck voorspoedig
uyt het vaderlant aangekomen het
kleyne schip de vryheyt soodanig gemant
ofte bevolckt, als de Neffensgaende Notitie
Zal komen aanwysen, daer wy van herten
wenschen, dat voor 't Sluyten deses nog mogen
bycrygen, de fluytschepen Kuys te Neel
Langewyk en boren Casper, na welcke
Zaak wy niet minder verlangen, als nade
twee ses om dat wy daermede
verwagten UE Hoog Edle nader schryven,
en soo wy willen hopen een betere Tydinge
special ter opsigte vande onregtveerdige
en onbeschaamde pretentie der Engelse,
wegens het gepasseerde tot Bantam;
als het sig opt vertreck van gemelte
vryheyt vertoonde, dat ons dienaangaende
stont toe te komen; Synde ons met het
selve wel geworden, UE Hoog Edle generale
missive

missive gedateert de Vergaderinge
van seventhiene tot Amsterdam
den 22e Junij mitsgaders nog een nader
missive, geteekent door Heeren Commissarisen
uyt deselve uw Hoogh Ed. vergadering
tot het afhandelen der voorn. Bantamse
offte Engelse Zaken geauthoriseert
en gedateert den 28e der naest volgende
maent Julij, beyde des voorleden Jaers 1683
en versien met sodanige papieren, off
schriftuiren tot bylagen, als de register der
respective ons heeren aangewesen: van de
advertentien en consideratien daar inne
vervat, sullen wij ons nagelegent zijn van
tijt, en voorval van saken, ten beste en
bedienen, en uw Hoog Ed. daar by gegeven ordres
en bevelen, met alle schuldige pligt
nakomen, mitsgaders het gerequireerde antwoort
op deselve uw Hoogh Ed. brieven, laten sufferen ter plaatse
en materie daar 't behoort en best te passe komen
beginnende

beginnende naa gewoonte over
met de provintie

Amboina alsoo we vele en andere verscheyde
nodige besoignies ons voor als nog geen
tyd overgelaten hebben om het
Commissariale Rapport wegens Amboina
en banda by den Heer Commissaris
Padbrugge overgesonden, in Raad van Indija
naar behoorlijk te examineren, ende daar op de
gerequireerde besluyten te nemen, om te
dienen tot order en Reglement;
derwaarts soo hebben wy egter daaromme
de aangewesen schepen niet opgehouden
maar die selve soo draa gereet waren,
met de meest nodige behoeftens henen reyse
laten werden, wel tot het overbrengen
van onse verdere rescriptie aanhoudende
de wel besetste sloep de Piesangh
als

als daer toe bequamer vant Jaght de
Javaanse bode geoordeelt werdende, en wade
van inmiddens nog al gedient zijn geworden.
wij hebben UEd. bij onsen jongsten
onder dese materie g'adviseert, het vertreck
vant Jagtje Naaltwijck na Amboina, op 21e januarij
laatstleden met 106 militaire Coppen benevens
ook d'Eerw. predikant Hendricus Schoonenbeeck
waar bij nu voegen de montuire vant Cargasoen
dato mede affgegaen, ende ijder het
verschuldene met de andere schepen, onder voorst. Wel.

Pr. gemelte Naaltwijck

in Contanten Rxs 30060 a 60 st ...	f 90180:-:-
Coopmanschappen ...	57690:13:2:
Vivres drancken en medicamenten	17206:7:-:
30 last Rijs en 9 do Tarwe ...	2593:-:-
d'ongelden ...	3959:2:12:
Summa	f 171079:2:14:

Zedert hebt het schip America als ook
de Hollandse Tuijn mede gesonden

Transporteere f 171079:2:14:

respective

Amboina

Per Transport . . . . . . f 171074:2:14:

respective ladinge behouden, waarinne
het harde weder, tsedert de
retourschepen; als de arbeyt van
siampans, veel verlet veroorsaeckt
heeft, soo dat Amboina den 28en
maert vandaer vertrocken is, met
het onderstaande Cargasoen.

60200 rs.ds Contant waar af 25000 tot verdeelinge vande risico mede helft schuyten geschept zijn om d'n passant Amboina aantegieven . . .	f 150600:–:–
Coopmanschappen	„ 28877:18:2:
Wijnen en drancken	„ 41723:10:–
900 zak rijs waar aff de helft geordonneert is bij volgent heyt na banda beschicken . . .	„ 28800:–:–
8 zak tarwe Cadjang en boontjes	„ 992:–:–
diverse gereedschappen	„ 5425:11:4:
d'ongelden	„ 2930:–:3:
Summa	„ 259348:19:9

Het Jagt Hendricus op 30 do.
gedestineert om naar

Transporteere . . f 430423:2:7

Per Transport - - f 930923: 2: 7:

ontlossinge vande onderste Landen
goederen, voort na Ternate gesonden
ende aldaer ent vaerwater
gebruijckt te werden als

d'Equipagie goederen . . .	f 3899: 9: 8:
uijt het yser magasijn . . .	" 9922: 2: –
uijt de Wapen Kamer	" 2339: 2: –
d'ongelden	" 222: 2: 9:
Summa	" 11327: 16: 12:
t'Samen Summarum	f 99[illegible]60 :18: 3

Zijnde met 't gemelte d'America tot dienst der Lande
kercken in amboina insgelijcx verstreckt den
Eerw. Predikant Petrus dix als oock
de onder handt. en nodige vercken 23
ambagts gesellen, maar geene scheeps timmerluyden.
daer Zij ten hoogste om verlegen waren;
alsoo onse schepen voorwaert met soo groote
lecke dringe daer van te komen afsteken
om redenen Uw Ed.e genoegsaem ende
verstendigh

Amboina

derwaarts gedemandeert —, gelyk ook
naar 't leven van de Heer voorden geïtereerde
missive ende beklagh, door welgemelte
Heeren Commissarissen uyt hooghgem.te
vergaderinge aan ons gesz. ende gedirigeert
niet geraden gesien hebben vinden —,
eenige militie boven de opgemelte schepen
af te zenden; maar is den Gouv.r en Raadt
geordonneert —, hun te bedienen van
vrywillige en uytwonende inlanders, voor soo
veel zij mogte oordeelen te benodigen —.,
Concerneerende dat van Macassar op Jacab
oostcust de stond te verkrijgen om aldaar
met rys beladen te werden; en daarmede na
Amboina vaart te zeylen, daar van is ons bij't
Jongste brieffken van Japara in dato 28: maart
geadviseert, dat dien bodem op de voorsz. Cust
nog niet verschenen was, wij sullen het
verder van verloop, namentlyk dat
sedert die van Macassar wat meer in
voorraadt.

voorraat van thijs gevracht en magtig
geworden sullen zijn, doch deesen bodem zijnde
voller ladinge te geven, mitsgaders opt
advijs van haer Ed: Ed: thuijs te meeren, den 29:en Janu:
Jongst leeden affgegaen naer amboina off
Banda gesonden, zullen hebben, dat echter niet
geschiedt zijnde, als zij alleen maar in halve
mag weesen sullende het genoeg sonder dat
secours bij te houden daer van andere scheepen
nog veel hebben ende staet souden konnen.
bij het vertreck der voors: america onder den
gemelte datum van 7:e maart affgegaen
hebben wij ook gevoegt extract uijt de missive
van UwEd: Ed:e vergaderinge in dato 22:e
Junij 1683. raekende door deese gouvernementen
in onder andere suspensie de culture der
nagelen, daer op dit gouvernement hebben
geene reflexie voor den 2 meer te laten doen,
maar sulx geondeele de orangkaijen
Landraeds
1:

Amboina

Landraads alomme aan te seggen dat het bij-
de reeds gedane plantagie voor eenige jaren
off tot nader naarsoekinge
Zal mogen en moeten blijven berust, en
soude ook de afsterwende boomen, door
nieuwe aanplantinge te doen vervangen;
waer benevens ook nog geordonneert is
om de Consideratien [illegible]
missive ter neder gestelt, raakende het
geprojecteerde nieuwe Hooft Casteel sal Ued. Zulx
laten geen voortganck met den bouw van dien
te maken, tot onse nadere ordre, mits dat
ondertusschen het oude Victoria, ten
besten doendelijk, en op het ontbeerlijkste
soude werden gerepareert; en gebragt in
goet postuur van defentie, voor der
en sullen ook de buyten posten daar het
nodig zij naar gelegentheyt des tyds
en voorraadt van de benodigde
materialen om alsoo tegen alle gedugte en
onvoorsiene

onvoorsiene aenslagen, speciael der Engelse
en andere malcontenten, wel op hoeden te
wesen, het poinct van menagie is daer-
neevens by renovatie almede gerecommand.
En om dat het neijginge aende gotwilligheijt
der Inlanderen mogte komen te haperen;
soo hebben wij de regeringe aldaer
van gelijcken andermael seer serieuselijck
termen vermaent, de selve geene de
minste oorsaeck van misnoegen te geven,
't zij met het opleggen van nieuwe lasten en
ofte eenige dwang omtrent de religie.
Zijnde bevoorens van het getrouw leggen der
betalen der Slaeven, in het nodige aenbevolen
ende daar het ook inde aanschijnt te haperen;
wij hebben om de voorsz redenen ook goedgevonden
die van Kessing insgelijcks de papoeas
ongemoeyt te laten tot sijder en wijlen
deselve onder hare nevelen overgewaeyt sullen sijn.
Ende onse jongste schrijven nog eer tweede de
actie

Amboina

actie van den fiscaal op en tegens de beyde
Inlanders geweest hebbende de sloopen
achter boot en pauw, wegens het smuijlen
van eenige pretense opgevaagde nagelen
welcke saak bedeckt bij den Raadt van Justitie
wesende gedetermineert zijn beyde deselve
bij sententie gedoemt, aan de paal de Justitie
aan te sien, mitsgaders de eene 3 en de andere
2 Jaaren inde ketting by de gemeene wercken
sonder loon te arbeijden met een amende
van $\frac{1}{m}$ gagie pro fisco, boven de pondement
van qualiteijt etc. Des incidenten
zal den Raad voor de jong zijnden fiscaal
van Indja den E. Gualter Zeeman
van gelycke intendige, om de fraude te
examineren en dan voorts daar mede te
handelen zoo als hij ex officio zal bevinden
te behooren, onder gelyck tegen het clandestine
vervoeren off steelen van Comp.s dierbare
specerijen, soo wel de borger handelaars als

de

de opperhoofden van Comps schepen
die eenige nagelen nooten off foelij tot
ladinge hebben, voor dat schip voll
verboden is, de Cust van Java offte
eenige andere plaatsen hier herwaarts wijse
uijt Amboina en Banda aan te doen;
soo hebben wij daar en boven oock nodig geagt
bij een apart briefje de resp. gouverneurs van
die beijde gouvernementen (onder dato 21 Januarij
laastled. met nadere wijsinge der daadt
waar afgegaan) te bevelen dat de schepen
die ledig van daar vertrecken, geordonneert
konnen te werden, Bima of de Cust van Java
aan te doen; om in te nemen zoodanige
waren of koopmanschappen als daar in voorraadt
mogen leggen, niet alleen op hun vertrek
ten scheepe gevisiteert, maar ook dat de
opperhoofden onkundigh sullen gehouden werden,
van de plaats off eenige plaatsen die zij
in haar retour naar herwaarts onder wegen
hebben

Amboina

hebben aangedaan tot dat zy t Eijlant
boven zijn gepasseert wanneer de vraage
niet kunnende ordre bijhebbende zal deselve
mede gegeven, zullen opende omgaande
verder daar na te reguleeren in voegen als
bijsonder apart briefje werden uijtgedrukt
staat; werdende inmiddels alleen op de
aankomende Vaderlandse schepen, zoo veel agt
geslagen en zorg gedragen als eenigsints
te practiseeren zij.

Banda. Voorts ofte de bekwaamende arrest en de Consideratie
by den Commissaris Vadbrugge in zijn ged.
Rapport der nedergestelt, zoo ten belange
van de Bandase eijlanden perkbesitters
en andere als bijsonder de Cultuure der
notboomen, met den aankleeve desselven
tot welkers examinatie wy ons als nog
niet hebben konnen ontledigen
gelyk hier vooren onder de materie van

Amboina

Amboina retts gesijst is, soo wel het lege,,
woordig vande provintie, niet anders te
adviseren, dan het vertreck derwaarts
vande schepen, met het getijs der saisoens voor
dese lopende jare, waaraff Jongstleden te
vooren Generale Brieven meldinge gedaen is,
daar dan nu ook bij voegen sullen het
hoe ende wanneer respective ladinge beginnende
met.

't Jagt St. Martensdijck den 19 Xber. van hier vertrocken
met

12000 rs. Contant	. . .	f 36000:-:-
aan Coopmansz	.	„ 11583:16:10
vivres en dranken		„ 17605:-:-
ongelden	. . .	„ 778:9:11:
68 last rijs op Tagal geladen hoe		„ 2439:15:-
		f 68407:1:5:

't Fluytschip de Swaen op 21 Januarij
vertrocken.

Transporteere.

Banda.

Per Transport . . 68407: 1: 5:

10400 rds Contant . . 31200: -: -

kleene Coopmansz „ 172: 3: 12.

Lotte waren en drancken „ 10080: -: -

medicamenten „ 330: 15: 10:

150 last en Rijs alhier ter

reede geladen „ 10800: -: -

gereetsz en Equipagie

goederen . . . . „ 3945: 8: -

Oncosten . . „ 532: 11: 6:

„ 57460: 18: 12:

Schip de Goel. Huijs, en Jaght de Cattaansz Coder
op 24en February

350 last Rijs en 4 der Tarwe mede hier ter

reede geladen . . . . 25752: -: -

Lotte en natte waren - „ 5192: 10: -

materialen en gereetsz „ 2772: 10: -

D'oncosten . . „ 672: 2: 8:

„ 34389: 2: 8

Somma bedraagt het succoors na
Banda gesonden, behalven 200 last
rijs in Amboina gescheept, en tot
Lar. van Amboina gebragt 160257: 2: 9:

E. Bade.

daar benevens Zyn afgegaan de welken met St

Maartensdijck een gelijcke brieffe vandato

19:X^br. beneffens de ed. de grave

onse principale antwoord op het schrijven

vanden Gouv.^r en Raad gedateert 20 Januarij

Item daar nevens nog 3 gontings off [illegible]

vaartuijgen tot het lossen en laden vande

schepen: Dog vrade van volgens het jongste

bekomen advijs van Japan de dato 28 maart

een door hard weder verongeluckt is

en een op de wal aldaar heeft moeten

gehaalt werden; onseker off het weder vlot te

regt komen zal; ~~mits~~gaders ook de 105 militairen

in onsen Jongste onder dese materie

gemelt, ende met de hollandse vluijt

onsschrijvens gedagtekent 26 feb in handen

vanden opperkoopman Hendrick Crudop

die den Supercargo opperkoopman Albert van

Breugel zal vervangen; Item nog negen

ambagtsgesellen

Banda

ambagts gesellen om het vervallen door de
aardbevinge gindts te helpen repareeren;
waar beneven ons ontvermogen om eenige
meerder militie op haren eijsch af te senden.
te kennen gegeven, door den Ondersijver wij
present sindsdien niet meer te voegen
hebben sullen overgaen naar

Ternaten

van waar eijndelijck na lang uijtsien
op den 15. maart verleden te deser reede
insalvo geretourneert is, 't schip Sumatra
dat 4½ m tusschen Ternaten en hier
onderweegen is geweest, en sulx een
lange reijse gehadt heeft, veroorsaakt
door den vrugteloos tentamen, om bij noorden
Celebes en Borneo, tusschen de engte van
Saragoa door, in 't Japanse vaarwater
te komen, dog meer tot den laat en
nog bij weer den Celebes laten omslaen;

wij

vry stellen koopenschap na desen tijd meer
bespeuren zal, maar dat de ordinary Oost
winds sullen kunnen waargenomen worden,
gelyck het behoort. Zynde mitsdien
met voorsz bodem in goede gesontheijt
overgekomen, Zoo wel het schepsvolck
als de passagiers te weeten d'Ternataanse
grooten en mindere officiers bij den onsen
van 19en Julij geaccordeert, Zoo om het N.e
Contract met deeze te helpen gestand doen,
als omme deselve altoos aan te houden
tot der tijd de Nieuwe Ternataanse regeringe
wat beter ingevestigt zoude zijn, is bevonden
het getal der voorsz overgekomene gequalificeerde
Ternatanen in 21 persoonen, en 73 lijffeijgenen
daer onder dattelijcke den Coninck en
Zyne gebroeders als andere aanweesende
grooten alhier toebehoorende te samen 94 koppen.
De nagelen daarinne tot amboina
gelaaden.

Ternaten.

geladen het Paerde zu 89113 lb. zyn met
100 lb. onderwigt uyt gewegt, dat ten
aansien van den langen tyt dieselve hier
bewaart zyn geweest d'Ed. passeren kan.

De voorsz. Nieuwe overgekomen Ternatanen
zyn al hier Ende op hunne verootmoedinge
en versoek weder in het gesloten
Contract van vrede en reconsiliatie
aangenomen; hebbende ons heer gesant de
dan den eet van getrouwigheijt als d'andere
affgelegt, ende deselve bij de jongst brieff
met Sumatra al hier overgekomen van dato
25 octob. passo. geschreven werdt datmen den Co.
en naar den onsekeraer in Ternate verwagte
ende dat alles daar in goeden staat was,
Zoo zyn wij beraden geworden den Co. voornt.
nevens alle de presente grooten en hunnen
ommeslag met voorsz. kloeken Boden
(alwaeren deselve van zyne Occagie der Coops
en.

ontrecken en doende, wat geholpen hebbende)

na zyn ryck en land te laten wederkeeren

waer door zyn hoogh^t. ende d' andere

ook niet weijnig gehindert, by zyn leden door

te meer geaccordeert geworden als wy bevinden

dat gem^te. hoogheyts langer verbleyf geen

geensints tot een gevoegelicker saecken

maar veel eer tot een doorslaende verandering

strecken, ende insonderheyt als wy

by examinatie der notitien vande

verteringen tot zyn en de groote

onderhout zagen, wat last den d' E. Comp^e:

van daer sedert hun aanwesen altyd

gedragen hadt, ende by langer continuatie te

dragen hadt; ende dat den Coninck des

niet tegens staende onder de hant nogh

dagelycx gelt van deese en geene der

ingesetene landen en ligte, met verpandingh

van zyn koninckl^e. gerechtigh^e. en Cieragien.

wat

Ternaten

wat het onderhout aangaet, daer van
sullen wy het sommier der 8 Rekeninge
voorsz op ordonnantie vanden Edle Heer
gouvr. en directr. generael Z. M. gedaen
alhier ter neder stellen, en heeft beloop

Aanden Coninck zedert 1 octob 1681 tot heden
in Contant gelt, tot quar des ordins &
extraordinairs - - - rds 4650 5/8.

diversse goederen tot desselfs huys
meubilen als andersints
ingecocht - - - - " 2094:

verscheyde oncosten ter laste
vande Compe. - - " 1179 3/4

t'samen uyt den kleene winckel rds " 7924 3/8
uyt de negotie packhuysen - - - " 134 7/8
de groote tab - - - - - - " 146 1/2
speceryen magasijn - - - - " 1734 1/4
t graen magasijn - - - - - - " 304:

rds " 10244:

Aanden prince rotterdam

Heeft

Per

Transport — Rds. 10244 —

Sedert Jaer 1679 tot dato

uyt de groote Cas tot ordinary gagies

en Huijshuur . . . Rds. 1844:

uyt de kleine winkel Cont.

voor Extraord. quartos „ 1353 1/2

diverse winkelwaren „ 437 7/8

Summa „ 3635 3/8

de vier andere Jonge broeders

met namen Colok, Maldijs, Zerlo

waarvan zedert primo Septb. 1681.

uyt de groote cas - - - - Rds. 589:

de kleine winkel - „ 44:

Summa „ 633

de rijxraden en andere grooten 30 in getal

behalven de kleine officieren en slaven

uyt de groote cas - - - - - Rds. 2017

de kleine winkel - „ 510 3/4

Summa „ 2527 3/4

de voorsz. Princen en grooten hebben nog

getrocken

uyt de dispens - - - - - - - - „ 1149 1/4

't graan magazijn - - - „ 4082 5/8

Somma hetgeen de provisie en winkelwaren uytloopt bedraagt Rds. 22272: —

ende

Ternaten

ende dit behalven tot het ende vande
gaf quaden op de Edl. Heeren der Coninghs
en andere hulp gedaen, mitsgaders ook de
subsidie ofte recognitie gelden der nagelen
ingegaen wesende gestelt Xmo Janu 1683
en waar op verleden jaar aanden Co.
in specie soo als die van Malier
al 2 Jaren in voorraat voor drecht 16,
namentl. den Co. tot betalinge van eenige
gemaakte schulds ende andere tot syn
uijtrustinge, wesende Zyn hoogheijt
nu daer en boven mits syn vertrek op
eygen hut dantig versoek niet geweijgert
konnen worden, nog eenige Xeringen op
rek. te laten verkomen; dog niet boven
uijterste noot saake, ende sal den Gouvt.
en staat in tweede aangest. werden
geen verdelinge off Zoeninge meer te
doen; voor en aleer dat de volle twee
Jaren.

Jaeren sullen voor broden en dan nog een half
Jaer in voorraet hebbende zijn, houdende een
successive op een offene bodem, met serieuse
vermaningh om de Consumptie nader inkomste
te schicken ende te matigen. wij konnen
evenwel niet ontkennen, dat men al hier
voor soo veel ons gebleken is, met de rest
der Coninckrijcke ten suijnighste off ten beste
gehandelt heeft; dog dewijle het selve nevens
meer andere dingen van die nature wel
nader sal geexamineert en verder
geponderet te werden, soo sullen wij dat
tot beter occasie reserveren.
Boven ofte behalven de 2. Jaeren subsidie
die tot betalinge van des Conings schulden
als hier vooren gesegt is uijtgegeven zijn,
Zoo blijft de Zijn hoogh.t aan den ouden Ternataens
Gouverneur Padbrugge nog een Taemel somma
van

Ternaten.

van penningen ten agteren, uytwysende
Zekere obligatie en beloopende met den Interest
ongevaar 3600 Rds zyn oorspronghebbende
uyt eenige verteeringe op deselve wyse
A° 1677 naar Java gedaan, als vele
voornementen tot aflegginge van andere
schulden, die zyn hoogh.t doormaels tot
swaarder Interest, onder de hant gemaeckt had,
ende waar op sedert Interdictie gedaan is,
van eenige penningen aan de Ternataanse
grooten te ligten; op pene van in regten
niet aangenomen te sullen werden &a;
boven nog al diverse andere oude schulden
te veele te noemen en te veele onbekent.

Gelijck wy ook onsen hoogh.e Zyde dat het
nodig souden wesen, eenige vande Grooten
alhier quamen te verblijven, om quaadt bloet
te stuyten, Zoo is by Examinatie bevonden,
dat het getal derselver Zal bestaan in 13

persoonen

persoonen, dog waar van aant landt hare
vele wedersinige sullen konnen geclargeert
worden; ende hebben wij nu oock geen
swarigheijt gemaackt, uijt de 6 primare gebroed.rs
der Coninge 2. namentl. Colono en Maldijo
met Zyn hooght.t belasten vertrecken: de andere
dus alhier ten hove van d'E. Compa.
verblijvende, dat het regaard van Rotterdam
onvermijdel. noodsaeckelijk is, als voedende een
bittere vijantschap tegen den Co. ende dieder die
tegen hem, de vertreckende nevens offte
verclaren den Coninck ende Zyne 2 gem.te broeders
ter saam in een Nombre van 13. gequalificeerde
persoonen, voorts een goet aantal dienaren
en lijffeygenen. Wesende de gen. de Jaght
Aardenburg op 29e maart hengs seijlden
voor aff derwaarts vertrocken den Capn.
Lant rotkij nevens nog 6 andere rijcxgrooten
met welcke bodem oock afgegaen en voldaen is,
den.

Ternaten

Den Eysch van Coopmansch Contanten
Contanten ende &a. tot onderhout vant
guarnisoen, als andersints voor desen jare
1669 geeijst ende ter saecke gesonden naer-
volgende partijen

Aan Coopmansch &a.	f 9991: 1: 2
Contanten 10000 R.	„ 30000: —: —
Vette waren en dranken	„ 11062: 3: 10
medicamenten	„ 1771: 16: 2
rijs en Tarwe 105 lasten	„ 7842: —: —
Equipagie goederen en andere	
gereetsch. &a.	„ 8672: —: —
d'ongelden	„ 1109: 6: 11
t'samen	f 70393: 7: 9

Item nog 20 lasten rijs uit Sagij
Bandirons geschept, ende 30m
voornaemt van hier na Amboina
vertrocken met eenige Equipagie
en andere goederen, voor die

Transportire f 70393: 7: 9

Provisie

Pr Transport — 70393: 7: 9:

provintie om van daar naar
ontlossinge der selve voortgesonden te
werden, na dat het water daar dit jagje
int vaarwater sal gebruijkt werden
geschied waren ander Amboina
genoteert is . . . . „ 1440: — : —
Aan den voorn. Capn Zant op zijn
vertreck toegestelt om sijn soldaten
weder uijt te reeden — . Rds 390:—
ende aan d' q. voornamen grootste
ende hier verblijvende
rijxraden gedient dat de Compe
ten tal der sal moeten komen „ 60:—
Rds „ 450 „ 1350: — : —

Somma dat ijder soldaten dit jaar
komt te genieten — . 73183: 7: 9

geene militie hebben wij daar mede connen
afscheijden, ogter staat met den Coninck
en grooten des selven troupjes te vertrecken
ondertusschen

Ternaten

ondertusschen wierd wy niet aende. voorsz
den gouvr. en staat gerecommandeert
de saaken derwaarts op soodanig te schicken
dat wij buijten eenige rupture met den
Tidoreesen konden blijven, onvermindert de
vrijheijt aan onse beledigde gaudts, om op die
van Gita en andere Tidoreesz onderdanen
(des geraden vindende) zoo te gaan ;
ende haar gepleegde roof en moorderijen
als het verdrijven van de heer uijt
Koseko (gehorende onder Ternaten)
eenigermaten betaelt te setten.

De jongste advijsen met Sumatra overgebragt
melden dat men aangaende niet vernoms ende
eenelijck dat 4. mardijkers off Ternataensz
bergbooden ware gestrandt der eenen
gedoot ende andere gequetst hadden ;
waer toe zy meerder om redenen voorsz.
bewogt te zyn geweest, dog alsoo daer

den

een generaale verbot lagh, dat niemant op de
bovens. onderdanen buyten speciale ordre
en consent iets feitels soude vermogen
te ondernemen, terwijl men als nog de
begeerde satisfactie van dat hoff te gemoet
verwagt zien, soo waren de voors. 9. Traatadus
voorn. bij provisie inde ketting geklonken.
ook hadden opt versoek van den Coninck
en om den heeren te meer blijcken van des
Coninx goede intentie te geven, eene der 2
pataniese hoofden voor dato bij de onse
op ordre gevangen genomen; gelargeert ende
heen toegesonden: den anderen en sijn
volente overledes wesende; dog den Coninck
had ook alvorens d'onse voeger liet
3 gevangen Mandoerees, welcke door sijn last
uyt hun dorp geroofd. waren afgeleevert,
ter oorsaecke van seeker mantslagh onder een
dorp gita gepleegt, door eenige onbekende
verglides

Ternaten

begliedt, item nog 15 Eylanders
en slapeeders off bergayers door de Macas-
saren opgebragt, daaronder nog 7 dergel:
gevangens onder een bewaerer, houdende
zig voorts stil, maar hadt hij middelerwijl
het bedrijff deser rovers gelust te ballanceeren
met het voorgevallene op Obij, waar aff
u Hoog Edle onder onsen van 19e maart
1683 bericht ende nodige rescriptie sub dato
19 July desselven jaers derwaarts gedaen is,
sonder te considereren dat sij sig aldaer op
onsen bodem, en op een oude voorl: wijse
heeten laten vinden, 't welck van de onse
niet kan gesegt werden gedaen te wesen;
Zijnde voorts alle de Tidoorse versekeringe
ter saken van de gepleegde binnenlandse
roof (in onsen eerste brief van dit
saisoen gemeldt) zoo sober dat het sigh
seer schaamt, ende dien onder Comm

na

na alleenlijk niet weijnig verlegen maakt,
wel wetende dat hij niet soo seer de Ternataanen,
als de Comp.e beledight heeft, en dat wij
hem de usurpatie van Tosseko niet en sullen
mogen begeeren conniveeren, als een Landschap
van consideratie zijnde, voor het Ternataansche
rijck daar het eygentl. onder gehoort,
en nu voor den Tidorees een gereeder
passagie en doorgang geworden is, naar
zijne Oostersche Landen, en tusschen van
Maba [illegible] Weda &c.a desselfs hoonisse en
verdruckinge. Verder hout hem ook van schrijven
aan ons: want hij nog het antwoord
op onse vriendel. brief van 23e maart 1662
schuldig blijft, daer wij het ook bij laten
te meer, voor heenen al bespeurt is, dat onse
overtollige beleefdheden en vermaningen niet
en vorderen, maar veel eer hem in de zijne
tot meerder presumptieusheijt aansetten,

maar

Ternaten

waer van den Batjander ooit het geweden
heeft, door de Beroovinge van zijne
Zagulanden welcke de Ildoorsen stoutel.
frequenteren, sonder voorgaende Consent
en een teeken vertoogen hebben gelijck de
Ordre medebrengt.

Tot Manado was Voegens het schrijven vant
opperhooft aldaer gent. Anthonij van der
Mas in dato 10e septe 1683. Comp. Logie
door een ongeluckige swaere brant voorgevallen
met het doen van eenige desselve hoeken
op de hoewe der Coningh van Tanno ende
asse geraect: gelijck ook de bijleggende
Dorpen eenige Cabat, dog de schade
voor de Comp. soude niet groot zijn,
om dat het gros der weijnige Coopmansc.
op de redout bewaert werdt, men soude
aldaer een ander vande voors. afgebrande
Logie, die van ligte stoffe opgeslagen was,
een Nieuwe Logie van steen maken
en.

ende waar toe de suggestien geleat te
stellen te worden, de hant te bieden ,
volgens bedongendens by Contract
Zynde tot dien eynde ondersprade om kennis-
van zaaken te nemen, ilico det Coenaten
de sloep malacca derwaarts afgesonden den Cap
ainjer dyn den molijn en fiscaal andreas Lofsang
met partij materialen en denige werk-
na de sobrekeyt van harden voorraat

met de bouw van een redout tot dien hoele
ofte pangi inde bogt van Comini (waeraf
by onse Jongsten Melldinge gedaen is)
was door gebrek van vaartuijg en
schaarsheyt van ambagts Lieden nog geen
aanvank konnen gemaakt worden ,
ondertusschen begonnen nu met de Nieuwe
regeeringe van d. Hr. Gouvr. Loos ende Lagen
swaarmoedig aan te sien, principaalyck
om de afgelegentheyt der plaats Garoet

ook

Sennaten

ook geseyt werd, datter geen kooren te
vinden ende het volck tot den arbeyt
niet wel te disponeren souden zijn,
t gunt wyder bij van weynig consideratie
houden, maer tegen het eerste namentlijck de
afgelegentheyt hebben wij seer al wat
swaermoedig aangesien, alder tot des
bono haar konnen resolveren; de
Landschouderen, zijnde egter daar toe
eyndelijck geparmoveert geworden, om dat
wij ons alleruyts niet de regeringe van die
volckeren bemoeyt en ingelaten hadden,
ende wel nodig oordeelden datter een oog sut
Zee wierde gehouden, tegen de gelegentheyt
die het gins heeft, niet alleen tot den
sammen stellinge van allerhande gebouwen,
maar ook om op te vangen den haert leyde
van oorlogs Vruiw gelyk sulx bevorens uyt
Tornaty tot den voornamste bewogreden
voorgest. heeft zy geweest; zoo als de selve
aangaende

aangaande by onse voorgemelte missive
in dato 19 maart 1682 passo onder de materie
van 81. en 82. breder uytgedruckt (dat
de verdere motiven als onder anderen
van het schilpads hoorn op de Ceylonse eylanden
vallende wesen wy van dat gewigte
toe niet geacht, alsoo de gelyckwerde gegeven
hadden sheeren geleverde tot 80 a 90 Rds
t' peul of wat meer (niet te vergeten
gelt zynde) vande gerentadeerde en
andere luydhopen, ende die hadden tot het
overbrengen, daer door te animeeren)
derwelke heeft het onse dispositie tot de
voorsz. resolutie al eenigermaten
geaccordeert, om te beter al het hoorn
magtig te worden. maar men getuygt nu
dat het niet boven de 30 p.ls jaarlyx
soude bedragen als alleen in onse landen quam
in tiendende daar omtrent het by ons
voorgestelde.

Jennatan

voorgr. deze middel ligter te bekomen
zonder wesen; 't geen wy gaarne amplecteren
en versoeken willen, zonder evenwel
daer mede van onse resolutie tot de
bouw voorsz. af te zien, dewyle de
ervarentheyt geleert heeft, dat een
simpele woninge voor d' onse aldaer
niet veijlig is, ten ware wy de gedagten
van eenige resolutie kunnen die
groote bagt te houden off inneemingh
te nemen quamen af te werpen, wy
meenen dese zaek nog al wat uytstellens te
houden, om [doorgehaald] te zien,
hoe het zig met de nieuwe regeringe
der Mataramen derwaarts over
schicken zal, terwyle niet lange nade
verheffinge des Conings ende Prinsen
overige grooten in Mataram een besendinge
derwaarts van wegen d' E. Comp.e
ende

onder den C°. staat gedaen te werden
om aan den selven by eenige overtegeven
de landen en volckeren die van oudts
een toebehoort hebben, excepto eenige
int accoord genoemt en hen onser
sijds en hertels. gecedeert.

De voors. Jongs de brief welder gaerne
verdere sonder eenige materie, dan dat de
langen en bevaarlijcken regen de Ternatanen
geensints afgeschrickt hadde, den lantbouw
voort te setten, gelyck in effecte ijverig
geschiede, Godt geve dat het gewas
een goede en rijcken oogst uijtleveren mag.

Op de clagten wegens groote schaersheijt
van ligtbodems tot het bevaren der
nootwendigheden nade buyten plaetsen
en residentien, hebben wy uijt onsen
sobere voorraat derwaarts over

Amboina

Ternaten.

Amboina afgesonden 't Jagtjen Hendricus
hier voorden genoemt, tot verrangh
van 't fregat Contrevort Ternaten,
dat in Amboina aangehouden en gebruijckt
wordt, zijnde ook derwaarts gecommandeert
den hoeker de Brantgans (zoo men die met
het Casteel van de Bengaase en andere
daar omtrent gelegen Eijlanden gedaen weerdt souden
gemaakt hebben) ten spoedigste weer na Ternaten
te keeren, zoo het nog niet geschiet
magte zijn, 't Jagt ende Oudamsche sloop de
Eendragt, bijde hier legt geheel
zagen in vertimmeringe, terwijl de sloop
Malacca al mede van weijning vrugt
bevonden wiert.

Het Ternaatse manifest met de documenten
daar toe gehorende zoodanig als het ons
door den heer out Ternataanse gouverneur
Hobbert.

Robbertus Padbrugge — toegesonden is
gaat in Copia authentiq hier nevens
maar gemerkt hetselve beslaat ende
vervat vele ende verscheydene hatelijckheden
en expressien die wel eer een onaangenaame
geur aande Zaken Zoeve en ontrent de
Republicque hooge zouden geven dan eenige
Detime tot het werck, soo hebben wy navolgens
onse toezegginge van voorleden jaer, daer
beyden gevoegt een andere forme van relaas
uyt de voorsz beschrijvinge opgestelt, met
justificatie van het geen door de onse
buyten Tervick van eenige der minst desse
ende actionen gedaen, en verrigt etc;
Latende nietteminn met alle eerbied het
oordeel daer af en vande beschrijvingen
Zeer H.Mo. Hoo. Edle. wijsheyt en discretie
aanbevolen.

Bouton

Bouton

Wij hebben haere gesanten met de fluijt
Aardenburgh wederthuijs gesonden; en daer
neevens geantwoort op den brief vanden
Co. en de grooten tot Bouton, die wij nae
ordinarij wijse met eenige cleen geschenckagie
hebben beschoncken, ongeveer soo veel
bedragende als de 8 slaeven gewaerdeert
zijn, die voorleden jaer door zijn hoogt.
aande Compe. zijn vereert; en dewijle
zij bij de Hr. Cops en den raedt tot Macassar
hebben geclaeght, over 't inhouden van
haer recognitie penn: die haer jaerlijx
toegelegt zijn voor 't omhacken der
speceryboomen, staende op haer Comptoir
tot Caijdoepa, en Wantsie Wantsie en dat
zij zeijden dat de verminderinge van
169½ rds. door den Coopman Bollart
over eenige jaeren gedaen ware geschiet
op Zeeraantie van hond, en niet dat sulcx
van voors. haere recognitie zouden worden
afgetrocken.

affgetrocken hebben wij geordonneert dat de

voorn. fluijt aanvanckelijk in het wederkeeren

Bouton soude aandoen ; om de gereet leggende

houtwercken in te nemen, en de te brengen op

Macassar. alwaer wij deselve seer benodigen

hebbende onlangs van Kimbangh nog bekomen

1000 gesaagde plancken, van 1 en 1½ dm dick

het vaartuijg van Pieter Vrijburger aldaer

wesende weinige dagen bevorens daar ook toe

gesonden met een ladinge hout, daer

gerepareerde Chialoup den ardent, en den

nieuw getimmerde Couting, volgens advijs

van Japara gedagteekent 28e maart, op

welcke sijt 't Jagt Couvreur nog niergens

daar ontrent, tot onser groote

verwonderinge, en bekommeringe vernomen

wiert, die na het Jongste schrijven van

macassar van 22e der voorleden jaers-

getijing

Macassar.

weijnig dagen daer aen derwaerts na toe
stonde te vertrecken; van waer wij het
seer geordonneert hadde; met een volle
rijs ladinge na Banda, sijnde transport voor
gelijck uwe Ed.e met ons laest de 16
geadviseert; nu mogen wij hopen dat se 't
selve van resolutie sullen sijn verandert
om 't seer slagt tot feb. aldaer op te houden
tegen welcke tijt zij na alle apparentie
wel magtig sullen wesen dien bodem
met 250 a 300 last rijs af te laden en
adroitelijck na banda te versenden dat ook
van beter overleg zoude zijn, als deselve tot
Japara soo veel ruggewaerts te doen keeren
welcke beter tijdinge wij al hadde te gemoet
sien met slagt te meeren, die den 9 feb. van
Sourabaya ongeveer met 700 zielen
alle tot macar daer t'huijs horende
vertrocken s6; Gevende ons naeder

verstandinge

besendinge derwaarts nat te moeten

uijt Delly, waarmede wij den Commandeur

Francois Tack gedagten af te senden

om te vervangen de Edele Extraord.e Raat

en president Jacob Cops, dog wij hebben

geordeelt Zyn persoon dienstiger te Zyn tot

Bantham, om het langh verwijlde Tractaat

van alliantie met den Coninck te sluijten

bij wie Zyn Ed. bekent en in aansien is.

sullende den Heer Cops consequentie tot 't

toekomende Jaer dienen patientie te hebben

dog de Vettomin sullen wij dees daags een

schepje derwaarts moeten senden, al was 't

alleen, om de manquerende 20000 Rds

over te senden, die Zij wel sullen benodigen

en die wij thans nog uijt Comp.s Cassa;

nog op Jutere 't magtig Zyn te becomen

alsoo den Banthamse expeditie, met alle de

Contanten doorgaat, die dagelijx uijt 't

proceedido

Macassar.

Procedido der verkogte Coopmansz, in Cassa worden gebragt; en waarmede het nog niet te stoppen is, [illegible] dewijl het vaderlands ontsett &a. deselve schepen langwijl thuijs te wees en [illegible] met groot verlangen te gemoet sien, ondertusschen sullen wij om provisien &a. niet verlegen wesen; alsoo haren Eijsch ten principalen voldaen is, met thuijs te neemen. De gesanten van Bima zijn ook na huijs vertrocken, met ons schrijvens in antwoorde van de haere, tenderende alleen tot onderhoudinge van de onderlinge alliantie en vrede onder de gesamentlijcke bontgenoten &a.

Timor.

Sedert ons jongste schrijven &a. de retourvloote hebben wij den 7en maart derwaarts na toe laten afgaen 't jagje de Batavise Coopman die daar mede over gesonden 't aangeschreven

opperhoof

opperhooft den Coopman Joannes van Lodes —

en een Cargasoentje van ƒ 10653: 9: 14 —

bestaende in —.

20 packen diverse kleeden tot ende . .	ƒ	6290: 8: 5
45 lasten Javaense rijs	„	1080: —: —
verscheyde andere provisien	„	1053: —: —
verscheyde Equipagie goederen — . .	„	588: 6: —
verscheyde andere Noodwendigheden —	„	539: 11: 5.
voor de ongelden van dat Cargasoentje	„	992: 2: 9

Aan Geschencken te weten —.

voor de grooten van Corpan	ƒ	109: 10: —
— die van Sombaya . . —	„	175: 17: —
— die van Amabiers — . . —	„	109: 10: —
— die van Cormand &ca. — . . —	„	99: —: —
— de Coninginne Wijt Ridey .	„	116: 5: —

deese Schenckagie comen ongelden soo wel

te bedragen als 't waer door daer aande

Comp.e verdert — . . — — — — — — — „ 610: 2: —

Summa de factura bedraagt — ƒ 10653: 9: 14

waermede sy van Coopmanschen belast den

naar

Timor

na vereyschte voorsien zyn onder handele met
meerder resolutheijt, als voor deesen te komen
door Abontstade; dat ook onse ernstige
recommandatie is, om allen anderen toevoer
bysonder uijt Siam te beuijten, van waer de
chialoup van den Francen 2de persoon Mons.r
Combal alsoo in passant aangeweest
en den 13e maart na Timor vertrocken is, onder
de administratie van zijn schipper, alsoo hij
selfs in Siam gebleven is, om den noodighen
handel van die altoos wel gelegen plaats
in persoon waer te nemen; en dewijl zy daer toe
om sandelhout seer benodigt zijn, hebben wij
teegens daer dat d'onse voor het begeerde hout
tot Timor hebbe 8 rds. inplaats van 7 mogen
geven, bysonder als den verkoop van Comp.s
kleeden, daer door kan worden vergroot, welkers
halven zy ook geauthoriseert zijn 't selve tot
20 rds. 't picol, inplaats van 16 te mogen
aannemen, daer de Comp. altijt het eerder onder de
vergrijp wel voorkangiijt worden, en van sandelhout

komen

konnen wij voor deze niet te wel voorsien werden, want
verhaalen dat de Cust van China groote quantiteijt [illegible]
Zoo word alleen van bengala gevordert 100 ℔: die sij
stadt maaken in een jaar te kunnen stieren tot
Bat:a à de 68 ℔. dat kuijen 26 r:s t'picol is
op het voordragen van daar hebben wij ook goedt gevonden na
macassar te recommanderen niet UEdle groot te werk
ompassen te beletten, voor vaartuijgen van daar op
Timor off den waare zij door groote personagien, dat ook
werden gemoedt, om de nabuurschap dier landen
haare domestijquen zaaken "sommijgen" aldaar te brengen, zeeker
dog onsen resident op Bima (van waar de meeste
Correspondentie geschiet) salde wij daar toe
moeten wijsen; aan den resident en raat op macassar
en zig niet verworden mogen zelfs derwaarts na te
passen te verleenen gelijck zij tot nog gedaan hebben,
om alsoo niet alleen de zwarten handel aan ons te trecken,
maar ook om haar de familjare frequentatie
dier eijlanden allengs te benemen; want te vrezen dat sij
dien landaart met alle alle quaats tegen de Comp:en
inboesemen, soo dienen zij ook soo na aan de oostersche provintien
niet te komen, worden de bij deze gelegentheijt hoe langer hoe
meer bevonden, dat die natie niet te wel vertrouwt kan
worden; wijders sullen UEdle uijt onsen brief van
3 maart zien dat wijt N:o ofte hooft hebben voorgestelt
en gerecommandeert, t'geen hem tot vermeerderinge
van den handel, mitsgaders tot den ommegang en politie
onder die volckeren, alderminst te passe zal komen, waar
aan wij ons met alle eerbiedigheijt gedragen

Palimbang.

op den 17e vande gepasseerde maant maart
is ons van dit Comptoir wederom toegekomen
het fluytschip de Wijnacker met een
ladinge van 310000 Cattijs swarte grove
peper bedragende met zyn ordinarij ongelden
f 38721:10: hebbende de opperhoofden van
gemelte fluyt niet derven ondernemen
meerder quantiteyt inden bodem te laden;
ter oorsake deselve op de Reyse
soo leck geworden was, gelyck hy ook
door gecommitteerde alhier gevisiteert zynde
bevonden is soo slegt gestelt te wesen;
dat we hebben moeten goetvinden voors. Wijnacker
neevens de fluyt de Beems ter publicque
aande meest biedende te verkoopen;
volgens Resolutie daar van op den 30e maart
in Stad van Judia genomen. de fluyt
Soesdijck die daagelyx van Jambij stont
te retourneeren werden ons de residentie ook
met een ders [illegible] volladen toe te schicken.

den

den peper handel Continueerden soodanigh
na wensche, datse daar mede tegens op t eynde
vande maant april, soo wel de ladinge
van het schip voornoemt Huijs Dooper
in voorraat te sullen hebben, daar toe
wij de nodige Contanten en scheeps ruijmte
sullen dienen te hebben; alsoowel het
tegenwoordig met die beyde al wat
te krompen uijt komt, dewijle de onse hoed
tijdinge met de vrijheijt ons obligeeren om de
scheepen, die eenighsints bequaam zijn in ander
emploij te brengen, behalven dat door de soo
dickmaals geklaagde ongelegentheijt om de selve
te vertimmeren, ons soo grooten getal
komt te begeeven; als mede UEd: Agtb:
uijt de saak te over gesonden lijst de ver
nabale magt sal zijn gebleken; en wat de
goet specien aangaat, daar in maken ons
een sufisant van de groote partye sijns soo
op den handel als dit Comptoir van tijt tot
tijt

Palimbang

tijt werdende geprocureert geen Felijne
bethsen, dan die wij koopen dat immers de Bagts.
te zijnde tijd niet aangenaame deins den
wederom sullen sucomen en waar tot de
vrunds Jongs uijt China gerecht wert.
geen ongesmeedde koope scheynen begeeren,
geevende daarin een seer grotige demande
om dien kove, en waar su haar d°. soo
vele verbeteringe te gemoet Zien,, dat se de
verder aldaar in aanstaande besendinge
wel derven komen op een quantiteijt van
10000 p°. tessers, + wel wel misschien
soo breet niet sal uijtlopen, dog evenwel
ons animeeren, om het koper Cargasoen derw°.
inde aanstaande besendinge voor een
goet gedeelte te vergrooten .
op het vermoogen dat wij Zyn genoodsaakt
geweest te verbetsoemen, van wegen dat op de
quantiteijt koper van 310600 Cattijs

Jongs L.

hooge Ed.e voor deeze overgebragt
9620 C.dys off ruym 3 Ed.lto waar te kort
gekomen; mitsgaders de satisfactie die
wy deswegen hebben gerequireert, antwoorde
ons de residenten tot haar ontschuldiging
dat de peper hun geheel het voorleden jaar
gedurende vry wat t' loffige is gevallen,
als voorsienden en wel besonder, de Hoolandse
Engelsche peper, die wel aan de kant vand
2 jaren hun pakhuys hadden gelegen;
door dien men sedert Bantamse oorlog gestadig
daar mede overhoopt sittende, geen tydige nog
genoegsaame scheeps ruymte hadde erlangt,
om die quyt te raken, en by gebrek van
goede en sufficante pakhuysen, waar
geobligeert geweest om deselve continuel
van d'eene plaats in d'andere haa sedert de
haar Camers en andere Logiementen
te verwebyds ontlegen; 't welck sodanig
wel

Palimbang

veel stoff en verbrijselinge hadde veroorsaeckt.
sonder dat sij luyden oyt hadden gemanqt
in het wegen. Zijn peper en harpen
zoo zij voorgeven, en wat van den
Coopman en opperhooft, Willem Sabelaer
hem voor al tragt te justificeren,
als hebbende bij zijn 8 jarig verblijf
ten desen Comptoire nooijt soo grooten
onderwigt, maar wel min en dan van 1¼
en 1½ tot 2 pr cto uijtwel onder vonden;
dergelijken meenden zij te moeten twijffelen
off daer ontrent van de scheeps opperhoofden
off ijmant anders der zijnder daar by
mede mogte gedaan hebben; al den regten
weg sal gewandelt en goede toesigt op de
hand gaande matroosen gehouden zijn
geweest, aan welcke betigtinge off
suspicatie, summo zoo veel de gemelde
ontrouw der voorsz scheeps opperhoofden
aangaat, wij niet veel mogen differeren
wel

weenin, sonder ander fundament
daar nate werk te gaen; te meer nademael
de eerst geallegueerde reden vande
Stoffigheijt der pepers uijt voorsz oorsaeken
bij gekomen; apparent dat meerder onderwigt
als ordinarij komt te gebeuren, wel kan
werden gecauseert; wij sullen niet nalaten
alle goede toeversigt en zorge vant
suijveren Sacken &a. nogmaels eenstiglijk te
recommanderen, gelijk Zijl: een versekeringe
van sunne nodige besorgen ook geven;
vertrouwende door middel van het
nieuwe pakhuijs, daer de pepr bequamel.
apart en geseparert, sal konnen werden
gesort, dat inconvenient en schade te
sullen werden voorgekomen; daer en tegen
klagen de meergenoemde Residenten,
datse boven en behalven de 131 Rs gebeeste
guinees en 3 der salempoeris, onder meerder
partye door tschip America aangebragt.

tot

Palimbang

tot hun belet wesen nog ondervonden hadden
dat onder voorgemelte sorteringe wel het
20ste pack uijtdegens daende van buijten
goet en gaaff zijn, en sonder het alderminste
daar aan te konnen sien wel de helft
min off meer geraeckt en vadse, [illegible]
en geel uijtgeslagen zijn, daarmede de
[illegible] ligtelijck kan deursteken;
't welck haer wedere weijnigermaken geobligeert
hadde, deselve en geen stucks vande
Copers wederom te nemen; met
bekommeringe offse vande ... alsoo der
schade souden afkomen, sij hun eindelijk
gelijck onse gedagten ook wel sijn geweest
dat de wijse deselve packen van buijten gaef
en sonder letsel zijn dat se op de Cust
nat geworden, en wederom half gedroogt
ingepackt en soo herwaarts gesonden moeten
wesen; gelijck 't met de packbrieffjes aan ons
den.

ten dien eijnde overgesonden die beklachte
en wat niet schijnen te sijn geweest, niemant te
konnen aenwijsen, waar op egter niet
veel staat te maken is, en misschien
alsoo aparent dat deselve niet eens
langh in kasting te leggen, en somtijts
eens verstroopt te zijn, dat bedorf hebben
gecontracteert; 't welck sij aensiende soo
veel mogel: sal dienen te worden, voor Godt.

De Residenten hadden ook ingevolge van
onse desperate last, ten hove geweest, en den
sulthan met de verdere omstandigheden
voorgehouden, de onredelijckheijt van sijne
procedures, met het verbieden vande Negotie
en het nemen van ondraeglijcke boete
tegens de kopers van dinge aangehaelde
waren der hand genomen; mits gaders
wetenschap, en reparatie van dien,
en meer andere instructies, tegens de

gemaeckte

Palimbang.

gemaakte Contracten gevordert; —
'twelk syn hoogh.t hadde gemeent,
met het open stellen vanden handel,
bij trommelslagh afgekundigt deze titulo
der gesyde hoofden te hebben weggenomen;
en dat de gier die daar mede soude wesen
afgedaan.

maar de Rijx titulo van wegens den C.o
van Jamby vervolgt, over het vervoeren
van desselfs onderdanen uijt de Landen
van Lambessij en konde hy geen suite
verdragen; devalerende het seer met redenen
die niermalen syn bij gebragt, en andere
Contrapretentien, gelijck het ook waar is,
dat dit werk aan beyde zijde mankgaat,
ende Comp.e nu daar niet de pyne ebaerdig
om sig in alle de kraftelijckheyt te stercken;
soo lang het zuyver van de Negotie
dade bij niet en komt te lijden, en
waaromme wij uwe Ed.e hoog agt.e —

met

met de particulariteijten van dese debatten en

het Rapport vanden Commissaris en

Commandeur Hartsinck en onse brieven

derwaarts, wijtlopig genoeg aangehaelt

niet verder sullen vermeijen; de bijeen komste

en mondelinge samenspraeck, tusschen de

Sulthan van Jambij en pangeran de pattij

oudsten Zoon vanden palimbanger,

is geoordeelt een seer nutte saecke te sullen wesen

tot rust van beijde de rijcken, en daarom

ernstelijck versogt aan beijde de Coningen op het

sorgvuldigste gerecommandeert, die van Jambij

daar toe willig en overbodig sijnde, maar bij de

anderen sijn onse officien tot noch

toe onvrugtbaar geweest, en in plaetse

onse Residenten de occasie hebbende genomen,

van hem door bekentmakinge vande

quijtgescholden oncosten onder haar te

uijtgesette krijgsmaght, in goet humeur

te brengen; hadden mettertijt verhoopt

op

Palimbang

op desen entrevue aangehouden en bespeurt,
dat hem die voorslag niet behaagde
sig excuseerende op de doot van den prints
kintje, daar over den Pangiran voornt.
seer treurig was, en welckers graft
hij dagelijx ging besoeken en beweenen;
nettemin dat zij eens met malkanderen,
daar over eens souden beraden; waar vande
uijtslagh bij d' onse verbeijde maeden sijnde
geexpireert was tot nog toe niets
vernomen. Maar den [illegible]
resolutie gevat, om gesanten na Batavia
te senden; met intentie vande regeringh
alhier te bedancken, wegens de geremitteerde
schult, ook te versoeken dat de overige geschillen
met Jambij alhier mogten worden afgedaan
mitsgaders om iets te mogen genieten
vande oude schulde vanden Macassaarse
Daim Woman en Daim Kisajoe, alsmede
die

die van den gewesen resident Joannes
Schelthoorn groot 2000 Rds. daer van S'heert
ao 1682. niet gesprooken is, de voorsz.
gesanten zyn op den 11e maert, 's ingetalls niet
eygen vaartuygen alhier verschenen
sonder van de voorsz. goed des lusschen daer en
sambij te roepen, maer alle van de voorn.
schulden van dien nieman als Schelthoorn, niet
nader instantie ingevolge van de Conings
schrijvens tot dien eynde mede verdeerende
dat wij souden willen goet vinden den Resident
willem Sabbelaer mitsgaders Compe. Volck
van daar te Remoweren en op te roepen;
sonder eenige goede reden daer van te geven
als dat hy apparent des Compe. regt en intrest
al te vrymoedigh voorspreekt, 't welck te
thuys Kopinge al quamen de aande
Conductie van het opper hooft al wat te
schorte, wy 't zoo ligt niet moeten inwilligen
om de consequentie en om dier gelycke redenen
niet

Palimbang

niet dagelijx onderworpen te zijn.
Een geschenck heeft bestaan in 60 pees
witte peper eenige matten en kambala
houteplancken, om den vrede gesmeek
Zal het apparent den principale
en omden particulier intresse waar te
nemen, te doen wesen; daar die gal en
gemeende op aste, men kan niet
twijffelen gelijck van den Pangiran de pattij
alles goets wert verwagt, als zijnde
bekent voor den vrede zeerst liev
en daar beneffens getrouwe hebbende
der sultsans van Jambij sint ter
off alle quade machinatie, en tegendeel
konden weet dat den quaaraardigen
Pangiran aria, die met zijn ondrepreunant
gemoedere den baas sint hoff schijnt te speelen
en geweest te zijn, en aan welcken
niemant (apparent met sonder waarschijndelijkheid)
dee van Jamby toeschrijven de
verhandelinge

verhandelinge van twee koopvaardijen

by Beiton, onlangs van 10 tot 100

geaccordeert, en onder den Maccar Par-

dain Cholon, en daar [illegible] middelen dat het

niet op Jamby off Johor sonde werden

aangesien; De Vrouwen soo van Palimbangh

als Jamby hebben daar van nu en

meermaalen gemeldt; en nu [illegible] ende niet

eenige apprehentie, als offer op Banco

off [illegible], daar wij nu laat t'post

hebben gevat, hebbe mogen ondervinden;

van wien het nog niet gehoort, dat hij

ergens wat vijandelijx hebben [illegible]

ten ward dat eenige vaartuygen die onlangs

hier omtrent voor den Crawang op den

Hooff zyn vernomen, uyt den voorschr. loop

warden afgesetten om sich van [illegible] en andere

[illegible] middelen te voorsien, en voor al het

het geensche dat de Rovers op buyt

uyt syn de, daar [illegible] aanslag van

der.

Palimbang

en forten te vermeerderen (en voor haer sufficant genoegh) souden 't selve alwaer niet als slagen te haelen zijn.
Hun voorseyde onse volck had de Ziekte seer gevegeert; en was onder anderen den vaandrig Carel Samuelsz van Ryssel overleden; ten tyde als de provisien met de Pynacker aan haar geconsigneert waeren overgekomen; was het daerom wel al vant feniel geweest. Het voorsz Eylant Banca, leverende eenige bittrotting, Cadjang, en karpiyse huyt, was derw[aer]ts gedomineert in troquie van kleeden, eenigen voorraet vande genoemde speceryen te procureren; te meer om dat de peper op Palimbangh in eenigen tyd, niet waeren te krijgen geweest.
Met de Pynacker syn ons van Palimbangh toegesonden, [illegible] ad [illegible] en [illegible] Hans onder Dirman, geslagh[illegible] op Soufang off.

off op de Conting aldaer Verthoonder

met nog 6 gemeene van den Sarcars ammachoda

Suragar, gueding genaemt, synde beschuldigt,

onderdanen geweest te hebben, in het visiteeren

van het vaartuijg vande voorsz. ammachoda

komende met behoorl. passe vande

oos teus van Sara aldaer verscheijden

eenige goederen daer onder ook Goud was

onbehoorlijcker wijse daer te hebben toegeeijgent

volgens de klagte vande meergem. Sarcar

hebbende hem sulx het overkomen voorts al

Zyn geweer, mitsgaders al Zyn goederen

en kist en waer onder 29. Reyalen Goud en

Parthy rijs uijt Zyn ladinggenomen, eijndelijck

Zyn tomo afgekapt, en hem derwaarts laten

Drijven, van waer hij, den Oupang weder

binnen gekomen, en alsoo aan ons Comptoir

was verschenen; de voorsz. Verthoonders daer op

ontboden Zijnde, weeten der alles

ontkent.

Palimbang.

ontdekt en gebleijt, datse door de voorsz
Annat Loda in haar voorgenome visitatie
waeren gedeelt wert, der meer andere
Contrarieteyten, dan eenige van deselve
goederen, door de Orangkaijen van haare .
gekogt, en aan de Logie zijnde gebragt
quamense tot eenige bekentenisse, dan weeren
van het Goud nog half deurig ontkomen;
de residenten daar uijt sonder Torture
niet meer konnende haelen, hebben goetgevonden
de voorsz persoonen aan ons te remitteren,
Onderwijlen heeft den voorsz Javaen,
voor de scheeps opperhoofden een herroepinge
speciael wegens het goud gedaen; die
ons seer suspect is, ende wij nevens de
geheele Zaeke, hebben gerenvoyeert aan den
Staat van Justitie alhier, op dat de genoemden
persoonen, schuldig werdende bevonden,
naar merite en mate van de Castisien
en gewelde, van soo schadelijcke consequentie
andere

andere ten exempel mogen werden gestraft

Jamby

van dit Comptoir Zijn ons alleenlijck
2 advijsbrieven, het eerste de Ed. de Jongh
ons behandt, op 28:en febr. en het tweede
met Jagt Zeelida, door den van der Heijst
voor Dijck ontrent de reede van Jamby
versprooken; sonder eenige Peper ladinge
toegebraght; maer van de eerste bij naer
niet anders behelst, als groote klagten
over de continueelen onbillijckheden
vanden Sulthan aldaer, mitsgaders de
gedurige Sluijkerijen, tegens den
negotie en contraventien, van de laest ge-
maeckte voordeligh Contracten, daer door
veroorsaeckt, blijckende dat groot Zijn hooghet.
is, dat naerns Zijnde, om alles en bij na
meer albinnen een tijdt te verloren

maer

Cambÿ

maar by de derselve gelegentheyt wederom
verklaart daar uyt te springen; dewelke
verklaarde gangs te laten zyn eygen
dispultwig hooft, de daatsugt van zyn
3 maal naaste Coninginne, waar van in
onsen jongsten brief ook is aangeroert, ——
worden toegeschreven.
T'arrivement van syn hoogh[t]. verwagte ontset
uyt Chiam, scheen hem ook wedder
niewe dessynen int hooft te brengen;
waer van egter nog niets zekers konde
werden gradeert; de visite van het
siamse jonck door ordre van onse residents
en volgens het laatste Contract by onse
bestellinge voor de eerste siampan
ondernomen was door den Sabandhaar deprees
tot dien eynde afgesonden, tegengegaen;
en aan den secunde syerant swart, om
ons hooge desen aangaande te beklagen
komen

teruggh bequaem te maecken afgevaerdight
wierd door hem te gemoet gevoert, dat dit
Cargasoen niet maeckte vant jongste Contract
daer buyten was bedongen, en dat hem sulcx
derhalven niet qualijck diende afnemen;
de specificatie vant voorsz Cargasoen bestaet
in verscheyde zoo Hantwijsten soorten van
Lywaten, ende Stoffe tot kledinge, als ammonitie
van oorlogh &c. en bedraecht in drie
hondert ses en veertig gemeene Camer potten
met Buspoeder, en 3000 lb yser kogels
van 3 tot 6 lb. bals.

Het is bedenckel. 't geen vande Engelse sijn
vervolgh vande voorsz. mit hier wert
aengehaelt; als off niet alleen den Coninck
maer de geheele gemeente, sonder radicael
ondermyninghe deses tol langer, om de vrye
handel vorderen te vergunnen; en om 't
geheel mede te maecken, niet verder discoursen
vande

Jambij

vande Jambijnders dat zij reeden van ouds
aan geen standvastige Contracten waren
gewoon geweest, nog ook niet toekomende
wilden zijn, en dat de zaak de zoo met het
opperhoofd, als met den heer Martsinck geslooten,
alleen uijt vrees en geensints uijt affectie
was geschiet; 't waarom de Landsgrooten
absoluijtelijk vast, dat de peper Cultuure
zonder de niet gaan, indien men geen
Capitaale wilde uijtsetten, om datter
tegenwoordig geen vermogende Coopl.
in Jambij te vinden waren om op den
andere vast te negotieeren, behoorende de koning
haar gelooven mogt, de Compa. voor geen
prompte satisfactie bekommert te zijn
't welke de onse dan hadde bewoogen op hoope
van een goede negotie, ruijm hondertduijsent Rd.
aan goede luijden uijt te setten, maar de
eijgentlijke boodschap vande pangerangs zijnde
geweest om door dat middel desto dringer

Contanten

Contanten in handen te krijgen, was hare
dat bij beleeninge van goede panden
van zilver en goud werk, daart hare
niet aan ontbreekt, welcke ontzijt;
den Coninck tot dien eynde ~~dito~~ zeer trage
verschijnende, hadden se op zijn instantien
~~[illegible]~~ 200 ra. geaccordeert, die hen inmiddels
rondt uyt verklaarde dat zijne bovenlanders
niet genegen waren de peper anders dan
tegens 18 en 20 gantings per realen te venten
't welck op $2\frac{17}{64}$ à $2\frac{1}{12}$ rd. de picol uytkomt
alsoo men die ook laten verrotten,
welcke discoursen eenige dagen onder het volck
blijvende zweven; hebben de Residenten aan
Zijn Hoogheyt versocht, daar in billijcke ordre
ende redres mogte worden gestelt,
van dat is wel beloofd maar nog niet
gevolgt, zijnde niet meer als 1100 ps. en
dat meest op afkortinge van de jongste
gemaakte schult tot daar toe bemagtigt

ende

Tambij

ende onse waren Opinie dat den Sulthan
van de voorseyde gerugten selffs den autheur is,
in verwagtinge dat men ons door die
maniere van doen, wel zal obligeren
tot den ouden prijs, schynende het despe-
ratie om ons alle hoop van beterschap
te doen ontvallen; het soo desperaat aanleggen,
dat de Residenten meenen gelijk den Hoop
ook is onder 't gemeene volck, dat
ingevalle wij wederom eenige krijgs magt
magten derwaarts depescheeren; dat Zij-
haar niet souden ontsien Limmo negorijen
te verlaten, en met haar Canon en geweere de
middelen na de boven landen tot in Manicado
te retireeren, waar heen den Coninck met
de meeste Sangwiangs en Zijn vrouwe
Hatoe Caelongh, onder pretext van een
offerhande op seker heylige plaatse in de
mont van de Cambessios rivier
al een togt is gaen doen, dijenvolgens zoo
Zommige

Zommige meenden, om aldaer een partheijs

opte regten, ende soo anders voorgeven

om Radja Manicabo versoende te gader

ontmoeten, wat het mag wesen, de onse

sijn beduchten dat daer iets wat geheijms

in souden commen te steken, waer omtrent

deselve oock nog voor suspect houden

het versoek bij Zyn hoogh.t gedaen om 6

Pascedullen sullende dienen om van Jaccab

oost deur Baetshaven 40 a 50 Rijpaerden

voor de Convoij baen, dan bij de onse op

wat anders aangesien, die uijt den

ongemeene familjare omgangh met Triano

en Correspondentie met denen Zontanala

aldaer met goede voorspoeden, de voorsz

Pascedullen wel toege daer hadde, (dewijle

voyage dog sonder die sonde hebben

ondernomen geweest t) maer den suspitie

daer bij gevoegt, waer bij sijlenden dan deese

minnaers op deselve oor teur L

deese

Jambij

deselve hare agterdogt en bekommering te
komen gaven, op dat daar op wat
nader regaard genoomen, en andere
negotiatien van vaartuygen &a mogt
werden belet. By dese verdagte handelinge
staat ook te noteren; dat den Sulthan
Ingalaga volmondig uyt onse residenten
hadde te gemoet gevoert, dat hij zig hiel
voor ontslagen en geliberreert, van de
belofte en eet bij het Contract van vreede
jongst gedaen, ten respecte van den
Co. van Palimbang uyt oorsake
dat die quam te manqueeren inde
restitutie van zijn gevlugte volckluyt
Jambij, en het zenden van zijn soon
Pangiran de Patty, tot beslissinge van
de nog overige differenten; mitsgaders dat
Paducca Radja Sokoorst Zeeroogt
aan de onse op Jambij hadden geschreven
met versoek om deselve brieff ook naa
Palimbang

Palimbang voorts houden; dat haar uyt de
mont van den ouden coper, en diergelijcke
andere meer te voren gekomen, dat den
Palimbanger preparatie maakte, om het
Lant van Jamby en alle de Ghoorten met
de wapenen te besoeken; welke [illegible]
derhalven aan de Comp.a als hare overheyde
onderdanen bij die van Palimbang nevens
vande regeringe der [illegible] in sulcken geval
sonde vraghen te nemen; &c.
Sulx hadden wat onderstelden [illegible] Stier
Zijnde de packhuysen aldaer nog versien
met een getal van 137 packen, gaende
seer buyten de gemaakte gissingh, ende
onkosten Continueeren als voorden;
waar bij nog komende die van het Nieuw
packhuys, Zouden deselve, al mede een goede
Somma komen te beloopen, van weinige
importantie waren, ende die egter het Comptoir
tot last te zijn, mitsgaders ongewilde doodt
wel

Jamby

ende tot den getal van 90 packen ;
versochten zylieden die balen te mogen
werden ontlast, doende wedderom eijsch
van eenige andere verteringe, alsmede door de
Contant voor het aanstaende Zaysoen,
met het voorsz. nader adrys per 't Jagt
Zillida gedateert 26en maart 1689 werd
ons bekent gemaeckt dat naer ontzeggingh
van de vruijt voorsz. dyck, van Zijn mede
gebragt voor dit Comptoir het opperhooft
Adriaan Wijlant na een drie maandige
quijnende leeven daer komen te overlijden;
alle des Comp.s effecten, warden daar op
nagesien en bevonden met de Negotieboecken
behoorlijck te accorderen.
van de vlugtelingen uyt Cambessij ke-
maakte den Sultan, die by na dagelijx de logie
quam besoeken, geen gewag meer ;
hebbende wel drie maanden besig geweest
om gesanten uijt te vinden, werwaarts is
niet

niet uytgedruckt, dan sal apparent naa
Batavia gesonden werden, dogh vergeefs
alsoo de grooten, gelyckelyck kont uyt aende
onse handen verklaart, daar toe
ongenegen soude wesen, uyt oorsaacke dat men
ende soo ligtelyck alles toe sout en
Contracteerde, 't welck men voor handen
wie dat niet soude wesen te onderhouden
waar uyt men schynt te moeten oordeelen
dat de opgem. grooten van beter deel
en meerder oprechtigheyt souden wesen,
alhoewel het jonge voorgaande bewijs
den Coninck meest dick met syn geheele
natie schynt te Confunderen, en met den
sop gelyckmen segt te overgieten,
Een aantal van ontrent 90 persoonen
waer van jeder materie van Palembang
ook is aangehaelt, was eener van wegen
Pangeran de Patty, verstierende, om het
afsnyden van syn kinderen, aan sulthan Sugalaga
bekent.

Jambij.

bekent te maaken, 't welk den vorst
en verdere voornaame een bijsonder
genoegen had gegeven; deselve waaren
na twee weeken vervolgens wederom
vertrocken na dat hun de openbaarde
geschillen wijtloopig waaren voor oogen
gestelt.

Den Sulthan had zig na de verdere komst te Uijt
de bovenlanden, alwaar gemeent wierd
dat hij de aanwesende onderdanen van
Coedjoe boa Cotta, stotende geheel aan de
Manicabo niet verwijling geschadt en
geschoorden hadde vele wicktijtse aangestelt
als te vooren, 't welk dan een heel
beter begin genomen heeft, als den
voorgaande brief hadde gespelt;
en daar op gevolgt was, dat den toevloeij
van de peper merkelijk hadde toegenomen
mitsgaders quamen dagelijkx vele ouinten
en obstacules in de negotie voor;

dieder

de disputueerigheyt ende geschugt

van den heer van Opgeset door syn drie

Coninginne als boven is gemeldt deurde

toegestaen; sulx de sluysdeuren niet derden te

worden, nietteminn nu dat het water daar by was

geslonken, dat men door het Hooge water

over al konde over de binnen komen

de klagten daar en tegens verspreets zijnde

en den heer van de Steenhouwerde voor sheede

togens, van de geene die onderrigheyt

tusschen hem ende Comp.e sogten te maken.

beyders worden de Comp.s prerogativen

natyts gelegentheyt nog redes. in

staet gehouden, by een klaer en [illegible] 86

en daar mede soo de tegenwoordige residents

spreekende reding niet al te swaer moet

souden, als sullende met geweer en gewelt

weynig worden gewonnen, 't welk [illegible] by het

overleiden op de hooft Adriaan Wijlant ander

schynt te zyn begrepen geweest, zynde

wederom—

Jamby

meenen ook dat die verlaging in de prijs
vande peper den toevoer soo seer niet
sal verhinderen als wel de geconditioneerde
betaling van $\frac{2}{3}$ in lywaten en $\frac{1}{3}$ in contant
deweyle de Coopers met de doeken
geen weg weten, werdende de selve soo de
Jambijnese verklaaren, door de Palimbangers
tot geheel in de bovenlanden met respecto
verlies gevent, en dat over den ongeloofdes
verre landweg, ~~deese~~ soo dat zij meenen,
gelyck wij alreede hebben gehoort.
dat het ons ook liever souden hebben geweest,
dat men beter ingevolge den voet vant
Palimbangse Contract hadde gevoegt;
dit welck dan by occagie nog inschicken
Zoude werden; ingevalle daermede in het
overige beterschap te hoopen was.
De tijdinge van 100 off meer Macassaarse
Hooff vaartuijgen omtrent Bouton was haar
ook

ook van Palimbang bekent geworden
welcker de Heer den Sultan hadde geoordeelt
gedesseineert op Palimbang maar wel op
Jamby off Thiauw te wesen aangesien, en dat
dat geboefte door Pangeran Aria bedecktel.
met kruijt en scheutagie was bij aengesegt
waar op gevolgt was dat Zijn Hooght.
een groot getal gepres te na de bovenlanden
hadde affgesonden, die apparent weder een
verwoestinge sien weer peper landen souden
te maecken, de fluyt Voor 't dyck hadde mede
oor geagt, om de gevaarlycke ... eder
aldaer in dese tijt ledig naer Palimbangh
te laten retourneren, maer onder laat tegens
mede sulij diergelijcke schepe ladinge te
sullen in gereetschap wesen, alleenlijck daar
mede versonden hebbende, 6 packen
Tainzongons aldaer sie verdiele en dirk
meenden dat tot Palimbang wel souden
gevelt.

Jamby

gewigt lakker, mitsgaders 15½ ps kooperen
stavinnen; sulx begunne deser materie
van gewigt, die men den tijt heeft te hoog
zagh, met recommandatie om de selve
verders na sigh te senden; in diervoege daar
niet mogten te pas komen.

Om de peper cultuure in Jambij verders
in fleur te brengen, schijnen wel geen daad
Jaars te verwisselen maar de ligt van tijt
tot tijt op dadelijk overleveren, en verders
van de selve in dat rijck [illegible] sluijten den
voortgangh maar geh. Uw Hoog Ede.
gelieven te zeggen in haar g'eerden [illegible]
van 22 Junij 1683. Of de vrijheijt
van het gebruijcken aldaar, met de
opulentie van palimbang (die nog duurt)
gesupporteert worden, het maken van de
witte peper schijnt niet haar genoegh
in plaats van Jamby tot palimbang te
worden

werden ondernomen maar door de [illegible]

[illegible]; daar de vrienden van

mentioneren, in haare missive aan ons

vanden 23.e maart 1683. dat wy wat de [illegible]

gehad hebben bij van Weyning minder als

een jaer met 15 a 16 arbeijders, en nog soo

veel slaven en leerlingen maar 19170 ℔ altijts

konnen gereet gemaakt worden; 't welck men

eensdeels toeschrijft de kleijnheijt

van desen ~~[illegible]~~ kost, bij die Jamby..., anderdeels de

meerdere arbeijt die daar aan vast is,

doordien ter contrarie als in alle de

andere peper landen, rijp en onrijp so veele

wel een maand onder den boom gelegen hebbende

eerst verhandelt, veroorsakende het swaare en

ongemeene moeyte in het uytsoeken [illegible]

[illegible], 't welck al gedaan zynde, soud' er

nog maar 1/3 part goet overblijven; des [illegible]

Zoude

Jamby

sonder sijlnyden op den ligter middel van
stellen de wannen gratificeeren .
Hun verzoek daar benevens gedaan om tot
dat werk en andere diensten met nog een
getal van 15 à 16 slaven te werden voorsien,
zal misschien voor een gedeelte konnen voldaan
worden, uijt een gelijck getal slavinnen
en jongens als hier vooren gemelt p[er]
voor t dijck van Jamby tot haar slaande
te worden overgebragt, indien de slaven
aldaar beter willen aarden, waar aan staat
te twijffelen, dewijle sij haare voorsz. dijcke speciaal
sindostanen off malabaarse noemen .
wij sullen ons beijvrigen om den witten Toel
zoo seer bij uw Ed.e hoog agtb. gerecommandt.
in meerder quantiteijt magtig te werden
waar toe Lampon off Tantham ook het sijne
zal contribueeren, vertrouwende dat het bij-
succes van tijt gel. alle dingen in haar beginsel
moeijelijck vallen, op palmes beter sal willen
opnemen .

Siam

met een Chialoup tot Brenger deser een Fransman
genaamt Mons.r Combal, voor desen
geweest de tweede persoon, wegens die Natie
tot Bantam, waar van UEd. voor en door
de Siamse materie wert gemelt, is ons op
29.e February jongst leden uyt Siam
toegebragt, een kleen briefje vant opperhooft
den opperkoopman Arnout Faa en den Raat
aldaar gedateert 10 January, zijnde van geen
besonder belang, en eyndelijk gest tot
geleyde ofte een appendix van de Copia
Summier missive den 10.e deser maant
met het schip Macassar nagewaarts afgevaardigt
waar bij wij bij ondergem.de onse jongste
schrijven, den voornaamste inhout ino UEd.
wel hebben bekent gemaakt; dog eenmael
verscheyde voorgevallen saken wat kort moeten
afbreeken; en ook eenige overslaen; omdat
ons den tijt als doen wat bekrompen

onquam

Siam

omquam, en bij oordeelden daar aan
niet zoo veel, als aan het spoedig afsenden
der rijcx gesanten retourschepen gelegen
te zijn; te meer nadien daermede ook
werde overgesonden, de gemelte missive vant
opperhooft onderkaat uitgaders
die vanden Coninck en berkelangh
uijt druckende, uwe Ho: Ed:e dan oock onder
anderen sal konnen blijcken, vant gepasseerde
tusschen onse residenten en den ambassadeur
vanden Coninck van Jamby over dat
gemelte Zyn mede de Zijheeren en zijn
rijck den Coninck van Siam hadde
onderworpen en onderdanig gemaeckt;
waar toe d'onse seyde dat hij gants
onvermogens en onbevoegt was, als zijnde
niet alleen met de Comp. in verbont
en onder derselver protectie, maer oock onder
die vanden Soesoehoenangh mataram

gelijck

gelijck UE Hoog Ed:e hier beneden mede

vinden, het voorleden jaer E:e de haupt

Presidentant aan den Coninck en beveelang

affgesonden sullen konnen lesen; doch de

gemelte Jambijse ambassadeur, het bovenstaande

debatterende, heeft vindende dat zijn iedere de

inde onderhandelingen met den C:o van Siam

niet en hadde misdaen, alsoo het gemaeckte

Contract met d'E:e Comp:e niet anders en

sag als op het slissen vanden oorlogh

tusschen Jambij en Palimbang en den

peper handel, en ons daar by alleen was

toegestaen; en soodanig schijnt het den

Coninck van Siam mede te begrijpen,

by zynen gem:te [illegible] den brief aan ons Ed:e

wel uytdruckelyck. Zeggende dat hy op de

aenmaningen vanden Coninck van Jambij

tot zyn vasael en onderdaen, van geen

ander als het bovengem:te peper Contract

met

Siam

niet de E. Comp.e hadde geweeten, en dat
deese aanneemingh was geschiedt, niet om
eenig voordeel uyt te trecken, maar alleen uyt
een enckele genereusheijt en mededogentheijt
met een Vorst, die in noot en
verlegen was; dat ook deese ondersteuning
van Jamby, ons regt op den peper
aldaer vallende, geensints en zoude
verminderen, maar veel eer Confirmeeren;
en het effect daer van verwachten &a.
welcke antwoort wij niet en konnen
gelooven, dat niet Zyn Mayst. oogmerk en
ware meeninge over den [illegible], van gevoelen
Zynde dat het is een opstelling en bravade
van den bekenden gierigen mandarijn
die het voornaemste bewint over den Coninck
ingekregen heeft, en ons veel gaerne zoude
willen deijs maecken; dat Zyn meeste
zig niet zoo veel aan winst en gelt
gelegen

geneegen ziet, als aan de eere om verleegen

en verdruckte voor den te adsis worden

en onder zyne bescherming aante neemen;

schoon zy daer van niet als Lasten en onkosten

te gemoet konde zien, 't welck van den

Heydens Coninck al vry wat raere konde

weesen; ondertusschen heeft den Coninck van

Jamby voor de gesondene gouden en silvere

bloem, een diamant ring, een witten Staf

en party kettingen van den uit volgens het

schryven van gem. Cfaa en Staat tot

een weder geschenck bekomen; de waarde

van ongeveer 20000 R.s daar onder 1000 Ps.

Contant, de rest daar aan Lakenwercken,

manufacturen, huyselijcke noodwendigheden

en ammonitie van oorlogen, gelyck ende

materie van Jamby meede is aangebracht;

Zynde ~~[illegible]~~ als gesegt niet wel te begrijpen

dat den Coninck van Siam ende meede niet

ander

Siam

andere lust voorgehadt, als hij bijsijn
voorn. jongede missive te kennen geeft;
Den Grootsten Mandorijn had ook wel de
naam vanden Coninck aande onse
bekent gemaakt, dat Zijne majest. wijt
vande gemaakte Contracten tusschen de E.
Comp. ende die van Jambij int geheel
onkundig was, en oversulcx voornemens hadt
om ons daar inne nadelig off hinderlijck
te zijn; wenschende te mogen weeten wat
sodanige waren, en op wat Conditie
d'E. Comp. in verbont was, om sig naer
konnen reguleeren, ensoo versochten d'onse
mede dat hem de Jambijse Contracten
magte worden toegesonden, om haar daer
van bij voorvallende gelegentheijt
te konnen dienen, t' welck niet nodig sal zijn,
alsoo hij geen vande drie Contracten,
inde Jaeren 1643. 1681 en 1683. met die van
Jambij

Sambij gemaeckt kan bevijken, dat den Coninck
hij oyt de E. Comp.e voor derwaerts off der selver
bescherminge aengenomen heeft, in teegen
ons voorgeven, dat hij niet vermogens is,
zig onder den Coninck van Siam te begeven
onder desselfs protectie aen te nemen; op geen
ander fondament schijnt te rust en
als alleen daar op dat den Co. off pangeran
van Sambij voor desen soude sijn geweest,
en vasael van den Soesoehoenangh Mataram
en dat deweyle d' insteerende E Comp.e als
beschermheer hadde aengenomen
Sambij gevolgd is. Zig seeren daar niet
en soude buyten schrijven, 't gunt uyt ons laten
voorslagh, dat g'agt soude konnen worden,
wat te veel gesogt en uyt gedacht te zijn;
dog sugerwalle het voornemen van den Co
van Siam, soodanig mogte wesen, als hij
voorgeeft, namentlijk dat sijn meer derselver
over Sambij, ontrent ons gemaeckte Contract
geen

Siam

geen werk sonder toebrengen maer wel
eer beletsel bevorderingh, ende de
uytvoeringe beloverde; endatter dan
ook tusschen een Zyn Coninckl. voornemen
en tusschen Zyn maght en vermogen,
geen onderscheyt ware te maecken,
dan en soude hem d'eer ende het vermaeck
om een noodlydent vorst onder Zyn
bescherming te nemen; mitsgaders de
generositeyt om den selven met gelt en
goet te assisteren, met geen misgunne
ofte te benijden Zyn, maer veyl tellen wat
dat het meer geschien werd, op den [illegible]
Xoper ende [illegible] van kleeden aldaer,
tot verwondering vande Franse vaert en
handel, en dat dit de Concepten Zyn
vanden ondergemelden Griecksen mandorijn,
die op de voldoeninge der Speceryen door hem
van hier gesondert al wat staat gemaeckt
hebbende

hebbende, en ziende dat het contrarie
was uytgevallen, zig zeer misnoegt hadde
getoont, en ook ongenegen om met de
onse te treden in zodanigen onderhandeling van
Coper Spiaulter etc.ª als bij het voorleden Jaar
naar Siam hebben gesz. en geordonneert
ondertusschen heeft den Coninck nog eenen seer
genegen tot den handel onaangesien hy door 't
quaat beleijt van zyne dienaars al menigmael
schade quam te lyden, gelyk ook nog onlangs
het by een Engelsman Angels scheepje der
negotie naar Timor afgevaardigt zynde
met de meeste part van zyn medegevoerde
kleeden, en weijnig Sandelhout tot retour
weder te rug gekeert zoude wesen,
en welck scheepje hy (soo gesegt wiert)
des niettegenstaande voornemens was
weder naar Bengale af te senden, waar uijt
genoegsaem blijckt, dat hij verder soecken te
maken, met schepen, die van Canasseri of
Laut

Siam

Lant als directelijk te zee tot Siam
werden aangebragt;

Den Engelse vrij Coopman Mr Lampton
int begin van verleden jaar na Souratta
vertrocken, en aldaar aanden Coninck
nog al vrij wat den agteren, daarde
was nog niet weder in Siam gekomen;
gelyck hij belooft hadt te doen; en
dan met eenen zyn schult te willen
afleggen: werdende gelooft dat hij de
Coninck bedrogen en zyne reyse naar
Engelant genomen zouden hebben;

Een gehuurt Engels scheepje had Zyn
Majt. met partij Coper, porceleijn
agilhout &a. naar Persia gesonden en daar
en boven nog, een Nieuw schip tot die
voyagie laten opbouwen; naar China had
hij mede met een scheepje besendinge
gedaan, en tot Incoop van spiaulter
partije Contanten, en verscheijde diverse
Coopmansc

Coopmanschappen na derwaerts aff te senden ,
als mede eenige ambassadeurs om den
keyser in Pechin te gaen begroeten ;
Den Nieuwen bevelhebber had aen d'onse versogt
al hier tot Batavia te mogen opkopen
60 Jonge paerden, en dat deselve met
Comp.s schepen nae derwaerts mogte
werden gevoert , tot welcken eynde hier ook 2
paerdekenders en een knegt met 't schip
Macassar overgekomen zijn, dog deselve schoon
haer verstreckinge van gelt daer toe
aengeboden is, hebben nog geen incoop gedaen
voorgevende daer toe niet gequalificeert te zijn
maer alleen om aen 't overvoeren sodanige
paerden, den Coninck bevallig en aengenaem
sonde wesen ; en dat door d'E. Comp.e
ingekogt te werden, 't welck wy vreesen niet wel
ter mede te sullen slaggen ; behalven dat
hier geen off weynig goede paerden te
bekomen zijn . Den viceroy tot Ligoor zynde
de.

Siam

een groot gunsteling des Conings dewelke zig
ook tot de E. Compie zeer genegen betoonde
had aan onse residenten aldaar versogt
om met een bortje van dese regeringe
verdeelt te mogen werden; dat wij hem
dan ook ter gelegener tijt met byvoeging
van een matige schencagie (waarom het dat
veel al meer geschiet is) sullen dienen te
wille te zijn. De armade waarvan UwEd.
voor desen bericht gedaan zij, dat door de
Franschen Coninck op eenige Chinese vlugtelingen
offte rovers ware uytgeset, was onverrigter
sake weder te rug gekomen, en volgens
bekomen tydinge uyt Cambodia, soo hebben
hun de gevlugte Chinesen, die haar daar
ter neder geslagen hadden gerust dan dit
dog de 2 hoofden der selve in questie met
malkander geraakt zijnde, zoo had den een
den ander met hand geweer omt leven
gebragt, tusschen den Coninck van
Cambodia

Cambodia en desselfs broeder den Nackhoon
die zig aan de kant van Cochinchina
ontshielt was gants geen goet voor 't lant
tragtende malkander alle mogel. afbreuk te
doen; omt welke voor te komen en hun van
malkanderen te houden, gesegt wierdt, dat door
den Coninck van Siam een Legger van 10000
mannen na derw.ts stont opgesonden te worden.
Belanen een Engels schip met den Nieuw
opperhooft een voorleden jaar 1683 tot Siam
aangekomen, waar van in onsen meergem. uyt-
[illegible] wert gemelt, was daar ook een
interloper uyt Engelant gearriveert
en benevens noch 3 particuliere Schepjes
uyt Souratta, 1 uyt Bengala, en 2 van
Cormandel, de twee eerste met verscheyde
Europese waren, als manufacturen Coutantey
drancken &c.a en de 6 particuliere met diverse
soort van kleeden en zywaren, zyde salpeter
yser &c.a waar voor zy van den Coninck
in

Siam

in ruyling aangenomen en na voorn:den
plaatsen te rug gevoert hadde, Coper, tin,
Spiaulter, Loot, porceleyn, sappanhout,
Aguilhout &a. het france opperhooft in Siam
tyding bekomen hebbende, dat het schip Lodeck
by een lyst Suratta verwagt werdt,
van Cormandel naar Vranckryck versonden
was; had sig met een der gemelte particuliere
engelse scheepjes na Suratta begeven;
en party Japans slaafkoper door een
tegens hedden ingevruyet mede naderw^ds
vervoert, latende zyn secunde persoon
in Siam verblyven om tot zyn wederkomste
hunne Comp^s saken aldaar waar te nemen.
De france chaloup van Monsr. Combal
was ook van Batavia in Ziam aangekomen
waer van UW Ed^o. Ed^e. opt begin van dese
Siamse materie sal gebleken zyn dat
deselve hier weder van daer te ruggekomen
en op den 13^e maart naar Timor vertrocken is.

En

In plaatse van het Jambs opperhooft den opperkoopman Arnoud Faa, die op zijn dienstig versoek tweeder daar is, vandaar herwaarts te mogen komen hebben wij aangestelt en verkooren d'E. opperkoopman Joannes Kruys voor desen geweest Secunde persoon vant Bandase gouvernement, aan wiens bequaemheijt tot waarneming van UEd: hoog Edele dienst aldaar niet en werd getwijffelt.

Het geen UEd. hoog Ed. by hunne meergemelte hooge missive van dato 22 Juny 1683 hebben believen aanteschrijven, wegens den Incoop van het Jambs of de Ligoors tin, sal by ons in behoorl. agt genomen en nagekomen werden; dese staet komt d'E. Comp:a aldaer met de Eijgentel ongevaer [illegible] weijnig min off meer als 24. gl. de 100 lb: welcke veel dat zigt geeft, de rijxd:r gerekent tot 60 stuyvers sulx sijnde dat minder als int vaderlant kan gaven 48 gl:, haaral dat sal 2 a 3 gl minder de 100 lb.

Siam

de 100 lb. soo veel op een Coopmansz van kleene volume die geen bederf en weijnig onderwigt onderworpen, mitsgaders oock met eene bequaeme ballast dienen, een volslagen Cent geadvanct. te wenschen zijnde dat daer inne sonder merckelijcke verminderingh van prijs wat meerder avantie konde worden gemaekt.

Tonkin

Den 25e der laetst afgepasseerde maent Februarij is [illegible] uyt Tonckin terug gekomen de Bodelbloot de Kroonvogel van daer mede gebragt hebbende een Cargasoen ten bedrage van ƒ 161480:4:4: bestaende uyt de naervolgende goederen.

Voort Vaderlant.

5563. effene pelingh
3929 gebloemde pelingh
195. Thourongh

11 rollen

11 rollen tapyt kussen bladen.

12 ncr ende Carde zu bo ste verlackte en vergulde Kleed tafels.

100 ncr den off 400 L. ts diverse verlackte en vergulde Confituur bacxjes.

998 Cattys Muscus

voor Japan.

8999. Catty diverse Zyde

2250 Pimongijs

voor Batavia

5752 Ctys Anijs

279. Cattys Radix Sinckaang of Diamant wortel en.

1¼ lb. barnsteen.

ende is ons daar mede toegekomen een missive vant opperhooft Leonard de Moij en Raat aldaar gedateert 22e Januarij deser jaars, alsmede een brief vanden Tonkinse Coninck beyde in Copia ende translaet overgaande, op dat U Hoog Ed. daar uyt wat

Tonkin

wat ons handigh, souden konnen leeren
het geene wy nochtans eerst sullen te
noden 't weten.

De Engelse (gelyck by onse sorge dis geseght)
hadden aldaer een kleyn schip bekomen
met [illegible] th. ende onsen daer
mede souden incoop der zydings seer
hinderlyck geweest, alsoo aanstaende
wat hun voorquam, sonder op de deugt
van deselve veel te letten, sulx sy niet
mede als de voorn. quantiteyt hadden
konnen besorghen, met degene daer de
daer voor 't Comptoir op 't [illegible]
werde gepresenteert als bevorens;
met de handelaers was over eengekomen
ende geaccordeert. op het geene
u hoog Ed. by hunne generaele missive
van dato 2 octob. 1682. wegens de Tonkinse
zydings.

pedinge hebben beliefven te schrijven
namentlijk dater meenigte stucken uit midde
vande tin en bekonden waren, zeer geplect
ende met vlecken uyt geslagen te zijn
wert bij de gemelte onse residenten
geantwoord ende gesegt dat sulx soude
zijn ontstaen, uyt de bedriegerye der
tinlieden, die int opmaken der pew
teringe een Scheutje loot deden te gebruijken
waer door sij tot haer voordeel meerder
swaerder quamen te worden; Zonder dat
sulx vande sindige verkopers kon worden
geremedieert, gelijk UwHoogEd.e bij de voorn:te
Missive nader Zal konnen besien
daer wij het dan soo bij sullen laten,
dewijl UwHoogEd:e bij hun nader generale
Missive van 23:en Xb: des verleden jaers 1682
ook beliefven te seggen dat de gemelte
beschadigde

beschadigde of de bepeerde pringes onder de
goede gemengt ende alsoo verkogt waren
met bijvoeging dat het wel apparent soude
schijnen, die vereering door de Brodijngh
voortgekomen was, ende nadien
de gemelte pringes, thjouwongs, tapijtkussens
vlags en tuitens, ons met de Boeken
de Croonwagie toegekomen, van soo groote
volume niet en zijn, of de goede toegerede
fagtzens Coulant en gansch souden
nog gemaakt. alles konnen zenden
en naer 't Vaderlant over voeren, alsmede
de zijde ruijtgoederen ons op den 8 April
met de jagten Pillida en Zijp, mitsgaders
het Cooltje 't hout uijt China toegebragt.
Zoo hebben wij al in deliberatie genomen
of men daar mede 't een dat ander
of wel de helft daer van niet en
Zoude

Zouden mogen resiqueeren maer UWo: Ho: Edd:
ordre, om de laat verschepen met groove
en onkostel. beladen af te laden hebben
ons daar van weder houden, ende deden
goet vinden alles aan en over te houden
tot de naaste versendinge sullende van dit
lopende jaer, te meer om dat het nu
al vry laat sijnde tijt geworden is;
en bij UWo: Ho: Edd: met de vertreckende schepen
al een rijck en aensienelijck retour hebben
toegeschickt.

Ode Coninckse Zijde en Sinnongeyse heden voor
meede aangeladen, sullen bij deselve jaer
na Japan senden, Zijnde de eerste soort
(door een groote Bosschen onder de wormen
ontdaen, alsmede het overblyven vande
2 Chinese joncken) niet minder te bekomen
groote als tot 17. en 18 karats
behalen.

Tonkin

behalven 2864 Cattys Zyde die den Coninck
d'ouse in betaling vande afgedwongene
3000 theijls silver nog binnen de [illegible] tot 16 3/10
tot 19 3/10 ‖taijl‖ hadde aangedient, 600 Chiampangs.
hadden Zy wel aanbesteet, maer daer van
niet meer als 191 p.s ingelevert
gekregen, door dien de wevers daer bij
Zoo veel voordeel niet te genoten hadden,
als bijt weeven van ligte pelings
voor de Engelse: vande grijse
25 stucken dunne [illegible] stoffen met
verheven bloemwerk hadden Zy ook niet
meer konnen bekomen, als de voorn.
11 p.s alsoo het meerendeel der
ambagtslieden het voorleden jaer
van honger gestorven waren, de
[illegible] wat [illegible] wel toegevloeijt
en door malkander ingekogt tot 11 6 gl
het Catty.

de

De peper met de gemelde bodem de Croonvogel
daar aangebragt, had den borger Nicolaas
vander meer aangenomen tot 10 G. het pl.
alsmede het sandelhout dat daar gebragt
geworden wiert, tot 12 G. en zoude daar
voor nog al wat meer bedongen zijn
geworden, indien niet kort te vooren aldaar partij
van die Coopmans. [struck out] door de
Sonetse van bat.a daar aangebragt,
Den Coninck van Tonkin heeft bij zijn voors.
jongste missive aan deze regering gev.
na vorige gewoonte, wederom verscheijde
goederen geëijst, namentlijk 1000 p.ls salpeter
300 p.l swavel, partijen loot, tin, nagelen
[illegible], bruin Coraalen, Spaanse reaals
olijvenolij en verscheijde zoort van kleeden
maar buyten de salpeter olijvenolij en
apparent ook wat swavel en zal het
niet.

Tonkin

niet geraden zijn, wel daar op te volharden
dewijle de onderwinding eenigsmael
geleert heeft, dat daer mede niet als
schaat en schade te behalen zij, en nadien de
onse seggen dat sijde provintie Sinan
en andere Chinese bewesten landen weder
aftreck in eenige debvoirs begon te komen,
Zoo sullen wij dat Comptoir ook van
wat peper nagelen en sandelhout
voorsien, en daer toe apparent moeten
gebruijcken de Jacht boot, de Croonvogel
hier voorens niet nader genoemt.

Voorleden jaer hebben wij den Coninck bij
ons schrijven te kennen gegeven den
seeckeren [illegible] van onse Coopmans E. Edat
genootsaeckt waren geweest, eenige
Contanten ende [illegible], weder te rugge sende
daer Zijn Maijst. gelijck uwe Ed. [illegible]
uijt zijn voorn. missive sullen konnen sien
wel.

vele niet onbescheijdentheden. ~~daer~~op antwoort

seggende dat de negotie niet altijt even veel

voordeel toebrengt, en het hem van herte leet is,

dat de vreemdelingen niet altijt met winst

mogen vertrecken, dat hij ook doorgaens

getraght heeft de alle natien door goede

vriendel. en beleeft onthael aen te moedigen

om haren handel in zijn land te komen drijven etc.

maar onse residenten singen dienaengaende

een geheel ander toon, klagende over veele

onredelijckheden vexatien en geweldden, en dat

deselve dagelijx nog meer en meer quamen

aen te groeijen, en onder anderen schrijven zij

dat 's Comp.s voordrager Onghia de reine

de caerus dee die vey, alshier, op zijn versoek daer

incopen en door ons gesonden hebben, niet

aengenomen, maar weder te rug gesonden hadt,

om dat se hem niet aen en stond, sulx zij

genoodsaeckt waren, deselve weder na Bat.a te

sturen

Tonkin

steeden hoedanig Zy versochten, te mogen
handelen, niet party barnsteene Coralen,
die den Coninck mede niet begeert ;
en uytgesloten hadden, alsoo deselve daar
totschade Zouden moeten beyaen leggen ,
op het arrivement van gemelte hoeckerboot
de Croonvogel waren d'onse al mede
eenige quellagien aangedaan, Zynde het
niet genoeg geweest, dat Zyn Mayt. Zig
eens uyt de aangebragte lading 3000 Ge-
hele en ½ packen guinees lywaat hadden
affgedwongen, maar Zyn Zoone en de
groote regters der Raad, hadden mede 3½
packen na haer genomen ; en die niet
hoger als tot des Conincx prys betaelt :
voor de barnsteene Coraelkettings
Calbas flesschen, Zilvere Capjes, velletjens &c.
die Zyn Mayt. Zigh voor 2 Jaren
uyt het aangebragte Cargasoen hadde genoten
was

was ook geen betaling te verwagten
alsoo hy voorgaf dat hem alsdoen die goederen
geschoncken waren; sulx wy deselve mede sullen
moeten doen en affschrijven, by onsen
nevensgemelte brieffje hebben wy UE Ho: Edle
notificatie gedaen, hoedat den Coninck syn
onse brieffje en gesondene schenckagie een goet
genoegen hadde genomen, doch daer tegen
weder seer misnoegt was geweest ,
om dat er geen salpeter mede overquam ,
ende welcken aengaende hy nog nader onse
residenten, door voorgenoemde Compes
voordrager ongsia deden hadde laten aenseggen
dat hy sorge moeste dragen, datter ten naesten
gunnende syvaat salpeter soo veel stucks
baren [illegible], ook tarwe ende Coralen, kettings en
nagelen in quantiteyt wierde aengebragt ,
off dat syn Mayt. hem souden laten straffen
als misdadigers, die syn ordre overtreden hadden

waer

Tonkin

waar op door onse residenten dan wel
gesegt wierd, dat de Compe: Zyn mayts dyt
daar mede gaarne Zouden gerieven, als Zy de
voor desen door Zyn vader betaalde prijs
geliefde op te volgen, dog daarop was door
gemelte voordrager weder geduijt, dat
Zyn mayt wel wist dat het geene Zy dese
eens in Zyn land gebragt souden worden.
en dat het dan vroeg genoeg was, om wegens
de prijsen met malkanderen te accordeeren
De groote onredelykheden en dwingelandijen
die den Coninck niet alleen pleegde aan de
Europeërs en andere natiën, maar ook aan
Zyn eygen broeders, de groote mandorijns
en verdere onderdanen, maakte hem bij
groot en kleen Zeer gehaat, sulx d' onse
al bekommert scheenen te zyn, dat het hem
daar na wel eens qualyk mogte komen te
gaan; in welken gevalle Zy, van de velen
dat

dat 's Comp.e logie de eer de aant doet

Zoude zijn om dat (na hun seggen) de

tonkinders haer veel rijck inbeelden dat

deselve altijt vol gelt is, dog wij willen

hopen dat het daer toe niet komen, en den

Coninck buyten 's Comp.e nadeel zoeken zal

dat eysch (om in zyn rijck weer ligt te krijgen)

wat geredelijcker en redelijcker aanstellen moet.

Zijnde 4. affgesondene ambassadeurs aan den keyser

van China, waren op 19. July des voorleden jaers

van daer weder te rug gekomen ;

gevoegt werdende van 3 gesanten van gem.te

keyser, waer van maer 2. niet voor den

26.en do. daer aan volgende in Tonkin

quamen te verschijnen alsoo de derde

onderwegen gestorven en de reyse daer door

te langer gevallen was; dog deselve waren

den 14.en Xb. weder na haer lant vertrocken,

seer misnoegt zijnde om dat den Coninck

haer

Tonkin

haer den vrijen handel hadde geweijgert
daer zy haer tot deselve stoffen doe hadden
mede gebragt, en waervan zy ook de
schenkagie vanden Co. niet aangenomen
maer deselve met de vloot gescheept hadde
niet apparent zijnde dat zij deselve souden
accepteren; schoon zijn Mayst. deselve door den
van zijne grooten hadde laten nadragen;
ook waren gedurende het aanwesen van
gemte. Chineese ambassadeurs onse residenten
inde logie gebannen, en op hoge pene
gelast geweest, daer niet buijten te
mogen komen; 't welk ook by hun was
nagekomen, en agtervolgt; aan de Engelsen
(die wegens het verswygen en 't kuijken
van partije salpeter door hun daer aangebr.
mede al vrij wat moeyte en 't ribbelingh
hebben gehadt) was door den Coninck

toegestaen

toegest daar om ~~dezen~~ mede eenigeens ons buiten stadt
te mogen woonen; waar toe zij al een stuk
lant gehuurt en daar op eenige
bambosche woningen gemaakt hadden;
dog die vergunning quam haar weder tot pas
op 10 à 6 duitsen lasten, dewijl se tot den tijnde
zoo aan den C°. als aan andere grooten
hadde moeten betaalen, off hun schip
waar van bij onsen Hoogheden ook het
begin deser materie gemelt, daat
weder uijt Tonkin vertrocken zij, komt
ons uyt de papieren niet te blijken, maar
wel dat den Timmerman schipper geworden was,
en om het Heere door Zee te brengen partije
matroosen (apparent Chineesen off Tonkinders)
hadden moeten werden gehuurt, dewijle
haar volk vande geene diese uyt gebragt
hadde, waren afgeloopen, en boven dien
nog de

Tonkin

, nog de schippers 2 Duivel. en 2 Chirurgijns.
De naam van het heele Engels schip
wort hier Tonckinse papieren niet
uijtgedruckt, en wegens het geene daer
meede sout afgevoert te worden
niet anders gesegt, als dat het door daer
aengebrachte het sout in pelings soo
witte als swarte, Bochins Zijde, basen
schoengradens gapen gedruckte stoffs,
en allerhande soort van lackwerck,
uijt onse voorgeschreven sal uwe Edele
Zijn gebleken dat den Engelsen Samuel Baron
suspect en ook beschuldigt was, van
begane moort aen seker Armenius Coopm:
dog nu schrijven, d'onse, had baron Zijn
proces wel gewonnen alsoo de regters
gebleken was dat den schoonsoon vande
vermoorde sulx int werck gestelt
en

en door den Sijne haren uijtgevoert hadt

maar Hij was onderwegen en geduirende

de lange tijt gehoudene Noordewinden soo hadt

gepluckt dat hij sig onmagtig bevont

om selfs bijde hant te nemen ; Zijnde

voornemens om weder na Siam te vertrecken ,

met de 3 vaartuijgen waar van in onsen

hoogh den Staat aangehaalt , en waar van nu

nog nader uijt Tonkin gesz wort ;

datse daar haar met de lading souden weer

vertrecken ; Volgens de hooge der Tonkinse

negotieboeckjens die op primo xb. 1682 aangevangen

en op ulto. Novemb. 1683. gesloten zijn soo

komen de winst in 12 m aldaar

den Comptoirs te bedragen den somma van · 36966:3:12

En daar en tegen de ongelden geduirende

deselve tijt - - - - - - - - · „ 18702:7:2

Zoo datter suijver niet meer overschiet als · 18263:16:10

de

Tonkin

de ter panden aldaar verbleven bevonden
in het naarvolgende

Contanten . . . . ƒ 19021: — : 16.
Coopmanschappen . . . . „ 18116: 13: 9.
Stilleggende en consumeerende
goederen . . . . „ 6162 : 19: 12:

Sumam . ƒ 37289: 8 : 16

en nadien het opperhooft den ouden coopman
Leonard de moij versogt hadt om eenige
ouderdom en swackheijt van gesigt
van daar verlost, dan en voorts naer vaderlant
geliantiteert te worden, zoo hebben wij
goet gevonden hem sulx toe te staan, ende in
zijn plaats te laten optreden; den boekhouder
Joannes Sibens tegenwoordig tweede derhoon,
mitsgaders tot die bedieninge weder te gebruijcken
den Boekhouder pieter Elias beijde persoonen van
goede getuijgenis en bequaemheijt die daer
ook al eenige jaeren hebben gediendt

China

China

Bij onse nevensgaende jongste generaelbrieven van ult.o decemb. des voorleden en 19 feb. deses Jaers, hebben wij uw Ed. gecommuniceert het geene ons aldaer uijt China was ter kennisse gekomen, en specialijck hoe de Jaghten Hillda en Zijp benevens 't bootje Twant tot ontrent Canton onder Macause eijlanden waren gearriveert, en dat de administrateurs van de negotie den opperkoopman Jurriaen Munnick en den koopman Barnard Wadders bericht hadden dat het medegegeven Cargasoen aldaer nog Zoude konnen worden omgeset ende [illegible], Zedert Zijn deselve met de gem.te 3 bodems op 8 april hier behouden ter rhede gekomen; medebrengende

23970 Catty Ruwe witte Zyde in 481 packjes
2017 p.s groot pansies
998 d.o kleene d.o
300 p.s mansiekens mede een soort als pansies maer Hennemaels geblaeut

237 p.s

China

237 p.s gefigureerde pelings

290 p.s ditto gilams

125 p.s diverse gecouleurde damasten.

86 p.s diverse . goude zilvere en zyde stoffen .

400 paren Zyde kousen .

301186½ ℔ spiaulter

7033 ℔ thee

920 ℔ rabarbar

700 ℔ radix China

11975 . ℔ . aluyn

3517 . d.o geconfyte gengber in balys

3625 . p.s gesorteerde ysere pannen

samen bedragende - - - ƒ 289035 : 8 : 4 :

boven al het welcke (dat wel anders te wenschen waer) de gen.l admirael [illegible] onder het off overwogt vant afgesonden Cargasoen werde te nig hebben moeten voeren de waerde van ƒ 114579 : 9 : 13 bevonden zyn

ƒ 1889 . 6 . 8 silver zynde en het restant vande cassa

3209½ marck [illegible] .

China

By onse mede gemelte Jongste generael brieven van ult°. decemb. des voorleden en 19 feb. deses Jaers hebben wy uwe Ed. gecommuniceert het geene ons alhier uyt China was ter kennis gecomen, en specialyck hoe de Jagthens Hillida en Zijpe benevens 't bootje Twent tot omtrent Canton onder Macause eylanden waren gearriveert, en dat de administrateurs van de negotie den opperkoopman Jurriaen van en den coopman Barnard Bradders hope hadden dat het medegegeven Cargasoen aldaer noch zoude connen worden omgeset onder [illegible] Zedert zyn deselve met de gem: 3 bodems op 1 april hier behouden ter rhede gecomen medebrengende

23970 Catty Ruwe witte Zyde in 481 packjes
2017 p°. groote pansies
998 d°. kleene do.
300 p°. mansiettennes mede den soort als pansies maer t'eenemael geblaeut

237 p°.

China

237 p^s. gefigureerde pelings

240 p^s. ditto gilams

125 p^s. swarte gebloemde damasten.

86 p^s. swarte . goude Zilvere en Zyde stoffen.

400 paren Zyde kousen.

301186½ C^ts spiaulter

7033 C^ts thee

920 lb rabarbar

700 C^ts radix China

11975 C^ts . aluyn

3517. d^o. geconfyte Gengber in balijs

3625. p^s. gesorteerde Ysere pannen

Samen bedragende - - - ƒ 289035 : 8 : 4 :

boven al het welcke (dat veel andere

te vereischen was) de gen^l admirael Bortius

onder het off overnogt vant afgesonden

Cargasoen weder te rug hebben moeten

voeren de waerde van ƒ 114579 : 9 : 13

bedragende zyn.

ƒ 1884. 6. d'silver Zynde een rest vant vande Cassa

3209½ marck Rialen.

62 p^s.

62 p:s diverse Lakenen

79 p:s diverse Croonrassen,

50 p:s Laeken Rassen.

30 p:s perpetuanen

37201 lb Loot.

5931 lb potloot

2 p:s groote vergulde Spiegels

2 Cassen Roosewater

309 13/16 once gepolijst en tack Coraal.

996 11/16 bladt Coraal

19 stx diverse Hant geweren.

t een met ander soo wel de Chinese retouren als het weder derwaerts gebragte in Conformiteyt der factura met de ongelden montenerende ƒ 398609:13:1: uyt het Rapport door gem:te Dominicq de Broeders ten dage van haer aankomste alhier, aan ons overgelevert als mede uyt den advijs brieffje door haer den 26 January uyt gem: Maccause bysonder gesz.

China

geld, en ons op 21 februarij daar aan volgende
toegebragt, met de Jagten de Rijster
't Witte paard, en nog een schuitie (alle
3 toebehoorende sommige Edt. heer(en) Zoodanige)
Chinese Coopl. Ende de rapport voorraghtigh,
(beyde in Copya hier nevens gaende) ——
Zal UwEd. Edle konnen blijcken, wat hun
gedurende de reyse ontmoet en wedervaren Zijn,
waer van wij voor af en int generael
sullen zeggen, dat se om de noord geen handel
hebbende konnen krijgen, genootsaeckt
waren geworden weder Zuydwaard aan
af te sacken na de provintie Canton, en de
Eylanden van Maccau, alwaar se mede
tegens de vorige koop onder veele swarigheden
met korten en booten hebben moeten
negotieren, en Zoo voor het medegebragte
zilver als in ruijling van verscheyde
Coopmans

Coopmansz. niet meer Chinese retour waren
konnen bemagtigen als hier voor 't daer
gespecificeert, en alhoewel zy de zyde
door den grooten doot der wormen
al wy deur koop namentelyk tot 175. 180. en 185.
T. het picol hebben moeten aannemen
soo vertrouwen wy echter wel, dat alle de voorn.de
te rug gebragte wolle lakens alsmede de
Dolhout Cack en root Coraal daer tegen
gade konnen worden omgezet, off ook wel
tegenpanssies en andere zyde stukgoederen
dewelke wel mede in prys gerezen, maar
zoo voorsz. minnick en Broeders zeggen
daer en tegen soo veel als de zyde zeer
derigtsaam, en tot den Japansche handel begeeren
waren, maer dewyle de Engelsz. waer van
hier na gesprooken zal worden, wel over de
3000 damasten, tot 20 g.s het stuck hadden

[illegible]

China

aan te steeken, en van de dugtsaamheijt
niet veel kommissie stroomen te hebben,
Zoo vermeeden de voorst. 125 p:s niet meer
dan passeeren. het spiaulter was ook
suijver de dugtsaam en na hun bericht waas,
Zoo souden dat immers al ter plaatse daar het
valt niet meer tot en als 16½ schel: het p:l
Dog door den Voorden weg dit hiet afgescheept
moeste worden, quam het ordinarij in Canton al
à 10 à 11 taeln; belangende de thee die
souden de onse gaarne hebben geexcuseert
alsoo bedugt waren, dat de tijt om die nog
naar 't vaderlant te komen senden, zoude konnen te
ontschieten, dog dewijle de factoors hun
gedreijgt hadden als dan de Comp:a met het
gemeldeacte fulles te laten sitten, Zoo waren zij
genootsaakt geworden, deselve te accepteeren;
het loot daar daar niet ter beter gewiet
om dat Canton uijt de voor des provintie

uitbegro

mitsgaders van Siam in abondantie
daer van versien wiert, dewelke om de
schepen wat ledig te maken hadden sy
geoordeelt best te zyn, partye van dat
Minerael af te doen, tot ƒ 3:8: off 15:9:
het picol. De Lackenen seggen de ons
souden haer mede te ook wel veel
gewonnen hebben, waeren die door den Brand
niet soo seer beschadigt en onbequaem bevonden
geworden, dhalven dat de Lackenen niet
smalle sortementen die de Camer Zeelant
mede uytkomen, by de Chinesen ook gants
niet zyn gewilt, dewelke waeren daer van
nog by gebreck van andere ii p:s verkogt.
Tootsiael wiert soo schielyk door die van Siam
en de Portugesen in abondantie daer
aangebragt, dat sy de selve, ook op verre na
niet hadden konnen brengen op die prys daer 't
tot heerlyns altyt voor was vercogt.

Tut.

China

uit verlopen der beste en Lack Corael
waaren de onse hun al veel moeten reguleeren
nade Conditie en gestalte derselve alsoo
voor het meerendeel magtig van de warme
geweest was, derhalve van die Zoorte
int geheel ook niet meer verkogt als voor
ƒ 13986:2:6. dog daermede met ƒ 1704:12:13
winst, sodanig te verwachten ward
dat de te rug gebragte partijen meede hadt
konnen worden aangeset, daar d' onse bij
nader bevindingh nog hoop toe hebben;
Zoo wel het schijnt dat de Lack Corael
bij de Chinesen t' eenemael in verachtingh
is geraakt: wat nu aengaat de ouder
barnsteen, etc., was van UwEd.e bij haer
[illegible] de dato 22en Junij 1683
onder de materie van China beliefden
te seggen, verwondert te zijn dat men die
waaren

nevens het Cacktoradt vandaer hadt
maken te rug brengen; dewelcke wij int
Jare 1682. weder na derwaarts gesonden
en is daer alsdan onder een Party Nieuwe
en wel gesorteert gaet, aen de man gebraght
met beter voordeel als bevorens houd
gesleden, en welcke partye door UEd. Ed.
is toegeleyt geweest, den tyde wanneer dat
gaet niet alleen seer duyn viel maer
ook groot onderscheijt tusschen groote en
kleene Stucken wierde gemaeckt; en welck
different ook bij Confrontatie van de oude
tegen de Nieuwe Facture wel is gemerckt
dog wij reguleeren onse tusschen Jaerlijx
nade Bevindinge van den afsteek
ende fijnlijckheijt der Duijtsen die de
fortering van d'sat 30 à 40 uit pont het
meer te trecken, en dan mager wel 1/5 off 1/6
kleijnder

China

blijvende tot het Disquint ed. onderzoeken,
sullende het rendement vande hier verkogte
partije in April des voorleden jaars 1683
't geen lichtelijk met de jongst spreekende
retourvloot is toegesonden, daer omtrent
tot nader speculatie konnen dienen,
want geene de onse op de reyse is wedervaren
en dat se ende noord van China geen
apparentie tot de gehoopten handel zijnde
genootsaekt waren geworden, na de maccause
Eijlanden af te saken &a. hebben wij hier
in passant aangeroert, en wel hier
aangaende nu nog wat speciaelder
sullen zeggen, dat hun der [illegible] aankomt [illegible]
is geweest, voor het papen Eijlant
't welck bij bevonden te zijn seer vrugtbaer
vol van wilt en allerhande gevogelte
uitgaders het water soo van [illegible]

als —

als 't van buyten ongemeen visch rijk
wordende alleen bewoond van 30 Japanse
tempenders, en meer 't onder vrugtbaar legt
door de Corinse rovers, die het ook tot een
schuijlplaats hielden bewaard, onder welke
papende onse op hun eerste aankomste
groote loop tot den goede Negotie gaven,
maar tot daar aan was geweeken, dat zij
onder die schijn waren advocaten van gedᵉ rovers,
die onse schepen onder de verzekering van
goede negotie, "soo lang sogten aan te houden" tot dat die seeschuymers
formidabel waren geworden, om 't eens soo wel
als 't andere zonder gelt aan te slaen;
gelijk die gaten ook reets tot een getal
van 40. zoo fourten als andere kavetten
bij een waren versamelt, en onse schepen
gepasseert zijnde, het soodanig agter de
Eijlanden boven 's winds hadden te neder gezet.

wade

China

waar op d'onse seyde dat daar dogh
niet goets van voortkomen soude,
en dat dat werck op geen Negotie sagh
te rade wierde dat Eylant te verlaten,
van welckers Streckingh mitsgaders de
omleggende Eylanden, reeden, item
het Canael dat den ingangh maeckt,
d'onse een pertinente kaart hadden doen
vervaardigen die UwEd. Ed. met de naaste
gelegentheyt tot speculatie en daat
toegesonden te werden; van daar dan
opgebroken zijnde, om haar fortuyne verder
te soecken; soo waren zy voor Swaadjao
weder verschenen; maar de Chinese
mandorijns verboden hen het binnen komen
als veynsende dat het by haar oppergebieders
qualijck genomen soude werden;
dan d'onse daar en tegen niet geraden
oordeelende de schepen buyten te laten blijven

ende

Lieten het daar op zedrijen en de andere vallen
voor de verwoerder dat Swadja, als
wanneer aant Comts 2 kleene vaartuijges
aan boort quamen, om de oorsaek van hunne
Comste te vernemen, die daar op soodanige
antwoort kregen dat zy daar mede
vergenoegt waren; maar het en wilde daar
almede niet gelucken, want den Gouvr.
der krijgsvolck Jong Sokling Sirino gaff aan de
besettelingen van Swadja ordre, datse de
schepen ten eersten uijt de revier souden
doen vertrecken; gelyk sulx ook opt voorstel
en versoek der mandorijns door de onse wierde
agtervolgt, na genieting van de voor-
verversingh, die daar in groote abondantie
te bekomen was; van de strekking en
diepte dezer revier hebben de gem.e opperhoofden
minutieus en breeders aan ons eenen Caarte
overgelevert, die uwe Hoog Ed.e p.r naaste mede
zal.

China

Sal toegesonden werden, . den 1e decemb.
1683. dan van daar vertrocken wesende
Zoo waren sy den 3e daer aan onder
tinhaij ten ancker gekomen, alwaer mede
een terstond bezettinge vonden en
verstonden dat den heer pouij of veetheer
van hocciuno aldaer het opper gebiedt
hiet, die zy van resolutie waren
Zyn hoogheyt met een brief hunne komste
te notificeren, die daer op ook den Lajong
off waterfiscael nevens de Zoon vanden
tolck Limlaqua hadden afgesonden, en
welcke den Gou: zig van alles geinformeert
de Coopmanse opgenomen, ende Copije
onser missive aan gem. veetheer gez. mede
aan lant gedragen; mitsgaders dat de
negotie goede koop gegeven hadt, dog volgens
ontfangen bericht zoo was hy Pouij
ofte.

ofte eenige met den Combon of de

Stadhouder dienvolgens in een hevig dispuyt

geraakt, ja soodanig dat Zyn hoogheyt

den Poncij rijnder. Zoude gesegt hebben

soo ghy dan den Handel aande Hollanders

niet wilt toestaen, soo doetse dan voorts

van onder Tinhaij vertrecken, alsoo ik mij met

haar niet meer wil bemoeijen gelyck dan ook

den Mandorijn van Tinhaij d'onse tot

tweemalen den beschryvinge van den Stadhouder

om te vertrecken had vertoont, dog dat

was ~~door~~ hun geexcuseert, met te seggen dat

daer aan 't heerlijck geloof niet konden geven,

verscheyde andere redenen daer toe op nogh

gevolgt, en hem is ook te eenemael met de presse

order om de onse met het geschut daer

van daen te dwingen, 't welk hem seer beswaerl.

te doen zoude gevallen zijn, als wesende de

Junks geleerde artilleryen niet meer als 2

2 a 3

China

2 a 3 ijser 2 Wn: de der Stadhouder Zande
dat Zijne drijgementen by de onse weijnigh
geestimeert wierde, van resolutie geworden
was, sig dienaengaende voortaen te
addresseeren aenden ponij off velthe[e]r
die dan het werk lang genoeg met
vermaek hadde aengesien, ons opperhoofd
had laten versoecken dat se van voor Tinhaij
wilde vertrecken met aenseggingen
dat het in Zijn vermogen niet en was,
ons ter Negotie te admitteeren, als zijnde
een Zaecke van het Hoff afhangende;
alwaer het selve door ons versogt moeste
werden; sig met een excuserende
over het niet aenvaerden en beantwoorden
van onsen brief aen hem geschr. seggende
door diverse pregnante redenen, daertoe
niet vermogens te wesen, 't welck hij
versogt.

versogt dat niet qualijck door ons mogte
werden geduijt gelijck hij ook het briefje
door onse opperhooftn dato 9 xbr hem toegesz
weder terug had gesonden, ondertusschen
had de voordrager der ponij een de brenger
van gemelte boodtschap geweest was;
antwoorde den Saijong off staat de fiscaal
der onse versekert dat Zijn hoogh.t den ponij
tot de regenten gesonden was, maar
dewijle den Combo, off Stadhouder groote
swarigheijt daar in stelde, wilde hij de saake
oock soo hart niet poursuiveren; de onse dan
ontfangh vande voornoemde regenten eenen
passpoort bekomen hebbende, waren naar 17
etmalen leggens van onder Cinkaij
opgebrooken, en naar de maccamose Eijlanden
vertrocken, in welcken weg zij een gants
onverwaght bevonden, niet sloot der

kruijklandstads

China

fluijtkandelaers (zoo als die vant Eylant
paachalms naar Lampicau over dadden)
vervallen te zyn, en quamen in geselschap
van dien twee, ook onder het Laartgen
Eylant ten ancker; dat wanneer zy
door 't Cantonse oorlogs praeuwen,
op de hielen wierden gevolgt, dat
van den hooft mandorijn aan voort WelEdele,
en naar aflegging vant Compliment
van welkomst aan onse opperhoofden
gesegt had, door den heer poüij en verdere
regenten tot Canton uijtgesonden
te zyn, om te vernemen wat schepen en
Coopmanse zig onder Eylanden ophielden
en off de Coopschappen wilden versolveren,
mits openstelling des handels, en
secheert vande te verlopene, daarin
te betalen, en naderen zy met de presenten
Chinese

Chinesen handelaars dien aangaande al
wat geaccordeert, ende Engelse zig ook
voort [illegible] verklaart hadden
Zoo wilde hij gaarne weten de resolutie van
d'onse, dewelcke hem daar op tot antwoord
hadden gedient, dat so bij goet succes van
'thandel, waarna de Engelse natie 2 prcto.
van alle zoodanige coopmansz. als bij hem
verkogt en geleevert wierden, zonder betalen,
waar mede den mandorijn des anderendaags
weder na Canton vertrock, met beloften van
binnen 5 off 6 dagen bescheyt te sullen
brengen; dog hij vergat het wederkomen
maken de Portugesen, aan wien de 2 pCto.
voor de passage en repassagie der goederen
over Maccau betaalt zonder zijn geworden,
op geenderley wijse daar in hadden willen
condescenderen; de heeren Poriij en Cambon

kuis

China

hun doen tot maccao. bevindende eeden
over de hartnackigheyt der portugesen,
zig aantrekkende, verpagte den vrijen
handel voor 2. agter den volgende jaren
en dat voor de somma van 600 onder
bedingh van nog eenige andere
voordelige Conditien, dog de negotie
neem nog al geen behoorl. voortgangh
en zoude de verwagting daer van
nog wel t'eenemael in rook verdwenen
zijn, ten ware door het overgaen van
Taijoan aan de Tartaren, daarinne geen
verligting gekomen was; als zijnde daer
door alle zijn hoogh.te bekommeringe
weg genomen, egter quamen de factoors
niet voort bogen vant nieuwe jaer
te voorschijn, en wanneer het daer
nog veel der klonde maent hadde geduurt

der

der het Contract of de accord, hoedanigh
en tot wat prijse zy onse en de hare
Coopmansz souden ontfangen konde
worden gemaeckt, soo deeden zy evenwel
daer en boven in gebreke hetselve van hare
Zyde te voldoen, niet soo seer uijt
onwilligheijt als uijt onvermogen,
en om dat se geen goederen bij der handt hadden
sulx dat de onse, mits het verloop vande
tijt en het mousson de Coopmansz
en hetselve hier voor aengeladen, weder
moesten te rug varen; dog hadden gem.te
Contractanten, op het affscheyt nemen
sijn dienaangaende ten hooghste geexcuseert
en veel beloftes gedaen, dat met de
wederkomst der van Comp.s schepen alles
vergoeden, en deselve met een advantagieuse
negotie favoriseren souden, 't zy waer't dan
ook

China

ook vielen komen onder Matsiucan
Lampicao ofte deselve hebt den Cantonse
roven, zijnde gemelte onse opperhoofden
minnick en broeders van gevoelen
dat de wachtinge der Chinese Negotie
seer apparent was, eensdeels omdat de
Coxinse roven nu verdelgt zijnde
den keyser voortaen wat meerder liberteijt
aen de aen zee leggende plaetsen zoude
geven; en ten anderen omdat de beyde
regenten, mits slijtingen der oorlogen,
haer financiën uyt de Negotie zouden
zoecken te vinden, gelijck zulcx niet alleen
aen die van Canton reets gebleken was;
maer had ook de Zeetock off admirael
den gouvr. des van Taijoan van zig laten gaen,
dat Comps. schepen voortaen, zoo wel in
Taijoan als elders welkom zouden wesen,
maer gemelte opperhoofden onaengesien

alle

alle de goede beloften nademael dat het by

vervolg des handels voor desen niet geraden

souden zyn, met de schepen de Cantonse reviere

in te lopen, nog oock de Coopmanse inde

Engelse logie tot Aymuy aan lant te brengen

den ware,,men den opsigte vande laest gemelde peacis

bedught waes dat die Natie het weder daer

weder mogten komen te bewatten; waer toe

zy seggen dat voor desen geen apparentie

konden zien, alsoo de Engelse vande toestant

der Chinese saecken, geen volkomen bericht

hadden, en oock niet in perduur soude

wesen iets van importantie by der hant te

nemen, behalven dat oock het wedervaren

van die hant hagt de Cavilden, (sedert het

de Chinese handel uyt Engelant gehouden

en voor de komste vande onse inde

maccause Eylanden gearriveert waes [illegible]

toe niet seer souden animeeren, alsoo niet

dan

China

dan grootsprade hadden verhaelt, ende
zoodanig uytgedrukt waren, dat se
vande Chineese Negotie een walg krijgende,
den 13 do. van daar opbraeken, met
intentie om de reijse te nemen over
Malacca na Batavia, behalven 20 pls. Chinese
zijde en eenige drooggoederen, die se nog
int begin, nog te Casimbe hadden bemagtigt
niet naamwaardigh onderwonden, en waren
d'onse op Po. Timaon komende berigt
dat dien bodem aldaar zeer reddeloos
en sonder mast was bevonden,
en omt noodsakelijcke herstellen,
zig daar eene 14 dagen opgehouden hadt;
behalven het geen men sagt, was nog een
Engelse jonck de Sapher genaemt,
ende Maccaosse eylanden geweest,
zijnde door particulieren, en voort
meerendeel door 't opperhooft tot Madraspatn
g'equipeert.

gerequireert en had deselve van daer gevoert

1500 pees Spiauter 16 pees ruwe zyde

60 pees thee, diverse zyde stoffen, 25 pees

rabarber en rode vinijn 3 pees muscus

alles met de voor contant ingekogt

nadien niet meer als 20 pickels laken

en 90 à 100 Croonrassen had konnen verkopen

en ook genootsaeckt was geweest, alle de

mede gebragte lywaten weder te rug te voeren.

Een dergelijcke tijding voor desen bij

gesprooken van den Engelse logie tot Aymuij

welcken aengaende uwe Ed.Ed. by meergemelte.

Sijnde sonder generale missive

van 22 Junij 1683: believen te seggen dat

niet en weten sulx ooyt geschreven te hebben,

daer op sullen wy met eerbied dienen,

dat wy uwe Ed.Ed. by onse generale missive

van 6 July 1677 alsdoen over Engelant afgegaen

onder de materie van China hebben bekent

gemaeckt.

China

gemaeckt, de gedane beschrijving vande
Engelse vrienden tot Bantham met hun
scheepje Formosa na Aymuij en hoe het
scheen datse voornemens waren haren
handel aldaer met de Coxinse Chineesen te
stabileren, sedert verleden tijt die plaets
ook bewaren, en aldaer eenig volck aan
lant geset hebben, 't zy dan in een
gehuirde off door haer selffs opgebouwde
woningh, die se naderhant sulx hare stelle
wanneer 't gemelte eylant Aymuij door de
Tartaren vermeestert, en de Coxinse Chineesen
weder afhandig gemaeckt wiert, hebben
moeten verlaten, gel. uwe hoog edele by
onse generale missive van 29 april 1681
onder de materie van China sullen vinden
aangehaelt.

Volgens het gemelte rapport van meergemelte
munnick en broeders soo hadden de
Maccause.

maccause Portugesen ook in veelen

zaken wensch niet geraadt; want voor

den 2 was haar scheepje van batavia

komende gent. S.t Anthonio wade van bij ons

voorgaende kruijser voort gemelt, bij dijsigh

weder de maccause eijlanden voorbij gevaren,

en genootsaakt geworden tot Aijmuij te

zaeuden; den Capitain daer van gent. S.t

Aij de Salseros speciale kennis aan den

Cocinchinse Conij hebbende, heeft door dat

middel gesogt de medegebragte Coopmans

daer ont te setten, dog dat was hem geweijgert

en hij diensvolgende den 2 uit laat daer van gd.=

tot maccao. gearriveert; van de twee

schepen door haer naar de manilhas gesonden

was ook een geretourneert, en zijn goederen

daer niemand als converzogt had laten blijven

gelijck ook zijnde machtich met zijn gehele

Cargasoen.

China

Cargasoen. Siam hadde geene Portugesen
mede veel Creatien moeten zijn
ten aansien dien Coninck hun seer hatende
en quaat ontsach dat zijne Joncken onder
Maccause Eylanden onderwerpen was.
Den voortgang der Siamsche handel was hun
insgelijx geen kleine doorn in de voet,
en waren de 3 scheepjes door hun na Batavia
gesonden daer van het vervolg deses
nader daer gesprooken sal worden, mede
met Chinese passagiers. en hunne goederen
afgeladen geweest; 2 scheepjes waren
van voorn. Maccau naar Goa 1 d°.
naar Banjermassingh, 1 naar Patanij
1 naar Timor vertrocken; dus sondt
met dat scheepje naar Siam als ambassad^r.
afgegaen, Dom Pedro Vaz de Sigueira
en voor Envoye naar Conchin en Cochinchina

Furtinosa

fortunosa quomas ulitr, beyde om met die

Princes de oude vrientschap te renoveren,

en den handel te eer stabileren. Tot

relaxatie onser arme gevangenen, op Formosa

hadde onse opperhoofden ook geen devoirs gespaert,

Zynde hun door seker Chinees bevigt

dat de Hollanders op Tayoan liber

en vry waren, en het begeeren of strecken,

in zijn eygen wille stont; gelyk ook nog 3.

Engelse. die aldaar residentie hadde gehouden,

gelargeert en met een Chinees Jonck naar

Siam overgescheept waren; Sodat wij

wilden hopen, dat bevonden zal worden de

waarheyt te Zijn, en dat die ongeluckige

menschen eyndelyk eens uyt hare langdurige

gevangenis sullen werden verlost;

volgens de opsteling van mevrgen:

opperhoofds Minnick en Broeders uyt

de

China

De negotieboeken die gedurende deze
Jongste voyagie naar China gehouden
en op 7en maart Jongstleden gesloten zijn,
Zoo was op de vertogte goederen, ten
bedrage van f 129700 : 10 : 8 geadvanceert
een somma van . . . . f 128116 : – : 2 :
zijnde 99¼ pcto maar van
aff getrocken de Taijuijts
en extraord.e ongelden educatie
ver deeling aan 't scheepsvolk
item de onkosten op de
Coopmans Kamer verloopende „ 9112 : 19 : 12 :

Dan rest hier nog f 119003 : – : 6 :
Uijtmakende 91¾ pcto
daar dan bijgevoegt wordende
7½ pcto die op de Contanten
gewonnen zijn Kamer „ 9750 : 4 : –

Soo souden na mijn rekeningh
de eygentlijke winsten bedragen f 128753 : 4 : 6 :
maar men kan daar van ook wel een andere
[illegible]

Weg makes, en Zeggen dat op een
Cargasoen van ƒ 275425:6:11: op drie
bodems geadsigneert, gewonnen Zijn de voorn.
ƒ 123753:9:6, en dat het dan niet meer
uytmaekt dan schaars 45 p. Cto. Zijnde
voorwaer een sobere deelingh en alte
geringe winst op een gevaarlijck
vaarwater, en daer wijst den Zant daarinnen
Zoo veel van heeft gewigt en swagt gelaedt
dog hebben wij des niet te genoegen
goet gevonden en dat schip met den handel
aldaer desen Jaare weder te hervatten, omdaer
door de Dienen en quyst te worden
verscheyde goederen, die van deen dijnde
geeyst en alsoo in voorraat Zijn, en
wel besonder, om ons te ontlasten
van een goede quantiteyt peper daer wij
mi rychelijck van voorsien Zijn, en die
ons nog dagelijx in overvloet wort

toegebragt

China

toegebragt; behalven het Portugees scheepje
St. Pedro en Paulo, mitsgaders het Jonckje
de Conceptaon, waar van UwEd. eerder in
onse Jongste twee generaele brieven Zullen
vinden aangehaalt; is hier nog op 12en febr.
Jongstled. van daar aangekomen het
scheepje Nossa Seignora de Monseratty
met welke 3 bodems hier aangebragt zijn

279389 Cattys spiaulter alle by de Comp.e aangenomen
tot 10: rd. 1 picol dedat in ruyling
van peper het 2e gedeelt tot 9: rd.

9319 p. droogewaren & porceleijn
771 Canassers soo fijne als grove thee.
1108 d.os Chinese tobacq.
102 Zacken radix China
87 d.os aluyn voorts partije andere Chinese
Coopmansch. en Cramerijen van minder
belang. Van Canton off uyt de macause
Eylanden zijn sedert op 21 en 22 febr. Jongstel.
hier weder te rug gekomen de Jagtjens

t witte paart

metto paert de ruyter: en 2 Jonckens
van wederom vertrek na derwaerts
met het Edes. by ons voorgeschreven van 11e Octr.
1683 ook kennisse zy gedaen, en hebben
desselve van daer hier aengebragt.

899 tt Catt.s spiaulter bedecl mede al tot 10: Rds.
't pl. voor reek. van de Comp. is aengenomen
699. Canassers diverse Tee
1361 6 Kroijen verscheyde zoort van porceleyn
997. Canassers Chinese Tobacq
93 Zacken Rabarbar.
76 Zacken Radix China en meer andere goederen.

De Capitains en verdere opperhoofden
van gem. 3 portugees scheepjes, waervan 2
reets na Maccauw vertrocken zyn
het andere mede thans reet leggende
hebbende betaling van haer geraert spiaulter
van de E. Comp. ten prijse boven genaemt
aengenomen Rs 32 $\frac{3}{4}$ p. pic. peper, waer de
boven wys dat macken dat onse Chinese

Ingesetenen

China

Ingeslotene (die bezig zijn met het
Equipperen van 4 Jonckens naar China)
mede al een goede quantiteijt van dat
grain sullen aanslaen, 't geen wij niet en
geloven dat in China zoodanige vervulling
zal maken off wij sullen daer de waere
aldaer nog wel à 5000 p^ls. konnen
aanden man helpen zoo als maer
den handel niet bedorven wert — . —

Japan

en van de 2 Chineese Jouncken die volgens
ons Jongste schrijven uijt Japan wierden
verwagt, is alleen op 27 feb. wel
aangekomen dog sonder brieven, konnende
het andere daar het opperhooft
den Hr Constantijn Ranst de Jonge
affaerdt nader mede gelt zal hebben
nog niet te voorschijn, en na den het Jongste
affgegane opperhooft den Hr Andreas Kleijer
van wiens overkomste alleen in de volgende
materie

matroos van Malacca, heeft gemelt

versogt heeft om voor dese reyse vande

Japanse Commissie te mogen worden

geexcuseert, soo hebben wij tot den vervanger

van gem:t d'E. Constantijn Ranst d'aangestelt

en verkooren den Coopman Joannes Besselman

voor desen geweest opperhooft des Comptoirs

Tonkin, en in Jongs. d'Cassier deses Casteels

in welke beyde bedieningen ons genoegen

gegeven heeft, gelijck wij vertrouwen

dat hij (...) desen "mede" zal doen : ook hebben

wij om de ingesamelde vellewerken van Siam

af te haalen en naar Japan over te voeren

aangeleyt het N:o Jagt Cal[illegible]

dat binnen weijnige dagen naderwaarts daar

te vertrecken, dog wat en hoe veel schepen

tot de aanstaende directe besendinge

na Japan sullen worden geemployeert, en is

nog niet vast gestelt

Malacca.

163

Malacca.

behalven de sloep Egmont, dewelke voor het
afgaen vande retour vloot alhier gearriveert
zijnde nog vandaer toegekomen,
op 28e feb. de fluijt oostbloecker, en op
2mo. maart haar gevolgt 't Jagt Sluijs te weten
met het opperhooft den Sr. andries Kleijer
en verdere Japanse vrienden, mitsgaders
eenige vrugten en goederen voor Batavia
benevens het geene vandaer overgebragt
is te rug gekomen.

Op 19. en 21e Xb. respective des voors. Jaers.
waren aldaer van Batavia vertrocken
de schepen de Betuwe en Zoudeloosdijck
en wederom vertrocken.

op den 21e Xb. de Betuwe over Ceijlon,
en Mallabaer na Suratta en Persia 23 do.
Ravesteijn over Bimilepatnam, naer
Masulipatnam. 1689. 3en Januarij Drienerdt.
over Ceijlon en Mallabaer na Suratta
den 6e do. 't Wapen van Tertoolen;

direct

direct naar Masulipatnam &ca. op vertrouwe
dat daarvan al het groote retour
tot Bimilepatnam wel soude konnen sunderen
en verhoolen soo veel de reeder mogt bij der
hand zijn, om met vragt goederen daar het
toe gedesigneert is, naar Persia te gaan,
Zoude hoewerdijk hadde door de continuëlen
swaren regen, waar door men de reede
beswaarlijk konde gebruijken, en om datter
maar den bequame Chiampan aan de hant was,
niet spoedig van zijn rijs konnen
ontlost werden, en hadde den Gouvr. en raad
aldaar, zu bedugten dat het schip over dien
weg voor Bengala geprojecteert off niet
off immers laat door het verlopen mousson
mogte verstrijken albereijts goet gevonden
het Cargasoen voor die directie &a.
Zoude hoewerdijk naar Masulipatnam te senden,
om aldaar opgelegt en met den passeerende
bodem derwaarts gedestineert, naar Bengala
gevoert.

Malacca.

verwacht te werden, welck inconvenient
nog is belet geworden, door het vroeger
opdagen vant Jagt Negombo den 11 Januarij
laatleden, soo dat dan hetselve Jagt heeft
ingenomen.

2000 kis en Japans staafkoper
219 ps dunwerck do. porceleyne in 168 stroos
195 ps do. lackwercken in 3 kassen.
30000 lb tin

tsamen monterende f 101900: 14: 1: en is
daarmede den 21e. do. naar Bengala voortgevaren
gelyck ook 't schip Honsholredyck den
29e do. naar Choromandel, alleenlyck mede
voerende den Tanasvar met 50 Cattys
Chineese thee kostende f 105. die van ons
vande voorsz. Cust voor de regenten
aldaar waren gevordert, en om tijt te
winnen vande nacaiuse vertigsten
door ons Gouvernement waren te procureren.

Met de voorsz schepen waren verders
naar

naer de voorgemelte Indische gewesten versonden —
de Japanse retouren, en dat ingevolge van
uwer Contingent soodanig als bij ons
geregulleert was, mancqueerende het alleende
aende prijs en quantiteijt thin, door het
tarderen vande Fluijt oot teruchecker —
en om welcke redenen de Chialoup Egmont
bij haer Ed.e was affgesonden, om het extract
vande Japanse Camphur voor het vaderlant
bewaerde de 6 Cassen met Japanse rackken —
aan ons en tot de retourschepen overtebrengen —
gelijck wij verhopen dat uwel Ed.e H. agtb.
die wel sullen hebben ontfangen, nevens —
Copije van het voorsz briefje, en waar toe
wij ons dan verder sullen refereren, wegens —
het arrivement op den 9.e Januarij aldaer
vanden direct.r en Commissaris Reijnier
Casembroot, met zijn over onder hebbende
bodems, den 11.e daer aan volgende weder om
vertrocken —

Malacca.

vertrocken. De fluijt oostcappelle was
aldaer uyt Siam weder aengecomen
met 3000 p[ic]o[l]s sappanhout tot ende 15800
stucx 180998 lb Ligoorse tin ter montante
van ƒ 95853:3:10: om aldaer geligt
en na bengale en persia geremitteert
te werden; 't welck door zijn late verschijninge
synde ons daerheenen haer en genootsaeckt
geworden, de voorn. tin mede na batavia
te senden, de voorsz. fluijts groote mast
is onderwegen zoodanich gekrenckt, dat se
met de grootste moeyte by gebreck van ander
hout heeft moeten gewangt en versorgt
werden; waer uyt bij haer gepresumeert
wiert, dat het in het Noordsz. vaerwater
en tot op de custe van china langh
hard weder moste zyn geweest, vermits
een portugees schip uyt macao, en een
ander kleender van Siam, ook diergel.
rampen hadden gehadt, en waerom die van
manilha

naar de voorgemelte Indische gewer[...] v[...]

de Japanse retouren, en dat zugevolge [...]

Yder Contingent soodanig als by on[...]

gereguleert was, mancquerende het alle[...]

aande wijse de quantiteijt Stein, door he[...]

tarderen vande Reijse oot verbloc[...]

en om welcke redenen de Chaloup [...]

by haer Ed. was affgesonden, om het re[...]

vande Japanse Campheur voor het Vader[...]

benevens de 6 Cassen met Japanse each[...]

aan ons en tot de retourscheepen over te[...]

gelijck wy verhopen dat uwel Ed.e [...]

die wel sullen hebben ontfangen, m[...]

Copye van het voorsz briefje, en waar[...]

wy ons dan verder sullen refereren, [...]

het arrivement op den 9.e Januarij

vanden direct.r en Commissaris Reijn[...]

Casembroot, met Zyn over onderhebbe[...]

bodems, den 11.e daer aan volgende [...]

ve[...]

Malacca.

vertrocken. De fluyt Oostcappel was
aldaer uyt Siam wederaengecomen
met 3000 p:co Sappanhout tot cost. f 18600
item 180998 lb ligoors thin ter montante
van f 95853:3:10: om aldaer geligt
en na Bengale en Persia geremitteert
te werden; 't welck door zyn late verscheyninge
synde ont[illegible] daer geheel gaer genootsaeckt
geweest, de voorn. thin weder na Bat.a
te senden, de voorsz. fluyts groote mast
is onderwegen soodanig gekneust dat se
met de groote rang by gebreck van andere
houdt hebben moeten gewangt en versorgt
werden; waer uyt by haer gepresumeert
wort, dat het heele Noordsz vaerwater
en tot op de Cust van China langh
hard weder moet zyn geweest, vermits
een Portugees schip uyt Macao, en een
ander cleender van Zian, ook diergel.
rampen hadden gehadt, en waerom die van
Manilha —

Manilla en andere plaatsen vermoet werden
tegen hun voornemen, soo lang de handelen
als met eenige fransche vaartuijgen, welke 16
het getal, by welke de hooge parsse
gemeent wierd dat malacca dit jaar geen
gebrek van dat graan soude hebben te bedugten.

Die van Jamby hadde by de regeringe op
Malacca wederom levendig gemaakt, een oude
pretentie die wy uyt de Jambysche advysen
in onsen voorgaanden, by die materie
eens vergeten hebben gesegt, sijnde sedert dat
deselve ook al satisfactie gedaan; met het
restitueeren der goederen, van den bekenden
opperpriester die effectief sijn onse have
handen waren gekomen; waarby den Gouv.[de]
en staat aldaar om alle verwijdering te mijden
en ten opsigte van soo geringe waardye
den tingelen Jambysen voor de gelden ombragie
over te laten, goet gevonden hadden te voegen
en affter dat het geend den vermaarden

Zeerover

Malacca

Zeecere panglima Tolo bij 't veroveren
van zijn vaartuijg hadde verlooren, —.
ter waarde in 87 p.s gebleekte salempoeris
14½ Co. beramiwe do. 9 Cambaijs, 2 musquets
9 hasegaijen en 90 Rds. Contant, voor de
gouting die de onse tot een Zijl chaloup
hadden geappropieert, welck vergoedinge bij-
onse approbatie die de swager versogt heeft;
niet hebben konnen weijgeren, als meenende de
datsulcke geringe waardije geensints te de
balanceeren; met de moeijelijckheden die de
Zomtijts uijthouden konnen voortspruijten
alsoowel die goederen van Zee rechtige prinse
zijnde houden, als genomen van eenen Schelmsen
Roover, en de welcke de plaats niet behoefde
te suppleren van het voorgegevene waarin de
des voorsz. opperzwierde [illegible], dan denselven
Sultan is, ons ook van dat gewigt niet
om te vreesen dat hij onse genegentheijt
in

in desen sal misbruyken off daar op
Zondigh, uyt aanwesen vanden Commiss: en
Hartsinck op Jamby meenden haar E.
dat dese pretentie hadden verloren te zijn
affgedaan; maar terwyle op die tyt de wegen
niets te werdt is geweest; ende binnen
apparent niet gaat gevonden dien haar beter
inden weg te leggen; de meergenoemde
Seijn is geordonneert [illegible], ende voorsz
Comptoir aantegieven, om sekerder berigt
te nemen vande saaken gerotte Hoof
vaartuijgen, waar van inde ende
Palimbangse materie ook werd gemelt
dattmen "hoort" nog de regte sekerheyt niet
konnen vernemen volgens de gedagten
vande van Malacca, sonder dit het werk
Zijn van Padicca Radja admirael van Jahor
die nogtans by Zijn brieff aande residenten
van Palimbangh en Jamby gesz. geene ander
voorgeeft

Malacca.

voorgevest, en in welcke opinie den
Jambijsche Sultan sig oock laat bedincken te
wesen; en dat de voors: Oraros niet
anders zijn als sanne groote Creatures
van pangiran Aria tot Palimbangh
ondercloock niet seer te verwerpen is;
dat het schrijven Zoo uyt de malayse
als Jambyse van tijt tot tijt gedaen
berigten, is, datmen zoo wel d'een als d'
andere, te weten Pangiran aria en
Raducca Radja niets goets te werdet
mag vertrouwen, oordeelende den gouvr. en
Raat tot malacca, dat het nu wel de
regte tijt zoude wesen; om de voorn: Zeeroogt
de vlecken wat te korten; en het
vervallen respect van de Comp: dadeer om
hoog wat te helpen; sonder het andere
ons presente magt, buyten verhinderinge
van wightige exploicten, soo mede bragt.
t Welck zijn nader deliberatie zal
meriteren

meriteren; dog wij hopen datter andere
middelen tot verbetering van uwe Ed.e
Hoog agtb.e bedurvene negotie in dese quartieren
en van pagter uijtwering sullen te
practiseren zijn, en hebbende wedatter
nu en dan voor Comp.s authoriteijt
wat meer den vigeur moet gebruijckt worden,
maar welcke verkregen goede effecten
wij tot ons leetwesen ervaren, dat selden
eenigs van gevolg off goede duur zijn,
gelijck dat den aard mede brenght; van alle
Zaeken die meer op vrede als op
vrüntschap en opgenomene hulpeffen, komende
'tzeluen, hare E. hadden volgens onse
gegevene ordre getract inkoop te doen van
partij spaulter, die een deede portugees van
maccao naar Goa sendende aldaar
had aangebragt, dog niet minder als 12 sp.
realen; 't picol had willen affdoen; waaromme
den inkoop verder gestaakt, en het bij de

voorsz.

Malacca.

Coopers uyt den voorgaende maccaonse vaarder was bevonden:

met 't jagt Kuyle ontset is, is dit Gouvernement nog versorgt geworden met 100 zak den Rijs waar bij koomende de verwagte provisie met eenige fransse vaartuygen, hier verwerd van gemeldt; sal het daer aan dat graan niet gebreeken; nietteemin dienen haar Ed. Ed. nog wel van 150 a 200 zak den Bengaelse off Arracanse rys versorgt te worden. uyt oorsaake dat die veel durabelder en bequaamer is om de pakhuysen tot behoef van het guarnisoen een jaar off twee te bewaaren, als de Javaanse zynde de verduystering veel meer onderworpen, in welken geval haar Ed. Ed. desen onder onse permissie, weederom aan haar ingesetenen, souden tragten te verkopen; wij konnen die consideratien niet improbeeren; en souden haar Ed. Ed. bij ruijnte

van.

van sodanige rijs daer in veel komen te
vertijen, maar deweijl de expresse besendinge
daer om te doen geensints van de be-
menagie voor de Comp.e en daer benevens
ons Comptoir in Arracan is opgebroken,
Zal ons apparent niet ligt sodanige
gelegentheijd aan de hand komen.

Het Jagtje Orangie was op den 9:e Septb. des
voorleden jaars onder het dirx van den Heer de
Hoonhuijsen, voor de voormelde besendinge
gedaen, naer riviere van Siacc met 89 p.s
kleden, 2000 ƒ: K.a en eenige kleinigheden
om aldaer tegens goud tin etc. te werden
verhandelt; dan het selve was door den
Continuelen swaren regen, aldaer gevallen,
mitsgaders schrickelijcken donder en blixem
waer door de bovenlanders waren belet
om te komen afkomen, qualijck geslaagt
en de onse genecessiteert geweest, om
vrugteloos wederom te keeren, te meer omdat
door

Malacca.

Door het gemelde ongeluckige toeval
de Zwarte onder haer was ontstaen, en
onder anderen den voorn. Coninckxen komen
te overlyden, denwelcken volgens zyne
gedaene bericht, het beste gevoelen niet hadde
van onse mercador Thomas Dias, in zyn
beste doen van zaken ten belange vande
Comp.e en dat hy de haeren niet ligt weder
in Malacca soude komen, 't welck nochtans
naderhant was geschiet, hebbende hij
Thomas Dias soo verscheyde brieven hebben
(gelyck haer Ed. schryven sonder dat
nader te expliceren) daer tegens gegeven,
dat se qualyck weten wat sy daer ontrent
te geloven; en het welck dan aenden al
heerendertyt bevolen wordt, ondertusschen
was den voorn. Dias weder derwaerts
geemployeert, sonder hem nochtans eenige
effecten toe te vertrouwen, tot dat sy beter
occagie souden aenbieden. Werdende verders
geïnsinueert, dat den importanten goudt

en

in heeden handel voor de Comp.e weete te
bemagtigen en ingaet tot duur te
brengen soude weesen, met de besettinge
van d'e Rivier, dat vaarwater daer
alomme, maar soude gelijck haer Ed.e
daer ~~aen~~ bij doet, nog wel haer tolereerende
met den [illegible] en andere uijtgaders onse
eijgen ingesetenen verwaerloost; waar
omtrent haer Ed.e Ed.e dan bij dese eenmael laatste
missive onse spoedige en speciale ordren
hebbende gerequireert, Continueerende
ondertusschen met de voorsz besettinge onder
het gesag van den schipper Laurens Jansz
schrock hebbende malaijtsz tale en ommegang
met dese natie wel ervaren; tot dat het
beloofde hagt de tijger nevens de hoeker
Egmond en andere daar weer souden
toekomen; waermede en met 3 pantchialangs
zij verhoopen dat werck te sullen
stellen:

In

Malacca.

In zeva besloot het met den oorlog der
heeden gants niet, en souden de Co soo
de geruchten liepen, eenige van Zyne grooten
na Malacca Zenden; om de verschillen
wegens de Negotie en Zyne agterstallige
schult aan de Comp: aff te handelen;
en dreijgde de onse nog bedugt te maken,
voor een tweede attaquen der quedasen
op de reduijt van Dindingh, daer
goetgevonden, uyt het belonde secours van
hier derwaarts af te setten; een
sergiant een Corporael en tien soldaten
waermede bij 't houden van goede wagt
aldaer, niet te vreesen soude hebben.
Op den 14 feb passo was aldaer uyt de
maccause eylanden gedetourneert
een engels jagtie de saphier genaemt,
toebehoorende den Gouvr. tot madraspatnam
daar van [illegible] in het [illegible]

Rapport

Rapport ook sullen vinden gewaagt
mede brengende.

100 p:s Spiauter
20000 p:s Theecopjes
35 p:s Ruwe Zyde
60 d:o Thee
3 d:o muscus
90 d:o Rabarbar
60 d:o galigaen
20 Cassen met Zyde stoffen

Den desen ons toegesonden van daar toegekomen
staat met den eersten te werden
geexamineert, zynde daar onder soo
haer Ed:e aanhaelen, van het benodigde
tot de salempouris en spoorwyen uitsgaders
nog een vlot gaande Champan van Ruijm
20 lasten groot; in plaats van den afgeleyde
welcke goederen wy haer Ed:e by de eerste
occagie sullen voldoen; en wat aangaat
de

Malacca.

de Chiampan bevreesde op Rumbang al weinige vaardig zijn, en van daar beloofd wierd dat met deselve een getal van 10 stx Indische hard sal konnen werden afgedwongen is er goede apparentie omme Malacca ook een van te bewaren.

Het voornaamste dus hebbende aangehaalt dat ons van dit gouvernement is ter kennisse gekomen; souden wij gewoonde rescriptien en Consideratien, dese materie betreffende, in Uwel Edle Hoog agtb. jongste missive met de vrijheijt vereijst draagen te voldoen; dan menigvuldige verhinderingen van saaken, die nog niet uijt de zijden hebbende dat tot nogtoe belet.
gelijk Uwel Edle Hoog agtb. uijt de geleijdinge van dese en andere materie van Batavia onder deselve bevoorrechte, wat speciaalder sal te voorschijn komen; behalven dat het jagt de Tyger na Malacca geden dienen

en

en nu met het ingaen vant het bequame
mousson andermaels de reyse sullen konnen
aannemen, noodsaeckelijck bij dese Coste eenige
van onsekere tijden door ons Ed.ts moeten
geemployeert werden, tot bekruijssinge
vande straat Sunda van waar wij hopen
dat hetselve bij ontfanck van betere tijdinge
uijt het vaderlant, nevens soo veele
scheepen ten oorlog g'equipeert; wel
haest wederom tot proffitabelder
gebruijck, sullen konnen werden geconverteert
als wanneer wij op de malacx sentinerende
saecken, de nodige ordre sullen tragten te stellen
met rijpe overweginge vande Consideratien
die met Ed.e E.a Sinkinne gemelte
laetste missive desen aangaende hebben
gelieven te neder te stellen.

Sumatras W.st Cust — van daer is op 3e der voorgaende maent
april hier wederom aangekomen het schip Nieuw
middelb.

middelburg medebrengende een ladinge ten
bedrage van ƒ 149698:19:2. bestaende int
volgende

874 thaylen en 9¼ maes swaerte inlants gesmolten
goud in $\frac{6}{m}$.

1365 baaren 186 ℔s gegarbuleerde swarte peper

3 14¾ ℔ campher

18 kannen do olij

97060 ℔. diverse soort benjuyn

36921 ℔. diverse soort ertse uyt de Silidase mijne
geslagen voorts.

18 amen Cassias olij: en was de brief daer
mede bekomen gedagtekent Padang den
17. maert bevorens, waer uyt ons ten
vollen gebleken is, dat de koopera die wij
tot nog gehadt hebben, wegens de verdeeling
tusschen de radjas [illegible] en de [illegible],
nu teenemaal is vernietigt en verdwenen,
zynde geen zyne verklaring tegen onse
resident tot Barros, die zig met de
chialoupen Rosenboom en Zeeij nassiwam
begeven.

begeeren had, om het laast te Contenteren
daar van te doen, ende resolutie uyt Zyn
eygen mont te vernemen, dewelcke
rondement geweest is, dat Zoo langh
als d'oulon liefde en tot haere voorsz
in regeeringh Continueerde, hij nog Zyn
gemeente hare vaderen aldaer weder
Zoude letten, maer tot faveur werckelyken
onverminderd hare gesamentl. bereydtwilligheyt
ten dienste van de Comp.e: ende wie ook
daer vallende haer E.E. alleen weder gemelde
en verder goede wille om wanneer radja
d'oulon in Zyn slegt en treurige
tyt quam te mancqueren, en dat daer over
gedeclareert wiert, van daer weder
t'huys te keeren, en haer oude plaetsen des
woningh te gaen besitten; sonder
dat daer van deselve nog door

goede

Sumatras westcust

goede vermaningen nog dreygementen te
vnarderen zijgeweest, alleen heeft hij
op 't afscheijt vanden resident den paut
tals vrij geleijde tot zijn versekeringh
vandenselven begeert, om off hij mog den selve
tot baros mogte komen, off ijmant anders
sijnent wegen tot nader onderhandelingh
derwaerts afzenden; dat hem ook gegeven is,
onder vermaning van hoe eer hoe liever
zigten goeden wederomkeer, en met zijn
mede regent te laten versoenen,
waer toe geinclineert wert,
hij van zigselven wel soude sijn geneegen,
maer door de bejaegde 6 dorsbranders
Radja Mangsoer ende aatchinsse litsouwaen
afgehouden wert, soowel hij anders sulcx
genoeg betuijght heeft, overvloedige redes
tot den onverschuldes. haet tegen voors.

d'oulou

d'onloi te hebben, ende dat + die Zyn Vader
den ouden Hadja Ilder vermaden ende hier
in Comp.s bedijen Zouden hebben laten dooden,
en Zyn oom bedwongen in ballingschap
vervoeren, 't geen Zoo lang hy leefde niet
konde vergeten. waar uyt dan genoegh
te bespeuren is, wat men vande verzoeningh
tusschen voorsz. partijen te verwagten heeft
en daarom sal over de Inlandse regeringe
tot voorsz. Baros niet anders en dienen
gedisponeert te werden, gelyck wy van
meyning Zyn, ende aan 't Davids maent
daar toe te treden; wat ontrent
Zodanige ordre sullen beraamen, als
wy ten meest en nutte vande Negotie
en verzekering van UEdl. a. residentie
aldaar sullen vinden te behooren,
onverminderd de goede officien die den
Commandr.

Sumatras Westkust

Commandeur van Leene om in eijgender
persoon Ed.e der occagie tot assosiatie
van geintreede en bezitten, voor de laatemaal
nog meijnde het werk te gaan, daar
buijten welcken, zynde Zyn E.e reijse
derwaarts met eene Zonder, bracht
om een goede plaats en gront tot een
nieuwe Logie uijt te loopen kiesen, en ordre
tot den opbouw van deselve; waar toe de
materialen reets in voorraat zynde, en die
middelerwijle nog daar bereijt te worden,
werende de gereijst de Coopman N.N. door het
Jagt Hoogergeest, als het seer daar de
Cust de Zal Zyn verschenen, van padangh
en andere plaatsen derwaarts sullen
versonden werden, om dan voorts te bereijden
tot den dakluijs voor de
goederen tot den handel aldaar te wesen,

Gedurende

gedurende gedagte Cimmeragie, en dat
van den anderen sijp van hier sullen werden
gedient, daar op wij te zijner tijt
sullen letten.

De Tikoosen continueerde nog in oorlog
tegen Comp.s bontgenoten, waar toe door den
verdreven Radja Ebrahim schijnen aangeset
te worden; maar zouden zij niet lang onse
magt konnen tegenstaan, vermits den
sulthan Alopja uyt de dodablas kotas
nu tegens deselve nevens panglima radja
op de been was gebragt, om haar weer te
subjugeeren, en dat landschap in rust te brengen,
waar toe goede hoop was, sullende sinds dat onse
te lande ageeren, het vaarwater daar omtrent door
2. onse chialoupen bekruyst werden
om de Atchinse met haar vaartuygen daar van
daan te houden.

Priaman

Sumatras west Cust

Dinaman was door toedoen van voorsz
panglima Radja in dannel: [illegible] gebragt.
souden sy Radja macota in zyn broeder
Toedjoe Cotas als magteloos dat eenemael
wil en schynt Comps. vrundschap te
sullen solliciteren, daer wy hem al bevoorderende
in sullen laten, om den oran Radja
in Cawadja, die door hem verdreven is,
om dat haer Ed. zaken landtkaarte
geen misnoegen te geven; waermede de
Goudang het veer aldaer ten besten dyende
en na wede a. Sutras in balance
zoude konnen gehouden worden.

Het stabileeren van den residentie aldaer
soude gerequireert worden, na den uytslag
van voorsz. gecombineerde optogt, tegen die
van Tikou.

De Rys was aldaer eenige maenden langh
seer schaers te bekomen geweest, wesende
het.

het las de van 60 maeten ½ r[ijx]d[aelde]r. gegolden

'tgeen de padangers en andere daer

omtrent woonende volckeren zeer verlegent heeft

gebraght, en alomme honger noot heeft

veroorsaeckt, dan daer uyt soudense in

April door den opulent gewas weder

gered te werden.

die van Oelakan, sonder hare tegen den

viamander vile, trachtende der heeren

E. Comp.s vrientschap te erlangen.

en, Zoo doet mede den Cotta Conger die zig nu

mede sindt den Landboone bemoeyt,

hebbende den bekenden Zisantij eenemael

verdreven, en boven het lant in den beter

negorijtje off geringt verjaagt, daer hij den

geheel weer mi schijnt te willen zijden

vande verdreven en bevreyde Paaulers

hoorde men niet meer, welckers landen nu

aent Landschap van padang, behooren.

alwaer

Sumatras westkust

alwaer groote oorloge en gelijck gesegt
gebrek van rijs onder den landaert was
geweest, dewijle de oogst daer van tot
Priaman niet veel was geslaagt, om het
welcke na desen soo veel doenelijck
voor te komen, hadmen haer tot het
padij planten gedisponeert, en daer toe
de landen Kontom en tot Sosen Paaimo
bequaem bevonden, dat den gest. sucees
had erlangt, in der voegen datter
hoope was die plaatse na verloop van
weijnig jaren haer selfs sal konnen
spijsigen. Radja Pody had uijt het gebergte
tusschen Padang en Manicabo gelegen,
inde pouglons van Saboetij Kimme gesanten
voor de eerste mael aan den Commandr.
affgesonden, om het verbont met de
Compe. te vernieuwen.

met den Gouthandel gong het tamelijck
mat.

maar de rest bleeft daer rijkel aangew:

Inde Tiga-blas Cotas en Songij Capayang stonden de saken redelijk. alleen dat eenige quaatwillige van Tollang en Moare aande geb: bergt niet die van Gorgor Cota anou ent meede der gedeelte Landri, onse bontgenoten van Solo, soo nu en dan eenige moetwilligheeden aandeden, doch ~~[illegible]~~ was, het las geen belang. —

Tot Bongus en toe Sangs Cont, 't Sont het mede nog wel de gout lacherije gong, te dese plaatse Zoo wel niet voort, als het wel te wenschen was, werdende de reden daer van gegeven om dat de Caffers door den oorlog verlopen en Zoo ligt tot haer vorig verblijf te bringen waren, de Hun niet den Landbouw geneerden dan men soude haer trachten weer daer toe te brengen.

Vande Gout mijnes en daer ! soude loggen konden niet —

Sumatras Westcust

mee niet nader vernomen; Zynde de
Persoon die daar van aan den resident
Verleer too favorable berigt had gedaan
Zedert niet weer te voorschyn gekomen
off nae Spieren geweest.

Tot Baijang en Poulut Poulut stont het
mede nog wel.

Tot Poulo Chinco was den Opperkoopman de Grus
die bij missive van ons aan d' heer van
31 Xber 1683 geschreven, tot hoofde persoon
van Sumatras westcust in plaats van den
overleden Sleeuw hadden verleent, wel
overgekomen, en in syn functie geïnstalleert.

Vande Silledasse goutmynen valt niet veel
favorabelders te getuygen, als voorders
Zynde ... de principael doles ende diepe
schagt vande oude mijn, welcke doorgeslagen
in de Zuyderschagt tot in de Maleytsche werken
der oude mijne gegraven, welcke door 2 opper
1 onder mijners mitsgaders 9 andere
gemeenen.

genoemde Bergwercken werden waargenomen

maar geen beterschap van belang hebbe

dito daar uyt bearbeyt verstaende, bevonden

als uyt de nevensgaande mijn en assay rapporten

UwEdle à volle konnen sien, waar aan wy ons

om kortheyts halven (met UEd: à permissie)

gedragen, bedragende de 36921 lb ertsen

in 7 jn zedert 26.en Jan: 1682 tot 26: feb: 89

uyt 't oude malwijsse als het Zuyder werk

geslagen en vergadert volgens Capatie

vanden assayeur den Bergm.r de Vogel

en den probeerder Willem Hoeving ƒ 2795: 3:

welcke quantiteyt nevens die wy nadesen

nog daar te ontfangen UEd: à soo veel de

retouren toe laat van hier sullen laten toekomen

en voorder sorge dragen, dat UEd: à intentie

int regaard vant mineraal agt soort &

daar en boven Centenaar aan goud en silver

inhoudende gelyk by onse vorige brief

vande agte vergadering van Heeren XVIJ.en

de

Sumatras Westcust

de dato 22 Juny voorleden Jaar 1683
aan ons zy geordonneert voldaan werde,
namentl. dat de Peper sullen verzamelt
en na 't Vaderlant werden gesonden;
waar toe het beloofde Schuytschip daer sal
werden afgewagt in hope dat het
daermede wel sal succederen, op dat
UwEd. a. daer by jaarlyx mogen continueren
en haren [illegible] na wensch vinden, wanneer
niet nalaten sullen met alle kragt
en vermogen de mijne te laten bearbeyden
om alle de Erts zoo arme rijcke als
middelbare te bekomen, om daar in zonder
verlet te mogen continueeren, zal het
wel noodsakel. wesen dat UwEd. a.
[illegible] 1 a 8 Bergwerkers daer onder
eenige die tot opper en onder Stijgers
bequaem zyn, gelieve doen aannemen en
herwaarts aansenden, tot [illegible] vande
middelertijd magte komen te sterven
off.

off hadde verbonden tijt geeyndigt zijnde
genegen weesen te repatrieeren.

Belangende nu den dienst van een groot
aantal jongens, die tot het mijnwerk souden
werden konnen en g' employeert konnen werden,
om wetten uyt 't climaat te geraken,
en tot kennis en ervarentheyt gebragt werden,
by trappen tot Hoyers en Borgm.[rs] gebruykt
te konnen werden, gel. U Ed. al daar van
in geciteerde laatste brieff spreeken; daar
op is den opper Bergh [illegible] guntse
die op [illegible] dig verleden zijn verlof vinge
uyt de Hollandse mijnwerken moeten door dat
en tegenwoordigh met 't schip Zamby
na 't vaderlant vertrekt, gesondert te
zijn geweest gevraagt; dan die
oordeelt dat na de constitutie der voorsz.
mijnen zoo als deze jongens in maar
hadt verlaten, deselve daar zoo wel mits
en.

Sumatras Westcust

en voordeel nergens na Zouden konnen
doen nog toebrengen, als de onkost en
Zouden bedragen; behalven dat se pricul
Zouden loopen, om onder Zoo een
ongesonde Lugt niet alleen met sieckte
gestadig gequelt te werden; en alsoo
onbequaem om het oogmerck daermede te bereijcken
maer veele uit korte termijnen te
versmelten, en door de doot weggeruckt;
gelyck wy bevinden dat dese Zwacke
van natuur Zijn, dat het onderhavig Zijn,
Zulx wy voor als nog U Ed: A. niet
Zouden derven raden, dergelijcke sorgende
ten voorsz Eijnde ons toe te schicken
maer daer mede tot de mijne
Zig rycker en importanter komt op te
doen te wagten.

Tot Indrapoera is het mede nog wel gestelt
onderhoudende

onderhoudende die sultan, hy aldaer
nog om zyn geopende goutmyne te
vervolgen, dog sulx geschiede, zoo als by
den Command^r van Leene ladt
daer weten, met zeer kleen voordeel
nog niet meer als tien stuyen
swaarte van gout daer uyt gekregen
weesende daer hy in tegendeel groote
oncost den stad gedaen met groote
beloningh aende Coranteros, die deselve
bewrogte te geven; sulx hy daer van
UEd^e. a. weynig goets kunnen beloven.

Pantsadja adil tot Majutte was hu 2 m
niet vernomen; egter scheynt hy zyne
belofte omde Peper in zyn lant
vallende in Comp^s handen te doen
leveren, te volbrengen; 't geene
meer geschiet, omdat die van
Sillebar deselve voor Bantham niet
komen

konnen afhaelen. op beyde deese
laatstgenoemde plaatsen, hebben wij
nog geen residentie begrepen; Zoo om
de ongesontheyt des Climaets als
dat de voordeelen uyt de negotie
de onkosten nog niet souden konnen
ophaelen.

Hier neevens bekomen uEdele a. 2 beeëdigde attestatien, by den onderstierman
en negen andere Zoo matroosen
als soldaten op de Hoop de Hoopsboom
beschrijvende gewerden, verkeert; radende
t voorgevallē voor dijen bangij Susselen
hiin en het Engelsche Jagje waer van het
ontsetten van beamde voorsz plaats
gewag is gemaeckt. nog gaet
daer by gevoeght een appointement
vanden staet van Indie desen Cat sodat
waer.

waer by nader. sullen connen Zien, Soo dat
het proces tusschen den fiscael der Commissie
vanden Hr Landvoogd Laurens Pit de Jonge
en den onderkoopman Joannes Melman alhier
na desselfs overcomen van Sumatras Westcust
voor den advt. fiscael van India verwanght
en den coopman Reynier Huys gewesen
eerst geadministreert hebbende ten Comptoire Padangh
is geterminéert, en afgelopen in dier voegen,
dat de beschuldige t'eenemael heeft
getriumpheert, met reserve van Zyn actie
wegens geleden schaden, interessen en
aangedane Injurien soo als hy te raden
Zal worden, en is voorder den advt. fiscael
van India voorsz. geordonneert alle de stucken
vande processen te visiteren en na bekoorlycke
informatie t'regt vande hooge overheyt
tegen den voorsz. fiscael der Commissie
waer te nemen.

Bengale

Bengala.

Vertoor dat deser Emportante directie is inwelder
ook bedient, in ons laetgemelden brief van 19.e feb.
daags daer aan quamen alhier behouden van
daer te arriveren, de Jagten Zuyt beverlant
en Zambij alwelke met een annexe missive
vanden Raat in Ouglij gedateert 11.e Januarij
dog daer benevens ook met geen kleen
Cargasoen te deeten.

P.r 't Jagt Zuyt beverlant

voor Nederlant

188 packen diverse kleeden en Zyde }
1900 Zacken Salpeter } kostende f 105100:17:10.
13 vlasen met borax }

voor Japan

659 packen daar onder 470. met Zyde
en 75 met geverwde garen . . . f 301014:13:5

voor Batavia.

partij provisien, uitsgaders de
ordinare ongelden, opt voornoemde schip f 10248:19:7

842 p.ka. 'ka met Zt. beverlant bedraagt f 416364:5:6

P.r 't Jagt Zambij

voor Europa

140 packen diverse kleeden en Zyde en
1600 Zacken Salpeter ten bedrage
van . . . . f 70569:16:10:

voor Japan

76 p.kn. daar onder 60 met
Zyde . . . f 38146:9:5:

105 packen
transporteere . . . . f 108716:5:15 f 416364:5:6

10 schepen P:r transport . . . . 108516:5:15 . 916369:5:6
voor batavia
eenige provisien &c:a „ 3605:14:11:
„ 112322:-:10
Den
10 schepen &c:a met welcke schepen bedragen . . 528686:6:-

Heeft hebben wy de fluijt Egdens
ook bekomen op 20:e maert van daer
affgezeijlt zijnde den 2:e februarij
met sonder gespecificeert cargasoen
als.

50 lasten tarwe
5 do:s Cadjangs
5 do:s rijs
106 packen kleeden
98 balen zyde
2 kisten met ...
27200 lb salpeter, party ...
zyegaren ... bedraegt van . . „ 84366: 3:15

Somma met de 3 bodems van
bengale bekomen . . . 613052: 9:15

voors:e fluijt Egdenburgh, den 28:e aug:o in comp:e
vande fluijten ... ende ...
van batavia na Ceijlon affgegaen zijnde
om met ... &c:a ...
saijsoen

Bengale.

Cayson de reijse na Bengala te gewinnen
was door 't storm van zijn masten
affgedwaelt, en zoo laet heden tyt tot
Colombo aangekomen, dat het van daer
den 19e octob. eerst de reijse derwaerts
nader ondernam, dog zijnde geraeckt
omtrent Bimelepatnam, wierd deselven
door de Noorde wint genootsaeckt, Arracan
aen te soecken, die zy den 30e Novemb. aen
boort kregen, en aldaer van water ha-
gader versien, en schipper Laurens Pieterse de
aerde gebraght hebbende, staken weder off
na Bengala, alwaer zij na zoo langh
sukkelens eyndelingh den 29e Xber aenquamen
hebbende heden gangen een reijs off twee aende
gront geseten, van welcke schade in Bengala
zij zoo wel niet hebben konnen geholpen
worden, off 't zal op Nieuws, tot ons de weder
moeten worden versien, al de het bequaem zal
wesen, om verder buyten de straat gebruijckt
te worden, 't geen wy tot ons leetwesen
wel.

wel mogen zeggen, te weesen de vrugten
vande laate besendinge deser scheepen
waar door zy zyn gepostponeert vande
fluijt Overlander, die mee voor op Ceylon
aangekomen is; gelijck UweEd.[en] met onsen
Jongsten is bericht, en van welx
emploij UweEd.[en] nog nader kennisse zal
worden gedaen; vanden gouvr.[en] en Raedt
op Ceylon, niet konnende presumeeren
dat haer Ed.[e] deselve off de fluijt Overschie
tydig genoeg in handen zullen zyn gekomen om
datselfde Jaer de voyagie na Bengala te laten
ondernemen; alwaer zy om scheeps ruijmte seer
verlegen zijn, gelijck UweEd.[en] bekent gemaakt
is, met de brieven vanden Raedt uijt Ouglij
van 19.[en] Novemb.[er] over Ceylon, en hun nader schrijvens
van 11.[en] January Jongstleden, in handen vanden
opperkoopman Abraham Lens, met 't Jagt de Purmer
welckers ladinge ten bedrage van f 180670:12:1:
wy UEd.[en] niet specifice sullen beswaren te bedeelen
op die sekere hoope dat deselve UweEd.[en] behouden
zal

Bengala.

Salthuijs komen, en dat den E. Heer voornt.
van Zyne verrigtinge, en wat daer van
meer dependeert UWelEd.e omstandigh
rapport doen, en gedurende gebeden blyven
Zalte betuijgen, dat UWelEd.e dienaren,
ons ondergeschikte aldaer, alles met vlyt
en daat hebben toegebragt, 't geen tot het
spoedige procureren van 't retour voor de
primine quam te requireren, waer van de
besonderheden, niet sullen behoeven te worden
aangehaelt, dan alleen dat den E. Heer
by afrekeninge nog so ten agteren gebleven
ƒ 1979:-:2: daer Zijn Comptoir Generael
voor hebben gedebiteert, en daer benevens
voort tot ende vande peper, ende
salpeter, daer Zy mede geriefd Zijn te weten

125000 lb peper tot ende incoops .	ƒ 16676:9:10:
209000 lb Zalpeter	„ 10095:-:--
voor de ongelden op 't voorens zaende	„ 515:-:8
voor de boven zaende agter sal op de Contante Verrekeninge	„ 1979:-:2:
Somma .	ƒ 28296:5:4.

Gebeurde

Hebbende boven dien nogh eenige ontfangen de gelden
die op verstreckinge van lywaten syn
gedaen, en die uijt haer vertreck niet tijdigh
genoeg hebben konnen worden ~~begin~~ zijn ingelevert te wesen.

Tot malda	f 3608:10:—
Tot bellesoor	f 4978:4:14
Summa . .	f 8586:14:14

Sodanig haer afreeck op de Cust Cormandel
zal zijn, daar immers UEd.e van daar de worde
geadviseert; niet twijffelende of zij sullen aldaar
op haer weder verschijninge alle de
aanbestede lywaten in gereetheijt vinden,
dewijle haer aankomste wel 20 a 25 dagen
langer heeft aangeloopen, als de tijt door haer Ed.
tot de bewaringe daar toegestelt; sullende
met 't aanloopen van verscheijde Comptoiren
daar zij aanbesteedinge hebben gedaen,
al vorder tijdt wesen, eer zij vande Cust te
geraecken;

Staende 't aanwesen vande E. Lons in Bengala
heeft hij eenige zaken ontdeckt, onder

Staet

raat in Engelij aangewesen, waar by de Comp.e
verkort is, off verkort souden konnen, zijn ~~[illegible]~~
gelijck UwelEd. met desselfs overkomst de
nader openinge daer van sal worden gedaen; —
gaende voorsz. geschrift ook onder onse
Secretarye Papieren tot UwelEdn. over
en sal zy hunnen brieff van 11en Januarij
te vinden wesen, dat zy deswegen int
breede aan ons schrijven, en soo dat zy voor
nemens waren, op een ende ander
naebesonder te versien, daar aan wij ons
verbindig gedragen; Sullende ter materie
onse Consideratien Contre[illegible] bij voegen; —
om niet breet te spreeken van saecken
daer den Principalen geen eygentlijck antwoorde
in resideert, soowel wy genoegsaem bewust zijn
vant geweldt dat den Sr. [illegible],
dat zy dieswas, doort groote bewint van
zaeken, dat hem, en zyn maegschap.
door de vorige Directeurs is ingewilligt
tig tot nadeel vand. Comp.e seer veel
sal.

sal hebben weten te bedienen, gelijck den Raet
in ongelijcke mede niet diergelijck bekomen hebbende,
en daarom sonder opsicht de goet gevonden hebben,
hem en al sijn aanhang den dienst vande Comp.e
te ontseggen, en andere aan ter plaets tot
beletten, en kenders vande Zyde die selfs geen
part nog deel hebben aande leverancie
en gevolglijck niet geinteresseert zijn
om in het prijseeren der Sijde mitsgaders
Zyde stoffen lywaten etc. der E. Comp.s
residenten te assisteren, gelijck gepresumeert word,
dat door hem dies was ende zijnde souden
geschiet zijn, 't welck wel plaats hebt
ontrent opperhooffden die de ware kennisse en
ervarentheijt vande Zyde ende lywaten
niet hebben, en daarom haer van soodanige
dienaers moeten laten berigten, maar de
geauthoriseerde ministers vande Comp.e behoorde
vast de op haer selven te laten, en in het
prijseeren der goederen, meer op haer eijgen
als op de kennisse der swarten haer te
verlaten;

Bengala.

verlaten; dog deselve de prys der zijde
menigmael rijst en daelt, soo schijnen
zij van buijten noodsaakelijk vande regte
cours informatie, en gevolgelijk haar
dienst daar toe van noden te hebben;
en schoon sulcks contrarierende bevinden te
al geen Leveranciers met eenen in sijn,
zal het haar egter aande wille niet
manqueeren, om de ministers vande Comp:
te abuseren, en vande Coopen: daar voor soo
veel te trecken, als zij bekomen konnen;
invoegen de sorge van niet bedrogen te
worden, tot schade vande Comp:e en principalijk
moet aankomen op de nette diligentie vande
opperhoofden, even.

Dog dat hij deze was, aan andere minder
Leveranciers beschijde te verschaffen gaat
en daar voor trock 7 à tot 10 p:o op 't pak
kan voor geen vriendschap worden
aangesien, want dat die onse kosten sulx
worden doen, aan een groot getal van
onvermogende.

onvermogende menschen; daarse geen verhael
op hebben, soude daar uijt ongetwijffelt veel
banquerotten voortkomen, en de besorginge
vanden Eijsch veel onsekerder gaen;
als het tegenwoordig doet, aangesien het
van ons doen niet is, gedadig haar op de
Salpeter sitten, en dagelijx te sien na de
bevorderinge vant gunt haar aanbevolen
mogt zijn, waer toe Coopluijden van
vermogen, die de handel veel jaren hebben
bij der hand gehadt, en de selve conversanten
komen, en op een aes na weten hoe swaer
dat een ijgelijck van haer weegt, ongelijck
bequamer sijn, als Europianen, die
nimmermeer van haere minderen dienaren
zoo getrouw gedient worden, als de Vermogensten
vanden eijgen Landaart, en daarom
schrijft den Raadt uijt Engelij dat niet
alleen wisselaers, maar ook de magtigste
Coopl. als diepsiend sonder dat die
selfs ook doen, en van over veel jaren,

niet

Bengala.

niet anders gedaen hebben. hoewel zij
bekennen dat het beter waere, dat zij
eygen haspelarijs hadden; op dat de zijde de
Comp.e uyt de eerste hand geleevert
en niet het voorsz opgelt niet beswaert
wierde, waer toe zij voorslaen dat de bedienders
vande Comp.e mogte werden gereduceert
tot een getal van 15. à 20. vande vermogenste
onder haer, want nu zij soo veel zijn
en dat de groote Coopl.s. hij daer was
dupliceren en sonderlingh ordinarij met de
groote schulde vande aenbesteedinge der
zijde deurgaen, zoo is de smaldeelinge
onder de kleene Coopl.s. van zoo weynigh
importantie dat se geen eijgen haspelarijen
daer op konnen houden, en dien volgende haer
doorgaens konnen te engageren met de
Engelsz., behalven dat zij in alte zoo veel
zijnde somwijlen de eenen zijde tegen de
andere opjagen, van gevoelen zijnde dergelijke
dese reformatie bij ons konde goet gevonden
werden

worden, datse dan die 15 a 20. Coopluijden
wel souden konnen houden in directie
om niet alleen beter toesigt te nemen, opt reeden
der Zijde, ende maeken der Zijde stoffen
maar ook dat een ijgelijck van haer
versien souden zijn met eijgen haspelarijen.
welcke voorslag wij geensints ondienstich oordeelen
en in overlegge sullen nemen off het niet
nodigh sal wesen, sulcx ook na Cormandel
te ordonneeren, alwaer het getal der Coopl.
ook dermaten aengegroeijt is, dat veele van die
arm zijn en arm blijven, derwijle de gelden
die zij voor haer portie tot de algemeene
fons moeten contribueren genootsaeckt zijn
vande vermogentste Coopl. tot swaere
interessen te negotieeren, die voor af betaelt
worden, eer zij een duijt vande voordeelen
die uijt den handel met de Comp.e jaerlijcx
te procedeeren staat, konnen genieten.
wesende de fons ook bij de tijdt zoo groot geworden
tot Pallicatta te weten 1000 pagoden

dat

Bengala.

Dat de getrocken van soo een Capitael
men hare tot een ten hondert gereekent
alleen 12000 pagodes uijtmaekte, 't geen veel
geit souden zijn als de Comp.e qualyck by Cassa heeft,
maar bij Minute van Capitael, daer zij
eenige jaren niet over te klagen hebben gehadt,
was het selve geresenteert ten minste de voordeelt
welcke een en andere Reformatie soo hier
als op Cormandel, wy voor als nogh en
bij provisie aensien voor een nutte en
dienstige zaecke.

Belangende de andere beschuldinge tegens hem was
van minder belang, daer van hebbe hy zig
in Raede verantwoort.

Eerst dese dat de Cannis bijt Leeren bandes
verdt. Cauries 2.r een tegen hadde was de
swaren tegen den ouden prijs, hoewel het
indedaet veel verschillet dat de Engelse
die hebben genegotieert tot 17 ana, en dat se
de Comp.e van haer Edel.e ontfangen
tot $1\frac{3}{9}$ R.a de man dat 11 ana dieuwder is

doch

dog die Leveranties deed, verklaart veele

banqueroettes onderworpen te zijn.

De attalas bij den Zijdelaer, geeft hij voor te

hebben aangenomen, te leveren tot minder prijs

als gaerne der andere Coopl. hadden willen doen,

en was hem dese leveringe sedert binden

tiendon incoop zeer toegevallen, maar dat

hij de Spoelassers, van eenen Voogde tot mindere

minder prijs hadde willen afdwingen, dan de Compe.

gewoon was; daer voor te betalen, ontkende hij,

vele expressies. dog dergelijke executien

Ziet men gemeenelijck gebeuren, als eenige der

Inlandse Coopl. in gunst te zijn bij de gesaghebbers

over den handel van de Compe. en in vermogen van

geld boven andere uijtsteken, 't welck zoo wel

doende is, dient te worden voorgekomen

dog om agter dezen man en de sijne vrienden

(die veele zijn) specialijck te die Directeuren

van Comps. handel in Bengalen, dat niemand

hij voor als nog voor d'E Compe. niet

dienstig te zijn, want den aenhang die

sulcke oude en vermogende Coopl. ontrent

alle

Bengala.

alle Soorten van d'Urbyts Luijden hebben is zeer
groot, en die hij naa alle apparentie
zonder beweegen, met hun over te gaan;
tot de Engelse. dat de Comp.e voor deese bewegingen
maakte, en onse Competiteurs wonder deel
aanstaan zoude, hoewel zij voor zig selfs
die verwerpinge zeer wel gemeriteert hadden;
door zijne pogingen om den Klerk met 3000 r.a
de mont te stoppen, die den staat ten onglij-
onder haar geslagen en gesequest hadde hebben;
tot datse van hier ordre hebben gekreegen, wat
daar mede te doen; 't welke wij voor af giffen
dat op Confiscatie zal uijtvallen, hoewel
het al mede niet sonder bekommeringe is,
vande nasmart hillen dragen, want die Comp.e
is derwaarts onderworpen te maken voor den
regter hebben geven, van slecht en diergelijke
actien, gelijk het menigmaale tot groot
dispendie van haar aansien en respect
heeft gestrekt; selfs door desen fijnen prinde
ten tijde van den Heer Cons Santijn raar

over

overt' aensien van Spackden Zyde die de onse
eenige tyd daar aan genootsaekt zyn geweest
te vergoeden met 2000 r^o^a, dog om de
Consequentien Zullen wie dit niet goedwillig
niet mogen Accordeeren.

Maar wat aangaen de voordeelen die den E.
heer aanwijst dat zij zouden hebben getrocken
vande Specerijen, Coper, Spiauter &c. die zy
vande Compa hadde gekogt, daar valt niet
veel op te seggen, als dat wij te meer in ons
gevoelen gesterkt werden, Om derwaarts te
Recommanderen, dat se de Coopmansz voor reek.
vande Compe selfs sullen hebben te moeten
te brengen; daarse voor Contant sullen kunnen
worden verkogt; waer van wij de Consideratien
mede hebben verledigh hebben bedoelt ;
in onsen Brieve van 19e feb; werdende nu
ook door Hare uijt Englis. gesz. dat
groote verdrietingen van Coopmansz
op Zyde en Floretto garen, ook groote
aanleydinge gaff tot morserij ; t welck wij

voor Dat

Bengala.

ver daer, voortte komen dat de coope-
luyden, niet als ver drachinge van geld
daer op doen; als nadat zy de
Coopmansz. verkoght hebben, hoewel
haer sulcx lijst somwylen kan komen te
ontschieten, tot prejuditie vand bedoeninge
der vysselen(?), want dat Comp.s waren
haer even marcxgangh soude worden verstreckt
welck welcke zy op de zyde ende t gaeren
souden brengen, is niet apparent, dewyle het
seer van hier verboden is, het contrarije
schynt ons ook te blyken uyt de
memorie vanden Ed. Jens(?) alwaer gesegt
wort dat wis(?) was de Coopmanschappen
2.3 en 4 p° a de man van betal.(?) duurder verkoght
souden hebben, als hem door de Compa was
in reeck. gebraght, alle welcke inconvenienten
en quade presumptien der principalen
sullen weg genomen zyn, indien wy tot
pattena(?) en boven voor s Comp.s Coopmansz.
voor contant konnen verkoopen

gelyck

gerijck van Golconda geschiet, en door deselve

wijse en manieren, als het bequamelijck

ingevoert kan werden, wy verhoopen dat

niet alleen daer door hoger prijsen bedongen,

maar ook grooter vertier gemaeckt sal

konnen werden; wesende tegenwoordig de

prijsen op de specerijen, met de verhoginge van

20 p.Ca de Nooten, en 10 p.Ca de Nagelen ,

op de maen van Octob. sijnnen soo hoog als op

Cormandel, te weten de p.Ca gerekent

tot 30 s Rs. de Nooten 98½ s Rs. 1 ℔

de nagelen 106 Rs. de foely 110 Rs. de Caneel

136 Rs. 1 ℔.

wesende ons uyt 't affschrift haerder brieff

van 19e do. over Ceylon aen 't Noorden ges-

creven te voren gekomen; dat de moorse Coopl.

die de rijs op Ceylon aanbrengen, weder en

retour mede gebraght hebben, specerijen ~~[illegible]~~ Specialijck

nagelen, die zy voor minder prijs dan de

Comp.a in Bengala konden afstaen

vant welcke wy U Ed. bij de occasie, ons

ongevraegen sullen behouden, en van haer reden

verder

Bengala.

voorderen, om van de waerheijt deser vreemde
handelinge, ten regte geinformeert te zijn
haren grooten voorraet van peper hadden se
eens claps verkogt, tot 10 Rs de 60 lb:
dat omtrent uijtmaekt 9 groot ligt of
groot swaar gelt 1 lb. waar bij d'Engelse
nog souden konnen proffiteren als deselve in
Europa nog konden haelen 11 en 12 groot
1 lb. invoegen zij voortaen deselve niet sullen
mogen afstaen, beneden de 12 Rs den man
dat 10 $\frac{2}{3}$ groot 1 lb. comen zijn, na de Indische
reductie; Dog indien wij versekert waren,
dat de quantiteijt die wij in Bengala aanbragten
en verkogten daar 't lande selfs gesleten, en
niet verroert soude werden, na Europa off
Persia, alwaer deselve ook 6:6 (6: pen:) schell. ligt gelt
1 lb. onlangs gegolden heeft; soo souden wij
ongeraden vinden te maken, wel mogen lijden
dat die Corl voor 10 Rs de 60 lb. wierde
gedebiteert, jae wij ons al hier aan de
mataijse portugesen gaarn verstaen tot 9 Rs
't picol van 125 lb: maer souden nog zoo wel
niet

niet uyt als 10 r.a de 60 ℔: sulx op de

Bantamse peper gedaende 5 sp: off zu Roll.

gelt 5⅛ r.ᵒ ᵗpicol, nog gradeancadet word

60 p.ᶜᵗᵒ en ongeveer 8 pcto. op de Palimbangse peper

voordende staus op nieuw daer haer gevordert

4 a 5000 ℔: die wy haer niet weynich sullen

konnen besteeden, dewyl Jamsie en Palimbangh

onsen voorraat so groot maeckt, dat wij

met alle vermogen verder sullen

moeten soecken; om weer gelt in Cassa te krygen

ende de Caravanadors gaende te houden souden.

Spiauter was aldaer verkocht tot 23 r.a de 60 ℔.

dat ruym 21 r.ᵒ voort picol ß, daer het

by ons hier maer voort gekocht, soo

vande Portugesen als Chinese Coopluyden konnende

uyt Maccauw voor 10 r.ᵒ uitvoeren van sorte

daer zy ende E. Comp: niet qualyck bij staen

Soude onder weerwijst te seggen

dese manier van Negotie niet wel

versteet, vande Japanse. daer wij ons niet

kunnen mede te vredden souden, maer too

Langhe

Bengala.

Lang wij de peper alleen magtige zijn
sullen de Portugese Maccause Negotianten
haar daar mede seer wel te vreden houden;
dewijl zij deselve min als 10 Teijlen
dat is 13 1/3 Rds. in China, uitspeciaalter ongevaer
tot 6 Rds. t picol introcqueren bekomen, en
ingevallen men de peper haar tot hoger prijs
wilde aanrekenen, uitspeciaalter een derde
op de prijs verhoogen; gelijk se hier aan de burgerije
zoude connen verkopen, soo soude dat meer
aan't loot kommen geven, en haar doen tragten
de peper sluijks gewijse, ofte anders te
bekomen; te wenschen zijnde dat zij uit China
geen speciaalter off immers zoo veel
niet aanbragten dewijl de Comp.e aldaer tot de
Negotie geadmitteert werdende, zoo veel
van dat mineraal sal kunnen derwaarts —
brengen, als de circumjacente Comptoiren —
in Indija magtig zoude zijn te vertieren,
en niet meer der overvloet, aan te brengen —
komt de prijs —
derwaarts over swaer zoo merckel. te dalen, —
dat omtrent den incoop tot 10 Rds. t picol niet
veel.

wel voordeel te behalen Bij.

't Japans staafkoper dat 29 ta° de 60 lb —
is voor deeze verhooging verkogt, maar konde
maar 61 pa. de 100 lb: die op Cormandel
(waarmede de Suratse prijs oocq overeen komt)
hoopalwaardig is, dat 15 prcto scheelt; en omdat
mindere ten naaste bij op den Compagnies —
prijs te houden, ten zijnde het vant eene
rijck niet nat' ander gevaart, en daar door
de markt bedorven worde, sal de 60 lb: —
2 off 33 ta° en niet minder mogen verlaten
worden; dat 56¼ off 58¼ pa. de baar van 100 lb.
Zoude zijn, hoewel sonder deese Consideratie —
en als noodsaakelijk. tegen de particulieren
toevoer sonder dienen geslaat te worden; —
't voordeel van 63 prcto dat dit mindere tot
29 ta° de 60 lb komt te geven; seer wel —
passeeren kan; dog wij laten ons voorstaan —
dat die verhooginge van 3 a 9 ta° Sodinan —
wel te behalen, en grooter verlies te maaken
sal zijn, als de Compa. haare Coopmanschap
selfs ter markt komt te brengen, waar

van

Bengala.

van ons de tijd de ware bevindinge sal
geven.

Wijders segt den staat uijt Hugly dat het haer
vreemt voorquam uijt voors. geschrift
vande E. Heeren te vinden, de klagten
dat de Cannij Zijde over 4 a 5 jaren bij de
Engelse. seer goede koop genegotieert, juijst
ter tijt als deselve in Europa op een hooge
prijs was; daar nogtans de Zijde
door deis was gelevert inde jaren 80. 81.
ende seer veel duurder is geweest, als 't geen Zij
gaven bekomen, en uijt haer successive
advijsen & conossementen komt dat de Zijde 1678.
op een seer lage prijs was, inwelcke tijt
d' Engelse haar daar van beter hebben
konnen bedienen, dan wij door schaarsheijt
van Capitael, ende dat deselve van tijt tot
tijt geweest is, om reden beschreven in
overleede gegeven; over welcke verduringe
onse Residenten aldaar niet konnen
werden beschuldight, Evenwel sullen wij

niet

niet nalaten den Nieuwen aangestelden
Direct.r den E.e Marten Huijsman aante beveelen
de poincten van schadelijcke misbruijcken,
bij gemelte geschrift aangewesen;
exactelijck te examineeren, op dat Uwe Ed.les
en wij daar in mogen gerust gestelt zijn;
gelijck als wij sien dat niet geschiet is
door soo veel Commissarissen als successive
aldaar geweest, ende geresideert hebben,
ende wijl dese quade wercken van dies was
alrede aangewesen staan, sal het den E.e
Huijsman te meerder verpligten en obligeeren
naauwkeurigh te vernemen hoe veel schade
d'E. Comp.e bij tijde der voorige Direct.rs
door zijn al te grooten bewint geleden heeft,
en op wat fundament d'Sr. Willem Volger Z.r
geheel werdt geraadt te ordonneeren,
dat de voornoemde Coopes. als dies was
[illegible], Zonder dat hij zoude Continueeren bij
haar voorige maniere van leverancie der Zijde
Alsoo hoewel den Opperkoopman Jan Pitt
(gelijck

Bengala.

(gelijck in den brief van 11 January geseyt
wort) de tijd van Zijn Ed. Directie
voorgedragen hadde, dat de voorn. geen eygen
handelarijen hadde, ende met afkortinge
van 't eenige kopias op 't vaek[?], deselve door
ander luyden handelen, en bevinden[?], 't welck zijnde
[illegible] minder de Comp.a verdraeghlijcker te
zijn, als de quade gevolgen die uyt eygen
handelinge met de kleene Coopl. zoude
komen te ontstaen; behalven dat Zijn Ed. ook
contrarie de ordre van de Hr. Direct.r François
de Haes, Zr. gewilt heeft dat de Coopl.
en verrancier[?] der goederen, ook met eenen
soude worden gebruijckt tot handelaers
en prijsseerders der zyde, en andere goederen
en soo veel 't selve tegen de openbare reden
en billigheijt schijnt te strijden, echter
zijne navolgers d'Heeren Jacob Verburg en
Nicolaes Bancken dat daer soo bij gelaten
mogen, om deselve voorn. aangehaelt,
te weten dat den eenen soo veel als den
anderen niet nalaten soude tot schade van d'
Ed. Comp.e

de Comp.e haar proffyt bij dat ampt te betragten

indien de opperhoofden selve geen komis de

ende bequaam tijt hadde, haar selve den

Principalen te bekletten, dog wij sullen voortaen

sorge dragen, dat dit misbruijck niet verder come

in te kruijpen.

De brieff door de Hr. Spit, en den raat der ongelij-

over Ceijlon aan UWel Edelen geschr. gedagteekent

19e 9ber Ao 1683. waarvan copie. al het gepasseerde

derwaarts over, en met onsen jongste en

Sr. de retourvloote van hier hebben wij UWel Ed.

de voornaemste saaken ook bedeelt gentoogen,

bij de materie van Bengala sullen verkorten

en geen repetitie doen van 't geene UWel Edle

uijt voorsz. brieven sal zijn gebleken,

dan alleen van sommige saaken daar tegen

onse consideratien UWel Edlen te passe mogte

komen; als onder anderen alwaar zij

voorstaan, dat het alsoo gemackelijk, en tot

Comp.s voordeele zoude zijn, dat zij in

Bengala de grooten selfs ad posito quamen te ligten

tot 3/4 off 7/8 Lett.o in plaatse dat het haar der

Souratte

Bengala.

Souratta wierde toegehouden, om de risico van
het geld daer over zee voort te komen; —
en dat zij bij cuijnte van Capitael deselve
altijt zoude komen afleggen, daar de Ed.e
uijt Suratta 4.5 en 6 maanden verintresseren,
eer zij haar in handen komen, 't geen wij niet
daar soo niet konnen begrijpen, want de
risico is soo heel groot niet, en 't verintresseren
van die geligte penningen in Zouratte kan ook
zoo niet geredent worden, bij een soo
grooten Coopman als de Comp.e is
die altijt op voorraat gelt in Cassa dient
te hebben; en tegen al deese incommoditeyten
nog, onses bedunckens geëncontreert worden,
de hooge intressen van Suratta, verschelende
niet dan van Bengala 10 off 15 pr.C.to off int jaar
3 off 4½ maant, dog dan behoort men nog hier bij te
considereren dat de Comp.e in Zouratta van de
moorse regeringe soo niet [illegible] wordt,
als in Bengala, alwaar bedungen was,
dat bij quaatwilligheyt der Crediteuren

en

en ons onvermogen tot de betalinge
by averse Winds versoeken en verkrygen
op Comp.s Goederen; ten anderen so Comp.s
Credit in Suratta ongelijk grooter, ende
Coopl. van ongelijk meerder vermogen,
strekkende ook tot onse Securiteyt dat Zy de
der E. Comp.s Coopmansz. Jaarlijx tot
sulcken excessive Sommen Negotieren
Zoo veele te voorderen staan, waar door wy
gepraedomineert worden van banquerotten
en tegendeele so veel beter dat de Coopl.
die van vermogen syn in Bengala haar gelt
employeren tot voldoeninge vande Wisselen
op dat wy niet altijt Zoo veele en
verschot tot beswaren te syn.

Bevindende UwEd. uyt voorsz. harde missive
gebleken wesen dat hare restanten (waar van
wy in desen nader aanwysinge gedenken te doen)
byt slot der jongste boecken, bedragen een
Somma van . . . . ƒ 1591025: 8: 8
en dat Zy sedert nog behouden in
Contant en Coopmansz. bedragen ƒ 1799487: 13: 14
Maakende te samen . ƒ 3390513: 2: 6.

[signature]

Bengala.

Behalven dat zij nog van Ceylon ƒ 136528:—
aan contante coopen te verwagten hadden,
waar van zij na de voldoeninge der Ruijsschen
nog vrij wel een goet deel overhouden
en met 't geen dij haar van hier
staat zieder meijnen te wesen
magtig genoeg te wesen sullen, om zonder
verlegentheijt met desen haar na wijsinge
te connen wesen sonder t ontset uijt Suratta
alwaar goet gevonden hebben van het
provenido onser Cargasoens, welcken haer
derwaarts geschickt, de gelijke summa
Ad posito afleggen tot versterkinge
van ons Credit, en wen wonderd haar
off dij de zutroffen niet sullen connen
reduceren tot 3 ƒ pr.cto hebbende den staet en
Ouglij door de stuijvers vant Capitael
goet gevonden gestelt, van dese en geene
soorte van Lijwaten, die over de Cent pr.ct
in Europa gerendeert hebben, groote
aanbesteedinge te doen, als den vijff
dickeerde —

dictwerde sal onder anderen ook in plaats

van 6, 8000 armosynen, om uyt dat kleyne

getal, de gewerkte en gebrokkelde, uytteschieten

waar mede wy niet konnen zien dat se

haar selven uytgeholpen hebben; dewyl dog onse

recommandatie wyst, dat se 't overige Capitael

na vermogen souden tragten te besteden

in de meest gewilde geverwde doecken;

gelyk de Bengaalse doorgaans de Cormandelse

hier seer overtreffen; dog off zy dese 2 off 3 jaren

in Europa wel zoo veel sullen renderen

als de voorg. overgesonden condementen

ons hebben aangewesen, moeten wy grootelycx

twyffelen, door de overgroote quantiteyt allerhande

kleeden, zyde en zyde stoffen die de Engelse

zoo wel die van de oude als de N.e Comp.e

tot vervullinge toe in Europa sullen

hebben aangebragt, waer van de

quantiteyt en soorte (soo veel zy deselve dog

onseker genoeg hebben konnen verneemen)

UWel Ed.e sal bekent gemaakt, met de

dikmael

Bengala.

Deselve gevaerde brief uijt Hugli —
van 19.e do. Jongstleden, van waer Zij —
ons E.e de fluijt Egelenburgh nog naderschrijven
dat het derde schip der Entrelopers genamt.
Jan en Willem door gebreck van —
bootsvolck aldaer "hadden" moeten blijven overleggen,
onaengesien Zy vele van onse matroosen —
en van de fluijt Sparrenwoude alleen 18. man —
tot haer gelockt en verwoert hebben;
wesende de andere 2. vol en Zout over
Cormandel vertrocken, met M.r alij, —
die aldaer Zijn broeder persoon M.r David
gelaten hadde; met een kleijn Capitael —
waer van berekte groote verdrukinge —
gedaen hadden, op esperancie van Sypatra
verkopende haren voorraet van Zout
tot 6 Rs.a de 60 ℔. dat geen drie lighter Zijn
't ℔ hebben magh, invoegen de comp.e
hier door ontdermogens was, haere —
provisie van 10709 ℔ te verkoopen.
schijnende dese Nieuwe gar en het

aldaer

aldaer te willen vast maken; met een
Logie of 't huys voor haer residenten
op te rechten, daer sy al aen begonnen hebben,
ontrent de plaats daer Comp.s thuyn legt
wordende van de afgedanckte ministers der
oude Engelse Comp.e in haren handel seer
gefavoriseert, dat voor haer en onse Comp.e
een bijsonder quade slagboeg is, hier tegen
schijnen onse oude rivallen in haer handel
seer voorspoedigh te sijn, want behalven 't
verlies van soo veel scheepen, daer we sij onse
sorgen van hebben gewaagt, soo koomen haer
tegenwoordige ministers geen goede
ommeganck met de mooren en de Coopl.-
derwaerts over te hebben, quellende de
leveranciers in Malda met proces in-
sulcker voegen dat se daer ter Comptoire
nog niets van belang op haer uytgesette
Capitalen hadden ingekregen: Tot
Cassimbasaar hadden se 1000 balen Tanny
zijde, ook soo laag getaxeert, dat de
Coopl.-

Bengala.

Coopl: haar deselve daar voor niet
wilde verlaten, dat weder zijdse klagten
ontrent de regenten en 's lands Regeeren
veroorsaakten, die om haar gewin daar uijt
te trekken, wel gewoon zijn sulcke differenten
lang sleepende te houden tot dat de Partije
eijndelijk met schade wederzijts malkander
nider minne konnen te verdragen; 't seggen was
datse aldaar door onvoorsigtigheijt ook
een vaartuijg met zijde inde[?] rowe hadden
verloren, geschat op 12000 R:s à Cassa Coops:

De agrass: missive van 28 9br: na Bengale
gesz: ziet indat de Engelse oude en N:e
Comp:e in Engelant weder hoop lagen;
waar door de Coninck hadde beijde souden
hebben verboden, dat haar equipagie naa
Indja te doen; Dog de Engelse in engelij die ook
kennisse van dese Nouvelles hadden, geven
voor dat de Entrelopers en niet die
vande oude Comp:ie sulx zoude zijn
geinterdiceert, maar onse gedagten lopen
wat verder, en hebben weinige bedenkinge

van

van haere Armatuiren op India, en dat daervan
de Conincx der Schepen Zynde onderdanen
niet en hebbe tot den Coophandel derwaarts
nader veel laten afvaeren; dog dit zijn
Conjecturen, waer van ons den tijt veel
openbaren zal, waer de Conffoederatigheden
op uijt loopen sullen zeker zijnde, dat soo zij
selfs agterblijven de Zynaten op Cormandel
ende Zyde in Bengala merkel: in prijs
souden komen te daelen; dewijl de Inlanderen
op haren groten Incoop jaarlijcx staat maken
en haer van Coopmansch: voorsien.

Den 30:e gs laat teeds waeren na Persia vertrocken
een Comp:s en een particulier Engels Schip
meest afgeladen met Zuijker, voorts met
eenige Aromaten en andere stoffen;
en lag opt afgaan van Zd. Weerlant
noch een Comp:s schip met 3000 sacken greijn,
dog dewijl de Coer eert te lange na Stroots
met eenige hadden leggen wagten;
vertrouden de onse dat t' jagt de Zyp
gindts

Bengala.

ginds verder sal zyn aangekomen

'twelck syn Cargasoen ten bedrage van

ƒ 6[illegible]69:13:12. bijsonder de 3700 sacken suijcker

vele ons Suijratse te meer sal doen gelden;

hebbende 't ruijm van 't selve jagt zulcx laden

wel kennende bevonden, als zy hadden gegee-

vuroegen de Zeuyt spaerwoude op hondert p[er]s.

ruijmte, met de resterende goederen,

voor Persia is volgeraakt, en daer de syne

ladinge en

3350 sacken Cossindisse en bierbonse Zuijcker

te packen bevlassen.

43 der Homadels en

2000 ps gevrijfs stannen ten bedrage van ƒ 108970:5:8:

waarmede 't selve den laat de Xe over Bimelip:-

na Masulipatnam is vertrocken; om zyne

overige ruijmte geveelt te krijgen met

vragtgoederen, dat niet veel sal beschieten,

egter sagen wy garen dat daar door

't jagt wapen van ter Goes, ware g'exempteert

vande togt na Persia, derwaarts na toe

wy tegens daer Edelen, 't selve te mogen

aanleggen.

aanleggen, zijnde aan vragt daar bij te
winnen waren. 35 a 40000 gl.s dog nu der-
thans verlegen zijn om sulcken schepen,
voor den wij het hooger hier aan de hant te
geeven; ons toeschrijvende dat de voorn
tot Masulipatnam ons te dickmaels
te leurstellen, ende schepen tot overvoer
hunner vragt goederen geprojecteert te langer
ophouden sullen, gelijck voorleden jaer
met 't jagt Japan geschiet zij, omdie
voordeelen jaarlijx daar te nemen, ende
Engelse deselve te ontsetten, voorders dat
Bengala gesz. dat aldaar ook de voorn Coopluijden
genegen waren Compe schepen met haar
goederen na Persia te bevragten, daar van
zij daar bediend en met de zijp aangenomen
heeten, de waarde van ƒ 2077: 1: 8: gevende de
goederen aldaar aan vragt, 22½ gl.s
de 60 lb. gewigte, ende passagiers 45 gl.s
hooft voor hooft, en tot Masulipatnam
betaalden zij voort gewigt van 60 lb. maar
17 gl.s en voor ider passagier 18 gl.s

dat

Bengala.

dat men Coopmans. 32 Lstn. verschiet,
doch daer tegen hout men de risico der
Bengala, ook swaarder als van Cormandel
maar indient' gebeurde dat het Bengale
ook een verloore reijs gedaen wort
gelijck met Japan geschiet zij, souden de E.
Compa. met de bewaghters aldaer
veel meer spoor hebben als wij meenen
dat de onse tot Masulipatnam ontmoeten
sullen, daeromme souden wij dese saecke nogh
in overleg, om ons bij tijcke van
bequame bodems, daer van tot 't meeste
voordeel vande Compa. te dienen. —
Hoe groot de insolentie der mooren zij, en hoe vele
vexatien sij de onse in den handel derwaerts over
tot deen dijnd aandoen, sullen UEd. uijt voorss.
haren brieff over Ceylon gelesen hebben,
sulx wij geen verder verhael derhalven
sullen doen, dan alleen tot UEd. meer te
gevis wijst seggen, dat haren voorslagh
om.

[illegible] moors in Bengala tot
meerder civiliteijt te dwingen by ons
niet sal worden geampleceert, want schoon
wy aan den goet succes op soodanige
procedures, int reguard der mooren geen sints
twijffelen, soo hebben wij eenmael geleert
hoe vele inconvenienten ons vande Zyde
dienaangaende kunnen ontmoeten, endat
sulcke en diergel. acten vande E. Comp.
opt alderhatelijckst te worden uijtgekreten
door der E. Comp.[e] benijders, ingevolge wij
hare quellagien, nevens andere ons sullen
moeten blyven getroost zy, daarin wy nog
min dan onse Competiteurs reden te klagen
hebben.

De prys der Zyde is mede eenig hooger
en hoe dat de selve wel scheen
wat goedercoop te sullen worden, dog egter
verijnigde, en daar ook niet veel staat op
te maken was, want soodra de

Bengaelanders

Bengala.

boerenlanders maar deniger incoop deden
quam deselve weder in prijs te rijsen
gelijck den Amphioen ook gedaen heeft;
sedert dat de onse in ongelij een partije
van 62 man tot 90 r.a hadden aangeslagen;
meijnende dat de Compa. daarom seer
verlegen was, blijvende de Nabab [illegible]
Commetchan, nog al continueren finden
geheelen incoop van den amphioen om
alsoo sulcke voors., dat alle andere deselve
uijt sijne handen soude moeten koopen
't welck ons sonder merckelijcke kostbaerheijt
niet geraden zal zijn, dewijle sulcke en
diergel. monopolien de moorse regenten eens
ingewilligt zijnde, selden nimmer konnen
worden afgeschaft, wesende bij aldien
voor de Javaanse Negotie nog den
overvloede voorsien, en na Mallabaer
waren de schuijtjes de meeste ook gesonden
11 Januar. [illegible] uyt [illegible] 1696 [illegible]:

— en .

en na Ceylon 't canassers off 125 ℔. inwoegs
bij loopen den Nabab en zijn voorneme
wel sullen kunnen verduuren
off den waere met de verandering der
bantamse zaeken, die handel quame gemeerd
te werden; en wij beraden wierden
daer mede tegens alle andere te bladden ;
en deselve te verkalen tot 200 Rijxd.s 't picol
off ook wel voor minder prijs, als wanneer
wij ook grooter quantiteyt zouden benodigen,
schynende buijten de Cormandel geen afseijst
meer te van die Negotie te op de Cust e
van Java t'sullen blijven, want daer was
gelyk in Bengala gesegt sekert een particulier
Engels schepje met amfioen na Borneo
vertrocken; van waer deselve na alle
apparentie door kleene inlandse vaartuijgen
die op Borneo handelen herwaarts al
worden gebraght, gelyck wij geen andere
remed. konnen maeken, van den amfioen

deweelke.

Bengala.

derweecke tot malacca 't schip vanden
Nabab bocher Connetchan, 't dadt de worden
aangebragt; die den 30 January jongst des.
derwaarts na Atco was vertrocken;
onder de presse waarschouwinge van onse
residenten, datse geen amphioen mogte
mede voeren; stellende ons vandaar mede
bijsten aff den Gouv:r de Cornelis van Quaelb.
ende den Raedt, dat zij sullen weten te
agtervolgen; en bevinden sij, op soodanige
manier, haer niet sullen hebben gevoegt
voort sutree vande E: Comp:, maer de
en ter te zinde ons dincken, dat alle de
jngesetenen op scherpe peene verboden wierde
geen amphioen van daar te mogen lopen
en dat de toesigt ook soo getrouw zij
dat zij daermede bevaren zijnde en
genootsaeckt wierde deselve weder terug te
voeren; andersints zal de sluijkerije
vandaar herwaarts van dat goet niet
deel.

eere voor te komen weten.

De Armenen voort vaderlant schrijven hadden den
dat veele te kort en te smal gewaart
en waar door zy genootsaakt geweest waren
voor de uijtschietsels die niet boven de
3 vingeren sullen bedragen, ex een Cobito
inde lengte quamen te gebreken; ende wel te
aantedienen op dat zij niet quamen te
vallen, in handen der Engelse. dog hadden
deselve ook voor minder prijs aangenomen
en dewijle zij aan UwEd. permissie
versoeken, om vande mindere modesche stoffe
die de Engelse successive komen te gebruiken
van der 1 a 2 packen te mogen negotieren
en tot een proeve overtesenden, sullen wij
geen swarigheijt maken haar daar toe
te authoriseren, sonder egter voor de
bevindinge, al te veel geld daar aan te
besteden; in het welcke zy haar sullen weten
reguleren, na dat haar Cassa geconditioneert is,

Gebiede

Bengala.

Hebbende met Elsenburg ons toegesonden
twee stucken gras langh 20 en breet 2 1/8 cob.^to
Toe comende door de f 2:1:4: 't stuck
doch by aenbesteding van meerdere
quantiteyt meenen wy, dat het wel voor
minder gelt te bekomen soude zijn,
ende begeerende wel van 40 ellen langh
nog 't stuck mallemolles, en eenige taffa
tot Meddija genegotieert, van diverse wijsen;
gaen ook nevens de gras tot een
monster over, om te vernemen van wat
qualiteyt deselve in Europa zijn
wesende des nieuwe half daer geschiedt
om de fortuyne daer na te komen door marks,
meenen UEd. dat van dese komende
doek: sy schrijven dat de kassen veel digter
eguaelder en 't texter, als de Chaldase zijn
ende mallemollen meer ende met de
taneleyes ofte tarwendaans over een
komende, ende dat Meddija, de plaats daer se
gemaakt.

gemaakt werde, maar een dag reysens van
ongelijk wijt, ende oversulx gevoeglijker onder 't
oog van den directeur. alwaar de Engelse
jaarlijx een groot Capitaal besteeden, invoegen
zonder verhinderinge wy hadden wel sullen
mogen ordonneren, datter van deeze soort
9 a 10 packen mogen gekogt, off aanbesteed
om monsterden met de naaste retourvloot
van hier off over Ceylon bekomen werden
toegesonden; want wy oordeelen dat deze
monsters der selve koop gesogt en
dingstaande zijn, als de doeken van Dacca
en Malda, en dat alle nieuwe vertooningen,
off die in onse landen ongewoon zijn
gebragt te werden, en van de prijs te
dingen zijn, 't moet gesogt worden;
en waar van zich de Engelse successive
met goet voordeel hebben bedient, sulx deze
8 off 10 packen, monsters souw vertrouwen
met te veel sullen renderen,

ook

Bengala.

ook gaan over 2680 lb Saffaraden

ofte kurcuma in Bengala gen.t Haldie

kost aldr. Rs. 25: 6: off ƒ 38: 1: waar

van de Engelse voorleden jaar souden

hebben ingekogt, een quantiteyt van

8000 man off 144000 lb: dat wij wat

meer bedragt als 25000 lb: die tot

Bimelepatnam geadgotteert zijn, en

t'moeten d'Ed.le H. de purmers laats toegebragt

te worden, kost aldr. 9 pagoden off ƒ 24:

de 980 lb: dat omtrent 4 maal zoo veel is,

als de prijs van Bengala, daar het

ongevaar maar 6½ gt. de 980 lb kost.

waar bij nog gerekent soude moeten

werden de costen van het afvoeren tot

Ougly, en dewijle de Engelse rade bij die

Zoort niet qualijk hebben bevonden;

kunnen wij niet anders presumeeren

off de eerst wortel sal alsoo durabel

als de Cormandelse zijn, en daarom

sullen

sullen wy de besorginge aldaer aenbevelen
jaerlyx tot een quantiteyt van 25000 lb.
behalven nog soo veel van Cormandel
en dat alleen voor dese jaer off, tot dat de
bevindinge van de deugtsaemheyt, ons van
UEd. voort gradiceert.
De Zyde van den Berder soort die de Engelse
in Europa aenbrengen, met de naem van
Combercassen, en daer van UEd.
bericht hebben gevordert heeft een deyle
tyts niet konnen uytgevonden worden
tot dat seker Engelsman hier onderrigte
dat het was den sammen geknoppelde, en
verkeerde benaminge van Comarden, en hiervan
by ons geteekent met B. C. D. waer
van [illegible] beschryven dat de B. wat te
fyn valt, en die Zy dan ook soo veel
doende sullen excuseren; en voor alle
andere volgens UEd. recommandatie
versorgen, die vandebant hebt gecontract. met de
letters C. M.

De

Bengala.

De versendinge der schepen na diverse quartieren
van Indija is UEd: nevens de
ingeladen goederen bediet, met sijnen
brief van 19en 9ber 1683. Hoedat is het
fluijtje de Meerle den 29en Januarij
van daer vertrocken met een
Cargasoentje voor Colombo ten bedrage
van . . . . ƒ 19421:10:9:
voor Jaffnapatnam . . . . . ,, 5715:16:2:
voor Suratta waeronder begrepen
zijn 90 p:ken diverse zijde ten
bedrage van ƒ 21900:7:8:
wesende 20 packen voor die
directie aen het. . ., door
haer slegtigheijt uijtgesloten
bedragende te samen ,, 25128:16:11:
voor Mallabaer daer 55 canassers
ampliaes mede bij zijn tesamen ,, 31598:15:2
Somma de ladinge vant fluytie
de Meerle bedraagt ƒ 81819:18:3:
Wij sullen UEd: int kort aanwijsen
waer:

Waar in haare restanten tot dato deser
aan verscheijde Coopmansz. . . — . 108877:2:9
aan Contanten
aan lijst aende gemelde Namente " 296402:8:1

In Oegly 993888:9:6

In Pattena . . . . " 90677:16:3

In Bellesoor — . . . . . " 165583:6:12.

In Malda . . . . " 179359:18:6

In Cassimabasaar — " 187959:12:2. Summa — 1567958:16:1

dat voorwaar veel is besonders in

Oegly dog schijnt dat den voortgang

inden handel sulcx niet bedraagt —.

en dat aan de sufficantie der Coopes.

niet getwijffelt word, wij meenen

egter te ordonneren, dat U van

sulcken swaare post de voorladen ons

pertinente aanwijsinge ende

Cuntschap sullen doen van de

sodanigheijt ende qualiteijt

derselver op dat wij sulcx examineren

en ons welter grondt daar op

stellen mogen, welcke dan voorts

voor de wij alleenlijk rekenen voor

transporteren. Summa . 1922738:7:

Bengala.

Per Transport. ƒ 1922738:7:7

Effecten die tot de voldoeninge
der eijsschen van haer hoog Ed.ts sijn,
Endewyl sy schrijvens gels. Eerder
worden vertoont, daat,
dat haere ressanten der Negotie
(daer by de 3 per Centen bij-
verdaen) bedragen
ƒ 1591025:16:6: soo sullen de
wy dat de schult vande
196000 r.a. by haer als de
quade schult verworpen
en onder dese somma
niet begrepen is —.

de andere per Centen bedragen
als navolgt.

aan gereedt liggende retouren . . .	ƒ 152296:12:3
aan schencagie goederen . . .	93086:13:12
aan huijsmiddelen etc.	33998:1:—
aan restq. vragten (daer de- tweede nog opgebragt most worden	8156:1:11
aan restq. van afgeden. penningen	6879:—:—
aan paarden	9922:14:8

transporteere. ƒ 2170072:10:9

Per Transport - - - . 2170072 : 10 : 9

aan Olipanten - - - - „ 10251 : 8 :

aan provisien Equipagiegoederen

gereedsch. &ca. - - - - „ 15137 : 13 :

Somma de rendanten, opt hooft

der Jongh. Boeken bedragen

ende bengaalsche directie - - - . 2195461 : 11 :

de winst en onkosten zijn mede den bedaelt

het landen die op de Coopmansch. inde

volgende vast en namentel.

Op 5739 3/8 lb Nagelen tot . 4 : 17 : 7 lb gradeerd . 25101 : 15 :

1989 : lb foely tot „ 5 : 1 : 6 - - „ 7399 : 9 :

2644 lb Caneel „ 2 : 14 : 2 - - - „ 6120 : 12 :

3444 . lb Compen „ 2 : - : 11 : - - „ 6565 : 10 :

473140 lb peper „ - : 4 : - stuivers „ 32401 : 8 :

596518 . lb sapstaafcop. „ - : 11 : 5 - - „ 116128 : 4 :

159721 . lb spiauter „ - : 8 : 15 - - - „ 51463 : 9 :

70019 . lb tin - „ - : 8 : 15 - - „ 11040 : 9 :

Somma - - . 256221 : - :

wesende nog op den avans schiancol &ca.

gewonnen ongevaer - - - - - „ 48181 : 19 :

ende rest dis gradeerd opt hooft den

bedrage van - - - - - - - - - „ 60317 : 6 :

Somma de geheele winsten bedragen . 364720 : 5 : 6

die Transporteert

Bengala.

Per Transport ——— ƒ 364720: 5: 6:

waarvan af gaan de ongelden

die ƒ 53858: 11: 11: minder

van 't voorleden jaar monteren

en daartoe niet op te leggen vinden „ 120866: 4: 4:

Somma boven alle de ongelden

geadvanceert ——. ƒ 243854: 1: 2:

[illegible] ƒ 13424: 15: 2. minder dan 't voorl. jaar.

en het nu nog UwEde Ed: te dienen op

sommige saken, waar op UwEde Ed: bij

haren g'eerden brief van 22en Junij

ao 1683. nader bericht requireeren

bijsonder van het te kort gekomen gewigt

op het baar silver No 47. getekent [illegible]

met 't schip Sumatra in Bengala aangebragt.

uyt de Lijst Lra. A. differerende haarl-

44: 7: 5. en bedragende van ƒ 1207: 2: 13: —

waer van de beedigde attestatie

door Jacob Sinlops, en Matthews van

tot de Camer Amsterdam voorleden

jaar.

haar is toegesonden, behoudens ons Generale
brief van 19:e maart —, alwaar niet
geen difficulteijt desen aangaende word
gesprooken, echter sullen wij den ordre volgende
derwaarts recommanderen, om over sulcke
soodanige omstandigheeden, als tot sterker
bewijs vande waarheijt deser saake
soude konnen dienen, dewijl UwelEd:e gants
ook haar [illegible] hebben doen geinformeert
off het abuijs ook aldaar ~~aan~~ bij mogte
wesen gecommitteert hoewel UwelEd:e
nog niet hadde konnen blijcken, en dierhalven
de munt daer in Bengala selfs suspecteren
van agteloosheijt —, off quaad trouwe
t'gunt haar teekenelijck ook onsmaakelijck
genoegsaam voorkomt, daarmede so het
nodig gelijck UwelEd:e deselve seggen, datmen
nader sekerheijt hebbe van dit abuijs
op dat de E: Comp:a niet alleen sonder schade
verblijve maar dat ook sulcx sij

toekomende

Bengala.

toekomende weder magt voorgekomen worden.

't Hootje de Kaap werd bevonden te wesen qualijk bezeijlt ende seer ongemaniert swaegen op haar verhael, om daar van ontlast te mogen werden, wij deselve sullen ordonneeren, na Malacca, off daar 't tot de bekruijssinge konde te pas komen andere sullen wij deselve dienen na der oost te senden; want op Ceylon kan het niet te passe komen; om dat het niet vele voeren kan; het sal egter sijn employ wel vinden, 't sij na de Bengala van de Cust Cormandel offe sijn twee vaartuijgen (aldaar op haar overgesonde charter gemaakt) daar te komen waar bij sij nog een [illegible] te doen maken; nae fatsoen van den Engelse maetsche, daar die natie opt vaarwater van 't Ballesoor.

Na—

dog konnen sterck sijn de
selve als de derde gaande
af gez. ende een boopie
ontboden, daarnae op de
Kust met weet waer toe
meer door mangement
van een bequaem schepts
timmerman —

na ouglij grooten dienst te vertrecken
van Malda hadden zij gevordert
10 @ gecomfijte gengber, daar onder
sooldenige potten gecandiliseert, die wij
hopen U.WelEd. wel sullen bevallen
als die tot ouglij zijn gecomfijt.
wij sullen onse gedagten laten gaen
op U.WelEd. voorslag, ende recommandatie
omtrent de suicker; off ook uijt Bengala
off uijt Gale inde Eylanden van de
Maldives eenig voordeel te doen sal zijn,
aangemerckt de moore, schippers van
elders voor derwaarts na toe Equipperen
dat we meijnen niet dan om de Caurijs geschiet
die haare factoren daagelijx vergaderen
en die zij dan eens jaars van daer
aff haalen, dog uijt Bengala sullen zij ont-
komen werden van nader bericht
dat wij desen aangaende, van daer
sullen verwerven.

Commandel

derwaarts vertrocken hadde, wij gemeldt
vreugd en blij bevindingen te doen, de
juni [illegible] met 2 schepen die haar onderlaage
voor 't vaderlant gevonden hadden, om door haar
vroege wederkomst in october elff november
eenige der swaarste en oudste schepen
voor af naer Cabo de boa Esperance af te
senden; dog wierd Ed. jongste schrijven
ons met 't schip de vrijheyt toegebragt,
geboden ons genootschapt te versterken,
alle de bequame schepen en jagten, die wij hier
aan de hant hadden, tot den oorlog te doen blijven,
ende in plaets dien van de selve te gebruijken,
om alsulcke redenen als in U Ed.
ende materie van 't Bat.a sullen vinden te
verdiepen; welcke schepen van oorlogh
wij nog niet derwaerts vernoemden, voor de
al der bij nader tijdinge van U Ed. bekomen
[illegible] in mindere [illegible] tegens de
Engelse [illegible] geraedt zijn;
en.

ensoodraa wij die hebben, sullen wijt een
schip de vrijheijt, en nog een der kloeckste
schepen, in alder spoet haer onderlage geven;
en na Cormandel laten afgaen, 't welck wij
hopen voor half Junij sal konnen geschieden,
want anderssints sal het wederom te laat vallen,
om d'schepen in october weder hier te hebben
sullende boven dese 2, nog wel 2 off 3 diergel.
bodems vereijsschen; om Cormandel vanden
grooten voorraet van retouren t'ontlasten, en
onaangesien haer 4 kleene schepen int begin deses
jaers aende kust gekomen sijn;
waer van schepen vander Goes uijt Bengale
int laetste van december, de fluijt Schaperden
int gaet verkoren van Malacca den 29.
Januarij, en 16 feb. haer sijn toegekomen;
d' eerste met Bengaelse salpeter geballast
de tweede met een Cargasoen van
f 221086:10:8: ende derde ten bedrage van
f 362285:15:8: bestaende in koper, Tin
spiaulter, camphur, benjuijn, Japanse Coebangs,

malac–

Commandel.

Omalaps zant gout, en 't voorts —
wesende Bonde Coevordijck den 28 Januarij —
ook derwaarts na toe vertrocken,
met een Cargasoen der monture van —
die geprojecteert is Zijne —
ladinge te nemen tot Masulipatnam
en van daer adjoincteren de [illegible]
[illegible], en vervolgens Zoude voor den
geheelen tot Palliacatta en voorts op de —
Zuyder Comptoiren vol volgens [illegible] en
ons toegesonden worden, van waer de schepen
Porto Novo den 17e maart van Bata.
vertrocken Zijn, 't Jagt Wapen van ter
Goes, ende fluijt Waveren [illegible] van
Masulipatnam, Palliacatta en Negapatnam —
affgeladet, alle de sorteringen die voor Japan
waren aanbesteet, bedragende met
nog eenige cleijnige kleeden voor
batavia te [illegible];

Ende.

Ende fluijt waren den bedragh van f 151888 : 18 : 9 :-

voorts geladen zynde tot

Tegenapatnam en Porto Novo

met 736 packen kleeden en 12 p^{kn}

hooge vallen bedragende - - f 158589 : 9 : 9 :-

de ladinge van dese fluijt monteert f 310973 : 2 : 13 :

Twapen van het goedt heeft op

voorsz Comptoirs in mannier als

voorn ingekocht . f 76901 :-:-

en tot Tegenapatn: en

Porto Novo 1228 p^{kn}

diverse zywaten - f 281518 : 18 : 5 :

f 357919 : 18 : 5 :

Somma de beyde Cargasoenen bedragh . f 668393 : 1 : 2

en bleven op die 2 Comptoirs aan gerede

retouren nog overig leggen stijff 1400 packen

kleden, die alle daar niet langer dienen te

worden aangehouden, dewyle de voor-

schreven niet magtig genoeg schijnt, t' tegen

vanden Grooten Mogol te wederstaen,

die gevreest wordt dat met hulpe vanden

voornoemde

Cormandel.

voornemens de overl. Sub. in Visiapour
met een magtig leger na de Zeekant
quam afsacken, om desen landen Sambagie
Ragia (Zoone vanden grooten Sivasij) —
aff te nemen, en hem de voornemens de
Successie te ontsetten; ende alsoo de
Vreesen sij Zijne Armee gebergtens, dat
weder niemand ontsiet de derwaarts over
te werken zal, tot schade vanden Stier
van Comps. Coopmansz. ende de procure
der dochter; denwelcke ontvangen hebben desen
ont Velwisst onder de gemeene man-
agter tot nog, tamel. voorspoedig
geweest is, volgens schrijven vande
residenten aldaer, ons op 28e. april
p.r Chiapen van ter goes toegebragt,
die door Staet en [illegible] weder, vande
feijt bewaerden was afgedwaelt;
die sij alle dagen dan te gemoete Zien
met [illegible] Jagt ter goes, ons ook het Zelt is,

de

Uw ampele brief vanden heer gouv.r Jacob Jorisz Pits
en raat tot Palliacatta gedateert
7.e maart waar uyt wy kortelyk vernemen
de voornaemste [illegible] sullen bedelen
ende verdere ons [illegible] aanhaelen
geadverteert laten, aan sijnne eygen broeder &c.
'tHagt de Pirmide, en over Ceylon aan
Uwe Ed. gesz. tot welcker lecture wy ons dan
niet konnen verledigen, echter niet twijffelende
off de meeste saecken sullen daar in wesen
vervatt, en bysonder vande constitutie
der oude en nieuwe Engelsche Compe:
wier bedryven het langer hoe buytensporiger gaet,
tot welcker groote schade, waarinne de
Entrelopers beter [illegible] 't houdt,
dan de ministers vande oude Compe:
't welck wijdeler deze sal moeten buygen of
barsten, De Fransche ministers op
Podechery hadden haer schip de St. Fransisco
dat uyt Bengalen weder gereturneert was

(en)

Cormandel

in January na Vranckrijck gedimitteert
met 293 p[akken] diverse kleeden, die deselve
zoo als d'onse tot Negapatam hadden connen
vernemen, in de volgende sorteringh namentlijck
320 packen gro[ot]e guinees lijwaat
130 packen gro[ot]e salempoeris
100 packen gro[ot]e moeris
120 packen gro[ot]e betilles en
93 packen diverse lijwaten van Madraspatam.
bekomen, continuerende zy den incoop
dat ons vermoeden doet dat se wederom een schip
tot retour naer Vranckrijck aldaer zijn
verwagtende; welcken grooten toevoer der
catoene lijwaten, aen alle kanten
noothsaeckelijck in Europa groote vervullinge
en een lage marckt veroorsaecken moet;
daer al mede niet lang by gecontinueert
sal konnen werden; ondertusschen waere het
te wenschen, dat wy onsen grooten
voorraet van kleeden eens te landen conde
beneficeeren —

Engelsche schepje weer geschept,
dat daer by verloren hebben 10000 pagoden
waer van de helft opstaet onder de
in Persia na haer arrivement, betaelt
zoude worden, mitsgaders door gebreck van schuijten
nog veele goederen, en persoonen overbleven
dat alle geladen niet verkoopen had konnen
overgevoert worden, indien deselve tijdigh genoegh
tot Masulipatnam waere aangekomen, dog in sulck
niet hebben willen vallen sal der evenwel
zoo veel nadeel voor d' E. Comp.a niet bijster
geweest zijn, dewijl t overvoeren vande
Cormandelsche goederen, ende aende hant houden
van dit fagt, d' E. Comp.a ook noodsakelijck is,
bekennen dat door de ondervindinge vande
bequamen Comp.s schip voor dit jaer
de voorsz. koopel. inkomende dat beter
sullen passen, als nakomen van hunne belofte
die veelmaels groote gewelt is, dan
de

Cormandel

de aangebraghte vragt goederen, en doorgaens
soo laat inde tijt dat de reyse met
bekommeringe heeft moeten gedaen werden;
schijnende ons niet toe dat de Stremminge
aant Jagt Japan tot Tutucorijn gedaen,
soo suffisant zal zijn dat het na desselfs
wederkomste uijt persia bequaem genoegh
geoordeelt zal worden om rijcke Cargasoenen
vande Cust derwaerts te brengen;
Evenwel hopen wij dat ten minsten 2 vande
schepen, die van hier over Malacca
en uijt Bengala na persia gesonden zijn
vertrocken over Cormandel met retouren
ons sullen toecomen, behalven wachten wij
evenwel nog 2 a 3 kleene bodems uit 't laat
van 't Julij van hier derwaerts sullen moeten senden
tot overvoeringe der retouren, behalven de
twee die de Cust voorn. aangeroert met
haer onderlegh voort Dader zant, en
daar toe wy nog soo weijnigh bequame
schepen aende hant hebben, die wy ontmoetinge
van.

van quaat weder sufficiant, genoegsyn om de
zacken droog over te voeren, gelyck deselve
(nae Rapport vanden schipper) wederom daer de
onderwinden met de ladinge van Noapen
van ter gaes, welck jagt uyt oorsake der de
voor waerden vande heeren affdwaelden, groote
becaijgheijt [illegible] gehadt.

Jagt de Princes deae over Masulipatnam
den 30 Januarij tot Palliacatta aengecomen,
nadat den opperkoopman Abraham Lous
hadde ingenomen de goederen die voor desselfs
vertreck nae Bengala aldaer waren aen deselve
voor soo veel als de heeren eedaen konnen werden
voldaen; en de wyse heeren jagt van wederde
Kuijnte deas, als staat gemaeckt wirt,
dat met Summe gepetitioneerde goederen,
zoude connen gevult werden, den volgende ware
onse residenties Leden [illegible] Lous over den
gekomen, de heeren nog hute geven 200 p.ks
onder [illegible] Lywaten vaderlands Zoldringen
die op den vorigen Eysch, onvoldaen ware gebleven

hebbende

Cormandel:

„ het daerde en

90 p^en. fyn gebt. guinees

109 : — : gemeen gebt. guinees

17 : — : ruwe d^o.

25 : — : growe gebt. percallen

1 : — : geschilderde fyne chitsen

200 packen dog den blom het in zijnde brief van

gisteren aan ons geschr. 250 packen t welck

wy houden te wesen een abuijs alsoo hij

met de gel. somme over een komt

bedragende met 6240 ƒ Circuma tot

binnenpatn. in plaats van 25000 ƒ grudgoth„

„ dit de sande . . . . ƒ 92963: 8:19. —

waerby in manier als voren tot

palliacatta nog ingescheept zyn

199 packen guinees gebt. zynde vande

nieuwe prijse die voor India

worden uijtgehouden die wij meenen

dat het vaderlant naer advenant al

soo wel renderen sullen als die

vande rest en den tweede soorte

zyn voor welcke 199 packen

transporteere 399 packen . . . . . . ƒ 92963: 8:19.

P.r Transport 399 packen . . . . ƒ 92953: 8: 14.

en 69288 lb Caliatour hout, den E.
ons in zijnen brief uyttrekt te
bedragen ƒ 34593: 19: 3: dog in de
Palliacatse brief (waar aan wij ons
voor als nog houden) s daer dat voor
uytgetrocken . . . . ƒ 35109: 17: 5:

en om voorsz. hagt voorts toe te maken
hadden haar Ed.e de Lannen goet gevonden
tot Sadrangapatan daar voorts hier te
doen te koopen.

1 pack geschilderde Camber Langsdes in
voldoeninge van de voorleden jaarsz eysch
120 p.s grof guinees lijwaat als voren
van de minst prijsen . .
50 p.s ruw Guinees lijwaat van den aensz
fortderinge in afkortinge van den eysch
voor A.o 1689. gedaen .
30 p.s grove gest. salempooris voor welcke
201 p.s den E. ons in zijnen brief
opbrengt ƒ 38637:16:13: dog de gouv.de
en staat tot Palliacatta . . . ,, 38609: 17: 2

600 packen diversz lijwats, met de Curcuma, en
't Caliatourshout, bedragen te samen ƒ 166663: 3: 5:

transporteere.

Cormandel

Per Transport ƒ 166663: 3:5

dog nade reek. vande cons[ideratie?]

offeren maer komende monteren ƒ 166185: 9:14

en gevolgel minder „ 477:18:7

hier tegen bevinge Zijn op voor reek.

van deze aparte voyagie ontfangs

weggeen

Tot masulipatnam

ƒ 59060: 11:2: en volgens de Cormandel

brief zouden het maar

bedragen ƒ 57937: 17:-

24344: 12: 12 tot palliacatta „ 24356: 3:4

16298: 11:14 tot Tegenapatnam „ 16331: 2:3:

ƒ 99703: 15:12 volgens reek

vande cons

dog volgens die

van d' ontf ƒ 98625: 2:7

waer van afgaen

sprocedido van

79113:16:- 3 bara silver „ 79113:15:-

ƒ 20590: -: 12 dog Zal maeten Zijn „ 19511: 7:7

twelck zie ons Fouten differentie ƒ 1078: 13:5

en hier vorens rekent bij de

Cormandelse Cargasoen minder „ 477:18:7:

gevolgel soodt Zijn d' Compt generale blat goet ƒ 600: 14:14:

want Zijn d' rest voor Cormandel ƒ 186775: 5:10 dit moet maar zijn ƒ 186174: 10:12

transporteren

P.r Transport . 186179: 10:12

In Bengala hadde Zyn E. genoten

1500 sacken salpeter en

125000 ℔ peper tot Ende ... gecocht f 26266: 5: 2:

In Zyn absentie was Zyn E.

nog verder gebleven " 1979: -: 2

accordeert met de reek. door de residents

in ongly opgemaeckt . . . . . . " 28245: 5: 0

75000. ℔ mallabaerse peper tot Ceylon

ingekogt tot Ende . . . . . . " 9678: 10: -

Sommat der ... voor reek.

vande gen. Comp: aande aparte

verdeelinge ... te payeren bedraagt 223998: 6: -

wat voor wy ... in onse generaele boeken

sullen doen ... en, off ... ons ...

... wegens dit different nader openinge

van Cormandel werde gedaen, gaende ... Copye

brieffs van ... tot ... geschreven

... wat wy ... sullen

... dat Zyn E. ons bedanckt voor de

accomodatie door ... dienaren

onse ... ... recommandatie op

de

Cormandel.

de respective Comptoiren, in Zyne handel
beweesen; en voor de versorgde provisien
voor Zyn Ed.e thuys reijse, waar van sij
selfs den overvloede versien waren;
dat gins ook met 't Jagt Spoudekerkdijk
te rugge was gekeeren, ontsonden Zijn
omme de Cabo de boa Esperance aan te doen;
ook wat de Zaat Ed.e de Suijs steeden aangest.
dat wel anders te wensen waar geweest;
wij hoopen dus niet te min dat den Heere
met en neemens onse retour vloote
door der Heeren genade de Landt varen sal;
en dat in mede Ed.e met 't Suijs gebragte
Cargasoen van de diverse Jullen Edelen
dwaars 't een off 't ander dat tot meerder
voordeel van de Comp.e ons sal toekomende sonde
konnen dienen tot observantie; niet
twijffelende off mede Ed.e sullen in het
Confronteren van dit en ons overgesonde
Cargasoenen in agtinge nemen onse hooge
reductie in geeds en drongeeds, waer mede
deselve besvaart Zijn.

De

De prijs der Coopmansz. tot Golconda schrijven hadden
meest de eerdere bedoelt, daar wij niets
van hebben; maar dat dit sulx voor nu
en voor het toecomende alsoo bedongen souden zijn
met den grooten Coopman Chodenda,
kunnen wij niet wel vatten, derwijl sulcx hooghte
aan ons woort gesegt; dat koper (daar
van zij daer maeckten jaerlijx maer 13000 ps.
te konnen vertieren) niet meer souden hebben
als 69 pag. de 120 lb: daer wij ons soo veel
ten respecte vande quantiteijt, als de prijs der
selve meer besorgen te vrede te houden,
hoewel de jonghste partije verkoght is tot 70 pa.
nevens andere partijen meer te weten

489911½ lb	Japans staefkoper	tot 70 pa. de 120 lb.	geavanceert pro cento	87 5/8
196386 lb	loot	17		27 1/4
19012 lb	spiautre	50		186 1/2
5013 lb	quicksilver	10 1/2 de 26 lb.		26
1553 lb	vermilioen	11		28 1/8
11760 lb	benjuijn	18 de 120 lb.		59 5/8
280 1/4	ellen kleijne scharlacken	2 d'el		113 1/4
44	d° groote d°	1 1/4 d'el		103 1/2
15170 lb	garioffelnagelen	100 de 120 lb.		[illegible]
17718 lb	caneel	98		

volchte

Commandel

welcke prys voor de Cannekens wy sullen ordonneren
dat zy niet lager konnen laten, en wachte dan
requireren sullen, off ook de Europische
bysonder de Engelse Natie, deselve niet opkopen
om redenen by onse jongste brieven ,
aan UEdele aangehaalt ; en van de Lackenen
ingenomen hadde jaarlyx souden konnen
vertieren 40 p.s de fyne de welcke klair
ende andere welcke Carmosyn en groen ,
tot 10 a 12 gl. d'el , mitsgaders 200 p.e
grove Lackenen tot 6 gl. d'el en soo wij
huyden van sulcke grove Lackenen niet
voorsien zyn soo sullen wij deselve daar
van onsen grooten voorraat zoo veel
toesenden, om voort beter f ons daar kan te
ontslaan, alwaer 't met 30 a 40 p.r C°. minder
advans deweyl doch Japan en Chinageen
volle de karen 't werck .

Welcke partye tot de winst en had gecontribueert
ƒ 359620: 3: 11: en waren deselve over
't gehele Gouvernement van p.mo aug.° tot
ult°

versocht de selve haare geaugmenteert tot een somma van f 744504: 8: 4: dat deselve voortgaende, de lieden binnenboorten met geen minder voordeel sullen kunnen als t hoogh Staet, ook aanmerckel. Zijnde dat se sedert opgemelten tijt, aan retouren weeder vergadert te weten

Tot Masulipatm. en de verdere Noordse Comptoirs t' bedragen van . . . . f 654967: 6: -:

Tot Pallicatta . . . . . . ,, 213847: 6: -

op de Zuyder Comptoirs, Sadrangapatm: Tegenapatnam, Porto Novo en Nagapatnam . . . . . . ,, 618016: 12: 3:

Somma . . . f 1486831: 4: 3:

te verseekeren Zijnde dat wy de selve alsoo gereet souden bevinden, de Verheven alsse tot Cormandel haer gelt daar in komen te ades, en daarom is het ons seer lief en aangenaem uyt u wel Ed: hoogh Achtb. geëerde brief van 22 Junij 1683 te sien,

dat

Cormandel

dat mede de voornemende om Guinees
Lywaet doorgaens te laegen vieren, van
welcke schrijvinge wy dat ons volkome
Contentement neemende, van daer verschijn
worden:

van Nagapatnam wort gesz. dat de fortresse
na ons ontwerp souden staen, niet souden
konnen worden begrepen; alsoo de Zee plaets
tegen de punt viande aanvolde, dienvolgens
Zy niet verder niet konde voortvaren;
maar afwagten de komste vanden Heer Gouvr.
Jacob Jorisz. Pits, die tot nat vertreck der
schepen sig derwaarts na toe soude transporteren,
om met den Coopman van Bimmen
(die sig daer ter plaetse) inden raat te
overleggen, op wat wyse het inde
ons oogmerk soude konnen worden uytgevoert
ondertusschen souden niet verzuymen
om de materiaels te vergaderen, besonderlijk kalck.
waar na Zy andersints by spoedige voltreckinge
vant werckhuis moeten dagten; want
om.

om de peper van Taffirdepatn: te doen laden,
Zal het de E. Comp.e niet gelegen, en vry-
duure te staen komen.

Den 9 feb. was de fluit Naardermuijde aldaer
komen te verschijnen, wesende met de fluit
Walcheren den 11 January uyt de Bay van
Niwelle na Bengala t'zeyl gegaen met de Suratse
koopluijden, die aldaer haer voorleden jaer
waren overgebleven, voorts geraekt zijnde met
arreek en na dat de peper met water versien was,
hadde het den 13e van Negapatn: zyn reyse
weder hervat; wesende deselve gesselschap //
geaddresseert de fluijt Draeckesteyn met arreck
mitsgaders met 1766 tin en Japans staefkoper
en een kisje met goud Libertijnse
en Pannagyse Pagoden ten bedrage van
f 100389:15:10: door den Commandeur
Marten Huijsman en Philip Willem Hendricks na
Ceijlon overgesonden met aenschrijvinge
dat het Comptoir Vingurla voor de 4 Jaer
met genoegsaem koper versien was;

en

// ook na Negapatam —

275

Cormandel.

en dat dese partije op de cust Cormandel
beter te vertieren soude wesen, alwaer
het niet te onpas sal komen;
daer de voorss. fluyt Haveren volladen
met rijs op 't spoedigst weder na Ceylon
gedimitteert te worden.

Op UEd. hoogh. schrijvens van 22 Junij
1683 belangende Cormandel, vinden wij
niet sonders te antwoorden, dan dat wij
rakende de vrije besittinge van de stadt
Palliacatta welke wel bij ons hoogh. schrijvens
van 1e. 8e., alwaer wij de redenen hebben soo
verlimeerde, ample hebben ter nedergestelt
gevolgh kunnende erlangen ... Gralleguerde
door den Gouvr. en den Staat tot Palliacatta
want bijt verpagten van de selve stadt.
souden wij omtrent de Europeërs niet 't
regt der Eijgendoms, soo veel niet de
regt rakende kunnen; behalven dat de
inwoonders weetende dat se naderhand tijs
weder.

weder soude konnen komen; onder de schraap-
sugtige regeringe der mooren niet genegen
sullen zijn, om aldaar fixum domicilium
te vatten, en na volyndinge van het eerste
pagt de E. Comp.e dan ook geen voordeel soude
trecken van de verbeteringe der selver plaats
dogen 't selve van de Coninck van Golconda
voor een goede somma gelts in eijgen possessie te
verkrijgen daer toe sullen beter apparentien
moeten afgewagt werden, als daer nog voor deese
vertoonen.

nadat wy uyt de palliacatse jongste advijsen
ons Ed.le 't wapen van ter Goes toegebragt hadden der
wederge. het de Cormandelse belangen,
quam op den 3.e deser tijt ter rhede gode dancke
arriveren 't fluytschip Baarden waar mede ons
behalven de dubbelde brief van den gouv.r de
en den staat ook is ter handen gestelt, den
missive van den staat tot Nagapatnam
gedagteekent 5.mo maert, waer by sy aenhaelen
dat

Cormandel

dat haare winsten sedert ulto. July deses voorleden
tot ulto. January deses jaars komen te
bedragen . . . . f 26662:10:12
en dat haare ongelden in opgemelde tijt
komen te monteren f 39228:15:7
en ergo meerder dan de winsten " 12566: 4: 11
onder welcke winsten nog begrepen zijn
f 1955:9:9 gesprooten uijt de hooge reductie
vande verstrecte goederen aant guarnisoen,
welcke egter sij zeggen niet te minderen is,
om datter geen naamwaardige verder is geda(en)
Coopmansz. buijten den [illegible] handel.
Ittem: dog de procure der lijwaten nam nogh
eenige maten toe, sullende tegen ulto.
maart in gereetheijt weesen 700 packen diverse
lijwaten, waar onder 400 packen guinees lijwaat
hier tegen waren Comps. vande dorpen wedder te
agteren f 2319:17:8. en de [illegible] stadt genaemt
Choromandelam f 12611:7:7: veroorsaakt
door de [illegible] boven het Jaar 1681. en door
de

de quellagien van Wawolie ons met de heijden
vande stadt voorleden jaar aangedaen
dat nu gecesseert en hij weder tot de E. Comp.e in de
beter linjen gebragt is, met 't geschenck van die
oversl. koone Elephant, hoewel eenen alle saecke
soo niet sal volgen konnen, en dan sal hij weder
opt een off t'ander pretext de E. Comp.e te vexeren
nemen, hierdoor wij geen staet maken dat
de E. Comp.e uyt dese kusten veel
proffiteren zal, gel. wij inden ouden van V.Ed.
ordonn.e des voorleden jaers ampele dese aengaende
hebben gesprooken.
Soo dat 't leger van Aegie Nagia door den voor [illegible] van
Maijsoor met een groote nederlaag inde vlucht geslagen
is voort [illegible] brieven weder verhaelt, ende dat
Agosie ragie een [illegible] gelegen lijstant
tusschen Trimendep.n en Carcal ... fortificeren
om soo gesegt wiert bij quaden uijtslag vandesen oorlog
inde gevingte af komende vant Mogols leger zig daerinne
te begouverneren, andere willen dat zij dese fortresse ...
opmaeckte voor de Francen dog dat meritert niet
veel geloof

Ceijlon

Ceylon

Dewijle UwEd:e uijt onse laaste als dese nu affgaande generale missive ten overvloede sullen ontwaren, dat wij ende met veel verwarde en duijstere saaken bekommert sitten, soo geeft den tijd voor als nogh niet toegelaten nogte oock gepraecipiteert omme de laast ontfange ampele Ceylonse advijsen en Consideratien p:r de fluijt Aardenburgh in rade van Indija te examineren en overmits zedert geen nader tijdinge hebben vernomen en niet in staat geweest zijn om voor als nog eenige vroege besendinge derwaarts te expedieren; soo sullen wij desen alleen ten principalen op UwEd:e geeerde generale missive van den 22:en Junij 1683 na dien tijt ons p:r de Vrijheijt in handen gekomen, kortel: het volgende aanroeren, en tot antwoord laten dienen

Seggende

Zeggende voor off dat het ons aangenaem

was geweest, meede genoegh over de van

Ceylon ontfangen advijsen als de door ons

derwaarts gedepescheerde brieven des jaars 1681

dat wy mede wel hadden gewenst

het vant schrijven van den heere generael

Speelman Zal. ware geweest, om onse

Consideratien off genomen resolutie over de

Ceylonse zaeken van gem. 1681. terselver tijt

mede tot uw Ed. af te vaerdigen, maer

waeromme sulx geen voortgang, soo wel als

het derselver der zaak te schrijven

spijt ons seyn te dier tijt heeft

genomen zal uw Ed. al voor ontfang deses

gebleken zijn, dat voor ons onbekent is

gebleven; Ondertusschen ons verzekerende

dat wy nu nog nader en genoegsamen

meenen bericht te zijn, gel. wy beyde

naerscriptie in den ons[...] van 19e maart 1683.

ook

Ceylon

ook hebben gesogt van uwe H:Ed: den
regaarde van dit ommeragiende Ceylons
deel ten volle in een vast staat te weten.
en waar van nu nog te meer overtuijgt [rooch]
zijn, nademaal de voorgestelde en
dickmaal geexpeteerde onse ampele resolutie
van 9e 1681. mitsgaders de vervolgens
geexpedieerde ordres na dat Gouvernement
by nader resumptie, genrade, met uwe Ed:
bevelen en recommandaties schijnen over
ontes [illegible]; soo dat daar op ten
naaste uwe Ed: welgevallen verder
gedencken te ontwaarden; en bijdere op dat
fondament voortgaende, den Ed. Gouvr.
ryl en Raadt, nader de observantie en
executie van alleen deen aante bevelen;
te meer om dat wij, als in onsen vorigen
van 19 Febr. deser jaers zij gemelt, de
differentiez in jaare [illegible] Jongst [illegible] bekomen
advijsen

advysen en Consideratien Ued. aardende

vergeleken metharo vorige positien van Ao 1681.

en ook die van 1682. niet konnen aansien

van dat belang off soo veel kragt

datmen uyt dien hoofde van UEd.

en ons besluyt zonder kommen afteweken,

en resolveren, nademael wy ons eden

geheel UEd. genoegsaam meenden overtuygt

te vinden, van te geloven dat alles door de

tyd, door alle UEd. Hooft innerlyke

in dat gewest d' eensparigh en bondigh

en na waarheyt is voort gebragt geworden;

gevolgelyk. sullen wy dan uyt getrocken

de onnodige sorten en des te sperer veren

en plaats en sulx te doen voortganck nemen

mitsgaders daar door de minder dissipatie

onser magten en de verder vermindering

der swaare last en tragtentie verkrygen

en voorts uit regaarde der marsse en andere

vaart

Ceylon

waart by onse bepaelde Liberteijt Continueren
tot wy ons. over hardhoudende wijdere propositien
daar ontrent als andere nader sullen
beraden; en ook wegens de vereeninge
besoigen, als vande Fransche en Engelse
saken; inde bogt van Madure en soo mede
over't betalen der particuliere dienaren
bij't afscheiden deser stad Colombo ha-
sullen bekomen hebben; inmiddens dat tot
sustentatie en verlichtinge vande
groote verklaarde armoede der Ceijlonse
inwoonders int gemeen, en bijsonderlijk die
van Jaffenapatnam ook al 't [illegible]
by onse derwaarts afgegane brief van 13e
november 1683. als te voren genomen
zij, en nog nader vertaal de werden, na vereijsch
van zaken; want het voor al nodig is
dat zij die met een [illegible] konnen
bevaren, ook daar by gehouden werden
vlijtig met teenemael van ons afscheiden
off

off na elders zouden moeten retireren ———

daer wij hopen dat geen swarigheyt in vallen zal

vande wisselbanck konnen wij niet meer ———

zeggen, als bij onse voorleden en desen jaers

brieven, daer van is gemelt, en seggen met ———

UEd. gave godt dat wij maer eens weder ———

aent visschen mogten geraken, ter welcker ———

materie sorge vant fransche duijtsche ———

inwoonders schaden mede gesproken ——— .

Insgelijcx oock (soo wij meenen) genoegsaem ———

vanden importanten Indischen koophandel ———

en verder der Coopmanse aldaer, Zoo mede ———

eens die verwoest onder oorloge, in dat den twist ———

mogen cesseren ——— .

vande swarigheijt over de gebreckte schade ———

omtrent het verwisselen van het kopere gelt ———

hebben wij UEd. eerste bij onse 2 vorige mede ———

genoeg verleyt, en is daeromtrent albereets ———

sodanige goede ordre tot redres gegeven, en gestelt ———

als ———

Ceylon

als UEd.e in haren brieven op dat subject
believen aan te haalen en voor te slaan
'twelk dan ook vertrouwen en verwagten
willen, dat na desen den goeden Zyn en
blyven zal.

ontrent de schoofde van Rijs, die om Ceylon
daar van niet tot meer dan mil en minste
nadeel altyt geprovideert te worden ;
dewyl de voorgegeven rijsgewassen, dog altoos
onseker en vere te verkryging bevonden zyn
specialyk mede de toelatinge der particuliere
vaart, van Bengale en Cormandel, en Cod
vor en daar ontrent, de Zeelieden
der Ceylonsche ingesetenen seins mogen gaen;
daar als den Gouvr. Pijl en Raat seggen
datmen hun dan niet meer als de
moorsen en heydenen soude door laten
sal gaen en ons van UEd.e zuinlijk als
gesegt te verwagten staet; kommende
Zoo

soo veel ons aangaat in beyde geen groote
swarigheyt tegelijck geremarqueert hebbe buyten
Comp.s Negotie, maar om dat daar aan
veeltyts komt te manqueeren, soo zal het
zyn consideratie meriteeren, en in allen gevalle
't zy dan by de vaart der Engelschen of Deenen
mooren ten hooge sal verwijsschen, datter op
den verkoop der speceryen, en voor al oock
Canneel, sorgvuldig werd gelegt; en
dat men in allen gevalle aan de mooren daar
niets van af staat, ten zy tot al sulcke
gelijcke prijsen als de markt daar van op de
Indische Custen mede brenght, al hoewel
het zyn overweg meriteert, van der vaart
op Ceylon seeckere gelden te vereijden
soo met den verkoop der Elephanten,
ten principalen alleen, nevens wat Arecca
arreek is 't te seeker, welcke niet hooger koom

Ende

Ceylon

inde Bengaalse materie sullen ontmoeten
wat de uyt die directie, over den aanbreng
eeniger specerijen van Ceylon is geklaagt,
soo dat wij, daar over soo wel als jongst
zijds, wegens de vente van eenige Caneel
en arreeck aan 2 Engelse tot Gale
ende accomodatie eeniger schepen aan
2 Portugesen, almede den raad en onse
ons Rigtinge ten Contrarie wel
naderwaarts sullen te kennen geven; opdat
sulx na desen nooyt meer nagelaten en
voorgekomen werde; en onse Competiteurs
inmiddels uyt die pretensie verklaren
niet mogen participeeren off 't genieten
en by aldien het ooghmerk soude dat er daar
gelyck UEd[l]. ons jongst verklaren,
dat ons besit op Ceylon alleen specteerde
om (onaangemerkt den handel die wij
reserveren) door den eerlycken handel

de

te verkoopen voordeelen te behalen
en ons niet verder uyttebreyden off te
kostelijcker werken als hoog nodig was dan
sal na onse Consideratien van d° 1681
insonderheyt bij vrede met Ragia
daar van misschien hierder tijt nog wel wat
goets te verwagten wesen; dat God geve,
en als die vrede al niet wilde volgen
(dat wy andere hopen) syn wy egter
niet min^dr van het lant, dat men ons daer
na Comp.s gelegentheyt en vermogen sal
moeten proportioneren; op dat de swaerd
last hen verder alle goede verwagtingen
en voordeelen van dat Eylant, niet en
mogen absorberen, en de de Comp.e langs
hoe meer komen te duncken; want dat wij
sindigers als de portugesen souden wesen
uyten Lysbons en andere voordeelen;
die uyt het land van Ceylon souden komen
gesogt

Ceylon

gesogt werden, weeten wy niet, dat tot nog
oyt weder is geweeken; off ook te geloven
en daar uyt souden men dan als nogh
moeten bewijsen, dat 'er in voortijden
by de vele off verwarde van is opgegeven
gelijck UEd. het mede soodanig begrijpen.

+ gaarne UEd.s aantwoorden over den aanbrengh
van particuliere Rijs, met Comp.s Schepen
ter Sluys, soo als sulx by den Ceylonse brief
van 19en april tot verwonderinge was
te voorden gekomen; daer op sullen wy UEd.s
sproeten recommandatie derwaarts in
alomme nader doen in agt nemen; —
want aan placcaten en geboden het niet,
tot weringe van die en alle particulariteyten
gelijck'er nogt voorgangen hebt diverse
door den heer Generaal Speelman c.a. zyn
gemaniteert soo tegen den amphioen

handel

tarwe, zeep en andere bysondere dingen
boven soo veele en nog jongst in t begin
des jaars 1680 gemaakt, alsoo maar sodanig
na de regte intentie en het ware
interest van UEd. waren agtervolgt, ges
wy hoopen dat na desen sal geschieden
en het daar toe aan onse dienaren en sorge
met de hortatie aan de respective fiscaels
&a. geen fraudes sullen laten gebeuren ;
om UEdle het verdere genoegen in dien deele
te mogen zoo veel mogelyk toe brengen ;
uitgaders dienthalven ook ten haast den
nevens de Communicatie van UEdle
aanschrijven, sulx na Ceylon bevelen ;
maar sommigen het onder op eenige
kleinigheden, die de scheeps officieren mede bragten
natsoluijt, soo kan men niet geschien
want eenen voor off na t laatste gemelde
placcaat van de tarwe, door den heer
generaal

Ceylon

generaal Speelman Zr. met ordonnantie
vanden directeur toot Zr. een somma van
2520 Rds. voor 36 lasten Carinoe aande
overgeeden vant schip Goudsbloemdijck komende
van Souratta publicq uijt Comps. Cassa
alhier is betaalt geworden, sonder dat wij
egter daar van eenige de minste kennisse
off Communicatie gehadt hebben.

Over het besorgen vant Extract vanden
Ceylonse eijsch inde generale petitie
van Indija verhopen wij dat UEdl. bij ons
voorleden jaarse en jongste schrijven
en ook de gesonde eijsschen sullen zijn voldaan
geworden; komende voorts vande
ulieder Notitie deswegen in ons [illegible]
vanden 28 decemb. 1681. aan UEdl. niet
anders seggen, als dat de Heer generaal
Speelman Zer. sulx bijt Concipieeren vandien
sonder seekerheijt moet uyt de penne
gevloeijt

geroofd en alsoo by Conjecture zonder

naspeuringe van Zyn Edle: voort gegaen

vaeren; gaende nu de Laas te Ceylon te practie

ontwerpen dat de jonge Eschaunder voogdinge

by den outsen egter zeer goedkeur en bysonder

nogmaels tweemaels, gelyck na Ceylon

laar t wederom gesz. is, dat zy de daer al

vervolt van daer direct sulsweyse nader

sullen toeverwaardigen.

Vande roode muitsen valt inde nader de jongs

als dat verlopen, dezelve nu al meer t

eenmael vande hant geraect sullen wesen,

waer den blinden Luytenant Jacob de Vos

die op Cutnoorje met zyn gagie nog

zonder militeren, en al hoe gehouden wort

dat zyn gagie A.o 1658 zoude zyn afgest

in met order vandien eens doormaels volgens

de gez. datumerde ordre by dese Regeringe

voor alle afgeleyde officieren van gat

Comporterende.

Ceylon

Comportement, daar hy altoos bevonden
mede voor beroemt is geweest)
en onder Hout van Ed. dese maent
totse Lutatie toegevoegt, hebbende na dien
nader ondersoek door; en ten haar der
sare Ed. van diende, mitsgaders oock den
kommen berigten vande hoofdbootjes
en Chialoupen op Cochim al "voor den gevrijnde
tyd geordonneert voor Bengale en
madure te maken, nadien die nog geen't syn
vaardigh geraakt, als oock vande der
slagh t' gunt den Commandeur Huysman
en staet "seer seggen te meenen dat dat
scheep gaende, en voor Bengala ondienstig
ware, en oversulx daer selve behouden
aangehouden" met verdere Notitie
dat het hooder aanbouwen mede aanstelijs
timmeren, quam te geraken, wat van
wij onder deser en andere materien te boord
alsoo

"bij hun Egaende Jaerte bericht

"5 stuk te Malbaarse materie in dit ontel van 31e Ult. passado is aangevoelt

alsoo vele gez. hebben, dat jongst al beyden
UEd. de verdere repetitie daar omtrent
maar zoude verveelen; maar het
opgeven van wegens de slaven als ander
behulp indien deselve door de Hr. Generaal
van Goens Zal. voor eenige jaren aan UEd.
is gedaan; moeten wy verklaaren een seer
groote schade aan UEd. tot de sch. schepen
ondervinden; dat nergens zulx weerde na, van dat
behulp is als men zig misschien wel geimagineert
heeft. Wesende het aanqueeken van partij
Europese jongens daar toe ~~[illegible]~~ in deses gemaect
dienst zig, en hen op avonture de Zee te
practiseeren, maar daarom en dient het
eenemale aan een kleijn getal van volslage
en bequame timmerl. niet te gebreeken
soo men daar door aan de andere landinge
der scheepen geen totaal nadeel wil
komen te lyden.

[illegible]

Ceylon

Immiddens sal den Nieuwen Heijst Amoredo
bij UEd.e voor Ceylon getimmert
en van de gebreeken van de Cuest lat Elstert
daar het vaarwater seer eevelig dade
komen; om dat zij daer Zoo wel als wij
hier ons schepe kruijsten nog al seer
benodigt sullen wesen, behalven dat
Ijzerenburg uijt Bengala weder herwaerts
gesonden, en nog niet voor een 2
niet sal te missen nog ook geen ander in
plaats te zenden zijn; diewijle het
gemeene de katten altoos met 2 rollen breg
en niet met een kuijl gemaakt om de
ongeregelt wijt die sulx anders doorgaens [illegible]
veele geregent hebben komt te geven Ka-
neel senden van den beddenbodem jaarlijx
van Ceylon Nat patria, en waarom wij
sulx verboden hebben; ten zij bij extraord.re
voorvallen, is bij onse voorige kommisse [illegible]
berigt gedaen; in verwagtinge UEd.e

sulx —

sulx mede soodanigh sullen begrijpen en
acquireeren.

Datter op Manaar noyt soo grooten quantiteijt
Zaaij vant gegraan, als wel voorheen is
opgegeven, heeft de ervarentheyt genoeg geleert
want het komt daar meer en door gaans
geheel ofte op veele plaatsen van Ceijlon
off aan te veel Regen off aan te grooten droogte
te manqueeren dat geen kleen empeschement
besonderlijk ook zulcx rijs gewasschen, altoos
komt te geven; en sullen wij ten naasten
derwaarts ordonneeren om UEd. van de
verdere de versche monsters der Zaije
met een nette descriptie vant gewasch
ende de soodanigheyt desselfs daarneevens te
dienen, tot nader ordre Excellentie

Datter in de bovenlanden van Ragiasinga volgens
de Rapporten der afgekomen Engelsen
en Nederlanders ook seer fijne goeden
Canel

Ceylon

Canneel groeijde, meenende wij met d'andere
Opperhoofden twijffel te trecken, maar dat
die bat d'welcke aan de oostkant van
Batticaloa souden groeyen en waar
omtrent den Gouverneur en Raadt, nu laest de
eenige swarigheden schijnen te moveren,
daer over hebben Sijn Ed. soo sonderlinge
verklaringe gedaan; wat doe ons als
nog gedragen; en wat de andere kostelijcke
Goederen belangt, als peper, gengber, saffraen
Catoen, vlas, ger. Cardemons &a. derwegen
meenen wij dat voor veele jaren mede
wel sterk opgegeven, maar tot nog noijt
(gelijck UEd. wel seggen) voor de Compa.
iets van gekomen, off gebleken is; dit welcke
misschien (soo synde) by de hoofte brede
met Nagia, sig metter tijt wel nader dan
sal ontdecken.

Van den oegst en quantiteijt der jaarlijcse

le

te schilden Candi, en zoo sulx nu opt

versoek der Chialias ; waerom wij het den ze-

2 maelen, als te vooren was verandert.

sullen UEd. bij onse voorige brieven

en daar ontrent gegeven orders soo wij

geloven genoegsame satisfactie konnen

erlangen; namentlijk. om zig met een matige

quantiteyt van 450. a 500 lb: te mogen

genoegen; tot verligtinge der schilders;

maar dat andersints aan de meerder sulcken

buyten aan doot off moeyelijkheyt geen

nadeel de Comp^e. zal werden toegebragt.

Mallabaer. bij onse twee voorgaende brieven van ult^o. X^ber 1683

en 10^e. february deses jaers, hebben wij kortel-

ijk den voorstant, die dese custe UEd. verstendigt

en daar in zoo wel als in die van 19^e. maert

a^o. pass^o. genoegsaem de kennis gegeven, dat het

werk

Mallabhaer.

nooh derwaarts over met veele moeyten
en lasten de weynige nuts den is en
bleyst beset, sulx de verdere retentie
Deurthalven behalven al het geene daar
over geworden gesz en verder gesz zijn,
maar voor repititie souden zijn te agten
waarom wij desen opsigte, wyle geen bevelen
nader ontfangen off afgesonden zijn,
kortel. op UEd. Hoogh. generale brief
van 22en Junij 1683. dit weynige zullen
toe te passen; niet twijffelende off UEd. zullen
bij die onse vorige als mede de afgesonden
orders na Mallabhaar hun verder genoegen
vinden; om alles met de minste onkosten
en ombragie de meeste profyten sonder violente
procedures te besorgen en te betragten
want wij voor ons eenparig sentiment
als nog desisteeren niet te connen zien
zodanige voordeelen uijt Mallabhaar

in

in sigh selfs te verwagten. en te hebben zijn
als de Hr. Ruijsmans berigten en Calculatien
wel schijnen mede te brengen, dat buijten de
negotie van Vingurla en Canara konden
verwagt werden; te meer UEd.s soo wel als
wy het Calculeeren van Ceylon en Mallabaar
al geheel moede te zijn, en al lange geweest
hebben; want sedert onse gestelde ordre
om den peper zoo wel als ook alle andere
goederen niet boven het bestelde te Carteeren
offe dien Cove ook niet hoger als 17. rds. 't Candij
van 500 lb. te mogen in reke. brengen
soo zijn de klagten wederom continueel geweest
datse daar voor ja selfs voor geen 18 rds.
te genaken was, onder zijn en om de woord
datse nog al verder daar aff niet
aangaeven datse tot 26 rds. de Candye hadd
uit patria niet souden aanslaen, en desulex
dien dienen Cove de Engels en Francen
niet

Mallabaen.

niet is te winnen, gelijk wij ook al eerder
gesegt, niet te konnen uytcijfferen hoe zij-
gare ueEd: daer bij weten te vinden,
maer evenwel als ueEd: onsen van 31:^r Xber
1683 (daet aangehaelt), op de speculatie
en sentie vanden Command.^r Bruijsman
en zijn opgeven van daer niet nog omtrent
80 a 90 p.Cto in perfecte schulden advanceren,
weshalven den prijs van inkoop des pepers
op Cananoor maken wilt daer, scheenden wij
zoo wel als voorheenen geen sonderlinge
verwagtinge daer van zijn hebbende
en als er dan niet uyt voortkomt dat men
voorgeeft, soo schort het altijt aan gebrek
van magt, en deilinnen de Ragias dwingen
en alleen de oorsaek toeschrijven, dat men
de gevolgen der grooten Concepten niet
komt te erlangen, nademael ook niet het
kruyssen onser vaartuygen de sluykerijen
dit

ent voorvaren nader : woord niet geheel
zyte besloten, behalven datmen althoos
van geen bequame bedienden daar toe
(insonderheijt ook in deese tijt) voorsien is,
ent geen ie vande wint ontsoggen valt,
die zyn oock int jaar 1680 aldaar
ƒ 86800: boven de lasten geraakt ƒ, gelyk UEd.
noteren, en wy ook by den ouden van 19 maart
1683 gespecificeert hebben aangewesen, maar by
de samentreckinge moet doen sien dat
Wingurla en Canara daar toe boven ƒ 7426:
aan ongelds nog hebben ƒ 68362: aan
advance gecontribueert hadden, sulx ook dan
voor de rest maar ƒ 18938: quam over te
schieten, met de reductie vant gelt
en rest. der pepers en alsoo in effecten
by na niet met alleen, gel. ook vant
volgende jaar 1681 ingesien onse missive

van

Mallabaer.

van 19 maart 1683. daer beneffens is aengewesen
dat het al weder den kreeft den gang gegaen
en Mallabaer met de Wingurlasche winste
nog ƒ 9066. off wel van deselve ƒ 33787:
eijgentl. boven alle inkomste ten
agteren geraeckt was, hoedanig het met den
staat vant jaar 1682. almede is
bevonden, bij de jongste ontfange boeken
gesloten ult° Xbr. en aanteekening over Ceijlon
nademael daer uijt te vinden soo te
weten dat in $\frac{12}{m}$ d'advancen hadden beloopen
in het generael tesamen ƒ 216711: 0: 4
en de lasten daar entegen „ 219933: 1: 7:

Sulx er overschoot ƒ 1277: 18: 13

maar wanneer men nu voor de Comptoiren
van Wingurla en Canara daer van
weder afneemt ƒ 68362: aan sijnjare
onwinste boven ƒ 29066: aan ongelden
welke plaatse gevallen, en onder deselve
Wingurlasche

vengen laat zal en nog ƒ 12300:- die als Extraordinair door d'Ed. Huijsman (vermogens onse ordre) aan den Coopman Poepetwijck voor 't interest van zijn 6 jarig Credit van den Capitaale van ontrent 91000 Gl. aan d'Ed. Compa. waren goet gedaan, soo komt er al weder ruijm zoo veel en wel ƒ 67089:-:- te kort te schieten gelijk bij den aparte overgaande Notitie tot speculatie breeder zoude konnen werden gesien; en daar uijt als nog besloten dat in Mallab. niet een seker die dingen dewelcke er somwijlen groot van opgeven en niet geweet, mer als mercantiele middelen getragt, maar niet verkregen zijn nog ook daer te werden.

nemende alsoo in desen en beyde voorjarige brieven voor ons sentiment, zoo veel over het zal dier Mallab. wel te hebben verklaart

Mallabaer.

verklaart, dat verhopen UEd. sig daar
inselven konnen geruste, en UEd. ons
verseekert werden om het op den besnoeyde
mercantiele voet, alleen gaande te houden,
niet soo kleene laten als de gelegentheyt
daar kan lyden; maar over het intrekken
en demolieeren ten dien opsigte van eenige
voorts en forten derwaarts over, daar op
wy a° passo. schreven, nader te sullen
delibereren, en UEd. desen saak van
advijs dienen, geeft de gelegentheijt en
ombragien van veele dingen bytijden
vanden heer Cornelis Speelman Z:de
niet toegeschickt, om toe te komen reeds,
insgelijcx sullen UEd. uyt veele passagien
genoeg konnen besluyten, dat ons de tijt
niet en heeft toegelaten voor als noch
daarom te dencken; deselve van Ceylang
laat de gesigt, dat wij niet die van
Mallab.

mallabaar op haare overgesonde advijs
vermeende te besijn, om het als nog
te houden soo het was, en ten reguarde
van Cannanoor en Cranganoor, in opsigt
vanden Zammorijn, en ook den Cardamom
handel &a. als te dat Cochim om
datter die in legt, is voor heden haar ook
iets genoten, soo dat voor tegenwoordig
daar niet meer, vele bijte voegen als dat
wij de gelegende tijt nader ons gedagte
hier over sullen laten gaan; en het daar
natragten te dirigeeren, dat de Compa. haare
swaare last van dit Commandement
vermaakt door een klare vermindering
en ontlastinge mogte verligt en gesoulageert
werden, zijnde de tijt en vande Christen
onderdanen en borgeren die derwaarts
over onder Comps. gebiet habiteren gevordert
maar tot nog niet overgekomen.

en

Mallabaer.

ensoo mede de verschillen tusschen de E.
vorsting en Sanctijs niet konnen
geexamineert werden, en van het maken
vande totbooten en andre vaartuijg tot
Cochim en bij ons gesegde, en ook hier
voor sulke Ceijlonse materie het nodige
gesegt. Item dat vande voorgenomen
handel in Maijsoor, nog weijnig vrugt
was te verwagten, en sulx vanden aanbreng
op Cananoor al zoo weijnig als vant
Maijsoorse Catoene garen, om de
voorgegeven dierte etc. (immers voor deese)
te verwagten is, Zoo dat die besorginge
van Vingurla en van Madura nader
hebben geweest en over welcke Maijsoorse
als andere Nieuwe Concepten van
Comptoiren ter tafelen, wanneer onse
voorgaende als derwaarts geexpedieerde
brieven werden gelesen, vertrouwen dat
UwEd. genoegsaem zullen speuren

de

dezelven schoonder voorgedaan als in wesentlijkh,
mitsgaders de besendinge van den ads^t. naar
Maysoer eijnen genoeg zy geweest
en by meer gevolg buyten twijffel nog al
meer onkost soude na sig gesleept hebben

vande voortgant der zaken en Negotie
op Wingurla ende onder de ontrouwelden
int Rijck van Canara alsmede ten reguarde
vanden insaam der Cardamom item oock het
[illegible] vanden wilden Caneel en soo mede
vanden verkoop der koper en andere specerijen
op Mallab. mitsgaders de vorige moeyten
der residentie hebben by UEd. voor desen
en jongst Dhanmisse gegeven, en zalmen op
Wingurla off ook wel op Ragiapor daar af
by haar jongst schrijvens is gesprooken als de
gelegentheyt het toelaat den verder der
kopers met Shuymen sulcx soo veer het maar
buyten prejuditie vanden important handel
in Sonratta zal mogen geschieden, alsoo daar
of:

Mallabaer.

off. die van Cormandel het altoos by
ondervindinge dikwijls aldaer weder kan
versonden werden, waer ontrent wegens de
Suratse materie hier ook te passe komt de
versendinge A°. 1681. wederom van deugen
kleinlijst des sr Jorie Verwart van Cochin
nederwaarts dat sedert daat van die van
mallabaar gants onwaarschijnlijk geweest zij/
en wij van materie seggen dat u t'selve
bij onse derwaarts afgesonden brieven
van A° 1681. en 1682. het hebben misnoegen
daer ontrent sullen vinden te weder geset
maer dat bij de decisie en beantwoordinge
van de Hr Huijsman deswegen van dat tijdaer
off geen kennisse en het gesegde klein bij
t overnemen van zyn transport van de
Hr Cobb daer al in de pakhuijsen geweest
hadde bij den onsen van 31 Xbr 1682
(dog den 26 aug 1683 weer afgegaen)
voor datmael soo weer aangenomen en
gepasseert.

gepasseert hoewel die satisfactie mettenin
ons sober quam te bevallen, in bedagtinge dat
het niet meer zal gebeuren, en omtrent
sulcke en andere dingen nadesen wat beter
voorsorge gedragen worden.

Den Nieuwen Coninck tusschen den Sammorijn
en Coninck van Cochim is buyten twijffel
voor de Comp: niet, en ook van den zaal
zijn intrede schoon UEd: by onse vorige
zal zijn voorgekomen, wat kibbelingen
hij heeft daer omtrent al weder veel
veroorsaeckt gehadt, en te deselve opsigte
ook gemeent en geordonneert hebben, dat het
aensoeken van den Aragiadoor maer
+ zij den jongen paleytter off Jnant de
naer de rijcx bodes van woolsachtelijckheijt
waere om dien Coninck daer toe by ongenegen
ten het bodes rijcx te Cou ingeroden
UEd: recommandatie tot observantie
vande

Mallabhaer.

vande Hollandse gewigten, maken den Prijsen
altoos onder bevaren medo in de nederlandse
reductie te noteren, sullen wij gelijck nog
in gen passado wegen om na Mallabaer is
geschiet ook alomme by Annotatie
nader ordonneren, wijse de agtervolgt
en zoo wel het Mallabaarse Contractboek
als ook generaele alle gemaakte verbonden
zedert den Jare 1669 alomme in India
door de Comp.e, medo met de naaste retour
vroot doen geworden.

Tegen medo van de vorige verladinge en
verdiende vragten van 't schip N. [illegible]
ao 1661 uyt Persia gevaren aant Vaderl., hebben
met aandagt gelesen en sullen daar op
tegenwoordig niet anders seggen, dewijle daarin
niets het oorlyds en vertrek dieschepe
[illegible] nader te doen. Zij dat het waarlijck
wij wat vreemt gelijckt te wesen;
en ons te meer verdacht dat de vragtschepe

veeltijts

veeltijts meer voor particulieren als de Compe.
ten goeden gedyen sulx daer ontrent scherper
opsigten ook het grootste gevallen hiet [illegible]
hebben, gelyck UEd.e daer aff in onse schrijvens
onder de Ceylonse materie ook sullen vinden
gesprooken; dan daer het egter voor de Compe.
van dienst geleyt als nogh eer off daer zal
wesen; sullen wy na vermogen tragten te
besorgen; dat het alleen ten proffijte vande
Compe. mag werden aangeleyt en het het
en zier meer sullen wy de besoigne van
mallabaren ditmael atlaten alsoo UEd.e op
Ceylon en den zantweg wegens den tol daer
eerwaerts van dese schepen advijs dan wy nu
hebben, t daer gedient te werden.

Ondertusschen dat dese voren bereide en andere
materien al veerdigt en onder handen
waren, bekomen met het schipje waerden
op 3e. deser onder de Cormandelse papieren
ook een particuliere missive vanden

E. dominicus

Mallabaar.

E. Dominicus van Vort heeft uyt Jaffanapatnam den 9 feb. aan dese regeringe geschreven tot advertentie, hoe dat hy onse ordre en aanschryvinge de dato 13 Novemb. des vergangen jaars wegens zyn aanstellinge tot vervanger van den E. Marten Huysman in het mallabaarse Commandement, ontfangen en in overleg genomen hebbende de gedesidereerde keure tot aenneminge van die functie offe wel de Continuatie als tweede persoon van het Ceylonse gouvernement uyt Jaffanapatnamse Commandement, te rade zyn geworden het laatste, te weten zyne Continuatie onder dezelve expressie te verkiesen, en ter dier plaatse liever zyn advancement af te wagten, dan uyt het een in het ander Commandement over te treden als meynende ook in die groote en volkrycke Commandeurye de Compe. alsoo wel

wel dient, 't welk sullen trachten ende konnen
toebrengen, dan op Mallabaer, en waer
van wy ook soo seer vremt niet en zijn,
sulx in den Ed. Huijsman volgens onse
gegeven ordre 't provisioneele hier
op Cochim aan den E. opperkoopman
Adr. Adriaen Vosburgh sal transporteren,
die wy gelijk inden onsen van 31 X-ber.
noteerden genaemt wert, dat aan geen
bequaemheijt tot de saeken derwaerts over
kant te gebruiken, als maar de onderlinge
verschillen daar staat konnen te cesseren,
ende calculatien van voorders sonder effecten
ook ophouden, en alles na UEd.s en onse
intentie voorts ten goeden kant gemanieert
te werden; gelijk wy hopen dat sal komen te
geschieden, en wijders tijdelijk by ons voorts
hier op ten principalen werde gedisponeert.

Souratta.

Souratta.

waar van wij UEd.e a het nodige hebben
geadviseert, ten principale zoo veel Comp.s
negotie en verdere gedoente aldaar is
betreffende, ons wegens t' verrigten der
Europese natien int' selve rijk mitsgaders
oorlogsaken waar mede het nog ontrust wort,
gedragende aande advijsen van daar over
Lant, als d.e de Engelse vinden UEd.e a.
voor den ontfang derselve, zoo wij verhopen,
alsnu kanden gekomen, gelijk wij ook sullen
doen met UEd.e a permissie wegens het
geene in

Persia . ten aanzien vande veranderingen zij voorgevallen
aande geschrift den vandaar UEd.e a.
mede toegesonden; tot het slot van die
materie, hier alleen sullende bijvoegen
den inhout van de sententie bij den Raad
van Justitie alhier tegen den adsist. ent
Ferdinandus Ulisses Ricodijn, waar van sedert

onsen

onsen van 19 february voorleden vermaent is gedaen, op 9:e maert daer aen volgende geexecuteert Continueerende, deportement van ampt qualiteijt en gagie, gesteling op het schavot bannissement voor 9 jaeren inde ketting op Sumatras westcust, en vergoeding van 't gestoolen; Zoo als UEd:e uyt de sententie onder de processe papieren breeder gaende nader sullen konnen verstaen.

Caap de Goede Hoop. van daer is ons zedert onsen jongsten van 19:n feb. toegekomen het schip de Vrijheijt op 3:e maert, eerder ter rhede gearriveert, met schrijven vanden Command:r en raat van 26:n Xb:r des voorl: jaers, meldende de hebbende het [illegible] en groote gevaer met [illegible] het retourschip Europa aldaer den 23:e do. op 9 pompen en het ledigh balijen, ter nauwer noot te lande gekomen was; hebbende op Mauritius van 8:e maij tot 29:n Septb: overwintert

Caap de goede Hoop.

gerencontreert, en vandaer uyt over Steven,
nade Caap, ontrent het Lant van Terra de
Natal, soo swaere stormen en verbolgen
Zee beloopen, dat zij 't oudt schip boven water
te houden genootsaeckt waren geweest

90 nat geworden packen.
60 kisten Rijnwijn
120 stucken linnen
3000 lb. buspoeder, al het Hout en Langscheeps
partye peper en sappanhout
alle de rijs op den last naer over boort te
werpen, behalven datter namaels bij op-
ruijminge vant schip, nog verscheyde packen
Zoo beschadigt als uyt 't geheel bedorven
bevonden waren. Voor soodanige schade godt
de Heere gelieve die E. Comp.s schepen
in toecomende te willen bewaren, tot
vertimmeringe en provisie van opgem.te:
gerecommandeerde Bodem waerinne aende
Caap genootsaeckt geweest, uyt het Indisch
Cargasoen

Cargasoen vant schip de Vrijheijt wighter

9 vaten vleesch bedragende ƒ 176 waer voorss. t'

gereedt by haer boecken souden te

ontlasten, ende uyt de scheeps voorraedt

59 plancken

1 kuijp pompleer

2. kabeltouwen van 18 duijm

20986 lb. hardbroot

9 halff amen olij

8 ditto. brandewijn

2 vaten speck.

3 halve leggers asijn, onder een schisse daer van

aende opperhoofden vereert.

Een Engels schip genaemt Middelburgh, uyt

Engelant derwaerts gevaren naer Zuratte

was aldaer den 22en Xber. 1683. uyt noodigheijt

van drinckwater aengeweest, en daer

van voorsien zijnde na 6 dagen aenmaeckens

weder geheel vernoegt vertrocken, zijnde zijn

compagnon die na Bengale gedestineert was,

door stormen van hem afgedwaelt,

[illegible]

Caap de goede Hoop.

'T koorn gewas is dat aande Caap zeer schoon te velde, 't welck aande Bouwlieden een Rijcken oogst (zonder toeval van merckelijck ongeluck) beloofde, 't geene wij derhalven hopen haar in toekomende met door de groote Heer tot dat soo nodige achtervolg sal aandrijven, en in staat doen komen dat d' E. Comp.e eenmaal ontslagen zal konnen zijn, vande Rijs zoo verre over Zee met soo veel onkosten derwaarts aante moeten brengen. Dog op

Mauritius stont het ontegenwoordig met de Cultuure der granen nog zeer slegt, sulx zij genoodsaakt waren geweest, van de Engelse die daar met drij schepen waren aangeweest, een last rijs tot 2½ Rds. ’t lb te kopen, om daarde dit gebrek wel ten principaalen uijt de Vadoosheijt der Colonisten int aanplanten van pattattes

bij —

bij hun in plaats van Coorngewas tot
broodspijse gebruijckt, en waer tegens, als ook
tegens meer andere insolentien, de voorsz
vrije Coloniers het opperhooft Lamotius de
wederhant vanden Commandeur aende Caap
hadt versogt. doch bij behoudenisse vaeren vant
goede de Quartel uit fluijtje Baaren, als mede
vande Retourschepen Hasenbosch en Adrichem
den weg over met Rijs en andere behoeftigheden
nade Caap op 8en en 11en deser voorsz Jaers
van hier afgegaen, sij hopen dus, dat het fluijt
haer verlegentheijt om Broodspijse (daer sij
zeer over klaagde) zullen zijn geraeckt ;
ende het daermede veel voor den geruijmen tijt
sullen connen stellen.

De 3 voorengeciteerde Engelse retourschepen
met namen de Persiaanse Coopman
de Suratse Coopman, ende President
hadden in Stilbaij op Mauritius ontrent 3/m

haer

Mauritius

Hare overwinteringe gehouden, en alsoo de gryse
die van hare Natie ruim 2 voorgaende jaren
groote Insolentie en brutaliteit gepleegt;
waar tegen het Opperhooft mitsgaders verzocht
den 2 mondeling door gecommitteerde
en namaals schriftelijk geprotesteert hebben
waar van in de vant geleentheid tonen naer
kortelijk daar aangehaalt, welke d'aa:
de schrijfijden en adreijsen ongetwijffelt onder de
Caapse papieren al zullen zyn toegekomen.
Ondertusschen moeten hadde het dit jaar vrij
beter als de vorige jaren geslaagt, dat
geene aldaar zedert voorvalt, was datter
een stuck amber grijs van 8 oncen swaarte
gevonden, in handen van d'E. Comp: gekomen was,
t welk by deze gelegentheijt naar Caap
sal gesonden werden.

Javas oost Cust

vreesen voor als nog geen bequame gelegentheyt
hebben gehadt, om na onse intentie
een deser Commissaris tot ondersoek vande
verwarde en verachterde Zaken, naar Javas
oost Cust te konnen dimitteren; Zoo hebben
wij evenwel tot redderinge vande dingen
derwaarts over, voor eerst als opperhooft
den 21en der vergangen maant april
Ue. [illegible] Sgrevens[?] met partij amplien[?]
kleeden &a. (dewijl 't lang geprojecteerde schip
Z. Zee met de bekomen tijdinge Ue. de
vrijheyt mede den oorlog heeft moeten
geprepareert, en weder [illegible] aande Lant
gehouden werden) naar Japara gedimitteert
den opperkoopman Joannes Cops, dewelke
in die functie, en ook weder als
gecommitteerde in al reijsen 2 Jaren geweest.
was aengenaemt[?] het geweest, en een van
een korte memorie tot narigt sijn
mitsgaders hagije Dalliacatta met nog

partije

Javas oost Cust

partye beloofde den Xa. den 19. dezer laten
volgen, zonder tot nog eenige adviesen
en niet als mondelinge geruchten
van zyn verschyninge aldaar te hebben
erlangt, maar wel sedert onsen voorigen
van 19. febr. aan UEd. eenige nader berichten
vande Residenten, zoo dat Sourabaya, Japara,
Rimbang, Samarang, als Cartasoura
continuerende geen zonderlinge verandering
van de hope van den opulent Ryx gewas
doch niet van den opulenten heeren
vertier, dat wy egter wel anders wenschen,
en daaromtrent al vry veel verzogen zyn,
en die vant Hoff spreeken wegens de
onbetamelyke procedures van der Soesoehoenangs
Ryxbestierder Amaring Cassodma, als die
niet eene van zyne hoogwyse principaelste
en doorsnapste wysen der beheeringe des
ryx, maer tot hun particulier behoefte
en.

en gevoeligheijt, en gants niet tot het gemeene

beste in handen hebben, en quamen te

mainteneren; weshalven wij ooktoor af den

Compliment brieffje met den Sr. Cops

aan die maijt. hebben laten afgaan, en daarbij

neevens de bekentmaekinge vant overlijden

vanden Hr. Generael Speelman Z:de genoteert

onse intentie van verlangen den man

van aansien de pres te Committeeren

om de saaken te verlangen met Zijn hooght.

eenmael tot wedersijts best en den Alsoo te

gelijckelijcken te verheffen, en in goede ordre

tot veelen. Inmiddels heeft ons de

Commandr. Jacobus Couper op den 12e. maert

eerst saeks der banden gedaen, en relaas

van sijn verrigten op de Cust van Jara

neevens eenige vraagpoincten over de saaken

aldaar, welck hij verklaarde soodanigh al

hoort na desselfs overkomst alhier den 6 Janu: 83.

aende

Java

aan den H.r gewesen raad Spelman Z.de hadde
overgelevert, dog nu weet men dat sulx door
Zyn Edht. Z.r aan de Regeringe niet was
gecommuniceert, gelijk ook nooyt en sijn gedaan
uitwannende gem. Coupe op onse ordre
den 17.e april laar leden, nog een nadere
remonstrantie heeft overgedragt, die bij
hem mede was opgestelt, betreffende
Comp.s belangen en Interessen int Ryk der
Mattarams die den H.r Cops dan beyde bij
provisie tot opwekkinge in Copia mede
gegeven Zyn, en onder de Documenten
nu ook nat patria overgaan, en
waar op ter tyde de nodige Reflexie
Zoo als het te passe komt, zal werden
opgenomen.

Chirribon — Van daar is den 10.e maart beide aangekomen
den Mahomedaansen priester Joseph met
de.

verkeert de Eerw. de Sloo mede den Cap:n

Joan Ruijs, hoewel tegen onse expresse ordre

behalven dat de over Zyne gedoente en

handelingen tot voorsz. Chiewbon, en het

verkopen van een groot aantal menschen

alsnu nog al vrij wat schynt te seggen

te vallen, en daarom den adv:t fiscaal

van India [illegible], dit nader exact op

te informeeren, en actie te instituëren

Boven dien is ons by een overgekomen

specificatie gebleken, dat den tegen-

onder geleijden Capitain Ruijs de Comp:e

reets twintig 30 [illegible] gls: heeft gekost

opgewogen door den heer direct:r en verval

mede nader examinatie staat te geschieden

om die swarte [illegible] na behooren te doen

verantwoorden, off anderssints na luijte

en bewijsen van Zaaken te Corrigeeren, gelijck

dat behoort; sulx wat waarts. den derden Paap

geld,

Cheribon.

geest, en die men daar en boven nu
nog maar onderhoude, en by provisie
met zyn wyven en dienaars na dat hy
zig den 19e maart ... t onser vergadering
hadde verootmoedigt, en volgens het
beloofde pardon in genade was aangenomen
voor der zyde binnen het Casteel op de
punt de Robijn wederom geplaatst, tot dat men
nader zal overleggen, wat voorts met hem
te doen, nadien hy nog al selfs onder
onse Majesteitse onderdanen en
ingesetenen seer geruineert werdende
geensints gedoogt, om hem mag gedoogt
en nu hy op pardon is overgekomen
egter ook niet kan gestraft worden,
sulx men 't best de daaromtrent zal
overwegen, om hem verder op de beste wyse
versekert van de hant te helpen:
Zynde schip Wapen van Middelb:e den 10en
maart.

maar met Dartijs Bout Ed.e sijn ook
weder gekeert, en t huijs te Marios
volgens ordre met het gros van t krijgs
gesubjungeerde volk onder opsigt vanden
Coopman Jan van Nookeren, tot Ruijm Dadoo
koppen, na Macasar daar voortgegaan
maar t daar mal weder door den Cap.n Ruijs
met hen beken geprocedeert, en veele
mans daar met derw.s versonden
daar van sij de wijven en kinderen als
slaven bij sig hadden behouden; t gunt wij
met reeden dugts oorsaeke zal geven
dat veele van de roofvogels en snood gebroedsel
na dat se eenmael met soo veel najagens
en kenckoste van soo veel bloedt en gelt
zijn t onder gebragt, weder van Macasar daar
uijtspatten, en sig naar Boewaarts
off daar se hare Ovijanen vinden sullen
begeven, en alsoo de Comp.ie een dubbelde
moijte

Chirrebon

medesse toebrengen, dat sy daeraf veel
mede hadden gehoort.

Van houtwerken worden wy althans verders
van Chirrebon en Indermayoe gedient, als maar
schepen genoeg konden gebruyken om het
selve af te haalen, maar dat hout
egter tot nog niet bevonden soo deugtsaam
niet als dat van Crawang, [illegible]
't zy dan dat het ons nog soo niet [illegible]
offte [illegible] lands geslagt wort, of anders,
daar wy groot gebreken nader op wachten,
gelijk ook staat te geschieden tot verdeeling
der Chirrebonse zaken met den [illegible]
en den [illegible] want de limitscheydinge
tusschen beyde en sodanige de E. Comp. de
donatie der landen tot Pamanoekan
mede sal aansien, en als degene aannemen
en aanhouden, offte niet, gelijk naar
schijnt van ja, schoon daar uyt voor desen
niet.

niet veel voor desen staat te bejagen, maar
om andere Consideratien ende gewigtigheden
dienende sulcx tijt daar uijt sal komen te trecken.

Den Balijsen rebellen hoop onder Sowra patty die
(als sij onder Sougtaen bewindt) den vaandrig
Ruffelaer met ons volck op Tjicalong alle saken
meenden te vermoorden hebben sigh seedert tot nog
boven het gebergte tot de Sevlongan onthouden
maar niet te bewegen geweest, door hunnes
inductie. en onder hope van pardon
na Cheribon of na Batav.a weder tot ons
aff te komen, sulx de Luitenant Zagoen hem van die
verlegen plaats met onse aanwesende
krijgsmagt soo haest de wegen souden
droog sijn, met vigeur te doen aantasten,
en des mogel. teenemael te verdelgen,
en ten welcken eynde de nodige behoeften en
ammunitie &c.a ook vervolgens den 19 deser
al derwaarts te dier tijt, maar op de
verwagte.

Chirribon.

onverwagte tijdinge ons den 29 deser vande
verscheijninge vant Engels schip de Charles
Svaande toegebragt, vonden wij denselven
dage nodigh, dat nog wat op zijn Koopste
zate, en van meerder importantie als het
overige gros van onse ondersaten en
Inlandse militie p:r expresse ten spoedigsten
van ginder op te roepen, en alleen 60 blancke &c.
alsoo vele amboneesen op voorsz. Chirribon
geposteert te laten, tot dat de gedoneerde volckeren
Engelse. dus weder zal vertrocken zijn,
om dan de sijne voornoemde bequamelijck met den
gehelen troep volcks niet alleen deser maar ook
nog d'overige macassaren en andere hoorende
volckeren, onder soesoehoenangse Territorien
den geheel zal konnen dimoveren, om
Eijlant Java van dat gespuijs te suijveren
en eenmael weder in rust te brengen. Soo
gelijk andersints deese boven landen en ook die
van Crawang nog den principalen Continueren.

Soebande

Keerende den Tommagon Natta Jouda —
nadat hij sig met syn volck inden optogt —
tegen de vlugtigen hoop van Pourbaja
en elders alsints wel hadden gedragen, kennen —
maart wederom, een 't nader voor ons
verthoont, en met eenen den Nieuwen —
Generaal begroet, en wanneer hy volgens
voorige belofte de uyt den hoofde als boven —
met eenige kleedingeren ter waarde van
ontrent 100 Rds. is vereert — en alsoo —
weder het begin deser maand na huys —
gekeert, en soo heeft nog midde aande kant —
van Tangeran gevonden, en dat —
aan welcke 2 groote Rivieren de scheydpaalen
der Jaccatrase Jurisdictie wy egter ons —
posten sullen maken blyven houden —
verhinderende ook der Zee nu en dan wedder —
eenige rovers hier vaarwater, soo dat boots
als b'vooren en deser dadt, genoemde —,
en eenige Bandelaars geplundert —

Dat —

Chirrebon

daar wy tegen moeten vigileeren
en ook uytsettinge gedaen hebben, desgelyx ook
van gelijcken den Bantamsen Coninck
gecommandeert, met ons d'vanzynent
wegen mede te doen, schynende voort
naar de Oosten, een party macassaren
en maleyers geboot te die van den Hooft
hun vrienden, deselve weder d'ontrent
Coulongbanna en daar omtrent aande oost kust
van Sumatra en benoorden Lampon
ophouden, alwaer Zy indien hooftmen en
te gelegender tyt ook wel eens sullen
vinden konnen dat te wedden. ——

Bantham. Ingevolge van ons jongste geschreven
voornemen, is den president Commandeur
Francoys Tak g'adresseert met onsen
Cap. der maleyers nevens de Coopl. Everard
vander Schuur en Pieter vanden Hoorn
den 29. maart als ontrent afgesant ...

Hellevoetshuys

geadresseert sijnde naar Canthan g'expedieert
met soodanige Commissie of acte van
Credentie mitsgaders een memorie tot
Zyn Ed. narigt en verdere projecten van het
inden te maken Contract &c.a als U.Wel Ed.e
uit afgaande brief sullen vinden te
nedergeset.

nadat wij alvorens daande debesoignes op
UWEd.e advijs &c.a den vryheyt te laugt des
grooten Cantamsen President wel en laaf
als bij de Conincklijcke brief, onder Xtroinet
onder de naam van den particulier sabelvijsie
aan hem voor af insgelijks de 7 en 8en
maart hadde laten doen, en op dat hy
overkomt van de Engelsche. hem sulx niet te
onbeswaart mogte voorkomen, daer van deze
particuliere Hodige remisse te geven en het
omme zyn Conduicte en huijs soo wat
satisfactie, en ook om het daer tegens in soo
verre sulx gelaten zynde ook alle wegen al het
te gaen.

Bantham

te gaen, en ons voorts nae te schicken

sijnde al wel g'incommodeert, en daer op

vervolgens ook den Ed. Caeuw niet gehoort

en t'Schip ontfangen is geworden, ende

alsoo het begin al eenige beswaeringen

voorvielen, en niet tot eenig besluijt

was te komen voor dat de heer groote

ambassadeur des Conings den pangeran Dipa

Nirat, dewelcke t'niet te komen des Rijcx

gelegentheijt toebetrouwt, daer toe ook

met den coms. versochten sijn, en in wiens

plaets hebben twee andere Groote heeren

van kennelijck pouvoir met namen pangeran

Natta widjaja en aria djaja sedana, de

residentie gehouden, en op den 10 april

overgekomen waren, Zoo is dijnde egter

alles in kosten den volden afgedaen, en nae

onse projecten voltrocken en geabsolveert

geworden, welcker Concepten al schoon

die

die voor de compste vant schip de Vrijheijt
al onderstaen was, en alsdoen nader
aldijser nog eenigsints Zijn geredresseert
geworden voor UEd.s dienst der zaken ende
en tot vermijdinge van korte en moeijte —
soo met de Contanten als eenige Carga so
naties vermeerderd, genoegh te Zijn en ten
volle in grond te mogen stellen, en
iedertijd allensins de gewenste vrugten
en effecten, mitsgaders ook UEd.s volkomen
welgevallen en aggreatie van den over te
verwagten, soodanig als UEd.s uijt de afschriften
der Contracten en verder actens, item onse
gewisselde brieven, soo hier genoeg als besonder
over ende weder, mitsgaders ook bijt
overgelevert verbaal van gem. de Zaak —
alle apart by den geboden tot nadere
elucidatie int breede sullen gelieven te ontwaren
en —.

Cantam

insonderheijt wat wij nu geschap vanden
Tartar aanden Coninck hebben
geschreven, en daar op deselve ook in
beleefde termen een antwoort bekomen.

verders gemiddelens met dergel. saken
en op 't versoeck des konings onse voorheden
verslagen pottas op Zeringa en Canara
als alleenlijck 't volck tot des mayesteyts
versterckinge gedient hebbende, weder
ingetrocken, en dewijl dese tijden de Tartar
niet absoluyt zijnde op geregde Commissie
Extraordinaris om zijn affaire na behoorde slegt
soo hebben wij om de bekomende dingen ende
vrijheijt gevonden egter een aansienlijk
militaire hooftgebieder aldaar tot nader
uijtslag der Engelse saecken te bevorderen
en selfs met order vanden Coopman Vander Keuve
bevordelijcke andersints tot het provisionele
waarnemen des handels als anders aldaar
staet.

was gecommitteert den 9:e deser den wel:e gedachte
den E. Commandeur Willem Hartsinck
vermeldende, ook beneevens bij't leven vanden
S:r E. Cornelis Speelman z:r volgens ons
aerst vanden 8: December 1683 tot
Commandeur van Bantam was g'eligeert
alsoo wel d'intentie in soodanig sigt en bleef
dat men het wel aldaer wanneer de vrede
met de Engelse. ons sullen geduijrdigh weder
tot den peper en kleeden handel met den
verknopten ommeslag der inlantse hoogheid.
genoegsaem konnen besorgen, terwijl dat onse
magt daar nog is bestaende ~~det~~ uit 440 -
blancke en 169. Inlandsche Coppen, wanneer
vervolgens den d:e Casteleijn den 19:e Jantij-
weder is terug gekeert, en beneevens
ook den 22:e april den Cap:n Barend
Obreek van der Poel, die sedert eenige maanden
het gesag dier plaatse provisioneel hadde
bekleet.

Bantham

behelt en met sig weder hier gebragt
de 2 gebroeders der Conings pangiran
Sourbaija en Adder Zahé in onder hoogeden
van gesprooken, ende bij op d'heer tanten der
Conings harde broeder met eygen bewillinge
en tot eygenbelde voor de prosperiteyt hadde
bewegt in Comp. en onder de sauvegarde
van den E. Taek voor denselven als harde
welligen bort d' t'gaan het hooren,
en verootmoedige, gelyck ook met alle latsoen
en solemniteyt publicq volbragt is
Zonder dat zij egter eenigsmate zijn te
disponeeren geweest, zig onder gesegden harde
broeder, maar veel lever onder Comp.s
bewaringe betrouwen, en alsoo met groote
blijdschap weder derwaarts bij haer vrouwen
en kinderen gedetourneert, en voor als nog
binnen desen Tas weder gelogieert.
Even gelyck pangiran Sourbaija soo en hebben
ook

ook sijne geschejmgeerde volkeren onder den
Pangeran Sanjang (voorkomende inde papieren
van A° 1682. onder de expeditie aande rivier
van Tangeran, met de naem van Aria Wangsa
diCadja bekent) niet konnen gedisponeert
werden na Bantam te keeren, schoon wij haer sulx
genoegsaem vrijgestelt, en ook des Conings
ambassad.rs selfs aanleijdinge gegeven hebben
om deselve sulx niemand daer toe te persuaderen,
maer dat wij volgens onse voorkomende gedane
besloten niet kennisse en toedoen des Conings
te beletten; sijnde andersints niet genoodt
daer toe met vermogten te forceren, en soo is dat
voorts blijven leggen, sulx men nu al haer de tal
maken tijtlick, om dat volck elders de tol . te
doen winnen ende Comp. van den tal van hun
onderhout te ontlasten, gelijck zij sich ook daer
toe met den landbouw inclinatie houden te geven
makende dat van Pourbaja ons tot nader
gelegentheijt.

Cantham

geleegentlijck getroost den, wyl sulx vande C°.
Zyn broeder niet is konnen bedongen worden,
anders in Zyn [illegible] Zig alsins modest
en welgedragende.
Den toeslach der peper op Bantam van Campen
en [illegible] schynt genoeg te sullen toenemende
wilde maar den prys der peper na advenant
Zig schicken, waar aan het soo liever als op
Jawa ook hier in dese dagen nog wel meer
schynt te gapen, want anders sullen wij veel
spaans gelt tot betalinge van dat Grain
van noden hebben, alsoo die tegen 15 Rs. de baar
off 1 Rs. picol in spaanse munte is
gecontracteert dat selve lat zig sonder vallen,
gelijck nu albereits de geheele somma aanden
Coninck [illegible] agtervolgen dag, en daarom oock
expres bedongen is dat hy de Comp. by gebreck
van spaanse realen nu en dan eenige maanden
Zal moeten borgen sonder intrest te betalen

Zoo.

Zoo lange dit t'agterdeel niet en komt te verjaren.

Batavia.

Tot visitateur generael (welck ampt sedert het overlijden vanden E. Roelof Ditwout op 8 Xber 1682 provisioneel, wierde waargenomen bij den Coopman Jeremias Cosaart) hebben wij op den 11e Junij deses met den [illegible] [illegible] Shoorn, den E. Commandeur Isack Soolmans, den welcken tegelijck op 9 april daar aan volgende in Raade van India is aangestelt, als hooft over soodanigen Collegie, tot ontlastinge vande vergaderinge, en onder [illegible] van verscheyde saken, als waar aff wij in onsen jongsten hebben mentie gemaeckt; waar en boven zijn Edele als president nevens 2 gecommitteerden

uijt

Batavia

uyt den Raat van Justitie, 2 uyt schepenen
en 2 uyt de voornaamste borgeren, is aanbevolen
de examinatie vande rek:e der uytgegeven
gelden, door het aangeseyde Collegie van Heem-
raden zedert den Jare 1679 die alle uyt
Comp:s Cassa zyn verstrekt: Item geen
door de gemeente ende chineese natie alsine
opgebragt en betaalt is, tot het opmaken
vanden weg na Tangerang Ao 1682. en desgelyks
de opgebragte Stads Collecten, successive zeedert 30
Jaren herwaarts tot het uytdiepen en
schoonhouden der Stads gragten en vaarten alsmede
de reek:e der ingekomene Stedelyke gerechtigheden
van alle slagte gelden, de kamer van Heem-
schepenen &a. dat van in alle die tyt geen
reek:e aanden ontfanger generaal off deselve tegen
de vorige goede gewoonte ende expresse
resolutie deser regeringe vanden 6:n Novemb:r 1661
is gedaan geweest, omtrent alle het welcke wy

dan

van koopen dat hondert ristalder

Zyn deeser nalhooren ter dienst der van d.d.

Comp.e attribuëeren, en UEd.e en ons

genoegen geeven zal, gelijk wy sulx

mede verklaren van d.s boeckhouder generaal

Daniel Braems, die de bevaghte generale

boeken des Jaars 1683. op den Laats der f.d.s

a'spauty gesloote, in al tydig geheel klaar

gekreegen hebben, om UEd.e neevens de

balance, mitsgaders den daar op gemaakte

generale staat van Comp.s effecten hier

in Indija by desen te komen laten toekomen

beschryden ook de memorie van Equalisatie

der retouren, soodanig wy die naar

hooren kommen over der breuge gevonde

hebbe, met de Ceylonse retouren

Zoo wat gissinge de waar in voorts hopen

met UEd.e der principalen te sullen

accorderen.

Ende

Batavia

De monsteringe en examinatie vanden
over staat der Inlandse aangenomene militie
daar van wij nader last en notitie van deden,
is niet buijten onse gissinge seer slegt en
verwart bevonden; Zoo verre men daar in
tot nog g'advanceert zij, hebbende uijt het
ontrekken en veranderen vande der selver
tal geen ander gecommitt [men], buijten deze ook al
wat is te krijgen geweest, doch agter nu weder
aande gang gebragt, en eenige betalinge
Zoo verre die zuijver en deugdelijk bevonden zijn
afgedaen: en niet de men ook een goede
partije vandat volck afgedanckt, welcke
op nieuws al weder een mooij zuijver zal
bedragen, en genoegsamen aanwijs dat een
ruijm getal Europeers gedurig aande staet
te lasten der Comp.e buijten het minder aansien
ontslag, in verre[ma] soo veel niet en sal
konnen te keer gaen, waarom dat men bij noodsakelijke
de.

Batavia

De Inlanders welkers Weduwen kan in
dienst nemen, en alsmede niet meer
van noode heeft, aan coste werden afdanken
t gunt worden soo onder den vorige
Confusie (en wie weet waaromme)
niet en is gepractiseert geworden. —

De Gemeente aan de ouden Landdrost Vincent
van Mook nieuwe graften van zijn
onder Sandse gragt, na Langewan meende
gevonden te hebben, en daar hy ook by
requeste aan ons alleen octroy tot hadde
versogt, die is by nader proeve niet gevonden
van die valide als hy wel hadde gemeent.

Invoegen daar van niets te verwagten
nog eenige staat op te maken zij
Zulx wij nog als voren van dien koffe
door UEd.e sullen moeten geprovideert werden
en waar met dan tegelijk het gemelde
octroy van selve is vervallen

De

Batavia

De hier aangecomen portugese schepen uyt
Maccauw zijn niet verhandelt, maer Cranwijs
nu weder mede derwaerts gedetermineert
gaende de eerste binnen weijnige dagen
mede te volgen, en geven wij met den Hoornschen
Haas, die mede den derselven hier aangecomen
was, gelyck ze onse Jongste en noteerden,
(nadat sij al verscheyde ongefatsoenelycke
en onbeschaemde versoeken hadden, deselve ondienende)
geen ander of geraeder uytweg, om daer van
ontslagen te raken conden vinden,
van hem mede gesyde portugesen insgelijcx te brugge
naer Maccauw te doen vertrecken, gelyck voorgeschiedt
is, bevroede met keene genoegentlijck
Zoo van hun, als de Capitains der schepen
om deselven weder mede te voeren,
sulx daer door verhoop, dat wij met dat
listig en quaadaardig volck, Zoo ligt niet
weder vexat sullen werden, want se doch
nimmer veel goets doen.

De

De voorleden jaarse pagters vande aankomende thijs hebben wij bij resolutie van 11 aprill op hare gedane presentie goet gevonden uijt te keeren een somma van 2900 rd.s om haer van schade te bevrijden, dewijle bevonden zij, dat d'E. Comp. bij het collecteren vande pagtpenn. voordeel gedaen heeft.

De Japanse Camphur ons onlangs over Malacca geworden, nevens nog een gedeelte van dien soort bij ons vande Chinese joncken ingebragt zenden wij bij desen tot 12797 cattijs in 256 balijs aan U Ed. over, nevens nog een quantiteijt van 1802 cattys Chinese dito in 90 canassers boven de partije met de vloot jongst naegesonden, als zijnde hooger de prijs is gestegen, en hebben wij nevens [illegible] 't gunt doenmaels bij conjecture calculeerden, voor de plaats der bevindinge der zaken volgen, dewijle dat nu toe geen andere bodems sijn gereedt.

Batavia

gereedt of de misse geworden, nog verladen
te worden 't schip Jamby om het eene te voor
Delff ende andere voor Enckhuysen
te werden geconsigneert, nadien wy na ordre
en examinatie van de memorie der
Egualisatie hebben geoordeelt, en bevonden die
beyde Cameren wel het meest te ten agteren
zyn geraeckt, sulx niet twyffelen of dit
ons voornemen en gedoente sal UEd. gevallig
wesen, en soo mede ons nader besluyt om
Jamby met desen voor af te laten gaen ,
mitsgaders den Zand nog eenige tyd aan de
op te houden tot nader advysen van UEd.
immers met de verwagte fluyt [illegible] Capelle
die wy alle uure wagtende zyn te weten
Langewyck nog met slangen te gemoet sien
of andere tydingen van gewigt ons mogten
voorkomen.

De rest. van de diaconye of te armen deser stede

is —

is volgens gewoonte den eersten maart
na behooren gedaan, en op den 7e dito in staat
van Indija overgelevert — gelijk mede de 29
daar aan, die van de Nederlandse en
Inlandse kerken door de H.r politicq Commiss.s
en kerkm.rs Willem van Outhoorn —.

Die van de Ed.le kerkenraat hebben ons
onlangs voorgedragen een project van een
algemeenen schoolorder voor de scholen te
deser plaatse t'gunt van nuttigheijt
geoordeelt en sulx dat project na gade Ed.le
op de den 9e april ook bij ons g'approbeert
is geworden.

Den Luytent. Vadrigh heeft ons bij requeste
versogt geraadt met een van de schepen
Zelve verlaeste Japansche met d'eerste
Bengale, geweest volgens de notitie bij sijn
versoek in copia hier nevensgaende
uijtgedrukt naer ant Ed.le te mogen zenden

voor

Batavia

voor de aan Graaf Magnus de Laguarde
rijxdrost van Sweden t'gunt om goede redenen
en volgens de ordre van de Comp.e ter dragt
is te dispenseren.

Dewijle den E.le Ed. Agtbaare Raad Cornelis van
Quaalberg al eenige tijd getraineert om zijne
dimissie en verlossinge van Malacca nagesolliciteert
heeft [illegible] gelijk haren ondere
van ult.o decemb: 1683. onder die materie
staat aangehaalt, Zoo is daar op gedelibereert
volgende bij acte vanden 9.e april laatstleden
[illegible] den heeren [illegible] te accorderen, ende
vervolgens den 18.e daar aan uijt den gronden die
zig daar toe aangeboden hadden en in consideratie
quamen, tot zijn E.s vervanger g'eligeert
den E. Ed. Agtbaare Raad Nicolaas [illegible]
vertrouwende daar aan voor den dienst vande
Comp.e een goede keure te hebben gedaan.

Den E. Waterfiscaal M.r Pieter [illegible], int begin
des [illegible]

desselfs haare uijt het Jagt Zuijd Beveland
komende van Bengala aangeslagen hebbende
een quantiteijt van 13 packen Zijde
en omtrent 28 Zak den Tarwe soo is nadat
de goederen door den agtb. Raat van
Justitie waren geconfisqueert verklaart,
bij resolutie van 21e april der dan
deselve niet bij publicque venditie te laten
verkopen, maar voor de Comp. te houden, om
alle verdere moetswijs daar mede te helpen te
vereen, ende de Fiscael Zijn portie als
anders uijt s Comp.s Cassa te laten volgen
gelijck geschiet en deswegen een somma van
f390 /: Rsd. betaalt is, Zonder dat er
buijten deselve eenige particulariteijten
van belang Zijn agtervolgt, hoewel het
aan onse recommandatie tot naauwe
toesigt nopens [illegible] overtredinge der scheeps
placcaten geensints komt te gebreken.

Dewijle

Bataria

Dewyle het veralieneren en transporteren
vande Landerijen ende andere vaste goederen
hier ter plaatse verscheyde misbruiken waren
ingeslopen in en dan onder de hant en
publicq gedaen worden bevonden, daer
vande wettigheyt niet kon werden
gedoceert, soo hebben wy tot voorkominge
en weeringe van sulx den 19e april voorledene
een placcaat daer tegens doen emaneren
als U.Ed.e bij t'afschrift vandien sullen koomen
ontvangen, en insgelyx ook een nader ordre
tegens het onwettig verkopen en transporteren
van slaven en lijffeygenen, nadien het daermede
ookal niet nader orde deselve ordre
bevonden wiert toe te gaen, en sommytyden onder
de hant off ook wel by geschrifte de verkoopingen
geschieden, die off niet passabel waren
of ook wel van luyden die nooyt geen slaven
gehad hadden, 't geene dan wyders voor goeder
nuttigheyt

nuttigheijt voor de Comp.e ende Gemeijnte

vermeijnden te sullen verstrecken.

Datter door gebreck van timmerluijden

veele van s'Comp.s Cor.e de schepen

geen beurt om te betimmeren al inder

geruijmen tijd hebben konnen krijgen, jae bij

ons successive voorige brieven al genoechsaem

uit breede van gesprooken, en uijt dien hoofde

zijn wij dit voorjaer alweder genootsaeckt

geworden eenige die na exacte visitatie

t'enemael onbequaem geoordeelt wierden

na gewoonte te ontackelen en aen de wal

te halen, mitsgaders de Rompen bij publicque

venditie te verkopen. te weten

Op 9.e maart t'Jagt Muijsert voor Rd.s 320.—

13 Meij de fluijt de Boomen de voor 950.—

d.o de fluijt Pynakker voor . . . 320.—

waer bij de verlanger nog al een groot

aantal derselven volgens sullen moeten

volgen.

Batavia.

volgen, en onder anderen de scheepen Granaten
de Veluwe, en de Pijl, die door onbequaamheijt
lange hier ter Rheede gelegen hebben,
en aldaar voort vergaan zijn, sulx het
ons aan genoegsame bequame scheepen
tot UEdᵉ. dienst in effecte al vrij veel
sal mancqueren, als nu tegenwoordig reets
bevonden werd, behalven dat Ceijlon boven de
vlotgaande Catten en die nu en dan eldere
andere somwijlen in het vaarwater geraeken
wel met 3 a 4 Nieuwe hoekers versien zal
dienen geweest, gelijck der Gouvʳˢ. Pijl en Staat
hare noothsaecke UEdᵉ. ook seer genoegsaem hebben
te kennen gegeven.

Van den Bantamschen Coninck Djouw Aint Wedam
tot nog hier vereert zijnde aan de Comp
moyten een goede somma gelts, die niet veere
van een tonne gouts zal beloopen geheel
gesonden, zonder dat wij als nog weeten
een

ten wachten dienende Zyne Caerdancke ons langer

gewest zij, hebben wij, als vooren hoofde

deses gesegt; waerop de [illegible] tijdinge

met toeschrijving der vrijheijt wegens de Engelse

Zaecke gaetgevende hoe de voorbeelde band

haest beschickten weder na Zyn Lant te

laten keeren .

Voorders dat de Edie de Comp. van het Collegie

van Heemraden ~~[illegible]~~ in haer bewogtheit

en gevoelt hebt / ofte nog voelt ,

Zoo syn daer omtrent ons ook nog geen

kleine moeijelijkheden over de donatien

en possessien als beschreven van Landerijen

voorgekomen, die die wij nog met deselve

vanuit dese na behooren sullen konnen vorderen

en afgedaan wesen, ende alsoo ons buyten deso

Zoo wegen de handelinge van den Cap. Huijs

ende bonnezanden van Craôang als dedero

haer de Zyn optogt tegens de rebellen Cheri

als —

Batavia.

als andere verschillen der Javaanse hoofden
verscheyde verhoolden zijn voorgecomen
zeeven tot examinatie der zelve gecommitteert
d'E. Joan van Hoorn nevens de Commandeurs
Willem Hartsinck en Jacobus Couper
om ten tyde te zien soodanig als bequaamelykst
met de minste inbragie voor de Comp:
ons van alle die geschillen sullen komen
ontslaen, en deselve dan eens en dat geneesende
ruste verleenen.

Den gewesen Cassier vanden Generale ontfang
Joannes Truijtmans by quade rekeningh
en administratie met zaake vanden Hardt holt
bevonden zynde de Comp. merkelijck te hebben
verkort, is daer over het begin van A° 1682
vanden dienst gedechargeert geworden,
en vervolgens door den fiscael van India proces
tegen denselven g'intenteert, om de Comp.
aan haar guarand te helpen en soodanige
quade

quade practycquen, met eenen na bedrijf

en bewindinge van zaaken te corrigeeren

maar dat hetselve (men weet waaromme)

tot nog toe zoo zeer gestoort en geslingert,

zonder eenig zijnde daar van te weeten,

tot dat in den E. fiscaal Zeeman

den 21e maart voorleden by requeste heeft

versogt, van zijn vorige proceduren daar

ontrent te mogen verschoont blijven

en verders van de exigentie, geleegentheyt dier

zaake wat nader opening te erlangen

sulx hem ook geaccordeert zij, te doen eindigen

met alle zoodanige stukken, als hy tot

nog mogten benodigt en verzijsselen tot

verificatie om agter 't geen waar agter dat

van voorn: Cruijtmans te geraken

en omtrent daar mede af te zijn als ook

van de nodige onderwijsinge informatie.

daar omtrent te dienen, met eenen het daar

te

Batavia

te Committeeren den eerste oppercoopman
ofte Cassier den Cornelis van
Lugtenb[urg]. den boekhouder generaal Daniel
Braams en visitateur generaal Isaac Soolmans
die sulx ook al volbragt hebben en sal het resultaat
in de zake judicie voort de lange soo wij
hopen, ten eynde konnen geven. ——
Ondertusschen, d' heer Joan van Hoorn als president
vande Weeskamer ons uyt haar dom[ine]s
namen ook al dikmaalen hadde te kennen
gegeven de slordige administratie en
de waarde Ed. van Zanden gewesen secretaris
Pieter van Rijswijck soo hebben wij
op kennisse het cautie, den boekhouder generaal
Daniel Braams tot inspectie en ondersoek van
die boeken by resolutie van 30 april
gecommitteert en daar in ook een groot
agterheyt ontdekt, en sulx voort
aan Heeren Schepenen der stede de verdere
gelaten.

gelaten, ende daar omtrent als voor desen
dat geinsereerde der Raad Adviz met eigen
hulpelijke de hant te bieden en de handt buyten
schade te doen blijven, gelijck wy dan daar van
ook inhouden den uytslagh en correctie
na vereysch te gemoete zien, opdat alsulcke
quade administratien niet meer mogen
voorgekomen worden, verzoeken ondertusschen
op 17en W. claam uit regaard van der selven
geregtigheden desen ons order, door den Hr. visitateur
generaal Isaack Soolmans uyt de aen hem ende
voorde geestelicke opgelegde visites en
examinatien voor der D. overgegeven
sodanige bevindingen ten laste van den gewesen
secretaris van Schildpanden Mr. Jacob van Dam
als UEdle. uyt zyn daar af opgestelde
bevindinge in copia sullen ontwaren
ende soomede wat den gem. secretaris van
Dam

Batavia.

Waer daer op (met licentie deser Vergaderinge)
tot dat in antwoord hebbe opgegeven
en verder ook den tyd van ons arrest
vanden 19e deser dat wy de decisie vandien
den agtsten staat van het selve aenbevolen
en soo mede de saeke vanden Landrost Bogaert
over de ... schulden daar den
fiscael Berman na soo vele jaren tyds
by een request sonder dato 15. april
aan ons heeft verklaart geen groot
fundament uit te komen sien, 't welck de tyt
en het uitvoeren vant proces der saecke
zal moeten uitwysen.

Uit de electie vanden Joannes Besselman
tot opperhooft naar Japan soo is wederom
in zyn plaets tot Cassier deser stad
aangestelt geworden den Coopman Cornelis
van Outhoorn, welcke lange jaren in
Persia geweest, aan wiens ...

en

en sorgvuldigheyt tot het wel waarneemen
van der groote administratie wy niet
en willen twijffelen.

van de perfecte opneemingen van alle der
E: Comp:s effecten hier ter plaatse
met toeverzigt van den heeren gevolmagtigde man
en directeur bert, kunnen wy tot nog
niet anders zeggen dan dat sulx ziet
reguard der negotie partyen en verdere
administratie van de opperkoopen deser
Tafel onder N:o fol:m deser zaake
beweert zy verschenen, dog nog niet tegen de
boeken van Bata: geconfronteert, zoo dat men
ook nog niet en kan weten off alles behoorl:
en wel is, 't geen nader zal blijken en
dan voorts te besorgen staan, dat alles
wederom eenmael werde geliquideert
ende geslist, maer aan al het hier
zal nog al wat werk vast blijven, de
meer.

Batavia

mede voordeelige huyshoudinge die de

inde provisie en graan magasynen als sedert soo lijnt

gepractiseert te werden, en waar door mede

besonderlijk int regaard van 't dier te

met ligt regt tot de verminderinge

zal konnen komen, dan mits sulx van nieuws

af te beginnen gelyck dat misschien nog al

in meer dingen zal moeten gepractiseert

werden.

Den Sr. Jan Francen Goet Bijr, die als

der de Capitain Raeder bet afwesen

vanden Sr. Isaacq de Saint Martin

sedert desselfs vertrek nat patria de

charge van Majoor eenigen tijt p.r. Radde

waargenomen, en daar toe opt voordragen

vanden Heer Generaal Speelman Z.de den

24.e Junij — passato absoluyt was aangestelt

geweest als sedert die aanstellinge, door den

fiscael van Indija voor den agtende staat

van

van sijn ditto deser Carwes inspraecke
betrocken geweest, de sake van Eds. door
sijnige van seker gevangen Hollander
onder de dermaeles Gedetineerde op de puntie
deser Carwes, denodecken van eenige
dieffstal was beschuldigt, en kort daar op
overleden in soo verre, datte op deselve persoon
gijselinge was gedecerneert, 't gunt door
Zyn Edt. Zr. ontdeckende, niet is agtervolgt
maar hy in die functie gebleven tot den 12: february
deser jaars na deselve overtyde, dat de
Substitut anderemaal aan ons de voldoeninge
van dat Raads vonnisse versogt gelyck ook
aanstonts is gevolgt, en gem. Majoor
vorders by Raads agts. den 16.en Maij 165[illegible] niet
een jaar suspensie soodanig gecondemneert
als het weeens gaende appointement
breeder sal uytwysen : 't gunt dan nader dient
gesprende, ende d'gesag en ordre over de
militie

Batavia.

militie deser stede en Car ende bysonder
in dese troublen tyds vande Engelse
als anderzints wel die wachte en weerde
man requireerde. Zoo is opt voordragen
vanden Heer Gouvt Generaal by arrest vanden
20e deser (hierby provisie opgedragen aanden Ed.
president Commandr François Tack, nademael
doch alvooren op deselve gedane instantie
den 6 en 9 maart om na syn gedesigneerde
presidie van Macassar te mogen vertrecken
was versocht, gelyck hier voor inde
macassaarse materie is verhandelt,
gemelde presente constitutie van tyden
nog voor een tyd tot Batavia aanblyvende
wel de raysons hier aen de hant te houden
om dan zyn Ed. te bequamer syt
tot vervanger vanden Heer extra ord. Raadt
Jacob Cops te laten voortgaan,
Inmiddens dat hy denselven ook af gedaane

verstreck.

versochten ter Consideratie van Zyn
betoonde ingegeven genoegh inde
successie vant kaenste Zadelen, en tin hooghe
mt volstrecken van het Eerste voorgeseyde
gemaakte Contract als anders sints onder
Zyne absoluyte Caracter van president
hebben toegeleyt een belooninge
van Vierhondert veertigh guldens de
maant, Ingaende van Maart 1682
dat hy op maart daer al in functie
Souden hebben komen zyn getreden,
en om redenen boven gemelt en U Ed.
bekent expresselijk is aangehouden
geworden, sulcx in dese onse
Liberale Dispositie niet dubiteeren
U Ed. genoegen inder tyt te
sullen bevinden.

door.

Batavia

door verscheyde persoonen is ditmael alhier
in Comps. Cassa gestelt omme het vaderlant
aan haar off haar gemagtigde te gelden
spoedig waarvan zoodanige advance als U Edle.
heeren geliefden goet te vinden wederomme
weder uitgekeert te werden ter somma van
9841 ¼ Rds. waarvoor 't Comptoir Generael
alhier besonders is gecrediteert, wy verhoopen
gedienstig dat deselve conform onse daarvan
verleende assignatien int patria door UEdle.
ordre wederomme zoodanig mogen werden
voldaen als namentl.

van Sr. Daniel Dusseldorp om weder
betaelt te werden aen Sr. Joannes
vander Burgh woonende tot
maarssen agthondert vijff en
veertig en drie vierde B.C. daelders Rds. 845 ¾

Transporteere . . Rds. 845 ¾.

Per Transport Rds. 895 3/8

van d' Ed.e dwal(?) de Baar en d' Eerw: predikant Petrus Wytens om uytgekeert te werden aan den heere Mr. Edward Pitmans Bewinthebber der Oost Indische Comp. tot Delff en aan Lodije Pitmans meerder Jarige Jonge dogter mede aldaar woonagtig drie duysent vier hondert ses en tagtig en drie agtste brabandse C. daalders Rds. 3486 3/8

van den Cap.n Willem Kuyff om weder geret uitgekeert te werden aan Julius Fockes(?) Coopman tot Amst.m vier hondert B.C daalders . . . Rds. 400 ,,

van den quartiermr. Claas Hansen(?) van Vlissingen om weder geret uitgekeert te werden aan Adriaantje de Keller wed.e van den schieman Marten Schuyver(?) tot Vlissingen een hondert en negen B.C daalders . . . . . . Rds. 109 ,,

Transportere Rds. 4891 1/8

Batavia

Pr Transpt Rds 4891 1/8

van den kruytmaecker Hans Adam
Roop van Zoor, om weder
aan hem selfs uyt gereet te
werden vyftig B. C daelders Rds 50 —

van den ontfanger generael Joan
Parré omme betaelt te werden
aan Dirck vander Hagen
Coopman tot Amsterdam
off bij overlijden aan desselfs
erfgenamen seshondert vyftig
B. C. daelders - . . . . Rds 650 —

van den Rr. en Mr. Jan Bitter om
weder voldaen te werden aan den
Rr. Lambertus Lambert off
bij overlijden aan de heeren adts
Paulus Huys tot Amsterdam
en Jeronimus Catthoen mede
in 'sGravenhage of aan den van
beyde twee duysent sevenhondert
B. C daelders . . . . . Rds 2700 — —

Transportere Rds 8291 1/8

Per Transport Rx^s 8291 1/8

van den bottelier Jan van Leeuwen van Dort om te werden voldaen aan hem selfs, of bij overlijden aan Marten van Leeuwen woonende tot Dordregt negen hondert B. C daelders . . . . Rx 900

van den opper ~~koopman~~ Stuerman Cornelis Cornelisz Bruijs van Rotterdam om weder gereet uijt maeckt te werden aan hem selfs off bij overlijden aan sijn huijsvrouw Lysbet Dircx woonende tot Rotterdam vijff hondert B. C daelders - - - Rx 500

van den Bootsman Claes Cornelisz de Haen om weder voldaen te werden aan hem selfs wesende op 't Jacht Gamron om daar mede nae patria te vertrecken. Twee hondert B. C. daelders Rx 200

Somma de wissels bedragen Rx^s 9891 1/8

Ingevolge

Batavia

Ingevolge der Generale Negotie Boecken van Nederlants India, en de Balance onder dato ultº Februarij aº 1684: daarop getrocken, en tot der Kamer den over- gaande komt te blijcken, dat naar het vertreck der Retour vloote voor de laatste bezendinge des Jaars 1683: 's Comps. reëele effecten op de volgende Comp- toiren, hier te lande bedragen zullen een hooft somme van ƒ 1695176:16:5⅓: en om deselve dan kortelijk aan te wijzen zullen vervolgens de winstgevende Comptoiren (godt de Heere wil het altijt sodanig bestieren) eerst ter neder stellen en aanvangen met

Het Comptoir Bengale, alwaar zedert primo Junij 1682: tot ultº May 1683: afge- trocken alle sijne importerende ongelden, heeft geleegt is, een Capitaal van .... ƒ 236672.19.15

Ten Comptoire Cormandel zedert primo Aug° 1682: tot ultº Julij 1683: als boven te voren is gemaakt .... „ 994404.8.5

't Comptoir Japan zedert 21e: Octobr: 1682: tot den 8e 9ber: 1683: geavanceert .... „ 370541.10.14

Ten Comptoire Souratta zedert primo Junij 1682: tot ultº Mey 1683: is boven alle ongelden gewonnen .... „ 763447.12.-

Ten Comptoire Persia zedert den 1sten Maart aº 1682: tot ultº Februarij 1683: geprofiteert .... „ 351117.17.8

Transportere ..... ƒ 2716184.8.10

Per Transport		ƒ 2316184: 8.10.
't Comptoir Siam, zedert pmo. augo. 1682: tot ulto. julij 1683: zijnde bevonden gelegt		9480.17.2.
Het Comptoir Jamby zedert pmo. julij ao. 1682: tot ulto. julij 1683: geadvanceert		14539.12.9.
't Comptoir Tonquin van pmo. Xber: 1682: tot ulto. 9ber: 1683: gewonnen ..		18263.16.10.
		2358468.14.15
Nog op Cormandel ten comptoire Mazulipatam met het overvoeren van diverse Persiaanse, Armenise en Moorse goederen en coopluyden, per 't schip Japan naar Persia gestevend, aan vragtloon in 's Compe. Cassa ontfangen	30917.12.8.	
In Persia is als boven aan vragten verdiend	23550.19.–	
Ten comptoire Souratta in dier manieren als voren aan vragten ontfangen ...	18646.17.8.	
Op Batavia voor vragt en kostgelden van diverse opvarende, die met 's Compe. schepen van hier afgegaan en aangekomen zijn, ontfangen	4663.10.–	
Op Malacca door den borger Simon Saak, die over Ceijlon naar Patria is vertrokken, tot transportgeld betaald	300.–.–	
Op Timor voor 107: sts. lijfeijgenen en 99: stukken swaarthout, welke de regenten van de negorijen Doka en Kij op 't eijland Rottij tot boetsomme, opstand en rebellie volgens gemaakten contract aan d'E: Compe: aldaar hebben opgebragt en voldaan ...	9402.–.–	
Transporteere	87480.19.–	2358468.14.15.

Batavia

Per Transport	87480.19.–	2758468.14.15
Ten Comptoire Padang, over aldaar gedurende de jongste commissie tot profijte van de generale Comp.e van diverse particuliere Landvaarders en inlandse Lorren-drayers zijn geconfisqueerd en aangeslagen, per breder in 't generaal journaal f.o 434:	24440.5.5	
Voor 't geavanceerde in Persia op een Wissel groot 4000: mamoedijs, door abdul Caffor beck, aldaar in 's Comp.s Cassa geteld, de welke 't Comptoir Souratta aan hem selfs met 4000: r.s à ... weder is uitgekeert, ende daarop gewonnen	350.–.–	
		112271.4.5
Tome		2890739.19.4
Wordende hier van afgetrokken, 't geen de naarvolgende Comptoiren boven alle gecontribueerde winsten en inkomsten nog zijn schadelijk, namentlijk		
Ten Comptoire Maccassar, zedert p.mo July 1682: tot ult.o Juny 1683: boven alle gecontribueerde winsten en inkomsten schadelijk een somma van	74228.–.15	
Op Ceijlon zedert p.mo maart 1681: tot ult.o Feb.rij 1682: als boven ten agteren geraakt	171611.4.9	
't Comptoir Amboina zedert p.mo maart 1682: tot ult.o Feb.rij 1683: schadelijk	130693.8.10	
In Banda zedert voorz: tijd ten agteren geraakt	127560.9.3	
Op Timor zedert p.mo Feb.rij 1682: tot ult.o Juny 1683: schadelijk	12775.–.7	
Transporteere	516868.3.12	2890739.19.4

Per Transport .... ƒ16868.3.12 . 2870739.19.4

Het Comptoir Cormandel zedert
primo maart 1682: tot ults febr. 1683: d'agtste, 140179.13.15.

Op Malacca zedert primo aug° 1682:
tot ults july 1683: 34543.14.1 5/8

Op Cochin zedert primo january tot
ults octob: 1681: 8068.11.9

Op Padang zed' primo aug° 1681: tot
ults july 1682 .... 25331.9.7.

'T Groot Comptoir Batavia zed':
primo september 1682: tot ults aug° 1683: v. de
agtste der capitaal van .... 1045092.4.11.

Komt .... ƒ1770083.17.7 5/8.

Voor 103768: lb: Salpeter per een Inlands
vaartuijg dat onderweegen op de rebiere
de Ganges de wijl 't selve sijnde naar ongelij
ontladen Pattena door het stooten aan
de grond (Doodt botchi) is gezonken
zeedert ongeluke vide Hoogduijtse journ.
fo. 305 .... ƒ1023.9.5

Op Cochin voor 3: partijen of
pretentien, dewelke aldaar zed'
een geruijmen tijd schw. hebben
opgeslaan, en deselve op bekomen
qualificatie van de Hoge regering
op 't compt°. geroijeert zijn, afgeschr: d,
effecten, zie het vanbriefboek
dato 5: octob: 1683: Carta 412: a, 413. ., 11869.12.14

Voor d' Schrijfste Equipagie gedaan
zeer op 't Schip de Betuwe uit 't ge
projecteerde voor Sumatta .... 66.8.1.

Wegens verschillen en be
taalde intresten van de
capitalen bij d'E. Comp.
opgenomen in 12: maand.

Transporteere .... ƒ16959.10.4 . ƒ1770083.17.7 5/8 . 2870739.19.4.

Batavia

Per Transport … 16959.10.4 — 1770083.17.[illegible] — 2810739.19.4.

Op de volgende comptoiren betaald, als —

Op 't Groot comptoir Batavia van 't groot capitaal vaarende 's zelve behoorende staat, zie voorz. journaal Cas 544	436879.2.8.	
Op Ceijlon aan inkoopen betaald vide fo. 169	27775.17.8.	
In Amboina bevindende op Carta 212	1976.13.6.	
In Banda zie fo. 238	1841.5.10.	
Op Timor Weiden op Cas 259	454.8.–	
In Ternaten bevindende op Carta 273	2183.1.4.	
Op Malacca vide fo. 367	3600.–.–	
Op Couchin Cas 411	1045.–.–	
Op Jambij 955	135.–.–	
't betaalde inkoopen bedragen, samen	475890.8.4.	
		492849.18.8.
Komt		2262933.15.15/8.

Waarvan weder tot verminderinge moet dienen 't volgende.

Voor zo veel tot geld op de onkostrek: van 't Schip Gend. Mauritius is gereed, wegens 't genot van den sold: Abraham Claaz: die om te repatrieren op gem. bodem reeds was bescheiden, en nadertand om dat bebonden wierd aan de Comp: op zijn Soldie reek: nog ten agteren te staan, daarvan weder gelegt is, zonder de onkostrek: van gem. Schip voor dit genot te ontlasten, vide Cas 556	9.12.–		
Nog op Padang voor de dubbelde betaalde soldijen der aangenomene Maccassaarse en Bougize militairen	1614.9.–		
		1624.1.–	
			2261309.14.15/8.

Resteren 't geene boven alle ongelden als andere gelede schaden en verliezen over geheel India te boven gelegt is … 609430.4.4 3/8.

Transporteere. —

6.

Per Transport .... 609430. 4. 4 3/8.

Bij welke voornoemde somme nog moet komen 't volgende.

60/840: lb: Caneel in 12: m.en voor reek.e van den Chijnesen keijser alleen op Batavia aangebragt, mitsgaders die van Colombo als 't selve naar dit hollandse comptoir, „nen in India, d' Zondere, hoewel zijn Maj.t successive in de generale Indise negotieboeken, op afkorting van zijn hooghijds importanden, debet is goed gedaan, bedragende afgetrokken d' ongelden .... 162977. 2. -

Op Batavia door de opperhoofden van 14: schepen, wegens 't restant summa der gereede penningen, door d' Ed.en Heeren majores in Patria voor de uijtreijse mede gelangt in 's Comp.s Cassa gestelt ... ingevolge journ.e fo. 120 .. 1622. 12. 8.

Op Colombo door d' opperhoofden van 't schip d' Gulde wagen in 's Comp.s Cassa getelt, tot liquidatie der 2000: rd.s die door d' Ed.e heeren „in Nederland aan haar tot betalinge van alle onkosten tot Pernambuco zijn mede gegeven .... 30. -. -

Nog aldaar ontfangen van d' opperhoofden van 't schip de ... wegens ... door d' heeren majores mede gegeven .... 18. -. -

Komt .... 1670. 12. 8.

Laat af

voor 't verstrekte op Commandeur aan de ... van hagen de raap wegens ... gegaan „ ... op de ... Zie fo. 328: .... 153. 3. 2.

Resteert „ 1517. 9. 6.

Transporteere 164494. 11. 6. 609430. 4. 4 3/8

Batavia.

Per Transport .... 164494.11.6. 609430. 4. 4 3/8.

Voor te weijnig opgebragte en misgerekende op 44: p^s Tulnconijnsse Klitzen den 20^e Januarij 1680: met 't schip den blauwen Leeuw van Japan na de Caap gezonden zie f^o: 151 .... 102.–.–

Voor d'overige scheeps provizien alsulx uijt diverse scheepen in 's Comp^s magazijnen ontfangen, vide C^ta 520: .... 29548.7.15.

Voor 't geene op Colombo in 's Comp^s Cassa is voldaan, door den gedeporteerden schipper Mannel Jaspersz: volgens Condemnatie van den agtbaren raad van Justitie alsulx, ende dat of gefraudeerde provizien uijt de Lading van 't schip Wieuwen Hendrik, t' sedert bij komende op C^ta 155: 1462.10.–

Voor 't gelijk geschiet rond de Lang schips-wissels en Lakens, uijt 't schip Steenbergen in Amboina ontscheept .... –.–.–

Van de volgende ende afgedankte scheepen, de welke bij op den bankboek en slag alsulx zijn werkkogt, contant in cassa ontfangen, als

Van 't schip d' Eendragt	1740.–.–	
't Jagt Rammekens	975.–.–	
d' fluijt Jans Kerken	840.–.–	
Bunnik	1035.–.–	
Spanbroek	780.–.–	
		5370.–.–

20077. 9. 5.

Op de onderstaande Comptoiren van verscheijde gelevorde Comp^s dienaren haare naargelatene goederen contant geaanvaard, omme door d'heeren onze principalen aan haare wettige Erfgenamen weder uijtgekeert te werden; als

Op Macassar	441.15.–
Op Ceijlon	51.15.–
In Amboina	433.17.8.
In Banda	3456.8.4.

Transporteere ...... 4383.15.12. 810407. 13. 9 3/8.

8.

Pr. Transport	4383.15.12	810907.13.9 3/8
In Bengale	4295.4.–	
Op Cormandel	1217.19.1.	
In Souratta	122.8.4.	
In Persia	1269.5.4.	
Op Couchin	5.9.5.	
Op Padang	377.10.–	
Op Batavia	9494.–.–	21145.11.10.
Van het Schip den Kroght Equi- pagie goederen, ambagts en andere gereedsz: Contantgeprocedt: en aan de dienaren van de Comp: op Reek. van binnen de maant geld. verstrekt. te weten		
Op Macassar	20.17.8.	
Op Ceylon	608.2.8.	
In Banda	93.18.8.	
In Ternaten	488.4.–	
In Bengale	2764.12.2.	
Op Malacca	674.5.–	
Op Couchin	36.12.–	4736.11.10.
Voor 't geen op Palliakatta bij verkoop is geprocedt: van twee stukken d' Comp: Ruijn Land, hoewel bij de Cormandel. vendugelt boeken als Comptoirgeldt: naarbevonden is Zuijverwoord vid: f°. 320:–		522.–.–
Zo veel mee tot Liquidatien van eenige differentien op Schips der aangezonden, &c. de Reek: van Balan- ce van differentien Worden gebraakt	38.16.13.	
Waar van Worden afgetrokken Welk, voor zo veel de Reek: van d'Eijme. Cunde tot dietgelijking omstreden gefonden) tien agteren is gebraakt	8.2.	38.8.11.
Voor 't geen op Cormandel van diverse Esquadre afgesz: schuiden nog zijn ingehouwe	283.17.8.	
insgelijks ten Comptoire Bengale ontfangen	2998.2.–	
In Persia als boven ontfangen	621.11.4.	3903.10.12.
komt te samen dat Transporteert		840753.16.9 3/8

Per Transport 840753.16.4 3/8

Waarvan werden afgetrokken de naarvolgende Partijen, te weten,

Voor diverse quade en desperate schulden, die met last en ordre der Hoge Regeringe van India op de 2: volgende Comptoiren zijn afgesz: namentlijk.

Op Cochim	12507.8.7	
Op Padang	160.10.–	12667.18.7
Op Batavia zedert pmo 7ber 1682: tot ulto augo 1683: aan de opperhoofden van 15: schepen, voor spoedig overbrengen van haare uitreijze aan premie uit s'Comps: Cassa zijn voldaan	6733.2.8	
Op Ceijlon aan de overheden van 't Engelsche schip de Tiger kat voor de halve premie betaalt	300.–.–	7033.2.8
Voor eenige oude en afgesleten huijsmeubelen, ten Comptoire Souratta op 't generaal afgesz: vide folio 383:	589.10.–	
Voor 1580½ lb. Loodgloot, welke zedert jaar verleijing is afgesz: op een partije van 50: zeijlen, die door de opperhoofden van den blauwen Hulk op de uitreijze ao 1682: door hart weeder en zinkens nood genoodsaakt zijn geworden, buijten boord te smijten, zie folio 528	676.11.10	
Zo veel den ouden koopman Ockandel Beek, heeft zaelr in patria volgens obligatien aan 2: persoonen is schuldig gebleven, welke aldaar uit s'Comps: Cassa aan de erfgenamen zijn voldaan geworden blijkende op carta 399:	542.18.12	
		21510.1.5

Resteren dan Transporteeren 819243.14.15 3/8

Per Transport .... 819243.14.

Waar bij gedaan de Ed. Comp.s Reële Effecten, die 't voorleede jaar conform de Eeb-dode opgemaakte en tot zeekerheid een opgeronde staat ... en gegeven kennisse bereijkt een Capitaal van .... 1835597.6.

Monteeren .... 19174841.1.

Tot vermeerdering van welke nog meer dienen te staan volgende

De Cargazoenen dewelke alhier op Batavia in den tijd van 11: maanden met 13: schepen successive uijt ons vaderland vande respective kameren zijn aangebragt, bestaande als in ongemunt goud, blaauw en slaat zilver als mede contanten ...... 1254092.18.8.

aan Coopmanschappen,	190556.5.–
Kramerijen ....,	29758.5.–
Provizien en dranken,	588917.7.–
Medicamenten &c.a ...,	5096.15.–
kl.e winkelwaaren,	28034.14.–
Equipagie goederen..,	207636.2.–
Yzer, spijkers ende dergelijke ....,	61319.10.–
Snaphaanen, geweeren en hun toebehooren voor de wapenkamer ....,	18452.7.–
Artillerije voor de Constabel major...,	3974.10.–
Werktuijgen materialen en gereedz ....,	2916.9.–

Monteeren tezamen, 2390275.2.8.

Van welke Cargazoenen moet afgaan voor 729: st: plat loot in 13: rollen uit de lading van 't schip de Burg van Leijden, 't welk alhier [illegible]., 729.16.–

Resteert ...... 2389545.6.8.

Transporteere ...... 2389545.6.8. 19174841.1.

Per Transport ....2389545. 6.8 19174841. 1. 1⅓.

Voor 't bekomende met 3: schepen de Passaat van Cabo de Boa Esperance ...., 33905.10.–

Nog voor 3: staafjes goud op Cormandel in dato 21 Juny 1683: p.r 't jagtje d'pinnas uijt 't Sparria ontfangen ...., 59781. 6.8.

Mitsgaders voor 't geene met de Huldewagen en de Giervalk, zo uit Nederland als van de Caap op Ceijlon is aangebragt, namentlyk —

In Contant ...., 44500.–.–
aan Coopmansz. ...., 2459.–.–
Provizien en dranken, 6510.3.11.
Medicamenten-droogerijen als andere, 1011.7.8.
diverse goederen ...., 127.10.–
IJzer en Staal ...., 2183.13.10.
[illegible] ...., 510.–.–

Komt .... 57301.14.13.

Nog voor 9: mudden rogge p.r de Guldewagen van de Caap aldaar aangebragt, 72.–.–

Per 't fluijtje de Haan 6840 lb kruijt bonde en ... van Mauritius den 29: Xbr 1681: op Gale ontfangen ...., 342.–.–

Voor de overige schepspenningen uit 2: Nederlandse schepen op Ceijlon in 's Comp.s pakhuijzen ontfangen, 94.4.–

Als mede voor diverse gewonden en buspoeder aldaar uit de fluijt de Giervalk, aan land geligt ...., 107.2.–

Bedraagt .... 57917.–.13.

Daar af voor 98½ lb. ijzerwaren sloopen, welke uit de Guldewagen van het schip Cangaroch aan de Caap zijn geligt ...., 25.13.3.

Restant ...., 57891.7.10.

In 't Ulyp bedraagt in India ontfangen .... 2541120.10.10.

Transportere ...... 21715964.11.11⅓.

Per Transport 2151596q. 11. 11

Waar too wanden Hoopezaanen dijden Edl. heere Dirck Aldg. in Ps. Gedijde Specil, p. Somma van wissel in 's Comp. Cassa is gestelt, omme door d'gemelte Heere ons principaelen, ingevolge de Lijste, zoo tot haerden agtbare opgegaan, als de Schuldbrieven nog berustende, staan, als mede de Specerijen wisselbrieven, wederomme hebbe en geschickte, Vervolgen, bestaande in

1993 20½. Brabantse Cruysd.
300. provinciale daalders en
37631. schellingen — } beraamt, in Duits geld, rd. 20432¼ à 60: St. yder gerekent ... 612973. 2. 8.

Desgelijks mede op d'Zijlon van Primo maart 1681: tot ulto. febr. 1682 op wissel is ontfangen rd. 1111 9½ à 3: pr. rd. gerekent ....., 33357. 7. 8.

Alsmede op Cormandel door de Eerw. van den koopman Pieter Mortmaker Esqr. tot Palliakatta in 's Comp. Cassa gestelt, de somma van 600: pagoden, omme in conformiteit der selver wisselbrieven, wederom in Batavia gedemonteert en voldaan werden tot 6: gl: yder ...., 3600. — —

649930. 10. —

Somma 22365890. 1. 11

Sien logeus moet tot verminderinge weder om dienen staan volgende. —

456000: ℔. Fijne Canele bestaande in 1300: pakken, tot retourwaere de schepen China, Zeerd. mauritius en Cromdel. den laatsten januarij 1683: in de Baay van Gale voor reeckening van Ceylon naar de presidiale kamers van amsterdam en Zeeland gezonden, komt à 6: stuyv. 't pond gerekent .... 136800. — —

Nog voor de retourwaere Coopmans: als andersins met voorz: 3: boden gereteurneert .... 1219993. 11. 11.

komt .... 1356793. 11. 11.

Nog voor 't zenden op 't fluytschip Blanke van Colombo en Gale op den 4e febr. 1682: naar de Caap ..., 6920. 17. 11.

1363714. 9. 6.

Transporteert 1363714. 9. 6. 22365890. 1. 11½

Batavia.

Pr. Transport .... ƒ 1360714.9.6. 223658 gr. 1.11⅚

Alsmede de Retouren in drie Bezen-
dingen voor den Jare 1684: van hier
geexpedieert; als. ——

Voor de eerste bezendinge pr. de schepen adrichem
voor amsterdam, Cattenisse voor Zeeland, en Westbroek
voor Rotterdam, van hier vertrokken den 26: Xber
ao. 1683: onder de vlaggevoerder en koopman Abel
Scheel, naar de Lasten onser waarden vader-
lands monteerende .... ƒ 466930.4.10.

Met de tweede bezendinge den 8: Febry
1684: pr. de schepen de ridderschap van
Holland, alcmaar en Vrijezee voor de
presidiale kamer amsterdam, de Burg
van Leyden en africa voor Delft en (voor Zelam, 't Eyland mauritius)
Rotterdam, Oostenburg voor hoorn
en enkhuijzen, te samen, doeg gestelt
bedragende een capitaal van .... ƒ 3270285.19.4.

Voor de derde bezendinge den mey
daaraan pr. de jagten Zeeland, en
Jamby voor delft en enkhuijzen afge-
laden met een capitaal van .... 250745.9.11.

komt .... ƒ 3987961.13.9.

Nog voor eenige Coopmans: en andere
benodigtheden pr. 't fluijtie blanck, en de
hoeker de quartel in dato 8: Xber: 1683:
van hier op 't Eyland mauritius na de caap
de goede hoop gesonden .... 44176.5.3. ƒ 4032137.18.12.

Waarbij nog gevoegd de nadere scheepvaarts laden Jaars
retourschepen, azia en gouden Leeuw, voor de kamer
amsterdam den 21: Feb: 1683: van hier gesonden, en door
maals agent met fatsoen van gem.de schepen, verstrekt .. 25170.13.4.

bedraagt .... ƒ 5418023.1.6.

Waar van weder af trekken 's bedragen der 20: stx. oud
ijzere kanon, pr. d'voorgaande schepen Feijt Huijs verspijst
als in waang bragt, dewelke na Holland maar binnen
Lijns gevallen, weder zijn gesonden 3304.16.–

ƒ 5414718.5.6.

Dus zulks blijven de Reële Effecten voor den Jare
1684: Welbedragende van de Generale Comp: in India .... ƒ 16951176.16.5⅓.

met de schepen Ceulzant en Hamby (?) daer van de
onder goeden geleyde tot [illegible] den gesorteerde (?)
Cargasoen namentlijck.

Int Jagt Ceulzant voor Delft . . . f 147139,, 19,,
Int Jagt Hamby voor Enckhuysen ,, 103605,, 10,,
Samen belopende . . . . f 250745,, 9,,

Inde beladinge uyt de ondergespecificeerde Coopmansch.
als te weten.

223125 ℔	swarte grove (?) peper gesort		f 34332,, 15,,
217600 ℔	salpeter . . . in sacken	1600,,	11968,, —,,
11410	Cattys Japansch Campher in balys	256,,	6242,, 8,,
12800	p.s gebl.d guinees [illegible] in p.kken	640,,	111580,, 5,,
16000	,, gebl.d parcallen . . in d.o	100,,	30860,, —,,
61200 ℔	Siams sappanhout . . .	,,	2448,, —,,
189	p.s gewassen . . . in packen	2,,	325,, 17,,
38618 ℔	tin . . . in schuytjes	406,,	11102,, 13,,
5½	p.s [illegible] . . in p.kken	1,,	42,, 8,,
3090 ℔	geconfijte gember in potjes	45,,	684,, 5,,
2755 ℔	mansaldy of borry borry in d.o	19,,	36,, 15,,
1802	Cattys thee . . . in Canassers	40,,	2306,, 11,,
8000	p.s gebl.d salempouris in p.kken	100,,	26674,, 13,,
	Ongelden op de Coopmansch. . .	,,	12037,, 15,,
	Somma als boven		f 250745,, 9,,

dry

Batavia.

wij hebben haer edele. nu nog kortelijk
bijvoegen eenige nodige geschreven en
Notitie op UEd. ontfangen generale brief
van 22en Junij uijt aen Sijn Edn. en oordelen
vandesselve gecommitt: uijt sGravenhage
van den 28 Julij bij de en Schip de Vrijheijt
als voorn. ondermedes aangevaart, ons den 3en
Maart ter goeder tijt behanden gekomen
als waar door wij tijt en gelegentheijt hadden
om ons na de Conjuncture des tijds
en ons vermogen ten spoedigste met onse
aanwesende Navale magt in staat
van defensie te brengen niettegenstaande al wat
tijt heeft konnen na sig te sleepen,
dewijl alles zoo ongereddert en onklaar
bevonden dat ons waere voor die tijt
niet eenige Europese Zeemagt, ontvoorsiens
overvallen te zijn bijgekomen, off zij souden
seer ligt een groote advantagie op UEd.
hooftstadt

hoe seer dat al hier beyde konnen magtig
werden, daer voor God de Heere UEdle en
ons genadigh wil bewaren, en geven dat men
na desen altoos na bevestal van tijt en
saken sig in behoorde soo dien mogt bevinden,
daer toe wij derwaerts sullen doen om sulx te
practiseeren.

Wij hebben dan niet sonder veel moeyte
en tusschen van den 3e. maart tot den 13 april
besig en daer aen geweest tot het besigtigen
van deselve op de reede gelegen, seynde een
vloot van 12 a 13 swaere oorlogschepen
wel gemonteert, dog die konnen in geen tijt
bedwingen uit mede de manquement
van aen genoegsaem volck, tot derselver
bemanninge gerequireerd, blijkt egter soo wijt
blancke als swarte soo wel van lant
als onder de overige welcke op schepen
ter stede is geschepeert geworden,

waer mede

Batavia.

wanneer by het Edt particulier Engels
scheepje de prosper van Cormandel
voor Bantam en na dat het daer den
aenwesen vanden Ed. Comp. door den C.
absoluyt afgewesen was, den 8en. deser weder
ter Rheede [illegible] onder den Mr. Jan
Dyeman, bevorens a° 1682. in een Engels
van Bantam mede schip gecommandeert
geweest, wederom met brieven en afgesonden
door haren gouvr. tot madras Mr. Giffort
ontdecken off zy haer ladinge tot Bantam
of hier niet souden konnen ontsetten
[illegible] en alsoo niet lucka en zy eenige
dagen hier geweest hebben, hebben wy tot
voorkominge alle morsserye [illegible] doch
qualyck belet worden zyn, hem aangesegt
weder te maken vertrecken gelyck zy ook den 29en
deser gedaen hebben, zonder dat wy hebben
konnen bevinden waer na toe, nu 't zy 2
dagen

dagen daar aan ontrent Bantham onse kruyssers

dewelcke met Jacht Wesel te Convoyeren

waren nagesonden by nagt zijn ontdonckert,

dogsoo als daar af berigt en desen Sendijde

waren kreygen wy op dingsdagh den 2e. deselve

tijdinge vande verschijninge vant Coningsschip

de Charles Swainder met 60 stucks Canon

onder den Ridder Grantham aan het princen Eylant

met bericht dat der nog 8 à 10 schepen te volgen

stonden en dat hy zyn vlagge aldaer

aan land had geplant 't geent ons dan

seer geformaliseert aanstonts onse

geheele vloot zeylreede te maken en naa

bemanninge met het Competente volck

Zoo van land als van onse ..., samen tot

den getal van ontrent 3000 koppen

deselve tot voor Bantham te doen afsteken

mitsgaders tot admiraal derselve nevens

uyt onse vergaderinge te versoecken en aan

te stellen den Heer ord. Raat Marten Pit

die

Batavia.

Dewelke ook bereyt willig hebben aangenomen
alsmede de E. Commandeur Swart de vice admiraels
vlagge als de tweede zeeman gedestineert
schoon wenschen alsnoch buyten UEdᵉ. dienst
als een burger te habiteren ende [illegible] mede
schepen Princes Maria, Vrijheyt, Cortgene
Coevorden, Zeeridder, Hollandtsche Thuyn,
Lw. van Z. Zee, Zuydtwoltlant, maagt van
Dordrecht, Wapen van Middelb., Nieuw
Middelb.ʰ, [illegible], beneffens 2 branders
om soo haest wij Godt de Heere een expresse
bededagh hebben gedaen, gereijst aan boord der schepen
en haer straat Sunda te observeren wat die zijde
Engelse vrienden voor den haren sullen doen
ende konnen dat wij Godt loff nog mede
haer woonen, en haer vrijmoedigheden bewaagt
sonder dat wij oock verder daar na sullen
ophouden maar UEdᵉ. den naer de den uytslagh
van alles, die wij gansch vele hopen den goede Zal Zijn
int breder daarvan verwittigen.

Ende

dagen daar aan ontrent Bantam onse kruyssers
die om gemelde Engelse wegh te convoyeeren
waren nagesonden by nagt zijn ontdoent
dogh soo als daar af bevrijt en desen landzijde
waren kregen wy op dezelve d° Ed. expresse
tydinge vande verschijninge vant Coningsschip
de Charles Seconde met 60 stucks Canon
onder de Ridder Grantham aan het Prinsen Eylant
met berigt dat er nog 8 a 10 schepen te volgen
stonden en dat hij zyn vlagge aldaar
aan land had geplant 't gunt ons dan
heeft geresolveert aanstonts onse
gehele vloot zeylrede te maken en naa
bemanninge met het competente volck
zoo van land als van onse schepen, samen tot
een getal van ontrent 3000 koppen
deselve tot voor Bantam te doen afwijsen
mitsgaders tot admiraal derselver iemand
uyt onse vergaderinge te versoeken en aan
toe den den heer ord^e Raad Marten Pit

die

Batavia.

die sulx ook bereijt willig hebben aangenomen
alsmede des E. Cornelis Hoorn de vice admiraels
vlagge als de tweede Zeeman geadsisteert
soo ons den heere alt hans buijten V Ed. dienst
als een borger is habiterende tot Batavia inde
schepen Vrouwe maria, Vrijheijt, Cortgene
Coeverden, Zeeverbijs, Brederodes huijs,
Lw. van Z. Zee, Zuijtbeverlant, maagt van
Dordrecht, Wapen van Middelb., Nieuw
Middelb., Odijck, de Zijpe, behalven 2 branders
om soo haest wij God de Heere een expresse
bededagh hebben gehouden, gesegelt aan boord des Cappit.
de hooft straat Sunda te observeren wat geseijde
Engelse vrienden voor den heden sijn geweest
ende koomen dat wij God loff nog mede
hebben woonen, in aller vrijmoedigheijt hebben gewaght
sonder dat wij deselve verder daar na sullen
ophouden maar V Ed. ten naasten den uijtslagh
van alles, die wij ganscher hopen ten goede sal zijn
int breder daer van doen.

Einde

Van de Siamse materie is mede gesprooken
wat beswaringe wy dit voorjaer over dien
weg tot afhaele der vellen &c. na Japan
vonden te doen, waer toe wy Inmiddelst
onder tschrijven deser getreden wesende de 15
Jantij den schoon dijnde Dro^te. zeer
g'expedieert het Nieuwe en kleene
Jagt Cardinael daer naegewoonte
voor als tot den Japanse handel mede
gegeven

Soo bedragen Bengaalse Zijde
robaeren floretten garen samen bedragende ƒ 126378:..
en daer beneffens aan contanten
provisien en nootlijckheden voort
Comptoir . . . . ƒ 7919:..
mitsgaders zoodanige praedeijsen aande
respective opperhoofden dier Comptoiren
als V.Ed. inder tijt by ons briefboecken sullen
vinden ingest en in dese materie hier naa
breeder van gesprooken.

Batavia

de aankomste van het hier voor gem. Engels oorlogs
schip Charles secundus aan het princen Eijlant
en de bekome tijdinge dat er nog met andere
schepen de weg heeft ons in bedenken gebragt
off het al geraden zij voor de altijd wij daer
van nader schryven hebben, de gem. geroerde leggende
jagtjens omtrent de Jambij tot U Hoog Edts. aff te senden
en buijten dien laat het zig aansien dat het (om zeker
binnenlandse en ordinaire verhinderingen te doen)
met de scheeps huijsinge al wij sober de bekwamen
zal omkomen dog vertrouwen het ook houde
gelieve dat de tusschen ons ende de gem. Engelse
[illegible] van importantie quamen voor te vallen
en wij genoodsaakt wierden den eyde scheepjes
off eene van deselve schielijck af te senden
om U Hoog Edts. daer van den spoedigst te kennisse
te geven, dat wederom alsdan by den
apart zoude werden in de haast te zal
komen ontschieden soo hebben wij
goetgevonden deselve te sluyten onder

betuijginge

betuygingh dat wy waarlyck zyn

Batavia in uw hoog Ed:s Casteel
den 31:e may 1689

uw hoog Ed:s agtb: gehoorsame
en onderdanige dienaren

Den Gouvern:r Generaal
ende Raden van Indija

Joan Camphuijs

Anth:s hurdt

W: van Outhoorn

Willem van Outhoorn

Mart: Pit

D:s Schaghen

Joan van Hoorn

B

N.º 2

Na Bantam
A°. 1684:

Register van aller soodanige brieven en Instructies desen Jaare successive door haar Ed.e aan de gesaghebbers en den Coninck &c.a tot Bantam en de Straat Sunda geschreven en afgesonden zijn

7.e februarij p.r 't Jagt Castricum — Copie briefje door haar Ed.e aan den Capitein Harmen Dircxe Wanderpoel en Raat gesz: in dato 7.e februarij 1684: —

7.e maart p.r de tijger en de Salm — Instructie voor de opperhoofden vant fregat de tijger en de Salm door haar Ed.e opgestelt om op de wagt te leggen in de Straat Sunda in dato 7.e maart —— .

D.o „ D.o „ D.o — Copia briefje door voorn: haar Ed.e aan den Cap.tn Wanderpoel en Raat tot Bantam geschreven dato 7.e maart ——

—— „ —— „ . . . . . „ Secrete notitie voor den onderkoopman Willem Caaff 7.e maart —

10.e „ D.o „ p.r Inlants vaartuijge — Briefje aan den Capitein Harman Dircxe Wanderpoel in dato 10.e maart —— .

13.e „ D.o p.r de felijt de gillober — Briefje aan den Capitein Wanderpoel en Raat geschreven in dato 13.e maart —— .

19.e D.o p.r 't Jagt Ramundsmaa — Briefje aan als vooren geschreven in dato 20.e maart —— .

29.e D.o p.r 't schip Velloo „vaetsluijs en den E. Tack — Briefje aan den Commandeur Tack en Raat geschreven in dato 28.e maart —— .

. . . . . „ . . . . „ . . . . Briefje aan den Sultan van Bantam geschreven in dato 24.e maart —— .

. . . . . „ . . . . „ . . . . „ . . Commissie voor den E. Tack .

. . . . . „ . . . . „ . . . . „ . . Tractaat met den Coning gesloten in dato 17.e april met de Ratificatie dato 28.e april —— .

. . . . . „ . . . . „ . . . . „ . . Acte obligatoir dato 17.e april —— .

. . . . . „ . . . . „ . . . . „ . . acte van Remis 28.e D.o — .

verte

A:o 1684:

31:e maart	p:r de swaan	Secrete memorie voor den Commandeur Tack en Raat dato als boven.
5:e april	p:r jnlants vaartuijg	Register der papieren.
		Secreet brieffje aan den E: Tack tot Bantam van de Heer van Hoorn geschreven dato 5:e april.
11:e april	p:r de gesanten	Secreet brieffje door haar Ed:s aan den E: Commandeur Francois Tack dato 11:e april.
"	"	Brieffje aan den E: Tack en Raat dato 11:e april.
22:e D:o	p:r de fluijt gelobben	Brieffje aan den Commandeur Francois Tack en Raat dato 21:e april.
29:e D:o	p:r 't jagt Roomerswaal	Secreet brieffje aan den E: Tack dato 28:e april.
"	"	Brieffje aan Idem en den Raat dato 28:e april.
4:e maij	p:r de ambassad: vrouwen	Brieffje aan den E: Tack dato 4:e meij.
8:e D:o	p:r 't jagt Wollevoetsluijs	brieffje aan den E: Tack en Raat dato 8:e meij.
"	"	Secreet brieffje aan den E: Tack en Hartsinck geschreven dato 8:e meij.
"	"	Item secreet brieffje van den Ed: Heer Joan van Hoorn aan den Commandeur Tack dato 8:e meij.
"	"	Registertie der papieren.
30:e meij	p:r Expresse vaartuijgie	Brieffje aan den E: Commandeur Willem Hartsinck en raat tot Bantam door haar Ed:s tot Batavia geschreven in dato 30:e meij 1684:

Batavia in 't Casteel 16:e Augustij 1684

Fred: van Outshoorn

Clerk

Bantam —

Aen den E. Captn. Harman Dircksz vander Poel en den Raedt aldaer

P. 't Jagt Castricum — Erntfeste, manhafte, voorsienige discrete —

Dese regulen dienen alleenlijck tot notificatie, dat de retour vloote voor 't patria, heden nagt off morgen, uyt dese rheede staet aff te seylen en voor de Bay off onder hooge caep van Bantam sal ten anker komen, en mogen aldaer eenen dag 2 à 3 blijven leggen, soo den E. Commandeur en den raet, het mogte komen goet te vinden, met den commandeurs versoecke aen UE., op ontfangh deses aenstonts met adsijde vanden Pangiran Ponda Mingrat off Natta Nagara, voor gemelte vloote de ververssinge van hoenderen, en andere te versamelen, als men gewoon is gemeenlijck in voortijden te doen, en soo komende vermogen wert gedaen worden, dat wij wat goets bekomen gesonde sulcx op 25 hoenderen, en voor yder der 17 ... Sa 10 sulcx bekomen, en sulcx

mede

Maer als sonder behoeff voor haere dienstigh
sal zijn te verstellen, derhalven wij met desen
het Jagt Calmoen tot het water en Compt-
schip der vloote tot onsen Sundaes ende
gecommandeert voor afgaen om gesegde [illegible]
„deres ader benomen, En dan voorts gesamentlijk
naer het Formosaen Eylant voort bestevenen, om
onse generale pasuiren aende Heeren en meesters
die p. Jagt Domeant staen bevoegd daer [illegible]
wagen; het Jagt [illegible] [illegible] de 21e.
der voorleden maent met syn [illegible]
UE. schrijvens vanden 19e. October [illegible]
ende verzijde met het [illegible] vanden Heere generael
Speelman, Z. M. als mede den Heer
Direct. Bort, ae [illegible] [illegible], en soo
mede de successie vanden Heere generael
Joan Camphuijs, en Direct. Heer Anthony
Hurdt, soo dient bij desen [illegible] tot UE.
verder [illegible] dat UE. gem. Syn Ed.
Camphuys voortaen voor haere gouvern. g.
te erkennen, eeren, respecteren, en
gehoorsamen, op dat niemant daer van ignorant
blijve, maer sulx naer behooren mogen, ge[illegible]
over deselve aan [illegible] [illegible] [illegible]
voegh. —

tot

Tot den afscheijt der verdere gemelden gesanten
sullen wedersijds het schip Silversteijn, ende
verdere nodige [illegible] [illegible] bestellen, als oock
het geproviandeerde goet, en verdere benodig-
heden, wanneer oock aen sijn hoocheijt naer
Communicatie staet bijgesonden van dese en
geene saken, en oock vande aenkomste van sijn
hoocheijts broeder Radeen Salee bij onse vaendrig
[illegible] geen [illegible] [illegible] [illegible] gesanten [illegible]
sijn reijse, en den tijt van Sombaya, van
veele voorvallen ten naesten verbeeden, staet
bijgevoeght.

Den capiteijn Joachim Michielsz is
[illegible] [illegible] [illegible] van [illegible] onse
[illegible] aengecomen maer UE worde expres
aenbevolen sonder onse ordre geen officieren
off [illegible] van daer off van land [illegible]
[illegible], off [illegible] gecomende, dan de coopman
vanderschuur, die al voor eenige dagen mede
de [illegible] [illegible] sij geaccordeert, blijven nu
in [illegible] bequaeme tijden, en UE bevelen
verder [illegible] alsins den goede [illegible]
en voorsichtige [illegible] bequame alle [illegible]
voorvallen ten hooge aenbevolen, en na
groote goede genadige [illegible] bequaemste

van

onderstont U E Goede vrunden was geteekent
J: Camphuys, A. Hurdt, W. v. outhoorn
M. Pit, N. Schagen, & J. v. Hoorn
ter syden stont Int Casteel Batavia
den 17e. February 1699. ——

Gecollationeert Accordeert
Batavia Int Casteel den 2e.
may 1699. ——

Ordre voor de Opperhoofden en officieren vant fregat de tijger ende Chialoup de Zalm vertreckende na de Straet Zunda.

Dewyl ons met het Schip de [illegible]
op den elfden deser uyt het vaderlant
nadeelige tydinge is toegekomen van 't
insnaeyden der Engelse omtrent
'tgepasseerde inden jaere 1682 te
Bantam mitsgaders haere onregtmatige
pretentie desaengaende op de Comp.
en dat ook de Schepen van het selve
Schip ons hoeft wouden te verladen
Dat op verscheyde tyden eenige Schepen
uyt Engelant stonden verwachten,
soude het datmen verwonderen ofte te
weten konde komen tot wat eynde,
en waerna toe sy de selve ladden
gelooft, soo hebben wy goet gevonden
na de Straet Sunda ~~[struck through]~~ af te senden
het fregat de Tygeren de Chialoup de
Zalm om aldaer te Cruyssen

en

inbeschermening ofte ontdecking van
sodanige schepen ons op het spoedighste
te daervan tijding toebrengen, ofte dat
eenige derselver souden komen daer
te geraken als dan sal werden goetgevonden
nodig te sijn etc. daer aen het begin
ofte inde mont vande Straet Linda
tot deselve ontdeckinge maken uytstekes
sodanige plaetsen als daer toe het
bequaemste zijn; en van waer U.E.
bevinden sult het aldernootsaeckelijckste in Zee
te kunnen sien, met het vaderlant
verwaghten wij voornaemst geene andere
schepen als de fluijten langwijk,
Eschuwe de noch, en boven gaende
zijnde de twee eerste al in Zee geloopen
den 2 april ende 10 maij des voorleden
jaers ende het ander staende mede in
augusty ofte septemb: ende misschien
ook wel latter naderwaerts aen afgevaeren
te sijn te worden, soo dat U.E. in
gevalle met als 3 a 4 schepen by
malcanderen quamen te sien,
ons daervan al verstandt met de

Cladays

Chaloup de Zalm komende sult mede
geven, onderwijlen dat het fregat de
Liefde besloten schepen wat nader
Saldanha te bekomen, om daer
almede met nader en beteren
tijdinge herwaerts aen te komen;
verder doorgaens met malcanderen
wel op te letten om van geen gedreigde
vrienden of vijanden ongelet overvallen
of beschadigt te worden, laet mede
gaende onder mijne schepen regering,
menagieert de provisien tot nadere
wijse mede gegeven, administreert
Justitie volgens den generalen
articulbrief, en voorts selfs de
goeden waer omme U.E.: Zijt gestel
steeds en zedig voorgaende
Sonder de dagelijxe gebeden te
versuijmen ofte naerlaten,
waermede wij U.E. bevelen
den Zegen des Heeren, ende blijft
U.E. vrienden wel gesloten

Jannis

Joannes Camphuijs, anth:o hurt
W: van Outshoorn, Maerten Pit
N: Schagen, Joan van hoorn
in magno Batavia in 't Casteel
Adi 5 maert 1684

Bantam

Aan den E. Capiteijn,
Harmen Dircxe vander Poele
mitsgaders den Raadt

Per t fregat de Tijger
en de Sloep de Salm

Eerentfeste manhafte vrome
discrete

Den 4e deser geriet ons met het retourneeren vant Jagt
Castricum uijt de Straat Sunda en passant uw advijs
van 2 dagen te voren, daar bij ons de deseinen om de
Retourvloot van verversinge te voorsien sijn gebleken,
en dat se met behulp van Pangiran Sonda ruijgerat
soo tot Bantam als Waringen thuijn geprovideert sijn
geworden, wat mede den Commandeur Loreplaas voorsz.
bij den Sultan ter visite gedaan, en of sijn Hoogheijdt
niet het een of ander gediscoureert hadden, hadden ue.
ons met eenen wel moogen bedeelen;

Den Coopman Everard vander Schuur, die ten
daege van Castricums afseijlen met ue. letteren
vanden 5en Februarij nog quam te verschijnen
staat binnen korten weder te rugge te keeren;

want

want wij door verscheijde inpeedimenten als noch
t beloofde schip silverschijn niet hebben connen dimitteren;
sulx de nodige besloeten per de fluijt de goude beer binnen
2. a 3 dagen nog staan toe te komen met onse nader ordre
dan derwijle het fregat de tijger nevens de sloep de
salm, alhans nae de straat sunda uijt cruijsen
werden gesonden; om op de aankomste van eenige
onse of andere schepen te passen, gelijck u Ed. bijde
afschrift der memorie voor die stierlieden sullen
connen lesen; Soo genieten u Ed. per het eerste
hier nevens voor af een kist met 9000: Rijxdaelders
in contant paijement, in conformiteijt
van t ingeslooten Cognoissement, en welcke nevens
de rest ten naasten in factura sal gebragt
werden.

Wij hebben ooch met de tijger voor een keer naar
Bantham gelicentieert den gewesen Resident
Sr. Willem Caeff, tot verigtinge eenige sijner
affaires, en omdan, dat sij met een Comp.s of Javaans
vaartuijgh weder herwaarts te keeren, sullende
niet te min sijner aanwesen behoorlijk onthaalt
en als een oud Resident aangesien moeten werden
en de tijger sonder uijtstel naar de straat nevens
de Zalm

de Zaem moeten voortgaan, mitsgaders sorge dienen gedragen ontrent de pangirangs, dat den peper die in voorraad is, gereet legt, om op de komste vande geeld beer, en misschien nogh den bodem daar in aanstonds te konnen afscheepen; dewijl wij die scheepen ook al ten hoogsten benodigen; ende dan met eenen ook goede partij realen tot betaalinge van dien Tove sullen mede stieren. hier mede &c.
Onderstond uE. vrunden, was geteekent
J. C., A. Hurd, W. V. O. N. Pit.
Nˢ Schagen. ter zijden stond Batavia int Casteel den 7ᵉ maart 1689.

Secreet

Notitie tot Naerigt van Mons.r Willem Caaft op syn Vertreck nae Bantam met het fregat de Tyger in Comp.e van de chialoup de Salm den 7.n maart 1684 —

Op UE verschijninge tot Bantam sal UE sig gelaten, aldaar alleen om den koninc rijcke gecomen te zijn, gaende voor eerst tot Opperhooft den E. capitain Vanderpoel besoecken ofte de visite geven, als mede eenige Javaanse grooten van kennis, ende daarnae dan oock den Sultan, die UE. apparent selve wel sal laten roepen, als hij tijding becomt van UE arrivement aldaar, ende sal UE als dan aan zijn hoogheijt alleen, en aan niemant anders bekent maecken, dat den gouv.r generaal, ende de Raden van India niet en hebben connen naelaeten zijn hoogh.t den Sultan van Bantam te communiceren, de tijdinge eenige dagen verleden uijt het Vaderlant alhier tot Batavia toegebragt, namentlijck.

Dat de Engelsen, francen en deenen deselve alle, door den Sultan om bekende —

bekende redenen, en oorsaecken inden jaere 1682. de stadt ende het rijck van Bantam ontset, en oock gevolgelijck: van daer vertrocken zijn, dieswegens seer onwaeragtige rapporten ofte berigten aan haere meesters, ende die weder aen hunne respective Coningen in Europa hebben gedaen, om ofte d'E Comp. wel onbeschaamdelijcke beschuldigende, dat wij daervan de oorsaecke souden zijn geweest ende ten dien eynde den Sultan tegen zijn vader hadden opgeruijt &ca.

Dat de gemelte Engels. en oock eenigsints de Denen, tot vergoedinge van de schade, dies voorgaven daer door geleden te hebben een seer groote somma gelts van d: E: Comp: hadden geeijscht; ende benevens dien begeert, om tot Bantam toegelaten ende hersteld te worden in soodanigen staat, als zij daer bevorens waeren geweest.

Dat wij insgelijx souden moeten bevorderen de vrede tusschen den Sultan en zijn vader, die (soo se beyde nog int leven waeren) te gelijck souden regeeren te weten de Soon tot Bantam ende de vader tot Tirtiassa, ijder over soo vele volcken, landen, plaetsen

&ca.

&c.ª als zij voor de onse swaare beroerten en oorlogen hadden gedaen

Dat wij oock onse militie binnen den corten tijt uijt Bantam, ende de landen daer onder gehorende souden moeten jntrecken, bij dat den Sultan en zijn Vader met malcander quamen te verenigen ofte niet, off oock wel dat den Sultan zijn saecken te boven gecomen, ende alleen in de Regeringe gebleven mogte zijn, ende dat wij oock geen meer volck tot Bantam souden mogen houden, als tot bewaring en bescherming van onse Factorie ofte logie van noden soude wesen

Dat de gem.te Engelsen haer valsche ende onwaeraghtig voorgeven, in Europa oock sogten te bewaragtigen, en aennemelijck te maecken met 2. brieven door des Sultans Vader uijt Tirtiassa geschr.: de eene aen den Coninck van Engeland ende den anderen aen de Bewinthebberen van haer Comp.: aldaer; bij welcke brieven gem.te Sultans Vader onse bewesen hulpe, ende assistentie, aen zijn soon den wettigen Coninck ofte Sultan met de naem van verraderlijcke actie noemt, en daer beneven oock versoeck doet, aen den gem.ten Coninq

Van

van Engelant om hopen en adsistentie onder belofte, dat hij op derselver aancomste tot landt aan zijn majesteijt van Engelandt soude resigneren en opdragen.

Dat verders oock den Hon.^le Heer Gouv.^r generaal ende de raden van India, wel vrunge, dog geen gewisse sekere geruchten uijt 't vaderlant waren ter oore gecomen, dat de bewinthebbers van de Nederl.^tse oostindische Comp.^e tot vermijdinge van alle onlusten en oorlogen, als mede om te toonen, dat het gem.^te voorgeven der Engels. kramers, en voorts van dat sij tot oorlogs vuur tusschen den Sultan en zijn vader opgestookt, ende aangeblasen hadden, ongefondeert, valsch en onwaeragtig was, wel ligt genoodsaakt souden zijn, te consenteren ende nader te ordonneren aan den Hon.^le Heer Gouverneur Generaal ende de Raden van India, tot ligten van onse militie uijt de stadt, ende de landen van Bantam; dog egter met dat voornemen om aldaar te blijven resideren en negotieren, met ende benevens de Engels. die daar dan oock weder hunne logie, ofte factorie in besit nemen

Ofte

ofte anders een mensch oprigten souden.

Dat de Bewinthebberen vande Nederlantse oostindische Comp. de valsche leugens der gemelte Engels. in Europa niet nae behoren en hadden connen wederleggen ofte tegenspreecken, dewyle s Comp.s scheepen uit Vaderlant noch niet en waeren gearriveert ende dat de brieven, door den Gouv.r Generael ende de raden van India van hier met eenige der Engelse scheepen afgesonden, door deselve Engels. trouweloselijcke geopent, ende niet bestelt waeren geworden —.

Welck bovenstaende U M: den Sultan als boven gesegt, alleen ende aan niemandt anders sulcx maten bekent maecken, ende syn Hoogheyt versekeringe doen van onse oprechte genegentheyt, ende dat wy niet en sullen naelaeten, soo haest ons eenige andere tydinge uyt het Vaderlandt ofte van elders wert toegebragt hem daer van ten alderspoedigste kennisse te geven.

Ende dewyle het wel conde gebeuren

dat

dat den sulthan U.E: vraagde hoedanig hij
met zijn overcomende en gevangen vader
en broeder Pogia in 't soude vinden, te
handelen, en. dat wij oock gaarne souden
weten, wat wij met zijn twee broeders
den pangeran Pourbaya en radden
sacke voornoemt, waren te doen
soo sal U.E. sig voor allen moeten wagt
hem ten opsigte van de 2. eerstgen.
eenigen raad te geven, dog ten belange
van de andere twee alhier onder onse
magt zijnde, wel mogen verseekeren
dat wij deselve, soo wel bewaren
en verseekeren sullen, dat hem daar van
geen nadeel ofte ongelegentheijt sal
werden toegebragt, de welcken aangaande
den E. commandeur Francois
Tack, die wij voornemens zijn
binnen weijnig dagen naa Bantam af te
senden, zijn hoogheijt nader onderrigt
en verseekeringe sal connen doen

Indesal U.E. niet moeten nalaten
soo haast als op Bantam gecomen, en
bij den sulthan geweest sult zijn
ons bij den eersten te berigten, hoedanig
hij sig omtrent de bekentmaackinge
van de boven staande tijdinge sal

hebben

hebben aangevoelt, ende wat UE
oordeele, dat hij voornemens magh weesen
te doen.

Om wat reden wij als nu het Coningem.te
fregat de Tyger, ende Chaloup
de Zalm naer de mond van de straat
Sunda uijt cruijssen senden, sal UE uijt
de hierbij gevoegde order voor de
opperhoofden van deselve connen
blijcken, Trouwens UE den Sultan
mede wel sulx mogen bekent maken
en oock insgelijx dat wij nu besig zijn
met het gereet maacken van onse
Navale magt, om niet ongereet te zijn
indien d'een off de ander
der Coningem.te Natien ons onvoorsiens
over en op den hals mogten comen.

Bantam

Aan den E: Capiteijn
Harmen Dircxe Wanderpoell

P.r Inlants vaartuijg

Erentfeste, manhafte vroome
Discrete

Ons laetste briefie is geweest van 7 deser p.r
'tfregat den Tyger met een kist waerin 9000:
R.ls contant in payement voor afgesonden,
die wij U.E. in passant soude toebrengen, en dan
voorts sonder tijtverlet sijne reijse Siaakwaarts
vervorderde, om aldaer met de chialoupe de
Salm op ons en andere aencomende schepen
te kruijsen, gelijck U.E. uijt de copie memorie
sullen hebben gesien, sijnde de gelt kist
thans besig met de behoeftigheden welcke
voor U.E. comptoir in Silebarsche waren
afgescheept, optenemen, om daer mede volgens
onse jongste belastinge soo ras gereet is
tot U.E. aff te gaan, in compagnie van
Commandeur Swaal om van Bantam den in
voorraet leggende peper aff te halen, die
wij hopen dat volgens ons jongste aenschrij-
vens bij U.E. daer toe al tijdig in gereet leijt
sal zijn gehouden. Dienende desen ten princi-
pale om U.E. te communiceren dat wij om

redenen

redenen goetgevonden hebben den Capitein —
Jochem Michielsz. thans hier aanwesig, —
voorerst nog voor een tijdt op Batavia
te laten verblijven, ende 't commando op sijn
post op Tacana, bij hem op sijn vertreck —
van daar gelaten aan den vendrig —
Wijngaartstraten, te defereren aan den —
Lieutenant Benjamin Neville, bij uE. —
guarnisoen sijnde, welcke uE. dan oock
hetselve derwaarts sullen hebben af te senden,
om 't gesag van gesijde Wijngaartstraten
op sijne scheijdinge aldaar op te nemen, —
sonder dat daarom egter gesijde vendrig-
buiten naarder ordre vandaar gedimitteert
sal werden; hier mede eyndelende wij uE.
in de bescherminge des alderhooghsten. —
Blijvende nagenoteld. onderstont uE: vrienden
den Gouverneur Generaal en Raden van —
India. ter ordonnantie van deselve was
geteekent Jacob van Dam secretaris
in margine stont Batavia int Casteel
den 10 Maart ao 1669 —

Gecollationeert Accordeert
Batavia Int Casteel den 2 Mey
Ao 1669 —

Bantam
Aen den E: Capiteyn
Harman dirkse vander poll ende
den raadt aldaar.

Per de fluijt de geele Beer.

Erntfeste manhafte vromen.

Den 7e deser is per t'Scheepgat de Tijger
bij ons heen advisen uw: bevolt, hoe de:
fluijt de geele beer, verlangen sluit te
volgen tot afhaal vanden geredden
peper gelijk nu geschiet, mitsgaders
daar mede ook gesonden het volgende

10000„ stux: realen van achten in 5 kisten
30. leggers gestoockten arack. —
30: vaten vlees —
20. vaten speck. —
2. Leggers seck —
4. leggers Spaense wijn —
3: kasten met 406 len persiaensch aardewerck.
1. packen met 20 ofsen trompetten,
2. Riem groot en 3 Riem klein formaat papiers 6 kas„
„kasten
27: packen diverse lijnwaten —
2: kasten met 130: stux groove hoeden,
54. groo raind knopen en 25 ... grofst garen
3: kasten persiaensche wijn
Kostende met.
4000 Rydrs in payement Per de tijger
voor aff gesteent samen f 93471: 14: 4

luitdaede

tullende Comersvaerder binnen 1: a 2 dagen
ook volgen, en soo mede nogh desr: aan-
staande werke. gelijk wij voornemen
den E: Commandeur Francois Tack met
het schip Hellevoetsluijs en onse
na desen Last. Inmiddels dat wij
de perfecte quantyteit vanden voorraet
des pepers (als Jongst gesegt) blijven
Swaghen te vernemen, om de Rijmte
daar naa te rigten, want Hellevoetsluijs
mede sal mogen volcomment off
Ingegeven werden

gisteren sijn hier met den Capiteijn
Jan Cuijs van Sirrebon verschenen
de fluijten Beemster, delfshaven
nevens Jagt de Swaen, mede brengende
den Sooken pen lang gedwaelden moorsh
jaagt Chée, met weijnige van
Zijn twisten sijnde deselfs verdreven
aanlanghs tot ontrent 1: a 800 coppen
met het schip Kruijs te meerwede:
volgens onse ordre van Sirrebon
naa Macassen voort gesonden
dat, en op Karsen, of den luijxeren
ontfang des pepers nauwkeurig wert

gelett

gelijk is nodigh en beter de
Sangaran natanagara ½ percento
meer te laaten voldoeren dan ons suijvere
peper te ontfangen blijvende voorts
de ordre dient halves en op de verdre
nodige zaake (als gelegt) totte
verkrijginge van den D: Clach
gereserveert waar mede E: a onderhoudt
UE: goede vrunden (op was geteekent
Joannes Camphuijs: Anthonij Hurt: Wilhem
van outhoornen: maarten: Pit: Nicolaes:
Schagen: en Jan: van: Hoorn: (op margie
stond: Batavia Int Casteel den 13: maart
1684:

Collationeert: accordeert
Int Casteel Batavia den 2:
april 1684:

27

Bantam
Aen d'E. Capitein Harman
dirckx vanden poell en Raat
Aldaer

Per Jagt Romerswael. Erntfeste Manhafte Vrome.

Den 13en: octob. hebben per de geele beer
UE genotificeert dat Romerswael ook
soude volgen om peper aff te halen, gelijk
dan geschiet, en welckers spoedigh retour
wij verwagten te meer UE: brieffe van
17: deser op eergisteren per Inlantsch
vaertuijg bekomen, ons het vent,,
,,bout de gereetheijt van dat grayn, en ook
UE: gestelde ordre naa Sinnigen en
Tanara, als het Sonde van den Sultan,,
,,naar Mosille naa derwaerts, 't quint
soo heen wel gedaan in heen en landen
sijn houdende, om UE met de depesche
van den heer Commandeur lachsmet
sijn geselschap eersdaags haden van

onse

onse Intentie te dienen En Zyt
naa groote godes genadige bewaaringe
toegewenscht van U.E. (onder (stond)
UE: goede vrunden: (en was geteekend)
Joannes: Campsius: Antony: Hurt: Wilhem
van vithoorn: Nicolaes: Schagen: Jan
van Loorn: (op margie stont) (int
Casteel Batavia: 20: maart 1684:

Collationeert: accordeert
Int Casteel Batavia
den 2 april 1684

Batavia —

Aen de Heer Francois Tack President derwaerts vertreckende, Mitsgaders Aen den E. Capteijn Harman Dircksse Wandenpoel Ende den Raedt aldaer —

p.o schip Weltevreden en sloop de Windthont

Erntfeste, Mannhafte, Vroome Discrete —

Dewijle al bij verscheijde onse successive afgesonden advijsen nae Cantam Zeer ende voorgaende, meest desen Jaere, is gesprooken en aengeraeckt, vande wederkomste vanden E. President Commandeur Francois Tack ende nog eenige saken, soo ontrent de E.o als anders mede nae onse Intentie, ende ten meesten dienst de vande generale Comp.e dragen te schicken, ende dat in dienen den persoon desen p.o den schip Weltevreden ten versorgen mitsgaders van onse ordre ten volle geinformeert, soo salder voor dijn E. noghe voor UE., op de ingekomen advijsen alhaer niet veel te vermelden noghte ordinarij vallen, dewijle den Jacht en den nadt alles ten principaelen met aenstaende schepen om te

Soodanigh

Soodanige te schicken en te stieren, als de constitutie
en gelegentheijt van tijden en saken, sal komen
te vereijsschen, daer op ons dan sullen verlaten
maer insonderheijt Zuijden hunne Ed. gesamentl. nadruck.
laten Recommanderen, tgeene dezer zedert, ingevolge belangh
soo het antwoort van eenige voorleden saecken en
desen saecke ontfangen hebben, als andersints
nodig geoordeelt zij heeft geschreven aen te hebben
De ongedienstigheijt daer den Co. sig het nogh na besluijt
in geroerde Ed. soo lange desselve niet eens het de
vast negligeren nog niet finaele zijn afgedaen
geweerde, twijffelen wij niet, of sal nu eenmael geheel
weggenomen werden, met het sluijten en hernieuwen
van een nieuwe Contract, daer toe de commandr.
Jacob als onsen gecommitteerden afgesant te desser tijt
ook is gevolmagtigt om met sijn Hoogh.t te
mogen handelen —
Immiddels sullen de Coopluijden derwaert vander Rhijn
en Jacob Smidts ook al sonder verhinderinge, vande
den Sabandar off andere grooten des majesteits gebon-
staende onder en credit met de Compe. dienen
op te wachten, ende na alles wel te weten, aen den gedrage
voort te setten, ende ons liquide te verseeckeren
soodanigh sulx met goetvinden vanden Commandr. sal
ets gedaen werden, souden de eenige negotie vande
campongs voijagie des Jaers 1682 ondergen.
vander Rhijn, vorgeleide afgedaen, geven ook de
geheel

geslote en vergeeten boecken vande voyagie ten
Compt.e vande generale visite syn nagesien
en alles bevonden verantwoort te worden, en die van
na voegens ons Konings ordre ende tegenwoordige
bevinde vantanisten boeck houden, ultimo aug.o 1663
sullen moeten ingesonden worden, gemerckt dat
de vantanisten boecken van 1662 en 63 eenige uyt
gedeelt hier ontfangen, sulcx mede in verlange tot
nagesien bevonden, met recommandatie aende administra-
teurs, dat sy doch voor de volgende verscheyde boecken
niet weder in verslechtinge off agterstal komen te
geraecken, daer op den D. lata mede syn oogh dient
te laten gaen als mede, tot [doorgehaald] met de liquide schulden
en ontfangen boecken, als anders niet gevolgt, en tot alles
gestelt zyn om de Comp.e soo veel mogelyck voor schade
te hoeden, met waerschouwinge, dat ons alle nalatige
gewoonheden sonder recht te verstaen ——

En volgens de Cap.tn Harmen Vinck's verantwoorde
bevonden en omtrent 9 maenden bepaelde getagh
gunst daer genomen, om syn verlossinge en
[illegible] van daer voor desen en nu wederom
door de D. lata syner nog hulpe doen insenden
soo hebben wy goet gedaen, de selve sulcx te accorderen
omme te blyven met den D. lata bevoegdens bevonden
by aldus te gaen wanneer ter contrarie mogelyck voor
komen, en het sodanig alsdan niet verder onderwerp
gedragen moeten [illegible] als namelyck [illegible]

Vergadert

Coopman Everard van der Schuer als sijnde
opperhooft en gesaghebber sal aengestelt en
geeert werden, in plaetse vangesteijden Wanderpoel
om de saken aldaer waer te nemen, tot de komste
vanden Commandeur Willem Hartsinck, off ander
nader ordre in conformiteijt van het aenstaende
daer over by absentie van Goske in Rade van
India genomen. —

Den Coopman Jacob Snitcaert die voor en nade
doot vand. Sr. Jacobus Verheijn Zal.r aldaer als
2e en mede administrateur dienst hij is geneijgt
hadden wij gedagt daer hij als nog te continueren
maer om redenen soo hij deselve inde versoeckte
demissie zijnde mogen na Bantam gecondescendeert
werden zoude hij, bij die occasie opgestuurt
versocht hebben, en indien niet het contrarie bevonden
te sijn, om het nog te dilayeren als namelijk ook
een gedaen transport en dat alles aen den luijtenant
vander Schuer en hem voorde ons geliquideert is
[struck through] soo hij voort sal
mogen vertrecken, anders Coopman Guillaume vandenhoven
off iemant anders bij den Commandeur daer toe
toe sal te nomineren, als dan de administratie
met de voorsz. Schuer koopen waernemende, tot van
Indiä iemant, afsoo hij daer toe weder genomineert
off gesonden wert. —

Speelman

Sullende Ued. ontrent ook nogmaals gehouden ons vorige ordre bij missive van 7 feb. passo dat geen gequalificeerde ministers buijten ons expressen voorkennisse en consent vandaer sullen mogen extreeren, off dat daer over, de facto sullen gecorrigeert werden. ——

Ued. nademael den raet op Bantam, soo als d' heer de Jongh de instructie inde Commissie vanden Taeck in Sep.r 1682, was gestelt ende gesloten door den tijt nader [illegible] is verandert soo heeft nu om verder alle cavillatien voor te komen desselve tegenwoordig gestelt als volgt ——

d' h.r Francois Taeck president
d' capt.n Herman Dircksz Wanderpoel
d' E. Everard vander Schuur
d' capt.n [illegible] van Aerle [illegible]
d' coopman Pieter vanden Hoorn
d' capt.n Jan Struijs
d' coopman Jacob [illegible]
d' capt.n Nicolaes Feij
d' coopman d' [illegible] David [illegible]
d' capt.n Willem [illegible]
d' Schipper Jan Jacobsz Leman

Van dewelke voorgaens [illegible] desen regeringe vanden 19 d' Jan. 1683, als mede in stede van den na Bantam vertrocken predicant Ludovicus [illegible] d' Heer Jacobus [illegible] mede voor de [illegible] tot bedieninge van Gods woort ende H. Sacramenten afgaen, soo sal de [illegible] als in alle gelegentheden, naest den vander Schuur gerangeert en na sijn [illegible] ook

Ook moeten [illegible] werden, geev. [illegible] de [illegible]
niet onderzocht kan werden, het transport van
[illegible] laete niet sijn Majesteit gedelibereert
is dan gedaen [illegible] schip [illegible] ende
onder [illegible] en esquadron de oorlog schepen, ende
alles wel voorsien, daer hy ook is gebracht de
Chaloup de [illegible], om daer [illegible] te
geven int [illegible] [illegible] gewezen, [illegible]
landen, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ook aen sijn [illegible], ingevolge van
na [illegible] de ordinantie van [illegible] [illegible]
en soo mede off het alsoo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
aen de landen, want het [illegible] [illegible] [illegible]
om daer [illegible] [illegible], en voorde Comp.
niet [illegible] [illegible] [illegible] nog [illegible]
alles [illegible] daer, onder [illegible] [illegible]
[illegible] geen schip [illegible] [illegible] [illegible] daer
gedaen [illegible], soo als dat nagelaten Consideratie
met de [illegible] tot Dwistig geworden werden
[illegible], ende niet het meeste saken
voorde Comp. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nog [illegible] Condities en [illegible]
in [illegible] voorleden, ontrent de [illegible]
des Conincx, om [illegible] [illegible] [illegible]

van

van Seringen, over de beledigingh aen ons volckeren
geschiet, aen ons ter straffe over werden, voorwel
gedaen, endat men te in ontrent die majesteijt
soodanig sal werden reguleren, en dan oock vervolgens
door in gewachtig blijven, dat door sijn rijcx volck
en onderdanen over hunne misdaden sal werden gestraffet,
soo verre die aldaer, in minder off meerder graden mogte
comen voorvallen, gel. met huijsses offe co. sal
daer met oock tijde wel te vadden sijn, met gedurent
het goet vertrouwen, ende confidentie, die hij op onse
natie en met onse ministers was hebbende, altoos
sal blijven duuren, waer toe, en wanneer oock de conduiteurs
onser gouverneurs altoos met goede omsichtigheijt
sullen moeten gedirigeert werden, endat oock Zijne majest.
goede maniere en regeeringe, de wantrouwe tusschen hem
en sijn groten en onderdanen naer het slucht van ons
contract voort allenskens en sachter bij geleden sal
comen wegh te nemen, en hij alsoo sijn vastig rijk door
en moderate regeeringe naer haeren paradijse
nature voortaen in vrede, en welvaren blijven
possideren —

Onse posten en guarnisoenen op Bantam sullen voor als nog
moeten blijven, en soodanigh gedirigeert en verdeelt werden
als den H. Tack met den Co. suz. nader sal comen
beraden, de voor sijne de ordre ter ontlastinge verleent
door hij geregt worden, en meende te dat en met het
interest, van des off geene posten nochtans dringh
vereenicht, dan sonder der vrugt, die meest
voor ... worden, dan sonder der vrugt, die meest

dat

tot hun verlossinge quamen aen te komen, ingevolge [illegible]
konnen geëxcuseert, ende ten Edelheden [illegible] gemoveert werden
geweest mede soodanige Hollantse militairen, die sijn [illegible] daer
ontledig offe ook wel omme niet [illegible] te sijn [illegible]
om aen boort als matroosen [illegible] gebruijckt, ende al voort
van hun geweer ontslagen werden, gelijck [illegible]
het getal van 16 dito requesten mede aen, die [illegible]
gedragen van het ontslag vandat volck verzogt om
haer dimissie sijn toegekomen, ende door UEd. nader [illegible]
konnen g'examineert, mitsgaders na bevindende de billickheijt
gegeven werden, de voornoemde die de ge-adresseerde
vanden [illegible] residerende Capiteijn [illegible]
gemeest sijn ontnomen, [illegible] ondertusschen ordre voorhanden
gegeven in plaetse van 9, voortaen maer [illegible] de
klaer bevonden, ende aen nu nog 8 weder kregen
souden nog mede voor schadel. geweest te sijn, ende dat
het voor 's Conincx [illegible] eijgen [illegible] saecken, die
de andere onderdanen in billickheijt [illegible] ende afsonnich
afvordig, maer tot sig genoegh bemanden, [illegible]
U. [illegible] sig met nader [illegible] te informeren
ende oock van sijne [illegible] ende [illegible]
bequamelijck [illegible] gedienigden [illegible]
genoegh vanden [illegible], [illegible] vande Compe. [illegible]
vant [illegible] mitsgaders [illegible]
voorden [illegible], [illegible] compe. ende [illegible]
vaste [illegible]
[illegible]

off 't beginsel van dien ofte tot vele p:s Canto men andersints
voor onderwege vinlight. de meeste vande tien bevinden
hebben dat voor de sal af [illegible] en doen valideren
Item ooc omtrent ter reguard der e[illegible] op
Bantam remonstreerde mede Sultan abouchers en
insgelijx aende Javanen, woonende onder ons gebiedinge
en soo verre aende revier van Tangaram of Sabakan, en daer
omtrent niet landstreken, soodanig sijn 't daer gegaet
eenders by mond van ons ministri en [illegible] bevinden
weder sijn geinformeert, den [illegible] en steden verbreiden
der vrede landen [illegible] [illegible] [illegible] dat nu na
hetzelve van [illegible] [illegible] dat alle [illegible] gedempt
onderdanigh des Conincx en [illegible] [illegible] volcomen
[illegible] sijn, [illegible] wat sie [illegible], [illegible] daer
omtrent mede met [illegible] [illegible] bij des Comp:e
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] maer niet en [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
van 't [illegible] van 't [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
en oct:r des voorgangs [illegible] voor den [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] en [illegible]
in wat meerder quantiteyt doch [illegible] [illegible]
[illegible] ordre van de Comp:e in [illegible] [illegible]
[illegible] daer af by ons [illegible] van 29 dezer a:o [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] van [illegible]
der [illegible] [illegible] ende publicque [illegible] by
[illegible] [illegible] nog [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
gemeynt, ende dan niet [illegible] [illegible] soodanig [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], mitsgaders den
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] soodanige [illegible]
[illegible] ende den [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], als na [illegible] [illegible] [illegible]
Doet

door hun, de volgens onse meedelinge gegeven last
sal bevonden werden [illegible] ende waer af wy van
de verdelinge en [illegible] by memorie willen
verwagten, en soo mede dat de fiscale alsins na sijn
beste alle moetwillige en particuliere handelingen
sal helpen reguleren, om ons goede daerdoor voordeel te
genieten, insgelijcks ook door de gesaghebbers de [illegible]
[illegible] als nu in sijn ampt [illegible] geordonneerd
geen dan ordonnantie, [illegible] met die instructie dat nu omtrent
de jaerlijcx regeringe en het regeerende van [illegible]
gebied en [illegible] omtrent haer onderdanen in't bijsonder
als andere niet disreputie, en voor [illegible] van
de [illegible], off andere [illegible] gaen tot vervullinge van
alle nodeloose moeijelijckheden want met de [illegible]
omtrent [illegible] handelen van [illegible] [illegible]
[illegible] wat mag voorts geen, geduerende dien
[illegible], de geheele regeringe, ende Coninx [illegible]
op effecte [illegible], de onderneminge met de dogter
van Mangiran Tougia voor onse gedaen is [illegible]

6 de voornaemde van [illegible] nu in [illegible] sal
afgehaelt werden, de als tot voldoeninge van [illegible]
voor geld afgestaen als komt te raken, geene dan nu nog
gelden [illegible] [illegible] schepen ende
verstreckt volgens factura tot [illegible] 33990.6
de tot [illegible] in ——

10000 [illegible] in 2 [illegible]
2. kassen [illegible] van de Commandr Jack
2 kassen voorsz
2 kisten [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
6 [illegible] [illegible]
100 lb [illegible]
100 lb [illegible] [illegible]
1 [illegible] [illegible]

60 ps. catechismusboecken van Bouwman
1 do. van Ursinij
1 predicatie boecken van Vanderhagen
20 ps. oeffeningh der godtsaligheyt
1 aem rinse wijn sal nagesonden werden
2 vaten meel
1 vat [illegible] bier in [illegible] vanden Commandeur
1 vat Hollantsche boter
½ aem [illegible] olij
½ aem azijn
12 [illegible] naer [illegible]
voorts nog eenig [illegible] gereetschap bedragen
bestaende uyt de ongelden als boven

Daer niet nog bevonden dat Ed. [illegible] besteden by niet
gesonde burg sal syn [illegible] andersints door UE.
[illegible] kan [illegible] dan [illegible] werden, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], oock [illegible]
[illegible], of dat het beter [illegible] ende by die
[illegible] nagesien kan werden. [illegible] ons
vande [illegible] nagesien kan werden der Classis olij voorleden, dat die
[illegible] nadenckinge vanden Hr. Bort Zal.r daerinne [illegible]
is, alsoo [illegible] niet konnen [illegible] soo qualyck dat men gaern
tot [illegible] daer het niet [illegible] konnen gedaen
worden, want ons tot de groote consumptie [illegible]
[illegible] die [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] van [illegible] [illegible] tot [illegible]
[illegible] by [illegible] [illegible] men [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] tijdt af [illegible], [illegible]
[illegible] tot [illegible] [illegible] [illegible] dan
[illegible] by [illegible] [illegible],
[illegible] sal [illegible] by [illegible] [illegible], [illegible] kan men voorts [illegible]
[illegible] daer tot [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] als de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dan [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible]

des geraeckt int regaerd vande [illegible] en machten der selve
tydig ordre van hier sal moeten volgen en [illegible] worden

Immiddels dat den Staet daer omtrent bysonder op syn
[illegible] na Cormandel soodanige ordre by memorie
sal werden bestelt, en naerdat als hun by bevinding onse
memorie, en ondervindinge vanden bestant gunstige be-
onsen nader approbatie voor meeste t'welst vande
Comp.e sal ordonneren agten bevinden —

De achterblijvende goederen en [illegible] van [illegible] verpackt
vergaderen inde fluyt de Voorsichtigheyt a° passato, bevinden wy
met sich de selve [illegible] voor andere [illegible] syn geweest
om reden van hare leccagie, en lang leggen als anders,
sulcx dat voor dienmael soo passeren sullen, sonder den
Coopman vanden Schuur ont [illegible], daer alle
schulden egter op daerom door den Slage, ende de Comp.e
brenghen ruyms schade geleden is, en soodanige extra
ordinaerheyt, [illegible] [illegible] [illegible] nu [illegible] geleerde
niet tegenwoordig soo om goede materie dat se [illegible] voor
lang [illegible] in de selve lange maenden al wy niet
achterdige syn, bevinden verder ruyms schult der [illegible],
S[a]. [illegible] [illegible] om ter Comp.e [illegible] [illegible], maer
anders en naeder sal onse ordre op [illegible] van
dinge gedaen by door de selve [illegible] [illegible], by door
de administrateurs aen haer [illegible] [illegible]
en in het [illegible] [illegible] blijven

Ingevalle het [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible], noch agten het als nog [illegible] souden
syn, en souden dadelyck, nog 2. [illegible] hier
vanden Cormandel, en een [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

peper waer off nog niet gesproocken is, die sal ons
mede niet te oppas comen, ende met de pangaran
patta nagara off andere alle wee mogen gecontracteert
werden, tegens - - gemelte prise accordeeren, off
soodanigh de V. Taek dat met den Co. almede naest
sal [illegible] en comen houdende voorts ons met de gegee-
vens vande coopman vanden Schuur wegens [illegible]
van eenige duysent spaense realen voorleden Jaer
[illegible] de oude compagnie [illegible] [illegible], en [illegible]
prejuditie vande [illegible] gemeijnde en gestelde prys
van 16 Rxs [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] en soo
niet wel gedaen, off iets van 10 pr. cento voor
ondervinge vanden [illegible] [illegible] niet de [illegible],
[illegible] bevonden, maer de 2 pr. cento in calculatie
voor deckinge van [illegible] [illegible] dat deselve niet na
proportie gedeelt, want die [illegible] [illegible] volgende
verklaringe vande [illegible] dese [illegible] [illegible]
dan 6 pr. cento by [illegible] alrede [illegible] gecalculeert, en
daer [illegible] noch niet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
het [illegible] [illegible], soo dat men [illegible] [illegible] [illegible] van
[illegible] (dat men) [illegible] soude [illegible], (soo [illegible] niet gelangt
[illegible] [illegible] [illegible] ingesonden [illegible] [illegible])
dan [illegible] met het [illegible] ondervinge [illegible] 9 a 10
pr. cento rabat soude [illegible] [illegible] —
Dat [illegible] [illegible] [illegible] geslagen [illegible]
[illegible] [illegible] gesonden werden [illegible], en deselve [illegible]
de [illegible] vande [illegible] militie [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] ontfangen, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vanden [illegible] [illegible] souden
[illegible] [illegible] [illegible] door [illegible] voorkominge van
[illegible] [illegible], en [illegible] [illegible] [illegible] —
[illegible] [illegible]. —

De

De adm^r. vande grote en kleene Cassa op Bantam, soo
door de vanden Schuur jongst daer aen S^r. Smient
gestelt, daer over overgegeven heeft, gaen en [illegible]
d'E^r. Tack [illegible] hier nevens [illegible]
ieder nader [illegible], die syn E. in [illegible]
van bequame gecommitteerdens nader van alles [illegible]
kennis [illegible] doen, en besloten de vanden Schuur en
Smient alle oude saken voor [illegible],
liquideren, om den mensen op nieuw daer in
verderom niet [illegible], [illegible] dat S^r. Smient
bij verschillinge [illegible] gekomen [illegible]
[illegible] dat hij daer nog niet mogte [illegible], [illegible]
jongst gedane ordre aen alle Indische comptoiren
vanden Jaere 1670, en 1679. [illegible]
[illegible] en 2^e. administrateurs moeten [illegible], en
soodanig haer dienst gereguleert worden, als [illegible]
ordre [illegible], en hier nevens pro memorie sal [illegible]
syn [illegible] bijgevoegt [illegible] van den ordre onder
dato 20^e. aug^o. des Jaers 1678 [illegible]
Jamby gegeven, mitsgaders van den resolutie der Hoge
regeringe onder dato 12^e. augusty 1678 [illegible]
gevallen. ——

Hier by gaen 2 requesten, eene van [illegible]
[illegible] op Bantam, om [illegible]
de E^r. generaal Speelman Zal^r. [illegible]
[illegible] E^r. Tack [illegible]
[illegible], dat [illegible]
[illegible], of syn persoon [illegible]
[illegible], [illegible] hier sal [illegible] syn, [illegible]

Syn

sijn de mogen opkomen om hier van sijn dienst niet
malcanderen bale en schrijven gedient beraden

Voor ander is vanden Chinees bello bij de Heer Schouten
Jacs. geprojecteert, en geordonneert gemaeckt a° pass° met
2. sijnes vaertuygen in compe. van onse voornaemste
voorgenome verstreckinge naer Canton sijn, om compe.
saecken daer van behoorlijck vervorderen, sijnde niet voort
gegaen, om dat den ter ordre van sijn Ed. Jacs. tot nog
vaerdigheyt op eygen kosten daerop gemaeckt sijnde, soo [illegible]
hij wat soulaes vandie schade, die voorgaets den
geheele, bewaert geconsumeert, en welke verschulde dat
gage is, ende den Jacob bevestende met intentie
en recommandatie dat men die man voor sijn vergoedt
nagaen wat iets bevonden sal mogen laten komen ofte bestedig
soodanigh, en indien het eenige compe. prejuditie off
laste sal mogen geschieden, en voorts na sijn comport
bevinden daer van derect gheordeert &ca.

Den capiteyn monsr. Jacob de Roy versoeckende verzoek
tot dringinge van vrijgaen sijnes particuliere affaires
op deser na Canton bevoed, heeft men sulx geconsenteert,
met intentie echter na schrijven van die noodicum sal he
nugge keeren, om sijn saecken voorwaerts bevorderen
d' officieren den verlangde van noden mogen weesen
geer. wij dan sulx den Staet voort aenstonds laten
met wat saecken desen onse commissie vande Hr. Jac.
als onsen wegens afgedaen ende hiervan alsoo nadien
ende Cabar waernemt sal diens voorwaerden, dat sijn de
seer genoeg worden bemaniert en met [illegible]
sancte [illegible] besloegen met hope van god succes van
saecken, ende den onsen in middel gegarde [illegible]

En

En gedencken aende Mayesteyt hooghgedachte sulls
bevonden werden, dat wy van syne hoogh.te vrundschap
& affectie syn genaegende, midtsgaders ook syne genegen
heyt continueert van vaste alliantie vrund & bontgenoot
schap, dat ook voorts gedagte nu met den staet
vermindert en geslooten sal werden, op dat daermede alle
misverstandigheden mogen weggenomen wesen, de voorende
meer de staenden geen nader recommandatie tot determin
ge vanden dese [illegible] tot aen onse konige en dese nader
ordre en tot alles dijen genoegsaeme versekeringe om
syne Ed. alsint tendiende vande comp.e te verschijnen
verzoecken, en gehoorsaemt [illegible] conforme van
credentie sur reguarde des Commissarissen & vant ampt
wy geloven als andere vrind [illegible] op syne Ed.
persoon ge[illegible] ende deselve, omme nyt de
tid voor gecombineerden naer alsoo tot dese en geene
gelegentheijt sodanige nachte ministers vermogen bleven
als onse instructie en ordre syne Ed. aenbevolen is
mede brengende. —

Gelijck aende tot desselfs suite en tendiende vande comp.e 30
stuks soldaten onder den luytenant Adolf winkelaer
volgens bygevoegde naem rolle, om by dan [illegible]
off [illegible], ofte met syne Ed. [illegible] brengen, dan
men met den dienst vande Comp.e [illegible]
[illegible], [illegible] vande [illegible] vander [illegible]
& vanden [illegible], als mede onse capt.n der [illegible]
[illegible] voor [illegible] vandenaer [illegible] gedaen
dat [illegible] d'Ano. [illegible]
[illegible], en [illegible]
[illegible] nader ordre [illegible] ook [illegible] syne E.

[illegible]

vorder sullen moeten na Batavia keeren, Eendrachtig
de meyning vanden Coopman vanden Hoorn
als gevolgt van de voorgaende. ——

Verclaeren de voorgenoemde ondergeteeckende requesten, geeft de
nog een van weder Jonge dogter omtrent 3 jaers
van Batavia om begeerde sijnde gagie van haer overleden
broeder Zacharias Janss. [illegible] gevraeght onder capiteyn
van de Jonck, eenige dagen voorleden, omdat haer
vermogen lenige sijn, off haer raede bij daer van [illegible]
sonne kennis gemeendt —

Gedaen middag als hier kennis onder ons onder desen gegeven
met de Cruysse van 26en deser, deweyl niet anders van
beleggen, als dat na ontlossinge van sijn geldt sal
den [illegible] weder stads vermaent waeren, ende [illegible]
voorraedt vandat gedaen hoedig verdragen afscheiden
Eendrachtige [illegible] onderstont met goeden raemde
was geteeckent J. Camphuys, A. Hurdt
W. v. Outhoorn, M. Pit, N. Schagen
en H. v. Hoorn, ter zijden stont Int Casteel
Batavia den [illegible] maent 16[illegible]. ——

Gecollationneert Accordeert.
Batavia Int Casteel den [illegible] mey 16[illegible]

Bantam

Den Gouverneur Generaal
Johannes Camphuijs, ende de
raden van India schrijven desen brieff uijt
een suijver en oprecht herte aen
paduca Sirij Sultan Abdul Cahaar
aboe nasar, wettigh ende regeerende Coninck
van en over de landen van Bantam, mede
alle het geene die daar onder sorteeren, met
toewenschinge dat hij deselve nog vele
jaaren in ruste en gesontheijt mag besitten
ende met genegtigheijt beheerschen, sonder
te vergeeten de weldaden die hem deselve schepper
van hemel en aarde door middel van s'Compes
hulpe en bijstand soo kenbaarlijk heeft
bewesen, ende dat in een tijt wanneer
hij van buijtenlandse vijanden en sijne
rebellige onderdanen seer benauwt ende
tot ter dood vervolgt was, jaa als alle
menschen geen anderen staat konden maken
dan dat hij door deselve sonder sijn voorweten
digt mede t'ondergebragt, twelck wij aen
den almagtigen Godt nae sijne oneijndige
wijsheijt verleent en het anders beschickt
heeft, en die daar voor ook toekomt
lof, prijs, en danck van nu tot in alle
eeuwigheijt

Ende nadien de voors. trouwelose vijanden
en rebellen nu genoegsaam door s'Compes
wapenen verstrooijt, gedempt, mede besorgt
zijn, mitsgaders paduca Sirij Sultan
uijt sijne swarigheden gered, mits de
Coninckl. kroon van sijne vooroudere
rechten mede bevestight is, soo en konnen
den Gouverneur generaal, mede de raden
van India niet naerlaten paduca
Sirij Sultan daar mede gants

vriendelijk

vriendelijk en broederlijk toe te wenschen
veel geluk heijl en segen onder vast ver-
trouwen dat hem noch sijne naerkomelingen nooijt
uyt de gedagten sal gaan de bereijtwillige
en kragtdadige hulpe vande E: Comp:e
die deselve niet alleen met importante
sommen gelts, maar ook het leven van een
groot getal harer beste soldaten en dappere
mannen gekost heeft, ende gevolgelijk
dat Paducca Sirij Sultan ook altijt
oprecht ende getrouwelijk sal naarcomen
de vrijwillige gedane belofte en
toeseggingen, door hem bij brieven
soo aende gouverneur generael ende
raden van India, als aende majoor
Isaaq de St. Martin, sijn gedaan, ende
aende welke de gouverneur generaal
ende raden van India, daar ook int geheel
blijven vast houden en sekerlijk sullen
op vertrouwen, gelijk sij dan ook geensints en
twijffelen of Paducca Sirij Sultan
in den staat daar in hij sig door Comp.e getrou-
we hulpe nu bevint, sal deselve sijne
vrijwillige gedane beloften, toeseggingen
en verbeteringen ook ~~[illegible]~~ renoveren
mitsgaders bekragtigen ende gestand doen
om het werk te bevorderen ende te
verkrijgen als mede om het oude bond
van vrede en vriendschap tusschen Batavia
en Bantam te vernieuwen, en deselve
mede te amplieeren, de gouverneur
generaal ende raden van India goed
gevonden hebben te gebruijken [illegible]
den Commandeur en president Francois
Tack, wien Paducca Sirij Sultan
seer wel bekent is, en soo wij vast stellen
ontwijffelt de voorgenoemde verhandelingen
te aangenaamer sal sijn, omdat hij
verscheijde reijsen voor de behoudenisse
van Paducca Sirij Sultans persoon

ende

Ende deselve rijk, sig niet ontbinden
heeft sijn lijff en leven ingevaar gestelt
Ende sal hij nu ook bij monde aen
padücca sirij sulthan verbekeningh
komen doen, van des gouverneurs generael
ende de raden van India toegenegte
genegentheijt, ende toe het sij haar den
welstand van padücca sirij sulthans
persoon, coninckrijk en onderdanen
laten ter herte gaan, gelijk daarvan
de menichte van daden voor al de werelt
tot onwedersprekelijke getuijgen konnen
ver- strecken, en ook niet min dienen
tot een seer klare bewijs dat de gouverneur
generaal ende de raden van India
hare gedane beloften aen padücca
sirij sulthan getrouwelijk hebben
naargecomen ende in aangaande ingeen
gebreecken gebleven sijn, verwaghten
sij vertrouwen dat padücca sirij
sulthan van sijne sijde insgelijx sal
doen, op dat de vreede en vrindtschap
tusschen Batavia en Bantam bestendig
blijven, en so lange duuren mag, als
son en maan die twee heerlijke en
wonderlijke ligten haar glans en
luyster aen het aartrijk sullen
komen mede te deelen

Ende verwijle padücca sirij sulthan
abdul calaan abul nabar uijt
het schrijven van sijn alhier residerende
ambassadeurs pangerang aria diepa
ningrat al ter kennisse gekomen
sij het overlijden van den heer gouverneur
generaal Cornelis Speelman s: m:
als mede van den oud heer generaal
Balthasar Bort, soo vullen de
tegenwoordigen gouverneur generaal

ende de

Inde de raden van India daar van bijde
niet anders seggen dan dat het is gewisse
de aanbidders willen vandenselve kerpen der
Kemels neffens den aarden, die alle menschen
schuldigh sijn haar gewilligheijt te onder
werpen

De brieven die door Paducca Sirij
Sultan nu sedert verscheijden tijt aan den
afleden gouverneur generaal Cornelis Speel
man L.M. sijn geschreven, heeft den selven
successivelijk beantwoorden door den
Pangeran Aria Diepaningrat, uijtgenomen de
laatste die hun door Aria Sinna
Wirarana aangebragt is, op den 27 October
des voorleden jaars 1683 nevens een
secretaris of maar 13 dagen voor het afsterven
van gemelte sijn Edt L.M. ondertusschen
het ook is geweest van Paducca Sirij
Sultans goetheijt te vragen, benevens
desselve brief tot een teeken van genegent
heijt te senden 32 blanke witte peerden
en 5 koebeesten, soo doen de gouverneur
generaal ende raden van India Paducca
Sirij Sultan daarvoor hertelijcken bedancken
onder betuijging dat haar deselve schenkagie
seer aangenaam is geweest

Naderhand hebben wij den 8e van de laatst
gepasseerde maant februarij deses lopende
jaars hebben de tegenwoordige gouverneur
generaal Joannes Camphuijs ende
raden van India uijt handen van Aria
Saeta Widja Sraja ook ontfangen den
laatsten brief van Paducca Sirij Sultan
die de gouverneur generaal ende raden
van India mede seer aangenaam is
geweest en waarop tot antwoord dienende
dat het den god almagtigh belieft
heeft de voorleden gouverneur generaal

en

en directeur generaal uyt den werelt
te rucken, welke droevige dood uyt dit
vergankelijkes tot het eeuwige leven overte
brengen, Padicca Sirij Sulthan
daarom geen minder betrouwen op d'E.
Comp.e belooft te stellen, als voorheen
vermits den gouverneur generaal
Joannes Camphuys, ende raden van
India geen andere gedagten ofte
meeningen hebben, dan om met Padicca
Sirij Sulthan te onderhouden een ware
oprechte, en onverbreekelijke vriendschap
mitsgaders tot welstand van desselfs persoon
en Coninckrijke, alles te verrigten
ende tot te brengen wat doenlijk en
in haar vermogen sal wesen daar
Padicca Sirij Sulthan vertrouwende
op gerust blijft te zijn

Onder bovengemelde gedane beloften van Padic
ca Sirij Sulthan abdul Cahaar abu
Nasar de beste en perfectste manieren
nader te sien, en te worden betragtigde
ende dan ook met eenen het oude verbond
van vrede met vriendschap tusschen
Batavia en Bantam, met eenige nodige
bijvoegingen ofte vermeerderingen op de selve
wijse te vernieuwen sluyten ende maken
hebben den gouverneur generaal ende raden
van India gequalificeert en geauthoriseert
den bovengemelten commandeur en president Francois Tack als
mede den Cap.no Karnerdu drooge Wardenaar
ende den coopman Doede van der Schuuren
geassisteert met den Cap.t de Maldijks
van abdul Bagus, en nog eenige
andere persoonen van aanzien, die welke
Padicca Sirij Sulthan dan als onse
deputes genomineert, en afgevaardigden
uyt kragte van deser ample commissie
aan haar verleend sal believen aan te nemen
en daarvoor te erkennen

Den

Den gouverneur generaal ende raeden van India, senden in handen vanden Commandeur en president Francois Tack ter navolginge van 't schrijven dat paducca Sirij Sultan ter selver met een goede genegen handt believe aen te nemen namentlijck —

1 stuk scharlaken l:a 53 ½ @

1 stuk purpere? perpetuaan l:a 48 @

10 stuks ingewerkte perpetuanen

2 stukken Cardaans met goude bloemen

2 stukken brocaden of stoffen goudlakens

3 goude stukken } alegias

3 stuks silvere }

20 stuks armosijnen diverse coleuren

20 stuks [illegible] als voren

25 stuks fijne mallemollen

2 stuks Cunstige snaphaan roers —

2 paaren d:o pistolen

Gegeven int Casteel Batavia op 't Eyland groot Java op den 24 dagh vande maand Maart int jaar 1684, onder stond De gouverneur generaal van India was geteekent Joannes Camphuys ter sijden stond 's Comp:ies zegel in rooden lacke gedrukt, daar onder ter ordonnantie van hoogh gemelte haar Ed:e ende was geteekent Jacob van dam Secretaris

Recollationeert accordeert Batavia int Casteel,

Joannes Camphuijs Gouverneur generael, mitsgaders de Raden, wegens de generale nederlantse geoctroijeerde oostjndische Compe. in India, allen den genen, die desen sullen sien offe hooren lesen saluijt, doen te weten

Dewijle den wettigen Sultan ofte Coning van Bantam abdul Cahar abou nazar, door s'Compe. hulpe en bijstande nu genoegsaam van sijne vijanden en gerebelleerde onderdanen verlost; mitsga=ders op den throon van sijne voorouders hersteld is, ende ter dienvolgende van s'Compe. belang en aengelegentheijt sij, te besorgen dat den gem: Co: van Bantam in desen sijnen jegenwoordigen vrijen staat, bij den duijdelijckste acte aan d'E: Compe. werden come te verniuwen de beloften, wegens de vergoedinge vande te dragen lasten en onkosten, tot sijne assistentie, ende van meer andere giften, octroijen, privilegien en vrijheden door hem bij verscheijde brieven aan d'E: Compe. gedaen: en dat ook nodig geoordeelt sij

ende

met deselve te vernieuwen, en omtrent
eenige poincten, tot wederzijts genoegen en
gerust heyt, te ampliëren, het oude verbont
van vrede en vrientschap, tusschen d'E: —
Comp.e ende het coninckrijck van Bantam
inden jare 1659. gesloten en gemaeckt; tot
uytvoering ende verrigting van 't welcke
dan voorsz. rijck comt te vereijsschen
een gequalificeerde, ervaren en bequaem
persoon; Soo ist dat wij bij resolutie —
van desen loopende maent maert goet ge=
=vonden ende vast gestelt de persoonen daer toe
als onsen expressen afgesant te schicken
den E: Commandeur en President Francois
tack mitsgaders benevens denselven
te committeren den Capitain Hermen
Dirckz: wonderpoel en den Capitain
Everard vander Kruijs: en daer d'E: gesa=
=mentlijck te qualificeren, gelijck geschiet
bij desen, omme vanden gem.t Padicca Sirij
Sultan ofte coning van Bantam te
mogen ontfangen ende vernemen soda=
=nigen ~~acte~~ van nader bevestiging sijnde
grandtbrieven als hier boven daer uytgedruckt,
als mede om met den selven ende de grooten
van 't rijck het voorm: oude verbont van
vrede en vrientschap te vernieuwen, —

seijsen

kuysten en met hunne onderteikening te
bekragtigen, sodanig als ter wedersyts
geen twyffel nodig en gebruykelijk is; dien=
halven versoeken wy den gem: regerenden
Sultan abdul cahaar abon nazar, koning
en al de grooten van Bantam, mitsgaders
alle onse wedersz geconfedereerde vrunden
en bondgenooten die hun mogten ontmoeten
ofte voorcomen, den heeren heer Francois
tack en nevens dien den Capitain
Vanderpoel, en Coopman vander Keur
als onsen expresse afgesant en gecommit=
teerdens te willen aennemen, agten,
aensien en erkennen; stellende het gem:
door haer met den Coning, ende die vande
regeringe tot bantam uyt onsen name
voor besloten, by ons ook voor gekeurt,
en geapprobeert, mitsgaders geratificeert
werden: ordonneren en bevelen wijders alle
respective hooge en lage ministers, officie=
=ren, vasalen en onderdanen vanden Nederlandsch
staat ende de generale Comp:s in India, den
meergem: hr. Francois tack en syne byge=
=voegde gecommitteerdens daar voor te
respecteren en gehoorsamen; mitsgaders met
raad en daat int uytvoeren van haere opge=
=legden last naa uyterste vermogen te adsisteren,
ingevolge vanden eed, daar mede een ygelyk
aan de generale nederlantse geoctroyeerde
oost Indische

der Indische Compe: verbonden is, de vrije
vaert hebben den dienst ende van deselve en tot
continuatie van den vaste ende oprechte
vrede, vrunt en bontgenootschap, tusschen
Batavia off 't rijck van Jaccatra ende het
Coninckrijck van Bantam sodanig hebben
verbonden te behouden. Gegeven int
Casteel tot Batavia hooftvestinge van't
Coninckrijck Jaccatra op 't eylant groot
Java desen 29 maert 1681. Ter zijde
stond, 's Comps.e zegel in roode
lacque gedruckt en daer
onder ter ordonnantie van
haer hoogh Ed.e en was geteij-
kent Jacob van Dam secret.s

Poincten en Articulen, op dato ondergeschreven, gesloten ende geteekent, tusschen den Ho. Edle Heer Joannes Camphuijs Gouverneur Generaal, en de Edle Heeren Raden van India, wegens de generaele nederlantse Geoctroijeerde Oost Indise Compe mitsgaders Paducca Sirij Sulthan Abdul Cahaar Aboe nazar, en sijne naaste Raden, dienende tot Ampliatie en Renovatie, vant Tractaat van vrede en vrintschap op den 10e July 1659. tusschen de voorsz. Ho. Regeeringe van India ter eenre, en Paducca Sirij Sulthan, en de Grooten tot Bantam ter andere zijde opgezigt, luijdende als volcht,

1.

Eerstelijk worden vernieuwt ende voor gerespecteert gehouden, alle de Poincten en articulen, gelijk als in desen g'incorporeert dewelke tusschen den

tusschen den gouverneur generaal en de Raden
van India tot Batavia ter eenre, mitsgaders
Paducca Sirij Sultan, en de grooten tot Bantam
ter andere zijden, door tusschen spreken der
Jambijse gesanten op den 10.e Julij 1659. zijn
geaccordeert ende gesloten, die de gem.te Contrac=
=tanten beloven voor soo veel deselve, in desen
niet en zijn verandert, heijlig en onverbroken
te onderhouden, ende te doen onderhouden, sodanige
als tusschen twee nabuijrige vorsten, en weders
landen en territoiren aan malkanderen gelegen,
ende gedeclareert, sijn, betamel. is, ende behoort,
procurerende de een des anderen beste en
voordeele, en stuttende elkanders nadeel en
verderf, soo veel in ijders vermogen is, belovende
den gem.te Sultan daar benevens dat hij aan de
vijanden vande Comp.e noijt eenige hulpe ofte
bijstand, tzij met wapenen en oorlogs gereetschap
of levens middelen zal toebrengen, nogh ook
tegen de vrunden en bondgenooten vande Comp.e
en wel speciael den Sousouhounang of
de princen van Cherribon eenige offentie, of
hostiliteijt zal plegen, maar de ruste en vrede
op het eijland Java in alle manieren, soo veel
in hem is sal trachten te procureeren

2.

Ende op dat de ingesetenen wederzijds te geruste
mogen

mogen wesen, en bevrijt van alle moorderijen
en stroperijen die inde bosschen en ruijgten
door quade menschen souden konnen geschieden, Zoo
sullen die van Bantam niet vermogen te
komen op den bodem van Batavia, noch in
eenige rivieren ofte kreecken van deselve
anders dan tot Batavia selfs, of ten waere uijt
eenige noot, noch ook vande andere zijde
die van Batavia op den bodem van Bantam
ofte in eenige rivieren ofte kreken van deselve
anders dan tot Bantam selfs, off ten waere
insgelijx uijt noot, en beijde ofte wederzijds
versien met behoorl. passe, of dat als vijanden
sullen mogen worden aangetast, gevangen
genomen, ofte soo haar te weder stellen dood
geslagen, sonder dat dese vreede daar door
geviolleert, ofte verbrooken zal worden.

3.

Ende op dat men seekerl. weten magh hoe
verre de limiten van een ijders heerschappije
en territorie sigh komen uijt te strecken, soo is
als van outs verstaan ende geconvenieert, dat
deselve sullen worden onderscheijden door de
Rivier van ontong Java of anders Tangerangh
vande zeekant af tot in en over het geborgte,
te verstaan van d'eene zee tot d'andere, te
weeten tot zoo verr de Rivier loopt, met al sijn
boghten

boghten en kraenkeden, en dan voorts op de regte streek van 't Lijsder en noorder tot in de Zuyder Zee toe, met dien verstande nogtans, dat de geheele rivier van ontong Java of Tangerangh met de grond en bodem die se nu heeft, of namaels souden mogen maken, sal verblijven aen de Nederlandts Oost Indise Comp:e, dewelke ook in vollen eijgendom sal hebben en blijven besitten 600 roeden lands aen de west sijde van de selve rivier, te rekenen van ons tegenwoordige vestinghe Babakan aff tot de mond ofte den uijtgangh derselve in Zee, en sal tot boven dien de Comp: ook vrijstaan aen de gem:te sijde der tangeranghse rivier, soo verre deselve van de gemelte ons vesting na boven en te landwaert in loopt, en voorts tot aan en inde Z. Zee te maken en op te werpen, soodanige Paggers ofte vastigheden, als tot weeringe van alle geweld, die haar daar souden konnen ter neder te setten, sal bevonden worden nut en dienstigh te zijn, sullende des niet te min de Bantamse ingesetenen deselve rivier, soo tot de visserije, als ten behoeve van hunnen landbouw mogen gebruijken als voor desen, dogh evenwel met dien verstande, dat degeene die deselve nijt de Zee willen komen frequenteren daar toe

sullen

Zullen moeten hebben, een passe van
d' E. Comp.e —

4.

Ingevalle (dat god genadel. verhoeden wil)
eenige schepen of vaartuijgen van d' E. Comp.e
of hare onderdanen, mitsgaders van de Coninck
van Bantam of syne onderzaken, de een op des
anders stranden, bij op dit eijlant Java off
Sumatra, soo verre een ijgels. voorts. gebiet
strekt, moeten komen te breken ende verongelu-
cken, sullen d' wederzijdse subjecten daar aan
d' behulpsame hand bieden, en naar uijterste
vermoogen sorge dragen dat geene vande
gestrande goederen, bij Coopmanschappen of
provisien, hoe gering het ook zoude mogen wesen,
werden weg genomen, gestolen of verstoken,
op dat de ongeluckige eijgenaars van verdere
schade bevrijt moogen worden, verblijvende
aende discretie vande Coninck en vande Comp.
respective om aende noodhulpers na de maate
van hare gedane assistentie een redel.
beloninge toe te voegen.

5.

Ende alhoewel de voorgem.te Comp.e uijt den
hoofde, en zedert het maken van het voorsz.
Contract vanden Jare 1659. over veelvuldige
overlasten

overlasten, schaden en vexation, nochmeerder pretentien zijn geboren tot lasten vanden Coninck en het rijk van Bantam die inden Jare 1680. inde onderhandelinge met de Bantam=se gesanten alhier duijdel. en claar zijn aangewesen, en op ijder articul geannoteert buijten en behalven het geene dat uijt den hoofde vande massacre en roof door den Pangiran Aria Souria, en zijne Complicen in Comp.s logie tot Andragirij geploeght, met het vermoorden van het opperhoofd Jan van Assendelft &c.a, bij uijt de naargelaten middelen vande voorss. moorders, en spoliateurs, of andersints aande Comp.e moet worden geresititu=eert, monteerende t'een en t ander al een importante somma, soo is nogtans dat d'E. Comp.e hoe seer daar toe alesints geregtigt, ten insigte vande geledene schade der Bantamse Ingesetenen, gedurende den oorlogh niet van meeninge is den gemelten Coninck en Rijck met de volle restitutie te belasten, maar deselve te moderen, tot een somma van 12000: rd:s Zijnde geen twintigste gedeelte vant geene d'E. Comp.e rechtmatigh soude konnen eijsschen, met die insichtinge noch daar en boven, indien den

Coninck

Coninck sigh tegenwoordigh onvermogent
mochte bevinden, om het selve in Contant te
voldoen, de Comp.e sal soo veel te gemoet
komen en toestaan, dat de voors.e somme tegen
de peper tollen magh worden ingehouden,

6.

Ende bij soo verre na 't sluyten ende ratificeren
van dit Contract, eenige lijfeijgenen, doot slagers,
of andere misdadigers of overtreders vande
wetten en placcaten vande Comp.e, of ook
wel particuliere schuldenaars en bancqueroetiers,
sonder onderscheyt van persoonen of natien
van hier of elders uijt Comp.e gebiet naar bantam
of andere plaetsen onder des Conincx jurisdictie
quamen te anfugieren, die sullen aanstonds
in verseekering genomen en aan des Comp.e
ministers tot Bantam worden overgegeven
sonder te mogen worden op of aangehouden,
onder dekmantel van besnijdenisse of te
anders, hoe het ook soude mogen wesen, verbin-
dende sigh den gouverneur generaal en Raden
van India van haar sijde van gelijcke te
sullen doen, ende op dat de bantamse onder-
danen des te ijveriger mochten wesen, om
diergelijcke slaven ende misdadigers aan den dagh
te brengen

te brengen, soo zullen sij voor elke slaaf 10. en
voor yder misdadiger, bancquerootier of ander
wegh en overloper 20 Rds. genieten, die haar des
Comp.s gesag hebben voort na de overleveringh
zal toe tellen.

7.

Ende alhoewel het notoir ende bekent is, dat die
van Bantam met de alderminste heerschappije
over het Prinsdom van Cheribon konnen preten-
deren, soo nogtans heeft den koning ten over-
vloede daar van gerenuncieert, ende verclaart
het selve Prinsdom en Princen ten allen tijden
te sullen aensien als goede vrinden en bond-
genoten onder des Comp.s bescherming sorterende
die derhalven in dit verbond van vreede
en vrindschap ook worden gecomprehendeert.

8.

Ende alsoo het 9.e articul van het Contract
vanden Jare 1659. waar bij wel uijtdruckel.
belooft is, dat de Comp.e geen grond of huijshuur
wegens hare logie soude betaalen, tegens recht
en reden kreijnt in ongebruijck te sijn gekomen,
en dat de Comp.e met alle billickheijt uijt dien
hoofde soude konnen eijsschen de restitutie vande
huijs of grond huur eenigen tijd lang indebito

betaalt

betaalt, Zoo sal de Comp.e de restitutie overslappen en quijtschelden, mits dat haar in toekomende het effect van het gem.e 4.e articul sonder tegenspreeken come te volgen, en de Comp.e in eijgendom gegeven, en getransporteert werden, soodanigen ruijmen grond en erf, als deselve tot het bouwen van een bequame en spatieuse logie sal nodigh agten.

9.

Sijnde wijders verpligt hem den Coninck wel expresselijk dat hij in toekomende geenige Contracten, verbonden en aliantien met wat potentaten of natien het selve zoude mogen weesen, contrarie ende in prejuditie van dit tegenwoordige tractaat en sal aangaan ofte sluijten.

10.

Ende op dat dit verband des te bestendiger en onverbreekelijcker blijven, en ten langsten dage toe duuren magh, soo belooft den Paducca Sirij Sulthan, abdul Cahaar, aboe Nasar, voor hem en zijne nakomelingen, altoos en onwederroepelijk alle de poincten in desen begreepen, heijligelijk getrouw en oprechtelijk te sullen onderhouden, agtervolgen, mainctineeren en gestand

Doen

doen, en besorgen, datse door alle zijne grooten en
onderdanen getrouw en oprecht onderhouden
achtervolght, gemainctineert, en gestand gedaan
werden, sonder daar inne alderminste infractie
te gedoogen, gel. ook den E. Commandeur en
President Francois Tack, den Captn. harmen
Wanderpoel, den Coopman vander Schuur, en
den Captn. der maleijers wan Abdul Bagus
van wegen de gouverneur generaal en de Raden
van India, uyt de name vande generaale
nederlandse oost Indische Comp. van hare zijde
insgelijx beloven te doen, en te besorgen dat
gedaan werde, zijnde mits dien hier van gemaakt
drie eensluijdende Contracten in de nederlandse
Javaanse, en maleijtse taelen, nevens malcanderen
geschreven, om door den Coningh goedsie leert
met Pangiran dipa ningrat, kiaij fockoe-
tajoedien opperste priester, en de Pangarangs-
nata nagara, en den rata widjaja op den
alkoran naar de moorse wijse beswooren
ondertekent en verzegelt te werden, en insgelijx
door d' Hr. francois Tack, ende de verdere
bovengen. drij gecommitt.^e, als wanneer de
gouverneur generaal en de Raden van India,
als representeerende de hooge magt vande
generale nederlandse oost Indise Comp.e in

desse landen

dese landen, desere op Batavia int Casteel
mede onderteijkenen, en met het groote Segel
van deselve Comp.e bekragtigen, zullen, een
voor de Comp.e een voor den Coningh, en een
voor Comp.s gevolmagtigde die op Bantam bij den
Coningh blijven, en over Comp.s volk
Commanderen sal. —

Aldus gedaan, geaccordeert en besloten
op den 17.e April 1684. Int Casteel
den Diamant tot Sourousouangh
de Grootste stad int Coninkrijk Bantam,
en was geteekent Francois Tack, Harmen
Dircxe Wanderpoel, Everaard van der Schuur,
en Wan abdul bagus in maleijtse Caracters,
ter zijden stont het Zegel van den voorn.
F. Tack, en Everard van der Schuur, daar
nevens ook onder Javaans s'Coninks groot
Zegel in rooden lacke gedrukt, item onder
maleijts was met des Sulthans en verdere
grooten eijgen handen getek. in Javaanse Caracters
als, Sulthan, abdul Cahaar aboe Nazar
Pangiran diepa Ningrat, Sciaij Fockee tajodien
opperste priester, en de Pangerans, Natta
Nagara, en Nata Widjaija. —

Gecollationeert accordeert
Batavia int Casteel

Joannes Camphuijs, Gouverneur Generael
ende de Raden van India representerende
het Hooge gesagh wegens haer Ho:
Mo: de Heeren Staten generael der
Vrije Vereenigde Nederlanden, —
mitsgaders sijn hoogheijt den Heere
Prince van Orangie en de Heeren Bewinthebbe=
=beren der generale Nederlantse
geoctroijeerde oost Indische Comp.s —
in desen Landen gesien ende gelesen
hebbende de voorenstaende pointen
en articulen tot ampliatie en renova=
=tie van't tractaet van vrede en
vrientschap op den 10.e Julij 1659. —
tusschen de voorsz: Hooge Regeringe
van India ter eenre, ende Paduca
Sirij Sultan en de grooten tot Bantam
ter andere zijden opgeregt, sodanig
deselve den 17.e deser lopende maent
April tusschen onse expresse afgesant
en commissaris den E: Commandr:
en Capiteijn Francois Tack en zijne
bijhebbende raeds persoonen den
Capitain Harmen Wanderpoel
den

den Coopman Everhard verschuere ende
den Capitain der malleijers wan abdul
Bagus in onsen name ter eenre
mitsgaders Paducca Sirij Sultan
abdul cahaar aboe nazar geadsisteert
met pangeran diepa nienat, keaij tocke
tapdien opperste priester en de Pangeran=
natta nagara en natta widjadja ter
andere Zijde gesloten, en bijdens den
wederzijden Commissarissen ijder op sijne
wijze beswooren ondertogen en onderteeck.t
Sijn, verclaren mits desen deselve
pointen en articulen inhouden soo
aelsse leggen hebben geaggreerde, geappro=
=beerde en geratificeerde, gelijck wij
deselve aggreeren, approberen en
ratificeren bij desen belovende oversulcx
oprechtelijcken ter goeder trouwe den
inhoude van dien onverbreeckelijck en
sincerelijck na deselver forme en
inhoude na te comen, onderhouden en
voldaen, oock doen nacomen onderhoude
en voldoen, door alle en een ijgelijcken
die onder onse gehoorsaemheijt Zijn

Gedaen

71

Daende, insoegen off wij in eijgene persoonen met opgemelte Comm.s hadden gesloten en getracteert, mits voerende wij dit Contract door deese onse ratificatie en approbatie met eijgen hant teekeningen en den Zegel van d' Hoog gem.te Comp.e hebben bekragtigt. onder Stont: Gedaen int Casteel tot batavia op 't Eijlant groot Java den 28 .e april 1689. was geteekent Joan Camphuijs A: Hurdt, Willem van outhoorn marten pitt, N.s blagen en Joan van hoorn, in margine stond 't Comp.s Zegel in rood Lacque gedruckt, en daer onder bevondmantie van haer hoog Ed.e den gouverneur generael en raaden van India en was geteekent Jacob van dam secret.s

Wy Paducca Siry Sultan aboe
Nazar abdul Cahar bekennen en
belyden tegenwoordig vrywillig van wegen
de weldaed die soo getrouwelijk en soo vrugt
baar bewesen is door de Nederlantse
Comp.e aan ons en aan het Ryck van
Bantam dat in het Jaar 1093 in de maant
Tsafar nae de tydrekening van onse proo-
feet te beduchten was een Rebellie
van al het volck in ons Ryk waarnae
wy den Resident Willem Caeff naa
Batavia deeden vertrecken, om bekent te
maaken onse regtmatige versoeken aan den
Gouverneur Generaal en de Raden van India
soo ook om uyt onsen naam te versoeken de Comp.s
bystant in sulck een ongelegentheyt van
saaken, ondertusschen namen de rebellen
vast toe in kragt en vermogen wanneer
de Heeren en hier Grooten naastenby
al het volk om ons te verdryven doende
met een onse koninclycke stadt met
vuur verbranden en ons belegerende in
ons koninklyk Casteel, voorder ons seer
veel moeyelyckheden en swarigheden aan,
doende in welke gelegentheyt wy ons
noodsaakten om vervolgens gesanten en
brieven heymelyk te senden en te versoeken
de

des hulp en bijstant der Comp.e op
Conditie dat wij niet alleen souden vol-
doen de penn: en oncosten welk door
de Comp.e daar toe verspilt soude moeten
werden, maar daarenboven ook haar
te geven octrooij van den gansen handel
met uijtsluijtinge van alle andere natien
of persoonen, en dit alles met Conditie
dat wij maar alleen souden blijven Sultan
van Bantam met hun en wedde, wanneer
den Gouvern.r Generaal en Raden van India
te vorderen ten voordeele de Nederlantse Comp.e
onse uijtterste noot sagen, zoo sijn sij
door onse belofte en en door haar mede-
lijden bewogen geworden, om een vloot
schepen en schuijten met provisie, wapenen,
oorlogs gereetschappen en soldaten te senden,
bestiert van den Majoor Isaack de Saint
Martin tot onse hulpe maar met
ordre van den Gouvern.r Generaal en
Raden van India, dat sij eerst souden
ondersoeken of den Sultan Agon en
sijn wederspannig volk niet met der
minne konde te vrede gestelt
werden, maar haar rebellie en hartne-
kigheijt, gewoote en onderstent dunt door

de

de Frangische residenten met 't volk van
boven 's wind was, soo 't wederde't en too
genomen dat sy weijgerden aan te hooren
eenige reedenen off selfs ook tot Adelant
van swaerdenoort tot vrede, daarom
wierden wij wederom genoodsaakt ons te
uijtteren, en noodsakelijk te komen te geven
aan den Majoor Jacq de S:t Martin
ten dien eynde dan nom te klaarder
en te beschrijven ons den noodt bekent
te maaken hebben wij bevoogde den Pan-
geran Jouda Mingwat sig selven te wagen
om te doen Staat ten naaste medigen
des Comp:s opperhoofd tot onse hulpe
in het spoeds is gesonden, dat wij op
den 26sten dag der maand Rabiel awal des
Jaars 1098 voornt. door des Comp:s Crijgsmagt
van de belegeringe des vijant zijn verlost
maar aangaande ons grootste en verdere spanin-
ge Pangerans wilden op dien tijt nog niet
voor ons verklaren, om te betoonen eenige
gehoorsaamheijt aan ons, soo betamelijk was,
daarom zijn wij verpligt geweest ... te ontseg-
gen en te verbieden, ons stad en land aan de
Frangische residenten en lieden van bove
winds, omdat sy van den beginne des vijandt
sekaars at / den vijand geholpen hebben

met

Met raaden met daadt en met wapenen,
en oorlogen gereedtschap en met gelt
en dat het konde geschieden dat sy in het
toekomende insgelijks soude doen, en
schoon het wel betamelijk was dat die
genoemde Presidenten swaarder gestraft
wierden en dat sy tegens hen ons tot
toorn verwekt hebben, evenwel op het
versoek der Hollanders hebben wij onsen
regtvaardigen toorn over haar niet uyt
gestort, maar hebben haar gelaten en
bevoolen, met al het haare uyt ons
Coninkrijk te vertrekken, maar onderlusschen
heeft de Ed. Compe niet gespaart hard
sorge onkosten en volk om mijne rebellige
onderdanen te dwingen en ons te herstellen
welke ook met hulpe van den hoogsten
Godt onse vijanden soo verre hebben gedreven,
gen dat wij het koninkrijk van Bantam besitten
in rust en vrede door de kragtige en
dappere hulpe der Compe waarom wij ons
verpligt vinden voor ons en onse erf-
genamen te bevestigen en te beloven
dat wij in der waarheyt sullen onderhouden
en navolgen alle onse beloften en de welke
wij volgens in onse brieven hebben
geinsereert

geinsinueert, opdat onse schuldige beleyde,
nis en danckbaarheijt openbaar werde
voor de gantsche werelt daarom beleyde
wij in der waarheijt schuldigh te wesen
aande Nederlantsche Compe de somma
van ses maal hondert duysent Rdrs ende
van wegen de onkost en die sy hebben
gedaan tot herstellinge van onsen staet
en van ons Rijck, wederom beloven wij voor
ons en voor onse erffgenamen en
voor die haar sullen succederen die somma
behoorl. te betaalen hebbende sy in Contant
Peper in te houden, tot dat die geheele somma
betaalt is, ende om dit te versterken soo hebben
den wij ons Zelven, ons Koninkrijcke ende
inkomsten van de selfde, wederom dat wij
geensints wegen alle den weldergeven, aande
Nederlantse Compe de onkosten die zy
heeft verspilt tot onse hulpe en herstelling
van ons Rijcke ende dienst (tot weldaat)
door haaraan ons gedaan daar mede niet
is vergolden en na onse meeninge het is
menschen wijs weder, tot vergeldinge
van haar dienst (off weldaat) soo hebben
wij onse gedane belofte en generalijk mitsga=
ders speciaal staan wij toe belasten,
dat niemant sal mogen koopen off uytvoeren
Peper

eenige peper die groeijt in het land van
bantam, lampon, of de solidaar behalven
de Comp.e alleen die daar toe geregtigt is,
soo sal niemant ook mogen te koop brengen
tot bantam of — in eenig land onder onse
gehoorsaamheijt staande eenige soorte van
witte off geschilderde kleeden behalven de
Comp.e alleen verder nadien wij aan de Comp.e
gewenden geschieden handel en niet aan ymant
anders, om dat wij onmagtig zijn, door de
swere dragt van ons volk en kosten des
oorlogs, soo behaagt het d'E Comp.e
quijt te schelden de schult van die groote
somme soo lang niemant in ons lant han-
delen mag behalven de Comp.e alleen:
Endaarom beloven wij en bekennen
schuldig te blijven om te betalen die gen:
somma van ses maal hondert duijsent Rdr
Endat sonder wedersprecken, indien teeni-
ger tijt de Comp.e belet werdt te genieten
deen geschieden handel welk haar toegelaten
en gegeven is, door ons beide en boven
dien het regt der Comp.e tot het octrooij
en toelatinge hier gegeven blijft
altoos in sijn volle kragt onwedersprec-
kelyk en onverbrekelijk tot in
eeuwigheijt, — onder ont
gegeven

[signature]

Gegeven en besloten int Casteel den Diamant inde stadt Souroesouang ofte Bantam, en met ons Coninkelijcke Zegel en gewone signature mitsgaders met den eedt op den Alcoran bevestigt, In het Jaar vande leere onses Propheets Mahometh 1095 int het Jaar daal inde maant Joumadilawal den tweeden dagh zijnde maandag omtrent 11 uuren des tijts:

Ende daar onder int Javaans met dese Sultans eijgen hant geschr: aldus, 't Contract door sijn Maijt: de Sultan abdul Cahar abou Nazar met de Compe. besloten, daar beneden s' Coninx Groot Zegel in rooden lack gedruckt, en daar onder met Javaanse en maleytse Caracters, Pangeran dipa Ningrat Agtervolgt sijns Maijts. bevelens, Ke Focke Lojadjoedan volbrengt zijn Maijts. eijgen bevelens, Pangeran Nata Nagara accordeert met zijn Maijts. eijgen believen, ende beneden onder 't Javaans was wederom 's Coninx groot Zegel in rooden lack daar beneden met dese Sultans hant in 't Javaans geschr: mijn Contract

vs

is gedaan met de Comp:e en daar onder
wederom zoodanig geteekent door de
Heeren deser grooten als hier booven
onder't duyts de kant teekeninge met
haaren namen staat staat

Den gouverneur generaal Joannes
Campshuys en de raden van India van
wegens de generale nederlandsche Geoct: Comp=
=gnie gesien ende gelesen hebbende de acte
obligatoir bij Paducca Siry Sulthan
Abdul elkahaar en abou Nazar Coninck
van bantam den 17de deser loopende maent april geexpt:
ende geteekent, waar bij sijn hoogheyt
komt te vernieuwen en nader te
expliceeren de belotten, die hij iteratievelijk
bij verscheyde brieven soo voor als in
sijn meeste noot en extremiteyt aan
welgemelte regeering tot Batavia
heeft gedaan, de welke naest de
geregtigheyt van sijn zaaken gedient
hebben om ons te bewegen tot de
bekende adsistentie en om zijn hooght:
uyt sijne calamiteyt te helpen, gelijck
dat ook metter daat is gepresenteert en
uytgewerckt bestaande de voorsz:
beloften in dese twee poincten,
namentlijk: de restitutie van onse
deugdelijck uytgeschoten penningen
en gedaane onkosten tot sijne
herstellinge volgens gevondene
rekeninge ter somma van
ses mael hondt: duysent rd: mitsgaders octrooij

voor

voor de nederlantsche Comp:ie om alleen
en met uijtsluijtinge van alle andre ~~en~~
natien, niemant uijtgesondert, te
mogen in sijn stadt en Landen van
bantam genieten den vercoop van
alle de peper aldaar en elders onder
sijne heerschappije groijende mitsgaders
den privativen aanbreng en vertier van
allerhanden Soorten van cleeden
en lijwaeten waar mede Zijn hoogheijt
tragt te geven alles wat in Sijn ver-
mogen is tot recompens van sijn
ontfangene weldaden

Den welgemelten gouverneur
generaal en raden in consideratie
van die danckbaere betuijginge ende
wil voorde daat aansiende, dewijl
den meergemelten Sulthan door
de verwoestinge vanden oorlogh
onbequaam is geworden om de
voorz: somma in contante te voldoen.
hebben goet gevonden soo verre van
ons regt aff te wijken ende te ver-
claeren voor ons en onse Successeurs,

dat

dat wij ter Contemplatie van het meer
gedagten octrooij ende soolangen de
Nederlantsche Comp^e van het selvige ende
vanden prerogativen inden gemelten acte
obligatoir breder uijtgedrukt, Comt
te gauderen, wy den hoog gem: Coning
van bantam hebben geremiteert en
quitgescholden, gelijck wij hem remitteren
en schelden quijt mits desen, de voorsz
importante somma van sesmael hondert duijsent R^s.
deugdelijck tot zijn behoorlen genoten,
meert, ende soo wy ter contrarie in het
gebruijck en genieten van het meer
genoemde octrooij mogten werden
verhindert sodanigh. dat de Comp^e
het effect vandien om wat reden
het ook souden mogen wesen niet
conden volgen de voorsz remissie
van geender waerden en te niet
sal wesen mitsgaeders de Comp^e in
haar geheel gestelt om de selve schult
ten allen tijden te mogen eijsschen
en ontfangen blyvende daar en boven
het regt en actie vande Ned^e Comp^e

tot de

Tot de voorsz: verleende octroyen en
privilegien ten allen tijden in volle vi„
„geur indisputabel en ongekrenkt ten
nakominge en bewaringe van 't
gene voorsz: is. hebben wij dese
acte met onse gewoonelijcke onder„
„tekeninge onder het zegel van
ho: gemelte generaale Nederlantsche
Compe: bekragtigt. Actum gedaan
int Casteel tot Batavia opt
eylandt groot Java den 28: april
1804: onderstond en was geteekent Colameb
Camphuijs: A hurt w: v: outhoorn. mter pit,
N: Hagen en Joan van Hoorn ter zijde
stont 's Compes: groot zegel in rooden
lack gedrukt en daar onder ter ordinantie
van haar hoogedele den gouverneur generaal
ende rade van India was geteekent
Jacob van dam secretaris

Secrete Memorie offte ordre voor d' heer Commandeur en President Francois Tack vertreckende met het schip Hellevoetsluijs als onsen expressen afgesant aenden Sultan van Bantam, om hem ontrent eenige besondere saecken en voorvallen van te dienen, ende na te commen reguleeren.

Buijten offte behalven de ordres, recomman-
datien en advertentien, vervat in onse als nu
afgaende generael missive nae Bantam,
hebben wij goetgevonden U.E. int particulier
bekent te maecken, wat ontrent verscheijde
saecken, die door U.E. aldaer en wel speciael
met den Sultan en grooten sullen moeten
verhandelt worden, van onse eijgentlijcke
meninge off intentie sij: Ende waer toe
wij te minder woorden sullen behoeven
te gebruijcken, om dat U.E. het meerendeel
vant voorgevallene, sedert eenigen tijt
herwaerts, niet alleen heeft bijgewoont,
maer oock selve ten principaelen verright
en uijtgevoert.

Nopende het Contract dat met den
Sultan van Bantam soude worden gemaeckt
offte aengegaen, (ende waer van de articulen,
volgent

volgens notulen van resolutie, onder dato
15e april des voorleden Jaers 1683, ende den
27e april 1682., souden hij gerenuncieert
geweest) moeten wij bekennen niet te weten,
om wat reeden de voortsettinge soo lange opge-
houden en uijtgestelt bij geworden, en dewijle
wij naa het overlijden vanden heere Gouvern.r
Generael Cornelis Speelman Z: Me:
bij nader overleginge der gem.e articulen,
bevonden dat deselve al vrij wat boven de
noodsaackelijckheijt waren geextendeert
offte uijtgebreijt, jaa soodanigh dat te dughten
was, off den Sulthan sigh niet meer en soude
verwerren en stooten, in en aen de veelheijt
vande woorden en omstandigheden, als aende
saeck selve, soo vonden wij op den 2: deser
loopende maant goet en geraeden deselve
articulen eeniger mate te verhelderen,
bij malcander te trecken, offte te becorten,
dogh 's daags daer aen, met de comste van
het schip de Vrijheijt, uijt het vaderlant
tijdinge becomende hoedanigen pretentie
door de Engelsen, Deenen en Francen, wegens
onse gedaane assistentie aen den Sulthan
van Bantam en hunne uijtsettinge van
daer, op d'E. Comp.e werde gemaeckt,
breeder bleijckende uijt de hier nevens gevoegde
ende bij malcander gebonden schriftuiren,
soo hebben wij, om verscheijde aenstotelijck-
heden voor deselve Europese natien te
vermijden,

vermijden, geoordeelt hebt te zijn, het tractaat
van vreede en vrundschap tusschen d'E. Comp.e
en den Sultan van Bantam, inden Jaare 1659.
gemaekt en opgeregt, op de Eenvoudigste
wijse, met eenige noodige bijvoegingen offte
ampliatie, te vernieuwen, sonder daer in aen te
halen de beloften, die den Jegenwoordigen Kon:
offte Sultan bij sijne brieven aen d'E. Comp.e
heeft gedaan: En dewelke wij menen dat,
wanneerse door denselven Sultan bij een
besonder octroij offte acte obligatoir worden
vernieuwt, ende nader bevestiget, van al
soo veel, en misschien wel van meerder kragt
en waerde sullen te houden zijn, dan offte in
het gem: tractaat offte Contract waren
begrepen ende geinsereert, want ingevalle
het mogte gebeuren dat de gem: Europese
natien weder als bevoorens [illegible] tot
Bantam quamen te nemen, ende datse (gelijk
het door hem daer op belooft aengevoegt te
zijn) in het Contract tusschen ons ende den
Sultan gemaakt, moste worden ingelaten,
soo en souden daer uijt dan noge niet volgen
dat wij schuldige en gehouden waren afstant
te doen van het octroij, ons door den Sultan,
voor soo veele gedragene lasten en bewesen
weldaden, vrijwillige gegeven en verleent:
En beloven wij, door de tegenwoordige
Constitutie

Constitutie van tijden en saecken al genoodtsaeckt werden daerinne veele toe te geven, soo en kan hier evenwel het verleende Octroij geensints vernietigen, nogh oock beletten dat wij ons daer van comen te bedienen, wanneer het de tijt en gelegentheijt sal connen off willen toelaten, behalven dat oock soodanigen acte van Octroij, affarende omtrent andere natien soo haetelijck niet en sal sijn, als de naem van exclusive Contracten, door dewelcke men ons nageeft, dat wij trachten alomme den ijder vanden Lande hier in India uijt te sluijten, daer al vrij wat, soo voor als tegen, van te seggen soude vallen, maer het comt onder wijlen te blijcken, dat het op sommige plaetsen, en wel speciaelijck op de Cust van Mallabaar, met onse gemaeckte Contracten soo veele niet en bedrijft, als bij veele wel wort gemeent, ende dat wij op den ingebeelde loop van winst, grooter lasten moeten dragen, en meer afgunst op ons halsen laden, als der voordeelen waerdigh sijn: Dogh hier mede en willen wij geensints tegenspreecken het maecken offte aengaan van dienstige, billijcke en geoorloofde Contracten: maer alleen de onbetamelijckheid, die veeltijts op de troon onderloopt en met degen staande gehouden moeten worden:

In

In allen gevalle en kan niemen het niemant
quaelijck afnemen offte beletten dat hij voor
sijne gedaene onkosten en bewesen hulpe, die
verschuldiget sijnde, aenneemt eene vrijwillige
gifte, offte vergunninge, 't sij dan onder
de naem van Octroij, privilegie offte soodanige
het soude mogen wesen: gelijck de Engelsen,
voor gedaene assistentie aen den Coningh
van Persen, geoctroijeert sijn, tot het genieten
vanden halven Tolle van Gamron, alsmede de
Portugesen tot die van Congo, ende hoewel
het deurgaens gebeurt, datse daer van niet en
krijgen het ware bedragen, ende soo vele als
haer toecomt, soo en vermindert dat doende
haer reght niet, om het selve te mogen eijsschen,
en hun bij voorvallende gelegentheijt van die
privilegie te bedienen, gelijck wij oock meenen
dat het voorn: Octroij, ons door den Sultan
van Bantam verleent, en 't geen nu nogh nader
door desen Staat bekraghtigt te worden,
in sigh selven altijt vast, bondigh en van
waarde blijft, niet tegenstaende ons het
genot daer van voor een tijt, off ten deele, off
int geheele wierde verhindert ende belet,
ten waere wij quamen te passeeren een
acte van afstand, en daer bij verclaarden
den Sultan van sijn verleend Octroij en
gedaene beloften ontslagen te hebben.

Indien

'twelck wij menen dat niet en sal behoeven
te geschieden, en ons oock niet en sal worden
gevergt, soo wij maer voorsightigh sijn, en onse
Competiteurs inden lande wat wel onder soo-
geven gelijck na het sigh laet aensien, wel
genootsaeckt sullen sijn te doen, tot dat de tijt
veranderinge komt mede te brengen: Ende
hier mede vertrouwen wij uit gemelde, soo
veel geseght te hebben dat UEd. daer uijt
genoegsaem sult connen begrijpen wat met
het voors.e octroij ofte acte obligatoir, onse
eijgentlijcke meeninge en intentie sij: uijt de
hier voorgenoemde bij een gebonde vaderlants.e
papieren sal, UEd. oock blijcken wegens het
intrecken ofte ligten van onse militie uijt
bantam ende de Jurisdictie van dien, 'twelck
soodanige geschiedende, den hie kan in groote
verlegentheijt soude connen brengen, naedien,
gelijck UEd. weet, sijn saecken daer na nogh
niet gestelt sijn, en gelijck wij het van onsen
pligt hebben geacht den selven vande
becomende tijdinge uijt het vaderlant kennisse
te geven, en tot dien eijnde den gesetten
resident Willem Caef met een notitie
(in Copie hier bijgevoeght) aen sijn Majesteijt
nae bantam af te senden, om dat se doch
door de hele stadt al verspreijt was, en
overbulig voor hem niet verborgen conde
blijven, beklaeden dat oock ons stilswijgen

ontrent

Ontrent hem wel eenige wantrouw en
achterdocht soude hebben connen veroorsaken,
even als off wij niet wel goets in den sin
hadden, en van voornemen waren hem soo
ongewaarschouwt te verlaten, soo meenen wij ooch
tegen niemant te sullen misdoen met hem als
een vrint en bontgenoot te raden, wat hij tot
behoudenisse van sijn rijcke diende te doen, ende
bij de hant te nemen, ende sulcx na ons
gevoelen wel ten principalen daer in soude
bestaan, dat hij sigh soo veel soo eenige vrage
ofte bedieninge van een goet getal persoonen,
op welckers getrouwicheijt hij sigh in sijn
hachte geruslijck soude konnen verlaten,
sodanige affpandt door gelt en goet ontlade,
dat hij sigh voor eenigen tijt soude moeten
getroosten, wel te bewaren ende te behouden
sullen sijn: want de Engelsen, gelijck UE.
uijt de bovengem: vaderlantsche papieren
nader te vooren sal connen, sijn seer op der
hult haer verbittert, en souden hem dienvolgens
wel van cant willen helpen, 'twelck niet
's Comp:s interest en belange gantsch niet en
soude over een connen, volgens het schrijven
van gem: Sr. Willem Caaf, (in copie
nevens hier neevens gaende) soo soude sijn
Maij:t, bij lichtinge van onse militie,
geresolveert sijn, sigh met de sijne naer
herwaerts, en alhier in dese stad onder

onse

onse beste meeninge te seggen, 't welck UE.
hem wel ernstigh sult moeten afraeden,
dewijle wij daer uijt niet veel goets en konnen
voorsien, soo voor sigh selven als voor d'E.
Comp.e, overbuijten sal UE. hem den Aert
en moet in 't eijff moeten spreecken, en als
gesegt, aenraeden dat hij sigh versorget
van soodanige persoonen daer hij sigh met
gerustheijt op soude konnen verlaten, ende
welcken aengaende wij onnoodigh achten in
deses meer aen te haelen, nadien onse
meeninge UE. genoeghsaem bekent is.

De poincten ende articulen tot renovatie en
ampliatie van het oude Contract, die in
drijvoudigh, in 't Nederlants, Javaans en Maleijts,
in concept hier nevens gaen, sijn soodanigh
opgestelt dat den Sultan daer niet veel
tegen sal connen hebben, ten waere hij eenige
swarigheijt mochte maecken in het 3: articul,
daer van de limit scheijdinge gehandelt wort:
maar wanneer hij sigh selven wel bedenckt,
ende te binnen brenget, mitsgaders naderdst
de beloften door hem bij verscheijde brieven
aen d'E. Comp.e gedaen, soo sal hij overtuijght
sijn dat het d'E. Comp.e om sijn landt niet
te doen is, en dat wij veel minder eijsschen ende
pretendeeren als hij ons selve heeft gepresenteert,
'twelcke blijcken kan uijt de neffensgaende

drij

drij Copien sijnde bewesen, waer toe twee
geschreven sijn aen dese regeringe, en de
derde aen den Majoor Isack de St. martin,
uijt dewelcke het onderstaende nu de selve
materie sal connen dienen tot speculatie
en naricht

Uijt een brief door den
Sulthan van Bantam aen
den Gouverneur generael
en de Raden van India
geschreven ontfangen den
6e Maert 1682.

En staat de negorij van Sourosouange
ten believe van d'E. Comp.e, en oock
kan d'E. Comp.e haer believen doen,
ontrent al het goed dat uijt de
negorij van Sourosouange gaet en
incomt, als peper en wat meer
buijten dit is staat ter wille en
believen van d'E. Comp.e

Uijt een brief als boven
gesz en ontfangen den
30e Maert 1682.

En belove ik aen d'E. Comp.e dat
die voor sigh mage nemen Tiertiassa
en tangerang, en andere negorien
meer, en al het goed dat in en

uijt

uijt van Sourosowan gaen, soo als de Comp.e dat sal begeeren, en wat noch meer d'E. Comp.e voor sigh nemen sal willen, Ick en sal mijne beloften aen de Comp.e gedaen niet breken off veranderen.

N.ta kogels en kruijt is een manier van spreeken, daer mede verstaen moet worden de oorloghs oncosten.

Het gedragen vande kogels en het kruijt, sal ick voldoen met het geld dat d'E Comp.e sal begeren; want ick beloove het selve te voldoen met al het geld dat uijt de negorien van Sourosowan en uijt de andere kleijnder plaetsen, en voort uijt de rest van dit lant uijt en ingaet, te weten van 's Comp.s Kogels en kruijt, dat staet verschooten te worden, en wat hier na noch meer van d'E. Comp.e staet geeijscht te worden.

Uijt een brief door den Sulthan aenden Majoor de S.t Martin gesz: den Maert 1682.

Ick versoeck hulp aen de Comp.e en Ick sal aen de Comp.e overgeven alle de landen, als Sirtiassa en de negorijen die de peper uijtgeven, als Lampon en andere, soo als 't de Comp.e ende den Capt.n Moor sal begeeren.

Het

Het vijffde artic̃le, alwaer gesproken
wort van eenige oude pretentien en dat de„
selve geconsidereert waren tot een somme van
twaelff duysent rijxdaelders ende geen
twintigeste gedeelte van't geene wij regtmatigh
souden connen eysschen, belooft den Sultan
al tesamen te voldoen, ende ons die somme tot
afbetalinge vande reets ontfangene peper
in reeckeninge te laten valideren, waer toe
wij ons laten voorstaen dat het hem aen
geen vermogen en sal ontbreken, en noch minder
wanneer het waer is dat hij al soo veel gelt
bij malcander heeft versamelt, als den
voorn. Sr. Willem Caat schrijft dat hem
was bekent gemaeckt.

Wegens de overleveringe en restitutie
der genen die van Batavia nae Bantam
ofte onder de jurisdictie van dien en
dergelijcke die van Bantam na Batavia, ofte
onder desselfs gebiet connen te aufugieeren
wort in't 6e. artic̃le van gemelt, met
voorbedachtelijcke uytdruckinge dat hier
te verstaen sij, na't sluyten en ratificeeren
van het tegenwoordige Contract, op dat
wij ons niet en souden verbinden tot de
overleveringe van de genen, die wij gepardon„
neert en in genade aengenomen hebben,
gelijcke den Sultan bij sijn laetste brieffen
aen

aan deese regeeringe gestelden (hoedanich in
Copie hier benevens gaat) niet duijsteren
op ons versoeck ofte begeert, spreeckende ooch
speciaelijck van 's Conings kinderen, sonder
eenige namen te noemen, dogh naederhand
heeft hij door Pangerange Dipa ningrat
seer ernstigh doen aenhouden om sijne twee
broeders Pangerang Poerbaja en Raden Sacke:
schijnende sigh aende eerste gen: mede het meest
gelegen te laten, (na ons gevoelen) niet
uijt eenige genegentheijt ofte liefde, maer
om anderen de liefte van sijn vaederlant
te vertoonen, daer wij hem, behoudens
Comp.s reputatie, niet in hebben connen
te wille sijn: want behalven dat sulcx nogh
voor Godt noch voor onse Heeren principalen
niet te verantwoorden soude weesen, soo souden
wij ons selven daer door stellen in den staet
van niemant door beloofte van pardon en
genade tot de Comp.e te connen trecken,
en dat wij bij ons woort off schriftelijcke
verseeckeringe niet en souden connen pretenderen
geloofft te moeten worden, en dienvolgende
souden wij in toecomende genootsaeckt sijn,
de gene die haer tegen d' E Comp.e mochten
comen te vergrijpen, ten uijttersten door
ontoeganckelijcke wegen, bosschen en bergen,

te

te vervolgen, dat ons altijt niet geeven kont,
en den menighte volck sonde verblinden:
oock souden wij aen alle omleggende Coningen
en vorsten reden geven, om te twijffelen,
off wij oock omtrent haer, onse gedaane
beloften en gemaeckte verbonden, wel
souden houden, en naecomen: Jae den
sulthan van bantam selve, soude wel
light ons het eerste comen te verwijten,
dat wij met deselve sijne broeders niet
eerlijck hadden gehandelt, en dat wij, (soo
hij deselve quam om 't leven te brengen)
de eenige oorsaecke van haer doodt waren
geweest, en dat wij haer soo terstont en
gerust niet aen sijn ontsteken toorn en
gramschap hadden behooren over te geven:
ondertusschen moeten wij bekennen met de
Heeren: dat sijne broeders, alsmede met
den Moorschen priester Sech Joseph en eenige
gesamentlijcke gevolge, al vrij wat verlegen
te sijn, wel wetende dat van haer en de
oversten, die daer aen vast sijn, niet eenen
Conden ontslagen worden: daer geen beter
middel toe soude sijn als dat den sulthan
van bantam haer door goede beloften
(en vriendes) onthale quam te persuaderen,

dat se

datse aen ons verclaerde, willigh en
bereijt te sijn hem onder sijne maght en
bescherming te begeven: maer dewijl wij
daer toe nogh voor eerst geen apparentie
en sien, soo sal UEd. oock indaghtigh moeten
sijn, den Sulthan, als hij eens een goede
luijm heeft, voor te dragen, dat hij ons de
gedane en nogh te doene oncosten sal dienen
te vergoeden, dewijl wij deselve sijne
broeders den priester &ca. moeten aenhouden
tot sijne eijgen versekeringe en gerustheijt:
wat hij daer op antwoorden sal, connen wij
wel versien, namentlijck dat wij van die
sorgh en last niet haer aen hem over te
leveren, wel connen ontlast worden,
maer UEd. sal hem met de voorverhaelde
en andere redenen moeten overtuijgen, dat
ons sulcx, soo wij luijden van desen beijden
en 't Comp.s dierbaer respect bewaren
willen, absoluijt ondoendelijck en onmogelijck
is, en dat het verleenen van Pandon &ca. aen
Pourbaija en sijnen aenhange bij geseijt,
met sijne Maj.ts kennisse en toestemminge, sal
hij selve niet connen ontkennen: off wij moesten
dien aengaende, door d' heer generael
Speelman Z:M: alreede seint gehouden
en

en geabandonneert hebben gewoest: Ende nadien
den sultan, aen Sr. Willem Caaf, —
uytwijsende sijn voorn. schrijven, verclaert
heeft, dat hij sigh aen den persoon van
Poerbaija soo veele niet gelegen liet sijn,
als wel daer aen, dat deselve sigh voor
hem quame verootmoedigen, en van sijne
begane misdaden vergiffenisse versoecken,
onder vaste belofte, dat hij hem geen
het minste leet en soude aendoen, maer
naer verrighter saecke op vrije voeten
stellen, 't sij om daer te verblijven off weder
naer Batavia te keeren, soo hebben wij daer
van, uyt des sultans naam, aen Poerbaija
en oock aen Radeen Sako volcomen versekeringe
gedaan, en haer beijde, soo verre gedisponeert,
datse haer ongedwongen, en vrijwilligh —
hebben laten bewegen, om als nu met ons.
naer Bantam te vertrecken, sijn voor haer
broeder te vernederen, deselve te erkennen
voor haeren heer en wettigen koningh, en te
versoecken dat sijn haere begane misdaden,
gelijck mede door ons, offte de E. Comp.e —
geschiet sijn, mogten werden vergeven, —
maer tot verblijft op Bantam en hebben
wij haer voor als nogh niet connen disponeren,
bevroest sijnde dat deselven haer broeder

naer —

naer UEd. vertreck, zijn gramschap den
lossen toom geven, en zijne gedane beloften
niet naecomen soude &ca. welcke wantrouwen
UEd. omtrent den sultan soo wat mede besw
vaine sult moeten slaen, niet konnen te doen
begrijpen dat het niet soo seer en is een
quaadwilligheyt, als wel een overgroote
vreese, ontstaende uyt een bewustheyt van
haere swaere misdaet, en dat sulcx door de
tusschen Comende tijt wel slijten ende
verminderen sal, voornamentlijck wanneer
hij siet en bevindt dat andere, die niet ende
bevorens haer geresolveert hebben, gepardonneert
ende niet qualijck gehandelt worden:
Ondertusschen sal UEd. moeten sorge dragen,
dat den sultan voor eerst nacomt; het
geen wij als boven geseght, uyt zijnen
naam, van Poerbaja en Sakó hebben belooft:
deselve, soo haest als het gevoeglijck geschieden
kan, weder na herwaerts sendende, Indien
UEd. mogte bemercken dat haer eenige leet,
en ons daer door schande en onvrede soude
worden aangedaan. In deselve brief
vanden gewesen Resident Willem Caaf,
sal UEd. mede te voorens Conn tot den
sultan bij overcomst te der Engelsen

ondervelde

oordeelde best te zijn, zijn vader en broeder
Jougia mede na herwaerts te senden, 'twelck
met ons sentiment gansch niet over een sladt,
en oock in 't geheel ongeraeden soude zijn,
tot voorcominge van alle dispuyten en
onlusten met de Engelsche natie, derwelcke
(Godt betere het) door haere onwaaragtige
berighten en valse klagten, het soo verre
hebben weten te brengen dat de heeren
ons meesters in 't vaderland, uyt consider-
ratie vande beclagelijcke tijden en saecken
aldaer genootsaeckt zijn geweest te resolveren
tot het aengaen van soodanigen nadeeligen
en disreputatieusen Contract ('twelcke
evenwel bij de Engelsche nogh niet en was
geaccepteert) als UEd. uyt de meer
gemelde bij een gebonden vaderlandse
papieren sal comen sien, Godt de heere
sal tusschen ons en haer, wegens het voorge-
vallene tot Bantam, een regtveerdigh —
rigter zijn, en, soo wij hopen, te sijner tijt
betoonen, dat wij met ons bewesene weldaden
en hulpe aen deselve natie, alsmede, aen de
francen en deenen, sulcken laster en ongelijcke,
alsse ons nageven, en aendoen niet en
hebben verdient.

het

het 8e: articule spreekt offe handelt van een logie tot bantam, ende dat den sultan tot het bouwen van deselve ons in eijgendom geven ende transporteren sal, soodanigen ruijmen gront en erff als geagt sal worden daer toe noodigh te zijn: dogh dit en verminderd geensints de magt vanden sultan, om d'E. Comp. te geven, nogh van ons om aen te nemen een plaets die eerst bebouwt, defensief en tot 's Comps. onmiddelage bequaam is, off met de minste oncosten, bequaam soude connen worden gemaeckt, en dit agten wij al een voornaem point van aengelegentheijt te zijn, om dat bij het 7e: articule van het voorn Contract met de Engelsen aen de gantse vole expressheijt staat uijtgedruckt, dat na 't eigten van onse meester van bantam, nogh sij, nogh wij, aldaer op nieuw eenigh krijgsvolck sullen mogen inbrengen, ten sij met wederzijds toestemminge, nogh oock eenige sterckten op te bouwen, onverminderd dat het aen beijde sal vrijstaan hunne logien offe factorien defensief te maecken, en aldaar te onderhouden, het noodige volck, om van overval beschut te zijn. soo dat wij sullen moeten tragten en uijtsien na een plaets, daer wij bij tijde van vrede in

versekert

versterckt connen werden, en die wij bij —
verandering van saecken soodanigh connen
versterken en besetten, als dan sal worden
geoordeelt noodigh en dienstigh te zijn .
De lighting van onse militie uijt Bantam,
Indien het soo wesen moet en Comt te gebeuren,
sal den sultan buijten twijffel seer verzetten
en gansch onaengenaem zijn, maer als de
Engelsen daer alleen Comen, om te handelen
en geen Crijghsvolck aen landt setten, dan
en sal de saeck sulcken luijt niet lijden en wel
besonderlijck, wanneer hij sigh in sijn Casteel
versorget van pantsijo volck, daer hij niet —
voor te duchten heeft, gelijck hier voor meede is
aengehaelt: Doch soo sij als vijanden en
met maght Comen, dan moeten wij haer —
stutten en tegen gaen met soodanige middelen,
als wij bij de hant hebben ende de nature
leeren aenwijst; ende welcken aengaende —
wij UE. geen vaste off duijdelijcke ordre —
konnen voorschrijven, nadien alle saecken
en wel besonder die vanden oorlogh, soodanige
veranderingen onderworpen zijn, daeromme sigh
dan te setten van noot bedienen, gelijck —
wij vast stellen dat UE. bij de gelegentheijt —
overal wel sult konnen doen, tot dat wij —
UE. nader met maght en ordre Comen te
versterken; hier mede dan afgehandelt
wesende, met geen goet gevonden bij UE. —

aengaende

de voornoemde Concept poincten ende
articulen tot speculatie en nadencken voor te
beschrijven, soo sullen wij overtreden tot het
voorn. octroij offte de acte obligatoir, daer den
Sulthan, soo wij willen vertrouwen gantsch niet
tegen sal hebben, nadien deselve minder in
sigh begrijpt als hij ons bij sijne brieven heeft
belooft, behalven dat wij hem voor gedaene
oncosten en gedragen lasten in sijn dienst, nogh
remitteren en quijtschelden eenmael
hondert duysent rijxd.s welcke somma hem
light te belijden sal; wat hoogh genoemt te
sijn: maer als hem door ons te gemoet gevoert
wort: dat wij tot sijn behoudenisse en
welstand, alles wat ons mogelijck is geweest,
hebben opgeset, jae selfs tot veragteringe
van 's Comp.s negotie, met te lange houdinge
van 't versenden onser soldaten nae de quartieren,
daerse benoodight waren, alsmede het afsterven
van soo grooten getal onser dienaren, als door
siekte en andere ongevallen, uijt dese werelt
sijn geruckt, het bederven van onse schepen,
door gebreck van behoorlijcke reparatie, de
verdiende gagien van ons volck ende de
Inlanders, die wij soo lange hebben moeten
in dienst houden en beloonen: de ordinaire
oorlogslasten: en meer andere beswaernissen,

die

die alle niet te noemen zijn, soo sal hij —
wel connen uijtrekenen dat sulcx niet —
malcanderen veel meer als minder sal comen
te bedragen, en die reeckeninge nogh al vrij
civil is opgemaeckt, maer naedien het wel —
mogte wesen dat den selven, nae de wanthou-
dende aert der Javanen, niet en conde —
resolveren tot het onderteeckenen vande voorn:
acte, ten waere dat hem daer en tegen bij een
andere, die hij onder sigh conde houden,
versekeringe vande quijtscheldinge wierde
gedaen, soo hebben wij mede soodanigh eene
in Concept hier bijgevoeght, om deselve UEd. hem,
soo hij het begeert ende anders niet, vaste
toeseggingen soude connen doen dat deselve
bij ons onderteeckent en aen hem overgelevert
sal werden, wel te verstaen wanneer hij —
alvoorens de poincten ende articulen, mitsgad.
het octroij ofte acte obligatoir met sijn naem,
Zegel en eedt op den alcoran, nae gebruijcke —
sal hebben bevestight. het langwachten
en draelen ontrent de bevorderinge van dese
saecke, sal apparent in hem al eenige vreemde
speculatien en gedagten hebben veroorsaeckt,
dogh wij menen dat die wel verdwijnen
sullen, wanneer UEd. hem te kennen geeft,
dat het tegen wel ten principalen is geweest
nae den uijtslagh vanden oorlogh tegen de

geweigte

gevlugte en om de oost woonende rebellen,
onder pangerang poerbaija en den Joseph:
ende dat deselve rebellen nu overwonnen ende
't onder gebragt zijn: wij geoordeelt hebben het
nu de regte en bequaamste tijt te wesen, om
met den Sulthan te handelen, en hem aan te
spreecken wegens de nacominge van zijne gedane
beloften, nadien wij nu alles volbragt en gedaan
hebben, wat hij van ons heeft versogt ende
begeert, en dat het nu oock met denselven zijn
beurt is geworden, om te toonen dat hij een
vorst van zijn woort, en bij voorvallende
gelegentheijt 's Comp.s hulpe en bijstant
waerdigh is. Hebbende voorn: acte obligatoir
geoctroijeert den Sulthan ons wel tot den Incoop
van alle den peper onder zijn gebiedt vallende,
maer daer en wort niet gesproken vande prijs,
sulcx het noodige sal wesen dat deselve bij een
besonder geschrift, hetwelck men evenwel geen
Contract behoeft te noemen, tot redelijke
genoegen wert vastgestelt, en waer omtrent
sigh al eenige speculatien op doen, namentlijck
off men deselve al hoe naeu behoort te
bedingen, en of men niet liever daer voor wat
meer behoorde te betalen, indien men bemerckte
dat den Sulthan en zijne grooten die daer uijt
haer meeste Incomsten trecken, daer door

tot

tot de Comp.e wat meer genegentheijt souden
krijgen, en daer en tegen de Engelsen, franssen,
en deenen (soo die daer oock moeten en mogen
Comen handelen) te minder aghten: en daer
door oorsaecke geven, om van deselve te
verhuijsen, als wanneer wij op andere waeren
meer voordeel souden doen als het geven van
wat meer voor de peper soude Connen te
bedragen: oock is in overlegge en deliberatie
genomen off men de peper tot bantam niet
vande Lampondes (die se daer aende marckt
brengen) selfs oock in te Coopen, hoedanigh bij
sommige gemeent wort datmen deselve tot
minder prijs ende met meer vertier van
lijwaten soude Connen magtigh worden als
vanden hietkas ofte sijn factoors, mits dat
eghter aen hem de ordinaire tol en
gerechtigheijt wierde voldaen, en op welcke
wijse het mogen) ende in te schicken ofte in
practijcq te brengen soude sijn, bij aldien daer
alleen buijten de Engelse franssen en deenen
mogen handelen, en wij bij het aen ons
verleende octroij Conden worden gemainte-
neert; maer derwijse het sigh laet aensien
dat sulcx noch voor eerst niet te verwaghten
hebben, en den hietkas, bij aldien wij met de
Lampondes handelden sigh daergegens souden

inbeelden

inbeelden dat hem door d'onse in sijne
tollen en gerechtigheden eenige te cort gedaen,
waer uijt dan veele sporreningen en onlusten
souden worden veroorsaeckt — . soo hebben
wij goet gevonden en verstaen voor als noch
bij de gebruijckelijcke maniere te continueren,
en den peper vanden sulthan offte sijne factoors
aen te nemen ende te bedingen uijtterlijck —
tegen 15: spaanse realen contant de bhaar
van 366: ℔, off anders tot 16. gereijcke realen
half gelt en half kleeden, te keure vande
[illegible], doch onder conditie dat
ingevalle d'E Comp.e d'een off d'ander tijt
van spaans gelt ontbloot mochte wesen:
dat hij ons dan eenige tijt sullen borgen,
off laer anders met de voldoeninge in
hollandse munt moeten te vreden houden:
sijnde dies niet te min de meninge dat de
peper door U Ed. wel tot wat minder prijs
sal mogen worden bedongen, bij aldien het
sonder daer door ombnoodige te veroorsaecken,
geschieden kan: En sal dan oock de peper
ons buijten onkosten en lasten moeten worden
gevoert binnen 's Comp.s logie, off anders
ter plaetse daer wij goet vinden deselve
op te slaan: hoewel moet verstaen worden

dan

van suijvere en wel geharpte peper, off
anders dat wij voor de moeijte en oncosten
van 't harpen souden mogen aftrecken
3 à 4 p.r C.o en boven dien nogh 4. 5. à 6.
p.r C.o voor stoff aarde en vuijligheijt,
nae dat door het harpen van 3 a 4 picols,
uijt een te ontfangene partije, bij naewegingh
bevonden sal worden deselve meer off min
onsuijver te sijn, dogh liever sagen wij, als
het doenelijck was, dat de peper behoorlijck
geharpt wierde ingevoert, nadien het ons
anders alhier nogh veele moeijte sal geven,
en ooch doorgaens niet hele wel gegeven komt:
van witte peper souden wij ooch geerne
jaerlijcx met een goede partije sijn gedient,
tot deselve, off wel wat minder prijs als de
Ed.e Gedel.n voorleden daer voor hebben betaelt,
daer wel nae siet dienen te vernemen:
en ons te verstaen van te berigten, om tot den
incoop, en in wat quantiteijt nader ordre
te connen geven. Op de kedon, die sullen
moeten en connen dienen tot afweringe
van ontfangene peper, connen wij geen
vaste prijs stellen, maer sullen daerinne
marct en coopmans stijle moeten volgen,
sijnde wel te presumeeren en bij nae vast
te

te stellen, dat den Sultan off sijne factoors
de kleeden niet ongeerne sullen aennemen,
alsoo deselve aende Lampongers off elders
met eenige voordeele weder connen vertieren
en quijt raecken: Jaa dat se die eerder voor
't Costende, off soo veel alse haer aengerekent
worden, sullen willen vande handt slijten,
als ons lange te borgen, Indien wij 't eenige
tijt gebreck van geit hadden en onvermogens
waeren haer te voldoen: Daer en tegen
sal het aende andere sijde sigh bevinden wijsen
dat wij de prijs der kleeden sullen moeten
stellen en reguleren nae den aftrecke en
vertier (t'welcke soo wel verstaen can worden
van andere plaetsen als van Bantam) soo wij
daerinne niet en willen bedrogen sitten, en,
't sij met goede off met quade oogen aensien
dat onse Competiteurs haer met wat
minder prijs behelpen, en egter met de
meeste voordeelen deurgaen. Om nu
grooter en meerder vertier in 't Comp.s
kleeden te maecken, en met eenen den Sultan
van Bantam, door aenwijsinge en presentatie
van middelen, om voordeele nader te beraden,
wat nader aen ons te verbinden, hebben
wij niet ondienstigh geacht hem, door

Ued. —

Ued. beheert te maecken, dat wij wel
genegen souden sijn met hem te treden
in gemeenschap van Lande op Manilha,
't sij dat hij daerinne voor de helft, ofte
oock wel voor een minder gedeelte wilde
participeren, ende hoewel dan oock soude
moeten geschieden op sijnen naem door
Chinesen ofte andere Indise natien,
daerinne sigh op betrouwen en verlaeten
conde, hoedanige wij meenen dat oock
wel te vinden sullen wesen, soo wanneer
den sultan daer toe comt te inclineren,
gelijck wij geloven dat hij doen sal, en in
welcken gevalle Ued. ons daer van ten
eersten breeft kennisse te geven, om de
saecken in tijts daer nae te schicken, en
sullen te doen als ten dienste van d'E Comp.
sal komen te vereijsschen ——— .
In ende als nu afgaende generale missive
wort gesproken van partije aengehaelde
particuliere lijnwaten door den fiscael,
ende dat deselve aengesien ende gehouden
worden voor absoluijt confiscabel (daer
oock in deser bij wort geprotesteert) ende
dat den fiscael daer uijt soodanigen
portie staet te worden toegevoeght, als
besonder soude worden te behooren,
'twelck

'tWelcke te verstaen sij dat den fiscael van
alle goederen, die hij selve ontdeckt en
aenhaelt, sal genieten de geheele helft,
en den sulthan de andere helft: maer bij
aldien de ontdeckinge en aenhalinge door den
sulthan ofte de sijne geschiet dan sal hij
insgelijcx moeten hebben de eene en de
Comp.e de andere helft: te weten van
al het geene dat naer 't sluijten van het
jegenwoordige Contract aengehaelt en
geconfisqueert sal worden, dogh vande voorn.
genoemde lijwaten die reets aengehaelt sijn,
sal d'E. Comp.e d'eene ende den fiscael
d'andere helft moeten genieten: En sal den
fiscael soo wel moeten letten op het
sluijken en uijtvoeren vanden peper, buijten
d'E. Comp.e als op den invoer vande
lijwaten, beside de voornaemste coopmans.,
tot welckers in en vercoop wij door den
sulthan sijn en bij nader acte sullen worden
geprivilegeert, maer soo de Engels., Denen
en Fransen tot dien eynde beneffens ons
moeten worden ingelaten, dan souw den
aenbrenge der seden van hier door oude
burgers en ingesetenen tot Bantam, waermede
vande Comp.e ingebracht en verooneijcht stoff
waren, soo nadelige niet sijn, als maer
geert —

gelet worde dat se geen peper en andere
waren van daer uytvoeren, en inde straat
off reeden aen 's Comp.s en andere schepen
overgaven, daer dan als gesegt, den fiscael
volgens ampt en pligt op te letten
staet.

De Capitains Jochem Michielsz. en
Jacob de Vos hebben wij toegestaen tot
verrigtinge van haere eijgen saecken, een
springetoghje naer Bantam te mogen doen, en
die wij binnen soo veel soo eenige weken te
rugge sullen verwaghten, om redenen
die UEd. niet onbekent sijn.

Hier nevens gaen noch eenige extracten
uyt brieven in den Jaere 1682. soo door den
resident willem Caaf, als door den
Sultan aen dese Regeringe en den Majoor
Isaacq de St. Martin geschr:, op dat UEd. eens
bij voorvallende gelegentheijt daer van
soude konnen dienen. 't geen vande originele
Maleijtse brieven door den gem: Sultan
datselve Jaer aen ons geschr: gedaght
en bij sommige gesegt wort, is UEd. mede
wel bekent, en nadien ons noch dagelijcx
hoe langer hoe meer oorsaecken gegeven
worden om te twijffelen off het daer mede
al regtschapen werk is, soo gelieve UEd.

eens

eens onder de hand te vernemen off de
regte waerheijt tot bantam niet en soude
connen werden ontdeckt ——— .

Gisteren nae de middagh is hier van Sedani
geweest booschen Craëan, adsgeromen een
Inlants visscher, die ons verhaelde, en 't geene
daer nae oock door andere is geconformeert,
dat hij door seeven pantsiallangs, hollandse
vlaggen voerende, tot ontrent de rivier
Moirende was naegejaeght, en onderwijlen
oock hadde gesien dat door hem, twee vaertuygen
vande oost Comende, en die nae derwaerts
gaende, waeren vernielt en verbrant:
Item dat hij oock ontrent Grim: Sedani had
sien leggen 8: niet seer geladene vaertuygen,
de wel hebbende nae herwaerts off nae
bantam, die haer bij malcander hielden, en
voor desselve Zeeroovers (die wij meenen
Macassaren en bougijs te sijn) op hoede waren:
twelck wij den Sulthan al terstont hebt
moeten bekent maken, off hij in staet waere
om uijtcoomen konde om, (gel.) wij al
terstont met het Jacht de brack, benevens
de bravo, de Chiaconpen Egmont en
palliacatta hebben gedaen) eenige
weerbaerste oorloghs vaertuygen daer

op —

op uijt te setten, te eijnde deselve wederom niet en comen te vermeerderen, en soo wel bantam als ons der toevoer van levens middelen af te snijden ——.

Waer mede wij desen sullen besluyten, en naer wenschinge dat U.E. hare opgeleijde Commissie tot eijgen reputatie en welstand van d'E. Comp.e voltrecken en uijtvoeren moogt, blijven ——.

U.E. goede vrunden

Batavia int Casteel
den 31e maart 1684.

Bantam
No 1684

Register der aparte pa-
pieren gaande op heden per de
chaloup de Swinkont van
hier naar Bantam ende
geconsigneert aan den E:
President Commandeur Fran-
cois Tack. als Expres afgesant
aan den Coningh aldaar

No 1. Originele Instructie voor
den E: Francois Tack
voornt door haar Ed:e ter
Regeringe opgestelt in dato 31
maart 1684:

2. Duplicata originele missive
van haar Ed:e aanden gemte
E Tack ende den Lieutenant
Carman Dirckz wanderpoel
mitsgaders den raat tot
Bantam geschr. dato 28
maart 1684.

No 3.

N°. 3: Verscheijden copie brieven en andere schrif-
,tuuren jongst p:r schip de
vergeleit van onse Heere
majores uit vaderlant tot
batavia ontfangen volgens
apart regissertie

4. Copie notitie van haar Ed: den
gewesen resident willem
caeff op sijn vertreck na
bantam mede gegeven den

5. Copie missive van den voornt
S:r caeff uijt bantam aan
haar Ed:e geschr: in dato 24:en
maart 1684

6. dier als copie translaten door den
regerenden Coning tot bantam
aan haar E: dogh: de eene
ook aan den E: majoor S:t
martin geschr: onder dato den 2:6
17 en maart 1682 tot batavia
ontf:

7: Copie translaat briefjen door den Sultan
tot bantam jongst aan de Hoog
gouverneur. generaal Joannes
camphuijs en de raaden van
India geschr: en den 6 Februarij
1684: p:r desselfs gesanten tot
batavia aangebragt

No. 8. Dertien Stx extracts uijt verscheijden
brieven door den Jongen Coninck
ende den resid.t willem caeff da
tot bantam aan de hooge
regeringe van India da
gesz. sedert 27 feb tot
primo april 1682 gesz.

9. Maleijts concept contract ende
actens. obligatoir en van
remis tot speculatie van
den Ed. Tack gesz. met
duijtse letters.

Int Casteel Batavia den
laasten maart 1684.

Bantam

A° 1684

Register der Papieren gaande op heden Pert schip hellewetsluijs open in handen vanden E. commandeur en Expres afgesant francois Tack ende geconsigneert aan sijn E. mitsgaders den E. Capiteijn harman dircxe vander Poel, benevens den Raat tot Bantam

Commissie voor den E. commandeur francois Tack gaande als expres afgesant na bantam benevens zijn E.: bij gevoegde

N°. 1. Originele missive door haar Ed.ele aan den E. francois tack ende capit.n vander poel benevens den raadt tot bantam geschr.: in dato 28.e maart 1684

2. ~~drie~~ stuk concept contracten, int duijts malеijts en javaans, door haar Ed.ele opgestelt, om door den voorn.de E. tack van wegen de generale nederlandsche comp.e ter eenre en den coninck van bantam en zijne rijcxs grooten ter andere zijde gesloten, en getekent te werden.

3. Concept slot om agter het gem.te contracte te voegen, zijnde mede inde voorn.de drie taalen ont worpen

4 drie stx.: concept actes obligatoir, int duijts malеijts en javaans vanden sultan van bantam wegens de gedane ontsetting tot herstellinge zijnde rijcx ofte den vrijen handel met exclusie van andere

drie

N.o 5. drie stp acten van remis of quytscheldinge
vande agterstallige schult des coninx
inde voorn: drie taalen door haar Ed.
op geo dt, mits d. E. comp.e alleen
en met uytsluytinge vant alle
andere natien inde stadt, en lande
van bantam sal mogen handelen

6. Originele missive int duyts, en malyts door
haar Ed.s aanden coninck van bantam
op gluer couverts papier gesz: in dato 20
maart 1684 en in geel damast om
naijt

7. Copie van bovengesz: missive

8. Copie 't samen trekingh of corte reeckn: van
d' comp.s groote en cleine cassa op bant
,tam door den coopman Jacob Snickbur
op geo dt in dato 4.e februarij 1684

9. Seventien stucq requesten door verscheijde
persoonen hier op batavia aan sijn
Ed.t overgegeven inhoudende ver
meerendeels haare demissie naa her
waarts &c.a onder apart register

10. Twee extracten een uijt de ordre door haar
Ed.s aanden coopman Joannes
vanden Eden naa Jamby in dato 20
augusty en een uijt de generale resolu
,tie bij voorn: Ed.s genomen op dato
12.e augusty 1670 verclaarende dat bij den
eene den en beeden administratie
de geleijcke Santvoordinge te samen
moeten gaan

Twee

No. 11. Twee requesten een van Intchie Jsmaal om verbeteringe van tractement, ende andere vande chinees Tmoko daar bij versocht eenigh soulaas vande schade met sijner 2 vaartuijgen geleden op bantam

12. Naam rolle van vierendartigh europese militairen, inn na bantam gaande onder gebiedt vanden luijtenant adolph winckelaer

13. factura vant geladene int schip hellevoetsluijs voor bantam

14. ~~Cognoissement~~ van dien bodem

15. Bevindinge vande bantamse negotie boecken, van den jaare 82. en 83. door den visitateur generaal den E. Jsaack Soolemans opgestelt. —

16. negotie boecken vande lampongse vojagie gehouden, en door den visitateur generaal, gevisiteert en na gesien: —

Gaat in handen van den E. vand.n schuur

Batavia Int Casteel adij 29e maart 1684

Aen d'Heer Francois Tack

Monsieur

Dewijl den coninck van bantam op gisteren, den Javaan vlaminck herwaerts heeft gesonden om den pangiran aria dipa nevat metten eersten uijt zijn may.^{te} naame derwaerts te roepen, soo heeft hij zijn ed.^{heijt} daer van ten eersten kennis gedaan, en daer nae ook met den pangiran te samen om sulcx nader bekent te maken binnen geroepen, om dat den pangiran zijde sonder kennisse en licentie deser regeringe niet te deser vertrecken, en dewijle daer ontrent bij haer ed.^{le} sugevolge ook van ued. verigh sentiment gemeent is best te wesen, hij noch voor een vaat hier verbleve, Zoo is hij daer toe ten bijwesen van gem.^{te} vlaminck door d'heer generael in der beste voegen geinduceert ende een Jaer gegeven, dat nuits t vertreck van onsen capiteijn maleije als anders na bantam met den pangiran bij ontfang van eenige zijnder coninck brieven als anders zoude konnen

van

van nooden hebben, en eenige besoignes
off saaken souden konnen voorvallen
die men des coninx wegen niet wel
swant anders bequamelijk soude konnen
toevertrouwen, 't welck bij denselven dan
ook soodanigh is aengenomen, en dat
vlaminck nu wedder te rugge na bantam
soude keeren en ook een briefje aen u:E
mede neemen, gelijk dan bij desen geschiet
om tot u:E nadenken en opmerkinge te
dienen, om het na 't bovengenaerreerde
off anders op de bequaamste wijse ontrent
de Sultan soodanigh te schicken dat
u:E sijn may:t doe begrijpen de dienstigh:t
van der pangirans nevens continuatie
nog voor eenige tijt alhier, dog soo den
koninck daer op sterck en sterative bleef
staen, en op sijn te rug koms te aldaer
insteeren, en dat men hem daer van niet wel
kon divertieren dan sullen haer Ed:les u:E advijs
en nader sentiment ten eerste den daer op
inwagten om sig daer na te schicken, off
ook wel soo u:E meenden dat er aan des
pangirans verschijninge ginder niet verlet
offte staande u:E onderhandelinge iets

gelegen

gelegen Zoude wesen, als in welcken
gevalle men hem ten eerste weder Zoude
konnen laten gaan 't Zij voor den Sprongtogie
off wel uit geheel soo uE bij den Sultan
daer ontrent nader van Zijn hoogheijts
meeninge sult konnen ontwaren omme
ons van te mogen dienen, in welcken
gevalle onder de discoursen van den Heer
generael met voorsz. Pangiran hem
ook is gesprocken dat bij aldien den
coninck quame goet te vinden hem
voortaan uit geheel op bantam aen
te houden, in sulck gevall wel iemant
anders, al was het van wat minder
character in Zijn stede te deser plaatse
Zoude mogen dienen te blijven
resideren, om Zijn majesteijts saaken
altoos ons bekent te maken ende
ook op eenige weglopers van bantam
&a toe te sien en te letten, waer
over uE met den Sultan insgelijx
wel nader spreken en dan daer
van 't noodige overschrijven Zullen.

Bantam

Aan d'Heer francois Tack
Particulier

Erntfeste Manhafte Wyse
voorsienige discrete.

Bij ons gemeen overgaende brieffen sal UE sien, wat
wij op UE becomen advis vanden 5en october int generl.
hebben goet gevonden te noteren, en sullen bij deesen
tot nader verclaringe daer op verder seggen, dat wij
UE positie, om den pangeran aria dipa niewat met
een goet gevoelen van onse liberaliteijt derwaerts
te laten komen, wel gaerne wat nader hadden
geësclareert gesien; alhoewel niet twijffelen off UE
sullen tot soodanigen stellinge oock sijne consideratien
sijn voorgekomen en schoon wij voor 't meerendeel
en ten naesten daer bij souden meenen te begrijpen,
dat sulx sage; om dien pangeran, met een goede
schenkagie, voor sijn depart de handen te salven soo
hebben wij na aendagtige deliberatie daer over in
rade

rade van India, niet konnen goetvinden daer te[…]
voor als nogh te treden geensints om de schenkagie[,]
daer wij anders seer wel toe souden Inclineren; ten [...]
men daer niet in dese man en dese presente consti[…]
niet vrugtbaars uijt konde voorsien ende hebben daerom
gemeijnt, dat wij bij het concept contract, en acte van-
quijtscheldinge &ca soo veel en meer hebben gedaen, al[s]
wel vereijschte; ende dat over sulcx Comps hooge resp[…]
geensints soude konnen lijden, dat wij 'tselve door sulck[e]
een gifte ofte eenwel ten goeden off ten quaden aen-
'tkennen van desen snoden en gierigen Pangiran, Ju[…]
Weegschael stelden, maer niet te min hebben d'[illegible]
verbrecke naer Bantam (om dat UE seggen sulcx met
fatsoen te hebben moeten toestaen) niet willen —
ophouden; om het voorgenomen wercke der onderhandelin[ge]
in geenen deele te vertragen, alsoo de spoet daer ontre[nt]
UE bekent sij, dat voor een seer nodige poinct is te houden
Dan wij hebben UE voorslage van 't geen gevoelen onse[…]
liberaliteijt heen soodanige uijtgelegt als in onsen —
generalen brief, ontrent daer van breetelijcke staet
gesprooken; en dat hij dierde sijn verset ten besten te

raden

raden; om sijn saecken niet weder te brouilleeren off dat
wij bij onverloopte dilaij off uijtvlugten van onse voorge=
nome Contractatie daer in wij en UEd. sweven; en sij
oocke sullen sien; dat soo veer en soo veel vande
Hr. Speelman Zal. groote concepten en proiecten
is afgeweecken, en alles [illegible], off bij sonder des
Coninckx beste en tot sijn meeste Intrest geregulieert;
van een geheel andere resolutie souden moeten worden;
en UEd. gelasten aenstonts af te breecken en sigh weder
terugge herwaerts te begeven; en 't welcke UEd. den
C. bij onverwagte ontmoetingen oocke wel modest en
ernstige sullen mogen voorhouden, en ons dan oocke
bekwaem prompt advis geven; om onse nader ordres
op te komen vaststellen; Want al dese swarigheden
van 't ligten van Tanara, van Pourbaijas continuatie
op Batavia, van dat men hem niet boven vermogen
moet beswaren, van 't diere rembourssement sijner
geleverde cassen (dat al wat onbescheijdent is) en meer
andere Exceptien en voorgegeven uijtvlugten, niet
veel geleijcken souden, naer sijn voorige menigvuldige
cordate beloften of selffs de sincere verklaringen, in

velen

weeten nu noch nieuwelincx oocke bij monde aende
resident Cauff gedaen ende daerom legt ons nader
arrest als noch kortelijke tot U.Ed. nakoght. —

Datmen bij onse U.Ed. mede gegeve ordre uit regard
van Pangiran Poerbaija en raden Sakie als verders
uit gevolge als noch ten vollen bijsijt[ple] persisteren om se
weder herwaerts te brengen; en oocke voor al te
besorgen datse doorden C.o off niemant konnen misleij
det werden: —

Dat U.Ed. den Pangiran Aria Dipa nevens sijner
verschijninge ginder, mede wel ernstige mogen en
sullen voorhouden; sijnen C.o ten besten te willen
raden; en wel toe tesien van hem niet ten quaden
te induceren ofte dat hij andersints sigh voor hem selven,
sulcx wel alderers te laet soude mogen beklagen; en
oorsaeke sijn, van U.Ed. verdeelde en verwarde saken ende
swarigheden welcke daer uijt mogten resulteren
na dewelcke dan oock U.Ed. conduictes soo wel wat
mogen gehouden werden, immers soo er geen
capitale redenen ter contrarie bij U.Ed. sigh mogten
opdoen die wij anders gaerne willen plaets geven, en

den

den ernst en maniere van doen; voorts Ud.e ervaren,
kennisse en Industrie gaerne aenbevolen laten, eenlijk
dit seggende op dat Ud. d'nodige van onse Intentie ook
vrijmoedige souden mogen seggen, en soo mede, dat
ons de voorbarigheijt van des Conings begeerte, om
onse post op Tanaka soo voort te ligten al vrij verwondert;
als treffende met sekingen een ander aensien en met
onse meijninge overeenkomste, sulcx dat, Ud. ——
geopp[illegible]ierde orders tot dien eijnde derwaerts te
sullen approberen en goetkeuren; maer om dat den
Co. bij verscheijde sijner brieven niet alleen Tangkean,
en voorsz: Tanaka maer oocke selve Curliassa &ca. aen
de Comp.e geschoncken heeft, off schoon wij sijne
landen niet en begeeren; soo dunken ons soodanige
procedueren van dien vorst als wij wat vreemt; en
niet van die sublime vruntschap; als hij van d'Comp.e
vaderlijke sorge over sijn persoon absolut verwacht te
vertrouwen; en dienen in anders quamen te vallen,
als valsche ontblasers op 't rigoureuste te straffen, —
En gelijcke Ud. te vreeghen met dierlinge, tot onse
nader

nader ordre souden vraghen, soo meenen wij oock met

UEd dat sulcx eerst en bequamelijcxst naer het voltrecken

vande ondertekeninge sal konnen geschieden; bij aldien

dan nogh eenige reden ter contrarie militeren, soo soude

wij bij desen dan aen UEd en des raets overlegge en

goetvinden gedefereert laten, maer datse in allen

gevalle soo lange sal moeten blijven, gelijkse nu is.

Ten tweede een en ander, Wij meenen, dat UEd (geen

andere redenen ter contrarie voorkomende) alnoch

den Co. en sijn partisans wel wat vrijmoedige

sullen mogen voor oogen stellen, Want het ons

toeschijnt dat men ons hooge erkentenisse respect

ontrent dat wantrouwende en ondankebare volcke

selffs met wat superioriteyt sal moeten in agtinge doen

blijven en sullen wij hier op gaerne ten naesten

UEd speculatien en ondervindinge wederom te

gemoetsien; komende daer nu eenige andere

toevallen die wij niet hoopen soo moet men sigh na

den tijt schicken en altoos omsigtigh houden; Sijnde wij

wensende de saecke in het gewijn UEd ten vollen

blijven

[signature]

blijven te bekomen en alleen noch mede vorderen
sullen; dat Ms. ten opsigte van des Conincx credit —
over de geheelde derden peper oocke dienen te besorgen
gelijke wij meenen billijk te wesen; dat de resterende
12000 Rsd.rs bij 't contract gestipuleert na acceptatie
ten eersten mede in afcortinge bij Maj.t mogen
valideren, want anders ietts heeft men gelijke Ms. weet
altoos daer niet naderhant tot naerlopen. ——
Daerbeneffens sien wij inde Maj.t des Conincx tot
noch niet als contanten aen sijn voldaen te sijn,
tot erinneringe Ms. eens nader ons hondt advisieren
offer geen kelders sijn ongeset, en op dat men altijt
in het toekomende voor den ceders vertier oocke voor
al koome besorgen, soo als Ms. daer in met den Co. en
Pangerans bequaemelijckst sullen te rugte konnen
geraken. —
Under tusschen bekomen op Saterdage avont den
6e deser Ms. nader apart brieffje van daegs te
voren, voorwitts in naderbemerken, den Co.,
sonder voorgaende overkomste van sijnen Pangeran
Aria Dipa Nerat de handelinge niet soude beginnen,
Soo

Soo hebben wij medegemeijnt sijn vertreck na-
Denemarcks toe spoediger te hebben te werben en
sulcx hem gisteren morgen d'onser vergaderinge
bekent gemaeckt, waerneer hij alles wegens sijn
depart aen ons te dragen te houwende, maer eijndelijck
voordien dage noch uijtstel versoght op voorgeven
infallabel bericht bij monde te hebben, dat er drie
Havanen begrooten met nader ordre van sijnen hove
noch dien selven dage met vijff^e vaertuijgen hier te
verwaghten waeren; en hoewel die overkomste
in onse saecken en handelingen, na alle apparentie
niet geven offte nemen, en misschien maer sijn sal
om hem pausgiran ietwat nader te komen afscaedsel,
Soo hebben wij egter daer ontrent oocke niet willen
precipiteren, maer hem sulcx vergunt en in
keuse gestelt om soo hij wilde off het van sijn
Coninx meijninge ware met sijne vrouw en
en ommeslage; dan wil gelijck wij uijt UEd schrijven
niet anders begrijpen alleenlijck voor een springlotje,
in persoon te vertrecken, want wij een ambassadeur

van

van sijn fatsoen, anders soo geen gouvernael afscheijt-
gewent waren begeven en welck belaste hij dan oock
Sijn Edle geamplecteert als mede op onse aenbiedinge en
voorslage dat hij met s'Comp.s chialoup de Pisange
soude gaen, soo om de degeringhen van eenige rovers
hier ontrent om de oost als oock om het fatsoen,—
onverminderdt egter al mede sijn kunne en dat hij sijn
eijgen vaertuijgen daer met off besijden kon mede
nemen. Insgelijcks heeft hier voor den principalen
onse meeninge over des Conings betoonde coelheijt
en disgoelijckheijt ons het kennis gegeven; soo hebben
wij den Pangeran niemant mede met alle moderatie
en ernst voorgehouden, dat het ons leedt was off den
Coningh sijn voorleden gesz. brieven en gedane
beloften aende Comp.e hadde vergeten en dat wij-
niet twijffelden off sulx soude hem Pangeran egter
mede wel bekent en niet vergeten konnen wesen
gelijke hij belijde van Ja en soo voorts dat sijn
Majesteijt nu eenlijke van desselffs onvermogen
scheen beklagen daer hij wel bevonden te wesen

Wat

Wat de Coning.e soo heusselijcke voor hem geplaideert
en gedaen hadde en datmen daerom sodanigen
gemelicheijt van hem niet hadde verwagt als wij
nu bespeurden dat Md was ontmoet en bevaren
gekomen daer op hij sigh excuseerde maer een
dienaer sijnes heeren te wesen en daer van niet
veel te konnen seggen maer dat hij op Bantam
komende souwde betrachten sijn devoiren te contri-
bueren om alles ten besten te schicken, seggende
dat den C.o somtijts wat haestigh ware en om-
cleijne kijsveijbe beuselingen van sijn vrouwen off
anders en dat dan sulcx voor die tijt ontrent andere
die bij hem quamen niet konde verbergen en bij soo
een toeval meende hij, konde het oock wel gewest
sijn dat sigh ontrent Md wat koel off anders betoont
hadde, met versoeck men wilde maer wat patientie
nemen, hij verseekerde alles soude wel gaen; En
wanneer ex het subject vande drie verwagt wierden
Conings groeten en dat hij gaerne soude affvragen
wat haer aenbrengen mogte sijn hem nader wierde

gemelt

genegeleert, dat onaengesien haer hoochste egher
alle de saken niet hier, maer op Bantam selve
souden moeten verhandelt en met UEd: afgedaen
worden, als daer toe en van alles door ons ten-
vollen gequalificeert en gevolmagtigt sijnde soo
seyde hij daer op sijn herte uit verligt bewesen; en
sulcx niet geweten hebben en dat hij voorts niet
veel hondesoggen maer ginder soude koomen en als
hij weder hier quam doen sien, wat van sijn offitien
tot onderlinge beslesonden geweest hebben. midswijes
nader oock van des Coninckx voorige beloften
opgeraeet en onder eenige van deselffs gemeene
brieven die wij godt betert nogh maer over hebben
de eenige UEd: bewust aen den majoor Martin gesz:
uijt den hoop voorden dagh geraelt en hem pangiran
vertoont en deselve bij hem origineel gelesen
sijnde soo seijde andermael, dat den Co: het daer
bij beloofde niet en soude vergeten hebben en dat hij
hem oock van dese onse verklaringe behoorlijcke
rapport soude doen, maer dat hij die brieff (in copie

onder

onder UEd. berustende) eghter noijt gesien hadde niet

versoecke indien wij er meer soodanige en van —

beloften hadden dat hij die oocke eens mogte lesen om

sijn Heer daer van al mede onderrigt te geven, —

'twelck om reden UEd. bewust civiel gedeclineert

en beantwoort wiert; dat er nogh genoegh waren,

en oock den Cs. wel soo best bekent soude sijn,

wat hij gesz: hadde; en daer mede was dat niet: onder

ons verder vast, dat gelijcke hij pangeran niet —

onkundigh en was, wat concept contract 'er ten

tijde vand' Hr. generael Speelman Zalr. hadde gelegen,

en nu ex tantum commende, sien sullende niet wat

veranderinge en moderatie wij nu UEd. gelast hadden,

met den Cs. te tracteeren meer oock dese halven;

aend' ander zijde van den Cs. en hem pangeran, niet

anders was verwaghtende, ofte sijn majesteijt soude

door blijken, dat des Compes. vaderlijcke hulpe, niet

vergeefs besteet ware, en hij gevolgelijck, sigh mede in alle

redelijckheijt soude laten vinden; want men anders sulks

genootsaeckt soude moeten worden, UEd. vandaer ten

eersten

versten wederom te mogen beantwoorden; en tot
een ander resolutie te treden; welcke hij verklaert, en
ernst, wel verstaen en begrepen hebbende; hem
vrij wat scherp te versetten, seggende men hadde hem
genoegh gesogt; hij hadde hier soo lange geresideert, en altoos
sijn Conincx advisen aenden generael Zal[r] gecommuniceert,
en noijt als alle vriundelijckheijt bij dieselven bespeurt;
en hij soude daer blijcken wat van sijn gedoente was; en
daer mede wiert sijn spoedige vertreck aen hem
gedefereert, en op sijn intimatie, verlooven tot de
komste der verwagte Conincx ministers s'anderendaags
geavoijeert, terwijlen onse Chaloup vaerdigh soude
leggen, en soo is hem doenmaels afscheijt na huijs —
gegeven, Wanneer wij vervolgens namiddags ten
vier uuren vande komste deser voorengeciteerde —
nader drie afgesondene des Conincx wierden verwittigt,
ende dat sij een brieff aenden generael mede braghten:
maer ordre hadden die eerst bij den Pangiran Diepa-
ningrat te moeten brengen, om door hem met haer
te samen aen ons overteleveren, doch dat het geen
brieff van staet (en sulcx niet nodigh) was; dat se

statieus

statiens ingeraet wierde gelijke tot dan oock soo na
kun voorgeven is gedaen, en tegens den avont; —
voorsz: pangeran met de drie nieuw aengekome
Missives binnen verscheenen, overleverende een
briefje vanden Luitenant Swaebe geopent en gelesen
sijnde, niet anders quam behelsen, als 't Welck 't —
translaet van dien sal vertoonen, en meest scheen
geraeckt, op eenige discours dat op 't eerste voordragen
van des pangirans vierats vertreck, met een is geroude
als dat er dan wel Jmant anders weder van sijn conincx
wegen hier binnen present te blijven, om bij voorval
sijn majesteijts saken waer te nemen &c, —
Soo dat dan nu die twee met namen pangiran nata
Widjaja en: aria djaja Sadana voor eerst hier sullen
Resideren, maer vlaminge gaet met de pangerange
vierat wederom t'rugge, eerbiedende den Hr gouvr
generael, op 't aenkomen deser Missives, danselven
ouden pangiran d'eenmeer presentie andermael
't gepasseerde van gisteren wierden gerepeteert en
vriendelijke voorgehouden; en hij daer over sigh noch
reijn soo ontset en verlegen als voorens vertoonde,

[illegible]

verclarende UEd: de conversien deser onderhandelinge
en wat er vande sijt vand' H.r generaal Spelman Zal:r
als de presente regeringe uit regarde van sijn Con:
en bestantse saken besogen was; en dat hij als-
nogh soude komen waernen van sijn conditie hoe zaken
te verdraghen: maer het verwondert ons, dat wij –
met desen afgesondene; niet een geleijde letterje
van UEd: hebben vernomen, 't welcke, soo het adres sijn,
en hun vertreck van ginder, buijten UEd communicatie
geschied zij; soo mogen UEd sijn majesteijt oock al
wel doen bekennen geven; dat sulcx vande beste
gratie niet en is, en dat wij een meer vertrouwen
van condartheijt ontmoet UEd; na sijn voorige
veelvoudige expressien bij monde en geschrifte,
souden hebben gehadt: en daer en boven, als het
tijt sal werden; met eenen sijn hoogheijt wel
declaratoir bekent maken, dat hij ons' quijtschelding
vande soo importante reddebeschuldt over lang
gedragen laten, tot sijn bekent en verschoninge, –

voor

voor al sal dienen te vernemen; wijl den Coninck

van Palembangh, ons reets de gedaene ongelden vande

besendinge A.o 1681 onder UEd. gesagh na derwaerts

ten vollen aende Comp.e voldaen heeft, gelijk ook

den Souscoopmangh sijn schult verlange staat af te

leggen; en 't gint bij anders selve wel kan begrijpen,

dat die en andere saken niet weder souden te voort

gedaen sijn, en degoutteeren, en waerom wij vermijden

en vaststellen, dat bij onse groote discretien en

bij sondere genegentheijt, omtrent sijn persoon dies

te meer verhoopte te expliceeren en daer van sige

overtuijgt agten, Inmiddels dat men nu nader sal

moeten affvragen te ervaren, wat van dese pangerans

ingressie en affectien sal wesen, sijnde de cleene

swarigheijt die bij C.o uitscheen te maken, van onse

ontruijminge en verreijsinge van daer, oock een

vreemde saake, en niet wel als nogh met sijn eijgen

Interest door ons over een te brengen, off' er moesten

andere misbruiken agter schuijlen, welcke UEd missive

wel

Wel nader sullen, en oock dienen te ontdecken,
want het niet sijn saecken af te sien, dat gelijck het
Immers niet na al sijn voorige verclaringen, en
nogh soo onlangs aen Sr. willem Taaff gedaen, om dan
HE en onse mesures daer verder naer te rigten,
want dat point van de verwisselde commissie brieven,
konnen wij niet dencken, dat Sr. Coleman van sijn
beloften souw konnen betrachten, nadien het op sorghe
genomen, ons nogt in geenen deele kan verminderen,
of schoon er al Godt weete door wien, soo schendigen
schelmstucke de Conzoe mede gespeelt sij; gelijk na
alle apparentie (buijten ons voorige suspitie) niet —
dan al te waer gemeent wert te sullen wesen, maer
het soude een gantsche goede saeck sijn, dat gevalle HE door
industrie sols verder deswegen door d'een of d'ander
konde pennetreren, om te weten, hoe en waer die
bewaren sijn; want des Conings discours, of so in
d'Engelsche handen vervallen waren, souden wij niet
HE maer eenlijcke uijt listigt. en pr. forma geschreven te sijn.

Den

En soo sullen wij mede seer gaerne UEd.s nader
berigt, en openinge verwaghten, over 't sterck vanden
Capitain Jacob de rooij en sijn particuliere besoignes
die egter daer niet langer dienen bedunken; maer
hem uijt onsen name gelast, sigh met de eerste
Comp.s bodem herwaerts te moeten begeven alsoo
daer voor hem oock aengelegen sij; Inmiddels dat
UEd. alvorens omtrent deesen, op de bequaemste
wijse nader ware gront en geschapentheijt vande
bewuste assignatie van 10:Ɵ rijx.ds van d' H.r generael
Speelman Zal.r op sijn Ed.le soon en waer die uijt
voorcomt, en off dat uijt den rooff van 't Portugese
scheepje A.o 1682 voor Bantam, offe waer anders
vandaen, door hem is geraekt geweest, op dat wij ons
ten besten van onse Heeren principalen daer van
oock souden connen bedienen, met notificatie off
men dan niet nader contentement alhier omtrent hem
na UEd. sustenue, oock wel verdiens daer uijt soude
konnen krijgen, Inmiddels dat dit een en ander, bij ons

hier

hier soo wel als bij U:E: ginder sal en moet geobserveert

blijven.

Dit nu soo's gepasseerde met den Pangeran sijnde,

sal U:E: genoegh nader ons inclinatie connen

begrijpen, want wij menen dat het hooghlijk vereijst,

ons dierbare reputatie staende te houden, sijnde

van Poucabaja door de Pangeran, nogh van ons

niet geroept, en sulcx ontrent hem niet nodigh geagt,

maer soo de saken sigh nu voorts na desselffs beschrijvinge

gantsch tegens hoope almede niet ten goeden moghten

verlopen, dan menen wij, dat het niet nodigh, off

dienstigh sal wesen, dat Pangeran Poucabaja ginder

aen lant comt; maer eerst aen boort te blijven, om op

nader advis 's Zij voor af, off wel met U:E: soo te

rugge convenants te overcommen.

De prijs van de witte peper, menen wij dat U:E:

wel sullen connen over een brengen al sou'er daer

voor oock 26 à 27 rijx: 't bhaer mede moeten

betaelt

betaelt worden, maer anders hadden wij gedagt,
dat 7½ rsd: off 8 rsd: 't picol soude hebben connen
suffisieeren, Immiddels dat de recq: van 15 rsd: de
blaer door de swarte peper, gelijk die nu sonder
tegenspreken gecalculeert blijff, soo wel sal wesen,
en bij contractatie mogen blijven, en dat de luijden
van gewilde eijsaten te voorsien, die UEd: menen
tot ½ geit en ½ geit misschien geen dispuijt soude
wesen, daer sullen de seinen te besteden, en onse
recommandatie niet ontkent laten geschreven, mits dan
oock maer onse ordre, bij die aen UEd: mede gegeven
missive, ten goede gepointeert, en vervolgens door
de administrateurs geobserveert komt te werden.

Van Japara en Chirrebon, hebben wij advis, dat
daer alles nogh redelijke wel stonde, maer den
Balijsen rebellen Coes onder Souna patty ontvloden
sigh nogh op gehouden, met geruchten van dat se nae
Mataram soude willen doortrekken, dan de Javaense
hoofden hadden belooft hun daer in te wederstaen,

behalven

behalven dat wij oock niet konnen denken waar
die vlugt dese E. sijt, op sien soude. Hier mede sijt
Godt almagtige in genade bevolen, en genegentlijk
gegroet van (onderstont) U E. Goede Vrunden
(was geteekent) Joannes Camphuijs, Anthonio
Hurdt, Willem van Outhoorn, Marten Pit
Nicolaas Schagen en Joan van Hoorn in margine
Batavia Int Casteel den 11e april A.o 1689:—

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Bantam

Aan d'Heer francois Tack
president Commandeur, en expres
afgesant, mitsgaders den raedt
tot Bantam

Eersame, manhafte wijse
voorsienige discrete Heeren vrunden

P.r de Sloep de Pisang in
Comp.e vande Pangeran Kirat.

Den 6.e deser bequamen wij p.r Chinees vaartuijg
u E. missive van daags te voren daar uijt
verstonden de verschijninge vanden E. Tack
aldaar op den eersten, en desselfs audientie bij den
Sulthan op den 3.e nae voor afgegane weder=
zijdse begroetingen welck soodanigh nevens
u E. gedane aenspraacke aen die majesteijt
ons wel gevalt, maar niet te min al vrij wat
verwondert, dat den selven sigh al ten eersten
soo inden een als d'ander discoursen wat geretireert
en vreemt schijnt te hebben getoont, insonderheijd
ook ten reguarde van Pangiran Pourbaija &c.a
als mede het requireeren van sijn Eds aanwesenden
gesant, Pangiran Aria Dipa Kirat, ten
spoedighsten aldaar, en die wij dan sigh volgens
uwer E. schrijven sijn depart ook wel hebben
konnen

Regeringh toestaan, en het goet gevoelen van onse
of des Comp:es betoonde, en nog betoonende
genereuse liberaliteyt aan en ten dienste van
syn Ed: en meester, met alle minlykheyt, en
egter ook goeden ernst met eenen wel willen
bekent maaken, op dat hij sijn voet ook ten
beter mogte setten; en gevolgens tot het anders
dat hem namaels soude konnen comen te coomen,
en daarom willen wij mede verwagten dat
hij sigh volgens uw: goede gedagten alsins ten
besten sal laeten gesoggen, gelijk wij dan ook
de uytreekinge vande post op Seringen (als met
onse intentie accordeerende) voor goed en dien-
stigh approbeeren; maar des Conings voordragen,
om die op Tanara al mede aanlends te ligten
insgelijx met verwonderinge hebben aangemerckt,
want soo hij sigh door verkeerde oorblasers soo ligt
ten quaden soude laeten vleijen; soo soude de
soo seer gekreege herstellinge van Zijn Rijk en
saaken weer ligt geraaken aan het glijen, en daarom
meenen wij dat den Ed: Tak die genoegsaam
Zijne conditie kennet hij wel met de vereijste
attentie en ernst sijn majesteijts eygen waere
intrest en beste hem nader magh voorhouden;

ende

ende wat de metaale bassen aangaat, welke hij
wederom op 50 Rd.rs voor 't picol tot betaalinge
pretendeert, die weten u Ed. soo wel als den
koningh selfs, dat in sijn benautheijd tot tegenstand
sijner rebellen vrijwilligh op des Sr. generael
Speelmans petitie gegeven sijn, sonder
eenmaals van eenige conditie of restitutie te
roppen, sulx wij meenen dat die reden en
billikheijt (en exsigt van 't werck daar toe
te verleed sijn) van restitutie of de waarde
van dien in allen gevalle niet verder behoord
te gaan; dan voor soo veele als er nogh in wesen
en bij ons sullen te vinden sijn, nademen er hier en daar
met ongemacken der Patchialangs, Bensiden land
sorte tegen Ceer, op Cirebon &ca., al vrij eenige
sullen weg geraakt wesen, daar immers d' E. Comp.e
niets van heeft gegaudeert, en alles ten behoeve van sijn
majesteijts behoudenisse en dienstige boden tot
dempinge van alle sijne rebellen hij in 't werck
gestelt, daar over wij dan sijn nader cleene of groote
discretie te gemoete sien; en verwijsen tot getal
sullen doen naspeuren, om dat het u Ed. selve niet
onbewust sij, dat alles soo wat door malcanderen
geloopen heeft. en wat belangt de prijs van
50 Rd.rs 't picol, die ook al wat extravageert, daar
sullen wij als de betaalinge wesen moet, evenwel

niet

niet op [?], maar als de Conin:r dan ook —
ons soo met hem wilde naukeurigh rekenen,
soo souw men ook 't verlies van 't Jaght d' Experiment
voor Cambodja, en veel andere actien en pretentien
in Zeere mijn soo wel als ons bekent, konnen
voorden dagh haelen, en alsoo seer eenvoudigh overtuij=
=gen, dat wij hem niet klaghten te betraeven, gel. i. nd.
die sijn majesteijts ontijdige klaghte en versoek —
wel ter materie hebben beantwoort, en nader sullen
konnen doen blijcken, zonder dat wij meer vanden
voort soodanige swaarwichtige dingen in ons regard
willen verhopen te vernemen.

Bij de overgesonde afreq. des Coninx tusschen sijnen
Sabander Natta Nagora, en de Coopluijden vander Brauw
en Dirckhorst gesloten, hebben wij gesien, dat nae vereve=
=ninge tegenwoordige sijn majesteijt nogh 25410 L/[?] Rd.r
met hebben, die wij dan soo haast [?] sij, sullen
traghten te bestellen, maar het komt ons juijst kans —
dateli. niet gelegen, en daarom vertrouwen dat sij ons
sulx nogh wel een weijnighje borgen zal, soo wel als —
den peper, die er op nieuw nogh in voorraad leght,
en die wij ook alsoo haast ^[doenwe]: sullen laeten
afhaelen, en inmiddens met de geele Peer int. —
gedane petitie van eenige bekosten als de 10 Rd.rs aan
paijement tot verstreckinge aan ons volk sonder —
uijtstel laeten voldoen, soo haast maar van sijne
venige peper geheel zal ontlast wesen.

de

De behouden pardesse van t'schip n. Middelburgh van Sumatras westcust als onse 3. teecomptes uyt China, hebben wij Capaneutal gehoort, en daarom hier deswegen niets zullen seggen, als dat naar eenige vaderlandsche schepen seer blijven verlangen.

Ondertusschen de ontlossinge vande geele peer door andere inconvenienten wat is getardeert hebben wij goet gedagt voor af p.o desse Cheer de Tjisangh een somma van 4000 Rd.s mede te deelen, volgens bijleggende Cognoissement.

Soo gaat ook tot geleijde en geselschap vanden Pangiran Dipa Ningrat op zijn aanbiedingen mede derwaarts den out resident S.r Willem Caaf, daar aan wij meenen niet versuijmt sal zijn, en hij ind. in deese of geene saacken ook ten dienste vande Comp.e te stade konnen komen waar omtrent dan ook soodanigh sal aengesien en geemploieert worden, als hij voordesen a.o 80 en 1682 inden treijn is geemploieert geweest.

Hier mede &c.a onderteekend en was geteekent J. Camphuijs, Anth.o Hurt, W. van Outhoorn M. Pit, Nicolaas Schagen, en Joan van Hoorn ter zijden stont int Casteel Batavia den 11 April a.o 1684. —

Gecollationeert accordeert
Batavia int Casteel den 8. Maij
a.o 1684. —

Bantam

Aen d'E. Francoijs Tack
President Commandeur
ende den raat

Per de fluijt de Geelebeer

Erntfeste manhafte wijse
voorsienige discrete heer
en vrienden

Eergisteren bequamen met de chialoup
de Pisangh uE advisie van 17 deser daer bij
met aengenaemheijt verstonden dat onse
brieven van 11 deser wel waren bestelt
en na eenige gehouden conferentien
den sultan tot het teekenen ende
beedigen vant contract ende de acte
obligatoir was bewogen en gebragt
gelijck oock volgens nader particulier
berigt, de plegtelijcke submissie van
pangeran Poerbaija en radeen sackie
naer wensche was affgeloopen en dat se
nevens den capiteijn Wanderpoel weder
herwaerts stonden te comen, twelck
dan gode zij dancke, al van voorspoedigh
succes nogh is geweest

gaende de fluijt de geele beer bij desen
andermael, om den peper last, ende daer
met, soo tot voldoeninge van dien coll, als
de verder geeijschte nootlijckheden

4000 Rijx.^s in gouden coebans
2000 Rds: In payement
20000 meriaense kralen
2 packen betilles
6 potten berg: boter 25 riemen papier
1 vat pick 1 vat harpuijs ½ legger teer:
6 rollen zeijldoeck 6 bos tromsnaren 2 vatis
spijckers kostende met den kist met 4000 Rds

aen

aen payement den 11 desen per de sloep
de pisangh voorafgesonden ƒ 126255:15:10

Vanden capiteyn Jacob de roy hebben
wij gisteren des particuliere brieffie
gekregen, gelijck daer van copia aen
d'Staet gecommuniceert wert, maer om
dat hij hier tot verrigtinge des hoffdeningh
sijnde affaires, als tot zijn eygen besten
noodsaeckelijck hoe eer hoe liever weder
sal vertrecken soo persisteeren wij bij
onse vorige ordre sijnde wegen gegeven
hier mede &ca onderstond was geteekent
Joannes Camphuijs, anthonij hurt, willem
van outhoorn, nicolaes schagen en Jan
van hoorn, ter zijde stont Batavia int
casteel den 21 april 1684

Gecollationeert accordeert
Batavia int Casteel
den d.a

d floge
255 " 15 " 10

oben
offie
ra aen
ade om
offening
n besten
ven eend
wij bij
n gegeven
tekent
willem
en Jan
via jut

ondeer
teel

Bantam
aan den E: Commandeur Francois Tack.

Secreet.

Erntfeste, Manhafte,
vrome, discrete.

Nevens de gemelde brieven vanden 20e
en 22e deser hebben wij den 23e do. per
inlants vaertuygh oock ontfangen UE.
appart nader letteren van twee dagen te
vooren: vande voorsz. Contracten
en hoedanigh deselve nu verder geratificeert
te krijgen gaen, nevens de acte van dominio,
item UE. opgestelde Concept reglement
der negotie, is in onsen gemeenen brieff
gesproken; sonder dat wij yets verders
nodigh achten te seggen; hoedanigh UE.
sigh daer ontrent, en verders met den
Coninck hebt te gedragen; als wel wetende,
hoe dat best sal behooren; en UE. depart
van daer met het meeste fatsoen over
sal komen; nadat UE. alvorens met
den E. Lantsinck, over de presente
Constitutie aendaghligh sult hebben
geconfereert; en bij E. nevens 't berigt
en advis van UE. bevindinge. nu in

dese

dese dagen; ooch te handen stellende,
alle de secrete papieren, die wij U.E.
hebben mede gegeven; om hem insgelijcx
bij aencomste van eenige Engelsen,
als anderstints van te dienen; sonder
deselve buijten noodsaeckelijckheid voor als
nog veel met ijmant anders te spreken,
of openinge van te doen; sullende nu,
mette komste van gem: E. Lantsinck,
d'J. vander Schuer die wij anders
tot provisioneel gesaghebber hadden
genomineert; soodanig als nog, daer
als administrateur en hooft der negotie,
(gelijck tegenwoordig) bezijden continueren;
dewijle om redenen noodige geoordeelt is,
de belangen en voorvallen aldaer, aen
een autentijcke minister te laten;
immers tot nader bescheijt uijt het lieve
vaderlant en verdere te nemen dispositie.

Dat de particuliere aenbreng der
cleeden der Comp.e vertier seer
nadeelig zij, is buijten dispuijt, dewijle
het al meest goet is dat niet vande
Comp.e wort gekogt en souden wij
daerom inde opbrenginge aller oude

inlantse

inlantse militie, wijl hij hun volck
daer mede quam te beschermen; soo der
soodanige gelijcke contrabanderen
bij aldien UEd. desweegen tot te meer
versterckinge bij eenig onverhoopt
toeval van buijten, tot nader besluijt
vanden toestant uijt ons vaderlant
niet eenigsints dienstig souden oordelen
te konnen wesen; want des Coninck
hebben wij gesien dat hij tot ons voorige
project dienaengaende gantsch niet geincline[er]t
toont; en 't zij door den raet vanden
pangeran Dipa nerat of den Lohen
heedij forque of andere vrij anders
geinformeert zij; dan wij voorheenen
wel gedaght hadden; maer soo nu
de saecken met pangeran Gonda ningrat
staen; en waerom deselve in 't sluijten
des Contractes na 't schijnt niet mede
genoemt heeft, nog present genoodt
is, daer hij echter in 't selve speciale
genoemt sij: dat sal UEd.; ons mede
wel nader berigten; en oock voor al
dienen te vigileren, om (soo 't immers
mogelijck) voor UEd. vertreck
eenige openinge te krijgen, waer

de

de bewuste vermiste buidoen eijgentlijck
zijn; en hoe en door wien se mogen
te soeck gebragt en aen haer ooster —
weder In al sonder UE. om daer —
agter te komen ooch 2: à 300 rijcxd. —
spendeeren 't gunt wij ten dienste van
d'E Comp.e hier wel meenen te meriteeren;
om deus agter soo snode schelmstucken
te mogen geraecken Daer van men
nu siet en klaer bevint dat den Coninck
soo wel als den Pangeran Dipa nikrat
soo hier als ginder hun hebben betraght
te bedienen; en overtuijgen nogh voor
een groot geluck te agten; dat wij dat
eene stavelijt, door UE. hun voorgehouden;
geopenbaert, en in wesen gehouden hebben.

Ingelijcx sullen wij UE. nader ondersoeck
wegen de bewuste assignatie van 18000.
rijcxd. vanden Capitijn Jacob de Rooij —
gaerne verwagten; of er uijt hem daer —
van niet nader te krijgen, of ooch ginder —
na te speuren is, waer uijt en waer —
door soo grooten somme van penningen
is gesprocken Inmiddens dat men den

anderen

anderen Capiteijn michiels daer
over op de bequaemste wijse oock
wel eens sal laten examineren .

En gelijck UEd: voor vanden aenbreng
van particulieren en vreemde doecken
en dat al in groote quantiteijt ginder
staet geseght soo sullen wij daer ontrent
ons sorge geinsereerde inden brieff van
maart inleveren mitsgaders
UEd: andersoons wel ernstig bevelen
daer op nadrukkelijck regaerd te nemen;
maer verders, dat het des onvermindert
voort gaende niet wel en sal wesen
voor te komen, om de finessen die daer
ontrent gebruijckt werden; maer
soo den Coninck en sijn grandes
ginder op den inbreng der schepe' [illegible]
en naeuwe toeversigt wilden stellen
dat soude wel vande meeste vrught
wesen, evenwel wij het succes van daer
niet seer verwagten — En komen
in dat opsigt UEd. voorstel van 't
betalen van 6: of oock wel 3. à 4. pC.
C:. t wel dienstigh agten;

als

als men sal menen dat het tijt is,
daer van en van 't sluyten van 't
Concept reglement der negotie
nader te spreken, wije wij nu om
vele goede consideratien hebben
gemeent dat het best was 't heere
nogh wat sospendere te houden tot
het uytcomste van 't bantamse werck
met de Engelse in 't patria gesl. hier
af in den gemenen brief mede is gesproken,
om als dan bij den heeren voornoemden,
mette meer fondament op te comen
arbeyden, maer of de deught des sentiments
van gemelde en dienstige Ceddels uyt
onse magasijnen te bestellen sullen
wij inmiddels soo vele doen Letters als
doenlijck sal sijn; om te tot de Coms.
te geraken —— .

Off den pangeran Aria Dipa Nigrat
sidt dras, om nader afscheyt van ons
te nemen weder sal hier comen sal ons
bevinden, en van UE. mede staen te
verwachten, soo sijn contenuatie en
gedoente bij den Coning en 't regiment

varde

vande Comp.e nu weder ontbonden,
wesende van't Derwaerts varen van
syn overig hier gebleven familie ons
voor 3 à 4 dagen, door het hooft van't
daer toe afgesonden vaertuygh —
kennisse gedaen; met discours en
voorgeven, als of hij 't met UEd. voor=
weten en goetvinden door den Pangeran
nidrat waere versoght en aen ons
geaddresseert, maer om dat wij gelyck
te vooren aen hem heeft al Zy geseght
daer in geen onderscheyt maeckten;
soo is het nader aen hun eygen keure
gelaten; en alsoo op haer instantie
het daer bij verbleven, dat Zij nogh —
3 à 4 dagen hier sullen vertoeven,
en dan de reyse aennemen na dat
se dan, te weten de 3 wijven des Pangerans
op hun afscheyt ieder met een Diamant
ringelie, voor d'eerste ter waerde van
omtrent 100 à 120 en d'andere ieder van
50 à 60 Rijcxd.s sullen wesen
vereert tot een gedachtenisse —.

Hier mede —
Eerntfeste Manhafte vroome —
Discrete

discrete ordre betrachtende, bevelen
wij UE. naer onse groete inde bescher-
minge des alder hooghsten. Onderstont
UE. goede vrienden. was geteijckent
Joannes Camphuijs, Anthonio hurt,
Willem van Outhoorn, Martinus Pit,
Nicolaes Schagen en Joan van hoorn.
ter zijde stont int Casteel Batavia
den 28e april Ao. 1684.

Gecollationeert accordeert
Batavia int Casteel

den

Bantam

aan de Heer Francois Tack
President Commandeur
ende den Raadt aldaar

P.r 't Jagt Roemerswaal

Erntfeste manhafte
voorsienige discrete Heer
en Vrunden

Naar het affgaan van de galeyen, den 22.en
deser, hebben wij ten selven dagen 's avonts,
den E: Capitain Harman Dircx. vander Poel,
metter sloep Eelwoortsluijs, nevens Pange-
ran Sourbaja, en radee Sakee, die des anderen
daags aan lant gebragt, en naa gedaane
groete aan de Heer Generaal weder in
haar logiment bestelt zijn. Met gemelte
E: vander Poel ontfingen U.E: missive van
den 20.e, en daags daar aan ook P.r de
vaartuijgen van den Pangeran Nidrat, die
van de 22.e d.o. de eerste [illegible] met de
geteekende Contracten, en acte obligatoir,
als de Concept acte van remis &a —
nevens het opgestelde Concept reglement,
over de negotie en maniere der selve, soda-
nig men die daar voor het behoorende
naa de tegenwoordige Constitutie soude
konnen reguleeren, wij hebben dan op deselve
brieven, ende de saken daar bij bevat —
met ten eersten in rade van India —
gedelibereert en volgens geaccordeert het
voors.e Contract sodanig het door U.E: —
volgens

volgens onse opstellinge den 17en deser na
veele striboelinge met den Coninck is besloo
onde ten eynde geragt, te aggreëren, ende te
ratificeeren mitsgaders met onse ondertekeni
ge te bekragtigen en soo mede de acte van
remis op des Coninx gepasseerde acte obliga
toir, nadien hy op de selve volgens den Con
van UEd: schryven schynt geurgeert te wees
Sulcx dan, 2: de getekende en geratificeerde
Contracten neevens dese UEd: weder om toe
come, een om voor den Coninck en een om
voor onsen gelagwesen aldaar te diene, mitsg
het derde dat wij hier sullen bewaaren ook
gaat de getekende voorsz: acte van remi
maar beyde des Coninx actens obligatoir
sullen hier mede verblyven om dat wij nie
comen sien hy deselve van doen heeft, dog
ingevalle zyn majesteyt egter buyten
vragtinge een copia daar van begeerde
konnen UEd: hem die dan geven, off beloven, dat
mense van hier zal senden, naadien hy
dog, als van hem alles affcomende en depen
derende altoos deselve weder om originele
kan doen maken, wesende ook volgens
UEd: genoteerde, de pangeran Natta widjaja
wel hy mede int Contract is genoemt
ende door zyn Coninck daar toe gequalifi
ceert tot hetselve hier voorgevende, ende dus
bekend, en soo mede aan het volk van de
pangeran Nirat toegestaan om eenigen
rys tot haar gerieff te mogen coopen, en
naa bantam voeren wijl 't selve tot loff der ..
van dat graan van de oost dagelijx begint
toe

toe te nemen, maar off gelijden pangiran
Nerat niet weder hierwaerts sal comen, om
nader afscheijt van ons te nemen; gelijk hij
jongst op zijn depart oratie gedaen te
menen, dat zullen wij nader afwagten te
verstaan, want onse meninge genoegsaam
heeft gelegen, en nog is, om hem dan naa
gewoonte statelijk te dimitteren en niet
eens met eer en geene cleinigheden
te beschenken, t'gunt UEd: hem bij occasie
ook van hier zijden wel souden mogen
doen te kennen geven, ten ware redenen ter
contrarie, en dat UEd: t'onnoodig agteden
twelck UEd: aanbevolen laten, en soo mede
om te sonderen, hoedanig des Conincx intentie
legt, ontrent zyn hier residerende ministers
off hij daar bij genegen is te continueren, —
daar wij te vooren al van hebben gesegt, niet
vreemt aff te wesen, en off dan desen pangiran
widjaja daar toe sal blijven dan wel datse
somwijlen swisselt, en verlangen zullen
werden, wat nu aan belangt UEd: opgestelde
reglement, over het poinct der Negotie, dat
souden wij soodanig wel kunnen inschicken
en approberen eenlijk onder de weijnige
veranderinge daar bij genoteert, met uijt
latinge van het geene gesublimeert zij
onder het 1.2.3: & 4de poinct, en met
bijvoeginge van t'geene daar beneden in
margine is gestelt, neffens het 3:4:5 & 6de
poinct, behalven dat onse consideratien
ook leggen, oft niet goet waare dat het
selve als eenlijck van den handel dicterende
door onse administrateurs en hooffden der
Negotie, en niet door de affgedaant niet

dese

des Conincx gecommitteerde Sangerans en
Sabandhaars gecontenteert en getekent wierd
maar om andere ~~consideratien~~ speculatie daar ontrent
by ons gevallen, Zoo zouden wy liever sien
en ook onse meninge were, dat voorsz. nego-
tient voor als nog wat wierde uytgestelt
en gedilayeert, en sulx by mondelinge
over de komste den eenparigen Cours,
ontrent den witten en swarten peper, als
de lywaaten, in, en, en verkoop beraamt, dewyl
zy dog naa de vaste conditie van half gelt
en half kleeden voor den peper niet schynen
te willen luysteren, maar gelt alleen te
bedingen, en dan naa gelegentheyt de dochten
van de Comp.e te sullen coopen, schynt wy
voor eerst t' Zoo aanbieden, maar waarlyck
al voor de groote vrymoedige stoutheyt van
dat wispelturige en weynig erkennende
waankennige volk is te houden, Zullende
ten regaarde van U Ed.: voorstel om in opsigt
van den meerder stier der dochten van alle
Coopmansch.e die de Comp.e a Bantam
quaamen aan te brengen 5. ten honderd
voor Tol aan den Coninck te doen betalen
mede wel bequaamlyckst hier naa te gelyken
byt nader beleuyt vant concept der nego-
tie int gemeen connen gedisponeert
werden, mits dan Zoo wy denkken van
den uytvoer van alles niet soude te gene
vallen, want 5. p.e Cto is immer Zoo wel
als niemen, dat ooyt de Sultaan voor
Incomsten heeft getrocken gehadt, en dewyl
de saaken nu Godtloff Zoo veere met
de contractatie ten eynde Zyn gebragt

Zoo

Zoo komen wij met UEd: geen reden vinden
om onse besettinge op Canara langer
aan te houden, sulx deselve wel zoo eer
zoo beter op de bequaamste en fatsoenlijkste
wijse sal mogen opgebroken, en 't volk naar
UEd: tot Bantam gedemoveert werden
gelijk wij gaarne hebben gesien, dat die
van Soringe daar aangekomen waren
en alles te dier plaatse in gerusten
stand gelaaten hadden ter welker materie
wij mede aan UEd: overleg gedefereert
laaten, om alle onse Inlandse militie,
die praesent gindse nog in loco (dog
het getal ons daar van suijst niet regt
bekent is) bij aldien deselve langer
onnodig geoordeelt wierde, mette eerste
bequaame occasie te mogen doen herwa=rts
overcomen, dan wel dat men die daar nog
voor eerst een weijnig tijts aan de
handt houde om altoos bij nader te geven
order hen herwaarts te kunnen transpor-
teren. De opcomste van den coopman
Snikkers, naa dat hij transport zal gedaan hebben
is volgens onse licentie, en sullen wij
de provisionele stellinge van den
ondercoopman Hendrik Mortier tot het
mede waarnemen der administratie
zoo aanties bij aldien den coopman en fiscaal
Sr. David de Vicq daar toe niet Inclineert
off ook den ondercoopman Dirck de Gheijn
niet nader toe mogte weten, het geheel
der onnodige geweren, om dat de daar

Zoo

zoo niet gade geslagen conden werden —
souden wij van goet overleg en nademaal
den E: Command.r Francois Tack zijn
Commissie metter absolveren deser contra
ten &c.a Zoo verre tot ons genoegen volbra
en vervolgens metter ongemack aan
zijn gebigt, om zijn dimissie en opcom
wederom herwaarts vlogt heeft, zoo heb
wij den selven sulx eenparig toegestaan,
en deselven om de Importantie, die
wij nog oordeelen dat voor eerst bij gele
gelegentheijden in de bantamse saaken
zouden connen voorvallen, nodig
geagt weder een aanzienlijk minister
als nog het opper gesagt te dier plaatse
aan te bevelen, en sulx bij deselven tot
vervang van zijn E: derwaarts te com
mitteren den E: Command.r willem hartsi
als in wiens goede qualitijten en ervare
heijt wij ons mede wel derven gerust stell
en die dan met malcanderen voor den E:
Taks vertrek sodanigen nader bespreek
connen houden, en all sulcken Notificatie
des wegen aan den Coninck en grooten
laaten geschieden als ten meesten dienste
van de generale Comp.e zal strekken
met ordre en last aan een ijgelijck
van onse ministers aldaar bekent wijden
gemelte E: hartsinck naa het depart
van den E: Tack naa behooren te
erkennen, en te gehoorsamen en ons wijd.e

aan

aan onse voorige ordres als nog gedra=
gende, ondertusschen tuede, ued: gedeente
en nodig geoordeelde vigeur in de gehou=
de confrontatie en beleijdinge ten volle
approbeerende, en als alles wettig en
billicq ook voor seer nodig gedaan
houdende te weesen. hiermede &c.a was
geteekent; Joan.s Camphuijs: A: Hurt: W: v:
outhoorn: M: Pit: N: Schagen en Joan
van Hoorn. In margine Int Casteel batavia
28.en april 1684. lager stont P: S: ued: geliefen
te besorgen dat tot dienst vande agtb: raad
van Justitie, de onderstaande persoonen
met eerste occasie mogen herwaarts op=
gesonden werden, die op bantam off de
daar zijnde vaartuijgen nog bescheijden zijn om
Nader ondervraagt en geexamineert te werden
wegens de gepasseerde ontuchte tusschen de
matroosen en stierman op de chialoup de
hennebeschreijden geweest met namen
Jacob Robbert Schrijver
anthonij de Costa }
Pedro de Costa } mardijkers
Jacob van arentsvelt Jonge
Cornelis de swart van amsterdam
en Jan Blauwet
Gelijk wij mede met het eerste gelegentheijt
zullen verwagten den soldaat salomon Velinge
van amsterd.m om alhier tot het stellen en
herstellen van 's Comp.s horologies daar ons
bericht zij dat hij kennisse van heeft, te worden
geemploijeert en nadien de d: Commandeur
hartsinck, nog 3. a 4 dagen tot Vrigling van
zijn eijgen zaken hier sal verblijven zijnde
tot zijn transport ter vollevoering
aangelegt zoo hebben wij goet gevonden
het Jagt Roemerswaal voor aff te zenden
ps

op dat het schepje[?] met een ladinge
koper wederom[?] herwaarts mogte comen
hier mede Ed.e onderstont uE goede vrinden was getek.t
Joan: camphuijs Ant.o huÿsts[?] w. van outhoorn, marten pit
nicolaes schagen en Joan van hoorn ter zijden ut ult[?]
Batavia den 20 april 1684.

Gecollationeert Accordeert

Batavia 3.e Meij 1684

Registentie der Pampieren

gevonde op bodem van hier per 't Jagt Zoumerswaal die 't naer Bantam ende geconsigneert aenden E: heer Francois Tack President Commandeur en afgesant mitsgaders den raed aldaer

Bantam 1684

N°: 1 Origineel brieffie van haer Ed: aende heer President Commandeur Francois Tack &ca: en raedt voornt: gesz: in dato 20e april 1684

2. twee originele contracten int duyts maleyts en Javaens door den voorn: E: Tack van wegen de E: Comp: ter eene en den coninck van Bantam en zijne rijxgrooten ter andere zyde geslooten, ende als nu mede door haer Ed: geratificeert ende onder geteekent onder dato 20e april 1684:

3. Originele acte van remis off quijtschel-dinge vande schult des conings in voornoemde drie talen door haer Edes verleent, en als nu mede onderteekent, dato voorsz:

4 Concept reglement des speciers door den E tack van Bantam herwaerts gesonden, met eenige wijsinge bij voeginge in margine van haer Edele

5 den

gadt apart in handen vanden schipper —

No. 5 Den gesloten brieffie als mede door haer Ed: aen den E: commandeur tack particulier

Batavia Int Casteel den 20e april anno 1684.

Batavia

aan d'h.r president commandr. francois tacy en den raet

Ontfeste, manhafte, wijse voorz: discrete heer en vrunden

't Jacht Hoorners Walo is met ons' brieven van den 28: des voorleden Maants nevens de geratificeerde contracten en verdere papieren eerst uijt dese rede afgeseijlt des anderen daags avonts waarmede wij den 30: 's morgens met de gewesene nevens de 2/9 blanken, swarte peper wederom ontfangen wij schrijven van 29e do. [illegible] Morgen met het afgaan vand' [illegible] Kaatlinga p.e keevoetsruijs weder sal beantwoord werden en desen alleen dient ter geleijde van de 3 vrouwen en verdere gantz [illegible] gesondene [illegible] van den pangeran aria dipa merat die op sijn naders ontbieden als om derwaarts met enige saken dijgen vaartuijgen vertrocken nae dat hij daar over sodanigh compliment brieffie aan den h.r gour: generaal heeft ges als UE het afsluit des selfs sien nevens sal verthonen en sonder dat die juffers sijn te bewegen geweest door vriendelijcke nodiginge om hier bij anders alsoo sich gelien hadden bij in Comp: of wel in schip om

geselschap

geselschap van den Dr Cartlinck te verwecken
dat UE den panggerangh wel mooght seggen
alsoowel wij egeen om schaeden in de Chialoup
de pisangh en tot hun geeijnde mede steken
nae dat het gisteren naermiddagh in des heer
gouverneurs thuijn hun met een collatie nevens
den panggerangh Natta injaja en sijn geselschap
wat hebben vermaeckt en doen op hun afscheijt
nemen ijder hunner de drie panggerangs vrouwen
met eenen diamant fingerin doorste van 130 en
dan een van ontrent 60 Rd. ijder nevens enige
dersmens tot een afscheijt en gedenckteecken van
s Compes wegen staande hun vereijs allien sijn
vertrek met recommandatie aan deselve dat men
den pangiran in persoon volgens sijn vorige
belofte, als de saken op Bantam eens wat
vorder in rustig staen oock naeder hier
sonde verwagten en daar mede sijn sij veel
vergenoegt gedepescheert 't geen wij niet hebben
willen nae laten UE met eenen hier beijden
tot narigt de commissarissen mitsgaders Heer
UE te samen in godes genadige bewaringe
bevelen blijven wij onderstont UE Goede
Vrunden ~~—~~ lager ter ordonnantie van haer Ed.
haer Eds was geteeck: Fred. van Artzatt Clerck
ter zyden int casteel batavia den 4 may 1681a.

teen

ckoop
n
en
nderen
elkap
ogt
vrouwen
30 en
e enige
n van
zijn
dal mo
ige
rat

vere
seen
ijden
eder
ge

Baggen
Eerch
1604.

Bantam

Aan d' Heer Francoys Tack,
en den Raat,

p.r 't schip hellevoetsluijs
met d' Commandeur
willem Cartsinck

Erntfeste Manhafte vrome
discrete Heeren vrinden,

Den 4 deser zijn de pangiran diepa nierats
3 wijven van hier, en daar met een cleen
geleijd bekertie aan UE af gegaan; zedert
wanneer gister na middags weder ontfingen [?]
UE nader letteren van den selven 4.e d.o
en daar uijt vernomen de aan comste van
het Zugeer [?] jaght de Prospect met
cleden van Cormandel onder mons.r
Jan Heijlman, bij UE en ons bekent en
hier a.o 1662 en 1663 [?], mede geweest
geconsidereert hebbende 't gepasseerde en
UE gehouden conduicte daar ontrent, soo
int reguard der selve als der Coninck
k.a [?] moeten wij seggen ten vollen te
approberen, maar met eenen ook
nogmaal betuijgen dat wij van den voorge-
noemden pangiran diepa nierat, sodanigen
gratie gantsch niet hadden verwaght; dat
hij al ten eersten den Coninck weder
ten verkeerden eijnde soude komen
te raden daar hij immers soo hij sijnen

borst

verst getrouw wilden wesen, wel weet wat tot desselfs meeste nut en ruste is strekkende, want schoon hij de negotie en 't meeste bestier der rijx nu in dit in handen heeft; soo souw na alle apparentie hem de verwaringe desselfs ten tweede male geliijk hij voor den eersten aanlegge bekent is, soo wel niet behouden, den Capiteijn Jacob de Roij is hier met zijn eijgen vaartuijgh aangekomen, en zal met zijn vertrek van ginder, geen swarigheijt van zijn overlopen aande Javanen meer wesen; van hoedanige onhebbelijcke procedúren, wij van het gedoente der officieren der cruijssende vaartuijgen de tijger en de salm tot leet wesen mede bij den uwen van 29e april hebben gesien niet vrij te zijn en daar om niet ondienstigh geaght nu per het voot-sluijs een met namen Jacob pieterse extraordinair te laten mede gaan, om bij aldien die van de tijger van verdere klagten sigh niet konde púrgeren: daar op in zijne stede over te gaan; want onse meninge zij dat die bij de vaartuijgen de tijger en zalm als noch tot onse nader last op alle aankomende schepen midden en aande mont in de

Straat

Straat Sunda sullen blijven cruijssen daar se
gelijk u E: te regt seggen nu niet veel
devoir toededen want de herwaarts ko,
mende schepen hun qualijk eens ontmoet
ofte gesien hebben dan wanneer se al
ontrent bantam passeerden; en dan noch
met verkeerde berigtinge hun quamen
te dienen ingevolge van't welcke ook
present voor die cruijssers op nieuw 2,
maanden victualie volgens in geslotene
notitie werden mede gestiert, de welke
u E: daar konnen doen bestellen, door d'een
off d'ander gecommitteerde die met eens
dan nader onder soek van hun bedrijff komt,
te nemen, —

de laast gesonde Coebans hopen wij dat
nevens d'andere speciën sullen uijt gegeven
en daar mette tijt ook genoegsaam
gankbaar wesen, om dat het ons in
dese tijt aan silvere specie in't generaal
meer als aan gout komt te gebreeken,
Om de intentie ver soeken van een partij
militairen van ginder mits ruijme tijts
expiratie na herwaarts wat te faciliteren,
hebben wij op u'er voorstel goetgedagt
met den E: hartsink uijt ons dober
guarnisoen aft stecken noch een aantal

van 50:

van 50 coppen, om tegen gelijk getal van
die Munt met goedheijt te houden Zijn
te werden verwisselt en ons met dese
bodem wederom toegesonden te werden; —
sullende dan bij nader occagie soo 't nodigh zij
Zodanigh verder daar in konnen procederen

Dewijle den peper na U E schrijven soo van
Lampon als Sillebaar noch dagelijx in Quanti,
teijt toevloeijde sullen wij de Goede hoop
na ontlossinge en misschien noch een
bodem ten eersten weder depescheren
in vertrouwen dat Comerswale ondertussen
nu al haast weder in aantoght naderwaarts sal wesen; en ook volgens U E Swag
tinge, alle de overige voorraat kleeden
ginder vande kust geraecken, dat ons
nevens een tijmer nieuwen eijsch uijt
onsen rijmen voorraat seer aangenaam
sou Zijn, gelijk wij van de vander Schuurs —
diligentie en devoiren daar ontrent dan wat
goedts verhoopen sal uijt gewerkt konnen
werden, —

Van 't mercantile Reglement is bij onse
vorige brieven 't nodige geseght en den
Onderkoopman Dirck de Ghrijn hier wel
aangekomen, —

Op U E voorschrijven voor den Sldt —
sergeant Joris Kuijtten van Lerneurs en

de Sr.

de d.e Corporaals Elias Kingsel van Swerijn en Cristiaan Bristius van halle hebben wij hun die absolute Qualitijten mede toegevoegt om dat hun actens hier niet gevonden werden gemaakt te zijn en zij volgens u E schrijven, deselve in die bedieningen vant Jaar 1682 ten genoegen harer officieren bijgewoont hebben, in verwagtinge dat 'er van die oude, nu geen meer overig sullen zijn maar belangende het versoek van den schipper Jan Leeman, om vandaar verlost te werden dat hebben wij best geagt noch tot nader occagie in suspens te houden,

Met dit schip helvoet sluijs varen mede over 2 bantamse Javanen die inden Jaare 1682. door den E Major Saint martin en raat gevankelijk herwaarts op gesonden zijn met namen Wiradjaja en Abdull van bantam, hebbende zedert die tijt tot noch al hier in detentie geweest ende dewijle na examinatie de selve bij gecommitteerde uijt den agtb.n raad van Justitie niets tot lasten van gemelte persoonen en is bevonden off ons eenige Motiven sijn voorgekomen dat zij eenige verdere straffe souden meriteren soo sullen U E deselve

aanden

aan den koning als Zijn wettige Onderdaan hebben te doen overleveren om naar Zijn goedt vinden voorts daar niet te handelen, de wijle de Chialoup de Zalm op gisteren hier waarts opgekomd is; om dat Zij nevens de tijger ten eijnde provisie warde, soo hebben wij deselve, die voor in desen was gesegt per hellevoetsluijs mede te gaan; daar in doen over scheepen, en dat bodemspijs nevens desen ook weder geexpedieert en den stierman nader ernstig tot hun pligt in de beruijssinge aangemaant en Zijt na groote Godes genadige bewaringe toegewenscht van onderstont van U E goede vinden was geteekent

P: Camphuijs, A: Hurdt, W: v: outhoorn, M: pit, N: Schagen, J: v: Hoorn, in margine stont Int Casteel batavia den 8e meij a° 1684, lager stont, wat provisie en behoeften per hellevoetsluijs mede gegaan blijckt bij 't nevens gaande factuertie,

Gecolationeert Accordeert

Batavia Int casteel den 9e meij 1684

Bantam
aan d'E. Francois Tak
en Willem Hartsink.
Secreet

Pr. Hellevoetsluijs.

Erntfeste manhafte vrome
discrete.

Wij hebben met verwonderinge vernomen
de aencomst van het Engels schip de
prospect groot ontrent 110 Lasten onder
Mr. Jan Heijsman ontrent Bantam,
vande Cust Cormandel en bij ons
gemene brief gesegt dat u E. gehoude
Conduicte daer ontrent ons wel gevallig
waere; en soo ooch dat wij vant gedoente
vanden Pangaran aria Dipa Nidrat
soo slegten verwachtinge niet en
hadden gedaget te vreesen, als schijnende
den Coning sig hier ontrent tegens
zijn Pangarans Inclinatie noch —
eenigsints te gevoegen te hebben over
het gevonden op u E. gedane admaeninge,
en die wij menen dat ontrent voorge-
noemde Pangaran naer ontfang deses
uijt onsen name door u E. met een
scherpe tale mag en dient te worden

vermindert

vermindert onder dese expeditie dat
wij tegens al zijn beloften en beter
weten gants ongaerne zoodanige en
andere verkeerde Machinatien voor
al van zijn persoon komen te hooren,
om dat hij wel weet die absoluijt
tegens het ware Interest des rijx ende
des Coninx komen aen te loopen
en daerom bij sodane voorvallen
door ons gants niet zouden connen
gedoogt worden meenende dat de
Coninx ijver en haastigheijt, door
zijn bedagtsaamheijt niet anders
dan ten goeden zoude geleijt worden
zoo als wij dat dan als nog ten goeden
willen verwagten, met recommandatie
aen ued. te samen voorts op desen
mans minderen gedoente en leven
naauwe lettinge agt te nemen en te
vernemen off hij al mede niet de
oorsaeck van Juda Veingrats
disordre en is geweest 't welcke
soo zijnde, en dat het uijt jalousij
en van onderhooges mogte gemeent
worden voort te komen, dan mag
men

meer 't hem mede wel aengewassen
seggen en dat hij verbetert
mogte werden wij ons niet willen
laten bespotten, maer ten tijde
soodanig in trachten te voorsien
dat hij voor sig selfs het gants
niet ten goeden sal beduyden, alsoo
sodanige der E. Comp.e hem in een
aparte samen spreken bequamelijckst
alleen sal connen voorhouden,
met het geene wij verder daer
omtrent dienstigh mogten vinden,
en soo mede bij een nader wende
minnelijcke intimatie aenden
Sultan dat deselve bij een goeden
raet geneijgt te houden ende door
desen Pangaran off niemant
anders niet verleijdelijcke laat
omme leijden, gelijck wij dan van
hem nog eenige beter verwagtinge
hebben. ——— Den Capitain
Jacob de Roij sal voor eerst
self om sijn saecken, hier moeten
verbeijden. In of nu den Pangaran
Widra Godna onder gewesen

metsdesen

mitsgaders die Ao 1682 Hij pardon
had versogt en geobtineert voort sal
blijven zoo hij daer nu hij zullen wij
van UE. nader verwagten wegens
het berigt wat er vanden heeren
is te houden, en wat hij gedoende
tegenwoordig daer uijtvoert en of het
verblijf vanden heere aldaer voor
de Comp.e niet schadelijke zoude
mogen geagt worden

Dewijle het voor aengeroerd Engels
schepje nu het daer is afgeweesen
wel ligt na Lampon of elders zig
zoude connen begeven, zoo meenen
wij dat UE. den Coning metten
eersten zullen dienen te insinueren,
vermits van hij ministres wegens een
ander Chialoupe derwaerts te
dimitteren, om alomme in dat
district het afwijsen van alle
vreemdelingen volgens ons voorgaen
werk, spoedig en met ernst te volbrengen
voor te houden, ten sij UE. meenden,
dat het zonder bysonder ander
vaartuijgen wel mogte suffereren,
het welk wij het niet ondienstige

aanbiden

aanbiên, om volck te vragen off daer
geen schepen off anders mogten
ontdeckt worden.

Dwijle wij dan ter consideratie dat
gemelte Engelsz. wel eeders langs
Javas oost Cust sig van land dochten
mogten trachten te ontlasten, Doch
Soo veel doenlijck hebben voorsien,
Sendt den Capitain Jochum
Michielsz. nevens der adsistent van
Loveren met het Jagje de Brack en
drie pantchiallangs doen gereet houden
om deselve langs alle de stranden
van Carmoang aff, tot Japara toe
de regenten alomme te adverteren
en te insinueren dat se sig van eenige
negotie met vremdelingen volgens
ouwe prerogativen, stricte hebben te
onthouden. Maer 't ministeren van't
voorstaende is gisteren morgen
het voorengeciteerde Engels Jagt
hier ontrent het Eylant Hoorn des
morgens ten ancker en 's avonts den
Capitain Wyte nevens de boeke"
houder aen lant, mitsgaders het
scheepje voorts deser namiddagh

hier

hier ter rhede gekomen, voorgevende,
van Madras herwaarts gestevent te
zijn, met eenige lakenen en weijnige
kleeden om die hier (des mogelijk) te
verhandelen ende dan voorts na de
Cust van China te vertrecken
en dathe daertoe een brieffje vanden
gouverneur William Gifford aende
regerenden Gouverneur Generale
mede bragten, 'tgunt desen voormiddage
door de heer Direct.r Generale van
hem overgenomen is, en in translaet
hier bij gaet, konnende wij dese vrunden,
niet anders als voor particuliere
Lorrendrayers aansien, de welcke op
deese off geene vreemde kuste hig hebben
geavanteert op Bantam off hier ontrent
wat te hullen op doen, en aen een
goede peper ladinge geraken, om daer
mede dan misschien na Canton te stevenen,
wijle een Tocht aldaer het vergangen
Jaer na 't rapport onser ministers
in zoo goeden de reuse gedaen
heeft; 'tgunt wij hopen hem egter
voor ditmaal zal comen te ontstaan,

Immiddels

Inmiddels dat wij 't verder nodige
laeten weeten U.E. tegelijck oock sullen
notificeeren, eenen onvermindert
niet onnodig oordeelen U.E. ontrent
den Coninck den voortgang der
besendinge nae Campen 't zij met
offe sonder eenen ander vaertuijgh
procureeren en besorgen, 't zij dan
of deese Messieurs nog mogte resolveeren
eens een keer derwaerts te doen,
offe dat'er nae desen oock eenige
andere Engelsen of andere vreemde=
lingen, sig indien soecke mogten laeten
vinden met verwagtinge U.E. den
selven door suffisante redenen zoo
verre sullen disponeeren en
exhorteeren, dat sy sulx geraedensaem
come te doen, en souden sig aen
daergaerans t'advijs verkeerde
aanradingen te vergapen, te begrijpen
dat het tot hare en zijnes rijcx
ruste en voeslage interest nodig en
dienstig sal weesen. Hier mede U.E.
onderstont U.E. goede vrienden

was

was geteeckent Joan.^s Camphuijs
Anthonio Hurt Willem van Outhoorn
Mart.^s Pit Nicolaes Schagen en
Joan van hoorn. ter Zijde stont
Int Casteel Batavia den 8.^e
maij A.^o 1684.

Gecollationeert accordeert
Batavia int Casteel
den

Monfrere.

UEd. letteren vanden eersten dezer
zijn mij wel geworden, en ben
eerster Zijn Edt. voorts eenige
heeren gecommuniceert die de
saecke daer bij vervat van impor-
tantie en verre uytsigt achten,
omse met dexteriteyt en fatsoen
voorts ten eynde te brengen, en
souden daerom gaerne tot der tot-
lieven vande Jurisprocuratie getuy-
geniss of de authentique van dien
gedient zijn, want door zijde
Discoursen niets daer af, maer
van de saecke selve bij de gemagtigdens
al eenige kennis zijnde, schijnen
daer ontrent wel eenige Intrigues
te werck gestelt mogte worden
om door practycq de bewuste
Obligatie in handen te krijgen,
onder voor aff daer van als van
een vaste en nae geboortste hant,
spreeckende alleen egter souden

dat'er

dater ijets suspecxts van bekent zij;
en daerom sal ued. gelieven aen
d'heer Gouverneur Generael
int particulier op het spoedigste
alle mogelijcke openinge nader hier
van te geven want ued. weet best
wat daer aen gelegen legt, ende
niet min zoo men niet wat te
spenderen als ued. geordonneert is
eenige bescheijdt vande Xmiste
Coninx brieven der Jaeres 1682.
en van wie die bekomen zijn,
konde magtig werden, om dat
waerlijcke vieleerle stucken, de Comp.
drucken gelijck 'er godt betert
al meer voorkomen, die vande
beste alloij geweest zijn,
en godt geve dat eenmael het
ligt uijt zoo veele donckere vuijlen
mag door breecken, die voorts
ued. wil bewaeren en met gesontheijt
tot ons brengen naer gewenste
grootte van onderstont ued.
genegen broeder was geteeckent
Joan

Joan van Hoorn ter Zijden
stont Batavia in 't Casteele
Den 8en maij Ao. 1684.

197

Registertie der papieren gaende op heden pr. tschip hellevoetsluijs van hier na bantam open in handen van den E Commandeur willem hartsinck ende geconsigneert aanden E president en Commandeur francois Tack en voorn: E hartsinck mits gaders den raat aldaer —

N.o 1 Origineele brieffie door haer Ed.e als in aende commandeur en president francois Tack en raat tot bantam geschr: in dato 9 maij 1659 —

2 copie brieffie door voorn: haer Ed.e aenden E tack voornt. geschr. in dato 4 maij desselfs Jaers —

3 factura vant geladene int schip helle voetsluijs voor bantam —

4 cognoissement vant gescheepte ind.e bodem

5 memorie vande gescheepte provisie int Jagtie de Brack voor de cruijsers de oorlog Jagies —

...ta ...gaat by dit gesloote ...creet briefie secker ...gelsch translaat

6 een gesloote origineele secrete missive door wel gem.te haer Ed.e aende voorn: commandeurs francois Tack en willem hartsinck int particulier geschr

Batavia int Casteel adij 9.e maij 1659

Nota
feci[illegible]
enge[illegible]

Registertie der papieren gaende
op heden pr. tschip hellevoetsluijs
van hier na bantam open in
handen van den E Commandeur
willem hartsinck ende geconsig-
neert aanden E president en
Commandeur francois Tack
en voorn: E hartsinck mits,,
gaders den raat aldaer —

No 1 originele brieffie door haer edle als mede aen
den commandeur en president
francois Tack en raat tot bantam
geschr: in dato 9 maij 1682 —

2 copie brieffie door voorn: haer edle aen den
E tack voornt geschr: in dato —
4 maij desselfs jaers —

3 factura vant geladene int schip helle,,
voetsluijs voor bantam

4 cognoissement vant gescheepte ind: bodem

5 memorie vande gescheepte provisie int
Jagtie de Brack voor de crijgsden
de oorlog Jagies —

Nota gaat bij dit geslooten secreet brieffie seker engelsch translaat

6 een geslooten originele secrete missive
door wel gemelte haer edle aende
voorn: commandeurs francois
Tack en willem hartsinck int
particulier geschr:

Batavia int Casteel adij 9e maij 1682

Bantam
Aen den E: Commandeur
Willem Hartsinck ende den
Raat aldaer —

Per
te rug: gaende Expres vaartuijg —
ende Sloep Egmont

Cantfeste: Manhafte wijse
voor eenige discretien

Zedert desen avont schreven hier het Jagt
voormerbwale: met uw: schrijven van den 13en
dito desen na middagh het cyprus Javaens
vaartuijg met dat van den 10en deser sullende
op het selve tot voor jegenwoordig niet anders
zeggen dan dat ons uw: gepasseerde ten regen,
ende vande dien der hoofden als anders wel
gevallig is, ende dat wij op de verbeteringe
vanden E: vander Stuijp al te vooren op 't
rapport vanden E: Tack hadden gedetermineert
ende selve de hoogte quantit: van off: Cop:
geschreven, onder een beloninge van 80 gl ter
maent voor 3 jaaren gelijk de acte daer van ten
naersien te volgen, bevorder zal aenwijsen
ende waer met wy hem dan veel geluck by desen
toewenschen, en verwaghten dat hij sijne devoijen
verder altoos [illegible] meer [illegible] [illegible]
vande Comp:e sal [illegible] [illegible] [illegible]

Dienende

Dienende deselve Aden tot korte antwoort op
voorgestelde int last sen daer uijt wij met
verwonderinge de aenkomste van het Engels
schip de Charles Secundus onder het princen
eylant hebben ontwaert, en dat soo gemonteert
als het duijt sene relatie van den stierman
vande Tyger quam te melden, Inmiddens
dat wij het nadergevolg van haer gedoente, en of
se geen meer zijn opgedaeght, als ook van U Ed:
gehouden conferentie met den sultan alle
innen verder gemoet zien, en hoope dat
sijne trouwen aende Comp: sal bestendig
zijn en blyven in welcken geval 't gesegde
Engelsche daer niet veel zullen te raden vinden

Maer belangende U Ed: versoeck, om ten eerste
met nog een goede partij buskruijt te mogen
werden geadsist: dat en laet onse gelegentheijt
voor jegenwoordigh met het besorgen der vloote
als anders nog niet toe, sulx U Ed: den Coningh
bij impantie van U Ed voorraat van 1900 lb
na proportie ~~van den voorraet~~ maer zijts
mattelijck buyten tijgen ongerijft konnende
bijsetten, dog welcken aengaende soo ten eerste
als ten anderen weijnig swaerigheijt sal
considereren nademael het op die bekomen tydinge
gijsteren avont van ons besluijt in
van India geworden is, om de gereede oorlogs
vloote vande Reede tegenwoordigh te
te detacheeren naer de Bay of het

hooge

het hooge lant van bantam, om alle attentaten
te schroeden ende te voorcomen dat wij mede geneet
en imposeeren zijn gel: dan ook al met
nemen het gelagh off gelijcke costelijcke
en kapitale vlooten op gedragen ende daer
toe uijt het midden van onse vergaderinge
Verlogt en gelight is, d'heer: Ordinarij raet
maetsuijcker die wij dan de zaake onder
godes genadigen segen en bij saut
gerust seelijcke toevertrouwen, met adsisten-
tie van den d'Cornelis swart als vice
commandeur en soodanige verdere hooft
officieren als ued: in der tijt zullen
ontwaren daartoe zijn wel gecomt: d:
na dat op morgen alhier een expresse
bevorderdagh (die ued: ginder mede wel mogen
daer houden) sal zijn gecelebreert: off morgen
voorgest: velt en dan al met nemen nadat
het volck, en alles sal aen boort wesen
gedepesch: te worden, om in dese capitale
zaaken geen tijt nog gelegentheijt: altoos te
versuijmen: ende die dan ook na sijne ervaringe
ginder, ued: van onse ordre en intentie
verder het nodigen zal kennisse geven voor
afft nog zeggende dat wij tot de
suffisante bemanninge der vloote
ook goet gevonden hebben uijt het

tegenwoordigh

jegenwoordige constant guarnisoene

't gunt na ued: wat gesonden particulieren

rolle 500: Europ: en 160 Inlantsche coppen

sterk blyft te betalen en daer op te doen

afgaen een aental van 225: blanke milij

tairen en 25: Zeeliden onder zoo vel

luyt:s vaendrigs en sergiante als ud:

konnen missen welke troupes ud: dan

gevolg ten eersten hebben uyt te lichten

en gereet te houden, om soo als met de aen,

komende vloote daer aen opgebragt

en nade ordre vanden ex: admirael off de

selve afgeset te worden en terwijl dit

ud: magt soo verre zal verminderen

soo zullen de minst nodige posten

dan voor eerst moeten geruymt en ingetrocken

werden 't geen wij met de presentie der

vlooten, buyten eenige bedenkingen van

swaerwigt: zoo als ud: selve denkende

soo eens dat ook mogten wrdt denken

werde wel ten volle zullen konnen

Judiceeren en ten genoegen doen Interp:

gelyk van ook na ingenomen advys vanden

E: raedt van staet ingedoeken zijn dat

het bij die occagie niet maer dienstig zoude

wesen ons overige Europise volk tot

merendeele te zamen en in het Casteel

der

den Coninck tot de kragtigen defensie
des volcx soo voor toevallen van buijten
als binnen bij eenige treckeen, en alleen
den boom met een Zomy Sr: van dd: coppen-
bedienden midtsgaders de verdere wagten
onder onse Inlanders bet Set en in bewaringh
te laten 't geen ud: dan ook sodanigh come
doen effectueeren, ten waren merckel:
redenen ter contrarie van des Conincx wegen
of anders ud: voor quamen die wij in dese
constitutie des tijts niet wel en connen
bedencken en als wanneer ons daer of
weder advys (aen)gegeven, en ook met den
hr: admirael en raad: den vloote Uder of
geconsent werden onderlichten dat ud:
den Coninck als mede den pangiran dipa
en de raad diende te adverteren dat zij gelie-
ven, ordre te stellen en voor af te sorgen
dat onse vloote ontrent bantamse stroom
zijnde, doorgaans en wekel: van broots
en nodige ververssinge mogen werden besorgt
en geaccomodeert mits men hun na redelijckhdt:
deselve volgende te voldoen ——

En om dat wij van de gelegenth: [illegible]
en intentie deser aengekomen Engelsche
[illegible] eenigen en sekerder ——
kennisse hadden om onse mesures eeniger-
maten

maaten naer te mogen rigten terwijlen ons
lang verwagte schepen uijt het lieve Vaderland
nog al blijven vertouven soo zende wij nu
nevens het te ruggaende vaertuig met
den matroos ook voor op de Chialoup
Egmont tot ind: off met intentie en
ordre dat ind: de zelve Chialoup na bevin
natie vande bequaemh.t van het alle daer
op vaerende volk tot zodanige gelegenth.t
ten deel hen wijders na de Straat Sunda
en aan het engelsche schip zullen hebben
voorbedachten, om hun onder minne na:
de gelegentheijt en state van haar Comp.e
als den loop taal vande zaake in Europa
te ondervragen en met eenen te vernemen
of zij geen brieven van onse heeren en
meesters, of de voornaemste particuliere
mede gebragt hebben en ten dien einde
sal den Chaloupsman daer beneffens een
beleeft compliment binnen tie na gelegenth.t
en teeken van 't boven staande aende opperhoofd
der engelsche schepen sonder daer in wel voor
eerst iets wes van des Comp.s Leger of van
sijn saaken aente halen, ten waren ind dat
met den Sultan van d'eene of d'andere
occagie ondekken mogte dienstig agten
wanneer het selve met de minst een

ombragie

om bragie aende slegt gedefineert
laten, het; als d'aenden kuirman ofte het
spot der Chialoux, dat ons volk hun
alsints voorsigtig houden en nergens
van den houden te spreken maer alleen
na's mogen haer gelegentheit: Vragen en
ondeeken ofte dan het zij met, of sonder
Schrift, als antwoort na 24 uuren wagtens
tenhoordig, de weder te rugge na bantam
de slooten sig begeven en ons verder op 't
een, of 't ander vaertuijg van haer t'rigten
Joris Lennis doen hebben dan UEd: Zelven
met eenen de hoofden van de sloepen
tegen de Zalm aen booden, dat se
egmoat uit Zeijlen na den Engelsman
nauwkeurig observeren en op $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}$:
Mijl waters bij blijven, mitsgaders
ook blijven. ondertussen tot de geordonneerde
tijt. van Zijn Ed. eng heeren afstreken is
en hem niet te wederkeeren hebben
gesproken om 's voorgem.te Chialoux langer
als 2: maal 24: uuren aende Engelsman
quam te verblijven, door hun quamen
beschadigt of meer dert te werden
damijlens daer van kundschap aen UEd:

J: de Vlook

of de bloote te connen geven, ende ons
daervan soo wel als van alle voorvallen
voortaen ende dagelijcx gestadig na gelegenth.
met de eerdijste kennisse te doen
hebben. ende waerop UEd.: voorsigtige
sorge wij ons genoughsaem derven
verlaaten

Hier vooren hebben wij gelegt, van
in de besendinge aende Engelse voor
ders van den Coninck van bantams
wegen niet aente halen, maer houden wel
niet onnodigh: geoordt: te sijn dat UEd. gewitt.
sult kan na ontfang deses ons. sonderen
dewijle het prince Eylant soo wel als
anderen landen ende eylanden inde straat
Zinda zijn majt.: toebehooren of hij
uijt zig selven, ende door eenige Javaan(en)
bij monde ende geschrifte van zijnent wegen
de Engelse niet wel connen ende souden
dienende te gelas zien ende haer aendoen segge
om zig vandaer ende van zijn lant te bege-
ven of dat zig anders daer tegen, op hun na
zijn vermogen Inder tijt waer hij konde
souden stellen, met afvraging wat sij
daer te doen hadden, ende ten welcken eijnde

daergekomen

daergekomen waaren Ed:a en twelk
wij meenen indien den voorsz daertoe
te bewegen was dat Ceulen en
wel zoude mogen geschieden, dog egter
niet voor en aleer UEd van de Chialons
regment zijn wedervaren ontrent die
vrienden weder beright en antwoort
sullen hebben erlangt daer UEd: de
consequentie des wegen met den Coningh
wel wat nakomende stukken en ons
als ook den heer Admirael der vlooten
ten eersten daer van onderrigten

Den schipper Jan Leeman hebben wij op
den goedigelijn gewisse die van hem gegeven
wierden en mits hij aldaer nu soo
nodigh niet gevonden zij aengestelt
tot Capiteijn mede van den oorlogs vlooten
sulx hij zig dan zal hebben te prepareren
om tegens de stremminge der zelver
aldaer woonende te gaen: met den [illegible]
werde militie offte Zappen en zijn
ordre wat hem te doen staet, van den
Hr: Admiraal zelt te ontfangen hier
mede zijn den heere ingenaden
bevolen

bevolen en gegroet van uwe goede —

vrunden (onderstont) en was geteekent

Joan Camphuijs: A: Hurt, W: van Outhoorn

M: Pit — N. Schagen, en Jan van —

Hoorn: ter Zijde, stont Bat.a int

Cast.l den 30.en maij 1684

Dese voorenstaande affgaende

brieven na Bantam sedert

Pmo Januarij tot ult.o maij 1684. Zijnde

gecollationeert: Accordeert

Batavia Int Castteel den

16: augs.o 1684

Fred.k van Arzatt

Clerk

N°: 3.

Van Bantam
a°. 1684:

Register van alle soodanige Brieven en translaat brieven soo door de gesaghebbers als van den Coninck &a. successive van Bantam aan haar Ed. tot Batavia sijn ontfangen en aangebragt

6e. Janua: p. 't jagt vaart: Copie briefje van den Capitein Harmen Dircqe Wanderpoel en verderen Raad tot Bantam aan haar Ed. geschreven in dato 9e. January 1684: —

16e. Janua: . . . Translaat briefje van Pangeran aria Soeda Wingsat uijt Bantam aan den heer gouverneur generaal geschreven —

21e. D°. p. 't jagt Porcelein: Copie missive van den Capitein Harmen Dircqe Wanderpoel en Raad tot Bantam aan haar Ed. geschreven in dato 19e. January 1684: —

Copie particuliere missive van den Coopman Jacob Snickers tot Bantam aan haar Ed. geschreven in dato 28e. Xber. 1683:

6e. Februa: p. vander Schuijr met inlants vaart: Copie briefje van den E. Capitein Harmen Dircqe Wanderpoel en Raad tot Bantam aan haar Ed. geschreven in dato 5e. February 1684: —

8e. D°. p. de vlaming ontfangen: Translaat briefje van den Regeerenden Sultan tot Bantam aan de heer gouverneur generaal Js. Camphuijs.

Translaat briefje van gemelte Sultan aan sijnen ambassadeur Pangeran aria diepa Wingsat alhier tot Batavia geschreven

11e. D°. . . . . . Translaat briefje van den Sultan tot Bantam aan sijnen broeder Raden Sacky alhier tot Batavia geschreven —

15e. D°. [illegible] Copie Rapportje door den E. Commandeur Francoijs Tack aan haar Ed. schriftelijk gedaan den 18e. Junij 1682: nopens 't voorgevallene tot Bantam met de Europese natie daar geresideert hebbende —

den 9e.

6. Janua

16. Janua

21. D°

6. Febru

8. D°

11. D°

15. D°

Van Bantam

a°. 1689:

Register van alle soodanige Brieven en translaat brieven soo door de gesaghebbers als van den Coninck &a. successive van Bantam aan haar Ed°. tot Batavia sijn ontfangen en aangebragt

6°. Janua: p. Jagt Noordt waart. Copie briefje van den Capiteijn Harmen Dircq de Wanderpoel en verderen Raad tot Bantam aan haar Ed°. geschreven in dato 9°. Januarij 1689: —

16°. Janua: . . . Translaat briefje van Pangeran aria Soeda Ningrat uijt Bantam aan den heer gouverneur generaal geschreven —

21°. D°. p. 't Jagt pouleron. Copie missive van den Capiteijn Harmen Dircq de Wanderpoel en Raad tot Bantam aan haar Ed°. geschreven in dato 19°. Januarij 1689: —

. . . . . Copie particuliere missive van den Coopman Jacob Snickers tot Bantam aan haar Ed°. geschreven in dato 28°. Xber. 1683:

6°. februa: p. van der Schuijt met Inlants vaart. Copie briefje van den E. Capiteijn Harmen Dircq de Wanderpoel en Raat tot Bantam aan haar Ed°. geschreven in dato 5°. februarij 1689: —

8°. D°. p. de Vlaming ontfangen. Translaat briefje van den Regerenden Sultan tot Bantam aan de heer gouverneur generaal Js. Camphuijs.

Translaat briefje van gemelte Sultan aan sijnen ambassadeur Pangeran aria diepa Ningrat alhier tot Batavia geschreven

11°. D°. . . . . . Translaat briefje van den Sultan tot Bantam aan sijnen broeder Raden Sacky alhier tot Batavia geschreven —

15°. D°. ontfangen. Copie Rapportje door den E. Commandeur Francoijs Tack aan haar Ed°. schriftelijck gedaan den 18°. Junij 1682: nopende 't voorgevallene tot Bantam met de Europese natie daar geresideert hebbende.

Den 9°.

A°: 1689:

4: maart. P.r 't jagt Castricum — Copie briefje van den Capiteijn Harmen Dircksz. vander Poel en Raat tot Bantam aan haar Ed.e geschreven in dato 2: maart 1689: ——.

18: D.o p.r 't Inlants vaartuijgh — Copie briefje van d.o aan haar Ed.e geschreven in dato 17: maart 1689: ——.

21: D.o p.r d.o — Copie briefje van en aan als vooren in dato 20: maart 1689:

23: D.o p.r D.o — Copie Particulier briefje van den ouder Coopman Willem Caeff tot Bantam aan haar Ed.e geschreven dato 29: maart 1689: ——.

28: D.o p.r de fluijt de Geelvinck — Copie briefje van den Capiteijn Harman Dircksz. vander Poel aan haar Ed.e geschreven dato 26: d.o 1689: ——.

5: april p.r 't jagt Raamsdonck — Copie briefje van den voorn: Cap.n en Raat aan haar Ed.e gesz: in dato ult.o maart 1689.

6: D.o p.r 't Inlants vaartuijgh — Copie particuliere missive van den Commandant Francoijs Tack en Raat tot Bantam aan haar Ed.e geschreven in dato 5: april 1689: ——.

8: D.o p.r D.o — Copie d.o van en aan als vooren geschreven in dato 7: april 1689:

10: D.o p.r 's Conings gesanten — Copia Translaat briefje van den Sultan tot Bantam aan haar Ed.e geschreven ——.

19: D.o p.r de Chialoup de Visbangh — Copie briefje van den E: Francoijs Tack en sijn bijgevoegdens aan haar Ed.e geschreven in dato 17: april 1689: ——

22: D.o p.r 't Inlants vaartuijg bijgevoegde Vlaardings sluijs — Copie missive door en aan als vooren geschreven in dato 20: april 1689: ——.

23: D.o p.r 't Inlants vaartuijgh — Copie particuliere briefje van voorn: E: Tack en Raat aan haar Ed.e geschreven in dato 21: april 1689: ——

D.o D.o D.o: nader Copia missive door en aan als vooren gesz: in dato 22: april 1689: ——.

30: D.o p.r de fluijt de Geelvinck — Copia briefje door en aan als vooren geschreven in dato 29: april 1689: ——

30: d.o

A°. 1689:

30: April p.r de fluijt de geelvaar — Copia translaat briefje van den Pangeran diepa ningrat tot Bantam aan sijn Ed.t geschreven —

5: meij p.r 't jaght 's lants waartuijgh — Copia briefje van den President Franchoijs Tack en Raat tot Bantam aan haar Ed.e geschreven de dato 4:e meij 1689: —

10: meij p.r de chialoup de pisangh — Copia missive door den Commandeur Franchoijs Tack en raat tot Bantam aan haar Ed.e geschreven dato 8:e meij 1689:

D.o D.o D.o — Copia secrete missive van den E. Tack en sijne adjuncten tot Bantam aan haar Ed.e geschreven in dato ..... meij 1689: —

D.o D.o D.o — Concept reglement des pepers door den E. Tack en sijne adjuncten opgestelt tusschen de Pangerans Diepa Ningrat en verdere landtsgrooten als daar toe van den Sultan abdul Cahar aboe nasar Coninck van Bantam gecommitteert —

D.o D.o D.o — Translaat briefje van den Pangeran diepa ningrat aan haar Ed.e tot batavia geschreven in dato 30:e aprie 1689: —

28:e D.o p.r Roemerswaal — Copia missive door den E. Commandeur Willem hartsinck en Raat tot Bantam aan haar Ed.e geschreven in dato 28:e meij 1689:

31:e D.o p.r 's lants vaartuijgh — Copia briefje door voorn: E. Commandeur hartsinck en Raat aan haar Ed.e geschreven in dato 30:e meij 1689: —

29:e Junij p.r den E. Tack — verhaal in forma van rapport door den E.e President Franchoijs Tack opgestelt volgens sijn verrigten ontrent den Coninck van Bantam dato 20:e junij 1689: —

Batavia int Casteel adij 16 aug.o 1689

Fred.k van Arzatt

C. Clerk

uun [illegible]

Cornell[illegible]

generl[illegible]

Raden[illegible]

p^e: mlai[illegible]

ontfangen [illegible]

den 6: Jan[illegible]

Batavia

aan den Wel Ed. Heere
Cornelis Speelman Gouverneur
Generaal en d'E.E. Heeren
Raden van Neerlants India

p. Inlandts vaartuijge
ontfangen tot Batavia
den 6: Januarij 1684 —

Ed. Ontfeste, Manhafte
hoogh agtbare, wel wijse
voorsienige en seer genereü,
de Heeren

Hoogh Ed. gebiedende Heeren

op den laatsten des voorleden jaars ontfingen wij —
p. Jagt Poelsen uwe hoogh agtbare hooghte
geerde missive de dato 24: daar beneffens mede
alsulcke vragen als daar bij gevoegde en dewijl
daar uwe gewag maakt wierden den omstandigen
inhout der eerste papieren wegens Poenaija
onlangs afgeloopene Macassaarsen krijgh aan
sijn hoogheijt te notificeren soo is hij gisteren
nae de middagh in 't casteel onder gewone
eerbetuijgingen en naar bevindinge uwer hoogh
Ed. geneegentheijd aan hem oock soodanigh door
ons volbragt geworden en van dien punts in dancq
en met betuijginge van een uijtsteekende blijdschap
verstaan en voor de waarheijt aangenomen

zijnde

zijnde de witte peper die hier in voorraat lagh
voor den ontfangh der voors. hooge gedaghte ms. zue
in 't last des sultans naar Batavia verzonden
geweest maar wierden door den pangerangh Natta
nagara verseekert, dat in februario aanstaande
weder van die korlinge stuk sullen werden aangebragt
agter niet weetende voor wat prijs deselve
verkogt by de prive aanbrengers zijn verhoogt
geworden hebbende by pangeran noijt voor desen
daar in gehandelt geradt
En gebouwdenaert U.Ed. hooge Edo. gelagen gemeest
by het schip Lievensteijn tot de peper ladinge aangelegt
soo langh op te houden tot dat van ons
Indisjen berigt, zijn van de nootwendigheden die hier
nogh boven 't gesondene met pedekon quamen
vereijst te werden soo hebben wedersen p.
Inlandse vaartuijgh afgesz. nevens een versoeg
schrifje van soodanige natte en eetwaren als
hier present benodigden en waar by dan geeijste,
neet konde ons voorgaande jongste versoeg aangaande
het hollands payement tot de hooge nodige uijtdee,
linge, der maant gelden aande guarnisoenleden
als best geit voor deselve waar toe als hebben
spaans geit hebben moeten gebruijcken staande
den verderen inhout van hooge gem. missive met
pedekon jegenwoordigh onteest werdende beantwoort
Sullen werden Uwe hooge Edo. een geluck
salig nieuwe jaar en daar in alle geluck
en zegen godts van deemoedigen herten toewenschen
en

en verbleijven onderstont Ed.en Eerntfeste hoogh-
agtbare wel wijse voorsienige heeren UE
hoogh Ed.ns onderdanige en trouplightige die-
naren en was geteekent H:v:vanderpoel
Evander Schuur Jacob fricker Jan Gruijs
David de vicq in Margine stont Bantam
ady 4 Januarij 1684

Translaat Brieff van Pangeran Aria Soedaningrat uijt bantam geschreven aan den Edn Heere Gouverneur Generaal Cornelis Speelman ontfangen den 14e Januarij ao 1684.

Desen brieff verkomt de oprechtigheijt en suijvere genegentheijt van pangerangh Arija Joedaningrat, aan den Edeln heer Gouvern: Generaal Cornelis speelman tot batavia die seer stantvastigh, opregtigt en medodogen int regeeren van alle onderdanen en vreemdelingen ter zee en te landen Godt Almagtigh bevestigt zijn voornemen en geven hem een lanck leven, enwerder dagelijcx sijn rijckdom hoogen staat en vermogen; wijders pangeran Arija Joedaningrat heeft niets te versoeken omtrent den Edeln heer Gouverneur Generl, dan eenlijk op offer zijn mits desen zijn eerbiedige groet en gestadighlijck sonder op houden, voorts naedemael hebt van pangeran Arija Natanagara verstaan dat den heer gouvern: generaal seer belust was om Jonge halff, weshalven pangeran Arija Joedaningrat sent hier nevens twee stux met eerbiedigh versoek

verzoek 'tselve niet sult gelieven te ver=
werpen maar als een kenteeken van der=
kentenis der beknopten Tractaat van Onder=
lingen vrindtschap te aanvaarden insge=
lijcx den pangeran Arja Natanagara
zent mede twee d:o aanden heer Gouvern:r
Generaal met verzoek dat zijn Edel:t
sult gelieven met genoegen:t aan te
neemen geschreven Int casteel Soeneesoeltan
op dingsdagh zijnde 22:e der maant Meeharam
den Jaare Machomet 1094.

Gecolationeert Accordeert,
Batavia Int casteel den 3:e mey 1684.

[illegible]

[illegible]

[illegible] van Nederlands [illegible]

Edele Erentfeste

Hoog achtbare, Wijse

[illegible]

en zeer geeerde

Heeren

[illegible]

[illegible] Spreken [illegible]

[illegible] gaande [illegible]

[illegible] Hooghheyt [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gelibereert int casteel Batavia
op dingsdagh [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Jaare [illegible] 1664.

Collationeert Accordeert.

Batavia int casteel den 3e [illegible] 1664

Batavia
Aan den hoogh Edele heer
Joannes Camphuys
Gouvern.r generaal en de E.E.
Heeren Raaden van Nederlants
India

p.r 't Jagt Poulerun
ontf. 21 Januarij 1684

Edele, Erntfeste
Hoog achtb.e, Manhafte
Wel wyse, voorsiennige
en zeer genereuse
heeren

Hoogh Edele gebiedende Heeren

Den 13.e desen wierd ons de seekere
tydinge vande doot van haar hoogh Ed.e
de heeren Cornelis Speelman en
Balthazar Bort gouverneur generaal
aangebragt die we zijn Hoogheyt den 15.e daar aan
latende notificeeren, hadde deselve
een

een bijsondere droefheijt daar aan geschept,
dewelke evenwel naderht: vernemende
de hoogh Edele heeren Joannes Camphuijs
en Anthony hurt in den hoogh: gedagten
afsluijvigen plaatsen gesuccedeert waren,
al vrij wat is gemodereert, bij welke gestalte
ons dan ook verpligt bevonden hebben, de
selve haar hoogh Edelens met die hoogh:
wigtige Sergies eerbiedig uitsdesen te
congratuleeren, en daarinne alle geluck
en godes Zeegen van grond onser herten
soo te wenschen.

Inmiddels is het Jagt Poulenon van
sijn inhebbende Cargasoen ontlost geraakt
ende leverantie behoorlijk uijtgevallen,
uijtgesondert dat van de 2 sestigh lasten
rijst niet meer dan 57 en 32 maten
(ingevolge twee lasten en 14 maten minder)
gelevert zijn, het welke alsoo de ordinaire
ondermaat à 3 pct: niet veel komt
te excederen (onder twelnemen van uw
hoogh Edele:) opt generaal sal afgeschreven,
off wel andersints volbracht werden
sgunt uw hoogh achtbare in reguarde
van dien ons souden d'ordineren.

In off wel inde naarvolgende packen als
Nº. 2150 pts. 7 verstichte geb: salemp:
" 1860 " 9 onderengende } geb:te percallen
, 6 verstichte

samen

tsamen 22 P:s bevonden sijn, soo als de
Copije verclaringe van gecommitteerdens,
hier bij sijden gaande, dicteert, soo schijnt
ons egter toe, die beschadiginge niet wel
in Souleran, maar inde pack-huijsen
op batavia, of eldens door slang-wijligh
leggen op de stellingen kan sijn toegekomen
door dien bij d'openinge der selven packen
ten overstaan van den Coopman Jacob
Snickers bevonden sij, dat de goeij ter
plaatse waar mée op de stellingen gelegen
hadde, geenemaal verrot ende stellingen
door de boven gespecificeerde lijwaten,
daar haast gepacht, wel een hand breete
gepenetreert waren, de wijl evenwel
niet weten wien de selve stonden
ten laste gebragt te werden, soo sullen
mede p:r naasten uw Hoogh Edelens
dispositie daar op in alle nedrigheijt
afwagten.

Als mede off wij het overgesondene
guinees p:r de gemelte bodem tegens
de courante prijs van 80 Rd:r spaans
sullen vermogen te verkoopen, alsoo
dese ingesetene en hampoudens tot
geen 85 veel min 90 Rd:a te brengen sijn,
schoon men haar de differentie van 't
gesondene voor dato, voor oogen stelt,
en

en klaar blyckelyck aanwijst, alleen
regaard nemende op de lengte en breete
den selven lijwaten, maar niet off de
draat groff off fijn sijn, sijnde spack
bij haar voor desen niet hoogen, als
tegens 60 @[o] in geoogt geweest, waar
uijt dan (: onder submissie van uw
Hoogh Ed:[le] wijsen oordeel:) is afnemen
dat (: de Com:[ie] haare ten eijste winters
begeerende verlangen:) voor als nog geen
hoogen, als van f 130 a 90 het pack
dienen te werden overgesonden

En dewijl de Coopman vander Schuur
in de jongste missive van uw Hoogh
achtbaare op den 29[e] decemb: des ver,
leden jaars mettet gemelte jagt
Crix aan ons geschreven, werd gelast
reden te geven uijt welken hoofde, en
met wiens communicatie, bij den
middel van eenige duijsenden spaans
geld aan den Coninck gedaan heeft: soo
antwoorden als nu eenbiedig daar op,
dat het selve met onse algemeene kennisse
en toestemminge, ten versoucke vande
sulthan, op levenantie en afcortinge
van peper is geschied, om den armen
Lampongen, die tien maanden naar
sijn betalinge moet blijven wagten,
weder naar huijs te helpen, gelijk wij
inde hooghg eerde Letteren van uw Edle
de

de dato 23 Julij p:o de Craanvogel, hoop
en draain aan ons, uijtlopig naar gesien
hebben uw Hoog Ed:le beragen geweest
Zij, die accommodatie bij verlegent h:t
aan s'Coninckx Ambassadeurs, om de
selfde reden ende tot aanmoediginge
van den aanbrengen den peper doe te
staan, ende daar mede de approberes
het geen d'Ed degreijn zal:r op den 26e
daar aanvolgende in desen ondernomen
hadde, hebbende vander Schuer voornt:
uijt dien hoofde en om de voorsz:e redes
gemeent, niet te sullen misdoen, soo
wanneer hij zijn d:s gedoente, in cas
voorsz:e mogt comen te Continueren,
wel verstaande in sulcken vougen, dat
egter de peper d'Ed Comp:ie niet meer
als 15 Rd:rs hollants komt te kosten,
Zijnde op dien selfden voet en acquisiti
den sesden desen aan de pangirau Matta
nagara nog 2000 R:r in drie kisten
vande 16000: die ons met het voorsz
jagt schip waren toegesonden, ver,
streckt geworden, in vertrouwen
sulcx bij uw Hoogh: aghtbare voor wel
gedaan sal werden opgenomen.

De peper die we als nu dien bodem
opsenden bestaat in 1900,, bharen
en 144 ee bij de lamp ondens gesift en
gesuijvert, maar niet gekarpt, dewijl
sulcx

sulcx het natte ween niet hecht willen
soe laten, en ook geen plaatse in de
pakhuijsen daar voor geweest is, hijnde
egter, om te weeten hoe veel deselve aan
onderwigt mogten komen te verliesen, bij
d'administrateurs nu en dan 3 à 4 sacken
uijt den geheelen hoop over de hand gedaan
loopen en bevonden daar niet meer als
1½ @ pr. Ct. onderwigt op viel, om het
welk te supplenen, en op dat de overbreng
niet en quamen te kort te leveren, soo
hebben s Conincx factoren twee pr. Ct.
vande boven gemelte somma afgetrocken
en minder genekent, invougen de scheeps
opperhoofden voor 1372 braren, en 192 @
suivere peper responsabel blijven.

Zullende het resterende gram(?): dat volgens
't seggen van natta nagara voorts, nog
wel twee scheeps ladingen komt te bedragen
over de hand gehalt, ende niet anders
bij ons ontfangen werden.

Wegens de gelegentheijt van s Comp.ies cleedij
handel alhier kunnen wij present niet
anders schrijven, als alleen dat de lampo(n)
ders tot heden toe nog geen eenig stuck
van ons gekogt hebben, waar van de
reden wat naeder ondersoechen, en UW
Hoogh Edelens pr. naasten berigten zulles
soo als wij jegenwoordig bekent maken,
dat het ledige vaatwerck in 69 leggers
bestaande, mede als nu souden hebben

de

he rug gesonden, den sij het anckert touw waar voor poulenon vast lagh, niet door de stercke wind, die vande voorgaande nagt heeft gewaaijt, gebrooken, en dien bodem wel anderhalve mijlen vandese rhede met de stroom oostwaart op gedreven ware, daar het door de tegenwinden en driftige stroom heeft blijven leggen, en wij om die reden het voorsz:e vaat„ „werck tot nader occagie hebben moeten aande hand houden, en vermits niet meer hebben waar mede dese verlenges connen (:als eenig dat we nogmaals ver„ „soucken het versogte payement in onsen laasten van den 9:e desen, tot verstreckinge aan de behoeftige guarnisoen houderen, soo spoedig, als het doenlijck sij, mogte werden over„ „gesonden:) zoo zullen daar mede afbreeck &c. (onderstont) UW: Hoogh Edelens gantsch nedrige, onderdanige en getrouwe dienaren (en was geteekent) Fl:r vander poel, B: vander schuer, Jacob snikkers, Joan strijs, david de vieq (in margine) bantham adij 19:e January 1681

Aan d'Ed:e heer gouv:r generaal Cornelis Speelman ende E.E. heeren Raden van India

ontfangen met ... No. op de 29: January
doorsteken(?) gecomen en
gelesen

Ed:e Ho: Ed: achtbare wel wyse
Manhafte, voorsienige en
seer genereuse heeren

Ed:e hoog gebiedende heeren

Sal uwe Ed:e Ho: Achtbaarheden ontwijffel met onbe-
kent zijn hoe dat ich op den 13: 7bre jongeleeden de kramb
uytgeworpen, hebbe naer mij genomen om deselve met alle
vlijt te verdrijven, dien dan naer vermogen op den 22: deser
door mijn zijn claar gemaackt en p:r sloepie de vlieger den 23:
deser van hier naer Cochin is gesonden bij ordonnen op
comste, wel sullen ter land gekomen zijn en wil hopen
dat uwe Ed:e Ho: A: in de leesinghe der selve die na 't begin
der instelling van dien de geen sal: is gevoegt een wel
gevallen sult geliefen te nemen maar tot mijn leetwesen
sal uwe Ed:en Ho: Achtb: ooch gebleken zijn de moeijelijckheden
die den Coopman van der Heuvel(?) mij continuele heeft
aangedaan en noch doet met mijn der naamen(?) soecken
weg te nemen, als in 't Comps brief op 23: deses van hier
aan uwe Ed:en Ho: A: gesz. claar can werden betoogt te dienen
rovend(?) dat zijn E: daar in van mij comt te schrijven
en dat zijn E: comt te seggen dat ich uwe Ed:en Ho: A:
impertinenten en onwaarheden hebbe bekent gemaackt 't geen
ich hier uwe Ed:en Hoog A: claar sal doen blijcken en
verifieren dat sulcx de waarheijt is 't welck ich aan uwe Ed:en
Hoog A: hebbe bekent gemaackt weeten datten van de 12000 ro:
daalder die hem voor de Canpouse betaling waren mede
gegeven maar 3000 d:o ro: daalder zijn uijtgedeijcht(?) op
afkortinge van de peper daar blijf ich bij maar dat

Zijn

sijn E. niet gereede aan des Coninx factoor pangeran nata
nagara in dier reijsen op afcortingh van de peper achtduijsent
spaanse R:a heeft voldaan dat contrarieer ick niet want sijn
E. een jemmers in 't overnemen vande contanten door de WelEd:
vanden E. de gijn sae. ten overslaan van de gecommitteerdens
en mij volgens rapport in augusto jongstleden ter hand gestelt
vier duijsent negenhondert twintigh en vier Rea.s Rea.s: realen heeft voldaan nu is dan
of sijn E. de acht duijsent Ro: R:a uijt het gepretendeerde campons
gelt heeft gegeven of niet daar blijf ick soo lang niet opstaan
maar dat sijn E. mij tot heden toe geen kunschap of openingh
heeft gedaan vande contanten vivres &c.a: die voor de voorn: logie
sijn afgewesen en om waarom te doen blijcken wat gelden nu
vande campons behandinge door de gecommitteerdens sijn gemand poort
en meenden niet sult WelEd:e Ro: achtb. uijt dit ingeslooten te mact
konnen bevroeden en op wat hij wilt dat ik mij derf om uijt comp.s
particuliere te vergen sijn geintrageert dat immers contrarie WelEd:
E. Ro: A. ordre is strijdende, en mij niet en komt te kennen
of bekent te maken daar ick volgens WelEd:e Ro: A: stricte ordre
gelijckformigh niet ben in geen verantwoordinge ter gestelt inde
administratie en daar mij noijt bewijs of blijck van is gedaan
daar kan ick oock niet voor verantwoorden en derhalve dat sijn E.
soo veel mijn respective en der sorght weg te nemen so ben ick
genoodtsaackt WelEd:e Ro: A: kunschap te geven wat spaanse munt
tot heden nogh onder hem berustende is namentlijck ses duijsent ses
hondert vijf en seventigh en een halve spaanse realen luijtwijs:
dit meggende, cassa reeck: bekant dit is dan voor sooveel
mij bekent is dat sijn E. nogh: aan d' E. comp: vande
contanten staat te verantwoorden niet tegenstaande sijn E.
diverse malen heeft geseght ten presentie vande h:r vande
pose en raad dat hij weijnigh of geen gelt meer en had
altijt niet onder komende meerder uijtstreckingh te konnen
doen op afcortingh vande gelevende peper maar contrarij
blijckt bij dit reeck: bekant of hij moet het anders weten
te verantwoorden dat is buijten mij en daar weet ick niet van
dat den coopman vanden firma den adsistent nijgen heeft
geseght mij bekent te maacken bij de fact.a ende campons
boeckjes wonderlijcke onde boecken gemocken hebben

daar

daar op ick dien adsistent in antwoort diende dat dat dingen
waren die sijn E segens mij moest seggen en niet segens den
adsistent want dat het werck ontrent de boecken als anders
op mijn verantwoording liep ock boven dien dat wij diequils
genoeght bij malcander in de vergaderinge als anders quam,
en had sijn E desweegens dan iets segens mij te seggen dat
hij 't dan wel doen konde soo dat ick waarel kan verklaren dat
den voorsz koopman vanden Heuvel mij nooyt selfs geseght heeft
dat hij de camponse boeckens in de ouwe heeft wilt ingesocken
hebben om dat hem dat werck vanden E de geen sae: niet
aan en gingh maar heeft mij selfs persoonel geseght dat de
boecken vande jongste gepasseerde afsendinge in de nieuwe
boecken die op p.o Septemb: haren aanvangh nemen als dan
ooch ~~[doorgehaald]~~ moesten boecks hebben als dan hem 't werck eerst aanging
te moeden om dat de originele factura tijt op ult.o aug.y
staan om op p.o Septemb: ingeb. te werden geen voegens UEd.
Ed.e Ko. A. ordre staat te geschieden indien den koopman
vanden Heuvel mij maar de boeckiens vande vorige
ende jongste gepasseerde camponse afsendinge nevens de voorsz
originele factura daar bij gelevert wil hebben dewijl
sijn E prescripto in 's Compes brief komt te versoecken of
UEd.e Ko. A. geliefde bij dat hij de camponse boeckiens gesloten
naar Batavia sal senden of dat sij hier ingesocken sullen werden:
twelck mijns geringen oordeele van sijn E een wonderlijck
seggen voorkomt, alsoo UE Ed.e A: aan ons bevolen heeft
dat sij hier in de nieuwe negotie boecken sullen werden
verëffent en ingesocken
Dat den koopman van den Heuvel soo calumnieus komt
te seggen dat den adsistent Kijser de boecken verëffent
en gesloten heeft daar sal ick niet anders op in antwoordt
dienen als dat men hem selven voor een der vermaarste
mensch niet wachten kan want wie heeft ander twee
nemen van U Ed.e Ko. A. 't heele werck ontrent d' administ-
ratie vanden E de geen sae: anders aanveerd als ick
en 't heele tot ons vorre verëffent dewijl mij en niemant

andere

anders d' administratie soo bekent was om dat ick vanden
beginne dat den E de geen sal: hier is gekomen als een
bygevoeghde aande administratie door UEd: hoogh a ben-
gelieven soodat ick de pachtenijden 'toplight over de dispens de
uytwijckinge der maant geeden de kleijne bas als ooch de
verstrooiinge der maandelijxe kantooren of boek geeden seeden
tot nogh toe in dien voegen door mij wiert waargenomen
maar door mij onmogelijk is gemaeckt de boecken selfs te
konnen ins daar om heb ick UEd: Ho: A. bekent gemaakt
dat ick den adsistent Sijzen voor een stil en naarstigh borst
aansagh en nu in Julio jongsleeden hier weer aan land
gekomen is) die welck hem ooch staande te verrichten der
voorss: maents boecken alhoewel ijverigh en vlytigh heeft getoont
als eenige weijnigh dagen bevonden dat 'twelck of de boecken
volkomen klaar waren door den koopman vander Stemme
en Lighter noch andere degens mij is opgeleijt om degens mij
aande banken welck die borst geloov heeft gegeven soo
is dan den adsistent Sijzen op den 22: desen bij mijn
gekomen dat de boecken verbonden stonden te worden
en vraagde mij of hij deselve ooch niet teijckenen sou
meenende mij daar op ick hem dienende dat hij der geenderl.
antwoordingh voor en had en 'twelck mij aanbevoolen was
maar niet den adsistent soo dat hij hem wel vergenoeght
moght houden dat ick, bevoorens al seer reptatiens over
hem gesz had aan UEd Ho: A. gel hem wel bekent
was en dat ick daar in sou blijven volharden ooch
trachten dat het hem tot sijn advancement moght strecken
om sijn gepleeghde vlijt ontrent de maents boecken daar
op den voorss: adsistent uyt degens mijn uijtvoer dat hij
sou sien wat hij daar in doen kan waar of dat ick seer
verwondert was hij sulcx dorst pretenderen daar op voorss:
adsistent nogh sterker uijtvoer dat ick sijn advancement
niet en sogtt ondat hij der over schrijven wilde
waar op ick hem in antwoord diende dat hij doen sou

soo

so als hij goet vondt want dat hem 't werck niet aenginck
en als suppoost geëxcuseert was maer op gedaghte adsistent
naer de Hr. van der Poel beginck en oock mij sijn claghten
dede, doch niet verder aangenomen wierd als dat het een
werck was dat mijn beneffens en anders niemant sodat die
sorte daer geen gelooff naer sijn ooghmerck creegh maer dese
weer bij den E vanden schrijver sijn heul socht die die sorte
sijn saeck soo heeft opgenomen ges. UEd. Ho: A. besent is
en daer om soo infamous komt van mij te spreecken ges.
als hij als vanden beginne heeft gedaen, en selfs staende sijn Dst.
aanwesen altijt tot nogh toe niet anders en heeft gepleeght
als UEd. Ho: A. in dit geslote werck. Voorts sult
kunnen oogen dat sijn E schrijver p.o geb. Jongeleden de
grontbas heeft gehouden 't geen mij de minste verlightingh
niet en heeft gegeven maer wel ter contrarie dat hij
mijn als een onder suppoost van hem heeft meenen te houden
ges. de heer vander Poel en de naasts persoonen nevens de
verdere kijsten hier in den kam menighmael is gebroken
so is dan mijn ootmoedigh versoeck dat ick van UEd. Ho. A.
in dese saeck ten dienste van de E Comp: in alle billickheyt
magh werden gemainteneert want den coopman vande
schuijt heeft noch op gisteren mij door een brieffie van sijn
hand met den adsistent kijzen laten weten dat ick hem de
kamers geslotene negene boecken ende maandelijcke
specificatie nevens de verdere papieren daer bij gehouden
sou laten toekomen als oock de eergedachte adsistent
kijzen en Joost vande sonde wercken want dat hij nu met die boecken
hand aan 't werck sou slaan om de nieuwe boecken te
beginnen daer op ick in antwoord hebbe gedient dat dat tijts
genoegh was als UEd. Ho: A. sulx quamen te
gelasten want had ick d' afgeleyde boecken konnen
verschoonen en maecken dat 't claer sijn geraeckt dat
ick de nieuwe wel weer kon beginnen en mij het
werck soo wel aanbevolen was als hem en

onderdele

onderrede daar de naaste tere wesen daar om dat ick
nogh tot UEd: ho: A: order nader t'es goet gedaght
afte wagten en de boeken voor den dienste van de E:
Comp: bij mijn aan haar pligt te houden daar in ick
dan de maintenue van UEd: ho: A: instantie versoeck
en wat belangt de nieuwe boeken die nogh staan
begonnen te werden daar in is sulcken swarigheijt
niet al is 't schoon datse nu vier maanden ten aghteren
staan ~~al is 't schoon~~ dewyl dat 't werck nu in langh na soo
swaar niet en is en ons niet meer soo sal overvallen
maar hadden wij groot mediaan papier bij 't Comptoir
ick sou'der al met eenen aanvangh van maaken
daar men nu ~~na~~ wagten moet doght sullen het
verhoogde pap: met het beleijden van UEd: ho: A: te
gemoet sien waar mede UEd: ho: A: heeren deese met
God besluijte en syne divine May: altijt helpen bidden voor
de gesontheijt en 't welvaren van UEd: hooghwaarde
illustre persoonen tot wel vaeren vande gemeynte
en dienst der E: Comp: daar den almogende UEd:
hoogh agtb: t'allen tyde mede gelieven te om
schaduwen met verolgh van te syn en tragten
te mogen blijven onderstont UEd: ho: agtbaar
heedens dienst schuldige verplichte dienaar
en was getekent Jacob Frickers in margine
Souratsvangh in de hollantse logie desen
28: December A° 1684

Batavia

Aan den Hoogh Edele Heeren
Joannes Camphuijs
Gouvern.^r Generaal en d'Ed.
Heeren Raaden van Nederlants
India —

Pr Inlants vaartuijg in
handen vanden Coopman
vander Schuur ontfangen
6.^e feb.^o 1689 ——

Edele Erntfeste
Hoogh Aghtb.^e Manhafte
Wel wijse, voorsienige
en seer genereuse Heeren

Hoogh Ed.^le gebiedende h.^nes

Het vertoogh van een schriftelijcke ordonnantie bij de d' majoor Jan frans.^e Holsteijn dato den 23.^e den Oogst gepass.^rd maand uijt de naam van sijn Edelh.^t de h.^r Gouverneur generaal aan den d' wanderpoel geschreven, hebben we den Captain Jochum Michielsz.^en uit sijn gesach over de voorst houderen tot banana gedemitteert, en inmiddens goet gevonden

het

het selve aan den vendrigh Jacobus Win-
gerstraten, op het getuygenisse van sijn
goet Comportement en bequaemheijt, de
defenseren, met soodanige ordres en
regulament wegens den ommegang
met d' ingesetene &c.a. als daar bij noodig
waren, Zijnde bij die gelegentheijt, ende
ten ordre van d'Ed.le Heer directeur
generaal. Anthony hurdt van den 19e
daar bevorens mede naar batavia
gelangeert den schipper Joan Leman,
naar dat d'altien in wesen sijnde
wapen kamer aan den Constapel
bernardus berkman, ende d' Equipagie
goederen aan den onderstuirman
Lieve bek, (een ruijme tijd voor
vendrigh den marijnen onder genoemde
schipper in desen dienst gedient hebbende)
ten overstaan van gecommitteerdens
overgegeven, en voorts aan de administ-
teurs, van het bewind en administratie
den selven goederen, behoorlijke Recepis
bewijs en reliqua gedaan hadde

Het welk dan in geseyden voegen
verrigt wesende, quam ons den Coopman
vanderschuer mede bekent maken,
hem bij d' hoogh Edele Heere Gouvern.r
generaal toegestaan Zij een Exorinch
togtie naar batavia te mogen doen,
met bijvoeginge, dat versoeckent was,
in de missive met Silversteijn staande
te werden overgebragt, bij uw hoogh
aghtb.e den wegen geschreven Zij, dat
wij

wij dan om die reden niet in twijffel
trechende, soo heeft sijn Ed aan den
Coopman Snickers d'onder hebbende
Contanten, bestaande in 9892 7/8 spaan
se realen en 196 r^s^ nederlants
payement, t'samen uitmakende
de somma van 9989 7/8 rd à 60 st
jder, onder behoorlijke Cassa reecq:
en quitantie getransporteert, zijnde met
het selve bij den Coopman Snickers
van den verkoop der kleeden reciproce
aan den Coopman van der Horven
gedaan, en beiden reecq: behoorlijk
bevonden, Snickers daar een ige
buiten houdende dat van der Horven
de lampongse negotie boekjes, die uw
Hoog Edele bij haar jongste schrijven
niet poulenon aan ons, hadden gelieven
aan te beveelen, dat in de tientre
nogh de sommeeren staande traans
oncost boeken souden werden
ingetrocken, om naar batavia met
te neemen, voorgevende hij die tot
nodig bewijs van saacken daarin
begrepen, niet kan achterlaten,
dewelke hij evenwel souden lang
uijtstel stont de oog te senden

Werden de rolle vande Inlantse Milit:
sigh

sig alsien, op siringi, en danaar bevindende
volgens uw ho: acht E:- hoogst g'eerde
bevel ons door de h:re Commandr:s Isack
beheut gemaakt bij den gecommitteerdens
Joan struijs, david de vieq en secretaris
duicker opgemaacht om haar vol,
,vendiginge eerstdaags naar batavia
te wenden overgebragt, derwijl wij
steets blijven &a:- (onderstont) uw
Hoogh Edelens gantsch onderdanige
en gehoorsame Dienaren (en
was geteeckent) H:r wanderpoel, E: vand
schuer, Jacob Snickers, david de vieq
(in margine stond) bantam adij 5:e feb:-
1689

Translaat Brieff vanden Coninck van Bantam geschreven aan sijn ordinarij ambassadeur Pangeran Aria dipaningrat Nr sijn gesant aria Soeta Widjasraja ontfangen den 8e feb. 1684,

Desen brieff comt vanden paduka siri, sultan Abunnasar Abdul kahar, aanden pangeran Aria dipaningrat Nr. Onsen gesant Aria soetawidjasraja, vorders soo ist dat wij den Aria dipaningrat bescheijdentlijck bekent maken, als dat wij senden onsen gesant voorn: naar batavia om voor den Edelen heer Gouvern.r Gener.l Joannes Camphuijs te verschijnen met een brieff van ons dat sult ghij aan sijn Edelh.t overhandight want wij hebben voor vast gehoort als dat den Edele heer Gouvern.r Generaal Cornelis Speelman ende den heer directeur generaal hort souden gekeert sijn naar 't lande der onder, anderlijckh.t, en noch naarder verstaan dat den heer Gouvern.r gener.l Camphuijs is inde plaats gesuccedeert dat ons seer aangenaam is waar wijt bespeuren dat den Edelen heer Camphuijs door beschickinge godes is daar toe geraakt Godt almaghtigh verlenge sijne dagen

en snoerderde

vermeerderde zijn rijckdom &c.a hij is die gewe
dien wij verlopen dagen en nagten, dat
onsen affaires en onsen Contracht ontrent
d' E Comp.e en onsen ongelegentheijt door
zijn goedigheijt en volcomen vredigh=
ons rijk van souraseran wederom sal flo,
reren, dan sal ook ~~[illegible]~~ smaart
worden over al soo boven als benedens
windts dat d' E Comp.e is die ons geholl,
pen heeft om onsen staat en regeringh
van Soerasoan

Wijders is ons vool voudigh versoek aan
d' E Comp.e en den heer Gouverneur generael
neveus d' raden van Judia dat doch in
billigheijt mach wesen dat die van bantam
naar de oostcust van Java te mogen
handelen en die van Java op bantam
insgelijx, alle uijtlanders van andere landen
die benedens windts zijn, excepto de boven
windtse volckeren, dat die ook in billijckheijt
magh bestaan naar bantam te komen
handelen, al dit bovenstaande sooken wij
andermaal seer instantelijk dat het in
billijgheijt magh toegestaan worden,
en ons rijck in volkomen vreden te blijven
Zoodanigh is de wensche van die van lampon
en selibor op dat wanneer se met haar
peper afquaamen alsoo se cooplijden zijn
op dat se dan met eetbaar waaren en cleeden mochte
betoont werden

tetourneren, verder is ons vrientelijk versocht aan d'E: Comp:e en d'Heer Gouvern:r Gener:l mitsgaders d'raden van india dat bij aldien bantamse vlugtelinge op batavia mochten verschijnen gelijck pangeran pourbaja en meer andere hooge off lager Officiers off gemeene onderdanen all sulcke naar bantam mochten weder gesonden werden ——

Ten anderen soo der enige questie omtrent de uijtlanders die op bantam zijn onder malcanderen off tegens de inlanders quamen te gebeuren de sulke wij versoeken aan den Heer Gouvern:r Gener:l en d'raaden van Jndia, door geen ander rechten mogen oordeelen als hijaj fachibi radjiuldin alleen op dat de uijtlanders ende inlanders onder eenen recht mogen blijven voor soo veel als het recht belangt, van de welcke wij 't aan zal onderhouden, —

Doet mogte komen te gebeuren dat de koninge kinderen zij groot offte kleijn off enige Officiers van wat qualiteijt soude mogen wesen, off de mindere onderdoen omtrent de nederlanders op bantam zijn haar klagten komen doen dat aan de sulke geen gehoor zal gegeven werden want sij brouwen ons veel quaats en moeijlijckheden wanneer sulx geacceptteert worden, —

Ook soo

Ook soo willen wij weten wat oncosten dat d'E Compe gedaan hebben int adsisteren van ons, op dat wij weten mogen de onkosten van de compe op ons gedaan is, ———

Den persoon sisami dat Doeradi marta van souratte heeft overgesonden weet ons te seggen dat voorn: factoor ons schip al verkoght soude sijn welke persoon wij soude geern weder naar Souratte willen senden om Doeradimarta te ontbieden weshalven kunt den heer gouvr Genl daar van spreken om soo der Compe schepen naar souratte mogte komen te vertrecken daar mede te komen overvaaren, ———

Atia di panin grat wij recommandeert dat u E omtrent den heer gouvr Genl off d'andere grooten soude sien voor ons te erlangen van die cleyne witte hontjes en persiaanse schaap met groote steerten soo te bekomen, Geschreven op donderdagh den 7e der maant Safar int Jaar Mahomet 1095, ———

Gecolationeert accordeert.

Batavia int casteel den 4e mey. ao 1684.

Translaat van een Javaan-se brieffe, door den bantamsen sulthan aan sijn broeder Radeen Sake geschr: en heden 11e feb: 1689 ontfangen

Desen is de geluk wenschinge van mijn den sulthan Abdul kahar aboenassar gaande aan broeder Sacke, en altgeene dat broeder Sacke gepleegt heeft, ofte ook mijn andere vrunden behalven broeder Sacke, ik hebbe alles quijt gescholden, en ik versoek aan broeder sacke dat hij veel gelooft aan godt en den propheet tot bevestinge van 's moors geloof ten derden in dien broeder Sacke mij niet veel geloof geeft, als off ik eenigh quaat tegen broeder Sacke in den sin hadt, godt ende propheet is contrarie bekent, maar indien broeder Sacke nogh swarigh= maakt om thuijs te komen naar Sourasan dat staat in broeder Sakees believen, en indien broeder Sackees vastgestelt heeft om in vriendschap met mij t'onderhouden in dese ende toekomende werelt ik versoek dat broeder Sacke in opregtigh= met mij handelt en sonder wroeginge, de Ratou Halima aan mij over geeft, en Sentse met Bradja Wirata in dien broeder Sacke haar aan mij op offeren wil, soo is 't teeken dat hij mijn vriendt sal blijven in desen ende toekomende werelt, einde

Gecollationeert, accordeert
Batavia int Casteel den 9 meij 1689

Compendieus Rapport gedaan aen d' Ed. heere Cornelis Speelman Gouv. Generaal en d' Ed. heeren Raden van India door den Commander Francois Tacq wegens verscheyde voorgevalle saacken bij syn aenwesen tot Bantam

Hoogh Ed. Genereuse heeren

op ons vertreck van Bantam hebben wij aange-
nomen UEd. Ho: Ed. des geduerende mondelinge
rapport en bericht te doen wegens 't een en
'tander daar van geen verhaal of memorie gemaakt
was maar nademaal UEd. Ho: Ed. gelieven te
gebieden dat sulx schriftelijck geschiede sullen wij
na vermogen en naa de beste kennisse UEd. Ho:
Ed. intentie trachten te voldoen en met schuldige
eerbiedigheyt seggen dat sedert 't vertreck des
jongen Sultans tot ons vertreck alle 't gepasseerde
door de successive geschreven brieven en schriftuuren
ampele kennisse gedaan sij en daar wij om
geen dubbelt verhaal onderworpen te wesen respective-
lijck versochten ons te mogen aangedragen
dat gem: brieven in 't bedde van 't gebeurde der
Dinopeerd niet en melden is vinden wij

gedwinght

gedurigh alle vlijt en praecautie aangewent hebben
om haar niet alleen geen voorslaag tot klagen
maar haar de maat volmetende volkomen genoegen
te geven hetwelcke moeten bekennen dat wij haar
alle in den eersten ende en maar dat den Sultan
van sijne [illegible] verlost was van de oppressie
der geweldenaarde javanen beklemt hebben die eenmael
vraagh eerst met gemeet in het beeld vant fransch spoorigheden
Engeesch en deenen wilde verschaffen om dat hij de
neutraliteijt daar aan hij als gepermitteerde koopen
aan verbonden en geraend waren niet en hadden agtervolght
maar in tegendeel den wettigen Coninck onder niets
bekommeringe bij hare regering hadden gecontrarieert
meer en des selfs rebellen als de Heere op koope
van eenige prerogativen en verdere vrijheden inde
Commertie als anders te erlangen met raad daar
en soodanige middelen als bij de hant waren
geholpen en bijgestaan hadden maar door sijn hooght.
vadermaal [illegible] onderdrukt jae tot de uijterste
necessiteijt en hongers nood is gebraght gemeest
veel hulp den jongen vorst eijndelijk genoegh is
komen te blijcken als mede het voorsz. raijden
geconsumeert d'E Comp: insgelijcx van alle adsistentie
hebben soecken afwenden soo als het selve door
den [illegible] geteekent brieffie de dato 16: maart 1682
aan de hr. Martijn [illegible] notoir aanwijst
uijt alle welcke genoegsaam te bespeuren
is dat het sijn hoogheijt aan geen redenen
heeft

heeft ontbrooken om sijn vraagh eerst te passen
te voldoen, soo wij hem met beleefdheijt van sulx
verschoonden en ons ten faveure der gesamentl.
Europeers geinterponeert voor welcke bekenteninge
en betoonde adsistentie hij ons wel expres in
coups ijder voor de sijne met nadruckel. gesproken
hebben weten bedancken, als dan versoeckende
met volcomen contentement van tijd tot tijd
te maken sijn sonder ons eenige de minste
beletsel aante doen daar wij met opsichte soo veele
moeijte ingedemandeert en al tijt veele daer ons
met protesten en andere schriftuuren geobserveert
sonde hebben daar hij dan met sodgekomen sijn
om dat haar geen de minste reden tot sulx
gegeven is maar nadien gem: Natien namentl.
de portugees franz. en engels hebbent haar aenv.
alleen UEd. Ho: Ed: eenige schriftuuren hebben
overgelevert sullen wij dit volgende daar op
op teekenen en voor eerst beginnen

Nopende de twee requesten bij de
portugesen Vincento Rosero de Soisa
en Martin Lopes overgelevert daar
wij niet uijt konnen sien dat veel
in leden bij den principalen omdat
den borger Jacob Jansz de Roij als bij
in margine van beijde requesten
noteert, het Maccause scheepje met
des selfs goederen uijt de naam
van den Coningq van Bantam arrest.,
en aangehaalt heeft voor eerst de
oorsaacke van den portugees misschien
bij eenige jaar: verscheijdenen in
den praauw geraden en ondersteept

waar

waar uijt sijn hoogheijt niet hebben —
de portugesen soo wel als de andere
natien op Bantam residerende heeft
geëxcepteert, en over sulx deselve
voor hem doen koopen onder voorbeh-
buijch te konnen leven naar welcken
teijnde niet veele bedrijgingh in ons
presentie sijn uijtnoodigen bewijsde
en ten twede omdat meergemelde —
portugesen staande de belettin en berovinge
's Comp.s magt de Coninq van bantam
in sijne nootsaeckelijkheijt en verlegentheijt
hadde geaccomodeert vanden pangiran
Jonda ingraat op bantams wegge
uijt de naam van sijnen Coninq voor
de somma van seven duijsent en
[illegible] Rd.s wegens Coop van peper —
gemaant wordende die schult doenmaels
stonde [illegible] voorgemelde
voors. som aan pangiran pouwbaya
of Cogja voldaan te hebben 'tWelcq —
[illegible] bij ons vertooninge op —
bantam als doen volgens hadde dijen
bekentenisse onwaar bevonden wesende
soo heeft den Sultan het voorenstaande
annext en dat sij de schult nogh
afgeseght hadden reghtmatigh [illegible]
nemen als wanneer gem: portugesen
door de knep vande [illegible] ingeet
verongelijkte schult afleijden hebb
den principaelen den eerste van voorgem:
de noij blijckt dat hij des Coning —

onder

onder stoon hij selfs in des Conings —
dienst was niet en hadde lijfwachten
houden alvoorens 's Comp.s gesaghebb:e —
daar van Communicatie te geven —
gelijk hij als den borger deser —
stede, en een onderdaan van den
staat der vereenigde provincie schuldig
was te doen als wanneer wij ooghde-
se disordres hadden konnen prevenieeren
indien nu de portugesen sustineeren dat
haar veel ongelijk aangedaan soo
hadden sij moeten aan den Coningh —
van bantam klagen over de oprechtheijt
en 't ongelijk dat haar van sijn hooghts.
Ministers in sijn rijck en op des —
selfs reede wiert aangedaan wat nu
belanght het voorgeven van den fransz.
agent de heer guillaum soo sal ik
't kort noch seggen dat sijne missive
van 22: april aan den eerw. pater
philippus Coopert ges vol lauwe —
onwaarheden steeckt dewijl wij noijt
sijn E. eenige audientie geweijgert
hebben maar is in tegendeel door
sijne gedurige indispositie altijt
verhindert, gemerckt bij ons te come
geeft dan ooch op sijne verschooninge
het welcke op ons aanbevolen
maar eenmaal is geschiet en even
nadat sijn E.e gepretendeerde hoogh-
waren aangebraght en waar onder
voornaamelijck doleerde geschrift van
ons begeert is geworden niet

toeleggings

toeseggingen van alle goede officien
tot wederkrijginge van sijn goet
te sullen in 't werck stellen gelijck wij
oock versochten: krijgende en eijndelijck niet
konden uijtwerken op ons te eeden
den Cuercan tot restitutie van voorgem:
goederen trachten te persuaderen, die
ons tekens ten antwoort dede dat
dit een saacke was die ons niet
aan en gingh dat d' heer Guilliam
indien hij wel te commanderen hadde
sijn pangirans daar toe ges. het konde
aanspreecken en soo sijn E. konde bewijsen
dat de goederen en aengehaelde contant:
de Franoijen toebehooren dat hem alsdan
geen ongelijck soude geschieden maar dat
sijn hoogh:t dese voorgem: goederen
hadde bekomen uijt het Portuges schip
en in de kisten bij de contanten
&c.: niet anders als Portugees aanteij-
keninge hadde gevonden en op sulck
heeft sustineerden dat het Portuges
goederen waren waar uijt dan
effective komt te blijcken effective
de vlijt en naarstigheijt die de gesag-
hebbers tot restitutie der Engelse
kisten van den h:r Guilliam hebben
aangewent en dien volgens haar
beloften ontrent sijn E. trouwelijck gedaen
niet meer connende bekomen als
haar hulpe en voorspraacke gelijck sijn
E. in de instructie aan de h:r gouv:r
generaal van den 26:e april verleden
leght met dese woorden

Wij

vrij wierden seer beleefdelijk ontfang:
in opsight van Reght mijner sake
en beloofde mij alle hare hulpe om
de Coffers waar over ick klaagde
mij te doen geven

En alsoo mede gem: agent in sijne missive:
aande E. pater Gospert voorgeeft dat
hij de geklaeghdens hadde gewaarschout
den dat de vier Coffers binnen 't Casteel
gebraght waren, en deselve als negotien
en arbeiders dienwegen hadde gesoght
ges mede sijn E. inde voorverhaalde
brief aan sijn Edt. oocq mentie maakt
dat den Burger Jacob de Roij vergesel-
schapt met 10 a 12 soldaten het port:
schip hadde beroovt en sijne goederen
aangeslaaft soo en kan sijn E. onmogelijk
verificeeren of hij met waarheijde
geven konnen 't geen hij selfs de
dato als boven aande Ho: gouv: generaal
bekent maakt seggende

3 daaghs na dat mijne koffers
gearresteert waren nam ick mijn
toevlught tot d' Coninck van Bantam
en d' Hr. St. Martijn en tacq
Uedo. opper officieren hier ter
plaatse, mitsgaders in sijne missive
vanden 13: April aanden E. maxim
en tacq daar hij seijt

Ick

Ick heb gisteren bij den pangeran
natta nagara geweest die mijn
koffers van boort van 't gesegde
schip met sijn eijgen authoriteijt
genomen heeft sonder dat 's
Conincx nogh UEd:s ordre aan
welcke gevraaght hebbende op welcke
grondschap van redenen hij mijne
kisten hadden gearresteert en weg
genomen soo gaf hij mij dubbelsinn:
en confuse antwoorden t geen mij
doet vresen dat hij sigh qual van
sijn authoriteijt sal dienen
en sonder UEd: weten gesegde
coffers openen en het beste of een
gedeelte daar van uijttenemen
ende rest in ordeel laten tot
voorkominge van 't welck ick blij
soude wesen dat geremedieert wierd.

waar uijt dan komt te blijcken
dat den voornaam minister vand
Coninck van Bantam en niet den bongen
Jacob de Roij vele min niet onse soldaten
deselve van boort gehaalt heeft
doch het kan niet sijn dat Jacob
de Roij selfs in persoon alleen
vergeselschapt met den voorverhaalde
panginangh ende ordre vand: Coninck

in

In wiens dienst hij doenmaals
was ges hij noge is de volvaerden
daar present gewaest is sulx het
al mede als het vorige sal moeten
aangenomen werden 't geen mede gem:
Q'uilkem aan de gesagtsbbers voor
Bantam voor sijn vertrecq dato 21:e
May heeft geg.s alwaar hij seght
mons.r Combal heeft mij van
bat:a geb.s dat den heere gener:e
Speelman hem hadde getuijght
dat ons.e Coffers niet en soude
verloren sijn en dat hij UEd:e
daar over sou schrijven

't geen niet wel te gelooven is dewijl
een saacke is die teenemael de Coning
van Bantam raeckt en sloon sijn E:
van ons een definitive sententie begeert
en tot reghters en arbiters schiest soo
en connen wij daar voor niet aangesien
werden of sijn hoogh.t de Coning van
Bantam sonde sulx ingelijx hebben
moeten doen 't welcq niet geschiet sijnde
hebben wij moetmaeten sijn E: Eaton
waarschouwen dat wij al wat in onse
maght was sonder effect en ges voorns
verklaart staat tot restitutie van sijn
geprettendeerde goederen bijgebraght
hadde sulx in daar inne soodanigh
conde handelen als sijn E: daar

inne

sonde oordeelen voor hem dienstigh
te zijn en is het oocq t'eenemaal van
de waarheijt afgeweecken en gants
onwaaragtigh dat den Coninck in bij-
weesen van den Pangeran Depoeti of iemant
anders de restitutie van de Coffers
aan de dispositie van den heer generaal
of oocq ten laatsten aan 't besluijt en
goet vinden vande hr. Majoor sonde
opgegeeven hebben
Een brange vand' Eng: vrienden
en valt niet veel te seggen om dat sij
sigh weijnigh met ons bemoeijt hebben
wel te verstaan in den eersten en
wanneer het transport harer goederen
met ons' schepen nogh niet veraccordeert
en was sijnde niet hunne bodems
sonder daar van de minste advertentie
te doen van Bantams reede vertrocken
ons indirect ter handen streckende
twe briefjens voor de aancomende
Engels' schepen beijde een deede
aan de gesagbebbers door twee haars
persoonen namentl: Mr: Georgh
Godfrid Mr: Michaal Waarte en haren
secrets daniel quicq geteekent en
gedateert 12: april 1682 behelsende
t'versoeq der besteeeinge als mede
den Collocquele recq: van hunne
effecten in de logie tot Bantam volgens
hun eijgen seggens uijt het hooft
en niet uijt de boecken gefundeert

ges uijt het heele schrifture dae
connen gesz worden alwaer de offerten
benevens de provisien der factoren
te samen getaxeert staan ter
somma van ...... Rs 98279
prijserende insgelijcx den
opslal van hunne logie
ter somma van 10500:
het welcq juyst
geheel uijtmaact .. Rs.º 203279
en verminst de goederen en coopmans
nadeelant volgens de cognoissementen
daar van sijnde bevonden en wel met
's Comps schepen sijn overgebraght
soo en rekent niet meer als den
opslae van hunne logie die den
Coninck van Bantam haar affandt
met en sae weygeren te vervoeren
als wesende door den ouderdom onnut
en eenmael onwoonbaar en dewijle
haar Dº; verders in't geciteerde
schrifture niet dan in beleefde
termen spreecken, ende bekenninge
der goederen voor soo vere in onse
Magt was te spreecken te willen
versorgen soo blijct daar uijt dat
wij haar geen de minste reden
van offentie gesuppediteert & geen
sij anders daar inne niet
verduijstert soude hebben derhalve
sullen wij deese materie hier
mede sluijten

om

om UEd Ho: Mo: redenen te geven waarom
het concept contract soo lange is gesuppediteert
geweest tot het geenen deesen ons bewogen
heeft die volgende motiven en voor eerst om
dat het de praemium was door den Sultan
ende ontset maar nogh geen tedereij van volg-
bequam het weeg hem alle seer aan sijn
hersteeninge deede dubiteren want door hij UEd
Ho: Mo: den 14: april hebben mogens t'maken
van't contract soo presupponeerde wij dat het
ontset van sijn hoogheijt soodanige revolutien
in Vlaanderen kregh veroorsaken soude en vervolgens
een dese provintie en veele menschen contoor-
soude als wanneer gevoegt een nieuw
verbont hadden connen oprechten en om die
redenen versochten wij den persoon van UEd
Ho: Mo: uitermate gemeubeleert om nae hare
gelegentheijt een contract aan te gaan de meede
reden staat en ~~principaalsten~~ deese middelaast
overgekomende missive van den 13: deser loopende
maant sprak aen waar den raad alles perijst
ondermischen willen hope dat dese soo
liberale en miraculige sorge van
haar Ho: voor 't instaaren en
instinaire van die inwoonders als
eenen seer andere van den vijant
verwaarts maken of toelaten
hae en onment de mooselyke
quade impressie bevinden
of overwinninge den vijant
geduurigh onderhandelt

als

als of d' E: Comp: met des
assistentie aan sijn hooghijt niet
anders als haaren eijgen interest
tot en eijgendom of de minste
de souveraine had sochte de ruijne
en val van dese landen soeckende

Het is dan seecker dat in het Candiaense rijck
veele princen Coninghs kinderen en andere
grooten sijn ondermolesteerd ~~[illegible]~~ de regeering met
allerhande soort van middelen [illegible]
en door dien middel haar staat gehouden
sodat sigh in 't voorsz. Candijsche alles beswaart
vinden sullen sij niet nalaten de [illegible] haren
nogh meer op te hitsen en sich [illegible] correspondentie
met vreemdelingen te onderhouden

Ten derden en ten laetsten soo is den [illegible]
den [illegible] die wel gerustent is maar die
sijn eijgen interest oock verstaat sulx sijnde
d' E: Comp: al vele dingen uijt eijgen beweginge
sal toestaan maar en sal soo sterck niet
willen verstaan tot de geconcipieerde artijckelen
omdat voornamentl. deen jalousie over sijne
souverainiteijt en om die oorsaack meest tot des
Religiositeijt geraeckt is sulx niet alle vele
geamplieert sal willen sijn want wij mogen
ten opsighte van dese voorst wel seggen
dat de regeeringh off anders is soet en smaeckelijck
dat des selfs affect niet is te scheijden om
in onse assistentie smaeckelijck bij sijn hooght.
des ijse grooten en anderen te maecken
als meede dat onse bewijsdens uijt de

Cortiine

met onder de hant komen te sluyten en
formeerden dat souden UEd: Ho: Edo:, die het
waar interest vande Comp:e beter sijn het
alderbeste konnen voorkomen en soo wij hier
in wat sorgvuldig geweest sijn dat is niet
onbekende en om dat ons niet deser vermeiden
het regte intendit vande hoge regeringe te
konnen verstaan en op sulx supplieren wij met
alle eerbiedigheyt dat UEd: Ho: Edo:, deze werden
geeviden aansien, als ons opregte sinceere
gevoelens daar wij niet meer te doen bij te brengen
hebbende derhalven ons niet inwikkelen met den
staat van Bantam en 't geen daar ontrent sal moeten
verrigt gedaan te werden om dat UEd: Ho: Edo:
daar pertinente kennisse van hebben dogh
indien wij UEd: Ho: Edo:, van ons gevoelen
naarder konde geven wij sullen altijt
bereyt willige wesen op 't geene dat UEd: Ho:
Edo:, mogten believen naar ons capaciteyt
te beantwoorden
In wijlen den almogende voor de prosperiteyt
vande Comp:e int algemeen en UEd: Ho: Edo:
ieder in personen in besonder sinceerende sal
ick in hunne akkoort blijven onderteekent
hoogh Ed: Genereuse heeren
UEd: hooge Achtbare Gehoorsame dien:r
was geteekent Francois Tacq
in margine stont Batavia
den 13: Juny 1682

Batavia

Aan Den Hoogh Edelen Heere
Joan Camphuys
Gouverneur Generaal
Mitsgaders D'E.E. Heeren
Raaden van India —

ontfangen met het Jaght
Castercom den 9e maart 1689

Edele Eerntfeste, Manhafte
Wyse Voorsienige en Seer
genereuse Heeren

Hoogh Ed:le gebiedende Heeren

Op den 11e deser maand feb: wierd ons
uw Hoogh Ed:le gerespecteerde missive
de dato den 6e daar bevorens p:r de
bevelhebberen van 't Jagt Castricom
behandigt, en daar bij aanbevolen, dat
de retourvloote onder d'E Commandeur
de Vos op sijn E:s aankomste van goede
en dienstige verversinge souden hebben
te provideeren, welke ordres soo den eersten
opsigte door d'heer van Gouda ingerat
besorght en versamelt wendende,

quam

quam de gemelte vloote in middens op
den selven dagh savonts tusschen 't hooge land
van bantam en 't eyland poulo panjan
ten ancker ende den Commandeur voornt.
op den 12.e naar landt bij sijn hoogheyt
van Wien, naar gewoonte, met groote
beleefdheyd begroet, en dien selven avond
weder tscheep geleidet wesende, wederom
na boort vertrock, daar hij de voorsz.
verversinge tot den 19.e smorgens bleef
afwagten, als wanneer Castricum
middelertwyle met 30 gesonde hoe,
beesten, en 36 stux geiten, nevens een
goede quantiteyt hoenderen en vrugten
daar bij gekomen sijnde, ancker ligtede,
en soo met den anderen naar sundas
Engte vertrocken, passeerende op den 16.e
Comptoir Seringi, van welcke plaatse
in Conformite onser voor afgesondene
ordre bevoorens den ontfang der hoog
gemelde missive:/ op het aanschrijven
vanden Commandeur voornt. wederom
met 29 stux hoebeesten, 30 geyten en
958 stux hoenderen sijn versien geworden,
soo als het nevens gevougde afschrift d'
aght 8:= omstandigen sal konnen aanwysen
willende verhoopen uw hoog Edele sich
het selve niet ongeerne sullen gevallen
laten, als mede dat we de verdere bevelen
in hoog gedagte missive vlytig dragten

naar

te komen, welken Illustre persoonen de
barmhertige God wijders onderhouden, en
ons onder denselven gunstige bescherminge
bewaren wil, die altijdt getragt hebben
de Sijn Ed:e (onderstond) uw hoogh Ed:le onder-
danige en trouwpligtige Dienaren (en
was geteekent) Sl:us Vanderpoel, Jacob
Snickers, Joan Struijs, David de Vieg
(in margine stondt) Bantam den 2:e maart
1684 —

Batavia
Aan den hoogh Edele Heere
Joan:s Camphuijs
Gouvern:r generaal en
d'E:E: Heeren Raaden van
Nederlants India

P:r Inlants vaartuijg
ontfangen tot batavia
den 18 maart 1684

Edele Erntfeste,
Hoog-agtb:e, Manhafte
wel wijse, voorsienige
en seer genereuse Heeren

Hoogh Ed:le Gebiedende Heeren,

Den 12e deser na de middagh ten vier
uuren quam een scheepje met een Chialoup
(: dewijl door contrarie wind deser reede
niet bereijcken konden:) tusschen de hoek
van Pontang ende het Eijlandt poelo
madi ten ancheren, waar na doe wij den
eersten een Roeij-chialoup gesonden
hebben, om te vernemen ofse brieven
van uw Hoogh Edelens voor ons hadden
die dan s'avonts ongeveer agt uuren te
rug quam mede brengende uw Hoog Ed:le
g'eerde letteren de dato den 3e desen, waar
in ons bleek, werwaarts deselve bodems
gedestineert

gedestineert waren, dewelke vermits wij den
13:e s'morgens nogh sagen voor ancker leggen,
soo hebben de gemelte chialoups wederom
daar na toe gesonden met een schriftelyke
ordre aan S:r Laaf, dat sigh daarinne naar
lands hadde te vervougen, en die bodems
ondertwijlen hare reise souden op de reede
te comen, souden vorderen, doch door dien
de tijgen de Zalinge was stucken geraacht
en om water benodigt, soo heeft hij deselve
niet connen voor bij gaan, als wanneer hem
soo opstonts op sijn aancomste de gemelte
behoeftigheden hebben toegesonden, en nog
dien selven avond weder onder Zeyl ge-
-holpen ———.

De chialoups de leeuw die nu eenigen tijd
door de felle westelyche winden voor Singa.
niet heeft connen leggen, hebben wij nu
weder derwaarts gesonden, en d'hoofden
g'ordineert datse aldaar of elders in
een bequame plaatse, van waar best
in Zee souden konnen sien, het ancker
te werpen hadden, om soo daa de chialoup
de Zalm uit gesigt komen te krijgen
daar na toe te konnen Zeilen, en afvragen
wat tijdinge de selve mogten becomen hebben
en daar mede sonder uitstel naar Bantam
af te comen, als wanneer wij (: de wind
de chialoups de Zalm tegenvallende:) uw
Hoogh-achtb:e met een snedig inlands
vaartuijg daar van stonden te berigten,
soo sal den inhoud van't bijgevougde
afschrift

afschrift dato den 15e desen aan de hooffden
tot Siningi afgevaardigt, mede konnen
aanwysen, wat we wijders aan deselve
geschreven en gerecommendeert hebben,
item wel in een apart versegelt geschrift
haarl: souden hebben toegesonden met
bevel van niet eerder te openen, als tot
d'aancompste van vreemde scheepen,
maar gemerckt schielijcke en onverwag„
te voorvallen veeltijts groote en nadee„
lige alteratie konnen te verwecken,
soo hebben geoordeelt het selve, om die
redenen niet ombaarlijk houde geschiedes,
nedrich versoucken de uw hoog Edele
ons gelieven te vergeven soo we daar
aan mogten misdaan hebben ———

ondertusschen gewierd ons op den 15e desen
per julants vaartuijg een naderen
missive de dato den 10e daar bevoorens
bij den Secretaris Jacob van dam
ter ordre van uw hoogh Edele geteeckent,
waar van de bevelen daarinne vervat
gelesen wesende, hebben we den luytenti
benjamin Meville soo tter eersten
naar Banana gesonden met een brieff
waar van de Copia hier nevens gaat,
suleex wij ons daar aan eerbiediglijck
gedragen, sijnde de redenen waarom
hem geen openinge vande bevrugte
scheeps vloote gedaan hebben, dese om
dat we des vereijsschende in 5 a 6 uuren
tijds het selve over landt off zee konnen

doen

doen,

Het peeper haapen gaat dagelijx voort soo dat bij aancomste der gedestineerde scheepen daar geen wagten naar zijn sal, maar de selve soo denstont wanneer van haar ladinge sullen ontlost zijn, hunnen werden afgeladen

Indewijl uw hoog Ed:e geenne gesien hadden datwe het geprasseerde bij de visite van den Commandeur Josephas de Bosch dato den 12e feb:r aan de Sultan gegeven in onse schrijvens van den 2e desen hadden aangehaalt, soo dienen daar op in eerbiedigheijt dat onder deselve van geen soodanige saken is gediscourneert geworden, die waardig waren om den penderwegen de gebruijcken niet anders wesende voorgevallen, dan dat den genoemden Commandeur, staande afscheijd te nemen, aan sijn hoogheijt vroegh, of'er ook ijts was dat hij door hem aande heeren majores in vaderlt: wilde gesegt en berigt hebben! waar op d'antwoort was van niet anders te hebben, als een versoek van sijne hert grondige groetenisse aan deselve te vermelden, en dat hij als een weeskind sijnde vader en moederloos, ook daarom me d'd Compe: voor een vader en moeder had aangenomen in vertrouwen door deselve nog verder souden werden

geprotegeert

protegeert, sonder meer, versoekende
ondedanig UW Hoog Aghtb: ons
gelieven t' excuseeren, soowe int stil,
swijgen van dien ons mogten mis,
grepen hebben, waar mede afbreeckes
en UW Hoog Ed:le Illustre persoonen
in de genadige hoede godes bevelen
en verblijven &c UW Hoog Ed:len onder,
danige en getrouw plichtige dienaren
(en was geteeckent) H:r vanderpoel
Jacob snickers, Joan struijs, david
devieq- (in marguie stont) bantam
adij den 17 Maart a:o 1684

Batavia

Aan den hoogh Edelen heer
Joan:s Camphuijs
Gouvern:r Generaal en d'E:E:
heeren Raaden van 't Nederlandts
India

p:r Inlandts vaartuijgh
ontfangen 21:e maart 1689

Edele Eerntfeste
hoogh-aghtb:e Manhafte
wel wijse voorsienige
en seer genereuse h:ren

Wel Edele Gebiedende Heeren

Gisteren den 19:e deser quam het sleupe
schip de geele beer op dese rheede ten ancker,
mede brengende uw hoogh-aghtb:e g'eerde
letteren van den 13:e daar bevoorens, nevens
de bij gevougde factura en Cognoissement
van de goederen daar in gescheept, die we
heden vroeg hebben begonnen te ontlossen,
om soo ten eersten met pepen weder te
laden en te rug te senden, bestaande

den

den voornaat daar van in drie duijsent en
vijffendzeventig braanen, agtervolgens de
notitie bij de panginan Natta nagara
daar van gehouden, het geene wy in het
jongste hoog-gemelde schrijvens eenst gesi
hebben, dat uw Edelheden van ons begeerde
te weeten, en dewyl de cadjangs im en daa
na herwaarts gesonden, verbruijcht en hier
gene te becomen zijn, soo versoecken eerbied
dat ons daar van gelieven te versien,
om de vendue afhaaldens der pen. daar
mede te mogen bematten waar mede &c.
(onderstont) uw Hoogh Edelens onderdanig
en trouwpligtige dienaren (en was get.)
Hr. wanderpoel, Jacob snickers, david
de Vicq — (in margine stont) bantam
adij 20 maart 1689 —

Aan d'Ed.le Heer Johannis Camphuijs, gouverneur generael, ende d'E.E. Heeren Raaden van India.

Ed.e Erntfeste hoog agtbare manhafte welwijse voorsinnige, ende seer genereuse Heeren.

Hoog gebiedende Ed.e Heeren

Na dat wij ons afscheijt van UEd.ens bekomen hebben, zijn wij eerst den 13.e October hier ter reede Bantam gearriveert, aen land comende onse schuldige pligt, de visite aen 't Opperhooft d'E. Capiteijn Wanderpoel gedaen, en voorts eenige ofte onse bekende Javaanse grooten gaen besoecken, die mij vraegden waerom dat ik hier was gecomen, op 't hoochste haer dienende, om den playsiertijd en principaele oock om eenige vorderingen van diverse persoonen, die mij schuldigh zijn gebleven, en Kans hier in wesen zijn, in te vorderen, met vertrouwende dat den hemel mij daer mede behulpsaem laeten sou bidden.

's anderen daegs ben ik, om de Coning te spreecken, in 't Casteel geweest en zijn hoogheijt van mijn Comst te laten aen

dienen

dienen, die ooch sonder lange te vertoeven
binnen sijn comen, en bragtmen in den bysondere
Camer, alwaer ick sijn hooghijt UEd.e
vriendel. groetenisse hebbe gedaen, en den voors.
UEd.e ordre volgens mede gegeven memorie bekent
gemaeckt, waer op sijn hooghijt mij 't volgende
ten antwoort dienden; Indien de Engels. met
"een magt hier quamen te verschijnen, verseeckert
"was, dat alle desse grooten en 't gemene volck
"hem soude afvallen, en bij d'Engelsen overgaen,
Soo d'E Comp.e haere militaire van hier moste
ligten en hem als dan verlaten, soo wil hy
liever, met believen van haere Ed.es, bevoorens
hier geschieden, sijn persoon met sijn gantsche
huijsgesinde bij UEd.e op batavia overcomen,
en transporteren als dan 't Casteel en gantsche
lant aen UEd.e over, of soo d'Engelsen hier mogt
comen en d'E Comp.e hem niet en wil verlaten,
best soude sijn, dat hy sijn vader en broeder
Jougia nae batavia aen UEd.e in verseeckeringe
oversent, twijffelen dan niet off 't gemene volck
sullen hem trouwer bijstaen; dat sijn vader
nae Engelant geschreven heeft, om
assistentie van scheepen en volck om hem te
helpen, en twijffelt hij daer niet aen, dewijle
sijn vader, dieselve eijsen, in sijn Coningrijck
sittende tegens sijn vrienden seyde, houdt
goeden moet, en hebt patientie, de Engelsen
sullen haest comen, om mij te verlossen
en stellen in mijn vorigen staet weder helpen,
dienvolgende gelooft sijn hooghijt sekerlijck
wanneer hier comt te geschieden, dat alle

desse

deser grooten, hem sullen afvallen en hij
vader aen hangen, daerom versocht hij
hoogheijt andermael, dat wij hem doch niet
en geheel te verlaten — . dat de Engelsen
fransen, deenen en portugesen groote pretentie
op de E. Comp.e en zijn persoon sullen
maecken, wil hij wel gelooven, voornamentl.
ooch dat de Engels.e ons soo geweldmagtigh
en valschelijck bij haer Coning en d'E. —
Comp.e hebben belogen, dat onder de Engels.
partij quijts zijn, is hem wel bekent,
alsoo zij 't in zijn regering metter daad
hebben getoont, en hij daer van grooten
heeft gehadt, dat zijn vader weder in
zijn vorige qualiteijt en regering op —
Tirtiassa off hier int land van Bantam
mogt herstelt worden zal niet zijn wil
niet geschieden, en egter om die reden ooch
zijn vader niet om 't leven brengen, maer
wel in goede verseeckering houden, dat —
wij hare Chialoupen naer de straet
Sunda op de laetste tijding uijt het vaderland
becomen uijt Cruijssen hebben geheeten
af te senden, als mede nog eenige andere
scheepen tot Batavia, vaerdig en klaer —
tot den oorlog laet maecken is hem seer
lieff en aengenaem, en bedanckt wij —
voor de goede voorsorg, als mede voor de
goede genegentheijt die wij aen hem
zijn toedragende, seijde voorders dat hij
zijn regenten tot Angier, Sieringh, —
't Cherita en andere zee plaetsen, mede

straet

stadt Sinda zal ordonneren om goede zorg
te dragen, en bij verschijninge van eenige
vremde schepen op hoede te zijn, en daer van
spoedig aen hem ende ons te adviseren,
naer eenige andere discoursen van weijnigh
belang vraeghde hij mij of ged.e pangarang
Pourbaya oock wel gelegenheijt herwaerts
soude senden ofte niet, en dat ick hem
daer van de oprechte waerheijt soude seggen,
waer op dienende, niet twijffelende of pangaran
Dipa ningrat heeft sijn hoogheijt voor mijn
comste daer van en de intentie van haer
Ed.e bekent gemaeckt en versekerende sijn
hoogheijt dat ged.e pangaran Pourbaya
soodanig bevonden zal dat hij geen de
minste swarigheijt te verwachten sal hebben
en dat de Opper Commandeur Tack
die binnen weijnige dagen hier stadt te comen,
nader onderrigt daer van zal doen, waer op
zijn hoogheijt wederom repliceerde dat hij
om Pourbaya sijn persoon soo veele niet
aengelegen laet, als wel aen desse grooten
en gemeene volcke, die nog aen sijn kant sijn
hangende, en tot schricke vande selve en tot
reputatie van sijn persoon niet anders en
begeert als dat gemelte Pourbaya hier
mage verschijnen, om hem de voeten te
kussen, met ootmoedelijcke versoecke van
vergiffenisse, van tgene hij aen hem heeft gedaen,
waer mede sal hij van gantsche teenemaele
vergenoeght zijn, met vaste beloofte en

versekering.

verseeckeringe, wanneer ued.e hem
soodanigen eer geliefde te laten geschieden,
dat hij poeribaija geen de minste leet soude
aendoen, maer hem op vrij voeten stellen, 'tsij dat
hij hier wilde blijven, ofte wederom naer
Batavia keeren, en heijde noch Indien Ick sulcx
niet na en comt, soo seght vrijelijck tegens
d'Ed.e heer gouverneur generael, ende d'
Ed. heeren raden van India, datse mij voortaen
van in geen de minste saecke, toe keren dat het
oock mach sijn, geliefde te geloven, en heijde
dat niet luisteren Sire en bewegingen, als Ick
sijn hoocheijt nooijt voor desen hebbe sien doen;
Ed.e heeren mijn geboden ist dat sijn hoocheijt
wel om dese grooten en gemeene volck die noch
poeribaijas ende Coninck gebonden sijn,
gaerne soude sien, maer of hij volgens sijn
beloften soodanige, sonder sijn brief met het
bloet van poeribaija te besmetten, soude laten
deurblijven, is te bedencken, maer wel wanneer
d'Ed. heer Commandeur Tack of een ander,
offte gesaghebber, daer present mochte sijn,
en dat sijn hoocheijt als dan ten respecte
van ued.e niets quaets tegens poeribaija
sal derven ondernemen.

Twee dagen na dat ick de eerste besoeck
aende hier tan gedaen hebt, ben Ick weder
bij sijn hoocheijt verschenen, waer in geen

aendringe

veranderinge conde bespeuren, als 'tgene
hier vooren staende is geseght; na eenige
particuliere discoursen, van weijnige —
importantie vraeghde hij Hoogewijt, of ick
bij vader niet eens wilde sien en spreecken,
twelck niet en conde geresolveert worden,
en bragt mij opstont, voor desselfs logiement
en gelaste mij binnen te gaen, maer sijn
Hoogewijt trock weder te rugge, met recomman-
datie, soo op sijn woorden te letten, en 'tgene
hij aen mij mogte commen te seggen, aen hem
wederom bekent te maecken, 'tgene beloofde
te sullen doen; na dat ick sijn heer vader
na behooren, eerbiedelijck hadde gegroet, —
gelaste beijde hem te sitten, en vraeghde
of ick weder op bantam was gecomen,
om als voor desen te resideren, antwoorde
van neen, eenlijck maer om een plaijsiertje
en oock om sijn Majt. en de oude bekende
vrienden dien ick in langen tijt, door desen
Inlantsen oorlogh niet en hadde gesien te
comen besoecken; hij verhaelde dan dat de
heer admiraels en eenige andere vrienden —
die nu jongst naer Hollant sijn vertrocken
hem de eer niet hadden gedaen, en of die
schepen oock, nu de Caep al soude bereijckt
hebben, en of d'Ingels. soo weder hier
op Bantam, gelijck voor desen sullen mogen
handelen

Landen, ofte niet, en waren alle de
Engelsen, fransen, en Deenen, die hier of
Bantam sijn geweest, belant sijn, of ooch
eenige maght en scheepen uijt Engelant
werden verwacht, waer op hem tot antwoort
diende, dat genoemde natien alle van
Batavia, soo na haer beschrijvinge staets,
en landen sijn vertrocken, of sij, voornamentl(ijck)
de Engelsen hier weerom sullen comen,
was mij onbekent, dierhalven hem daer van
ooch geen seeckerheijt conden doen, vraeghde
mij voorts of pangerangh Kidool en sijn
twee soons benevens Cheijsop en haer
vrouwen noch int leven sijn, ofte niet,
Antwoorde hem, dat Kidool benevens sijn
twee soons in een gevoght, tegens ons, binnen
het lant van Cheribon doot sijn geslagen,
en Cheijsop gevangen, en eenige hunner
vrouwen, die noch int leven sijn, bij ons
volck op Cheribon sijn, en staen binnen weijnige
dagen apparent op Batavia te comen; den
ouden man toonde sich bedroeft te sijn, wegens
de doot van Kidool en sijn twee soons; na
presentatie van sirij pinang nam ick mijn
afscheijt, en begaf mij weder bij den sultan,
en maeckten hem alle 't boven verhaelde
van sijn vader bekent, die seer verwondert
was gelijck ick mede, dat sijn vader, niet eens
na sijn twee soons Pourbaija en Sake vraeghde.
Alle de oude pangerangs en verdere grooten,

comen

komen haer beste slie, en verblijven niet ten
toone, of sij moeten door den sulthan opgeroe-
ontboden worden, en 't gemeene volckie ontkomen
haer alle moeste, booven in 't lant en uitgebreghten,
soo dat men hier inde stadt, staus op het Conderste-
pant, soo veele menschen niet en siet, als voor den
oorloge hier wel sijn geweest.

Den oude hooft spidons genaemt den priester heb
ik hier nogh in wesen gevonden, en heeft mij
voor de waerheijt bekent gemaeckt dat de heer
sulthan sedert 't overgaen van tirtiaba, soo van
sijn grooten en gantsche gemeente, in Contanten,
als gemaeckt gout en silver werck, bij den anderen
heeft versamelt den somma van drie hittij, dat
is drij hondert duijsent rijxds., de waerheijt
hier van, doet ons den tijt verlangen.

Hier mede

Ed:e Erentfeste, manhafte, wel wijse,
voorsienige, ende seer genereuse heeren na onse
nodige groete, bevele u Ed:s gesamentlijck
inde beste bescherminge van godt almaghtigh, en
verblijve altijt

hoogh geëerde Ed: heeren
u Ed:s dienstwilligen en
verpligten dienaer
was geteekent
W: Caeff

Bantam den 24:e
maert A:o 1684

Batavia

Van den Hoogh Edele Heere
Joan.s Camphuys
Gouvern.r Generaal end'Ed.e
Heeren Raaden van
Neder-Lants India

ontfangen 28e maart
met de Geelen beer

Edele Erntfeste, Hoog
agtb.e, manhafte, wel
wijse, voorsienige, en seer
genereuse heeren

Hoogh Ed.le gebiedende Heeren

Het fluijt schip de geele beer brengt
over agt hondert negen en tsestig baaren
suijvere gerapte peper door de leveranciers
ten overstaan van de ontfangers en
gecommitteerdens tot contentement
aan weder sijden gewogen, staande noe,
meerswaal, dat gisteren op ongeveer 3 mijle
oostwaart dese Reede met uw Hoogh Ed.ler
missive van den 19e deser is ten ancker
gecomen, ook geladen te werden, soo dra
den

den selven haven sal bereijckt hebben, bestaande den voorraadt der pepen, met de geene, die sedert onsen jongsten vanden 20e desen p.r inlants vaartuijg aan uw hoog agtb.e afgevaardigt, uijt de gewesten van lampon is aangebracht, in hogh 2300 baaren

Ondertusschen hebben d'opperhoofden vande gemelte fleuijt d'overgebraghte ladinge naar behooren, en volgens factura overgelevert, behalven de pept daar van een last en 12 maten de hont gelevert hebben; ons wijdens een blijde tijdinge geweest zijnde te hooren, dat uw hoog. Edelhedens in onse afgesondene ordres naar de subal, terne Comptoiren seningi en lanana een goed behagen genomen hadden, waar mede etc.a onderstont) uw hoogh Edelhed.e onderdanige en trouwpligtigste dienares (en was geteeckent) Hr. vanderpoel Jocob snickers, Joan struijs, david de vicq (in margine) bantam den 26 maart 1689

Batavia

Van den hoogh Ed:le Heere
Joannes Camphuys
Gouverneur Generaal ende E.E.
Heeren Raaden vant Nederlants
India

P:r Roemerswaal
ontfangen 5 april 1684

Edele Erntfeste Hoogh
agtb:e manhafte wel
wyse voorsienige en
seer genereuse Heeren

Hoogh Ed:le Gebiedende Heeren

Uijt de 2300 bhaaren peper, die wij in
onsen laasten p:r de geele beer geschreven
hebben, dat nog in voorraadt bleven te
houden, werden als nu met Roemersw:de
1062 bhaaren suivere gezifte peper
overgesonden, ten genoegen van den
leveranciers en d'ontfangers gewogen
en aangenomen, blijvende met de geene
die U Ed:e is aangebragt, nog 1600 bhaaren
in de packhuysen, en de hoofden vant
gemelte sterx gehouden voor de voorsz:de

Somma

te respondene, als mede voor d'overgesonden wendende gekettingde Nederlanderen

Hendrick Meijer van groningen
Roeloff geibertsz v: nimwegen
adriaan dircksz v: Kassel en
Hemerich beeckman v: Cassel

Soldaten dewe op den Bo. degen over misdadig inde voorengaande Sententie omstandigh uijt gedruckt staande, voor drie jaren aande gemeene wercken gebannen, en alle hare te goet hebbende en verdiende maandgelden Confiscabel verklaart hebben

Soo als deselve ooh gehouden blijven UEd Hoogh Edele over te leveren de volgende persoonen op de chialoup de leeuw beschreiden geweest, namens,

david theunisz v: westrijsel bootsm:
Abraham vermeulen v: amst matroos
simon jansz: ternoy v: d:o d:o
Robbert Adriaansz v: d:o d:o
gerrit Hend:r van d:o d:o
Jan Jansz: de groot v: hoorn d:o
Jan Adriaansz bosch v: stockholm d:o

mitsgaders

Pieter sloen v: middelb: opperstierm

die mede over gesonden werden, de selven eerste, over dat sigh tegens de gemelte stierman, met de genoemde chialoup

voor

voor Siningi leggende, niet alleen g'oppo,,
seert, maar ook muijtinerende moedwil,,
,,ligheden gepleegt hebben, naar de
stierman, om reden dat hem deselve
ten laste brengen, dat hun gedurende
de vojogien van hier naar het selve
Comptoir, haar rantsoen anack
niet naar behooren heeft gedistribu,,
,,eert geradt

Welke sake dewijl van grooten gewig,,
,,te gebleeken te sijn, soo hebben ons
tot d'afdoeninge van dien niet
gehabiliteert bevonden, maar eenden
goedgedagt deselve met de documenten,
daar toe dienende, alhier eerst voor de
secretaris en getuijgen belegt, en
naderhand voor gecommitteerdens
uijt den presenten Rade van Justitie
gerecolleert, aan den Edle agtb:
Raadt van Justitie des Casteels Batavia
onder UHoog Edle sontenende, te
deferenen

Wij senden als nu mede soodanigh
ledige vaatwerk ysenhoepen &a:
over als bij het ingesloten Cognoissement
consteert, terwijl UHoogh Edelens
Illustre persoonen in de genade
bescherminge des almagtigen Gods

beveelen

beveelen en verblijven &c.a (onderstont)
UEd Hoog Ed.ens onderdanigen en trouw,
pligtigste Dienaren (en was geteekent)
H.s van der Poel, Jacob Snickers
Joan Struijs, david de Vieq (in margi,
ne stont) bantam Ult.mo maart 1689

Batavia
Aanden Hoog Ed:e Heere
Joan:s Camphuijs Gouvern:r
generael, en d' E:E: Heeren
Raden van Nederlants India.

Ontfangen 6:e aprile p:r
Ireants vaertuijge.

Ed:e Erntfeste Hoog achtbare
Manhafte wel wijse, voorsienige
en seer genereuse Heeren.

Hoogh Ed:e gebiedende Heeren.

Ingevolge uwer ho: Ed:e wel gegeven
ordre op den 29:e october Jongst afgeweken
maant, zijn wij naer verkregen afscheijt
des nagts met het schip [illegible] —
onder zeijl geraeckt, doch vermits de
stijvige winden en stroomen, niet vroeger,
dan den ersten deser op bantams rheede
gearriveert, alwaer het Jacht [illegible]
de baaij uijt laverende, ons voorbij geseijlt,
en zedert voorts met zijn peper last naer
batavia geseijlt is, zijnde in [illegible]
den E: Vanderpoel met de principaelste
leden uijt den raedt van ons boord verscheenen,
sande welcke wij oock met alle eere
pradtig geexcipieert, verwellekomt,
en vervolgens gesamentlijck naer lant —

gevaren

geweest zijn, daer wij 'ten eersten door
den pangeran Jude ningrat benevens
alle de gequalificeerde ministers van
't bantamse rijcke uijt de naem van sijn
hoogh.t gansgantsche wierden begroet, hier
insgelijcx al aenstonts en in erkentenisse
des sultans beleeftheijt den E. Capiteijn
der Maleijers vergeselschap van de
fiscaal de Vicq en Cap.t de Ruijter
ten twee Committeerden, om sijn hoogheijt
van onse aenkomste te adverteren, 't contra
Compliment af te leggen, en daer beneffens
aen te kundigen, dat wij van uwe hoogh
Ed.e een brief met de bijgehoorende schenkagie
mede braghten, 't geen dien vorst, volgens
't rapport der gecommitteerdens, seer
gevallig toe scheen, en overmits hij seer
verlangende den Commandeur sach
hoe eer hoe liever te mogen ontmoeten,
met eenen wel expressen naer pangeran
purbaya (en of den selven mede gekomen
was) vragende mogen gemelte
pangeran en vaders bakens overkomste
wiert bekent gemaeckt en gesegt, dat die
aenboord souden verbeijden, tot sijn
hoogheijt nader met d'E. Command.r
voornoemt der wegens gehandelt hadde,
om nu dien prins niet in verlangen
te houden, soo wierd in Rade
besloten

besloten, naer 't afleggen van uwe hoogh
Ed.e gerespecteerde nevens gebraghte
missive tegens maandagh den 3.e deser
admissie ten hove d'afleveringe der
bewuste brief ende daer in geciteerde
verseeckeringe, te laten versoecken, het
welcke niet alleen van den Sultan
blymoedigh toegestaen, maer oock ten
gesegden dage, onder 't losbranden van
't Canon, met de gewoonlycke pompe
volbraght, als wanneer uwe ho: Ed.e
missive aen syn hoogheyt wel overgelevert
wiert, die deselve aenstonts in presentie
van syn groote overluyt heeft te lesen,
en dewyle daerinne onder anderen
zaecken nevens geexpresseert stond,
hoedanigh den pouvoir uwe: ho: Ed.e aen
den agent Francois Tack benevens
desselfs bygevoegde gecommitteerdens
d'E. heeren Dircksen vander Parre
en Everhart vanden Schuur, om met
den Sultan en syne groote in handelinge
te treden, mitsgaders het overeen geko-
mende te sluyten ende te teyckenen,
verleent hadden, soo hebben wy syn
hooght. de credentie brief vertoont
en gesegt, volgens desselfs tenure
over een komende met de opstonts
geleesene missive gemaghtigh te wesen,
de handelinge te beginnen, nademael
alle

alle verschillen, factien en tweedraghten,
nu over de twee jaren in het Bantams.
rijck en daer omtrent gesuccedeert,
door de wapenen van d'E. Comp.e waren
gedempt, ten einde gebragt, en gevolgelijk
dit koninckrijcke wedderomme inde voorige
ruste hersteld; en op dat dan alle saken
tot een goede en geregulerde orde
souden mogen worden gebragt, soo hadde
het de hooge regeringe nu geoordeelt
den regten tijt te wesen, sijne hoogheijt
de toe dickmaels gereitereerde beloften,
door sijne brieven aen den Hr. Gouverneur
Generael en Raden van India in sijne
eerste opkomste ende verheffinge gedaen,
te helpen herinneren, en derhalven een
nadere alliantie van vriend en bondgenootschap
tusschen het Bantams.e rijck en d'E.Comp.e
op te rigten, 't geen dien vorst mede
toestemde, maer egter gedurige beede
aenhoudende, dat men hem met geen
ondraegelijcke lasten wilde beswaren,
en dewijle hij naest God door de assistentie
van d'E.Comp.e inde vredige possessie
van sijn rijck gestelt was, soo versogt
hij daerinne gemainteneert te mogen
werden, met noch verscheijde omstandige
expressien, meest op sijn onvermogen
in voldoeninge van 's Comp.s gedaene

oncosten

oncosten sporteerende, sijnde naer alle
apparentie door sommige overleedene
onlijdelijcke in veele gebraght; Sulcx wij
daer tegens antwoorden dat hij de gemeene
geruchten geen geloof en moste geven, maer
vertrouwen op 't Comp.s secrete instructie
die veele, gelijck het oock in weesen bestaet,
en sijn hoogheijt niet ontkennen kan, de
voldoeninge van soo veele gedaene oncosten
waerlijck magh en moet pretendeeren, maer
dat deselve insgelijcx de tijt en gelegentheijt
daer toe sal advisen en afwaghten, gemerckt
van vereeninge sijnde den koninck niet al
te groote beswaernisse te beladen, maer
in besondere middelen aen te wijsen en te
suppediteeren, waer bij den vorst soo wel,
als d' Ingesetenen naer deesen prospereeren,
bloeijen en opluijken sullen, als hij maer
deselve in 't troubele steet, onder den vast
vertrouwen op de Comp.e blijft behouden;
naer welcke discoursen sijn hoogheijt
versoght, dat wij met de aen te vangene
negotiatie tot de Comste vande pangeran
Dipa Ningrat beleijden te suppediteeren,
en alhoewel dit tevoren het werck vertraeght,
en dien minister misschien ons al vrij
wat difficulteijt sal toebrengen, soo
hebben wij sulcx met fatsoen moeten
toestaen: dewijle den dien man bij sijn
koninck in groot vermogen en bijsondere
achtinge

agtinge werd gehouden om dat hij de
belangen van sijn meester seer wel verstaat
Zoo verbeelden wij dat den heere ten eersten
soo het wesen kan, met een goet gevoelen
van uw ho: Ed: liberaliteijt herwaerts
magh komen, 't welcke zoo wij meijnen,
't voorgenomen werck al vrij faciliteren sal,
Insgelijcx heeft sijn hoogheijt den sabandaer
natta nagara belast de openstaende
rekeq. tusschen d' E Comp. en hem op te
maecken, en deselve met de Eds vander
schuure en [illegible], van ons daer toe
gecommitteert, te vereffenen, die nu hier
nevens overgaet, en waer bij uw: ho: Ed:,
des gelievende, ziet konnen zien, dat de
Conings rekeq. Credit staet en somma
van behalven de peper die
nogh in taemelijcke quantiteijt hier legt,
en in voorraet gekocht werd, die wij hopen
dat uw ho: Ed: ten spoedighsten sullen laten
afhalen, dewijle de Lampongers dezer daags
met een goede partij van die Cust herwaerts
staen te komen, uw. hoogh Ed: zal oock
komen te blijcken, dat sijn hoogh: de
gevonden metalen bassen of der weer-
waarde, en die voor desen op 't Comp:s
parchallangs sijn gebruijckt geworden,
wederomme pretendeert, het welcke in
reden en billickheijt bestaande, sullen

wij —

wij uw. ho. Ed.e dispositie daer over
p.r naesten te gemoet sien, de verbeteringe
en verootmoedinge van pangeran
pourbaija en Radden Sakide voor haeren
oudsten broeder en koninck blijft ooch nijt
geslet tot de komste van den voorss.n —
pangeran Dipa ningrat, nademael
sijn hoogheijt hier heeft verboght en
genoedigh tegens haer verblijff op Batavia
aen siet, schoon wij hem niet genoegsaem
bondige redenen hebben konnen te doen
begrijpen, dat d'E. Comp.e buijten eijgen
en vrije bewilliginge van gemelte princen
niet sonder d'al der grootste bezwaer en
verbrekinge van haer eens gegeven
woort, deselve kan, of mage overgeven,
en ingevaer stellen, soo vind hier noch —
geen ingreshie bij den prins, wij willen
echter hopen dat hij sigh sal laten
gesegget, gelijck wij ooch hem geern
het in trecken van onse post op Soringij
sijn hoogh.t hebben ingewilligt, vermits
hij meijnde dat deselve daer langer
onnodigh was, als sijnde genoegsaem
verseekert van die lantstreeck, tot
welckers bewaringh die daer voor desen
is begrepen geweest, hier morgen het
jagtje de huit en de Chialoup de weinkont
derwaerts tot transport der militaire
en Comp.s goederen meijnen te senden;

den

den koninck ende de Grooten souden oock seer
geeren zien dat de besettinge tot tanara
mede gelicht wierde, daer mede wij te
uw. Ho: Ed:s nader ordre sullen wagten,
konnende bequamelijck, naer 't voltrecken
van het aenstaende verbond, geschieden; —
inmiddens vinden wij ons verlegen om payement
tot voltreckinge der soldije, en overmits —
versoecken wij ootmoedigh ten spoedigsten met de
somma van 8 à 10000 rijcxd:s als bij de nevens„
gaende eijsch breeder uijtgedruckt staet, te mogen
worden versien, om daer mede de betalinge der
militairen te konnen voldoen, die al een
geruijmen tijt daer naer hebben moeten wagten,
en wel van kleedinge, maer van gelt contant,
sonder gerieft weten, mogen best geordonneert
hebben soo lange de voltreckinge op te
schorten —. Hier mede eijndigende bevelen
uw. ho: Ed:s Illustre persoonen, benevens
de saecken van d'E Comp:e inde bewaringe
vande almaghtigen Godt en verbleijven
onderstont Ed:e Achtbare manhafte hoogh
agtbare wel wijse voorsienige en seer
geleerde heeren noch onderstont uw: hoogh
Ed:s gantsch nedrige onderdanige en trouwpligtige
Dienaren was geteekent francois tack, H. D. —
vande pove, D:s vander Schuer, en met
maleijtse Caracters,, "vorsy abdul bagus." P:s vanden hoorn, Joan
Struijs, Jacob bruckers, david de vicq, w. de
ruijter, en Jan Jacobs:n Lemay. ter zijden stont.
Bantam den 6:e Aprie 1684.

Batavia.

Aan den Hoogh Ed^len^ Heer
Joannes Camphuijs Gouverneur
generaal end' Ed: Heeren Raden
van Nederlants India.

Ontfangen op 8^e^ april
p^r^ Inlants vaertuijge

Edele Hoogh agtbare, welwijse
Manhafte, voorsienige ende seer
genereuse Heeren.—

Mijne Hooggebiedende Heeren

Gisteren avond, hebben Wij U: H: Ed^le^ niet alleen
onse aenkomste ter deser plaetse verwittigt, —
maer oock daer benevens gesz:, op wat wijse —
U Ho: Ed^le^ missiven en schenkagie ter ordre
vanden Sultan, ingehaelt, en vervolgens gelesen
was, sulx onderdanige versoecke wij daer aen
te mogen gedragen; om hier noch bij te voegen dat
den Stuurman vande Chialoup de wintvont, —
insgelijcx het pacquet der geweijnde schriftuuren

behoorlijk

behoorlijck heeft UEd. overgevoert; Zijnde ons heden p.r
den Javaen gen.t de Vlaminck, mede wel behandigt
een missive van U. Ed. H.r Extraordinaris raet
Joan van Hoorn, gedateert den 5.e courant,
dienende ten principalen tot advertissement, onder
manigt, dat sijn Hoogheijt den pangeran dipa-
ningrat eenwaerts ontboden hadde, onder den wijle in
onse vorige missive niets van dien man gesproken
Zij, soo sal ick hier nogh bijvoegen, dat den Sulthan,
sonder hem, de handelinge niet sal beginnen, als
sigh t'eenemael op deselffs prevarentheijt betrouwende,
Invoegen dat ten spoedigsten voor een springlogtje
wel sonde mogen gelicentieert worden; en off
schoon dien minister al wat difficulteijt inde
handelinge quam toe te brengen, soo sien wij egter
geen ander middel voorhanden; schijnende sijn
hoogheijt togh oock geweldigh misnoeghenigh, en
die niet lange met serieuse saken wil besigh sijn,
behalven dat hij geweldigh tegens de aenstaende
vergoedinge vreest, en sigh tegenwoordigh geweel

onvermogens

onvermogens aensiet, 't geen ons geen goet gemoeden,
geeft, en daerom sal den voorsz: pangiran, mi-
nijn ick, soo onnut niet wesen, besonder soo hij eenige
gevoelen van U Ho: Edele liberaliteijt erlangt; want
de eerste beginsels te brieven, sijn den Sultan
genoegsaem bekent, en wat suspitie, men-
vermogens moet en mage hebben, sullen U Ho: Edele
best connen oordeelen, uyt het geen sijn Hoogheijt
mij apart breeder af te vragen, namentlijk gehoort
en verstaen te hebben dat sijne voordesen gesz:
brieven, aende Heer gouverneur generael ende
Heeren raden van India 't soecke en inde Engelse
handen vervallen waren, en of sulcx soo inderdaet
waeragtige soude sijn? off nu dit voorgeven van
sijn Hoogh.t ende benamingen der Engelse, om
te vernemen watmen op antwoorden mogte, niet
uyt listigheijt sij geschiet, daer twijffele ick seer
aen. —

Aengaende 't opnemen deser plaets kan ick
ende

mede niet sien dat soo veel swaerigheijt sal maken,
als gewoonlijck was; dewijl geen smaeck vint int
onderhouden en t'aenlocken onser inlanderen; —
seggende indien de Comp.e kon geen blanke koppen
konde bijsetten dat hij het dan met sijn Javanen
soude kraghen af breken. —

Icke hebbe mede nade prijs vande witte peper
onderhandt laten vernemen, sijnde deselve voor
desen aende Engelse tegens 30 r.ds de bhaer vercogt,
tsodanige die ~~nu~~ men sal moeten bedingen, sullen wij
gaerne begemoet sien; Het welck niet precipiteren,
dewijle daer weijnige off geen in voorraet is, en
eerstdaegs met de Chielibassen staet over te
komen: sullende U.Ed: Ed.le uijt de rekeninge
vande C.e kannen bemercken, dat de swarte peel [?],
op 15 r.ds de bhaer, sonder tegenspreken geaccordeert
blijfte, sulcx die prijs misschien halff goed en Spaensgoet
geen dispuijt sal lijden, als de luijden maer van
gewilde lijnwaten voorsien worden. —

Dies boven sijn de bedongen prijs, de swit ende winckoop,

Ende

Oude Militairen van Siningi, afgeraeken vertrocken,
en die ons hier niet te onpasse koomen koomen, dewijle
wij wel een goet Corps bij eenig onverhoopt toeval
mogen bij den anderen hebben; ende morgen sal
volgens U Ho: Edle Intentie Captn Joachim Michielsz:
wederomme naer Batavia vertrecken; maer
Captn de Roij heeft hier soo 't schijnt noch veel vordige
particuliere besoignes, echter sal hij almede op Bata
moeten wesen, al was het maer om aende volmagts
vanden overleden Hr generael Cornelis Speelman
te vertoonen een assignatie op sijn Edts soon, ten
bedragen van achtien duijsent Rd: int vaderlant te
betalen; welcke schult spruijt over vercoop van
eenige Juwelen: hoedanige hij daer aen is gecomen,
Weet den hemel; die sal noch wel wat dienen
gesecreteert te blijven, om te sien off'er geen meer
openinge van sal voorkomen: Hiermede &a onderstont
Edele Ho: agtbe, welwijse, manhafte, voorsienige
ende seer Genereuse heeren; mijn hooggebiedende
Heeren: U Edle gants nedrigen, verplighten, en getrouwen
Dienaar, was geteekent François Tack, in margine stont
Bantam desen 7e april 1689:—

Batavia —
Aan den Hoogh Ed.e Heere
Joan.s Camphuijs —
Gouverneur Generaal en d'Ed.e —
Heeren Raaden van India —

P.r de chialoup de Pidsing
ontfangen 19 april a.o 1684 —

Ed.le Eentfaste Hoogh agtb.re
Manhafte Wel Wijse voorsinnige
en Seer Genereuse Heeren —

Hoogh Ed.le Gebiedende H.ren

Den 12 deser is den Pangeran dipa ningrat
hier verschenen, die ons des anderen daags morgens
u: h: Edd.e geaddresseerde letteren wel overhandigde
naar dat wij u: h: Ed.e bijsondere missive daags
te vooren van den oud resident S.r Willem Caaf
in compagnie van gemelte pangeran opgekomen
wel ontfangen, en waar op wij (mits de kortheyt
des tijds) uyt wel redenen niet sullen antwoorden,
maar eyndelijck u: h: Edd.e adviseeren dat wij naar
eenige gehoudene conferentien, soo verre zijn
geraacht, en den Sulthan tot het teekenen en
beedigen van d'obligatoire acte, en 't contract —

daar

(daar niet anders als het slot bij gevoeght is:) bewog[en]
bewogen hebben; en waar mede desen heelen dagh —
is doorgeloopen, en volgende morgen oghtent met
pangeran Pourbaija — en nadien de saekes volg[ens]
bespreeke ten hove schrijven en deselve naar
haar afgeleghde Pligt ten eersten wederom
in versekeringh aan boord bestellen sullen,
om over twee à drie dagen met den S: Capiteijn
Commandeur Wanderpoel die de voorgestelde
schriftuuren slaat mede te nemen naar —
Batavia te keeren sullen en deese voor afgaat
met het Chaloupie de [?] die alhier
den 13 courant en heeft daarin 9000 rsd. aan
paaijementen tot versterckinge vant guarnisoen
heeft aangebraght, mits welcke wij U: Ed: Edle
illustre persoonen in godes kraghtige bescherminge
beveelen terwijl wij met alle respect blijven
onderdanige Edle [?] [?] hoogh agtb[are]
wel wijse voorsienige en geduchte heeren. —

UW: hoogh Edle [?] pligtige en gehoorsame
„was geteekent Francois Tack Fr: d: Wanderpoel C: vander [?] P[?] van der [?]
dienaars„ ter zijde Slot Batavia d 17 april A° 16..

Gecollationeert accordeert Batavia
int Casteel den 8 Maij A° 16[illegible]. —

Batavia

Aan den Hoogh Ed.le Heer

Joan.s Camphuys Gouverneur

Generaal en D:E:E: Heeren

Raden van India

p.r Breedvelt Heyboom ontf.
22 April 1684

Ed.le Erntfeste Hoogh
Aghtbare Manhafte, Wel
Wyse Voorsienige en Seer
Genereuse Heeren

Hoogh Ed.le Gebied.s Heeren,

Zonder versuym hebben wy uw: Ho: Ed.le
den 17.en Couvant met de Chialoup de Visser
kortelyck g'adviseert, dat de bewuste
acten behelsende de poincten en articulen
zooals die by uw: Ho: Ed.le geconcipieert
ons mede gegeven, dien dag door den
Sulttan mitsgaders syne naaste Raden
bevestigt en geteykent, waren gelyk

uw:

uwe: Ho: Edᵉˢ uyt de overkomende origi-
nele Instrumenten gelieven te beoogen
nu moeten wy uwe: Ho: Edele hier by met
alle respect nog seggen, dat d'articulen
zonder eenige byvoeginge afgehandelt
staan, omme voor eerst in het
principaale oogmerck geen langer uyt te
beleyden, want met de komste van
den Pangeran depa Ningrat die ons den
13den smorgens uwe: Ho: Edeles g'eerde
letteren eerst aanbragt, en die wy dan
ingevolge vande byzondere ordres
met genoegsame eerste tot
voltreckinge van 't voorgenome werk
spaanden en aanporden, met eene
vande Zaaken en 't oogmerck vand'
E: Compᵉ wydlopigste discoureerende,
Zoo vonden wy ook goed dien zelven nagt
middags d'eerste t'samenkomste
by den Sulthan tot een begin der
Negotiatie te beramen dewelke gem:te
Pangeran ons beloofden te sullen
procureeren, gelyk ook effective geschiede

en

En daar wij naar d'enige preallabele
discoursen hebben, meerendeels tenderende
tot aanwijsinge van 's Comp:s gedaene
veelmoedige hulpe, en verdere sincere
handelingen, Zijn Hoogh:t d'obligatoire
acte verbotelijk voorhielden, verneemende
soude bondigh in 't maleijts en Javaens
voorgelesen. En waarmeede deesen voor
veele swaarmoedige reflectien aan
merckte, als onder andere de groot-
heijt vande somma, en dat deselve
onbetaalt, altijt ten zijnen laste
bleeft, benevens nog veele swarig-
heeden, gantsch niet ter materie
dienende, en die genoegsaam en bondig
wederleijt wierden, als wanneer int generael
over d'Articulen, begonnen te spreken,
dog aangemerckt daar en tusschen en
int leeven vande selve veele tijds
verlies, en sijn Hoogh:t vermoeijt
scheen, Zoo versogt hij de beijde
schrijvenden te mogen behouden,
omme die nader met sijne ministers
te konnen examineeren, en overweegen

dat

dat wij niet wilden behinderen, en
derhalve . hier geduurende stonden, sonder
vinderen van de prijs des Peppers die te
leveren waren, als weerende lust ten betijde
te verwarren, sulcx nog veele exceptien, en
verlengingen sonder veroorsaaken, 't geen
wij vinden in dese occurrentien voor
alle moeten mijden, aldus bleeven
wij tot den 15e wagten, als wanneer
een —— genoemde pangeran & gezelschap
van kiay Focke, en Natta Nagara 's
morgens bij ons quam met verklaeringe
dat den Sulthan geresolveert was
d'obligatoire acte te teijkenen, dogh
versogt dat den afgesant het derde,
vijfde en agtste Articule geliefden
over te slappen, en uijt het contract
te scheijden, want dat hij aangaande het
derde Articul voor de misdrijven, bij
zijn Vaders Regeeringe gepleegt, niet
konde instaan, en betaalen, als zijnde
buijten voorweten en goetvinden van
hem geschied, deswegen den pangeran
Souria dicara met sijn broeder
al

als

... ... Als de voornaamste
Aanleydinge vande moort der Hollan-
ders tot andragingh het voldoen daar
met der doot gestraft waren, en
betreffende het vyfde Articul vande
limit-scheydinge meldende 't hoogt zyn
Hoogh[t] dat soodanigh mogte blyven,
als van oudts geplykt was, nademaal
d' E. Comp[ie] daar by geen voordeele
verlangen, maar veel eer tusschen
byde Rijcks ingesetenen dissentien
verwekken soude, voorende het achtste
Articul spreekende van een heere
en spatieuse grond tot den opbouw van
een logie mitsgaders dat de grond in
eygendom aande Comp[ie] mogte gegeven
werden, meynde syn hoogh[t] strydig
te zyn tegens dat oude Cantamsse ge-
woonten, gelyk de koningen zijnde voor
ouders nooyt voor desen aan niemant, die
het ook mogte wesen, ja selfs niet
aan hunne naaste maagen en bloet-
verwanten eenige de minste grond in

eygendom

eygendom verleent hadden, dog dat Zyn
Hoogh.te ons de woninge met 't geheele
bygehoorende erff, daar deen afgezant in
huys werde de Zeer Heeren in besittinge
wilde geven, zonder eenige huur te sullen
pretenderen, op welcke drie pointen
ten Antwoorde dienden, dat wy voorleden
geen accordeerden, de voordeelen gepleegde
Moorden en Roverijen misdreven sonder syn
Hoogh.te toe[illegible]mminge te syn gebeurt,
doch dat sulcx ons het recht niet benam
daar van vergoedinge te mogen eysschen
door dien het selve met een gewelt, Zoo
lange het Bantamsse Ryck in wesen
blyft, en nademaal den Sulthan by wettige
Successie en overgifte tot de kroon en
al de voordeelen, die van deselve dependeerende
heen is was getreden, soo bleeft hy ook gehouden
in te staan voor alle nadeelen en schulden
die daar uyt syn komen te ontstaan, behalve
dat de pretentien tengevalle van syn Hoog
soodanig waren gemodereert, als in 't gem
Articule breeder uytgedruckt geven, en na
gemodereert konde werden, sulcx niet sonder

verwonderinge

verwonderinge dewijle sowel exceptie quamen
te maken, daar Nogtans die Geringe som-
ma uyt voorn: syn Hoogh:tes middelen
niet en behoefde voort te komen, maar
wel uyt de twee en twintig duysent Rijxd:rs
het voorleden Jaar ontvangens Sulthan
Agon Alsoo aangebragt, belangende het
vijfde point konde wij insgelijx niet begrij-
pen, waarom den Vorst nu Zoo vele
swarigheden maakten in d'overgifte
vande Lampongse rivieren en Zoo
vele Hoofden lants, als daar bij gestipuleert
staat, daar de Comp:e de landen van Tirtiassa
Pontangs Jaa tot Lampon incluys, bevorens
bij Contracte brieven sijn aangeboden geweest
Anderhalve konde de konink wel versekert sijn
dat d'E Comp:e hem niet en zogt uyts
t'ontweldigen, daar bij het Rijck schade
Mogte lijden, nademaal gemeenelijck
noch rivieren geen voordeelen opwierpen
doch dat haar Ho: Ed:le de rust der in-
gesetenen ende vrije Conservatie der
frontieren wilde verseekeren, ende beborgen

die

die naar de gemaakte vrede int Jaar
1659 gedurige geweldenarye en stroperijs
vande Bantammers geleden, dewelke
binne schuyle en moortkoken altijdt
aen weerzyde de genoemde kevie gehouden
werden, en nu door den inkomste vant genoemde
articul als ook alle wederspannigen
tegens de kroon konden geweert werden,
sulcx insgelycx optaght de articul tot
ons beletwesen moesten antwoorden dat de
voortgebragte redenen en difficulteyten
vanden Sult Bantydkenen van al en geweest
dig mistrouwen en van een groote ondank-
baarheijt scheenen te bethoonen, strekken
de d'oude gewoonte der Bantamsche
koningen alleenig nu maar tot een deck-
mantel om de Comp.e te frustreren
vant geen haar al bij 't oude Contract
regmatig toequam, daar men d'afgedwongen
kruijsbuden noch bij souden konnen
pretenderen, en twelk al een merkelijke
somma soude bedragen, en nademaal de
eijgendom in den tijdt bedongen zij daar
de

die van Bantham noch sulck een
verpligtinge aan de Comp.e niet hadden
wat moet den koninck dan nu niet gehouden
blijven te doen, daar hij bevorens de Comp.e
verscheijde malen hoogt. en aangeport
heeft, om altijd een sterkte tot versterke-
kinge van sijn stadt te willen bouwen
en dat ten insigte der getrouwe bijstant
en des princen onvermogen bij ons tente-
nisse van de selve, niet konnende wij deses
begrijpen wat reedenen men nu hadde
sulck een mistrouwen te voeden, daar
ons de actien baarblijck ons de sinceriteijt
en oprechtigheijt betuijgen, en of sulcx
niet anders als sijn hoogh.ts goede ge-
negentheijt continuerende erkentenisse
en den spoedige depesche te gemoet sagen
tot welckers eijnde admissie ten hove
versogten, en waarmede voorn.s gecommit-
teerdens naar het hof heen, voldaen vertroc-
ken, zonder dat wij agter dien dag andere
bescheijd ontfingen als nog uijtstel en mits
de Sulthans onpasselijkheijt, maar
verseeringe van des anderen daags

de

B

de Zaaken te zullen afhandelen, doch
in plaatse van dien quamen, de voorsz:
Gecommitteerdens ons seggen dat zyn
hoogh: in de Resolutie van 12000 Ryxd:
conde veranderen maar in het derde en
agtste Articul bewaardt bleeft, hebbe-
kende dat den afgezant hem voor als
d'originele brieven ~~[illegible]~~ daar zoo vele
herhaalde belofte[n] in Londen ge-
liefden te laten zien, en soo die hier
niet present waren, of mense dan ten
spoedigste wilde ontbieden, daar den
Pangeran dipaNingrat nogh by voegde
dat dan syn Koninck alles zoude onder-
teykenen en toestaan, alle welke
gesogte uytvlugten ons zeer onaang=
voor quamen, in volgen syn E: met
meerder drang het vorige discours herpe-
terende, nogh daar by toepassende dat wy
niet gedagt hadden zoo vele ondankbaar-
heyt van hem vele min van zyn konink
te zullen ontmoeten, die aan d'E: Comp:e
al was 't en niet den [verdubbelde] schriftelyke
belofte gedaan, geen genoegsame voldoe-
ninge konde aanbieden, en sendende
brieven

beijden quamen te gebreeken, dat men be-
dan van hem pangiran soude dijseken
Maar dat wij egter den staat toe wilde
te voor te sijn brengen, welke voorgi-
nde hem door de hooge Regeringe op sijn
versoek van Batavia was voorgeleesen
gelijk dan ook geschieden, daarbij voegende
Zoo niet langer tot een spot te willen
opgehouden blijven, nademaal zij leden
alle wel weeten zoo wij heden Bantam
verlieten dat er morgen ongetwyffelt een
ander op den troon zoude zitten, en
wat sij dan te verwagten hadden wist men
sij zelfs best, in al het welk dat zoo ten
naasten bij het gepasseerde beteijkent
soo sullen uw: Ho: Edele wel konnen bevroe-
den dat de gewigtigheyt van 't discours welke
andere reden en meede bragt, die de voorn.
Ministers al vrij quamen te ontdekken
bekennende op 't laatste geen reden en te
begrijpen, waarom men 't sulke van d'articu-
len niet aan soude blijven, en de het bal
ven den anderen dagh daartoe met goet-
vinden van sijn hoogheid wierden beeleeden,
gelijk

[signature]

gelyk wy ook ter bestemder tyt afgehaalt
en volgens de nu medegaande instrumenten
ten gelykent en beedigt worden, met
oversegginge van acte van kennis by uwe:
Hoo: Edele: te zullen verzenden, die wy
van alle drie stucken neffens zenden, en
met de Ratificatie van 't gepasseerde
gelykent te krygen verwagten, inwylen
zullen wy het Reglement vande [illegible]
zien te beraamen, welkers Concept onder
de bylagen te vinden sal zyn, versoekende
daarenboven te mogen weten of daar
inne niet mede dienen geinsereert
te worden dat d'E: Compe. van alle
aankomende Coopmanschappen vyff
ten hondert aangeregtigheyt der
koninkx sal betaelen, 't geen soo wy meenen
een [illegible] handel, de [illegible]
[illegible] in het derde Article staat te brengen
zynde 't sedert September besloten niet
meer vande [illegible] lywaten geproc-
edeert, als een Somma van 2679 3/4 Rds:
En dewyl dem Manhaften Captn. harmen
Dircksz van den Poel nu vooraf vertrekt zoo
willen wy geen belyggen dat zyn Eens
Gedurige

geduurige volkome satisfactie gegeven
heeft, sulcx te vrymoediger syn
verhoop in uwe Ed: Agtb: gunste
durven te commanderen, latende
mede hen syn Ed: Staat geteste,
weet hoe wy opt Schip vanden
Koninck Aergier derden morgen
Pangeran Poerbaya en Radeen Sacke
in verseekeringe tot de vreugde
submissie ontfangen de middage
wederom aan boort des Schips te voeren
om onder geleide Zyn Ed: opsigt na
Batavia te keeren

Zynde mede ingevolge van uwe Ed: Agtb:
gedragene Commissie den Coopman
Jacob Snickerus op dessels nader
versoek toegestaan naar Batavia
te mogen vertrecken, als Zyn Ed:
behoorlyk transport van d'administratie
van den provisionelen gesagtvoerder
Everhard vander Schuur zal over
gelevert hebben, inwylen is inde
vacante plaatse by provisie en tot uwe
Ed: Agtb:

UEd: Edele na der approbatie g'deligeerden den
onderkoopman hendrick Mortier die bij
d'Administratie vanden beginnende desse
expeditie gebruykt sijnde, altijt bekent
heeft daar in geversseert te
wesen, blijvende den Trisdael de Vieg
behoudens hanght met inclinatie
(die anders wel de naar de swab:)
in zijne functie continueeren,
daar in sijn E: de Comp:e naar het
voorenddient, en oock niet te voor
deelen zal tragten toe te brengen,
Gisteren zijn de bodemtjes de smit de
edauw, en nagtmond, met onbemi
citaaren bestaande in 41 blancke
Copen, en 33 Mardijckers van
Serongy hier ter rheede g'arriveert
bevoende alles ginds ingeruste den Stant
gelaten sulx nu nog in U:Ed: Edeles nader
oordeel tot de rigtinge van het Thanaarse
g'narnisoen zullen afwagten, en daar wij
meijnen niet veel swarighet in't bijdertals
wesende nuon beoirdeles vande noods
sieijt niet meer, en ook den zeer ongeboren
ver voort krijgsvolck

met

Met dit schip sal de voort kuys bekome
uw: Ho: Edel: een party geweer als bij de
facture breeder gespecificeert staat,
daar wij ons te liever van ontlaeden
omdat'er geen genoegsame plaats tot
de behoorlijke opzigten is.

Ende nademaal den Commandeur Francois
Tack t'eeder eenigen tijt herwaerts
groote incommoditeyten aan sijn gesigt
en van dage tedage schemeringe be=
speurt heeft, soo sal hij deesen niet wijder
ondertekenen, maar met alle respect van
uw: Ho: Edel: sijne demissie en opkomste
versoeken, sullende inwijlen voor de prospe=
riteyt van d'E: Compe: int generael en
uw: Ho: Edel: deer waerde persoonen int bijsonder
den almagtigen smeken terwijl wij ons
veranderlijk blijven — onder stont
Edele eerentfeste hooghagtbe: manhafte
seer wijse voorsienige en seer geerde als
heeren uw: Ho: Edele ganse onderdanige
en trouwpligtige dienaren was geteekent
Fr Tack, H: D: Wanderpoele Dk vander
Schuere, en Pieter vanden Voorn, in
Margine stont Bantam den 20en April 1680

Gecollationeert accordeert

Batavia
Aan sijn Edt. d'Edele Heer
Joannis Camphuijs gouverneur
generaal, ende d'E.E. Heeren
Raaden van Nederlands India.

ontfangen p.r Inlands
vaartuijgh 23: april 1689:

Ed.le Erntfeste, manhaste,
wel wijse, voorsienige
en seer genereuse heeren.

Ed.le Hoogh gebiedende heeren.

Gisteren is den Capitain Hammen
dirckszen vanderpoel op het schip
Hollantskruijs met de schrijftennen,
daar 't Luijten, hebbert ons
aanwesen Conten in aangehaalt staat,
van dese Rhede vertrocken, gees dan
ooch den Pangeran dipa Lingrat soo
eten laat waarschouwen, dat hij een
vaartuijgh vanden avond naar batavia,
om sijn huijsgesin van daar hier over
te brengen, wilde senden, met weeder

occasie

occasie heb insgelijcx nodigh geagt
hebbe bij 't voorsz: gesz: (en ingevolge
uwer Ho: Edele bijsondere ordre, op het
subject vanden soberen vertiere der doecken)
dit volgende te noteren, namentlijck en
voor eerst daar uijt voort te komen,
dat d'Ed: Comp:e het nogh geen
gewilde sorteringe bij de packhuijsen
gehad en heeft, daar nogtans dagelijcx
allerleij Curieuse kleeden op de bazaars
alhier verkogt werden, waar uijt dan
volgt, ten tweede, dat de particuliere
Ingesetenen off van batavia off bantam,
offe wel beijde te samen den handel
vande Comp:e komen te traverseren,
het geen door een goet Reglement
van negotie misschien wel sal verdwijnen,
maar dan dienen voornamentlijck Comp:s
Inlandse militairen hier niet te blijven
resideren, die met hunne Correspondentie
en aanhangh, onder den dagelijcxe over en
weedervaart, ende meest in Compe der
bantammers de Capitaalste Commertie
drijven, sijnde hier van batavia t'sedert

mijn

mijn aanweesen meer als vijftigh
vaartuijgen met passen gearriveert,
daar niet een eenigh sloepje of gemelt
staat, en die bij Egter Vedens
moeten aan landt setten te bergen,
sulcx op het uijtvaaren der vaartuijgen
strict behoorde gepast te worden, behalven
dat wij dagelijcx en gedurigh de meeste
Clagten van gelegde militairen en hun
apparantage ontmoeten, sulcx met uw:
Ho: Ed: believen al wel ten eersten
sonder mogen vertrecken, sonder eenige
vreese van het guarnisoen daar door in
perijckel te stellen, dewijle hetselve
met die van Sringij, en behalven de
Javaanse besettinge sterck bijeen 980:
Europeers, waarmede men effective bij
onverhoopte vijandlijcke toevallen het
werck sonder verrighten, en oversulcx
noodsaackelijk de besettinge vande punt
Carangantoe voort merendeels intrecken
moeten, als te veel gesepareert vant
geheele Corps, 'tgeen men daar soo veel
mogel. sal dienen aan den anderen te
hegten, om daar mede des te cragtiger

effectie

offentie en defentie te konnen
doen.

Door wie de voruste binnen sijn 'hoofd gebraght en kan Ick nogh niet noemen, maar wel wie dat deselve naar alle schijn becomen heeft, gelijk UwEd:le in d'ode van gisteren bode sullen vinden aangehaalt.

Maar vande assignatie van Capitain Jacob de Roij op de soon van d' H:r Gouvern:r Generaal Cornelis Speelman I: M: bedragende 10000: Rijx:ds, sal Ick seggen dat den d: Capitain Jochum Michielsz: mij heeft weten te seggen dat gemelte de Roij hem hadde belooft op sijn aancomste tot batavia, d' H:r dienaangaande doch uit gehuijm te willen aanspreeken en bekent maacken dat hij de Roij soodanige een assignatie hadde, het welcke, indiennien Jochum Michielsz: met deposities ondervraaght, wel sal konnen te ontwaren, invoegen hoop Ick hier nader verclaringe te erlangen

van

van waar die penningen geprocedeert
zijn; en voorts voorgem: de Rooij
instantigh versoght tot uw: Ho: Edle
nader orders te mogen verbeijden, als
hebbende sesho ven Roquett, soo hij
seght, overgesonden, en daar ick dan
uw Ho: Edle goetvinden op verwagten
sal; gedrongen zijnde hiermede uijt te
schrijden, om mijn swacke gesight niet al
te veel te vergen, met die versekering
dat ick des niet tegenstaande met alle
respect blijff, ondertont Edle hoogh
gebiedende heeren; uwe Edle gantsch
gehoorsamen, en trouwpligtigen
dienaar, was geteekent Francois
Tack; in margine Bantam den
21. april Ao 1689.

Gecollationeert Accordeert
Batavia in 't Casteel den
28. april 1689.

Aan d'Edle Heer
Joannes Camphuijs
Gouverneur Generaal
ende E.E. Heeren Raaden van
India

Edle Erntfeste Hoogh
aghtbare Manhafte
wel Wijse Voorsienige Seer
genereuse Heeren

Hoogh Gebiedende Heeren

De eergisteren is onse jongste
daar UEdle 30: Augto:– met d'E Capn:
Harman dirksz Vanderpoel affgegaan
ende daar nevens onder andere im-
portante papieren en ook het ontw:de:
vant reglement nopende de negorie
bij ons provisionelijk opgestelt, en
zijn heden voor middagh bij den
president Commandr:– in desselfs
logiment verschenen, den panginan
diepa ningrat, den oppersten priester:
keij fockje sasoedinen den panginan

nata

Ratá nagara degenes door den Coningh gevolmagtig, om met ons dien wegen te handelen, en te besluijten, soodanigh als ieder besten voegen, tot voortsettinge van de negotie, aan weder zijden, op een toekomen soude zijn, ofte welke dan na eenige over en weder gevallene discoursen gevolgt is. dat dese gevolmagtigdens het boven aangenoemde mercantile reglement, soo als het legt, niet geheel goet gekeurt, en punctuelijck te observeren aangenomen hebben, uijtgenomen datse geensints konde verstaan, voor de peper geaccordeert, om de swarte tegen vijfftien, ende de witte tegen seven en twintigh Spaansche Realen, de baar van 366 ponden te betalen, eenige kleeden in vroegheninge (wij laten staan selfs tot op de helft) aantenemen, ende om dat wij sagen datse daar na geensints wilde horen, hebben wij ook onder UEdle Ho: agtb: welnemen niet raatsaam konnen vinden nogh durven bestaan, haar voor te houden dat indiense de helft in kleden wilde ontfangen, men haar als dan sestien voor yder baar swarte, en agt en twintigh voor de witte soude geven, want

souden

souden wij ons bedunckens daar mede
gantsch niet gevondert hebben, als
konnende uijt alle omstandigheden niet
geloven datse oijt, en wel voornamentl:
niet, in dese tegenwoordigen toestant
des tijds, tot het aanvaarden vande
minste hleden, voor de peper te bewegen
zullen zijn, om dat zij buijten twijffel
bij de contante penningen, wij wat
meer voordeel weten, te bekomen,
eventwel hebben wij raadtsaamst geagt
dit niet soo ten eersten in te willigen,
maar dese zaake als van belangh, met
schuldige eerbiedigheijt voor UEdle Ho:
agtb: te brengen, en hun dit point
nogh een dagh à twee in nader bedenc=
ken en overlegh te geven, om daar door t:
soo veel tijd te winnen van middelen=
raijle met UEdle Ho: agtb: g'eerde
ordre en bevel gestrenckt te mogen werd:
daar wij nu met verlang: na zullen
blijven uijtsien, met alsulcke verdere
herschickinge, en ampliatie, omtrent
het meer geciteerde reglement van
negotie, als UEdle Ho: agtb: zullen
gelieven te oordeelen nut en dienstigh
te wesen, om haar almede voor het
sluijten vant selve voorgehouden
te konnen werden, hebben zij gesamentl:
staande

staande onse bij een komste aangenomen,
ende belooft, met haar Contant gelt
weder bij d' E Comp.e ten werckt, te
sullen komen, en haar gerieff te soecken,
mitsgadens alle andere sorteringe van
doecken en kleeden die alrien buijten die
van d E Comp.e souden mogen komen
aangebragt te wenden, geen intrance
te verlenen, maar te weeren, en bij
agterhaalinge te Confisqueren met
versoek dat men hun dan ook vande
sorteringen, die bij haar best getrocken
wierden, geliefde te accommodeeren
dat ons bedunckens wel in de schicken
zal zijn, als schijnende voortijds
doorgaans voor den gemenen regel, in
gebruijckt te zijn geweest, dat ter plaats,
daar men voornemens was de
negotie te stabileren, en aan te queken,
alsulcke Coopmanschappen gesonden
wierden als bij de Coopl.e meest
gewilt en best getrocken waren, goed
van duiren in kopen, en hooge prijsen
zoude voor eerst ook onses gevoelens
ter desen plaatse wel minst gesonden
betoonen te werden, om datse door de
experientie van den vrijen handel, voor
heen altijd bij haar genoten, te seer
aande goede koop en lagen prijsen gewent
zijn

zijn, tgeen den geringen verkoop, van
Comp:s kleeden alhier ook duijdelijck
aanwijsende zij, en hebben wij diffferen
beijde geen kleene moeijte gehad, om ons
de alhier nogh in voorraad zijnde 98
packen guinees lijwaat quytte maaken,
tegen 83 rx 't pack, ende drie packen
Committens tot monsters gesonden, al
een geruijmen tijd bij de packen huijsen
gelegen hebbende, tegens 50 rijxd:s 't Corgie,
te weeten Spaanse munt waar op dan
meer op het guinees lijwaat, door
malehandeleren d'onkosten aff getrocken
q' en op de Committens p8 den houdent
bij 't koop gewonnen is komen te werden,
zijnde nu wijders de intentie dat bij
meer der naavragingh, en verkoop
vant een en 't ander, door den gedesign:
pl. gesaghebber Everard van der Schuer
sich dese negotie wel verstaande, met
overlegh van den panginan patta nagara
een nieuwen tijd overgesonden zal
werden, waar bij dan ook een prijs
Courant zal werden versoght, om
tot narigt inden verkoop van iden
sortement te mogen dienen —

Dewijle den panginan natta Widjaja
alhier op batavia zij, en desselfs naam
mede in het geslote en geteekende Contract
uijt gedrukt staat, soo geven wij ditto

Ho: agtb:

Ho: agtb. desgelijck in bedencken, off het niet nodig zij, dat het zelve door hem mede onderteekent werd, te meer dewijle hij daar toe bereijts ordre van den sultaan becomen heeft, belangende d'acte obligatoir daar is hij niet bij geweest en hebben d'andre drie namentl.e pangiran diepaningrat keij sochil Tajoedin, en pangiran Nata nagara deselve eenlijck als getuijgen onderteekent ——

Dese gaat met de vaartuijgen van pangiran diepaningrat die aan ons heeft versogt een letterken van voorschrijvinge, dat zijn volck mogte werden toegestaan, voor haar geld op batavia eenige lasten rijs in te koopen, dat dan soo te mogen geschieden ook eerbiedel.e werd voorgedragen, en versogt van U.e (onderstond) UEd hoogh agtb. trouwschuldige gansch nedrige en gehoorsame dienaren (en was geteekent) J: Jack, E: vander schuer, Capt.n Wan abdul bagus p.r vanderhoorn —— in margine stont bantam den 22.e april 1689

Batavia
Aan den Hoogh Ed^le^ heere
Joannes camphuijs
gouverneur generael en d'E. E.
Heeren Raden van India

Ed^le^ Erntfeste Hoog manhafte
wel wijse voorsienige en seer gene-
reuse Heeren

Hoog Ed^ele^ gebiedende Heeren

Op saturdagh den 22^en^ Junij daer aen volgh voor-
leden, is onse eenigste jongste aen U Ed^le^
Ho: agtb: met de vaartuijgen van den pangeran
dipa ningrat afgegaan en op den 25^en^ deses
alhier verschenen de fluijt den geldenberg, met
een kleen geluijd omtrent, gedachtenis vier
dagen bevorens, daer wij met schultplichtige
reverentie op dienen, dat de schepsoverheden
haar mede gebraghte cargasoenen volgens
factura en cognossement wel hebben uijtgele-
vert ende onder de contanten 400 stux ofte
een bedragen van vier duijsent Rds: in goude
coubangs waar mede wij hier niet wel
weg weten, om dat se inde negotie niet
ontfanckbaer en zijn dogh vermijnen wij
evenwel dat 'er noch al een partijtie der
selve aende man sullen raecken in
verstreckinge van maant gelden aende officiers
dat haar soo ligt niet als payement door de
vingeren kan druijpen, hoe wel dit soo niet

ontmoet

omtrent, de gemene dienaren te passe sal komen
die na gewoonte met kleene munt moeten
werden geriefft,

U Edele Eerw. Ho: agtb: wel gegeven bevel nopen
den Capit.n de roy heeft de president commandeu
„deur deselve gelijck al bevoners, meer malen
„smaanender wijse is geboden, wegisteren en ook
deeser morgen ernstigh doen aan seggen, met
bijvoeginge dat hij sigh diende te veervaardigen
sonder langer dilaij, met de gereet gewondene
fluijt den gulden beer, na batavia te moeten
keeren 't geen hem echter gansch niet wel
gevallich schien te zijn, voor wendende
„dat hij te deser plaatse noch al zes a 7 duijzend uijt
staande schulden in te maanen hadde, dat
hij hem soodanigh wel geimmaginiert hadde
maar kunnen wij niet zien, uijt welcke
hoofden zijn gewaande aghter stallen geproo-
„cudeert komen werden, of het ware dat hij
daar mede verstond zijn sollicitatien noch
op batavia zijnde omtrent den sultan doen bui-
„ten gedaan en hier vernieuwt om bij den
selven als capitein uijt Pashel te mogen wer-
en zijn hooghijt te bewegen dien't het hem aan
U Edele Eerw. ho: agtb: voor hem te versoeken, sulcx
hem door zijn vertreck soude komen te ontslagen
benevens noch veel andere praminentien, die hij
den sultan heeft kragten aff te troggelen alle
ons bedunckens regel recht tegen U Edele Eerw. Ho:
agtb.n loffelijcke intentie ende de waardiens
van d' Compe aanloopende waant zijn ons geduu-
„de deselfs aanwesen veele klaghten te voore
gekom

gekomen dat hij gebruijckende de naam des Sulthan de arme luijden op Ceram en andere plaatsen ontrent en int geberghte woonende met haar boom en aardt vrughten naar de ordinaire bazaar of markt aff komende door zijn volck, of door longerinde Javanen, laat afsetten ent goet tot zijnent brengen, sonder daar voor iets te betalen, latende het daar op at draijen dat het gespolieerde volckje niet tegen hem getuijgen kan, 't geen wij in deese wandere beginselen van Sulthan persuaderen gevolgt aanteijen, dat wij te raden zijn geworden in gevalle hij als nu U Edle: ho: agtbs: ordre niet komt te voldoen, dat wij alsdan wat sterker, get met hem sullen komen te handelen.

Vervolgens de heere inde staat Sunda kruijssende vaartuijgen, vaartuijgen, namentlijck het fregat de Tijger ende chialoup de Palm ons ook eenige klaghten te vooren gebraght werende, hier in bestaande dat de opsoders de Javaanse visschers haar vangst sonder betalinge afgenomen, ende de luijden ook hier en daar aan landt in haar gewasch en boom vruchten beschadigt souden hebben, zoo is op ons gischien den fiscaal der vaarts gesonden met soodanige schriftelicke insinuatie als U Edle ho: agtbs: uijtwijsen bij de neevensgaande Coopie vant Placcaet doch schijnt de selve ende de mondelinge recommandatie, om volgens haar instructie inde mont vande staat wagt te houden

daar

daar bij gedaan van heer geringe operatie te zijn
geweest, want heeft sigh het fregat de Tijger
heden morgen hier binnen de boght laten
sien, dat t'eenemael van UEd.le Ho: Agtb:
ordre komt af te wesen, en daar om souden
wij gaarne tot onder genus At: bequame
stoffe bij der handt hebbende den commandant
stuurman daar af lighten en zijn plaats
met een bequaam man voorsien

Den p.t sergiant Joris Luijten van Tirenis
jnt laas vanden jaare 1682 a.t p.t sergiant
na herwaarts gesonden heeft tot nogh toe
volgens UEd.le Ho: agtb: genereuse toeseggingo
zijn absolute bevestiginge en verbeteringe niet
genoten door dien dat na de verweringe
deser plaetse is geweest zijn naam na Batavia
over te senden, hij heeft om dat te vervaren
ons voor verhooginge versoght die wij gaarne
daar bij hebben gevoegt, en soo mede voor de
provisionele corporaels, Elias Kingzel van Zweryn
en Christiaan Truttius van Halle, die ook met
d'eerste uijtsettinge in haar qualiteijt herwaarts
gesonden en onbeloont gebleven zijn wij souden
dese luijden wel een meerder ac te hebben
verleent, maar denkende dat het wel voort
lange bij UEd.le Ho: agtb: moghte zijn gebleven
sonder dat deselve herwaarts gesonden waren,
is het geagt UEd.le Ho: agtb: dien wegen
eerendelijck voor af kennisse te geven.

Den schipper Jan Jacobsz: Leman 't zijn
twee jaren te deser plaetse als kruijser

met de

mees der en opsighter der equipagie hebbende
diens gedaan versoekt eerbiedelijck van hier
op een schip of anders te mogen werden ver,,
,,plaast wij konnen niet naarlaten te seggen
dat hij u WelEd:e Ho: agtb: hem dit sijn versoek gelief,,
,,den in te willigen als dan het beleijd der equipa,,
,,gie wel sonde konnen waargenomen werden
bij desselfs tweede den onderstierman hiero-
lomenus Ze: beeck van Rotterdam, hier van den
beginne aangewees, alsoo ontrent die
bedieninge kundigh, en ook een man goede
bequaamh:t sijnde als sulkende voorlaan van
sulken grooten ommeslagh niet weesen

Verscheijde soldaten hebben ons moeijelijck
gevallen van hier verlost te mogen werden
om mits kuijme tijds expiratie nogh een
jaare na 't patria te trekken, wij hebben
haar geen asurante toeseggingen konnen doen
maar belooft haar versoek gedienstelijck u WelEd:e
Ho: agtb: voor te dragen, gelijck als mij op het
alder eerbiedighste werdt gedaan,
geloovende indien u WelEd:e Ho: agtb: tot haare
verlossinge geliefden te condesenderen dat
haar getal wel tegen een nieuwe recruit
van ongevaar hondert koppen te verwisselen
sonden wesen, en dat den meesten hoop op
batavia komende, misschien wel andere
sinnen krijgen en gelijck dikwils gebeurt, hun
weder op nieuw aan d' Comp:e verbinden
sullen.

Met het fluijtschip den getrouwen meer
gemelt gaan nu tot u WelEd:e Ho: agtb: over

ogs. staven gekapte peper, met de onkosten
en op het gelt der Spaanse munt nodegevende,
„komt bedragen ƒ 44046.– gelijck de nevens
gaande factura en cognoissement uijt wijsende
zijn en naa't sigh laat aanzien zullen wij
er lange weder een of twee anderen bodems
benodigen, om de alhier nogh in voorraadt leggende
en nog aan te brengene peper aftelaten
aangezien er nu gisteren en vandaagh al elff
kloeke vaartuijgen gillioens genaamt, van
Tillebaar zijn overgekomen die volgens het
zeggen nog door 6 a 7 andere stonden te
werden gevolgt, 't welck soo gebeurende sal
D: D: van der Bezuur traghten de hier nogh
in voorraadt zijnde kleeden van de landt te
bekruijpen dat deselfs er varentlijt en industrie
veel aan ver koindst magh werden.

Met veel genoemde gelenber vaart nu
na Batavia met zijn familie over het geweeso
subaltern hooft op Sekingi den onderkoopman
Sr. dirk de gleijn die het beswindt van zijn
gehadt hebbende administratie alhier betoorlijck
santwoort en ons doorgaans in zijn gedaante
en zeer goet genoegen gegeven heeft en
waar aan wij ook niet blij konnen gaen
deselfs persoon gedienstelijk in UEdelhs. goede
gunst te recommanderen

Sedert voormelde ons laaste is er bezijden
't bovenstaande niet van belangh voorgevallen
waar van in deesen noodigh zij notitie te
doen blijvende verders UEdelhe. Ho: Agtb: bev.

en

en goet vinden treckende het opgestelde jongst
opgesonden mercantile reglement affvaagh,,
,,ten en na onse nedrige en hertelicke groete,,
,,nisse voor altijt &a. onderblÿvt U:Ed:le Ho:
aghtb: schuldtplichtige getrouwe en gehoorsame
dienaar was geteÿkent F: Tack, F: vander,,
schuer, Ivan abdul bagues, Pr vanden hoorn,
Joan Strÿs, Jacob Snickers, W: caaf, david de
vicq, W:D: Ruÿter, Jan Jacob Sleman in
margine stondt aantaan den 29:e april ao. 1684

Gecollationeert accordeert
Batavia int Casteel den 3:e meÿ 1684

Batavia

Aanden Hoog Edlen heere
Joan.s Camphuys
Gouverneur Generaal en D'E.E.
Heeren Raden van India

Ontfangen 5 May 1684
pr. Jnlants vaartuyge

D'Eerentfeste Hoogh agtbare Manhafte Wel Wyse Voorsienige en Seer Genereuse Heeren

Hoog Edle Gebiedende Heeren

Na 't Leste afgaan van ons laatste schryvens aan u Ed:le Ho: agtb: den 29en der Jongst afgevloeden maant April met 't fluyt schip den Gelenbier is te deser plaatse nog alles in voorigen stant gebleven en niet notables voorgevallen, dan dat den Captn: Jacob de Roy eyndelyck op eergisteren morgen met eygen vaartuyg van hier na Batavia is vertrocken, van de welcke breeder te spreecken doch als nu met alle breedigheyt, mits de kortheyt des tyts moeten uytstellen als synde deselve den principalen gedeigtom

U Ed:le

UEdele Hoog Agtb: gedienstelijk volgens
onse schuldige pligt aan te kundigen
dat wij het [illegible] bodem deser
bogt ziende naderen goedt vonden den fiscaal
David de Vries met een vaartuyg daar na toe
te zenden, die welcke dan wederom
verhindert door de overtollijke wint maal
eenige dagen na den anderen terug
opgehouden geweest, van de welcke nochtans
wederom te rugh keerende rapporteerende, dat
hij wel digt omtrent den bodem waare
gekomen, maar dat hij siende dat de selve
een Engelse vlagge voerde, daar volgens
onse orders niet aan boort geweest was,
hoewel die van het schip dat hier gaerne
scheenen te hebben gesien, soo wij geloven
om van haar schuyt volk alreeds twee
dagen bevorens van boort na herwaarts af
gesonden, eenige tydinge te mogen hebben,
die door d'onse evenwel niet gesien wesende
desen voormiddag mede al hier voor de boom aan
quamen, en door onse officiers aldaar opgehouden
wierden, om nopende haare binnenkomste
met onse orders mogen bedeelt te sijn, waar
op dan aanstonts wierde [illegible] aan de
Capitain Makeye benevens den gewesen
Resident Sr. [illegible] ylings na den Sultan
te schicken, en sijn hoogst daar van

slegtelijk

slegtelijk, maar sonder ons daar in voor
heen het geerte mogen kennisse te geven
ende deselfs goedt vinden dien aangaande te
verstaan, dewelke dan eerstelijk verklaarde
voor aangetogen Engelse vrunden hier niet te
willen beletten en het sluijten vreede dat bevele
van Commandeur gekomen mogte wesen, daar bij
voegende dat hij daar mede bevangene
koopmanschappen nog kleeden niet nodig
hadde, dat hij sijn gerieft bij de E. Compe wel
konde vinden, en dat de toedragt der saaken
Zijns Rijcx althans niet gesteld waaren
om alhier eenige verder met Negotianten
in te laten en te ontfangen met verdere toe
legginge dat hij nu gereet wesende na den
tempel te gaan deselve verder pligtigheijt
hebbende afgelegt, eenige van sijn eijgen
volk soude zenden, om meergeseijde Engelse
vrunden dat zoodanig aan te seggen, met
welke beschrijvt den Captn Malleije en Sr
Caast het overnemende, verhaalende wijders dat
Sangraan de Pa Ningrat hier al vrij wat
tegen sekten te hebben, tragtende den
Conink daar van te diverteren, sijn hooght
voorwendende, dat men nog niet wist tot
hoedanigen eijnde dit volk hier verschenen
was, dat men deselve wel eerst deeze
voor de uijtlegginge behoorde te spreeken,
dat het misschien wel om wat erger brant,

Hout

hout beleegen mogten zyn, en soo voortvalle
saamen praatjens die niet veel stigten
ende waar uyt ligtelyk konde werden bespeurt
dat hem 't haar verblyf vry wat aangenamer
als haar vertrek soude hebben geweest
buyten allen twyffel veele als de negotie ent
meest te veel tiere des krygs en handen
hebbende, om daar by een smakelyk voordeeltje
te vinden, dog was zyn hoogh.t by syn voornee
men gebleeven, die dan ook een weynig tyts
daar na pangeran Natta Nagara ordre gaf
zyn last te volbrengen, en mede genoemde
Engelse vrienden aante seggen dat se van hem
souden hebben te vertrecken, en haar weg na
elders anders te nemen, komende voorde uytvoe
ringe van syn ontfangen bevele en passant
by de heer president commandeur Francois Lak
clan syn E: dit bekent makende, wanneer
hem geraden wierd, dat het beter soude voegen
dat in plaatse van selfs na de boom te gaan,
om deese luyden uyt te seggen dat sy haar ten
synen huyse liet ontbieden om haar aldaar
en vriendelyke te vermelden des Conincx ordre
voor te dragen, gelyk dan ook sodanig is geschiet
om haar van onse zyde soo veel doenlyk geen
reedenen tot klagen te geven die daar op anders
sints veel soude hebben mogen volgen, wen
of wy haar aan de boom in arrest gehouden
hadden, onder wy dat na het volk des Conincx
wierd gewagt, ging z.r haastens by veele

genoemde

[signature]

Genoemde vreemden, om te weeten vooreerst
waar sy vandaan gekomen waren, en wat
verder omtrent van haar Verrigtinge ende
Zijn, waar op door haar geantwoort werdt
dat hun Jagt genaamt was de Prospect
groot omtrent 200 tton off 110 lasten
beladen met allerhande Cormandelse
kleeden, onder opsigt van eenen Mr. Jan
Stedman voor dese Chirurgijn en tweede
en Torequijn synde geweest eenen
Captn. Weijt, bij orders van Madras-patnam
voor twee en een halve maant geleeden her-
waarts afgesonden, met toelatinge van de
Gouvern.r aldaar Mr. Giffon, om te vernemen of se
als voren hare goederen hier konde verhan-
delen en omsetten, en soo niet als dan een
andere plaats te soeken, daar se haare klee-
deren soude mogen verkopen &c.a dog wat hier
nu van zij zal onse den tijt haar moeten
openbaren, als kunnende wij beswaarlijk
geloven, indien se niet na Batavia komen
te vertrecken, dat se het wel elders sullen loo-
pen om dat se niet het met mooren bemant
zijn, maar 14 naturele engelse Stekesijn,
tegen hebbende wij de Chialoupe de wint
hout gelast onder zeijl te gaan, en haar
steeds wijd t' observeeren, ende en niet
tot hier meenschadelijks vijt naar te
speuren

Sporeeren wederwaarts haar Cotes weyders
sullen stellen, wesende insgelyckx de
landschuyt naar den Chialoux bij den
Engelsen boom leggende, en die wij de
salm presumeeren te zyn, gebrekt op dat
hij wederom na zyn behoorlyke plaatse
kruysende van 180 agt diordres komt tagter
volgen, dit dan alles wesende dat wij nodig
U: Agtb: tegenwoordig met schuldige
eerbiedentie hadden aan te kundigen, blyven
wij na onderdanigste groetenisse
Onderstont U Edele Hoog agtb: gansch
verpligte gehoorsaame en getrouwe dienaren
was geteekent F. Hack, C. vander
Schuur, Pr. vanden hoorn, Joan Struys
David de Vries, Wr. de Ruyter, Jan Jacob
Sleman. In Margine stondt
Bantam den 4en May 1684

Gecollationeert accordeert
Int Casteel Batavia den 15e May 1684

Batavia.
Aan den Hoogh Ed.le Heer,
Joan.s Camphuijs Gouverneur
gener.l en d'E.E. Heeren Raden
van India.

Ed.le Erntfeste, Hoogh Agtb.re
manhafte, Wel Wijse, Voor
sienige, en Seer genereuse Heeren,
Hoog Ed.le gebied.de Heeren,

Op den 9.e deser hebben wij U Ed.le Ho: Agtb.re
met inlants vaartuijgh een kleen briefken
toegeschickt, eenlijk in sigh bevattende een
kort bericht wegens de verschijninge van 't
Engels Jagt de prospect, dat wij door onse
Chialoup de windhondt lieten na zeijlen
om de gelegentheijt van sluijkerije te benemen
en wijders te sien werwaarts deselve zijn
cours zoude nemen, die wij nu gissen dat na
batavia zal zijn geweest, als hebbende de wind,
hondt hem tot het Eijlandt de Combuijs bij
gehouden, en de die wegh sien vervolgen; en
soo als den stuurman verder wist verhaalde
zoo souden de cruijssende Chialoup de Zalm
zijn post verlaten hebben, ende almede derw.ts
gestrecken zijn, niet tegenstaande den Command.t
noch daags te vooren uijt onsen name door de
hier aan landt leggende stuurman aangesegt
was, dat hij sigh na zijn post soude hebben

te begeven

te vertoogen en ijets benodigende daarom
konde spreeken, Om door ons daar mede sonder
uijtstel versorgt te werden, dat dese man eevenwel
niet genoegh schijnt te Zijn geweest Om behoor=
lijk op Zijn pligt te passen over weekers schijn=
ende kleene agtinge wij gelooven dat hij u Ed:e
Hoo: Agtb:den ongenoegen al sal hebben ontmoet,
voorleeden vrijdagh den vijfden deser sijnde huijs=
vrouwen van pangera ciepa ningrat hier geweest,
en soo het scheen wel vergenoegt na sijn huijs gegaan,
dienende op het geene u Ed:le Hoo: Agtb:n bij het
geeerde brieffken vanden vierde volgens de pang:r
van hebbende geliefen aantehalen, in antwoort
dat den president commandeur een selven al
hiervoren hadde gesprooken, off hij niet weder
een keertje na batavia soude doen om volgens
Zijn belofte van u Ed:le Hoo: Agtb:n een behoor=
lijke afscheijt te nemen waar op hij verklaarde
Zijn meeninge als noch soo danigh te weesen
maar was hij in bedenkinge mits de veelvoudige
affaires voor eerst noch niet te sullen konnen
uijtbreeken, dogh de handen wat ruijmer krijgende
soude hij egter niet na laten te komen, en off dat
al niet quame te gebeuren, soo soude het ons gevoelen
niet oneindustigh Zijn, dat u Ed:le Hoo: Agtb:n den selve
eens wel met het een off ander geliefde te regaleeren,
om dat hij de voornaamste staats bewint man
Zijnde, die alles in handen heeft, d'E: Comp:e
weder goet faveur kan bewijsen, ende wat nu
verder belangt de intentie des sulthans,
wenschende het laten resideeren van ijmant vande
Zijne op batavia, die leght soodanigh noch
als voorheen, namentlijk om aldaar doorgaans

een resident

een resident te houden, dogh zoude sijn hooght.e daar
toe juyst niet konnen gebruyken den pangeran
Natta Widjaja, om dat hij als het bekent eenige
beghrokkerden heeft beleed, daar toe niet wel gemist
konde werden, en daar om soude zijn hooghheijt
hem ook eerst daags laten vangen door Keeij
Aria Dotta widjastra bij ons van outs bekent
met de naam van Kannighs, zijnde onse oome,
gangh soo wat gewent en na het schijnt van
geen quaat naturel sulx wij geloven dat U Edele
Hoo: Aghtb.re soo wel met den selven resident sullen
wesen, indien hij maar eenighsints aande hand
gehouden wert

Middeler wijlen quam eerst op den sevenden deser in
ons gesight het schip Rommerswaal met U Edele
Hoo: Aghtb.re schrijvens van den 20.e der jongst leden
maant ende de verdere papieren daar toe spectereerende
die wij door de Equipagie meester van boort liete
halen, aangesien dien beden niet wel op konde
komen, gelijk deselve ook niet voorders anderen
daags te deser reede zijn anker liet vallen, onse
meeninge was geweest op gisteren na de Middaghs
bij den sulthan te gaan om zijn hooght.e een der
geratificeerde contracten mitsgaders de Acte
van verbaal te in handigen, maar liet hij ons voordensighs
niet bequaam te vinden ons te ontfangen, om dat hij
met swaare hooft pijn was gequelt, met verder bij
voeginge, dat wij dit niet qualijk geliefde te nemen,
en dat hij ons heden verwaghten soude, waar van
misschien nu al mede niet sal vallen, naa dien het
onder 't schrijven deser vrij wat sterk heeft beginnen
te regenen, en schoon het juyst van daags niet
quame te geschieden, soo souw daar aan geheel
niet schuijnt wesen, en soo ook niet dat U Edele Hoo: Aghtb.re

de twee

de twee acten Obligatoor op batavia hebben gelieven
aan te houden, want heeft de den sultaan, gelijk
UEd:le Ho: Agtb:n seer wel seggen geen van nooden besijden
dat wij de heer albertijs van Zijnde dederde, tot
indagtiginge van sijn schult, en sluijtenis hebben
gelaten, ende berekeninge in de reedenen waarom den
pangiran Jouda Ningrat het contract niet mede
heeft onderteekent, en ook niet omtrent het passeren
vande acte van staet niet is geweest, dier wegen
Zijn wij ook al wat verwondert, kunnende wij
daar van niet anders oordeelen, dan dat hij soo van
sigh selfs, als ook wegens Zijn vrouwen aande
voornaamste der konings kinderen swaagtschap,
misschien door het goet semblant aande selve
getoont, omtrent den sultaan in diffidentie en
wantrouwen is komen te vallen, sedert den die
heeltijts omtrent de heeren plegen voor te vallen en
alhoewel deselve in geheel buijten bewint schijnt
te Zijn, soo menen wij egter niet dat het langer
sal duren om dat hij voor desen den sultaan sekerlijck
considerabele diensten heeft gedaan, en waar toe
hij de bequaamh:t als noch wel hebbende Zij,
UEd:le Ho: Agtb:n goede meninge, en ordre nopende
het op gestelde mercantile reglement sullen wij
stiptelijk observeren, sonder verder te gaan, als men,
evenwel tegens de swarte, en witte peper, mitsgaders
de koop der kleeden te conditioneeren, Zijnde wij als
de intentie om ook int minste niet meer vande
heel der inte brengene comp:s coopmanschappen
te eyssen, off het misschien van selfs soo wilde heen
sloeren, dat wij niet wel konnen geloven, om dat
d'engelsen en alle andere natien na de berichtinge
die ons den gewesen resident S:r Willem Caaff
heeft gedaan, altijt 2½ ook wel 3, min off meer,
ten hondert van hare in te brengene goederen aan

C. Hol

Thol hebben betaalt, doch men kan middeler wijle wel
afwagten, wat dien aangaande, van haare pretentie sal
wesen, en behoeven wij daarom ook niet stilte sitten ons
best te doen, om de Chilebaerschen tot ons te trekken,
als veel liever met ons, als de Javanen willende te doen
hebben, maar zij sijn het harpen der peper noch soo-
wat ongewoon, daar wij even wel vermijnden, soo het
ons werd toegestaan de peper van haar selfs te mogen
negotieeren, en ontfangen, dat se niet veel tegen sullen
hebben, dat kunnen daar van althans noch niet wel
seker adviseeren, dewijl men dien aangaande /: om dat
haare Oranglo-tuas offe Outste der volcks noch niet
overgekomen zijn/: niet en gesproken is geweest, en hoe
wel de pangirans dipa Ningrat en Natta Nagara
vrij wat liever zouden zien, Om haar gewin en
voordeels wille, dat wij van de Lampongers afbleven,
en zij daar mede naar eygen welgevallen inde
bocht mogten springen, soo geloven wij nochtans
dat zij het wel sullen laten slippen aangesien, haar
gedoente off monopolie wat nieuws is, want zijn
die van Chilebaar altijt gewoon geweest, buyten de
Nederlandtse groten, met de Engelsche Kra. een vrije
negotie te exerceeren, ——

Wij konnen met UEdle Hoo: Agtbe niet sien dat onse
besettinge jegenwoordigh op Tanara meer nodigh zij,
en zullen, op dat het op het gevoeglijkste magh
geschieden dien aangaande den sulthan voor aff
kennisse geven, die de lichtinge buyten twijffel niet
onaangenaam sal wesen, als wanneer wij dan sonder
uytstel, daar mede sullen voort varen, en 't Jaghtje
de smidt en eenige Chialoupen heen versenden tot
dien eynde derwaarts senden, maar sal het getal
van onse inlandtsche militairen hier door weder met

een aantal

een aantal van 34 koppen werden begroot, dat wij
gaarne anders sagen, door dien ons dagelijx veele
klagten over de insolentien van dat volkje ter ooren
komen, en selfs ook van pangeran dipa ningrat,
verklarende dat de berghs volkeren geen kleene overlast
van haar quamen te lijden, daar men wel tragt voor
te wesen, maar is 't niet wel doenlijk haar gedurig
te laten bewaken en op de hielen te sitten; hierop
bantam sijnde althans sterck 190 koppen bestaande uijt
66 amboineesen, en 124 mardijkers, en waar voor
meer genoemde pangeran dipa ningrat liever een
soo veel nederlandtse militaire allenig soude hebben,
behalven dat 'er nog dagelijx soo veel van haar comparees
met passedulls van batavia over komen dat wij daar
geen eens aan sien, en dat al onder pretext van een
smal handeltje, dat soo als wij ons hebben laten be-
richten, egter de saak niet is, maar dat se bedugt
zijn van op batavia in Comp^s. dienst getrocken
en op de schepen heelt te sullen werden, waar
betrakt off schuijlplaats herwaarts komen wenden,
tot dat die donkere wolk afgewaijt zal zijn; wij
hebben dit soo aangesien, en daar in niets gedaan,
en soo sullen wij onder uw Ed^le Ho: Agtb^re welnemen
ook nogh geen verandering doen omtrent het opsenden
van boven geciteerde inlandse krijgers, maar met
de komste van de heer Commandeur Willem
hartsinck uw Ed^le Ho: Agtb^re bevel afwagten,
om ons dan daarna prompt te reguleeren

Den Coopman Jacob Suickers is althans met het offen
stellen van sijn saaken besigh, en wert het transport
ook opgemaakt, zijnde het provisioneel aanstellen
van den ondercoopman hendrik mertier in desselfs
plaats als hoofd administrateur met den parige
stemmen op uw Ed^le Ho: Agtb^re approbatie geschiet

sonder

sonder prejuditie vanden fiscaal de Vick, die gelijk
wij laast al hebben geschreven, daar toe niet incli,,
neerde, en schoon voor eerst noch bij gegaan te
mogen werden, en bij sijn officie te blijven, gelijk U Ed:e
Hoo: Agtb:e breederuijtelijk bij de hier nevens gaande
copije resolutie werd vertoont, hebbende d:r Vick
deselve mede genoeghsaam laten blijken tot die
bedieninge onder d'E: Schuur geen trek gehadt te
hebben, en waar om wij dan ook gedienstelijk versoeken
dat onse schickinge hier inne wel opgenomen magh
werden

Het schip Reimerswaale sullen wij soo draa doenlijck
vol peper doen sluijten en met dien bodem dan ook
laten overgaan de persoonen bij U Ed:le Hoo: Agtb:n
ten dienste vande justitie opgeroepen, en soo mede
den horlogie maker Salomon Ellingen van Amst:m;

De pangeran dipa Ningrat hebbe soo hij, Natta
Negara en haare medestanders hebben ons aangebo,,
den ongevaar 5. à 600 Cojangs grof javaans sout,
waar mede wij altwans niet wel wegh schijnen
te weten daar voor dijschende 8 rd:s de javaanse
Cojangs doch vinden wij dat se wel te brengen
soude wesen om deselven tegen 6 rd:rs spaanse munt,
de helft in kleeden en de helft contant af te staan
wij hebben daar inne niet durven doen noch ook
iets uijt loven, hoe wel wij oordeelen dat daar bij wat
een voordeeltje te behalen sal zijn voor dat wij met
U Ed:le Hoo: Agtb:e ordre warden voorsien, die wij nu
ten desen belangen ook seer gaarne afwagten en
verbiddelijk na komen sullen blijvende na onse
nedrige groetenisse K:a Onderstont U Ed:le gansch
verpligte gehoorsame en getrouwe Dienaren Was
geteijkent F. Fack, E. vander Schuur, Wan abdulbagas
D. vanden hoorn, Joan Struijs, Jacob Suikkers

P: Caaff

Willem Caaff, David de Vries,
Willem de Ruyter, Jan Jacob Sleman in
Margine stont Bantan den 8e Mey 1604,

Gecollationeert accordeert
Batavia Int casteel den 15e Mey 1604

Batavia

Aen d'Ed.e H.r Joan.s Camp-
huys, gouverneur generael
ende d'E.E. Heeren Raden
van Nederlants India.

Ontfangen den 10.e Maij 1664. p.r d'Sloop de Pilauwe.

Ed.e Erntfeste, Hoogh agtbare,
manhafte, wel wijse, voorsienige,
en seer genereuse Heeren

Ed.e Hoogh gebiedende Heeren.

Eergisteren met het arrivement van het
Jagt Loenderwaerde wiert ons behandigt
de publicque missive de ratificatie
der contracten en het gerequireerde
Tevens ooch mede wel overhandigt
uEd.e ho: agtb.e gerespecteerde geeerde
letteren vanden 28.en der Jongst afgeleden
maent, ingevolge van welcke der E.
Commandeur Willem Caerthincke ..
op desselfs aencomste vanden toestant en
bevindinge 'tzedert mijn Jongst aenwesen
alhier, sal werden bericht, de soodanige

berichte

secreete schriftuuren g'intercepteert als
onder mij berustende en tot nog verborgen gehouden
sijn en de wijse de poincten, soo wel de negotie,
als onse Inlantse amicitie en het bedrijf
der pangerans Dipa en Suda ningrat betreffende,
inde algemeijne brief aangeraakt staan, soo
hebben wij geen swarigheijt gemaakt daer op in
geheijmen voegen te antwoorden, en daer Sijn
derhalve versochte mij te mogen aangedragen,
om UEd. Ho: Agtb.s wijders te versekeren
dat tot ondekkinge en opseninge, soodanigh de
beroofde brieven souden vermist en in handen
der Bantamse ministers vervallen wesen,
de vereijste industrie geobserveert is, soude
egter daer eenigh geet aan te hebben bestaet,
of bevestigt, nademael niet vrugtbaers door
selve sake uijt te werken, doch het gedaente
vanden Capiteijn Jacob de Roij sal
ongetwijffelt aanwijsen, waer d'originele
en vermits de brieven vanden Sultan souden
connen verwaert sijn, gelijk UEd. Ho: Agtb.s
uijt de nevensgaende Copien voor af, terwijl
wij d'originele stucken teeds staan mede
te brengen, gelieven te beoogen.

Als voor eerst, de attestatie No. 2.
door drie geloofwaerdige getuijgen verleent
en be-eedigt, waer bij constant, dat hij de
Roij een assignatie van 18000 rijxd.s bij d'
Ho: gouvern.r generaele Cornelis Speelman
l: M: getekent etc. in handen heeft,

Sijnde

Zijnde den attestant, abraham goverts
Corporael, met gemelden Capitein als
Offassier jongst hier gecomen, en geleerde,
en die mede ten behoeve van sijn meester
wegens desselfs huijsvrouwe getuijgenisse
verleent heeft; Zulcx nu ten hoogsten
aengewesen moet werden, waer en op wat
wijse dien man aen sulcke en, en apparent
van Importantie somma gecomen is,
om hoedeq te dan, soo gelieven UEd.e ho:
agtb.e onder N.o 3. te sien, een extract
missive daer van, sijn wesen den 28.en april
A.o 1682. de schrijver geweest sijn, en waerinne
sijne onwettige procedures genoechsaem
aengewesen worden; waerom hij nu niet
wijders vanden officie getolereert, maer
ter contrarie van hooger hant tot merckelijke
prejuditie vande Comp.e gemainteneert
is geworden, ende sijne geaccepteerde
brieven op batavia wederom gerestitueert
sijn, dat can men gemackelijcke uijt den
Inhoude vande assignatie bespeuren,
behalve dat de originele attestatien
welckers affschriften bij 't register hier
nevens staen gespecificeert, alsoo wel
als de vooraengetogene bieflaus brieven
niet meer bij dit Comptoir te vinden
sijn; tegen hem egter geenints bij
nader enqueste sal connen verschonen,

gelijck —

gelijck uijt de attestatie N°. 4. can werden bespeurt, daer den soldaet Hendricq Teller den geheelen onwettigen handel vant begin tot het eynde inclijs ontdeckt, en de attestanten Christiaen Kristinis en abraham de roo. wel duijdelijck hier bij verclaren het gevolgh van meergeseijde de roij het spolieren van het portugesche schip te sijn geweest, bovogen en oock om des te faciler deese bewijsen te erlangen, wij die luijden van alle swarigheden belooft hebben te sullen bevrijden, waer beneffens nogh een verclaringe vanden luytent. hendricq van bijsterveld onder N°. 5. verbeet gaet, doenmaels commanderent vaandrigh en de wagt hebbende vande Comp.e die de roij bij resolutie toegevoegt, dogh vermits sijne Continuele absentie noge niet als luytent. voorgestelt was, en waer in men can bemercken wat listen gemelten Capiteijn gebruijcht heeft, om het goet uijt de geannoteerde kisten te mogen ligten, het welck dan niet willende lichten, soodanigh heeft moeten geschieden als bij de verclaringe N°. 4. door teller wort verhaelt, waer bij aen te mercken staet dat de secretaris doenmaels het fort en den doorganck hijnde, dogt bij 'tlogement vande roij wiert gehouden, die dan

gemaeckte

gemackelijck en oock ongestoort selver
sorge vanden fiscaal en secretaris
de Vicq (soo't daer aen nog geloopen) —
heeft weten te debaucheren, om het segel
te becomen, en alsoo die snode twistinge
te beoordelen, want het regte kistje
heeft den burger Joost van Wijck vele en
schoonen, benevens verscheijde andere
roof goederen overgevoert, gelijck bij de
attestatie N°. 6 consteert, maer aengesien
den Chirurgijn David de Kinderen
mede kennisse van die saeck moet hebben,
en den selven onlanghs van Banara naer
Batavia vertrost is, soo sal hij sijne verclaringe
bij den selven moeten voegen, als wanneer
deselve in rechten volcomen sufficieren
kan ; sullende nochtans de Copia
attestatien bij het register onder N°. 4.
uijtgedruckt, op de secretarie tot Batavia
noch in wesen zijn, daer dan de singuliere
attestatie gequoteert N°. 7. bijgevoeght
wert, hier uijt meijne den officier genoegh
geinsinueert sal weten, om verdere
ondersoeckinge te connen doen, waer en
boven den Corporael Abraham Goverts.
oock heeft weten te verhalen, en van
Capiteijn de Vooijs tegenwoordiger offaster
genaemt Jacob .... gehoort
te hebben, dat hij mede naer de doot

vanden

vanden Ed.e heer Gouvern.r Generael
Cornelis Speelman, L: M: uyt het huys
van sijn Ed.t en uyt handen van den hofmeester
Bartholomeus van Heck, wederom becomen
en ontfangen hadde, de Gaede niet sedert
en verbijen beleydt, inde verclaringe N.o 6.
gementioneert, met dewelcke hij in den
Chinese praauw naer Anhee en sijn woninge
willende varen, een onverwaghte regen
aen trof, die hem nootsaacte onderwegen
bij de pagter, of ontfanger vande thol
op die vaart te moeten beijen schuijlen,
die gemelde Lade mede soude gesien
hebbe, 'tgeen dan bij d'h.r fiscael vele
naergespeurt sal connen werden, sijnde
hetts d'onwettige possessie van soo schadelijcke
verkregene rijckdommen, genoegsaem aengewesen,
gelijck het selve naer alle apparentie ter
eerster instantie hadde mogen geschieden,
Indien de protexie van soo crachtigen hant,
als wanneer mede de voorgeciteerde assignatie
getuyghent is, sulcx niet absoluyt geweert
en hadde, want wie heeft anders het
vermogen van soo een saacke, (en daer d'Ed.
Comp.e in dese occurrentie van sijde soo veele
aengelegen legt) te vernietigen te smoren,
ende gesequestreerde kisten wederomme
te recuperen, ende soo een man daer en boven

niet

met de Character van Capitain te
favoriseeren als om hem daer door des
te meer aen te moedigen, daer ick in
tegendeel en in waerheyt verclaere dat
mijn middelen bij de Comp.e staende,
met een somma van twee duijsent rijxd.s
hebbe moeten beswaeren, om van verscheijde
cladschulden mij een derde half jaere
herwaerts uit cracht van 't bantamsche werck,
gemaeckt, ont lest, te zijen, gelijck hier
der Ed.e heer en raadt Extraordinaris
Joan van hoorn niet onbecent can wesen,
en nademael uEd. ho: agtb.e insgelijcx
genoegsaem weten hoedanigh een nadeel
Ick noodsaeckelijck bij 't continueele onkosten
soo hier als elders, hebbe moeten lijden,
als mede wat Ick tot uEd.e ho: agtb.s
genoegen, van 't begin tot het eijnde deser
expeditie aengewent hebbe, soo sal Ick,
om niet misschien laatdunckende te schijnen,
daer van swijgen, maer uEd. ho: agtb.s
niet alleen ootmoedelijck versoeken,
dat Ick soo wel als uit reguard van de
heer Gouverneur Robbert padbrugge,
besloten hij, een gunstige vergoedinge
magh erlangen, of uijt de penningen die
vande huijtlans credit werden ingehouden,
of soodanigh als uEd.e ho: agtb.s sullen
geliefen

geheven goet te vinden, het welcke niet
alleen sal voldoen, maer op het alder,,
sterckste moeten verplichten, den genen die
in allen gevallen steets voor de welvaart
vande Comp.e in 't algemeen, en uw Ed.e
ho: agtb.e heusche persoonen sulx bij sonder
den almogende bid en onveranderlijck blijft
onderstont Ed.e hoogh gebiedende heeren
uw Ed.e gants gehoorsamen en trouwschuldigen
Dienaer was geteekent Francois Tack ter
zijde stont Bantam den 8.e Meij 1684.

Gecollationeert accordeert
Batavia den

Concept Reglement wegens de prijs des Pepers, en andere saken de negotie betreffende tusschen de pangerans diepa ningrat ....

als daer toe vanden sulthan abdul ca Laer aboe en nazar Coninck van bantam gecommitteert ter eenre ende den afgerant francois tack ....

vanden Ho: Ed.e Heer gouverneur generael Joann.s Camphuijs ende de Ed.e heeren Raden van India gevol,, magtigdens ter andere zijde over een gecomen en vast gestelt

namentlijck

1.

Dat d'Comp.e voor yder baar swarte peper, gerekent tegens 366. ℔: de baar zal geven realen, welke te bestaen de helft in contant, en d'andere helft in cleden, mits dat gemelte peper tevorens suijver gelevert zij, en alsoo buijten alle andere lasten en tonkan, offte hoedanige genaamt mogten werden, inde logie vande Comp.e gelevert werde

2.

Insgelijcx, en gelijck int voorige articul uijtgedruckt staet, soo zal d'Comp.e buijten

eenige

eenige bewaernisse voor de slaet ditto Ao.,
de slaet gedient als voorts een somma van
realen de helft in contant, ende de helft in cleeden betalen

3.

Dog ingevalle de Compe. somwijlen vant Spaanse munt mogte ontbloot zijn zoo sal de Sulttan de Compe. soo lange borgen, sonder enig interest subject te werden, behoudens nogtans, dat de schult niet en comt te verjaren, het welck egter geschiedende, zoo blijft d. E. Compe. gehouden den interest tegens ½ of ¾ per cento, vant schuldige te voldoen te rekenen vande gem: verjaring affe,

4.

Doch het ook den Sabandar of des Sulttans Coopluiden vrij sal staen soodanige Cleeden ofte Coopmanschappen aen te nemen, en te eijsschen als tot Bantam in de loogie ofte ook wel in Compe. Factorijen tot Batavia in voorraet sullen werden, doch ingevalle d' E. Compe. van soodanige gerequireerde cleeden niet en ware voorsien als tot Bantam best gewilt dienstig en wel gesochten zijn, zoo sullen genoemde Coop-luiden daer van aenden gesaghebber monsters brengen, ende de begeerde quantiteijt opgeven, als wanneer d' E. Compe. ter plaatse daer 't behoort, die sal aanbesteden.

5

5

Omme alle sluijcherijen, zoo veel mogel. te
weeren, soo sal den Sulthan, alomme in zijn
rijck laten verbieden, dat er van buijten of elders
uijt Bantamse coninkrijck, geen geschilderde
kleeden ofte andere kleeden ingevoert en ange-
bracht werden, als eenlijck vande Comp.e
sullende alle zoodanige kleeden soo wel vande
Bantamse ingesetenen, als Comp.s onderdanen
geconfisqueert moeten blijven, de helft voor
de sulthan, end'andere helft voor d'E. Comp.e –
Zoodanigen confisquatie ook subject en onderwer-
pen sal zijn alle den peper die ter sluijck van
Bantam wert uijtgevoert, dewijle den sulthan
d'E Comp.e daar toe alleen geoctroijeert en ge-
privilegeert heeft,

6.

Ten welcken eijnde een adsistent ofte schrijver
vand'E Comp.e aande boom geordonneert sal werden
om benevens des sulthans boomwachters toe te
sien dat s'Comp.s ingesetenen en onderdanen
als mede die van Bantam geen goede waren
of coopmanschappen comen aan te brengen
ofte uijt te voeren.

5

En bij aldien tusschen wederszijdsche ingeseten-
nen enige geschillen rakende de negotie
quamen te ontstaan, soo sullen deselve
door den gebag hebber vande Comp.e ende den

Sabandar

Sabandar vanden Coning inder minne &
op de gevoeglijckste wijse bij geleijd en geaffai-
seert worden

Translaat brief vanden Pangiran diepa Ningrat tot Bantam geschreven, Aanden Ho: Edle: Hr: Gouverneur Generaal Joan Camphuijs ontfangen den 30:e April 1684.

Desen brief komt uijt een oprogt en suijver gemoet vanden Pangiran diepa Ningrat tot Souroesoan verselt met hertel: groete aanden Edle: Hr: gouverneur generaal Joan Camphuijs, die tot de seer heerlijcke aansienel:, en groot vermogende Regeeringe van staat verkoren is, voorts make ik u Ed:t mits desen eerbiedel: bekent, hoe mijn vrouw en kinders aan mij van batavia geschreven hebben, u Ed:t aen haar in alles goed bescheijt hebt believen te geven, waar over ik seer verheugt ben geweest, en mij verpligt vinde sijn Ed:t hertel: voor alle genotene vriendschap en weldaden te bedanken, en voor de prosperiteijt en welvaren van u Ed:t te bidden; wijders ingevalle staande mijn verblijf voor desen op Batavia, mij in eenige deelen mogte hebben misgrepen of eenige abuijsen gecommitteert, versoeke hertel: u Ed:t t selve mij gelieve te pardonneeren, en ten goede te duijden, voor het welke benevens alle genotene eer en cortosije door uw Ho: Ed:le op batavia aan mij bewesen, ik altoos sal trachten dankbaar te blijven, en voor soo verre in mijn vermogen is alles te Contribueeren, wat tot den dienst en welvaren van d'E Comp:e sal

Comen te

comen te vereijsschen, verhopende (dewijl ik nu als een
onderdaan en slaaf van Paducca Sirij Sulthan
ben, als mede veel om handen hebbe, sulx dat niet
wel gemist konnende worden, alsoo nu op batavia
selver niet en kan comen, en dat zoo draa de
regeeringhe op Sourousoan in goeden stant gebraght
zal sijn) ik uw Ho: Ed: op Batavia sal moogen
comen begroeten; en dewijl als vooren geseght voor
tegenwoordigh selver op Batavia niet en kan comen,
soo heb ik op het goed vinden van Paducca Sirij
Sulthan, en den E. Commandeur Francois Tack
mijn huijsvrouwe en verdere familie naar Bantam
ontbooden, dewelke soo uw Ho: Ed:les eenige eere
gelieven aan te doen, en haar p:r Comp:es schip of
brenger deses onder sauvegarde en convoij, of wel
soo als het uw Ho: Ed:le best sullen konnen goet
te vinden, herwaarts te senden, het selve sal estime-
-ren, als of het aan mijn persoon selver geschiet
waere. Geschreven int lant Souroesoan op
den 19:e der maand, Djormadil awal,
des Jaars Mahomets 1095.

Gecollationeert Accordeert
Batavia int Casteel

Aan den ho: Ed^le^ heer Joan^s^ Camphuijs
gouverneur generaal, en d'E: heeren
Raden van India

ontfangen p^r^ het schip ter
nedswaal den 28 maij 1689

Ed^le^ Erntfeste, hoogh agtb^re^
manhafte, wel wijse voorsienig
en seer genereuse heeren

hoogh Ed^le^ gebiedende heeren

Nademaal ons op gisteren naarde middagh
met de pakesse van 't sluijt schip swaanen=
burgh uijt uEd^le^ ho agtb^re^ g'eerde letteren
vanden 20^e^ courant de behouden overkomste
vanden d' commandeur Francois Tack
op batavia is komen te blycken, mitgaders
dat zijn d' uEd^le^ nevens opleveringe eeniger
papieren, ooch den gooden en geruchten ter=
stant deser ciets bij monde geeclateert hadde,
soo sullen wij oversulx, als ooh om uEd^le^
gestrenge in uEd^le^ veel voudige en hoogh
wichtige besogen niet te obturberen voor
tegenswoordigh het welk verhaalde en aan geroert

Laten

Laten en in voldoeninge, tot voors: Staalde
van UEd:le Ho: agtb: vragtinge, eyndelyk op
halen tgeen bevoorens gemelte D: Tack syn Strek
aldier is voorgevallen en daar op aanvanckel:
seggen dat wy in siende d'aangeboorne quade
conditie eeniger hovelingen, en de vrees
waar mede de gemoederen hunner onderdanen
als nogh schynen bevangen te wesen, dagelyx
en sonder op houden syn besigt geweest, om
het gedane versoek vanden D. Tack ontrent
den Bantamse vorst aan te bieden te weten
dat aan alle ingesetene by openbare gemeenslagh
gerecommandeert en aanbevolen mogt werde
van d'E comp:e alleen alle soodanige soorten
van kleeden in te koopen als hunne eyndelyck te
sonden mede brengen en niet tegestaande door
den pangerangh dipa niergrat goede belofte
en versekeringe syn gedaen geweest soo en is
selve nogtans (schoon anders voorgeeft) niets het
het geringste daarvan naar gelykende komen
te volgen

De

De speculatie desen heer hier inne is hebbende,
kunnen wy niet dencken uyt eenige andere redens
onspreeckel:er te wesen als uyt een jalouse
wangunst, dat dese ondanckb: landaarden
ordinaris tegens ons dogh mede ingenomen zyn
niet te min sullen wy naa't afsonderen van den
dese in geene gebreecken blyven alsoo 't een
middel is, waar door 's comp:s kleeden handel
voort gesett en daar inne een goede Stiek sal
kunnen gebragt werden, om ons soeck omtrent
zyn hoogh:t weder om te renoveeren en dat
telkens sonder uytstel volgens beloften magh
int werck gestelt werden, als wanneer wy
onder UEd:le te agte voornemen tot accommodat:e
van de gemeene man insgelyks ontwaaren
wat kleeden de gewilste mogten zyn goed gedagt
hebben digt aan de straat, en daar de meeste
passagie zyn een winckeltie met alder,,
hande zoorten van doecken voorsien op te
rechten den coopman Jacob Snickers hooft

voor

door syn Strock aanden E vander schüer
behoorlycke aanwysinge van comp.e effecten
en coopmanschappen gedaan, en dat Scon=
sumeerde ende Sdeze gedane distributie tsedert
ult.o augusti des Sleden jaars de Syselve
specificatien overgelevert, behalvens alle
Zodanige boecken en papieren als onder Zyn
D.s Santwoordinge syn berustende geweest
en d'E. vander schüer nodigh waren uyt
welcken loofde dan ooch geen swaarigheyt
gemaacht hebben gesegden Snickers Zyne
Sbregende dimissie van hier te syumen

Den stuurman commandant van't fregat
de tyger met naame David theunisz:
van Rotterdam tot de uytvoeringe van U.
Ho: agt.den: ordres in sundas engten, by ons
ontbequaam geoordeeld Zynde, om redenen
die inden brief dato 8.e deser met de chialoup
de vischangh van hier afgegaan Smolt staan
hebben wy den capit.n Jan Leeman daar op

Den

Den 12e met onse christelyke ordre Schien
waar van het afschrift hier by Leyden gaat
derwaarts heen gecommitteerd, om den selven
daar af te ligten, en den stuurman Jacob
Pietersz: by hun te agtere: daar toe expres
afgevaardigd in syn plaatse te doen stellen,
en voorts te Ragten het gene der Heeren
inhout derselver commissie in sigh bevattende
gelyck ten onsen genoegen sulx ook verragt
heeft en op den 18 by ons weer gekeerden is
de voors gen: stuurman syn wy genootsaakt
geweest op de klachte van den schipper van
Bommerswaal over de onbequaamheyd van
denselven jegenwoordigen, en de wyl van geene
andere stuurlieden Schien was op dien bodem
te ordonneeren, om daar mede naar batavia
over te vaaren en omtrent d'ho Edle
als dan over syn gedoente sig te ver„
antwoorden

Continuerende

Considerende uyt den ingeslooten inventaris derzelver, aequipage en andere goederen die op het selve fregat door de gem:teen cap:den Leeman nogh in wesen bevonden zyn dat dien boden van alles nogh redelyck voorsien was, en wyders uyt het dagh register [?] by den onderstuurman ingestelt wat conducte den voorn:den stuurman ~~ingeslagen~~ Commandant inde straat gehouden heeft, en dat hy door 't uyt zeylen vant jongste tint [?] schip tot in St. Nicolaas Baay van syn post is komen te wyken en op dat U Ed: agtb:den van haare hooghwigtigh ooghwit niet en mogten gefrustreert worden, soo hebben wy den pangiran Diepa Ningrat versogt gehad dat hy mede eenige snedige vaartuygen omtrent Seringi wilde laten kruyssen, die ons het selve beloofden, en ook 8 daags daar aan (soo wy dat geloven mogen) twee soodanige zeylen naar derwaarts heeft afgesurt, soo dra zullen bereyght hebben, of uwe ed: agtb:den zullen

Tyt

Tyts genoegh daar van kunnen gewaar=
schuwt zyn

De jonge matroosen Jacob van arensvelt,
Cornelis de swaardt en Jan blauwvet
by u.e. agtb.en ten dienste vanden raat
van justitie naar batavia opgeroepen
komen als nu met de chialoup de Leeuwe
waar op besteeden syn derwaarts over nu
ondertwyle willen wy niet verhelen, of
de mede geroepene soldaten Jacobus boebert,
Anthoni en Pedro de costa sullen alreeds
neffens den horologie maker Salomon Ellingen
van hollevoet sluys aldaar gearriveerd syn
gel.de mede de 3 laetste militairen, die hier
met goetheyt niet syn te houden geweest,
ook bevonden wy dat der selver als ooch der
amboneesen genoegh gedimitteerde haar aan
wesen hier inden strain (met de l.t Fran=
cois tack, opgesonden) alreeds aant
opperhoofd der generale soldye sal syn ter
hant

Gant gesteld, soo als wy jegenswoordigh zyn

de, ook toesenden een auctentieque copia

vande sterende acten van soodanige persoon

als hier t zedert decemb. 1683 sterft en

sheught zyn ten eynde het haar op haar

lopende reecq. soo als dat beloorlyck zy moge

worden ingest. de voor aangetogene chaloup

de Leeuw, die door lange swerven in dit

baarwater teenemaal van seyl en steyl is

ontbloot geraackt, sonder dat wy hem de

nove kunnen sien hebbende goed gedagt

van hier op te senden staande het jaght de

Smithoen de selve reden te volgen, soo drae

met zyn ladinge van brant hout, waeromme

op den 20e deser is uytgeseylt vande eylanden

sal geretourneert wesen, al hoewel de selve

boden hier noodsaakelyk tot den voorsz.

dienst soude geeyscht worden, of wel twee

andere klocke baartiggen in plaats,

Die

Dewe als nu met schuldigh respect van
uEd:le Ho: Agtb: Soecken om in geen Sgelegent:
te mogen geraaken Smits hier geen brand
hout anders dan vande voorsz:n Eylanden
voor ons te bekomen zy —

Het tegenwoordige bantamse guarnisoen
betaalt in soo veel militairen marinen
en mardyckers die soodanigh op de resp:e
posten syn verdeelt, als de nevens gaande
volle UEd:le Ho: Agtb: sal konnen aanwysen,
waarmede wy het nogh voor eerst soo wat
sullen konnen stellen, byaldien maar
slegts gesont blyven, en niet yder ~~[illegible]~~
komen in te storten zynde reets der voorsz:
nieuwelingen naart hospitaal gebragt
die w'vreesen, dat door nogh meer andere
zullen gevolgt werden, de wyl zy luyden
dit climaat niet gewent zyn nogh ook
het water dat hier soo gesont niet en valt
verdragen konnen om welcke reden wel

konsten

vreesch ten, dat de strekende oude gasten
hier nogh voor een tyd gebleven ware zoo
dat we niet konnen nalaten uwe Ed: Ed:le
respectivel:e ten versoeken, dat voor eerst
geen oude dienaren tegens nieuwelingen
bliven te laten swisselen, ~~en~~ konnende de
oude volckers sonder tyd sloopen is tegen
d'aanstaande algemene slossinge tyts genoeg
van hier worden overgesonden dat voor haar
alsoo wel konnen zal, dan ofte drya vier
maanden op bat:a daar naa souden moeten
wagten zynde de mardyckers hier voor
eerst nogh wat aangeleiden om het
nodigh werck in reparatie aande punten
insonderh:t aen carangantongh die aan
d'eene syde teenemaal ingestort is, door
haar te laten geschieden, des sloopen willen
u Ed: aght:e: ons het zelve niet ten quade
duiden duyden de ladingen vant jagt

Rodenafswaal

Roemerswaal bedragt volgens factura
f 59090:16:- bestaende ten principale
1077½ baren swarte peper daar onder 60 a.
baren, onder meerder partye door Esclyde
Lillebaresen met 17 kloeke vaartuygen
onlangs hier aangebragt en door den coopman
Vander Schuer volgens het exempel der
Engelsen natie uyt d' eerste hand gene-
getierd tegens 15 R. d[rs] de baar ⅔ contant
en ⅓ in kleden behoudens des sulthans geregtigd
tot 9 R. d[rs] p[r] yder baar dogh en hebben wy
voor als nogh die luyden tot het laten halen
van haare peper niet konnen disponeren
voor gesegde stille te stryden tegens de
oude gewoonte, en dat de dwigt en suyver-
heyt van haare peper die van Lampon
verre quam te overtreffen, en aangemerkt
desen Sultans geen seer precise heerschap-
pye over dat volk komt te voeren, als

Latende

Latende de selve door hare eygene hoofden en naue bestieren, ende dat sy om haare afgelegentheden niet wel t'observeren wesende altyd gelegentheyd cunnen vinden haare gewassen aan vreemde competiteurs ofte steelag[illegible] soo hebben wy onder correctie van UEd.le te agtb.n d'selve met 5 p.r cento oversigt laten bestaan, na dat alvoorens eenige honderd ponden van de onsuyverste soorte over de haarsp doen rollen en daar uyt hadden cunnen calculeren, dat d' comp.e daar by geen sonderlinge schade quam te lyden, behalven dat die nogh reyn met een ten honderd ingewogen en ontfangen is sullende in desen gevalle onse pachtluyden wel ontlast vinden voor reyn twee duysend Rd.rs aangesorteerde doecken maar en sal sulx al evenwel geen seer groote bresse maaken in den grooten voorraad van gebleekte

En

Dat bruyn blauwe lywaaten schoon ende de successive petitien inden voorleden jaare of niet wel gereguleerd, of d'eene soorte voor d'andere van batavia te wesen gesonde, waaromme wy den begeerighden eysch, jnmidt ten opsichte van het gebloochte guinees, dat alleen de best soorte sal moeten uyt maaken niet soo veel voor het lopende, als voor het aanstaande jaar hebben opge stelt, of het U. Ho: Edle mogte belagen tot het aanbesteden van dien naa cormandel haare orders te laten afgaan jn middels Zal het van onsen yver en schuldige plight moeten wesen alles wat ons ough resteerd, al sachtjens van de hand te schryven, Zynde mede de 96 staven yser, die wy alleen onder de twaalf hoofden van drie twee jaare hebben beworde, uyt complaisance vanden Pangiran dipa Ningrat opgelaten

Tegens

Tegens 5 Rd:rs spaans het picol, tegen wy menen met de bataviase pryscourant niet hal verschillen, het welcke soo wesende, versoeken in conformiteyt van onsen eysch bevorens het sigte seer op nieuw geprovideert te mogen werden ——

Uyt U.Ed: Ed:le agtb: missive p:r de fluyt swanenburgh is ons ook gebleeken, dat tot den afvoer van het hout alhier onder de pangirans beruste de scheeps ruympte houde besticht worden twelcke haar voor gehouden wesende hebben se verklaart tegens de ladinge van 't schip de ladinge in gereetheyt te sullen houden, sullende haar met de betalinge van 6 Rd:rs de coyangh ⅓ in kleeden, soo vermeenen, wel laten vernoegen, en aan gesien den D: vander Schuer in desen als ook in alle voorvallen de saaken van commercie allesins voiren, die een wacker en eerlyck

Administrator

Administrateur ~~[illegible]~~
in dit commandement door den oppercoopman
genoegsaam doorgaens is waargenomen, en
bedient geweest, soo meent hy UEd: Ao: agtbre:
niet en sullen ongevallig sijn met naa deselve
caracter t'adspireeren, en teven sijnde UEdle
gunste en favour te soecken, onder belofte
van t'selve sigh in allen deelen te ~~soecken~~
sullen waardig maaken

Gisteren avond arriveerde hier den
pantsiallangh door den capn: Jochem Michielsz:
met een brief aan ons afgesonden welckers
copia in desen geannexeert UEdle Ao: agtbre:
den inhout sal sien, en alsoo op de selve
niet te rescriberen viel, soo hebben wij dat
vaartuygh opstont te rugh gedimitteert
sullende niet naalaten den coningh te
herinneren syn beloften die hy deswegen aan
den E Commandeur Franscois Tack
heeft gedaan

J Boven

Boven de reeds aangehaalde papieren
in desen gaat hier nogh by gevoeght een rolle
vant genoth der personen, die op de chialoups
de leeuw beschreven zyn, het cognoissement
vant ingescheepte in Commoktwaal, idem van
coopmanschappen etc.a en een d.o van medica„
menten, alle volgens register waer mede
etc.a onderstont uwe ho: Ed.les onderdanige,
en trouwe plichtige dienaaren, wasgeteekent
Willem Hartsinck, C.t vander
Schuer, Joan struijs, N.s feyth,
David de vicq, Willem de ruijter en
Jan Jacobsz: Leeman ter zijden stond
Bantham den 23 maij Anno 1689

Bantam

aan den Hoogh Ed. Heere Joan.s Camphuijs Gouverneur Generaal en d'Ed. Heeren Raden van India

p:r Engels inlants vaartuijgh in handen van onse maestr.s
[illegible]

ontfangen tot Batavia den 31 maij 1689

Edele Ontfeste Hoog achtb.e wel wijse, voorsienige, Seer Genereuse Heeren

Hoogh Gebiedende Heeren

in dato 28 deser hebben wij UEdl. A: laast geschreven volgens Copia als in neevens desen over gaat waar bij UEdl. A: geadviseert is de comste van 't Engels schip genaamt Carolus Secundus tot daar 't prinsen Eijlant en naar 't afgaan van 't welcke bij den Cap. Jan leman met een inlands vaartuijgh na derwaarts heen en afgeveerdigt om na den staat der saacken het wegen te vernemen die dan weder soo opstonts de nacht is gekeert ons verhalende dat aan het voors. Engels schip was geweest mitsgaders datter boven dien bodem nogh drie andere Engelse schepen comende

insgelijcx

insgelijx uijt Engelant tot in Sundas
Enghe gearriveert waer als mede een
fluijt schip boven C'asper comende uijt
spania hebbende 9 maanden onder wegh
geweest gel: UEd: ho: a: uijt de twee
ingesloten missive soo eene van de opperhoofden,
van dien bodem ontfangen apparent
sullen ontwaren wesende het schip de
Charles secundus mede tot aan de
sijde van toppers hoetje geadvanceert wesende
opperhoofden aan Cap Leman versoeckt hadde
datse maar eens hier gekomen waren
om desen jongen Coningh te spreecken
waar aan ook brieven van den Coningh
van Engelant hadde 't gunt sijs van dien
sijnde van sints waren ontrent de hoeck
van pontangh voor wal te bijsen
leggen en naar verrichtinge van saecken
hun reijse naar Batavia voort te setten
als breder beschreven bij het schriftelijck
relaas van den Cap: Leman dat nevens
dese tot UEd: ho: a: in Copia over gaat
waar aan wij ons om geen tijt te
versuijmen refereren gedrage hebben
wij om kennisse van saecken te hebben
het briefie van onse staat geopent in hope
dat UEd: ho: a: het selve ons niet ten
quaatsten sullen duijden ondertusschen
blijven wij met verlangen afwachten

naar

naar UEd:, ho: a: order en meerder maght
bewijse wij (onder het welnemen en wijser
ordere van UEd:, ho: a:) oordeelen als mede
het te sijn den principaelen om dat wij
niet vast en weeten hoedanigh het met de
engelse vrunden gelegen sij vreesende wij
dan oock in middels niet nalaeten allesints
op te passen en waghten in postuur van
defentie te wesen om of de ijets vijandelijx
op ons quame te beletten hebbende den
Cap: Leman voorn.t soo opstonts weder om
met de lant schuijt naar onse straat
afgesonden om de brieven af te haelen
verwachte wij dan oock sonder versuijmen
op het spoedighste tot UEd:, ho: a: doen
afvaardigen gaande hier besijden oock
in Copia gevoeght soodanige bijlagen
als het Registertie sal come te
dienen hebbende deselve ongelet om dat
te niet claar waeren tot UEd:, ho: a:
niet konnen afsenden waar mede dese
voor tegenwoordigh eijndigen soo
bevelen wij UEd:, ho: a: in de
genadige beschermingh godes almaghtig
wesen laten en blijven onderstont
Ed:, hoog Gebiedende heeren
Lager UEd: trou Schuldige en gehoorsame
dienaren en was geteekent W: Hartsing
C: vander Schuur

C. van der Schuur, david de vicq
willem d'Ruijter in margine
Bantam, den 30: Maij A.o 1689 's naghts
ten 3 uiren

Verbaal, ofte Recuëil van de besoignes voorgevallen tusschen de President Commandeur Francois Tack, ende deselfs bijgevoegden als Expres afgesant van d' Ed:e Heer Joannes Camphuijs gouverneur gnl: ende d' Ed: Heeren Raden van India wegens de generale Nederlandse oost Indische Comp:e ter eenre, en den Sultan Abdul cahaar aboen nasaar, Coning van bantam, ende sijne grooten, ter ander sijde waar bij ook geinsereert sijn de voornaamste stukken, tot de onderhandelinge gehorende, mitsgaders in substantie, d' ordres van tijd, tot tijd dienaangaande gegeven, ende de Consideratien, en caramentsingen, daaruijt voortgekomen om met eenen ook tot een vereijscht, en volslagen Rapport te mogen dienen

Den President Commandeur Francois Tack ontfangen hebbende, de commissie door haar Ed:e Ho: agtb:e op sijn E: als gesant, aan den koning tot bantam, gelijk ook tot een vereijscht credentiaal dienende met eenen ook tot een vereijscht credentiaal is sijn E: nagenoemde afreijs, verselt met d' E: Evenard vander Schuir, de Eerw:e predicant Jacobus Vosmaar, abdul bagus, capitein der maldijers, en den koopman Pieter van den Hoorn op den 29:e maart des avonds met

met het schip Tolvoortsluijs, uijt de Rheede vertrocken

medenemende de twee broeders des Conincx Pangeran

Pourbaya, en Radeen Sacke, den welke tijde gelede

uijt het geberghte op Cheribon bij d' Comp.e als door de

gedurige vervolginge in haar vlugt geen uijtkomst te

meer siende, overgekomen; om haar nu voor haar broeder

te verootmoedigen, en wegens hunne gepleegde

opstand, en rebellie, vergiffenisse te versoeken; en

quamen sijn E. mede dit geselschap op den 26en april

des namiddags ter Rheede bantam te verschijnen, wer-

dende aan boord door den gesagvoerder d' E capiteijn

Harmen dircxe Wanderpoel, en cap.n Willem de

Ruijter, en den fiscaal David de vicq d.o verwelle-

komt, die alle mede weder na land voeren, alwaar

ontrent de boom, ofte gewesen tolhuijs des Conincx

gekomen wesende, wierd sijn E. door de pangerangs

Souda migrat, natta widjaja, en Natta negara

mitsgaders verscheijde Ratoebagusen, arias, en

keijs, benevens een groot gevolg uijt de naam van

haar meester den koninck blijde. ontfangen, en

ingehaalt; condusserende sijn E. onder de verdere

gequalificeerde onderwijlen dat sijn Hoogheijt uijt het

Casteel doorgaans liet canonneeren in desselfs ordinarij

Logement daar se sijn E. ongevaar een kleen uurtie

bij bleven, en na 't genoegl. onthaal van siri

pinang, onder tweederzijds verhandelen van eenige

[illegible]

minnel. discoursen, afscheijd namen, en weder na
haar woonstee keerden; Ende om sijn Hoogheijt op dese
Courtoisie niet schuldig te blijven, wierd aenstonds
den Cap.n Maleijo, verzeld met de fiscaal David
de Ving en Cap.n Willem de Ruijter, na sijn
Hoogheijt afgeschickt, om insgelijcx de begroetinge
af te leggen; dat hem over aengenaam scheen te sijn
onder betuijginge, dat hij wenschte de president Tack
hoe eer hoe liever, te mogen ontmoeten; waarmede
den tijd tot in 't vallen van den avondstond doorbrachten,
de, liet sijn d' middelerwijle, de leden des raads aen-
seggen, dat het haar geliefde, Zijn gesandten de
gewoonlijcken avondgebede te willen vertoeven, om na de
Christelijcke volbrenginge van 't selve, de brief aan
haar Ed.e Ho: agtb.e onde Coffre gereider mede
gebragt, ende de bijlagen daar toe gehoorende, te lesen;
't geen sodanig geschiede, en verstonden volgens hoog
gedagte haar Ed.e E. agtb.e goede geliefte, en
schickinge bij geinteresde nietwer uijtgedruckt, in
stade.

D' E. president commandeur Francois Tack.
D' E. Capitein Harmen dircxe Wanderpoel
staande d'absentie van d' E. President het gesag
Sl. groot Ebberde.
Den koopman d' E. Everhard van der Schuer, als
gedesigneerde Sl. gesagvoerder aengestelt.
Den Cap.n der Malaijers Wan Abdul Bagus.

&c.

den koopman Pieter van den Hoorn

den Capitein Joan Fruijs.

den koopman Jacob Sinckens.

den Cap.n Nicolaas Feijs.

den koopman en Fiscaal David de Vicq.

den Cap.n Willem de Ruijter, en

den stuurder, en Equipagiemeester Jan Jacobsz: Leeman.

Bij welken dan meer aangetogen brief d'H.re aandag te geboden werden, waar van niet nodig geagt werd alhier verbaal te maken, om dat in tervolg deses op sijn tijd, eenige passagies daar uijt, sullen moeten werden geinsereert, en soo mede uijt de verdere memorie d'E President door haar Ed.e Hoo: agtb.e in Londen gestelt, soo wierd vijders om geen de minste tijd onnut te verspillen, voor soo veel als doenlijk ware, ten spoedigsten met den koningin onderhandeling te mogen geraken, met eenparige stemmen goedgevonden Zijn hoogheijt in beleefde termen te laten aanseggen, dat sijn Ed. sig op maandag zijnde den 3 april, en dog den soo veel ten dag onder komstige, bekwaam soude vinden, om haar Ed.e Hoog agtb.e brief en geloofsbrieve aan sijn hoogheijt te konnen overhandigen, met verdere bijvoeginge, dat het hem dan ook mogte gelieven na de gebruijkel: wijse, hier te lande, eenige sijner hovelingen, en mindere persoonen te senden, om de Heeren

H.t

en geschenke af te halen, mitsgaders d' President
den Hoove te geleijden, dat sijn Hoogheijt seer wel geviel:
Zeijnde tot dien eijnde, des maandags morgens, omtrent
de klokke tien uuren, in sijn Ed: Logiement, de pangerans
Souda ningrat, natta nagara, wangsa Souda, en
marta widjaja, mitsgaders verscheijde vatsbaguten
en andere grooten, meest alle aansienlijke ampten
bekledende, onder dewelke haar nog de pangerans Rana
mangala, danoewangsa, Soerawangsa di:o den
ouden koning Sultan agon, sijn vader, in den opstand
en burger krijg gevolgt hebbende, en nu buijten bediening
sijnde, verzeld met een groot sleep en stoet van
vrouwen, en dienaren, onder geleijde van 24 snaphaans
van sijn Hoogheijts Lijfwagt, alle in rood schar
laken gekleed; binnen uit huijs komende, wierd d' Ed
President, onder de verdere minheeres met sijn Ed van
batavia gekomen, vriendelijk uijt de naam van sijn Hoogh:t
begroet, en begaf men sig (een weijnig vertoefd
hebbende,) buijten de woning, en so voorts onder geleijde
van boven aangeroerde grooten, en Sodingen, met goede
ordre na het Tabernel; leggende de brief in een silvere
schotel binnen een tiere opgetoijde pallangkijn
door den koning daartoe gesonden; en wierd voorts tot
geschenke daar agter, door verscheijde persoonen, alle na
haar wijse mooij gekleed, gedragen, tot voor d'eerste
poort, alwaar den pangeran natta widjaja, de
meergenoemde inschrijve, en 1 gedeelte, kwam binnen

Lodis.

halen, ende de President bij sijn Majesteyt den Coning
geleyde die sijn E: van binnen de poort tegemoed
kwam gaan, bleyde ontfing, omhelsde, en bij de
hand na sijn ordinary residentie plaats bragt, daar
sijn hoogheyt op een koninglijk stoel, aan 't hoog eynde
van een taaffel, met een kleed altoos bedekt, ging
nedersitten; settende de president ter sijde der
taaffel aan sijn regter hand, waar de respective
Raadspersoonen, haar vervolgens mede voegde, alle
op stoelen, en sijn hoogheyts pangerans daar tegen
over knielende op de vloer neder: Hebbende de onder
een bevoorens met de kroon voor sijn hoogheyt neder
geset, die de selve daar op aanstonds weder opnam, en
door den maleytschen schrijver oplesen; hetwelk gedaan
sijnde, wierd sijn hoogheyt door d' President der
minne: in substantie tegemoed gevoerd, dat sijn E:
na luyd der missive, mitsgaders de last brief ende
credentiaal hem werdende vertoond, door haar Ed:
Ho: agtb: alom derwaarts gesonden was, om nevens
d' Ed: Harmen Dircqz vandergroet Everhard
vander Puuir d'Heren wegens de generale nederlandse
oost Indische Comp: sodanig te handelen, en te contracteren
als tot beyder heyl, en welvaren, het best en voorde,
ligst soude sijn, als wesende den oorlog nu geeinde
geeyndigt, de rebellen tondergebragt, het rijk in volkome
ruste gestelt, en sijn hoogheyt op den troon sijnde

voorenden.

voorenstaende verhaelt: met verder bijvoeginge, dat
sijn Hoogheijt sig als nu ook geliefde te erinneren
dat de verstreckinge, en verbrijginge van dit alles, de Ed.
Comp.e een seer groote summe gelds, aan provisien,
allerhande ammonitien van oorloge, verdiende
maandgelden, andere noodlijkheden, en selfs ook tot
loonen, van verscheijde heeren ende soldaten en
Zeevarende, had komen te costen; niet twijffelende
of sijn Hoogheijt soude althans ook niet nalaten, sijne
schriftel: aanbiedingen, en belofte in sijn uijtterste
nood, en verlegentheijt, soo dickwils bij verscheijde brieven
en ook mondeling door sijn afgesanten, uijt deselve
naam gedaan, op te volgen, en na te komen, mitsgrs:
d' Ed. Comp.ie voor haare vaderl: hulpe, gedaane onkosten,
ingelevende schade, na der billijkheijt, een eerl: beloninge
toe te leggen, en alsulcke voorregten te vergunnen
als met de redelijkheijt overeenkomende soude sijn;
sonder dat haare intentie was, om iets van sijn Hoogh:s
Landen, en gerechtigheden, te vergen, of in besit te nemen
dan alle tot welcke sijn Hoogheijt aandagtel: aan,,
groot gebonden, beduchte hij wel dat d' Ed. Comp: een
groote hulpe gedaan, ende de eenige oorsake van
sijn behoudenis was; waarvoor hij wel wist dat
noodsakel: van sijn sijde, vergoedinge moest worden gedaan
maar versogt hij, dat men hem geen swaare, en ondragel:
lasten, gelieffde op te leggen: verklarende althans

gereet

geheel onvermogend te zijn, om de Comp.a: haar
gedane onkosten, en geledene schade, te connen
vergoeden; niet twijffelende deswegen ofte zoude haar Ed.e
Ho: agtb.e die hem in de vorige besittinge van zijn
rijke hadden gestelt, daar inne ook tragten te beschermen
maintineeren, ende conserveeren; met nog verscheijde
andere bijvoegingen meer, alle staande op deselve
onvermogen, sodat hij nogtans betuijgde, tot een
billijke vergoedinge genegen, en ten volle bereijd te zijn
En of het schoon hem hierop betoogde, door de
President wierd gedient, om hem soo veel als
mogelijk was, van dese sijne onnutte sorg, en bekom=
meringe te ontslaan, dat het geensints de meeninge
van haar Ed.e Ho: agtb.re ward, hem te beswaren, yets
ondoenlijks op te leggen, ofte eenige saken af te vorderen,
die tegen de billijke regtmatigheijt strijdende ende
onmogelijk souden wesen; soo bleef hij nogtans bij
sijn oude reden: versoekende seer ernstelijk, dat men
de voorgenomen onderhandelinge, soo wegens voorn. aengetaste
vergoedinge, als anderzints, geliefde uijt te stellen, en
op te schorten, tot dat sijn ordinairen gesant Sangiran
Dipa Ningrat, van Batavia op Bantam, weder ge=
komen soude zijn, aangesien hij van meeninge was,
deselve nog deser avond derwaarts te roepen; daar de
President, om hem niet onnodig te degousteeren

zijn.

En nigeen argwaan te doen vervallen, koonde niet
tegen te hebben, en ook niet, dat de verwoestinge
van sijn broeder Sourbaja, en Satke, met tot
soo lange verschoven wierd: waermede den edele heere
bij den konincke, na 't genieten van een minnelijcken
afscheijd, een eijnde nam; niet anders sig graeg
verklaerde, den konincx seijnd des morgens: met een
in 't maaltijte door haar Edl: Ho: agtb: aan sijn hoogheijt
gesch: tot speculatie hier in te latteren luijdende in
substantie aldus:

Haar Edl: Ho: agtb: wenschen sijn hoogheijt God, in sijn
rijcke ein een langdurige ruste, en vrede vermogen besitting
sonder te vergeten de hulpe, en bijstand, die de E: Comp:
hem heeft gedaan, toen hij op het punt was, van door
sijne bittere vijanden overwonnen, en geheel tondergebragt
te sullen worden

Ende dewijle deselve addis dertig, en hulpe voorsz: Comp:
eenegrote somme geldts, en een goed getal harer beste
soldaten, en dappere mannen gekost heeft, soo, 't
twijffelen volgens: haar Edl: Ho: agtb: niet, of sijn
hoogheijt sal niet vergeten de voordane schulde, en betalinge
van vergoedinge door sijn volgens: hoogheijt op verscheijde
tijden gedaan

maar dat sijn hoogheijt deselve schulde sal betragtigen,
en ook het oude verbond van vrundtschap tusschen
batavia en bantam vernieuwen, en ook verniger waty
amplieeren

Jos: wolting.

Tot welken eijnde nu aan sijn Hoogheijt afgesonden
werd, d' President francois Tack bij sijn Hoogheijt
bekend, die niet ontsien heeft, tot verscheijde male
Zijn lijf, en leeven tot bevordering van deese Zaken,
in gevaar te stellen, en waarom haar Ed: vermeijne
dat sijn persoon, sijn Hoogheijt aangenaam sal wesen.

Zijn E: sal sijn hoogheijt wegens haar Ed: Sincere, en
oprechte genegentheijt tot sijn hoogheijt en het Bantamsche
Rijk, verseekeringe komen doen, soo als daar van de
wercken, en daden, voor al de werelt, getuijgenisse kunnen
geven

Dienende tot bewijs, dat de Generaal, ende de raden
van India, haer gedane beloften, getrouwel: komen
nagekomen; 't geen vertrouwt werd, den koning van
sijn sijde ook te sullen doen, op dat de vrede, en
vriendschap, voor altoos mag bestendig blijven

Sijn hoogheijt sal uijt den gesant Pangiran Dipa
ningrat, het overlijden van d' heer gouverneur generaal
Cornelis Speelman L: M: en den directeur
Balthasar bort Z: Ed: al reeds verstaan, dat
de aanbiddelijcke wille van de schepper des hemels, en
der aarden geweest zij. —

Alle de brieven door sijn hoogheijt successive aan de
overleden generaal Speelman, gesonden heeft den bloij.
door den Pangiran Dipa ningrat den antwoorde
uijtgenomen de laatste en op den 27: Xber en
alsoo.

alsoo maar 15: dagen voor zijn Ed:e dood aangebragt

De vereeringe, bestaande in 32: kleeden witte [illegible] en 5 [illegible] daar nevens gesonden, daar voor werd zijn hoogheit van haar Ed:e Ed:e bedankt met betuijginge, dat het geschenk aangenaam is geweest, —

Op den 8:e februarij hebben haar Ed:e nog een brief ont-fangen door Aria Soera widia Praja, die mede aangenaam was.

Daar op dient tot antwoord, dat schoon het godt almagtig belieft heeft, den heer Gouverneur generaal en directeur generaal uijt dese wereld te rucken; zijn hoogheijt daarom geen minder betrouwen op den tegenwoordigen generaal, ende de raden van India moet hebben, aengesien het haar Ed:e intentie zij, met zijn hoogheit een onverbreekelijke vriendschap te onderhouden, en alles tot deselve welstand te contribueeren, dat doenl: sullen zijn; waar op hij sig vast mogte verlaten

Ende op dat de bekragtinge van zijn hoogheijts gedane beloften, en vernieuwinge van 't oude verbond, als hier voor is gesegt, op de sterkste wijse mogte geschieden &c.a soo wierd daartoe als haar Ed:e expres afgesant, en gevolmagtigde afgeschikt, de President Commandeur Francois Tack gequalificeert.

met

met sijn hoogheijt te handelen, en sonderlinge den

E: d' S.r harman dingoe wandersoel, overhand

van der sduijr, en wan abdul bagus, capitain der

malaijers, en nog eenige andere van aensien; die haar Ed.a

ho: agtb.e: verzoeken, dat voor deselve bij sijn hoogheijt

aangesien, en erkent mogen werden, volgens de commis-

sie op haar gedetermineert.

Haar Ed.e: E: A: Zenden nu aan sijn hoogheijt ter hande

van mangkoe: heer francois Tacq, het navolgende

geschenk, verzoekende dat het bij sijn hoogheijt met

genegentheijt aangenomen mag werden te weten.

1. Stuk swart laken lang 3½ el

1. d.o purper perpet

10. d.o gecouleurde perpetuanen

2. d.o: bedidaars met goud bloemen

2: " taatsen, of costeus goud labenden

3: " goude } allegias.
3: " Zilvere }

20: d.o armosijnen van diverse couleuren

20: " polings als voren.

25: " fijne mallemollen

2: " curieuse snaphaan roers.

2: paren d.o: pistoolen

Ende terwijl de nu, aangesien men na de komste

van Sangiran dipa ningrat, soude moeten wagten;

voor eerst omtrent de onderhandelinge met den koning

niet te doen

niet te doen soude zijn; Zoo wierd nog dezen
avond goedgevonden, en verstaan, de welke luijden
zijn hooghedt onder de d'Comp.e openstaande, met zijn
Bandaar, offe leggende, die hij daar toe soude willen
stellen, op te maken, en na vermogen te liquideren,
tot het welke van onse zijde, dan al met eenen
geeligeert wierden, d'E.s Everard vander Schuir
en Jacob Snickers, om soo dra doenl.e daer mede
voort te varen: Ende nadien zijn hooghedt onder
andere discoursen, hij hadde ook laten hooren, dat
het hem aangenaam soude wesen, dat onse besettinge
met al den omslag van Ternatij wierden gelicht, waar,
toe haar Ed.e Ho: agtb.e bij commissie, de president Jacq
medegegeven, al eenen hadden geliefden te dragen, soo
wierd wijders met eenparige stemmen voor goed, en
dienstig aengesien, met den eersten het guarnisoen
vandaar na Bantam te laten overkomen, gemerkt het
tegenwoordig ter dier plaatse niet meer nodig waare
als wesende voorheen in den aanvang van 't voorleden
Jaar 1683: ten principaalen aldaar post gevat, om
staande de troubelen, de vlugtende voolken, vandaar te
weeren, ende die Landstreeken voor den koning te versekeren
en tot beter beleijdingh der saken, in wesen te houden, dat
nu niets hij alles tot rust hebt konnen te stellen,
van een geheel andere aansien, was komen te worden:
zijnde verders de Intentie geweest, den resident Jacq
te geven.

de Ghein, onder den Raad aan te schrijven, sorge te
moeten dragen, dat de Inwoonders geen de minste
overlast van de onse wierde aangedaan, en dat zij deeze
ook van de Javaanse regenten voor haar verbuiken en
vriendelijkheden afkeerig, die nu den wenden, om haar dus
door de gesamentlijke, een goed gevoelen van onse in
vronnige, en aanwoeden aldaar agter te laten, en was
te zijden die nu het geval, dat een gematigde zedigheit
en Civiliteit, soo wel van Comp: dienaars, als
gequalificeerde dienaren onder de Inlanderen, niet als
ten goeden konde komen te gedyen; doch dit hier als
soo wat buyten de verhandelinge verbijgaande, dient te
werden genoteerd, dat den koning des anderendaags
namentlijk op den 9: deeses zijnde morgen tot opmakinge
van de vooraangeroerde rekeninge hadde gecommitteerd,
den Pangeran Natta Nagara als zijn Sabandaar
die van alles wel de beste kennisse hadden, welke mede
daarmede ten eersten voortging, en alles wel over een
gebragt, en nagerekent hebbende, bevond dat den Coning
nog van de E. Comp:e overgeleverde peper zuyver compe-
teerde, een bloote Capitaal van 50910 5/8 Rs: en dat
Sijn Hoogheit boven dien nog pretendeerde, vergoedinge
van 358. metale ballen, van verkeerde Caliber
en 2 stukjens canon, tegen een halve Rs: het
Catty, of een en een quart pond, door Sijn Hoogheit

opgeleit.

op het schrijven van haar Ed:e Mo: agtb:e op den 8:e
July 1682: aan de Heer majoor S:t Martin gedaan
voor de Comp:e om op de pant hallangs en andere beleijde
vaartuijgen te leggen, geleend: En de gemelde dit bericht
gewaar heeft in sijn hoogedels dienst, en tot beveijliging
der zee, was komen gebruijkt te worden, en dat daar van
veele weggeraakt, en verloren waren, waarvan dat de
vergoeding van dien, ook een merkelijcke somme soude
komen te beloopen, soo konden onse gecommitteerdens dese
post geensints in rekening laten passeeren, en waren
deselve ook met [illegible] sonder intrekking van
de geheele somme, te voldoen wierd, om te sien, of
Zijn hoogh:t naderhand, deselve pretentie niet wel
hadde mogt laten varen, tenware dat deselve haar Ed:e
Mo: a: niet wel gevallig soude komen, hij aan de
welke dan den volgenden dag, zijnde den 5:n van alle
het geavoigneerde, kennisse gegeven wierd; gelijk
bij de missive van die dagteekeninge, in't breede na
te lesen zij, onder anderen in sig ook bevattende, het
voorstellen van de president Francois Tacq ende den raad
namentl: dat om de sluijting van 't ontworpen contract
etc: ten spoedigsten te bevorderen, het seer goed soude wesen,
dat den pangeran Dipa ningrat, ten einde [illegible] voorkoomen
en ook om het selve te faciliteeren, dat hij door haar Ed:e
Mo: agtb:e voor sijn verbetering met het een of t'andere
wierde.

wierd gequalificeerd, om dat het alles ten merendeele

van zijn goede, of kwade conduite en bestiering

afhangende zoude wesen hij niet nodig geagt

werdende, om de kwade Effecten te mijden, en geen dubbel

verhaal te doen, der ordre inhoud des briefs, bij deesen te

insereeren, als aengl: van belang daar bij nog maar voorge-

dragen werdende, dat zijn Hoogheijt mede seer geerne zoude

zien, dat onderscheide zonden ook van Banara wierden geligt

als mede nu, het subalterne, gereedschap werke

en het genoegzaam behoorlijk te vinden, hij onderdaanen tot

haar verschuldigde pligt, en in verdere getrouwheijt

en devotie, te houden souden; tegen vermaand wierd.

dat hij ook wel soude konnen doen; maar heeft nog

daartoe egter niet durven treden, sonder alvorens ten

dien belange, haar Ed: Ho: agtb: ordre, en wel

ontfangen te hebben: middelerwijle dat voorgemelde

missive afgegaan was, ontfing de president dit op

den 6: der volgende maand april uijt handen van

Kiaij aria Zorta widjaja Kra, van ouds met de naam

van Vlaming bekend, een kleen advijs briefje, op de

voorgaande 2: april door d'Ed: Heer Extraord: raad.

Joan van Hoorn, uijt de naam van haar Ed: aende

president geschr: in het welk bericht, dat gemelde Kiaij aria

daags te voren op Batavia aangekomen was, om Pangeran

Diepranignat, uijt de naam van den koning te huijs te

roepen

187

loopen; dog dat hij Pangiran sonder haar Ed.e Licentie
niet dervende vertrekken hij tijde bij hun Ed.e den
heer gouverneur generaal vaardig geweest, om dat schrijven
te maken, en dat na de voorige intentie, sprekende op de
noodsakelijkheijt van des pangerans verblijf tot Batavia
den selven was gedisponeert, te continueeren; hiep Keij
aria nu weder vraag deede, om daarvan bevrijd te
krijgen; uijt te wercken de president wierde gerecommandeert:
den koning te doen begrijpen, dat het verblijf van dipa
ningrat, nut, en dienstig ware, daarvan haar Ed.e den
selven ook bericht souden afvragen; Ende indien de
president oordeelde, dat sijn overkomste tot Bantam
niet ondienstig soude weesen, dat men hem alsdan
soude laten gaan, bij voor een sprongtogje, of wel
om daar geheel te blijven, mits dan een ander in sijn plaats
gesonden wierd, om sijn hoogheijts brieven, doorgaans
schrijvens te maken &c.a alwaar het schoon een man van
wat minder qualiteijt, tegen dipa ningrat en Keij
aria door hun Ed.e sodanig ook [illegible] wijse
te kunnen gegeven was: maar nadien dit particulier
of secreet briefken geschreven is, van den selven dage
als die van de president, en raad aan haar Ed.e Eo.e agt.e
[illegible], waarbij gelijk hiervooren sij te neder gestelt
de overkomste van den pangiran dipa ningrat tot
Bantam niet ondienstig geoordeelt wierde &c.a en
waarvan haar Ed.e E. agt.b te dier tijd nog geen
kennisse konden hebben, sal men dat voor eerst [illegible]

bij

bij malkanderen laten, en hiermede wierde tot ande eygene
particuliere affaires overgegaan, hier in bestaende
dat op dingsdag den 7e april, in raad van justitie
op den eijsch, en conclusie, bij den fiscaal David
Rocq ten Steendage genomen, verbeurd, verklaard
wierde, alsulcke 60 stucx tapo sarasses, 10 stucx
salemporisten, 20 stx parcallen, en 20 stucx chitsen,
als door een opsiender op den 8e Junij des voorleden jaar
1683: aangehaeld waren; namentl.: d'eene helft
pro fisco, en d'andere voor d'Compt.e breeder vermaals
voorgevallen blijkt, bij de justitiele rollen, werdende
hier als onnodig aan te teekenen uijtgelaten, en aen-
ander het werk van desen dag, nog te weeten gestelt, dat
de president van desen avond een secreet briefken
aen haar Ed.e Ho: agtb.e ontfing, in substantie behelsende:
Dat den Coninck sonder sijnen pangeran dipa Ningrat
niet tot de onderhandelinge soude komen, en schoon hij
in voortgank van dien al eenige veranderinge toebragt
egter geen ander middel wierd gesien, om dat sijn hoogt.:
sig niet langer ontrent krijgs saken, konde besig
houden, verklarende dat hij ook voor haar tegen de
vergaderinge vande gedane onrust den d.o aensag, dat gij
god vermoorden konde, en ook met dat sijn hoogt.:
wegens de verwisselde vrienis de kiera haddegebragt
namentl.: gelooft te hebben dat die in handen van d'
Engelse waren d.o Courijnen van Bantam, listmeest
de.

de president dat hooveel veel swarigheijt niet in
sig soude hebben, om dat sijn hoogheijt soo vrij wat tegens
de onderhoudinge soude aansien: Zeggende ook den opsigt
van onse Inlandse militie, indien d' Comp.e geen
geen Europianen konde besetten, dat hij het als dan
met sijn Javanen soude tragten of te sien, voordesen
peper hadden d' Engelse altijd 6 à 7 Rx: d' baar betaalt
de swarte bleeve nu op 15 Rx: d.o waar van hier na op
sijnen tijd breeder sal werden gesproken; Capitain
Jochum Michielsz: stond voort te trekken; maar de Kooij
die nog vrij wat swaar te besetten te hebben, nog 2 à 3
dagen te blijven, en dan mede te volgen, al was 't maar
om aan de volmagtigden van sijn Ed.t d' Heer generaal
Speelman L: M: te vertonen een obligatie ten bedrage
van 18000 rd.s over verkoop van eenige Juweelen,
sonder dat men wist, hoedanig hij daar aangekomen
was; Ende nu wijders voortgaande tot den 9.e april
zijnde des sondags, kwam dese in de namiddag bij d'
Præsident verscheijnen Pangeran Natta Widjaja, en
aria d'Jaja Sedane, die sijn E. bekend maakten,
dat se van den koning verkoren, en aangestelt warden
om den ordinairen gesant Pangeran Dipa Ningrat
op Batavia te gaan vervangen, en ten selven einde
zij ook van desen avond souden te vertrekken;
nemende na een weijnige gespreken, en sijn meening
geuittest te hebben, hun afscheijd, sonder dat het
noodig.

noodig geoordeelt wierd, deselve een briefje aan
haar Edle: mede te geven, aangesien zulx het
slegste schrijven, niet te noemende, vaardig voorgevallen
was, en daar op ook van haar Edle: Ho: a: nog ant,
woord verwagt wierd; En nademaal d'h: Jacob
Sinckens op desselfs gedane versoeke, om van de admini,
stratie der negotie op Banthaam, ontslagen te mogen
worden, en naar Batavia op te komen, al bereyds
licentie van haar Edle: h: a: hadde verkregen, soo wierd
des anderen daags, den 10e: der maand, goedgevonden
nadat sijn Ed: voorens transport van sijn bewind, en
administratie, wegens Comp:s effecten en
Coopmansz: aan d'h: Everhard van der Schuir
expres als p.l: gesaghebber, en verdere administrateur
overgekomen, zoude hebben gedaan, geheel van sijn
bewind te ontslaan, en verder als tweede administra,
teur, in syn plaatse te stellen, den dispensier
Hendricq Drontier onderkoopman zedert eenige
tijd der negotie, ook sulx wijse bijgewoond hebbende;
Bezijden welke dan ook, en daarmede een eer te
voortvaren, verstaan wierd, tot de opneminge der
velen effecten Coopmansz: etc.a te committeren,
den koopman Pieter van den hoorn, en den
onderkoopman S.r Joannes Duilhoorn, die daar
op dan al smorgens werk begonnen, om daarvan
een spoedig einde te maken, nadien de mot de
komste.

komste van den wel gemelden gesant diepa Ningrat
mischien wel wat anders soude mogen voorvallen, dat
daar inne hindernisse toebrengen soude, gelijk hij ook
op den 12e deser dingsdaags, onder geleijde van den gewese
President Sr. Willem Caef, met drie vaartuijgen, over=
quam, en sig, sonder de president dien dag te spreken,
na den koning sijn meester begaf; beroerende de
voorsz. missive, door haar Ed: Eo: A: aan den president
particulier geschreven, en desselfs bij sig; Zijnde nu deese
avond na 's gewoonlijke gebed, eenl: in stade gelesen
wierd, tot gemene kennisse; waar bij haar Ed: Eo: a:
haar onder andere (niet sonder grote redenen:) seer
verwondert tonden over dat den koning sig in deser te
bij en koomende in sijn discoursen, als anders sints, sodanig
gealtereert gehouden hadde, als ward geschied, nopende sijn
broeder Pangeran Pourbaya, en Radeen Sacke
't spreke aanhouden om sijn gesant diepa Ningrat bij sig
te hebben, Zijn betoonde genegentheijt tot de lichting
en ontruijminge van Samara, sijne presentatie om betalinge
te geven der, voor de vaten, aan d'E Comp.e tot gebruijk in
sijn eijgen Zaken gelevert etc.: doch de ineens hadden haar Ed:
E: A: den selven sijnen gesant, op het aan versoeken van de
President, en raad, wel konnen laten gaan, en haar Ed:
goede, en bereijdwillige genegentheijt tot den koning, den
selven nogh eens bekend gemaakt, op dat hij sijn
heer, en meester, ten besten mogte raden, en niet

bequame.

kwamen te doen, dat hem namaals ten hoogste
souden mogen berouwen, d'en wijders voorstelende, dat de
vergoedinge van de battery gansch onbillick waar, als
zijnde op de gedane presse vande Heer Generaal Speelman
S: M: voorgehouden, en gel: meermaalen zij gesegt, in des
Conincx eijgen dienst gebruijckt, sonder dat 'er toen iets
minste, van eenige restitutie of vergoedinge gesprocken
wierd; Zulx dat nu gantsch onredel: soude wesen, dat d'E:
Comp.e doorvoorens; vande vijand genomene, met de
vaartuijgen geblevene, en andersints weggeraakte, soude
moeten betalen; en souden haar Ed: Ed: a: dienthalven
van sijne discretie wat anders verwagten; want soude d'E.
Comp.e als het soo kwam, ook wel verscheijde vergoeding
kunnen eijsschen, als van't sureolen der experiment voor
Samora, en anders, waar bij 't eenvoudigh soude blijken
dat haar Ed: Ed: a: intentie niet zij, hem hooggemelte eenige
materie te beswaaren, en waarom ook de redenen door de presid:
Sarq, den leeser op die bekommernis, en swaarmoedige
uijtkomige voorgevoegd, voor welke materie gesprocken
geworden wierden, Ende wat nu verder aangingh den
credit ontrent d'E. Comp.e hier voren uijtgedrukt, soude
haar Ed: ten eersten trachten te voldoen; doch dewijle dat
Zulx altijd niet soo drae als hij sprake, geligen kunde
kunnen soo wierd gehoopt, dat Zijn hooggemelte d'E. Comp.e
nogwel wat borgen soude etc. Hiermede dan wijders
materien werden gewaagt, tot den anderen dage, om te
Ewarden.

gewaren, wat er nu van 't werk soude komen te vallen
liet d'President des morgens den 13 deser dijnsdag
d'Heeren, of separaten vaard bij den anderen komen,
bestaande in den heer uit d' E: Capitain Haring
Richard vander Voort, den koopman d' E: Everhard vander
Schuur, den Capitijn Maldijo van Abdul Bagus, &
den koopman Pieter vanden Hoorn, om onderlinge te
overleggen, indien men vandaag tot de onderhandeling kwam
sodanig een krant men daar in houden soude, om het werk
te bevorderen, ende denmeeste aangenaamheit te veroorsaken
die men doenmaal konde vinden, en gevoegl: het ook aange-
legt wierd, gelooft, onfeilbaar te sullen ontmoeten;

Waar op dan na nauwkeurige overweging van het con-
cept contract, d'acte obligatoir, ende 't daar op staande
ontwerp, en diverse overwegingen, voor het, en die op
wierd gevraagt, ter zake komende, sijn Hoogedelt. selfs
in minnelijke termen voort houden en afvragen,
d'onderteekeninge, en bekragtiginge van het verband-schrift
of te d'acte obligatoir, als gemaand werdende dat die
bij sijn Hoogedelt. wel van het groote en met de
belang aangesien soude worden, om de considerabile somme
penningen, die daar bij uitgedrukt stond, ende vervolle
hij daartoe niet te bewegen, nog te brengen waard, dat
men hem als dan te verstaan soude geven, dat haar Ed:
H: agtb: de goedheijt wel souden hebben, om hem noit
om die penningen te manen, of aan te spreken, en dat nog
ligt.

ligt tot dese grietheijt van hoog gedagte haar Ed:
een quijtings-brieff offte acte van genoegdoeninge soude
konnen verwerven, om van de voldoeninge geliberéert
te blijven, soo lange als hij kwame op te volgen, en
te praesteeren, de beloofte voor heen gedaen, en die in
verbrom bij sijn hoogheijt bij het Contract stonde te
werden vernieuwt, en nader bevestigt, alles over een
staande met haar Ed:e ho: agtb:e voorslag, en goede
meijninge, bij de geroerde memorie, de praesident Sarg
mede gegeven, uijtgedrukt: geloovende verders dat sijn
welgem:e hoogheijt soo veel stukken niet tegen het contract
soude aensien, om dat daarinne maar van de eerste termine
van 12000 rd: wegens het afloopen, en spolieeren
van de Logie tot andragery in den jare 1   voorgevallen
wierd gesproken; ende indien dit dan, soo naar haar Ed:
goede intentie kwame geeffectueert te werden, en
te gelukken, soo wierd verder besloten, de prijs
der peper geheel buijten het Contract te laten, ende
deselve hem te bedingen, tegen 26: à 27 rd: de witte
en tegen 15 à 16 rd: de swarte de Baar van 366 ponden
ider, te weeten de minste prijs in contante spaanse
munt, en de meeste, of hooge prijs, de helft in kleeden
met verdere gedagten, daar van dan een aparte mercan,
tile overeenkoominge te maken, en daar bij ook te
laten inschrijven hoedanig in het toekomende,

nopende.

nopende het confisqueeren der aanhaalende goederen
door de daar toe gestelde Savanide, of onde offitieren
gehandelt stond te werden, sulcx geoordeelt wierd,
dat wel mede uyt het Contract, konde werden gelaten
om dat het ook, als van de negotie afhangende, vervie;
Endelangh sijnde de woorden van het ontworpen Contract
mitsgaders de articulen obligatoir, en universaal, Zij
gesproken; soo is om te mijden ligt stoppinge int
vervolg deser staende onderhandelinge, te mogen geraken
en ook, om dat het voornaamste besloten bij den
anderen nogt hij, gaande niet ondiens is goedgevonden
deselve hier onder van woord tot woord, inte schrijven
en over te sien het Contract.

Poincten, en articulen op dato
onderges: gesloten, ende getekent, tusschen
de hoog Ed: heer Joan Maetsuyker
gouverneur generaal, en d Ed: heeren
Raden van nederlandts India, wegens de
generale nederlandse geoctroijeerde
oost Indische Comp.^a mitsgaders Paducca
Sirij Sulthan, abdul cahaar, aboen
nazaar, ende sijne naaste raden;
dienende tot ampliatie, en ratificatie
van het Tractaat van vrede, en vriendsz:
op den 11:^e July 1659. tusschen de voorsz:
hoge Regeeringe van India ter eenre,
ende Paducca Sirij Sulthan, ende grooten tot
Bantam ter andere zijde opgerigt luijdende als
volgt.

Eerstel

1.

Eerstelijck worden voor vernieuwt, en geapprobeert gehouden
alle de poincten, en articulen, gel:[ijck] als in desen gespecificeert
door welke d'heeren de gouverneur generaal, ende raden van
India tot Batavia ter eenre, ende sijne Hoog:[heyt] Paducca Sirij
Sulthan, en de groten tot Bantam ter andere zijde
door haeren afgesonden Jamolijs gesanten, op den 10e
Julij 1659. sijn geaccordeert, ende gesloten, die de gem:[elde] contra
tanten beloven, voor soo veel de selve in desen niet en sijn
verandert, stiptelijk, en onverbreeckelijck te onderhouden, ende te
doen onderhouden, sodanig als d'heeren twee nabuurige
volckeren, en welckers landen, en territoiren aan malcand[eren]
grensen, en gedeclareert sijn, betamelijck is, ende belooven
sorgvuldich den eenen des anderen beste, en voordeel
en schuttende elckanders nadeel en verderf soo veel in
haers vermogen is: belovende den gem:[elde] Sulthan daar
benevens, dat hij aan de vijanden van de Comp:[agni]e noch eenige
hulpe, of bijstand tzij met wapenen en oorlogs
gereedsch:[appen] of levens middelen sal toebrengen, nog ook
tegens de vrunden, en bondgenoten van de Comp:[agni]e, en
wel speciael: den souverainen of prince van
Cirrebon, eenige offensie, of hostiliteit sal plegen, maar
deselve, en vrede op het Eijland Java, in alle manieren
soo veel in hem is, sal trachten te procureren

2.

En op dat de ingesetenen wedersijds 't genot der[?] mogen
hebben, en vrij van alle moorderijen en roverijen

die

Die in de bosschen en rijstvelden door kwaadt mogten souden komen gevonden, soo sullen die van Bantam niet vermogen te komen, op d'Oosten van Batavia, noghte in eenige rivieren ofte kreeken, van de selve anders dan tot Batavia selfs, of het ware uyt eenige nood; noghte ook van d'andere zijde, die van Batavia op d'Oosten, van Bantam, ofte in eenige rivieren ofte kreeken van de selve anders als tot Bantam selfs, of het ware mogelijk uyt nood en drijfte, of nadersijds verkien met de voorsz. pakke, of dat andere als vijanden sullen mogen worden aangetast gevangen genomen, ofte soo haar teweer stellen, dood geslagen, sonder dat het verbond daar door geviolleert, ofte verbroken sal worden

3.

Ende op dat men te beter weten mag, hoe verre de limiten van een ijders heerschappije en territoire sig komen uyt te strekken, soo is als van oudts verstaan, ende geconvenieert, dat deselve sullen worden onderscheijden door de rivier van Ontong Java, of andere Tangeran, van de zeekant af, tot in, en over het geberghte, te verstaan van de eene zee, tot den anderen, wesende tot soo verre de rivier loopt, met al sijn bogten, en kromtens, en dan voorts op de regte streke van 't Zuijden en Noorden, tot in de Zuijder zee toe, met dien verstande nogtans dat de geheele rivier van Ontong Java of Tangeran met de grond, en boschen die deselve nu heeft, of namaals soude mogen maken, zal verblijven aan de Nederlandse geoctroijeerde.

Octroijeerde oock an dito Comp.e de welcke oock in volle eijgendom sal hebben en blijven, alle de voor-noemde Landen aende westzijde vande selve rivier te rekenen van onse tegenwoordige vestinge Batavia af tot aende mond, ofte den uijtgang der selve in zee en sal tot boven dien d' E. Comp.e oock vrij staan, aende gem.e westzijde der Langdrangse rivier, soo verre deselve van onse vestinge na boven te landwaard in loopt en voort tot aen, en in de Zuijder zee, te maken, en op te werpen, soodanige paggers ofte vastigheden als tot verweringe van alle gewelt, die haar daar souden konnen te werck stellen, sal bevonden worden, nut, en dienstig te sijn: Zullende de onderdanen de Bantamse sijde, de selve rivier, soo tot de visserije, als ten dienste van hunne landbouw, mogen gebruijcken, als voorheen doch evenwel met dien verstande, dat degene die de selve uijtter zee, willen komen frequenteren, daartoe sullen moeten hebben en passe vande E. Comp.e

9.

Ingevalle, dat godt genadel: verhoede, eenige scheepen of vaartuijgen vande Comp.e ofte haare onderdanen mitsgaders vanden Koning van Bantam, of sijne onderdanen, d'een op de andere stranden van dit eijland Java of op Sumatra, soo verre en ijgelijcks voorsz. gebied strekt, mogen komen te blijven, en verongelucken, sullen wedersijdse, subjecten daar aen de behulpsame hand bieden, en na uijtterste vermogen sorge dragen,

dat

dat geen van bestaande goederen, 't zij koopmansz: of
provisien, hoe genig het ook soude mogen wesen
werden weggenomen, gestolen, of verstoken op dat de
ongeluckige eijgenaars van wederz: Stadt bevrijt
mogen werden, verblijvende aen de discretie van den
koning en van de Comp.e respective, om aen de nood"
hulpers na de mate van hare gedane assistentie
een redel: belooninge toe te voegen

5.

Ende alsoo wel de meergen: E: Comp.e uijt den hoofde
en zedert het maken van het voorsz. Contract van den
jare 1659: over veelvoudige overlasten, branden, en
vexatien nog meerdere pretentien dan gebooren, tot
laste van den koning, en het rijk van Bantam
die in den jare 1680: in de onderhandelinge met
de Bantamse gesanten alhier duijdel: en klaar hun
aengewesen, en op ijder articul geannoteert, buiten
en behalven het geene, dat uijt den hoofde van de
massacre, en roof door den pangeran Aria Souria
en sijne Compligen in Comp.s Logie tot Andragirij
gepleegd met het vermoorden van het opperhoofd Jan
van Assendelft d.a 't zij uijt de naargelaten middelen
van de voorsz: moorders, en spoliateurs, of anderzints
aen d'Comp.e moet werden gerestitueert; monterende
't een en 't ander al een importante somme: soo is 't
nogtans dat d'Comp.e hier daartoe allesints
geneigt, ten insighte van de geledene schade der Bantamse
ingesetenen, gedurende den oorlog, niet van meninge is,
den gemelten koning en rijk met de volle restitutie

te

te betalen, maar deselve te minderen, tot een somme
van 12000 rs: heijden een twintigste gedeelte vant
geene d'E Comp.e regtmatigl: soude komen t'eijsschen
met die inschikkinge nog daar en boven, indien den Koning
sig tegenwoordig onvermogens mogte vinden, om het
selve in Contant te voldoen, d'E Comp.e hem soo wel
sal te gemoed komen en bestaen, dat voorsz: somme
tegen d'opsijde tollen mag werden ingehouden

6.

Ende bij dese werde na het sluijten en ratificeeren van dit
Contract, eenige, vrij lijfeijgenen doodslagers, of andere
misdadigers, of overtreders vande wetten, en plac-
caten vand Comp.e ofte ook vant particuliere [illegible]-
naars, en banquerouttiers sonder onderscheijd van
persoonen of natien, van hoe of elders, uijt Comp.e
gebied naar Cantam of andere plaatsen, onder des
Conings Jurisdictie kwamen te ontvlugten, die selve
aenstonds in versekering genomen, en aan des Comp.e
ministers tot Cantam werden overgegeven, sonder te
mogen werden op of aangehouden, onder den deksmantel
van vrijdomme, of andere; Gelijk het ook soude mogen
wesen; verbindende sig den gouverneur generaal en rade
van India, van haar zijde van gelijken te sullen doen:
Ende op dat de Cantamse onderdanen des te ijveriger
mogen wesen, om diergel: slaven, en misdadigers
aen den dag te brengen; soo willen wij voor elcken slaaf
10: en voor ijder misdadiger, banquerouttier, of andere
weg en overlopers 20 rs: geven, die haer des

Comp:

Comp: geapprobeert, voort ende overlevering sal be-
velen

7.

Ende alsoo het notoir, en bekend is, dat die van
Bantam, niet de alderminste heerschappije over het
prinsdom van Cheribon komen pretenderen; Soo
nogtans heeft den koning daar van ten overvloede
geannuncieert, en verklaard, het selve prinsdom, en
prinsen ten allen tijden te sullen aansien, als goede
vrienden, en bondgenooten, onder des Comp: bescherming
sorterende, die deselven in dit verbond van vreede, en
vriendschap ook werden gecomprehendeert.

8.

Ende alsoo het vierde articul van het Contract van den
jare 1659: waar bij wel uijtdrukkelijk belooft is, dat
de Comp.e geen grond, of huijs eenige wegens haare Logie
soude betalen, tegens regt en redelijkheijt in ongebruik
te sijn gekomen, en dat de Comp.e met alle billikheit
uijt dien hoofde soude komen eijsschen, de restitutie
van de huijs of grond huire eenigen tijd lang in debito
staand; Soo sal de Comp.e de restitutie overstappen
en quiteschelden, mits dat daar in toekomende, het
effect van het gem.e vierde articul, sonder tegenspreken
komt te volgen, en de Comp.e in eijgendom gegeven,
en getransporteert werde, Zoodanigen eenen grond
en erff, als deselve tot het bouwen van een bequame
en spatieuse Logie sal nodig agten

9.

Eijndel. verpligt zig den koning wel expresselijk dat
hij in toekomende, geenige contracten, verbonden, of
alliantien

alliantien, met wat Potentaten, of natien, het selve
soude mogen wesen, Contrarie, ende in prejuditie van
dit tegenwoordige tractaat, en sal aengaen, of sluiten —

10.

— En op dat dit verbond des te bestendiger, en onverbre-
keliker blijven, en ten hoogsten dage toe, duiren mag,
Soo beloofde den paducca Sirij Sultan abdul cadaar,
aboe nasaar, voor hem ende sijne nacomelingen, altoos
en onveranderlyck; alle de poincten in desen begrepen, trouwe-
lijk, getrouwe, ende oprecht te sullen onderhouden,
agtervolgen, mainctineren, en gestand doen, en besorgen,
dat se door alle sijne groten, en onderdanen, getrouwe, ende
oprecht onderhouden, agtervolgt, gemainctineert, en gestand
gedaen worden, soude daer inne de alderminste infractie
te gedogen, gel: oock den E: Commandeur en president
francois tack, den Capitein Harmen dircksz: van
de port, den koopman Everhard vander Schuiren
en den Capitein der malijers wan abdul bagus van
wegen den gouverneur generaal, en de raden van India
uit de name van de generale nederlandsche oost Indische
Comp: van haer Zijde insgelijks, beloven te doen, en
te besorgen, dat gedaen worde. Sijnde uit dien drie van
gemaakt, drie eens luijdende contracten in drie, de duitse
Javaanse, en malijtse tale, ende malcander gel:
en door den Coning, gradts wert met pangeran dipa
ningrat, kieij souke tajoedin, opperste priester,
en de pangerans natta nagara, en natta widjaja
op den alcoran, na de moorse wijse afsweren, onderteekent
en versegeld geworden, en insgelijx door de heer francois
tack

Sal, ende verders voorgenoemde drie gecommitteerdens;
als wanneer den gouverneur generaal, en de raden van
India, als representerende de hoogste magt, vande
generale nederlandse oost Indische Compa. in deese
Landen aldaer op batavia, dit acte selve mede ondertekenen
en met het groot Zegel van deselve Compa. bekragtigen
sullen, een voor d' Compe., een voor den koning, en een
voor den overhoofd die op bantam bij den koning wordende,
der Comp: volk commanderen sal .

Volgt het ontwerp van 't verband
schrift, of de acte obligatoir voornd:

Wij Paduca Srij Sulthan abdul cahaar,
aboen nasaar, bekennen en belijden tegenwoordige
vrijwillig, van wegen de hulpe, die hoogstnoodig, en
vrugtbaar bewesen is, door de nederlandse Compe: aan ons,
en aan het rijk van bantam, dat in den Jare 1093.
in de maand Safar, na de verbannis van ons Propheet
gedugten was, en rebellie van al het volk in ons rijke
wanneer wij den resident Willem Caef naar batavia
hebben versonden, om bekend te maken onse regtmatige
vreese, aan den Gouverneur generaal, ende raden van
India; soo ook, om uyt onsen naam versoeken, des
Comp: bijstand, in sulken ongelegentheijt van saken:
onderwijlen namen de rebellen vast toe in kragt, en
vermogen, wonnen de Landen, en lieten en op den
naesten bij, al het volk, om ons bestrijden; doende
met onder onse koninglijke stad, met vuur verbranden,
en ons belegerende in ons Coningl. Casteel; verders

ons

ons der wel moeijelijkheijt en swarigheden aandoen

In welcke gelegentheijt Zij ons noodsaeckten, om ter-
volgens gesanten, en hierom leijmaels te senden, en te
versoecken, de hulpe, en bijstand der Comp.ie op conditie
dat wij niet alleen souden voldoen, de penningen, en
onkosten, welcke door de Comp.ie daertoe verschiet soude
moeten worden; maer daer en boven ook haer het vrij
octroij van den gantschen Landt, met uijtsluijtinge
van alle andere natien, of persoonen, en dit alles met
conditie, dat wij maer alleen souden blijven Sultan
van Bantam, met eedt, en vrede, wanneer door den gouv.r
generael, en raden van Indien representeerende de neder-
landsche Comp.ie onse uijtterste nood sagen, soo sijn se door
onse klachten, en door haer medelijden bewogen geworden.
om aenstonts schepen voorsien met provisien, wapenen,
oorlogh gereetschap, en soldaten te senden, onder 't beleijd
van den majoor Isaacq de St. Martin, tot onse hulpe;
maer met ordre van den Gouverneur generael en raden
van Indien dat hij eerst soude onderstaen, of den Sultan
Agon en sijn verder Spannige volk, niet in der minne konden
bewogen gestelt worden; maer hare wreetheijt, en hardnek-
kigheijt, groot, en onderstaende door de Engelse bedien-
ten, of volk van boven Winde, was soo vermeerdert,
en toegenomen, dat hij weijgerden aen te hooren, eenige
reden of versoek tot stilstand van wapenen, ofte
tot vrede. daerom wierden wij wederom genoodsaekt
onse uijtterste nood te bekennen geven aen den
majoor Isaacq de St. Martin, tot dien tijd daer,
en ons te verklaerden, en verseijdentlijker, onsen nood
bekent.

bekend te maken hebben wij bevogen, den pangeran
goeda ningrat sig bloon te wagen, om te doen verraadlijk
de aanbenoodigen der Comp: opperhoofd tot onse hulpe
en tot vreede is geweest, dat wij op den 26: dag der
maand rabiol awal, des jaars 1093: voornoemd
door der Comp: krijgsmagt van de belegeringe des
vijands zijn verlost; maar aengaande onse groote, en
wederspannige pangerans welke op dien tijd nog niet
voor ons verschijnen, om te betonen, eenige gehoorsaamhe:
aan ons, soo betamende was; daarom zijn wij verpligt
geweest, te ontseggen der selve, onse stad, en lands
aende bezitte wierden, ofte lieden van voorn: vrinde
en dat hij van den beginne der vijandschap af, den
vijand geholpen hebben, met raad, en daad, en met
wapenen, en oorlogs gereetsch:, en met geld, en dat
het konde geschieden, dat hij in het toekomende nog
gelijk souden doen; En kwam het wel betamende was
dat die genoemde wierden, haarder gestraft wierdn.
en dat sij beroofd waren, ons tot toorn verwekt hebben
danook op het verzoeke der Hollanders, hebben wij onse
wettwaardigen toorn, over haar niet uijtgestort maar
hebben haar gelaat, en bevoolen, met alle het haare
uijt ons Coningrijk te vertrekken maar onderhidden
heeft de nederlandse Comp:e niet gespaard, haar sorg,
onkosten, en volk, om mijne wederspannige onderdanen,
te dwingen, en ons te vertellen; welcke ook met
hulpe van den hooghsten godt, onse vijanden soo verre
hebben gedwongen, dat wij het Coninkrijk van

Bantam:

Bantam besitten in rust, en vreede, door de kragtige
en dapperen hulpe der Comp.e Dat soo om wij ons verpligt
vinden, voor ons en onse naekomelingen te verklaren,
en te beloven, dat wij in der waarheijt sullen onderhouden
en navolgen, alle onse beloften, welke wij vervolgens
in onse brieven hebben geschreven, op dat onse schuldige
blijdenis en dankbaarheijt openbaar worde voor de
gantsche wereld daarom blijven wij in der waarheijt
schuldig te worden aan de nederlandse Comp.e de somme
van sesmaal hondert duijsent R.s: en dit wegens
de onkosten, die sij hebben gedaan tot herstellinge van
onse Stad, en van ons rijk. Verder beloven wij voor
ons, en onse naekomelingen, en voor die haar sullen succe=
deren, die somme te voorens te betalen, het zij in Contant
peper, of Rijxdaelders, tot dat die gehele somme betaalt is;
en om dit voorstelen, soo verbinden wij ons selven,
ons Coninckrijk, onse inkomsten en tollen, verders om dat
wij op dese wijse alleen weder geven aan de nederlandse
Comp.e de onkosten, die sij heeft verspild tot onse
hulpe, en verlossinge van ons rijk, en dienst, dat weldaad
door haar aan ons gedaan, daarmede niet is vergolden
en na onse meeninge voor meerder verpligt word,
tot vergeldinge van haar dienst, en weldaad; soo
vernieuwen wij onse gedane beloften generaal: Privilegies
speciaal. staan wij toe, en beloven, dat niemand
sal mogen koopen of uitvoeren, eenige peper, die groeit
in het land van Bantam, Lampon, of Sillebaar
behalven de Comp.e alleen, die daar toe geregtigt is, ook sal
niemand anders mogen te koop brengen, tot Bantam,
of.

of in eenig Land onder onse gehoorsaamheijt of Laande,
eenige Zoorten van witte, of geschilderde kleeden, welke
de Comp.e alleen; verder nadien wij aan de Comp.e groote
onbetaalde schulde, en niet aan ijmand anders, en om
dat wij onmagtig sijn, door de benodigtheijt, van ons volke
en verderf der oorloge, soo vraagd tot de Comp.e
geen te betalen, de schuld van die groote somme, soo lang
niemand in ons Land handelen mag, als alleen de Comp.e
alleen; en daarom beloven wij en bekennen schuldig te
blijven, om te betalen de gemelde somme van tweemaal
hondert duijsent rs: en dat sonder verder gebreken,
indien eenigen tijd, de Comp.e belet wierde; te genieten
den geheelen handel, welk haar toegelaten, en gegeven is
door ons volk, en van dien dat regt der Comp.e tot het
octroij en toelatinge haar gegeven, blijft altoos in sijn
volle kragt, onwedersprekelijk en onveranderlijk tot in
eeuwigheijt.

Volgt nu wijders het ontwerp
van de acte van quijtscheldinge
of renversaal, bovengemeld.

Den Gouverneur Generaal Joannes Camphuijs
en Raden van India, wegens de generale nederlandse
Comp.e gehouden, en gelesen hebbende, de acte obligatoir bij
Paduca Sirij Sulthan, abdul Cahaar aboen nasaar
Coning van Bantam, den ... der loopende maand
april gepasseert, ondertekent; waar bij sijn hoogheijt
heeft te vernieuwen, en nader te expliceeren, de verschenen
diverse(?) bij verdragen ..., soo voor als
in sijn meeste nood, en ... aan volgende

verdraginge

Regeringe tot batavia heeft gedaen, de welcke naest
de gewigtigheijt van hun Zaken gedient hebben, om ons te
bewegen, tot de bekende adsistentie, en om hun hoogheijt
uijt hare calamiteijt te helpen, gel: dat oock metter
daad is geschiet ende uijtgewerckt: bestaande de voorsz
beloften in dese hooftpoincten dese restitutie van onde
besighde uijtgeschoten penningen, en gedane onkosten
tot haere verschijninge volgens gerealiseerde rekeningh ter
somme van sesmaal hondert dusent rx: mitsgaders
octroij voor de nederlandse Comp:e om alleen, ende met
uijtsluijtinge van alle andere natien, niemand
uijtgesondert, te mogen in hun stad, en landen, van
Bantam genieten, den vercoop van alle de peper, daar
in vallende onder hare heerschappije gevonden, mitsgaders
den privativen aenbreng en vertier, van allerhande
Soorten van cleeden, en lijwaten, waarmede hun hoogh:t
tragt te geven alles wat in hun vermogen is, tot recom,
pense van haere ontfangene weldaden

Den welgem:e Gouverneur generaal en raden in Con,
sideratie van die dankbare gebuijgen, ende de wil voor de
daad aengesiende, dewijl de meergem:e Sultan, door de
verwoestinge van den oorlogh ontblootsaem is geworden
om de voorsz: somme in contanten te voldoen; hebben
goedgevonden, soo veele van ons niet af te wijken, ende te
verklaren voor ons, en onse successeuren, dat wij ter
contemplatie, van het meergedagte octroij, en so lange
de nederlandse Comp:e van het selve, en van de prerogativen
in degem:e acte obligatoir breeder uijtgedruckt, komt te
genieten; wij den hooggem:e Coninck van Bantam, hebben
geremitt:

geremitteert, ende kwijt gescholden, gelijk wij hem
remitteeren, en quijt schelden mits desen, de voorsz:
importante somme van de twaalf hondert duijsent rd:
toegezegde: dat hij deselve geconfirmeerd; ende daarbij
de contrarie in het gebruijk, en genieten van het voorge-
noemde octroij, mogten werden verhindert, soodanig dat
d'E. Comp:e het effect van dien, om wat redenen het ook
soude mogen wesen, niet konde volgen, de voorsz: remissie
van geender waarde; ende de niet sal werden, mitsgaders
d'E. Comp:e in haar geheel gestelt, om deselve schuld ten
allen tijden te mogen eijsschen, en ontfangen blijvende
daarenboven het regt, en actie van de nederlandsche
Comp:e tot de voorsz: verleende octroijen, en privilegien
ten allen tijden in volle vigeur indisputabel en ongekrenkt
Tot naerkominge, en teken eenige van 't geene voorsz: is
hebben wij dese acte met ons gewoonl: ondertekeninge
en het Zegel van d'Ed:e generale nederlandsche Comp:a
bekragtigt: aldus gedaan int Casteel tot Batavia
op 't Eyland groot Java den 3 april 1681:

Weijnig tijd na het genomen besluijt, hier vorenampel
genoeg uijtgedrukt, kwam welgem:e Pangiran Dipa
Ningrat verzeld met Pangiran Souda Ningrat,
mitsgaders eenige andere Edelingen, broeders en famil:
binne, in het Logiement van de president [illegible], te
[illegible], bij de broeder van haar Ed:e Ho: A: hier
boven aangeroerd, overhandigende, waar mit, en dat
wij verder geen, [illegible] aangetekent, hebben
het

het geene dat albereijds uijt de gemeene militie ver-
trocken zij geweest; dat haar Ed.e Ho: agtb.e niet hadde
konnen goedvinden, volgens Pangeran dipa mingrat
voor sijn vertrek te regaleeren, of de landen te laten
als vermaghende bij het Concept contract, ende acte
van huijt deelinge, soo wel, en mede te Cheribon gedaan
als wel verschreven, en Comt.: hoog respect hadde konny
lijden, dat haar hoog Ed.: bij de gegeven ordre, om de
broeders des Conincx Pangeran Pourbaya en Radeen
Sacké, beijde weder na Batavia te brengen, te doen
verstercken, soude te gedogen dat de door den Coninck
of iemand anders, misstandelt konnen te werden, dat
de President Sack Pangeran dipa mingrat, gelijk
haar Ed.e op Batavia voor sijn depart, onstandig hadde
gedaan, wel eens sig soude mogen voorhouden, sijn Coning
ten besten te willen raden, of dat hij sig elders wel
ander erve of plaats soude mogen beslagen, Coursabe
Fruijde, de handelinge ontrent de saken afgebroken
worden. Van al het kwaad, dat daar uijt soude
mogen komen, te resulteeren; dat de President Sack ook
staande de Contractatie, deselve conduictes daar heen
wel konde dirigeeren, ingevalle sijn D.: geene redenen
ter Contrarie mogten voorkomen, welk een en ander
haar Ed.e Ho: A: bevolen aan den D.: Andries Tuijn
en Coerart Cort, mitsgaders des raads ordres, bevelende
dat men ook soude dienen te betragten, dat de
12000 Rd.s bij het Contract gestipuleert soo het
voortgang vinde.

voortgank kwam te nemen, ten eersten in afbrekinge
sandlin[illegible] wierde voldaan; dat haar Ed: den pangeran
Dipa ningrat, of een minder, en ook door die vrijste
gedienaard hadden gevoerd, dat het sien, of den koning den
moeste de voorsz: gtr. brieven, ongedane besloten geval
gebragt hadde: En siende dat al sodanig magt kan, dat hij
Pangeran daar nog wel kennisse van hebbende was; dat hij
ook sodanig verklaarde te dragen, en wel te weten
met verdere bijvoeginge, nu hij wist, dat de president
gequalificeert ward, met den koning sulcx te handelen,
dat hij nu gerust was, en t huys gekomen sijnde, soude
konnen, mitsgaders verder hoorende, laten blijken, wat van
sijne officieren, tot onderkinge [illegible] geweest, soude kun[nen],
en soo voorts; dat haar Ed: wijders eenige ander mee
andere brieven, hadden laten lesen, sedert [illegible] door de
koning [illegible] aan de heer majoor St. Martin
gesz: ter [illegible] besloten [illegible]; van welke missive
hij verklaarde niet geweeten te hebben; [illegible].
Soo haar Ed: sodanige brieven meer hadden, dat hij daar
van ook de lecture mogt hebben, om sijn haar die vragen
almede deswegens bevestinge te geven, en [illegible]
gedelineert wierd, met bijvoeginge, dat er nog veele
sodanige brieven waren, en dat eenige derselve niet onbe-
kent was, hoedanigen Concept contract er al bereids
ten tijde van de heer Generaal Speelman L. M: gelegt
hadde, en wat mediatie daarinne nu was geschied,
met welcken hoofde dan niet getwijffelt wierd, of
sijn hoogheit soude laten blijken, dat Comt: gedaane
hadde.

vaders hulpe, niet qualijk aan hem besteed ward,
en dat hij gevolgelijk ook in alle redelijkheijt soude laten vinden
of dat men anders genoodsaakt soude worden, de onderhandelinge
af te breeken, d'president Jacq op te roepen, en tot verdere
resolutie te treeden; welcke reden hem pangiran al vrij wat
schijnen te raaken; daar op repliceerende, dat men hem nu
al genoeg gedagt, en te kennen gegeven hadde, [illegible] met verhaling
van zijn voorige verloghe, dat hij soude laten blijcken, wat
van sijn gedoente wesen soude; dat men ter bequamer tijd
en gelegentheijt, den koning wel sodanigh soude mogen
beduijd maken, dat hij hooghrijt de quijtscheldinge van
sulcken importanten summa, voor al dat die niet te pretenderen
als vereerde den koning van Palimbang al voorde sijn schuld
wegens de aggressie en verbreekinge in den jare 1681.
onder den president Jacq gedaan, afgelegt, dat de [illegible],
nang verlange ook soude doen; want hoe hij anders best
wel begrijpen, dat het beleedigde voor den te kent gedaan, en
haar d'gout [illegible] soude; vervolgens haar Ed. ook
sustineerden, dat hij hooghrijt de dispositie, en bijsonder
genegentheijt van voorgedagte haar Ed. verder meerder
en hooger te voorde gestimeerd, d.a dat ook de kleene
swarigheijt, die den koning dreijen te maaken in onse
verlenginge, en ontruijminge van Bantam, voor den kroon
zaak aangesien wierd, die haar Ed. [illegible] niet hem
eijgen interest niet wel over een kunden brengen, of en waar
dat daar agter, eenige andere misverstanden mogten steeken,
waarna gerecommandeert wierd, d'saken te veranderen,
om sig daarna te mogen rigten: wederom van groote

varende

verklaerde, dat het point vande brieve der Armenise bisschop
gesuchte den koning van Siud gedaen schoon bijon
ontslaan, en Sitwerden, en op't alderdeegs genomen, in
geenen deele Comp: regt verkorten of verminderen; dat
ook die wel woorden onderhoft, waar eenige togen bisschop
verwarden mogten hem, of men daar van yets nadeels
konde ontdekken; Wederom haar Ed: E. a: met den
President Jacq van gevallen waren, dat het praatje vande
koninge uitgeslagen, of hij wel in handen vande Engelse
vrinden mogten vallen, soo maar voorschreven uit listig
heit voortgebragt was; dat haar Ed: E. a: wijders met
seer gaerne nader berigt, en openinge souden verwagten
wat de particuliere besoignes, van Capitein de Rooij
mogten sijn, die verstaan wierde, aldaar niet langer te
wachten durven. Wederom werde dierhalven, dat men den
selven uijt de name van hooggedagte haar Ed: aen leggen
soude, dat hij sig met het eerste schip na Batavia
soude hebben te transporteren; ondertusschen, soo ontrent
denselve, als andersints op de gevoeglijkste wijse, aen
onderstaande, waar mede der brieve obligatie, of assignatie
was komen te spuijten; en of die niet, werd voort de koninge
uijt beroving, of spolie, in den jare 1682: voor Bantam
aen seker portugees schepie gepleegt; als: of dat haar Ed:
Ho: a: sig derwegen ten beste vande Ed: heeren
majores mogten bedienen; dat eijndel: en ten laatste de
haar Ed: Ho: agtb: ook van gevallen waren, dat men de
prijs vande witte peper, wel soude konnen verminderen; al
waart ook dat men daar voor 26 à 27 Rs: de picol
van 366:

van 366: ponden, soude moeten betalen, andere gedagt
hebbende, dat men deselve voor 3 1/2 of 4 [illegible]
het picol, had konnen bekomen: En wat verder,
belangende de swarte peper tegen 12 rd: de baar, dat
was soo wel, en souden haar Ed: hagten gewilde
soortingen van kleden, voorsorgen, dewijle de presid:
vermeijnde, dat se tot d' aanwenninge van [illegible] geld,
en 't alle goed, wel verbergen souden sijn etc:

Na de komste van bovengemelde Pangerang aen
beijde sijde gebleven, en onderlinge eenige van de
t' samen besprekingen gehouden, en gevoerd hebbende, werden
mede deselve sterk bekend, om den Pangeran d' [illegible]
hebbende, So: a: vermaningen herinneringen, en aan sijn
pligt te doen gedenken; begaf men sig onder geleide van
beijde aengetogen Pangerans, en haer gevolg, op de ordi-
naire wijse na het hoff; wordende in alsulcken voegen,
als die voorens ontrent d' ass: te samen komste sij
geweest, ontfangen, en nedergeseten sijnde, den Konnig-
na verscheide aanwijsinge van de vastigheid enz, door
d' Comp: aan sijn hoogheid gedaan dit voor eerst te
kennen gegeven, dat al dewijle vast gestelt ware, te sullen
doen; dat de obligatie daar bij wel wat swaarmoedig
kwam aanslag, en voornamentlijk ten opsigte van de
groote somme penningen, die hij seijde, altijd tot sijn
laste, en swaarnisse te sullen blijven, gemerkt hij
onvermogend was, die te konnen voldoen, en ander
redenen meer, die alle door de president Sarq op de

gevoeglijkste

gevoeghlijkste wijse in ordre wierden verholpen,
sonder als nog van het universaal te reppen, om te
sien, wat daarvan soude willen vallen, als wanneer de
toen voorts ook d'articulen van het Contract, sijn
hoogheijt wierden verstandigt, die hij alvoorens liet
op lesen; dog dewijle door de tolken vallende verbete=
ringe, hiermede vrij wat tijd doorliep en sijn
hoogheijt als hier vooren te aangeteekent is niet geerne
het omslagtige saken hoort, en ledig loopt, soo versogt
hij, te vermijden sonder dat men de acte obligatoire onder
het Contract, bij eenen geschreven satte, om deeze en
andere met sijn naams [illegible], nader te examineeren
en sig dan daarop te beraden, twelk men goed vond, sijn
hoogheijt niet te verontrusten, maar toe te staan, om hier
door geen voorgaande te veroorsaken; ende om verder
te weeten, ook als nu in geene deele vaststaan geoirdeelt
konde worden, yets van de prijs der peper etc. op te [illegible]
maar het selve tot beter occasie uijt te stellen;
Sulx dan de saken hier bij latende, vertrok de president
na 't ontfangen van een vriendel. gastereij met de gesandte
gesands weder na sijn Logiement, alwaar des anderen
daags verscheenen de pangirans Diepa Nigarat, en Natta
nagara, om soo het scheen de president eens te sonderen
wegens eenige swarigheijt, die hij over het toestaan
van sommige articulen van het Contract, voort bragte,
en gesamentlijk door de president weggeschoven wierde
niet nodig geagt, daarvan verder plaats op te geven
te doen, en dat het teenemaal accoordeerende is, met
het gene, dat daags daar aan, namentlijk op saturdag

Den 15.e april, voorviel; als wanneer hij beijde weder
met den opper bedien prelaat Keij fakké Soedjadni, mede
beraamen, ende de president uijt bijwesen vanden Separaty
raad, hier voor genoemd, verklaarden, dat den koning
volkomen bereijd was, dese obligatie, en het Contract
te besweren; dog dat hij nog eens versogt, dat men
over de volgende articulen, geliefde heen te stappen, en
deselve geheel uijt het Contract te laten, namentl. het

3.

verbiede van de Limit scheijdinge tusschen Batavia en
Bantam, voorts het

5.

koopende vergoedinge van de massacre en spolie door de
Bantammers op Indragiri begaan, en eijndel. het

8.

het verbiende om een grond, en erff in vrijen eijgendom
te mogen geven, sodanig als de E. Comp.e hebbe soude voorde
tot bouwinge van een bewaarne, en fatsoenlijke Logie, te
verrijsten; alles breeder bij het Concept contract, hier
voor sonder eenige verandering int gedrukt, te sien.

Op welk versoek gemelde grooten, uijt den naam
van haren koning vertoonden, (soo het scheen speciael
doelende op de 600 voeten lands aende west sijde vande
Tangerangse rivier:) dat de bestipteerde der Landpalen
mogten blijven soodanig als deselve van oudts her waren
geweest nademaal door de E. Comp.e daar bij geen voordeel
genooten, maar tusschen beijde de ingesetenen, twist, en
tweedragt, verwekt soude worden

Wijders op het tweede, dat hij nog eens voor de uijtdrijving
weijgde, en staande de regeringe van sijn vader gepleegde
gewelden konde nietstaan, nog te boeten; als sijnde
kinds.

buijten hun komiste, en goed winden begaan, blijken

dat hij ook, in den voorleden Jare 1683: al hebbende de

pangeran Souria di tara, en sijn broeder als de voor-

naamste aanleijders der voorsz: onrust daad, met de

dood had laten straffen, en

Vierde. op het laatste point, dat het selve was strijdende

tegen d'aaloude bantamse gewoonte, als hebbende de

koningen hun hoogheits voor ouderen, noijt aan iemand

wie het ook soude mogen wesen, een duijm breed land, in

eijgendom afgestaan, en overgegeven, 't selve ook niet

aanraden als danaast de magen, en hoofden verwenden, met

bijvoeginge, dat hun hoogheit seer geerne de Comp.e in

besittinge soude overlaten, het huijs en het dorp, met

al den ommeslag; dat als toen door de præsident Sarq

wierde bewoond, sonder daer voor oijt een duijt aan

huur, te sullen eijsschen, nog pretenderen: alle welke

voorwendselen die Suchte? op den vierde. poijnt

nog evenwel daer het wedijken, met genoeg samen

durft, door de president wierden wegengegaan, en verder,

legt: seggende dat hun de niet konde begrijpen, wat

hun hoogheit bewogen mogt hebben, over het 3.e articul

nopende de limit scheijdinge sulken grote swarigheit

te maken, gemerkt het selve int geheel was over een

staande met het oude Contract des Jaars 1659: int

gemonden, dat hier bij in one..., daar en boven bedongen

wierden 600 roeden lands aan de vaste sijde over de

rivier, daar hun hoogheit, nogtans de Comp.e bij

verdragh binnen poutang, en 't geheele Land van

Cartiatta, tot Sampon selver, aangeboden, en opgedragen

hadde, waar uijt dan immers wel overvloedig kwam

te.

te blijken, dat men niet en tragten, de geringe deelen
van t' eenige Landrijck aen te waarden, en onder Cont:
ribuagt te brengen, hoewelmen daartoe met kragte
van des Conings eijgen aenbiedinge, en opdragt, genoeg-
saem geregtigt was; boovendien, dat ook geen sints de
meeninge konde sijn, dit geringe stroocke Landt te begra-
ven, dien het niet en ware, met insigte, om bij de
territorien, ende platte Landen, voor 't geheele
en voort, te bevrijden, die sedert voorleden Jare 1669:
Een Sluijs plaetsen doorgaens in die rivier gehouden
de arme Ingesetenen groot beschadt gedaen, veele moer-
dorpen geplaegd, dikwils de Landen al omme bewoest,
ende de Dorpen, en gerugten, in hoolen gebragt hadden:
want konden sij [illegible], ende den Koning soude wel
begrijpen dat men niet dit voortse de rivier gaende
geen ander voordeel konde hebben, nadien op
Cont: eijgen grond, nog soo veele Landen, onbebouwt
en ledig leggende waren; Ondertusschen het ook tot ver-
schooninge vande [illegible] kroone soude konnen te
hebben, als hebbende daar door als [illegible] de gronden
van 't koningrijke vermindert worden, de te landen [illegible]
aen [illegible] verlopen wolden, en ander [illegible]
naien; die namaels bij voorvallinge des tijds
oorlog mogten maken, tot rijke en bevaeden [illegible] te
[illegible] &c.;

Ende aenkomende tot 't artikel, wegens de [illegible]
noord, en folio, dat men hier wel konde toestemmen
dat het misschien buijten kennisse vanden Koning ware
ondernomen; dog dat daarom de Cont:en evenwel
gedaen.

garantie haar uyt verloor, om die wegen van het
Bantamsche rijk, verdedinge, en vergoedinge, te eijsschen;
en dat sijn hoogheijt nu de kroone, met alle der selver
praeminentien, domeijnen, inkomsten, en voordeelen
te beurt gevallen sijnde, van de vergoedinge niet uyt-
gesloten, maar daar eenigh verpligt moste worden gehouden;
behalven dat haar Ed.e Ho: Ag: nog ter Contemplatie
en toegevalle van sijn hoogheijt de persoonen soodanig
hadden gemodereert, als hij noijt souden hebben konnen
verwagten, en daar op hij dan ook in der billikheijt,
aan Prone, en de Copie, geroerde wennen; te meer,
dewijle dese kleene somme van 12000 Rd. niet uyt
des Conings Schatkiste, geroofden maar uyt de 20000
Rd: onder Sultan Agon, sijn vader gevonden, voldaan
konden werden, en soo voorts:
Ende wat nu eyndelijk ook het 8: articul, handelende
van een bekwaame Vest, tot de bouwinge van een
Logie, betreffende was; dat men sig niet genoeg konde
verwonderen, nadeelen wegen sijn hoogheijt hier soo
sterk tegen konde aengaen, dewijle hetselve al bereijds in
meergenoemde oude Contract van den Jare 1659: bedongen
ware; hoewel men naderhand Comp.es [illegible]
maandelijcx 40 Rd: aan huijs huure genoegsaam, als
afgepast hadde; onde die men nu ook uyt den selven
hoofde, met der goedvoegt, weder soude konnen verderen
en de ware dese vergunninge door den ouden koning
Sultan Agon, sijn hoogheijts vader geschied, ten tijde
wanneer de kroon van Bantam, op verre na soo
seer niet aan de Comp.e was verplicht; en wat

geroerde

beloofde dat sijn Hoogheit nu niet te doen, die hun
staat, en alles wat hij bezat, ja selfs ook sijn leeg
volgens sijn eijgen getuijgenisse aan d' heer [illegible]
en ook tot verkrijginge van den vrijden hier, door den,,
selve hadde versogt, en aangehouden, dat men (bedien
de sijn eijgen onvermogen) tot sijn grondsterkt, en
bevestiging, van sijn staat, in sijn land, een sterkte
of casteel wilde bouwen; soo dat men nu gedenkte
kond bevorderen, of stellen, waar uit de Hollandse
verandering gesproten, en voortgekomen waren; en
dat welcke nogtans, die sijn Hoogheit aanleijding
hadden gegeven, soodanigen Verandering ontrent de Comp:e
of [illegible], en worden, [illegible]: van haar Ed:e Co:
a: goedemeeninge, vaderl: voorsorge, en broederlijke
hulpe, en bijstandige [illegible] agtinge [illegible]
geen andere tijdt, als na den ergerlijcke verwisselinge
kond smaken, daarnogtans in tegendeel de gedurige
acten, ten overvloede tot harde overtuijginge van Comp:
[illegible] liefde, en oprechtigheit kond dienen, ende
waaromme dese Vorst dan nu ook tot besluijt van
d' onderhandelinge, daar bij voegde, dat hij sig nu
niet anders, als de Comp:s goedgunstigheit, en
billijkheid benevens de vergrooten weldaden, mits,,
gaders den spoedige opsettende [illegible] wat: verder,,
kond [illegible] ten Hove te mogen
verkrijgen; Ende waarmede de meergemelte [illegible]
dan, soo 't voldaan, met den [illegible] gelaat
afkeerd

affscheijd namen, en weder vertrocken; sonder dat de
op dien dag, iets verders van bevang te vallen, gemerkt het
volgens eenen voorgeven den Coning vrij wat onpasselijk
was; verklarende hij ook belooft, de anderendaags
smorgens den L.E. weder te sullen komen, om de president
ten hove te geleijden, dat evenwel geheel anders
uijtviel; want hoewel hij wel op dien morgen in sijn
Ed. logement, maar al weder met nieuwe uijtvlugten
des swarigheden voor daar komende, vermogens haar
Ed. adviesen voor bij het verbaal der heeren mede van
de dato 11 dito, ampel uijtgedrukt, vast gestelt
warende; indien hij daar nog van nader geinvoerde articulen
soo verre bevangen te worden, als hier even voor
bij deselven over en weder gevallen, hij te sien dat hun
van in te discoureren wat meerder soude mogen, en
een andere manier van spreken gebruijken soude;
sulcx namentlijk hij wel laat blijken nog al tamelijk wel te
stellen; aenvang doen voortbrengende, dat den Coning de
vergoedinge van de 12000 rijx. voorde aendragende vrouw
uijt geheel accordeerde, maer dat sijn hoogheit hij als
nogh bijdig omtrent het derde, en agtste artikel beswaard
vond, latende verstrekken, dat de president, een voor af de
originele brieven waer in men vind, dat soo veel
schand aenbiedingen en credieten stonden, eens te doen
lesen laten, en ingevalle 't niet op bantam waren,
dat men deselve als dan van Batavia sluijtende te eijschen
daar bij voegende; indien den Coning deselve maer eens
had gesien, niet sullen nalaten, alles toe te staan

enz.ra

ende dathe obligatoir, ende het Contract, wonder verbinding
soo het ons toe sieden, in 't geheel gevigt, om maer
bij verbinnen, ende het werk soo wat slepende te houden.
Op het welke haer dan vrij wat schandel. doorde
president beggrepen wierd, dat men in geener deele gedagt
hadde, soo veele ondankbaarheijt van den pangeran
Dipa ningrat (die doorgaans het woord voerde) en
veel min van hun moeder den koning, ontmoet te
sullen hebben, die aende Comp.ie voor dat al niet als
ondeelde gevoelen erkentenis, egter geen genoegsame
vergeldinge konde doen, alsoo dat het nu aengeboden
kracht bieden, om hulpe, en bijstand, verweld, en
op gesprekt met aenbiedinge, en verloften, bevonden te
geworden; en indien men die al niet en hadde, dat nu
ettelijke in sulken gevalle van een Pangeran als de
voornaamste Rijcxdo van 't gansche soude rijkdom, hij
mogt dan hebben, hoe hij het verder konde stellen. doch op
dat hij niet hard sprake. en bevonde de oneenige, van dat
alle de orders verloren waren, mogten werden gevend,
soo liet de president haer weten, de Capit. Arnitho
de Heer Dipa Ningrat altoos onbekent haer Ed. Ho.
Ag. tot Batavia geschreven voor hij aengevoegt, hadde
geheij; daer nevens seggende, dat hun d'Ed. niet
langer tot een spot van haer willen wesen, nog ook opge-
houden worden, als hun haer alle komende. genaeg
dat bij soo verre de Comp.ie haer handen maer eens
van haer land keerde af te trekken, dat er wel drie

de

een ander op den troon soude sitten, en dat dus als
's Conings groote welwesen of kwalijk varen, van
hare goede, of kwade genegentheijt afhangende was;
en soo hij haar nu hierontrent niet in der billijkheit
wilde laten vinden, sonder soo veel noodeloose uijtstellingh
dienaers tot der Zaken deden, verbieden, dat men de
handelinge afbreken, en overige Zaken naar
Batavia brengen soude; welcke redenen den Pangeran
Dipa Ningrat, niet weijnig bevremde te ontsetten
Commandant C. Sowerij verstond, dat hij alsdan voor
de eenige oorsaake van alle de onheijlen die daar uijt
souden mogen ontstaen, bij haar Ed. aengesien en gehouden
soude worden, en waarom hij hem ook vrij wat verlegen
vindende, bad, dat de president doch niet moeijelijk of
toornig gelieffde te werden, alles soude wel gaen, en
vervolgens met Kiaij Tenke en Natta Nagara, een
weijnig apart gesproken hebbende, dat hij gecommitt. C.
niet en konden sien, dat de eenige redenen waren
waarom den koning d'articulen, veel min obligatoir
niet en soude teekenen, nadien hij de Commt.s voorhaden
geslepen en alles hadden bevoegd, Zijne groote aen ben-
dingen, en beloofde, om vergoedinge, en vergeldinge hadde
gedaen; verhaalden hij dan nu ontrent den hooght.
souden vragen te bedenken, dat des anderendaegs, de
president ten hove geraakt, en voorts 't Contract
geslooten, en nevens het voorgenoemde verband briefje
onderteekent wierde: Ingevolge van 't welcke hij ook

des andre

Des anderen daags 's morgens op maandag den 17e:
april, vertrokt met nog een drie andere groten, en
hovelingen, in het d:s logiement bevanden, om hem te
afthalen, en verder te geleyden; waar op men hij dan
na een weijnige geduren vertrokken, met haar op weg
en soo voorts, met de verdere staat, dengevolg derwaart
begaf: werdende binnen komende, onder 't los branden
van 't canon door sijn hoogheit den binnen deurste
poort ontmoet, en na het gewone ceremoniele de plaats,
geaccommodeert, alwaar de verbogelten wordende, wierde
na eenige voor afgegane ceremoniele discoursen, van
geen sonderling belang, door de president de acte obliga,
toir en het contract, den koning in handen gegeven; en
aangesien sijn hoogheit nu heelemaal bereid was,
alvoor te beloven, te besegelen, en te beswoeren, daar
toe gans vertoond, tot ontwerp van de acte wenselaal
om dan den eed in te geven te laten blijken wat van
comp: en haar Edle. Do: a: hinder, opsigter, en ouder,
andere. Wangent edict dat sijn hoogheit ward, nooit
daar toe was ter tafel gesteld, om sijn hoogheit in
eenige saken voor te laten, en een voordeel af te sig,
offe ook ijets tot genoege te geven, dat de kroon
of het vaderlands rijke, sijn mogen sijn, ge... in
te samen daarblijvend, en een overleede bij wegen,
nige van de saak van opnieuw sweldinge, bevondt hij,
verstelde sijn hoogheit dan voorgeloten, en duijdel. te

verstaan

te verstaan gegeven hadde, soo toonde hij sig verheugd, en
ten hoogste vernoegd; Zeggende dat haar Ed: na haar
goedgevinden met hem mogte handelen, hij was Comp:
soone, die sig aan d'selve, sonder afwijkinge, wilde blijven
houden, om dat hij alleen op haar, en niemand anders steunende
was, d:o verklaringe werden ook door d'president minnel:
wierden beantwoord, met bijvoeginge dat den hoogheijt
sig vrij al op Comp: genade, en d'selve genegentheijt
mogte gerust stellen, deselve verlaten; als zullende
ten geenen tijden van haar gegeven woord, en beloften,
afwijken, indien den hoogheijt maar bij d'selve na behooren
volhardende bleeve te blijven, en soo voorts; gel: bij de
voorn: gevoerde, als wanneer 't al ook eenige materie te
komen gegeven wierd, wijders daar nog nevens voegende
eenige vermaningen, hier op uijtkomende; dat den hoogheijt
sig in het toekomende, door aanbrengingen of uijtstroo-
ijingen van kwaade menschen, niet gelieffde te laten
misleijden, dat, indien hem yets voorkwam, waar uijt
een indruk van misnoegen, of kwaadaardige gedagten
mogte ontstaan; als dan ten eerste den Comp: opperhoofd,
daar van kennisse wilde geven, om dieswegen nader verklaa-
ringe te genieten, en van de verkeerde opvattingen
ontslagen, mitsgaders in een opregt gevoelen, gebragt te
mogen worden, 't geen tot handhavinge en voortvaring
van een minnelijke vrede, en geduurige harmonie
soude komen te gedijen, waartoe haar Ed:Ed: ook niet
souden naarlaten, alles te contribueeren wat doenl: soude
ten hoogste zijn d'verwagt, dat van den hoogheijts zijde

ook

ode sodanig mogte geleijden, ende dat hun hoogheijt ode
om 'leen, of landt benodigt, ofte tot hun gebruijk verlegen
sijnde, t'selve almede, tot offer voord bekend wilde
maken, als wanneer men niet nalaten soude, hun hoogt.
daermede sonder niets tel, en soo veel mogel. te voorsien
en van dese disoorden, weetende niet wijders. op dewijls ook
en eenigsints van dewaart, en equipagie op de manilhas
gesproken, ende wegen hun hoogheijt vragende wijsde voorts,
of hij in toekomende dewaarts geen beletsel sonde mogen
doen; op het welcke de president replicerde, dat hij. edg. ook
haer Ed. naer laste voorts dragen, die hem dat dan buijten
twijffel geensints weijgeren, maer mischien wel noodmakede,
en op hun hoogheijts name, dewaarts equipeeren souden
om de daer op vallende voordeelen met den anderen na rato
voordeelen &c. —

Dende wat nu voorde de negotie in hun hoogheijts eijgen landen
aangnig, dat hij ode naer afsulthe koopmansz: geschie,
den, en witte kleeden, mitsgaders alle ander goederen, gelijk
woorden, als hun hoogheijts selve, ende hun onderdanen
van noode mogten hebben, om daer van na behooren
versorgt te worden, begeerden alles seer wel geval, en
behaagl. was, seggende, dat hij de saken der Commercie
voornaemel. aende spangiaerts die sy a nugxat, en natta negara
overgegeven hadde, waerop hij hen uitgesloot die en aengaande
vertrouwde; met qualificatie om sijndet wagen met
Comp: offer voordeelen en koopliden, sodanig te mogen
besprekken, over een komen, en verdragen als behoorlijk
tot aanqueeckinge en voortsettinge des handels, mitsgaders

welvaren

uitvaren van Batavia, en Bantam souden oordeelen
best, en dienstig wesen, dat hij Coningh alles van
waarden houden, en volkomentl: approbeeren, en obser-
veeren sould; ende ten welcken eijnde men dan maar niet
op gem: pangerans bij onse ostagien als het, ons
best gelegen magh coomen, soo nopende de prijs der Peper
als andersints, in onderhandeling geroert hebben, waer mede
en andere hinderen vallende werden, al vrij wat tijd doorlopende
raakte het slot aan het Concept contract, onder deselve
obligatoir, ijder in nederduijts, maleijts, en Javaans,
dienmaal gesch: moetende worden gesegd: en wierd het in
nederduijts daer bij gevoegd, door den fiscaal David de
Vries in maleijts door coopm: Schrijver Intchie Ismaal
en in 't Javaans op het woord des Conings, om dat er geen
beter Javaans schrijver bij der hand was, door pangeran
Dipa ningrat selfs op het welcke dan voorts de onder-
tekeninge, nagedane collatie, onder de nederduijtse, en
Javaanse tale, als dienende het maleijts ten principale tot
vermeerder elucidatie, als een Translaat van beijde
volkeren de volgde, in selver voegen, als hieronder staan
werden gesien ———

— Het Slot gevoegende tot het Contract
hier voor in concept uijtgedrukt.

Aldus gedaan, geaccordeert, en besloten op den 17e
april 1684., in 't Casteel den Diamant tot Souroosouang
grootste stad in 't Coninkrijk Bantam werdende getekent
en in voorden late bezegeld, onder het nederduijts, bij
Francois Tack, Harman dircksz Wanderpoel, Everard
van-

vander Buuren, en in Maldijtse Caracters, van Abdul Lagis, capitain der Maldijers, envoorts onder het Javaans daartegens over staande, vervolgens bij den Koning Sulthan Abdul Cahaar aboen Nasaar, Pangeran dipa Ningrat, Keeij Focke Torjadin opper dispensateur, en pangeran Natta Nagara.

Volgt het slot, gelijkende tos de acte obligatoir, hier voor mede nu ontgat uijtgedrukt

Gegeven, en besloten int Casteel den diamant, inde Stad Surosowang of Bantam, en met ons Coninglijk en gewone signature, mitsgaders met den eed op den Alcoran, bevestigd in het Jaar van de Leeraar des Propheets Mahometh 1095: in het Jaar Däal, in de maand Djumadilawal, den tweeden dag sijnde maandag ontrent 11 uuren des tijds, en wierd onder het nederduijts met des Conings eijgen hand, in Javaanse Caracters geschreven, en geteekent, als dus is 't Contract door den Sulthan Abdul Cahaar aboen Nasaar, met de Comp.e gesloten, en daar beijden op 't Patiruin onder des Conings groot Zegel in roden lakke gedrukt; wijders int Javaans Pangeran dipa Ningrat agt vervolgt sijn Majesteijts bevelens, Keeij Focke Torjadin, volbrengt sijn Majesteijts bevelens, en Pangeran Natta Nagara accordeert met sijn Majes.t believen; En dan voorts onder het Javaans met des Conings eijgen hand dese woorden; dijn Contract is gedaan met de Comp.e en op de voorige wijse onder sijn hoogedele groot Zegel op het Patiruin, alsgetuijgende, en toestemmende de voorgeschrevene drie grooten, met de selve bijvoegingen, als onder het nederduijts hiervoor gestelt zij. ———

Ondertusschen, vaarden wij laats heen na verloop van 17 dagen weer aengetogen hare voornamen papieren geteekent, en bezegeld.

bezogeld, dog tot de afsweeringe op den alcoraan, kon men
den hoogedelt geensints bewegen verklarende die maniere
van doen, nooit gesien, of gehoord te hebben, als sijnde
eenemaal buijten haar gewoonte, en schoon genoemde dat
het al bij haar in gebruijke mogte werden, soo soude hij egter
sonder swarigheid, en onvergeeflijke bekendnisse, en ontheijliginge
der mahometaansche godsdienst ten opsigte van sijn
persoon, niet vermogen te doen, om dat hij tot Mecca
aan het graff van haren grooten propheet geweest, en aldaar
geheijligt was, sonder oijt, geduirende den tijd sijns levens
eenig bedrog ofte valsheijt, te mogen, of te konnen plegen:
uijt dien hoofde bevond, dat men hem daartoe, dog niet de
geringste te persuaderen, en dat men het wilde aensien, of
houden, even of hij het al hadde gedaan, nadien het
alvoorijds, onder de acte van verband, sijnde geschreven
stond, gelijk hij in eenige onderteekent, en met sijn
zegel bekragtigt hadde: verder betuijgende, dat hij de D:
Compe: en haar Ed: overal in alles, sonder veranderinge
getrouw blijven, en van sijn bovenbeschreven woorden en beloften
niet afwijken soude, waartoe hem de afsweeringe op de
alcoraan, als hij kondeloos, en een Mahometaan wilde
worden, in geenen deele soude mogen, of konnen verbinden
met andere expressien meer, die, soo het scheen, genoeg
saam te kennen gaven, dat hij door den religieusen dienst
en heerbiedigheid van de, daar van afgehouden wierd; te
meermalen herhalende, dat hij het andere wel, maar
niet konde doen, dat men dit haar Ed: Ho: A: soodanig
geliefde voor te dragen, op dat volgens haar Ed: Ho: A:
het selve niet qualijk mogten komen op te nemen, en

waarom

Waarom hij ook tot des te meerder voldoening, en betere
overgevinge in tegenwoordigheijt van den president, ende
den separaten raad, met duijre woorden, in plaatse van eede
in substantie verklaarde: dat godt almagtig, hem
en sijn geheele huijs, mitsgaders alle sijne nakomelinge
hier, en hier namaals in der eeuwigheijt wilde straffen.
indien hij sijne beloften, bij de getekende en verzegelde
schriftuuren gedaan, sonder afwijkinge, niet geheel voldede
en teenemaal quam vonderhouden; welverstaande
wijse, nat spreeken dese woorden, begerende, dat men, nevens
sijne bijwesende grooten, daarvan ten allen dage, getuijge
mede gelieffde te draagen, en hier mede voldaan te mogen hebben:
door welcke ernstige betuijginge, soo het uijtterlijk bleek
uijt de innerlijke beweginge sijns gemoeds voortgebragt
wel komende begrijpen, dat hij tot de handtleggingen
op den alcoran, niet en soude komen, soo moest dat hier
dan soo bij gelaten worden, sonder dat het hem, nodig geagt
wierd, daar op te blijven staan, en sochte aen te leijden, maar
wel het geresigneerde, sag wel dat te mijden, en het discours
op sijn hoogheijts rijcks broeders pangeran pourbaija, en
Radeen Sarké te dirigeeren, en te hooren wanneer het sijn
hoogheijt gelegen mogte komen, dat se aen land hunnen
oom sig bijde, volgens voorgaande bespreek, te voorens te
verootmoedigen, en wegens haare gepleegde opstand, om
vergiffenisse te smeeken, daar den hoogheijt met den
Crimde gelaat op dienede, dat hij deselve des anderen daegs
s'morgens verwagten soude, en waarmede hij dan voorts
de president en hun geselschap, beleefde afscheijd gaf,
die, welke in hun logement vertrocken waaren, den

Cap:tn

Capitein der maleijers van abdul bagus, aen wien hij
smorgens vroeg naar boord te willen begeven, om haar verder
aen Land te halen, tgeen zoodanig ook geschiede, sulx wij
hij nog dien voormiddag, zijnde dingsdag den 18e der maand
april, met de stoet, onder geleijde van den gesamentl. raad, en
een goed gevolg, van hier vervoegde: wordende op de weg onder,
stopt, door pangiran dipa ningrat, keij tocke soejadin
en eenige andere hovelingen, met haren nasleep, die alle door
een groten drom volx van vele zijden toevloeijende, mede
gingen, tot dicht voor de poorte van het casteel, daar den
koning onder een dak, te wederzijden open, aent hoog
einde van een tafel sittende, na de president, en het verdere
geselschap, wagtende was; ende aenstonds na de komst van
hem de. nagevoorde aan den regter hand, setten, ende de
leden des raads daar aan volgende, mitsgaders daar tegen
over op de grond neder, de voornaamste grooten; een wei-
nig afgescheijden van eenige andere pangerans, arias,
keijs, en tatorbagunders; van den nauwe vang hijns vaders
den ouden koning geweest, en nu alle ontampt zijnde;
dog bleven hun twee broeders voornoemd, aent einde des
tafels staan, tot dat se door hun hoogheit na een kleen
wijltjes vertoevens met de hand wierden gewenkt, te mogen
naderen dat buitekende beneden de tafel, onder de nederlandsche
raad heeren deden, gaande zijde voor hun hoogheits voeten
op haar knieën, nedersitten, sonder yets te spreken;
als mannar pangiran pourbaija, voor maddera
zatte zittende, met de handen te samen gevouwen, en
gebogen hoofde, den koning hun broeders voeten aan te bieden
kussen.

zijne vernederinge, en ootmoedigheijd toonde: terwijl hij hoogst
in 't werk met de president discoureerende, en somtijds daar
en lachjes onderwerpende, alsnoch nederknielende liet doorgaan.
Onderwijlen bleeven zij beide in deze voege zitten, tot dat hij
eijndel. het gesigt na haar toewendende, Pourbaja als het
uijtterste gevaarlijke, sonder toornigheijt, en op een gematigde
wijse, aanspraak, deselve verwijtende, hoe geplaagde wellust,
onder betuijginge, dat hij nooit iets kwaads netteemin in des den
Lande, leggende tot bekragtinge van dien, verscheijde malen de
hand op de borst, met bijvoeginge, dat hij door haar grootelijx
gehoond, en beledigt was; dog dat hij evenwel, uit de goedheid des
hemels, hem door hulpe van de Comp.e tegen haar, en alle hare
andere vijanden, overwinninge had gelieven te verleenen, om
het bantamsche rijk te werden eigen, dat niet meer wilde gedenken
en daar Pourbaja niet anders, als door deemoedende, op-
antwoorde, sonder eenige andere woorden van ontschuldiginge
daar omtrent bij te brengen; waar door hij evenwel soo veel
tot de traanen, bewogen wierd, tot teeken van vergiffenisse,
met beijde zijn handen, die van Pourbaja nog al in de voorraam
gevoude gestalte, met nedergeslagen oogen sittende te samen te
drukken, welke Pourbaja soodanig verquikte, dat zij, als
uit een diepe slaap opgewekt hem te saam gevoegde handen
ontvouwde, en hem hoofde deemoed op een neerslagtige manier
wat opbeurde, dog egter sitten bleef; waar na een,
zonder op een wenk des Conings, eenige van het bijwesende
vrouwvolk hunner, het gesel straf met fruijtagien, zijnde
en andere gebakken voordienende, bevonden sig de ridders
en pangiran Pourbaja, benevens zijn broeder Radeen
Saalé en topio kaa, en continueren, aanbeden, dat hij

aanname

aanmaende; blijvende in deser voegen nog een [illegible] bij de
anderen, tot dat de president van sijn Hoogheijt, die wetende
niet liet blijken, van den voorn:de broeder wel dringingh
te hebben, de vriendelijkheden afkrijgd nam, en soodanig als
men gekomen was, onder 't geluijd van wel Canonschots
die sijn Hoogheijt nagevoerde van het Casteel liet doen,
na huijs keerde; niet onnoodig agtende, te deser materie
tot speculatie te noteren, dat morgen:de pangeran
Sourbaja niet gaen na sijn broeder, den koning, ongenees
ontset, en ontvoert was; misschien ons saamdoordig
bij hij niet seker vel op Comp:s woord, en bescherminge
durfde vertrouwen; kunnende hij ook niet, al in het
logement van de president gekomen wesende, tot bedaren
kregen, en van deser beschermingh ontslaan; want
verdagt wordende, en weijnigje te willen wedersitten, ende
vesten, doet antwoord hij daderlijk niet dankbaergenoeg; maar
weder na het schip edelvoortsluijs, gebragt te mogen werden,
dat men hem dan gaerne toestond, en wierd hij en sijn
broeder aanstonds, om hem niet langer in deser nijpende
vrees, en bij haar opgevatte soogtlijkende staat, te houden,
door den Cap:n der malleijers en den Equipagiemeester
Jan Leeman, na boort geconduiseert, die, laat in den avond
terug komende, wisten te verhalen, dat morgengemelte
Sourbaja, eerst van den Pangerang behandelt ontslagen
wierd, toen hij sijn vaten binnen scheepsboord geslaan;
verklarende wederom hem vrolijk, en te weigd te sijn
dat alles soo wel afgeloopen was; etc:a Sodanig dan
wierd de den dag ten einde gebragt, ende voorts niet

[illegible].

afhandelen dese saken, de andere daegs, synde den
19: april, om nopende de handel, en vastelen, en ver-
parigen valt, waeronder, door de pred. sultan provisioneel
ontworpen, en opgestelt, tot mercantile reglement, waer
van hier voor onder de materie van het Contract, gewag
gemaakt syj, dat niet onnodig geoordeelt werd, hiervan
woorde, tot woorde, in te voegen, luydende aldus:

Reglement wegens de prijs des pepers
en andere saken, de negotie betreffende
tusschen de pangerans dipa ningrat
&c. alle daar toe van den Sulthan abdul
Caraar abdul nasaar, koninck tot
bantam, gecommitteert, ter eenre, ende
den adgsaut Francois Tack &c. van
den hoog Ed. heer gouverneur generl.
Joannes Camphuijs, ende E. Ed. heeren
Raden van India, gevolmagtigden ter
andere zijde, overeengekomen, en vast
gestelt, namentlyk. ——

1.

Dat de Compe. voor ijder bhaar swarte peper, gerekent wegens
366: ponden de bhaar, sal geven .... realen welcke wezen
de helft in contant, en d'ander helft in kleden, mits dat
gemelte peper boovens hujoor gekapt zij, en also buijten
alle andere laken van bonka, bonka, offte eerde slechts
genaamd mag verkocht, in de Logie van de Compe. gelevert worde

2

Insgelijk, en gelijk als in het voorige articul uijtgedrukt staat
sal de Compe. buijten eenige beswaarnisse voor de bhaar
witte peper, de bhaar gerekent als voorens den somma van

.... realen.

.... betalen, de helft in Contant, ende d'helft in kleeden, betalen

3.

Dog ingevalle d'Comp.e somwijlen van Spaansch gemunt, mogte ontbloot zijn, soo sal den Sultan d'Comp.e soo lange borgen sonder deswegen Interest subject te wesen; behoudens nogtans dat de schuld niet en koome te verjaren; 't welke egter geschiedende, soo blijft d' d'Comp.e gehouden, den Interest tegen den p.e C.o van 't schuldige, te voldoen

Item 4.

Gelijk tot ook den Zabandaar, of des Sultans kooplieden vrij sal staan, sodanige kleeden, ofte koopmansz: aan te nemen, en te eyschen, als tot Bantam in de Logie, ofte ook wel in Comp.s pakhuijsen tot Batavia, in voorraad sullen wesen dog ingevalle d' d'Comp.e van sodanige geeyschte kleeden, niet en ware voorsien, soo sullen gem: kooplieden daar van aan de ingesetenen monsters te brengen ende de begeerde quantiteijt opgeven als wanneer d' d'Comp.e deselve [illegible] daar 't behoord [illegible] sal aanbesteden

5.

Dienende alle schijnbaarheden soo veel mogelijk te weeren soo sal den Sultan alomme in sijn rijke laten verbieden, dat de van buijten, of elders uit Bantams Coninkrijk, geen geschilderde ofte andere kleeden ingevoerd, en aangebragt werden, als deselve van de Comp.e sullende alle soodanige kleeden, soo wel van de Bantamse ingesetenen, als Comp.s onderdanen geconfisqueert moeten blijven, de helft voor den Sultan, ende d'andere helft voor de Comp.e

6.

Tenwelken eynde de vraagh dat, ofte kruijsse vande Comp.e aan de boom geordonneert sal werden, om deselve [illegible]

de Sulthans bewaarders toe wesen, dat Comp:
ingesetenen, en onderdanen geen verboden waaren of
Coopmans: komen aan te brengen.

Ende bij aldien hiertegen weder tijds ingesetenen, eenige
verschillen, rakende de negotie quamen te ontstaan
soo sullen deselve door de gesagvoerder, van de Comp.e ende
Sabandaar van den koning uijtgemaakt, en op de gevoeg=
lijkste wijse bijgeleijd, en geappaiseert worden

Welke articulen van Commercie, na resumptie goed
gevonden wierden, des donderdags. Kwam den 20.e deser maand
met d' E. Capitein Harmen Dircksz vander Poel, eenigen
tijd op Bantam provisioneel het gesag des gevangen gevoerd
hebbende, aan haer Ed. S. A. Licentie des selfs op koninge
verkregen hebbende overgesonden, om daar op Hooggem.e haar
Ed. goedvinden en ordre af te wachten, ges. dan des avonds
met het Jacht Hollantsluijs gekomen; waarmede ook wederom
te rug keerden, beijde de broeders des Conings Pangeran
Sourabaja, en Raden Sakti volmaal gemelt: werd,
hunl. de nuttie door den President, en gesworen raad,
daarnevens gestr: inste, de ampel verhaal in welke de voorg.
onderhandelingen van het Contract, ende deese obligatoir
die afgegaan ware, Commodig alhier te verhalen: en dat
de bijde papieren, neevens deese vertaal, overgesonden
wierden, van de welke men, na de ratificatie en onderte=
kening van elk hare selve een te souden verwagten, omme
ijder een onder Comp: gesaghebber op Bantam bewaard,
ende andere aan den koning weerom gestelt te komen
worden; Bezijden dien daar bij nog voorgedragen wierden,

dat ...

of men bij voor aangetogen mercantile ontwerp, niet
Zoude mogen consideren, om den Koning van alle de
Coopmansz: aldaar door de Comp.e gelevert wordt,
ingebragt, vijftien hondert aan 't Ed:e te betalen, aengesien
er nogh vermijnd wierd, dat den vertier der kleeden, daar door
verbeteren, en toenemen soude, die nu teenemaal aan 't
quijnen, en bij na geheel verdwenen was; want had men
Zedert ult.o aug.o des voorleden jaars 1683: tot den dag
van heden, uijt den verkoop van verscheyde kleeden en Lijwaten
niet meer geprocedeert, als een kleene somme van maar
26793/4 rs: off f 7038.15. — dat waarlijk al vrij wat
zeer zij, en geen vertier genoemd kan werden, maar dewijle
hier egter op dit plaats, verder van de negotie sal dienen
gesproken, werd dat hier nu verbij gegaan, en verneemt ugg
uijt voorm.e brief, als het voornaemste geweest
dat Comp.s bezettingen van Sumatra op Bantam gekomen
waren; bestaande in 91 nederlandse, en 33 Inlandse
militairen, en dat vervolgens haar Ed.e Ho: A: ordre
wilde te geraden geven, die van Jacatra weder te doen op,
breken, om dat de fortificatien, gel. hier voor ontstaan
dig uytgedeelt zij, altans ter dier plaatse soo nodig
niet, als voorheen, aengesien konde worden; behalven
dat het ook, daar voor de militairen, al vrij wat ongesond
was etc.a. Ende nadien de president Pary, eenigen tijd
vrij wat incommoditeit aan sijn oogen hadde geleden,
dat dagelijks nog verslimmerde; soo versogt hij de
dewijle nu het voornaemste afgehandelt was, van
Bantam op te mogen komen, verwagtende dagelijks daar aan
reactie.

te water den 21e: april, nog een kleen berdt briefje
aen haar Ed.e Ho: A: dienende ter principalen als een
appendix tot het voorgaende hier boven uijtgedrukt, daar bij
te kennen gevende, dat de ongemaekte graingen af trekte in de
kleeden, en lywaten, ontstond, doordien d' Comp.a gantsche
geen gewilde sortringen in voorraad hadde, hoewel nogtans
dagelijx op de bazaar, of publicque markt, allerhande
Europische geschilderde kleeden, bij de Javanen gebrocht,
wierden verkogt; daar bij kwam te blijken, dat de Comp.a
door de bantamse, en bataviase sovendraagers, wierd
verklaagt: Dog vermeijnde d'president, dat dit door nader
besigt, en een goed reglement, wel voort te komen soude
wesen, als wanneer dan ook de mardijkers militairs
die met haar correspondentie met de groote sluijkerijen,
dat drijven, na batavia gesonden geworden te worden, als
kennende seer wel worden gemist, aengesien het guarni,
soen buijten haar, nog 180: Europiaense koppen sterk
blijven soude, en waarmede ook bij vijandelijke aanrandinge
het werk gedaan soude moeten worden &c.a Wegens de gewenste
wenschte tijdingen, had men nog niet konnen vernemen, maar
verlangende tot gedoente van Capitein de Roij, uijt de
mond van Capitein Jochum Michielsz. verstaan, dat hij
door dien de Roij was verlogt, op batavia komende, de
volmagten van d'heer generaal Cornelis Speelman L: m:
van de assignatie, groot 18000 rd.s: onze uijtsteeken,
niet te willen geven, en had geweijgerd de Roij verlogt,
nog soo lange op bantam te mogen verblijven, tot haar Ed.e
Ho: A: nader ordre overgekomen soude zijn, ondertusschen soude
de

de Resident niet nalaten van de koning te vermanen,
waar uijt die schuld oorspronkel: en voortkomende was.

Ende dewijle hier even boven, omgaende pagina den Lambl.
gesproken zij, met aanwijsinge waar uijt in den [illegible] de
dat dengeenigen vertiers, de geschilderde kleeden, doeken, en
Lijwaten, kwamen te ontstaan; soo kan daar omtrent tot
nader verligtinge dienen, dat op Saturdag den 22:e april
in het Logiment van de president vertrokken pangeran Dipa
Ningrat, Keij Sorke, en pangeran Natta nagara di:o ope
met den andren, noopende de negotie, soodanig te besluijten
als men tot het best, en meeste aanquickinge, en voortsettinge
gedes handels dienstig oordelen soude; op welke tijt het
hun dan voor af over het Provisioneel reglement van
Commertie, hier voor ingeschreven, uijt malkaars verstaalt
geworden zijnde, wierd het eijnde. Na verscheijde
wederhandelingen over en weder, bij haar geheel terge-
stond voor goed gekeurt, en soo als de gesz: stond, nader
komen, aangenomen; maar en konden sij niet verder
verstaan, voor de peper de welke men hadde gecontracteert
de kwarts tegen 15: en de beste tot 27: rs: de baar
ijder van 366: ponden in spaanse munt, te betalen
in ruijlinge, of bequaminge, eenige deminst de kleeden te
ontfangen, ook aan te nemen soodanig de welke ook mogten
wesen, dat al vrij wat buijten gissing omis, en daarom
men ook niet geraden konde vinden, haar iets meer
voor de peper aan te bieden, indien sij tot aanneminge van de
selfs in kleeden, konden resolveeren, als voor desen gemeen
werdende, dat se daar na genoeghsaam lijs voor en middeling
nog al vrij wat schoor bij haar stille blijven souden, maar

beloofde

geloofden, zij daar entegen wede niet haar Contant
geld, bij d' E: Comp:e ter markt te sullen komen, en
wijders alle andere slag van lijwaten, die geduurende de kleedij
buijten d' Comp:e tot Bantam aangebragt wordende, te
weeren, en bij agterhaling, aan te slaan, en te confisqueeren;
niets meer haar dan ook doorgaans van de Gerard Zontringe
geloofde te verzorgen, dat hij seijde, tot nog toe niet te weten
geschied; dog pangeran dipa mingkat, daar op door de presidente
geroemd gevoert hebbende, dat hij soo lange op Batavia geweest,
dat hebbende, haar Ed:e Ho: A: wel hadde konnen voordragen
hoedanige kleeden bij die van hun natie, in deze tegenwoordige
tijd, meest gevoert wierden, als vermeerdere men geloof dan
ten aanzien van de afgelegene Comptoiren heeft konnen ont-
bieden, en dat hem bezijde dien, ook niet onbekend konde
wesen, in welke wegen alle de meest gesliete
kleeden, die men dagelijks op de markt siet, aldaar gekomen
waren, soo wierd dat door hem met een generaliter
beantwoord, met bijvoeging, dat hij dienwegen met hun Ed:
de heere Gouverneur generaal Cornelis Speelman L: M:
de kwestie gesproken hadde, die dan ook volgens hun voorgev:
de besorging aannam; maar betoonde hij genoegsaam dat
hem verder met Lakenen uijt gevraagd wierd, wat hij
van het gedoente van voornaamste Bantamse, als andere
Chineesen, als mede op Batavia woonende; wat: dat
hij al wijd wat met de beste kraam uijtstaande gehad te hebben
geen hoek wel geloove zij, om dat hij dipa mingkat
al van oudt, eer dat hij tot dezen hoogen staat verheven is
komen te worden, voor een keerdig, en doorstraft koopman
aangesien

aangesien, en belooft is geweest; Seggende wijders
dat het nu voortaan beter soude gaan, en dat Pangeran
Natta negara, als den Coning Sabandaar, met den
gedistingueerde? Prinshoudt gesaghebber d'E. Everhard vander
Schuure, in secretesse? overleggen souden, wat men behoorde
te eijsschen?, en daarmede tijdig voorsien te mogen werden
en soo voorts; en de Zoesoehoenan? nu wel wat koopen, indien de
haar gerieff konden vinden, en daarom konde men haar ook
niet bewegen, eenige van Comp:s kleeden op contant in
contract? aan te nemen, als een restant van 98: pakken
guinees lijwaat, en 3 pakken Committers?, tot monster
gesonden, [illegible] onverkocht [illegible] gelegt,
ende wierd verder na andere kleeden, als [illegible] niet
geblaakte, en kleijne blauwe salempoeris, rode en rasse?
breede, en smalle bastas, geblaakte parcallen, kleijne blauwe
botgilles?, gordelkleden?, voorts taritans?, geblaakte moorisse?
tapesindos?, sapatsiraslas?, klambocks?, etc.a meest alle
Moluksche? en Jabaanse sortementen, niet eens gevraagd, die men
dan hoopte, dat met de overkomste van de Lampoudes?, of
Trillibaarse? [illegible], dijmete? etc. ook nog wel
van de hand geraaken souden: Ondertusschen dat men in
deser wegen vande negotie sprak, wierden de verscheijde
malen, door de president ondertast of hij daar toe niet te
krijgen soude weeten, dat de Trillibarsche met de oude
[illegible] kusten haar mogten handelen; waar toe hij geenderlei
gen ooren scheenen te hebben, want wierd dat bij haar
ten meerendeele, als ongemerkt, niet eenmaal beantwoord
en ijdermaal door d'[illegible], en ander praatje

daar

daar uitstekend geworpen, die vijandel: verzogt, aangezien hij
gebiet was, van desen avond drie van sijn vaartuijgen, na
batavia te senden, om sijn aldaar sijnde vrouwen over te
halen, dat men sijn volk, een briefje van voorschrijvinge
aan haar Ed:e Ho: a: geliefde mede te geven, ten einde des
haar mogte worden toegestaan, aldaar voor haar geld, des hij
beroof, eenige lasten rijs, in te mogen koopen; dat ook,
als geen zake van sonderlinge importantie toegezegt, en
ook na hun genomen afscheijd, en vertrek, gedaan wierd;
daarnevens met eenen voorgeda: haar Ed: Ho: a: het
geadvisgneerde van desen dag omstandig bekendmakende
en onder andere ook, of het niet nodig ware, dat het
tractaat door den alreeds op batavia zijnde Pangeran
Natta Widjaja, mede onderteekend wierde, om dat sijn naam
in het hoofd van't selve uitgedrukt ward, en hij daar toe
ook al reeds van sijn heer den koning, orders ontfangen
hadde &c: ende kwam daar op wijders na het verloop van
drie dagen namentl: op den 25 dezer maand van batavia
voor Bantam weder binnen, de sloep den gelen beer,
met 28000: ingepaakte realen, om tot betalinge des forts
te dienen, voorts 1000 rd: ingoude Coubangs, en 2000:
gelijke rd: in payement, mitsgaders nog eenige andere
goederen, benevens een kleen gesloten briefje, gedagtekent
vier dagen tevorens, waar bij haar Ed:e Ho: a: hun
genoegen lieten blijken, dat de onderteekeninge &c: van de
Generaal genoemde tractaten, ende de vernederinge van
Pangeran Poerbaija, en Craeijen Sacke nog van selven
goeden moede wardgemaakt, met bijvoeginge, dat des
geda: haar Ed:e Ho: a: een particulier briefje van Cap:e
de Roij

de Roij ontfangen hadden, dat de President in Copia wierd
gecommuniceert, maar dewijl hij de Roij tot verrigting
van sijn affaires wel op Batavia verdiende; dat hij deselve
voor deeze wegens sijn persoon gegeven (hier voor aangehaalt)
zoude hebben te observeeren, dit. Indenadien de President
middelerwijle soo nu en dan verdrietige klagten te voren
gekomen waren, dat de opperhoofden der Cruijsers te water
tot ongeval der ijger, onder de chialoup de Zalm daarmee
vissers, en ook andere lieden, aan Land, geweld, en
overlast aandeden, en geschiede 2: exempelen, die hebbe
den 26e april in de bogt van Bantam hadden laten leg;
soo wierd aanstonds goedgevonden, den Fiscaal met de
Princes: Intimatie derwaarts af te schicken, om
hun in te komende van alsulcke Insolentien, en geweld te
wreeken, of dat men anderssints genoodsaakt zoude werden
tot haar eijgen onheijl, en schade, daar over den Keijser
Correctie te moeten laten gaan, dat soo voor de Arsh-
naal, om haar tot agter deuken te brengen, hun rags genoeg
voordeel wierd; dog de Fiscaal des anderen daags te
rug komende, relateerde deselve; dat aangetogen overhoofden
zig wegens het geene, dat hun door de Bantamsche onder-
danen te last gelegt wierd, geheel onwetende gehouden
hadden, alhoewel uijt haar eijgen woorden, en ook bij
ondervraging van 't gemeene volk, genoegsaam gebleken,
en openbaar geworden was, dat zij hier, en daar aan Land
geweest waren, verdrijft de aard, en boom vrugten,
ontstaalt mede genomen, en ook om de palmiets wille
eenige Clappus, of cocus boomen, omgeveld hadden:

alle zaby

alle Zaken, voornamentlijk in dezen tijd, van deze
kwaden gevolge sijnde, soo wierd den fiscus geordon-
neert, hem, die sulcx ad notam te stellen, om
of het een naderhand te passe mogte komen; hier-
mede dan verder bij das gevorderde sijnde, voorgeschikt tot
berigtinge van suspitieuse Zaken, namentlijk den 28e
der maand april; wierden onder andere dingen, nader bij
de rolle blijkende, op den gedaanen eijsch en genomen
conclusie, door gemelden fiscaal de vicq in stads
gepraecedeert geconfisqueert, en verbeurd verklaard, alle
sodanige 22: pakken gedootverwde kleeden, als bij den selve
op den 1e: october des voorleden jaars, aangehaalt, en
tot nog niet gereclameert waren, volgens de order van
haar Ed: Ho: A bij de secrete memorie de president
mede gegeven geadresseert, de eene helft, voor de Compe:
en d'ander pro fisco, en waar op dan met eenen ooke
als de twee voornaamste leden, die vande [illegible]
te doen, gecommitteerd wierden, de koopluijden d'E:
Everard van der Schuere, en Pieter van den Doorn
werdende niet nodig geagt, het verder voorgevallene deses
daegs, als van geen groot belang, aan te tekenen, en
daarom overgegaan, tot het vertrek van de fluijt den gulden
beer, die op saturdag den 29e: met een retourladinge, bestaande
in 895: baaren, ofte 327570: ponden, weder na Batavia
keerde, benevens een missive door de president, en raad
aen haar Ed: Ho: A: geschr: missive, als welke principaalijk
onder anderen begrijpende, dat den president verscheide
malen

malen meijsje was gevallen, door eenige militairen.
die vermits eenige tijds de piratie versogten, van
daar verlost te mogen werden, t geen men soude haar
Ed.e Licentie niet konnende doen, weshalven dit haar versoek
dan ook maar voorgedragen wierd; wijders geloovende
dat de negens een nieuw werckt, van ongevaar 100.
koppen, wel te verwisselen souden zijn; En wat verder
belangde den Capitein de Roij, dat de president den selve
tot verscheijde malen haar Ed.e ordre, vermanende wijse
hadde bekend gemaakt, met de intentie, dat hij die altans
sonder langer uijtstel soude moeten opvolgen, en met de
vertrekkende schuijt den gelden weder na Batavia keeren,
dog dat hij daar op hadde voorgewend, tot dat hij nog
al eenige uijtstaande schulden te wachten, die men niet
konde bevorderen uijt vreesen hoodde, de welke bij hem
wierde gepretendeert; maar wist men wel, dat hij nog
op Batavia seijde, den Sultan bij binnen hadde langer,
togt, bij hem, den Capitain int Casteel te mogen worden,
t geen hij nu ook verder mondeling vermeend, en bezijds die
nog gevraagt hadde, Zijn Hoogheit eenige andere voorregten
af te kreggelen, die alle, bij de president, en raad, gerefuseert
wierden, wegt tegen den waren dienst van de Comp.e:
aanlopende wieren, verklaren dat er dagelijks verscheijde klagten
tegen hem te voorschijn kwamen; hierop uijtkomende, dat hij
veele arme lieden, uijt het gebergte, met haar koorn, en
vrugten, na de marckt neder dalende, den naam des
Conings gebruijkende, door sijn dienaren, en daartoe gesonden
dewanden, op de weg liet aftrekken, en berooven, t geen ten hinder

Eiijse.

Bruijde brengen, en soo voorts na Batavia vervoeren;
Zulx men onder de Comp.s luijden opspraake te houden,
en tot quaade gevolg, dat daar uit in deese nieuwe
bequijkelen soude mogen ontstaan, voor te komen, dat had
mede bedoelden, indien hij bij deese gelegentheijt, haar Ed:s
Ho: A: ordre, niet kwame te voldoen, alsdan wat
ernstiger, en strenger, met hem te sullen handelen; 't welke
echter wel naderhand niet vereijste, nademaal hij des sondags
ult.o april, met sijn eijgen vaartuijg tegen wilde opnieuw
sijnde, wederkeeren kwam; middelerwijle nodig
geagt wierde hier nog toe te voegen, dat de president den Coninge
onder andere discoursen in de laatste bijeenkomste op den
17.e deeser, eens hebbende gevraagd, of sijn hoogheijt ook nog
ijets, met welgenoemde de Roij, uijtstaande hadde, en of
hij ook niet en wist, ter welcker eijnde hij weder op
Bantham gekomen ward, en soo voorts; genoemde sijn
hoogheijt daar op hadde geantwoord, dat er niets met hem,
en de Roij, niet omhanden ward, dat hij niet en wist,
wat hij aldaar kwam verrigten; en ten laatsten, dat hij
voortaan ook niet meer met hem te doen wilde hebben;
verklarende wel de waarheijt te sijn, dat hij hem in sijn
verlegentheijt dienst gedaan hadde, maar dat hij daar voor
ook van hem erkent, en rijkel: beloond geworden, ende nu
ontrent sijn persoon, niet meer nodig was. Na het
afloopen van aangetogen maand, viel er niet voor,
waardig aan te teekenen; als op den 9.e der maand maij
wanneer buijten verwagting seeker Engels schip, daags
tevooren gesien, komende van Cormandel, Bantham
voorbij zeijlde, en onder schieten den rijswimpel niet

en

en Stuurman van 't schip aen Land quamen, buiten
alle suspitie om weg te nemen, hoe de Zaken aldaar
gestelt stonden, ende te ondervstaan, offe entrance
verkrijgen, en toegelaten soude worden; maar wierd het volk
door onse officieren, bij de boom, aan het oude Logie de
wagt hebbende, opgehouden, ende de President, daar de eenige
Commissarissen, die aanstonds den geheimen raad, liet
bij den anderen komen, om onderling te overleggen, hoedanig men
hier ontrent op de voorsigtigste wijse handelen soude, bij
dewelke dan met eenparige stemmen besloten wierd,
dat, dewijle comp: Zaken, met die natie nog soo wanckel-
baar stonden, sonder dat men vrede gesloten ofte hadde, wat
van de Contractatie als andersints in Europa mogt wesen
ofte nog niet konde te vallen, het alderveiligste, en
best soude sijn, men sig met die luiden, uit vreese te niet
te komen te vermoeijen, om haar alsoo geen de minste oc-
casien tot klagen te geven, maar sonden niets als Wan
Abdul Bagus, Capitain der Malaijers benevens den
oud resident Sr. Willem Caeff na de koning te senden,
ende schipper dat maar slegts, onder sig voor eerst dien dag
verder uijtstelden, bekend te maken; de welke dan
bij de wederkeerende, verhaalden, dat sij hun toegesegt die,
wagens, alwaar wat verwondert hadde getoont verklarende
dat hij die luiden in sijn Land niet en begeerde, hoedoog
dat hun Zaken nu niet goed waren, om in de selve
tijd, vreemde negotianten te ontfangen, en toelaten,
ende dat hij ook haar mede geraekt te kleeden, en andere
Coopmansz: niet van noden hadde, om dat hij alles

hun benodigde

hen beeedigt werden bij d'Comp:e wel weten konde; wes=
halven geen Zijn Hoogheijt gevoel traende, te komen te
gaan, voornemens was, zijn verpligtigheijt, agtervolgt
hebbende, eenige van hun eijgen hovelingen, te senden, en de
Engelse Stuurman dat sodanig te laten aanseggen, onder
daarnevens, dat hij wel agter mogten blijven, sonder ooit weder
te komen, aangesien haar geen entrance verleend souden werden:
Dog hadden het hier pangeran Dipa Nengrat, met alle
vermogen getragt, hun hoogheijt van dit hun voornemen, te
versetten, en af te leijden, voortbrengende dat men de lieden
verleerde, ons woorde te spreeken, om te mogen verkrijgen,
om wiens wille hij aldaar gekomen waren, wat hij al mede
gebragt hadden, en ook of hij kunnen niet, om water, brandhout
provisien, of wat iets anders verlegen vonden, en ter
zijde andere provisies meer, die de spreiden, onder raad
niet eenig vorder vermeerderen, tot geringe gevallen, dat hij
altijds van een goede conduite, ten opsigte van d'E
Comp:e en selfs van zijn eijgene onderdanen koning,
hebbende waren; beginnende bij een te geloven, dat dit
schip, groot ongeveer 110 lasten genaamd de prosperit
op het prive besprek, en bevel, van pangiran Dipa
Nengrat, en zijn medestanders, de vorige uitgekomen
ware, te meer tot eenige 2: maanden geleden, met den
heer Jan Steijlman, en Capitein Weijte, voor desen
op Bantam geresideert hebbende, volladen met kleeden,
direct van Madraspatnam herwaarts aangevaren was;
welke al wat eerder kwamen over den 1e 6 Lanny, met

het.

het discours, dat hier voor op het subject van de vreemde
geschilderde kleeden, dagelijx op de bazaar wordende
gehad, is gevoert, en dat hij meergemelde boodschappe
dagelijx verwagtende ook wel gebragt mogt hebben, de
ondertekeninge der wel aengevoerde papieren soo lange
uitgestelt werden, tot het gekomen soude sijn, om daermede
van den koning weder wat wijs makende, na eijgen wil,
gevallen te konnen handelen &ca. dog bleef hun hoogheit
eijder bij des selfs voornemen, en sond een weijnigje voor
de middag, den pangeran Natta nagara, na de boom, om
voor aengetogen Engelse vrunden uijtte leggen en hare
vunnen af te wijsen, maar kwam hij onderwijl weder en passant
ons bij de president aen, niets meer, om die wegen sijn E:
adieus te seggen, die hem dan aenraadt, om d'E Comp.^{ie} geheel
buijten des selfs saken te doen blijven, dat het in de plaats van
sooder na het hollantse te gaan, gevoegelijker soude komen
dat hij de onvergenoegde Engelse vrunden ten huise
liet ontbieden, om hun aldaar de last, en ordre, van hun
meesters den koning bekend te maken; want soude het
anders wel ligt door haer kwaet gedrukt, en opgenomen
mogen werden, dat er of Comp: volk, hun soude verder te
kennen gaan, in arres gehouden hadden: gelijk dan ook
sodanig door pangeran Natta nagara, wierde gedaan
en de namen der vrunden, werde van des pangerans huijs
komende, van den ond resident S^r. Willem Caaf, die
haer uijt de naam van de president, met wat kost, en
dranke hadde getracteert, onder belofte van betalinge

en vrundelijkheid

en vriendelijken afscheijd: Zeggende, aangesien den koning
haar tot Cantraan niet wilde dulden, dat zij de meenigte
vaartuijgen overheden soude leggen, wijl deze na Batavia voort
te Zeijlen waar aan bij de president, en raad, niet wel
geweijgert wierd; maar om evenwel deselve te mogen gaan
en alle [illegible] voort te komen, voor dengoed, eenige
door de Chialoup, de wind rond, een [illegible], en ten
[illegible] het Eijland de [illegible] doe, weder
na Zeijlen, en daar van nog dien avond, met den [illegible]
vaartuijg haar Ed: G:A: kennisse gegeven, dat alsoo
geschiede, sonder dat het noodig ware; zijnde anders daar bij te
voegen, en bevonden de andere dages op den 5 maij van
Batavia te vertrekken, de vaartuijgen van pangeran Dipa
Ningrat, waar van [illegible] voor zij geprobeert, met den [illegible]
[illegible]-brieff van haar Ed: G:A: den 9e deser gedateert,
dienende dat het Jagt [illegible] op den 28 der verleden
maand april, met de gratificatie Contracten, en andere
papieren, na Cantraan vertrokken was; dat op het begeeren
en versoek [illegible] de [illegible] vrouwen van Dipa Ningrat,
[illegible] die haar Ed: Ho: agtb: gaarne hadden gesien, dat
met de heer Commandeur Hartsinck, [illegible]
in [illegible] geselschap hadden willen vertrekken, waartoe zij niet
te bewegen waren geweest, en hebbende zij, om het selve
wille, de Chialoup [illegible] bij eenige [illegible]
na dat de selve al voorens in de [illegible] van den Ed: heer
Gouverneur generaal [illegible] pangeran Natta widjaja
en haar geselschap, [illegible] hadden [illegible], en ieder
met een diamant ringetje, [illegible] van 130: en de
andere.

ander ijder van ongevaar 60 rg: in waardije
beschoncken waren; met recommandatie aan deselve
dat haar Ed: den pangeran Dipa Ningrat, na sijn
voorige beloften, eens wederop Batavia verwagten
souden; komende des anderen daags, namentl: den
6e maij, ook voor Cantam ware gesupen, het schip
Harmelswaal voorm.d met twee brieven; d'eene
geset, aan de president Francois Tack, en d'ander
aan haar Ed: onder den raad gekeeren, beijde gedagtekent
den 28e der jongst afgewekene maand april, hebbende
geen: in sig begrijpende; dat de president Tack, voor het
wenke van Cantkam, de aparte bedoen d'Staatsing
moge verland stellen, om tot Hun Ed: nariste te dienen:
goedgevonden desende alvorens d. E van der Duijn
alvorens als pr: gesaghebber aangestelt ware, nog voor
eerst tot bestier der Zaken aldaar, en aan seeckere
mimbes aan te bevelen, immers tot soo lange, tot
dat de nader beschrijving uijt het vaderland gekomen soude sijn;
dat de particuliere aanbring der bevelen, seer gevaarlijk was
ging Zaken; en souden haar Ed: Ed: a: daarom ook
niet komen sonder schoonderen, dat de mardijkers militairs
d'eene met den Sluijkerande, bemoeide, toevoeche
Lieden van daar na Batavia gelicentieerd werden, indien
de president Tack en raad, niet mogten komen te oir,
deelen, dat deselve tot te meerder versterking van oorlog
onverkoopt sowel, van [illegible], en tot nader beschijd
van den toestand onses lieven vaderlands, daar nog
ongeschinten dienst komen kan; dat haar Ed: tards
gelijk.

gesien, dat den koning tot het voorige project, bevatende
de duiten, niet inclineerde, gestimuleerd door den
doortrapten pangiran Dipa Nagara, of den soon Kelij
Sotke, gelijk ons egter ware, niet konnende begrijpen,
waarom pangiran Souda Nagara, niet ontrent het sluijten
der Contracten, en des selfs ondertekening ware geweest
dat haar Ed: als nog recommandeerden te maken vigilant
en vooropening te krijgen, waardoormits de oorsaak
gebleven, en ook redening, en door wien deselve te soeke
gemaakt, en weg gebragt mogten werden &c.a dat haar Ed:
ook het gedaane nader onderzoeken, waar uijt de assignatie
vande Kraij was komen te spruijten, gaarne souden
vernemen; dat welgedagte haar Ed: middelerwijle
schepel souden ordonneeren, dat aende boom op den
uijtvaar van vreemde bekende, ter nauwe agt genomen
wierde; Sowel getwijffeld wierd, of het wel in 't geheel
voorgekomen soude konnen werden, vermits de veelvuldige
fineesen, die daar ontrent dagelijks wierden gebruijkt:
Voorderkomende te verhalen, dat het wel van de maet de vrugt
soude maken, dat den koning, ende de pangirans op de
aankomst tot Cartasoera, ook een nauwe toesigt wilde
doen houden, dat men evenwel van haar, geensints ver,,
wagten konde, dat haar Ed: vrijdom wel dien op sigte
op het voorbeeld van de president gedaan, om 't of wel
3 à 4 p.C.o tol, van de aan te brengen goederen, te
betalen, 't welk niet ondienstig soude agten, als
men vermeijnde, dat het de tijd soude wesen, die eenige

in het concept reglement der Justitie nader te mogen
spreken; maar wierd altans goedgevonden, dat te hun
de Zaken nog wat sleepende te houden, tot het Bantam
de werke, met de Engelse vrinden in Europa, afgehandelt
souden wezen, om dan dien aengaande, met te meerder
fondament te konnen arbeyden: Dog dat haar Edn.
middelerwijle niet souden nalaten, de deugdsaame de
ongewilde, contentementen uit Comps. pakhuysen
derwaarts te bestellen &ca. dit wierde verder de voorn.
getogen hoorde gemeene instructie der principalen, dat
Pangiran Sorri Baija, en Radeen Sacke, op hun
wederkomste na afgeleyde begroetinge aan hun Edn. de
Heer gouverneur generaal, in haar logiement gestelt
waren; dat haar Edn. het geslooten Contract, hadden
geapprobeert, en geratificeert, mitsgaders met onderteke-
ninge bekragtigt, dat in (als dier voor hij gelegt) weder
derhalve wedersaal overgesonden wierd, om den koning
ter hand gestelt te worden; dog dat haar Edn. dat
obligatoir op Batavia gehouden hadden, als niet noodig
agtende, aen der selver den koning te overhandigen, om
dat hij dit altijd weder konde nieuw doen maken: maar
soo hij de weerde om begeerde, dat men hem dog wel
de selve dan toeseggen, en ook van Batavia toe stellen
soude; dat haar Edn. s: o: a: den Pangiran Natta
Widjaja, het aangeroerde Contract, mede hadden laten
onderteekenen, dat men het volk van Depa Ningrat
hadde toegestaan, tot hun eenige laken en rijs
tot Batavia te mogen koopen, en dat het vastgestelde

haar Edn.

haar Edle: als nog benieuwen soude of Pangeran Widja
nigrat, welmaal geoordeeld niet eene wekke soude
komen, om nader afscheijd te nemen, aengesien de Intente
wardgemaakt, om hem dan eerlijk, te dimitteeren, of
met eere, en geene kleinigheden wel presenteren kan hem
wel bij occasie te komen geseijd magt worden, indien er
geen reden ter Contrarie mogten sijn, 't geen aan de
Presidents, en des nader overleg wierde gedefereert, en met
eenen ook ondervragende, of sijn hoogheid de residentie
van eenen hunder ministers op batavia, niet soude laten
Continueeren, en of daartoe den Pangeran Natta Widjaja
of wel iemand anders soude werden gevraegt &ca: dat haar
Edle. Ho: a: ontrent het Concept reglement van 't Negotie
eenige veranderinge hadden gedaan, uijtlatende het geheele,
mede onder het 1. 2. 3: en 4. point, en bijvoegende het
geene nevens het 3. 4: 5. en 6: articul in margine
wardgestelt, seijden dat haar Edle. Consideratien ook waren
of het niet beter soude sijn, dat dit reglement door de hoofden
of administrateurs der negotie, en niet door den gesant
de president Jacq gewonnen wert, en getekent, wierd &ca.
en dat onderstekken bij mondelinge over een komende, en
vas Lowres in Prijs der Peper, en Lijwaten wierde
verstaand; aengesien de gecommitteerdens der Coning, nader
Zeekere conditie, van salt geld, en goed, ~~doch niet~~
wilden uijtspreken, dat haar Edle. Ho: a: oordeelden, den
Touw ondersrandheit van dit wispelturige volk te
wesen, dat ook het opgestelde van de 5. p:ta Edel

lande

vande in te bergen goederen, gedeelt wierd, vrij wat
vet wierden, en meer als den Coninc daar van ooit
hadde ontfangen &c.a alwaarvan dan niet schijnen dat de
helft van de uijtvoerende goederen soude werden betaalt.
welke een en ander soo als hier voor zij uijtgedrukt;
haar Ed.e oordeelden, dat naderhand bij het Reglement,
geconcerteert, soude konnen werden; dat de wijle nu
Dode zij dancke, de contractatie ten einde waerd gebragt
haar Ed.e niet konden zien, dat de besettinge op Tanara
langer nodig ware, en waarom de selve ook wel en
eens en gelegt, soude mogen werden; dat haar Ed.e Go: a:
nadien de president Sarcq sijne commissie, nopende de
onderhandelinge, tot bijsonder genoegen, hadde verrigt, van
resolutie waren geworden, hem demits het ongemak aan
desselfs gesigt, te laten vervangen, door de E Commandeur
Willem Hartsinck, die, dan nader gebruijkel: ordre
bevoorens geantwoordt, soude moeten worden &c.a Ende
nademaal hier over boven wegens de ratificatie van het
gesloten Contract zij gesproken; word het niet onnodig
geoordeelt, die aan woorde, dat voorts hier in te schrijven
sonder dat het sal behoeven, hijs verder van dato van
quijtinge, of verbersaal te spreken, als maar met de
gewoonl. onderteekeninge, en bezegelinge bekragtigt
sijnde, in alsulken vorm, als hier onder bij de signature
van voorgenoemde ratificatie, kan worden beoogd,
luijdende desselvs aldus.

Joannes Camphuijs, Gouverneur Generael
ende.

ende de Raden van India, representeerende het
hooge gebied, wegens haar Ho: Mo: de heeren Staten
Generael, der vrije vereenigde Nederlanden mitsgaders
sijn hoogheijt den heere Prins van Orangie, ende de
heeren bewinthebberen, der generale Nederlandsche geoctroijeerde
Oost Indische Comp.e in dese landen, gebieden, ende gelegen-
heden, de voorens. vande poincten, en articulen, tot am-
pliatie, en renovatie van het tractaat van vreede, en
vrundschap op den 10.e July 1659: tusschen de voorsz.
hooge regeeringe van India, ter eenre, ende paducca Sirij
Sulthan, en de grooten tot Bantam ter andere zijde
opgeregt, sodanig deselve den 15.e deser loopende maand
april, tusschen onse expresse afgesant, den Commissaris
den E: Commandeur en president Francois Tack, en hem
bijgevoegde raedspersoonen den Capitain Harmen Dircxse
Wanderpoel, den Coopman Everhard van der Schuur
ende den Capitain der Malaijers Wan Abdul Bagus, in onsen
name ter eenre, mitsgaders Paducca Sirij Sulthan
Abdul Cahaar, Abdul Nazaar, [illegible] Pangeran
Dipa Ningrat, Keij Tonton Soejadi, opperste priester
en de pangerans Natta Nagara, en Natta Widjaja, ter
andere zijde gesloten, en wijders ter wederzijde solemneel-
ijck ider op sijn wijse, beswooren, bezegelt, en onderteekent zijn,
verklaren mits desen, deselve poincten, en articulen in voegen
als die leggen, te hebben geaggreeert, geapprobeert, ende
geratificeert, gelijck wij deselve aggreeren, approberen
en ratificeeren bij desen, beloovende voor sulx opregtel.

en te goede trouwe, den inhoude van dien, onverbrekel-
en punctueel, na der selver forme, en inhoude, na te
komen, onderhouden, en voldoen, ook door alle onse on-
derdanen, groote ende cleyne, sonder onderscheit te laten doen,
invoegen als bij in eygener persoon met meergemelde
Coning selve hadden geslooten, en getracteert, mits
welken wij dit Contract, door deese onse ratificatie, en
approbatie met eygen handtekeninge, en het zegel
van hooggem: Comp.e hebben bekragtigt, onderstond
gedaan int Casteel tot Batavia op 't Eyland groot
Java, den 28.e april 1681: was geteekent Joannes
Camphuijs, anthonio hurt, willem van outhoorn
marten pit, nicolaas Schagen, en Joan van Hoorn
in margine stond Comp.s groot zegel in rooden lak gedrukt
en daar onder ter ordonnantie van haar hoog Ed.e de
gouverneur generaal, ende Raden van India; was
geteekend Jacob van Dam secretaris.

Loopende nu wij door het meergenoemde concept reglement
deeses, wo wegen hier voor zij aangeteekent, dat
haar Ed.e Ho: A: in eenige poincten, verandering hadden
gelieven te maken, soo bestaan de selve eenlijk in 't
gene, dat hieronder uitgedrukt zij —

In het eerste, en ook het tweede articul, den ... uijt te
laten, handelende vande voldoeninge der peperen, die
worden, de helft in contant, ende de helft in kleden
te betalen

In het derde poinct uijt te laten, wegens de betalinge
van interest, in gevalle d'Comp.e onvermogens ware

Courant.

Contant betaalen, de woorden, een pr. cento;
ende daar voor in plaats te stellen, een half, of drie
quart pr. cento, mitsgaders daar voorts, na het slot
van dit articul, hiende op de verjaringe der schulden te voegen
op het laatste de woord voldoen: verrekenen van gem.e
verjaring af. —

Mijdes in het vierde deel, uijt te laten, staende op de gewilde
sortringen van schulden, het woordeken, gerequireerde, en
ontwijdinge daarachter, met het eijndigen van de sin
in plaats te stellen op het sluijt woord voorsien: als
tot Bantam best gewild, dienstig, en welgeroken
sijn —

Voorts het 5e articul te vermeerderen, met de volgende
formalite, sinde op de confisquatie der aantehalene
goederen, even achter de laatste woorden, ende de andere
helft, voor de gem.e comp.e hoedanige conditie ook hij het
en onderworpen sal sijn, alle den peper die ter sluijcke van
Bantam werd uijtgevoert, dewijle den Sulthan de gem.e
comp.e daartoe alleen geoctroijeert en geprivilegeert heeft

Ende eijndelijk op het derde Lid, nopende den aanbreng van
verboden waaren, en Coopmanschap: nog te voegen op de woorden
dat Comp.s Ingesetenen, en onderdanen; alsmede die van
Bantham, mitsgaders in dit selve articul, een weijnigje
verder ook uijtte drukken, op het slot agter de woorden
konnen aanbrengen; of te uijt te voeren —.

Zijnde dan dit veranderingen in voor aangevoerd mercantile
Reglement gedaan, en voorts dat in hun geheel gelaten,

etc.

Gelijke bij de vergelijkinge van de articulen hier voor int
geheel ingeschreven, kan werden gesien. Een of wel
schoon daer ontrent voor eerst volgens haer Ed.e Ho: A:
wel gegeven brief, niet nader staet te werden geandert, of
geaugmenteert, soo is egter, als een sake van groot belang
nodig geagt, t' selve, en ook de ampliatie, bij dit verbaal, te
inseereren, om tot speculatie, en opmerkinge te mogen dienen,
alsoowel dat hier wel soude mogen komen te geschieden, dat de
tijd daer inne, nog al verder veranderinge konnende te
veroorsaken, en mede te brengen, die dan gelijks claert werden,
in een kortigen tijd aend. gedachte Comp: nadeel te
sullen konnen strekken: Dog dit hier bij latende, sal dat soo
lange op sijn beloop moeten blijven; Middelerwijle notoriend
dat de president om tijd te winnen, al een der oude Comp:
malajtsche brieven, na Pangeran Dipa Ningrat, soude
om die door de wegen te drijven, en een de Contracten,
mitsgaders het verdere saak aan sijn Hoogheit overbregen,
dog kreeg men in civile termen ten antwoord, dat sijn
Hoogheit alsnoch wat onpasselijk, en met swaerigheden
sijn gequeld was, en dat hij Pangeran, soo draa als sijn Hoogh.t
weder bekwaam ward, de president te komen ontseggen,
daar van dan een stonds kennisse geven, sijn Ed.e opvalden
en ten sowel condisien soude dt.e na het welcke met het
werden gewagt, voor indergoed, de Chialoups despitance, en
gelijk de van de vrouwen van Pangeran Dipa Ningrat op
de Cantoor gekomen, als daer in klaerwater niet nodig
achtende, te doen retourneren, en daer mede haer brief hebben
aanraer Ed.e Ho: A: te schrijven gel. op den 8 maij, hunde
des maandags, weder gedaan, beurd door den president

geraakt

spreekt, als het andere door zijn E: ende den raad; hebbende
in sig een principale begrijpende, een omstandig verhaal
wegens de kwade handelingen voorheen bij den Capiteyn de Roij
in Bantam dikwils gevoerd, gemelt, waar bij in 't breede
aangewesen wierd, dat een seker Tesbeense obligatie, off
assignatie, groot 18000 rs: met de hand van den Ed: de
heere gouverneur generaal Cornelis Speelman, Z: ae:
gedachtenis, toekomende op desselfs Zoon alsnu in 't vaderland
onder hem berustende was, wijders dat hij nog bij sig sonde gehad,
offe in handen nog rede mogen hebben, een kostelijke Zadel
met peerlen, en andere gesteentens geborduurt, dat hij verders
ook door huislieden wegen, welke hij netten te krijgen, als
buitshen, als vrijheid door den fiscaal in arrest genomen, en in
een van d' Comp: militaire wachten, in bewaringe gegeven,
mitsgaders een bruijde andere Saken meer, daar genoegsaam
de vertoogde roof, en spolie, in den jare 1682: aan het
Portugees kwartier waar van hier voorgewag zij gemaakt,
gepleegd, te blijken kwam die: tegen om de breede descriptie
te mijden, hier verbij word gegaan, om dat dienwegen, vijff
Copije verklaringen, van heen en 'tander der ampele
spreekende, overgesonden wierden: in alles accorderende met
het schrijven in den selven jare op den 28: april aan haar
Ed:e Ho: A: geschied die saken door de president gedaan;
doch waren de stukken, en vrijdom eenmaals daar in eens
gesonden, op de Bantamse secretarie bij de protocollen
niet meer te vinden; Zulks men dan wierd gehoopt dat
deselve geauthentiseerde afschriften, om tot des te naarder
verplichtinge, in dat werk te kommen dienden, op Batavia
nagaen.

nog in weten mogten hun Ed:e. Ende nadien de predikant
Faag in het gedurig omswerven staande de Bantamse
troubelen, geen kleine onkosten, hadde gedragen, sonder
dienvolgens, oijt ijets te hebben gedeclareert, soo versoekt
hun Ed: groot: voor deselve, in 't regard van de Heer Gouverneur:
Robbertus Padbrugge, ware gediend, die haar in der
billikheijt eenige vergoedinge toegeleijt te mogen werden
sodanig als haar Ed:e Ho: a: best souden gelieven te
oordeelen, met de regtmatigheijt overeenkomende te wesen;
Vertellende wijders de gemelde Mister Boone aangevoert
onder anderen, dat de Chialoup de Windhond weder terug
komende, den Coopman hadde weten te verhalen, dat het
Engelse Jagt de Prosper naar Batavia vooruijtgezeijld was;
gelovende, dat de Cruijssende Chialoup de Zalm, hun post
verlatende, hun oog al mede na derwaarts genomen hadde,
Dat de vrouwen van Pangeran Dipa Nignat op Bantam
gekomen, en na haar huijs gegaan waren; dat gemelte
Pangeran, door de predikant eens afgevraagt sijnde, of hij
hun selve na komen, en niet weder een karretje na Batavia
doen soude, daar op hadde gediend, beducht te zijn, voor deselve
niets dan eenvoudige affaires, niet veel te sullen konnen
uijtwerken, dog de andere wat nijpender krijgende dat hij dan
niet nalaten soude, te gaen; en van haar Ed: Ho: a: en
vrolijkheden afscheijd te nemen, ende dat verders de
predikant onder den raad hier aanvoerde, vreesende dat het selve
niet kwame te geschieden, het daarom niet ondienstig soude
wesen, dat haar Ed:e Ho: a: hem met eenige beleefdheden
kwamen te gedenken de aangekomen bij het voornamste
staats.

Staats bewind, in handen hebbende, de Comp.e wedergoed
soude bewijsen konde; dat voorts de Intentie vanden Koning
las, om doorgaans iemand van sijn huis op Batavia te laten
te sidderen, dog dat hij Hoogheid daartoe Hussoe niet soude
konnen employeeren den pangirang Natta widjaja, om dat
den selven de weg volckeren, onder hij gouverno, hebbende,
niet wel soude konnen worden gemist, mits welcken hij lieten
ook ordinaris soude doen vervangen, door Kiaij Sorta
widjastra, alias vlaming, die voor heeren de andere
al meede genoemd, die onder ommegang soo wat gewend,
en soo het Javaan van geen kwaad natuurel was; soo dat hij
geloofde, dat hij haar Ed: Ho: A: niet onaangenaam
soude zijn: dat de president en raad ook verwondert waren
geweest, waarom pangirang Souda mingvat niet soo het
slijten van 't Contract geroepen ware, niet anders konnen,
te oordeelen, of dat hij soo door hem selve, als van wegen
desselfs vrouwen, aan de moeder der koning kinderen
vermaagtschapt heeft, mitsdien wel door het komen van
hem gedurende het herwaarts ontrent den tegenwoordigen
koning, in vertrouwen was komen te vervallen, gelovende
evenwel, dat het niet lange soude duuren, aangesien hij
hem Hoogheid voor een Considerabile diens aangedaan hadde
en om dat meer te konnen doen, de betrouwenheid als nog
wel hebbende was; dat men verwachte het welgenoemde
Concept reglement, daar Ued: Ho: A: goede Intentie
soude obsesveeren, sonder bezijden dien, ook van eenige
het ontulinge beroppen, of het mitsdien van selve
soo wilde.

soo wilde haar stooren; dat men beswaarlijk konde
gelooven, om dat de Engelse vrunden, en alle haare andere
negotianten na de berigtinge van den oud resident de
Willem Caaf, voorheen altijd 2 1/2 en 3 p:r C:to tol van
haar aangebragte koopmansz: hadden betaalt, dat men
middlerwijle klagten soude, de villebaradden tot de Comp:ie
te brekken, om dat se wel liever met Comp: kooplieden als
met de Bantamse grooten, te doen hadden, en soo mal de
Pangerans daar al wat tegen wou stellen souden sij soo vrundinde
men seyde dat se het eijnde wel souden laten slippen, om dat
haar Monopolie, wat nieuws was, en die lieden altijd
een vrijen handel gedesenceert hadden; dat volgens haar Ed:
Ho: agtb:e goedvinden, de besettinge van Samara, soude worden
gelegt, dater dagelijx veele klagten voortgebragt wierden,
over de Mardijkse militairen, wegens eenige insolentien
die sij ontrent de berg volckeren kwamen te plegen, niet
wel voorte komen kunde; ende dat besijden dien, nog dagelijx
soo veel vrije mardijkers, met pasedulen van Batavia
over kwamen, dat men daar geen ophouden aan sag, al onder
pretext van een smal handeltje te drijven, soo mal ons
berigt was, dat se eenige bovenwaartse Negorijen, uijt vreese
van de Comp: directe getrokken, en op de grond gemaakt
wordende Javase vloot, verdelt te willen worden; dog dat
men het een en t ander niets gedaan, maar alles tot haar
Ed:e Ho: a: nader order, uijtgesteld hadde; dat eijndelijk
Pangerans Dipa Ningrat, Aleij Forkel, en Nutta Nagara
de president te koop geboden hadden omtrent 5 à 600:
Cojangs grof Javaans Sout, voor de Javaanse Cojang
rijxdaalder.

tijtsduurende 8 à 10 dagen dat men geloofde, deselve, eenighsints
zij daermede niet wel weg bekomen te werden, hoewel
6 à 7 halff goed, en goed, te willen kommen bedingen
waarop dan haar Ed. Ho: A: goedgelieften, de ordre
afgewagt soude worden &a. Ende dewijle, gelijk hier voor
zij gesegt, pangeran Dipa Wingsat had laten weten, dat
den Coningh vrij wat sober: was, soo had men nood wer,
dig ook tot dingsdag den 9e. maij, morgen wagten om ten
hove te verschijnen, want toen kwamen gemte. pangeran Dipa
Wingsat, en Keij Jotsel [illegible], om den Commandeur op te
halen, en ten hove te geleijden; Zulx men sig dan voorts
in 't geselschap van haer, derwaerts begaf, wordende door den
koning niet in 't hoff selve maar in de kleijne op-
Lusthoff (naar aerwijse) een weijnigje daarvandaan gelegen
verwagt, en ontfangen, aen de welcke dan na gedaene
begroetinge, wedersijds, en 't voeren van eenige nieuwe
discoursen, ter hand gestelt wierd, een de gratificeerde
Contracten, mitsgaders, een aen de koning haal brieff door
haar Ed. Ho: A: als hier voor uitgedrukt zij, besegeld,
en onderteekent, en net ons in percament gebonden, die
sijn hoogheit dan aanstonds deselve ook opgedaan, en
bezigtigt hebbende, aan pangeran Dipa Wingsat ter
bewaringe overgaf; waarop de president weder met sijn
hoogheit in eenige andere discoursen geraakte, ten
voornaemste, staande op de tegenwoordige toestand van
sijn rijk, ende den aankleven van dien, deselve wijders in
kennisse [illegible] voorstaan gevende, dat haar Ed. Ho:

A: confor

A: consent hadden gelieven te dragen, om Comp: besettinge
van Samara te doen ligten, aangesien het bantamse rijke
altans alomme in vrede, en in een seer geruste toe,
stand ware, 't geen hem ongemeen aangenaam was; en
hem seer wel gevallen verklaarde hij mij ook in sodanige
staat te vinden, dat hij vermogens soude sijn, alle natien
te sullen konnen weren, tot niet te doen, verijdelen; en door
deselve dien eijst, in een volkomen vaste stilstand, en vrede
te houden, hoog verpligtende betuijgende dat hij daar voor
niemand, als haar Edl: Ho: agtb: gansch sig voor sorge, en
vaderl. hulpe, te danken hadde &c.a gevende de president
daarna nog een vrijwillige gelden, en eenige andere
beleefde woorden gevoerd hebbende, met den gesegde staat
en vriendlijkheijd afscheijd; keerende alsoo weder na desselfs
Logiement: en hoewel in deese bijeenkomste, niets wegens
de negotie was gesproken, dat egter hoe een hoe wel sijnen
diende te geschieden, om dat, gelijk hier voren sij aangeroert
den koning dat alles aan de pangerans Dipa ningrat, en
Natta nagara hadde overgelaten, soo vond men des anderen
daags, den 10: dezer maand, goed, dat de E: l Everard vander
Schuur, aangesien de Chillebarden, dagelijks seer sterk met
hare peper vaartuijgen over kwamen, en geen iets gewogen
waren, met de bantamse grooten te negotieeren, als haar
gedwongen handel, en monopolie geheel ongewoon sijnde
eens nader af te spreken, om te sien, of het niet daar toe
te brengen soude sijn, dat de peper kramers mogten werden
geriovatieert, om buijten haar met Comp: administrateurs
en koopliden te mogen handelen &c.a dat eindelijk na
veele.

selve tegen bestelinge, van sulcken goeden dienst
geworden was, dat hij het selve in 't geheel sorgeloos [illegible],
sonder haer voortaen meer met de Tillebaerders te
sullen bemoeijen, die voortaen de vrijheit souden genieten,
de ordinaire gerechtigheden betaelt hebbende, ten verkopen
sonder eerst aengeboden te sijn, bij Comp: [illegible]
te mogen komen, en gelijk voor een ontrent de Engelse
vrinden, en andere kooplieden plegt te geschieden, met deselve
te vrijen, en onbekommerden handel te drijven: blijvende
Pangiran Dipatti Ingrat als niet de doorkaps [illegible], en
[illegible] de selve, tegen haer des te voornemen,
verdoen laten sitten; niet bedenkende, dat de Compe. meer,
gem: Tillebaerders anders wel geeft, sou haer mogt
hebben gebrokken, dat hij ende sijn makkers Keijforké
en Nattanagara, konde het groot ongenoegen, van deselve
negotianten, ongetwijffeld niet konde verwerden, soo ligt
te komen geschieden, want souden de dusdanigen bedwongh
handel moetende voeren, veel liever haer peper, bij op
Sumatra blijven, ten eijlande Sinco, ofte Batavia ter
markt wilden brengen, in welcken gevalle zij op Bantam
niet alleen de gerechtigheden missen maer ook van de andere
voordelen van die lieden, bij de inkoopinge van alderhande
kleeden, andere goederen, en verscheijde kleine snuijsterijen
geheel versteken blijven; konnende hij lieden wij die dien
ook genoegsaem begrijpen, dat het voor aengetogen negotianten
seer weijnig konde verschelen, al niet genegen sijnde, de peper
na het Eijland Sinco, ter markt te brengen, die na Batavia

te

te varen, om dat se aldaar buijten alle twijffel, nog
al vrij wat beter als tot Bantam, van 't een en 't ander
en het voornaamste vande sijne ontallijke beledinge-
leden, op Sumatra geschieden, geredt soude konnen
worden; Ende hadden ook boven dit de gedagten vanden
President, en raad gelegen, dat de voorgetogen mono-
polianten, hun niet ten deser versoecke in de billikheijt
bequame laten vinden, als dan met gem.te Sillebarse
daar toe te animeeren; wijders nog gelovende, dat de saecke in
toekomende naar eenige verdere koninge vanden Bantam,
mers bequamelijk ontmoeten, dat het werk daar heen
der ligt te dringen soude sijn, daar den koning nog niemand
vande gevolgen met fondament ijets tegen soude konnen
hebben, om dat se van oude tijden, niet als onderdanen, maar
wel als bondgenooten, soo wel van Bantam, als van
Batavia, gehouden, en aangesien worden, ge[illegible] dat hen
verloofde negotie door de Comp.a voor weijnig jaren
aldaar gedreven, aanwijsende was; onde toen de president
en raad tot de vrije negotie met Comp: immers
al wat verder aangehouden, als onderschuts wel soude
hebben geweest, niet twijfelen dat d' E Comp.a door den
dagelijksen toevoer, soo van Lampon als Sillebaar;
voornemelijk, buijten haar eijgen ontfang op Palimbang
Sumatras west kust, mallabaar &c.a: met de peper
wel overkropt mogte komen te worden, die de dan
ook gevolgh, om sig daar van te ontlasten, wel
wat beter koop in de Inlandsen handel soude moeten
afstaan, als het anders wel soude blijven te doen
verhalen, om houden te komen slijten, en daar op

vervolt.

derwijl een proper voorschrift te bepalen, het hoogste
noodsakelijk geoordeelt wierd, dat men geen[de] willekeurig
met haar contanten bij de Comp[agni]e onbedwongen ter markt
mogten komen, en daarvoor, of ook wel voor haar peper
een goede partije kleeden aan te nemen bekwamen, om die
daarde, degenige welke den te vergoeden, die op dat grain
souden komen te vallen, ende ten welken einde, het ook
seer nodig scheen te zijn, dat Comp: pakhuijsen so buytenlan
soo als hier voorenmaals zijn gelegt, van allerande
soortingen, geschilderde, als andere kleeden, niet van de
hooge maar gemeene prijsen, voorsien gehouden wierden,
op de rijsten, die daar van souden werden gedaan; welcke
voordragingen, en verdere beschikkinge ter dier plaatse
ten meeste en voordeele van de Comp:e de president en
raad, vermeijnde, dat de E: van der Duijn, wel
ten volle aanbetrouwed mogte werden, als welkende
in voortijden eenige jaren op Sumatras westcust
geresideert, hij door de lange ommegang onder die lieden
bekend gemaakt, en van de selver conditie, en negotie
genoegsaam kennisse bekomen: dit dan ~~alles~~ als een poinct
van bijsondere belang, dus gelukkig verkregen hebbende;
bequam op donderdag den 11e mey voor Bantam te
verschijnen, met het schip Schelvoortsluijs, de heer
commandeur Willem Hartsinq, mede brengende
twee brieffkens, beide aen de president Sarq particulier
en 1 ander aen hem E: ende den raad gesz: beide op
8e der selver maand gedagteekent, hebbende inhoudende
dat haar Ed: Ho: A: met verwondering hadden

vernomen:

vernomen, de aenkomste vant Engels schip de
Prospect, voor Bantam, met bijvoeginge dat de Cadiir,
tes van de president en raad, dienwegen gevallig was
gewest; dog dat haar Ed.e d.o a: daar den begeerlijcke
kwade machinatien, van pangeran Dipa ningrat nooit
hadden konnen verwagten, met recommandatie, hem dat
sorgvuldiglijk aen te seggen, en ondertusschen op hun dog,
Sulaten, Trepo, en nauwkeurige agt te nemen,
mitsgaders ook eens om te hooren, of den Sloote niet
al mede werkende was, dat pangeran Souda min,
grat, in vertrouwen, en discredit bij den koning was
gebragt, en of het ook niet wel uit jalousie, ten
opsigte van d'E Comp.e mogt voortgekomen worden,
hoewel soo bevonden werdende, dat men hem Dipaningrat
dan wel vrij wat ongewaskeren soude mogen begeeren,
dat haar Ed.e d.o a: hun geordineert hadden te spotten,
maar daar nu sodanig voorsien bidden, dat hij het
voor sig selfs gaande niet ten goede soude bevinden,
met nog soodanige andere redenen meer, als de president
dienstig, en op dat subject nodig geordeelen hebben. De
dat wijders den koning ook wel bij wegen van den
minnelijke insinuatie, voorgehouden soude mogen worden
dat sijn hoogheid hier dog bij een goeden raad, gelijk de
houden, sonder hem van voorgetogen pangeran te laten
verleijden, aengesien haar Ed.e d.o agtb.e van sijn
hoogheid nog eenige betere verwagtinge hadden; dat
den Cap.n de Roij, om hun eijgen saken op Batavia
sonder moeten verblijven, en dat haar Ed.e souden

swagh.

vernoaghen, verstaan, wat nu het gedaente vanden
overgelopen met slaar pangeran Wira gouna was,
en of hij eerlijck op Bantam, voor de Comp.e niet
schade, gevaert soude mogen worden; dat het Engels
schip, waervan hier voor zij gesproken, op Batavia
aengecomen was, soo de overleden hoogaven met drij
Lakenen, en maer weijnig bleeven, ende die aldaer te
verhandelen, ende dan voorts nade cust van Cormandel
te vervolgen, ten welcken eijnde hij een brieffe van den
Gouverneur Gifford, aen den Ed. Heer gouverneur
generael, mede gebragt hadden; doch dat haer Ed.e Ho.
A. gelooften, dat dit maer particuliere Lorrendraeijers
waren, die hier op eenen coop wel mogten hebben
geavanceert, om tusschen Batavia of op Bantam, wel de
quantiteit peper magtig te sullen worden, om dan
daermede na Canton voort te gaen, aengesien dien
Tael voorleden jaer aldaer seer gewilt geweest was,
hebbende men hoope, dat haer dat nu gelucken soude,
en dat die volgens haer Ed.e Ho. A. recommandatie
aengesien gepresumeert wierd, dat se wel na Lampon
mogten komen te vertrecken, om aldaer tot haer
oogmerke te geraken, den koning aen te maenen, een
bevinding ervaert te hebben, (soo het ook eertijds comde tot
te sigten, ende volgens vande Comp.e daer nodoro
vaarende: om hun onder deselve, aldaer te ordonneren,
die ook oock wel andere schepen van de Engelse vrunde
derwaerts nu die bogt kwamen te loopen, achte
moeten wijken &c.a soude sig aende verbeeten aenradinge

van

van pangiran Dipa mingrat, ofte wel eenand-
ders, weergaspen: soude gem[elde]: den hooghedt verder
niet gefondeerd werden begrijpen, dat dit tot volkomen
ruste, en welstande van den rijke, soodanig bevonden
vrijstelden des: Luijden wijders tot verbodgemelde brieff
voorgestelt, ten principalen in substantie aldus
dat alhoewel pangiran Dipa mingrat, wel maal geenen
als nu tot meest verwind van 't rijke in handen geraakt
was, hij evenwel den koning sulken hoogen raed
niet gevoorde tegens, als hij nu doorgaans dede, nade-
maal hij wel wist, wat tot hun meest rust diende,
en diensten, mitsgaders d'aenvoerders, en welvaren van
syn eigen persoon, hooren verzekeren, gemerckt de
ondermijninge des rijx, by ten Dipa mingrat eenmaal
aengevangt tegen ten hooren maeke, soo wel niet te konnen
soude, dat deselve haar Ed: meenige als nog was, tot
fregat de Tijger, ende de chialoup de Zalm, in de mond van
de straat Sunda te laten cruijssen, en bij slag voorder
daar van geen kleen werk maakten, d'aenkomende
schepen niet over souden, als wanneer de selve Bantam
bij vaarden gepasseert, en d'halven deselve dan nog aan d'selve
onwaarde vrijdigingen bevonden worden, toegedaght haar
Ed: onmiddelijk voorts de, op het schip Hellevoet-
sluijs hadden doen plaatsen, des Commandeur Jacob
Sichelsz: die, soo het noodig mogt wesen, tegen den
Commandeur op het fregat de Tijger, verwisselt soude konnen
worden etc: dat haar Ed: ook verlopen, dat men de

[illegible]

Jongo t gesondene Toibango; onder de andere meent het
Cantam, metter tijd soude koomen uijtgroen, en
gangbaar maken, en dat het altans meer aan d'loor
aangeroide sorten, kwam regarderen; dat onderrichting
tot verlossinge van de tijds geexpireerde militairen, die
daarom versoek hadden gedaan, alsmi niet het schip
Eelvaartshuijs voor met, so konsten uijt het swakke
Bataviase guarnisoen, overgesonden worden; dat de vijf
d'Sr. per daglijx sterk bevant verloopen, haar d'Ed: E:
A: voorneemens waren, d'schip dengelen weer na ont-
lossinge, en mitsdien nog een anderen boden om die
af te halen, over te senden, in vertrouwen dat de aldaar
nog bij d'pakhuijsen inwonende bleven, volgens de
hooft van d'spraak dat en raad met haar t' vandeesend
souden maken, en dat weijden deen ook uijt den rijsing
Bataviaden voorraat, en kloekheden dijkte gedaan soude
worden, waar ontrent haar d'Ed: Ho: A: wat goede kand-
diligentie, en d'bevoirden vand' Sr: vander Schuur
[illegible]; dat nu overgesonden worden 2 Cantam-
se Bevanden, in den jare 1682: door d'E majoor St.
Martin na Batavia gevankel: overgebragt, en naar
examinatie bij den raad van Justitie buijten banded
worden, om aan den Coninq overgegeven te worden;
Dat de chialoup d' Zalm uijt d'verrijsinge op Batavia
was versonden, onder voorgeving, van den Commandant
dat hij sowel, voor geschat den tijger, buijten provisie
waren, die haar d'Ed: Ho: A: nu, in meergemelde

Ecloovartshuijs

hollandtsluijs, hadden doen afschepen, om aan die beide
bodemsjes uit te wijken, met ons Eds: recommandatie
aan gemelde Commandant in de verrijsdinge, beter
als voorheen op sijn pligt, te moeten passen. d: Ed:
aangesien haar Eds: Jo: a: wederzijds malen hadden
gelieven te bewaren, den welgemelden Pangeran Dipa
Ningrat, wel eens wegens te mogen voorhouden, en aanwijsen
wat van hoogdvarts, en Conditie, soo ontrent
sijn heer, den koning, als ook de Comp:e betoonde te
weten, soo was dat op wederzijde tijden somtijds al
wat groots, en dreijgende, mitsgaders na gelegentheijt
van saken, wederom wat vermanende wijse, gedaan: dog
had hij altijd getragt, zig dienwegen te verschoonen, onder
voorwendinge, dat het werk, nu nog soo wat nieuw
en nieuws was, en dat hij zig voortaan wel schikken
soude, sonder dat men verder soude hebben, dienwegen te
klagen, of eenig misnoegen op te vatten, en verklaarde
andere ontschuldigingen meer, die de president en raad
gemelt, verstaande het schoone gevallen, dat de van
desselfs goede directie, soo wel ten opsigte van sijn
eigen meester den koning, als ook de Comp:e hebbende
waren, nogeen verder opinie konden krijgen, of men staan
dat hij nu, niettegenstaande dat het hem dagen eenig eigen
worden, deedende om sijn voorgaande bedrijf, uijt
vreede desselfs comportementen beter bevonden te
schikken, als hebbende bevonden, dat hij gevallen de
saken, maar eenmaal de keer tot verandering namen,
sijn soo onlangs verkregen grootheijt, en bewind, ook
haast.

haast afgedaan soude zijn; en nogte meer, wanneer
hij als dan de gunst van haar Ed:e Ho: A: soude moeten
derven; ende wat nu verder betrof den overgeloopen Motta-
baar, althans door den koning mede tot de waardigheijt
van pangeran verheven, onder de benaminge van Wira
goena, namentlijk: of dien verblijf tot Bantam, niet tot
nadeel van d' E Comp.e soude mogen komen te strekken,
gelijk haar Ed:e Ho: A: niet sonder grond vreesden, als
hier voor uitgedrukt zij, hadden geliefden te vragen; daer
op konde niet anders werden gedient, dan dat men het
gevoelen van den predikant, ende den raad, voor die man, als
zijnde ook van de tweede slag, onder de menschen, gerekent
nevens de bekommeringe desselfs te hebben, niet konnende
derven nog laten: behalven dat hij nu ook door de tijd,
een volmaakt Javaan was geworden, maar trachtende in
huijs leggende soude, zijn te verdrijven, onder den gegeven
eijgen geloofs genoemt, hun dagende te lijden, want had hij
anders genoegsaam te komen gegeven, wel gedagen te hun
weder bij de E Comp.e overkomen, en wierd hij nu
eindelijk door de koning tot de bedieninge der bewaringe
van het Jerugulier tabak die staande gehouden; in
tegen van alle de andere grooten, die hem dat ten
alderhoogsten benijdende waren, hoe niet duijs wel-
kond werden bespeurt, bij de handelingen van den hoog:t
edele, die hem nu eens weg jaagde, en dan weder op-
voorden, van sijn derwaarder vrouwe, voor hem den bijwijf
van de Coning van de Sultan agon, zijnde geweest,
of d'een, of d'ander, in genade aennam; soo dat het
genoemde

gemeene spreekwoord, dat de naaste bij de koningen,
op slibberige paden wandelen, wel ontrent kon, eens
waar mogte worden; waarom hij ook, die al lang
voor sien hebbende, sig nergens mede bedeen te bemoeijen
als te principalen op het bedel des Conings te passen
en hoe er hier, of daar, wat te repareren, of te maken
mogt wesen, sijn ampt, als opsigter over de werken en het
arbeijdsvolk waar te nemen; sulx hier uijt ten overvloede
afgenomen konde worden, dat hij sig geheel aan de sijde
des Conings moest houden, sonder dewelke, schoon hij het
verstand al hadde, niets tot nadeel van d'Comp:ie aan
te durven raden, als wel wetende, indien d'andere
Jalouse favoriten groote daar kennisse van kregen,
dat hij alsdan met sijn leven genoegsaam gespeeld, en
selve in 't grootste gevaar gebragt soude hebben etc:a

Op voor aangeroerde kennisse dan van de heer Command:
Hartsinck, wierd den Coning des anderen daags den
12:e der maand, door den maleijtschen schrijver daar
van kennisse gegeven, om hem hoogstens met eenen
af te vragen, wanneer het hem gelegen soude komen,
dat gem:de heer Commandeur Hartsinck hem soude
soude mogen bekomen, die daar op liet weten, dat hij
hem D: des dags daar aan, verwagten soude; en
indien de op selven dag, dan ontrent de hooftsaken
niet voorkomen souden vallen, gingen de heer President
Isaq, en de heer Commandeur voorgemeld, eens
rond wandelen, om de logies en de verdere gelegentheid
te besigtigen: sijnde alvorens op de ontvanginge door
de

de President gedaan, of die ook hoe lange (?) mogte weten,
waaromme desselfs langer verblijf op Bantam
nodig ware, met verpligte te kunnen verstaan, dat hij
D: volgens haar Ed:s Ho: A: gedragen licentie, wel na
Batavia soude konnen vertrekken, vermits de geen
reden ter contrarie gevonden wierden; wijders het welk
nog goed gevonden wierd, met hem derwaarts (?) mede
gaan, de twee Compag:ns amboineese Soldaten, met haar
officieren, bestaande (?) ... 66: koppen, om dat se
niet veel (?) dienst souden konnen doen, mits
dien verstande, dat de makassaarsche Soldaten, mede in 2
Compag:ns verdeelt, als nog sterk, ontrent 120 mann
aldaar nog voor eerst souden blijven, tot so lange
dat de heer Commandeur Hartsinck mogte oirdeelen
dat se aldaar nodig souden wesen. Ende na dien den
Commandant Sterman (?) op het fregat den Tijger (?), om
aengesien de intimatie (?) ... aan hem gedaan, om sig
in de verrigtinge selven te quijten, soude soo verre
van deselfs aangenomen post afwijken, ... al ettelijke (?)
eenige dagen ontrent de hooge hoek, en daar binnen in 't
gesigt van Bantam, had leggen kruissen; so oirdeelde men
met een ook nodig en dienstig te sijn, dat men van dat
fregat, afligten, en den Schipper (?), hier voorgemelt, niet
het Schip ... ter dien eynde door haar Ed:
Ho: A: overgesonden, in sijn plaats te stellen, als gemeend
wordende, dat in dien tijd, bijsonder wel, aan rots (?) vaer-
waarnemen, de verrigtinge gelegen soude konnen wesen;
En deser dagen den derden dag ter eynde gebragt wesende

vraagde.

vervoegde sig de President benevens de heer Comman-
deur Kaatsing, welke met verkregen raad opgehaalt
des morgens op den 13 Maij, wanneer, die op de
selve verkiesinge door sijn Hoogheit op d'ordinarie
wijse, 's Lands ontfangen wierden, en nader geseten sijnde
met deselve na voorgaande begroetinge in verscheide
voorige discoursen vervielen, na dewelke de President
aan sijn Hoogheit bekend maakte, dat de Heer
Commandeur Kaatsing door haar Ed: Go: al
als hun gevolmagtigde tot Santen afgesonden was, om
tot nader order aldaar by sijn Hoogheit te blijven
wachten; met verder bijvoeginge, dat hij bevonden hadde
aengenaem heer Kaatsing wedergebragt te hebben, dat
hij sig mogt in houden, bij eenig onverwagt overval van
vijanden als anders niets, bij het verhalen vanden Presid:
gingt gevraagt te sijn, als wesende een man, van deug-
saamheit, goed beleijd, moedige dapperheit, daarbeneffens
en sodanigen minsamen omgang, dat sijn Hoogh:
in sijn persoon buijten twijffel, een seer goed behagen
soude komen te scheppen; alwaerop welke Eerw heer wel
scheen te gevallen, verklarende daar aan geensints te
twijffelen, als kennende meergem: Heer Kaatsing, al
voor lange, schoon niet in persoon, edoch bij naam
gekend, als wel wetende, dat hij deselve was, die
voorheen op Sangean gelegen, even sijn ten aanmoedi-
staat, en welgelegentheit, hebbende voor dien tijd in de
Landen, daarom hem, ten einde ver[illegible] hadde etc.

En waarom Sijn Ed. hem ook des te aangenamer
was; en van dit, raakte men weder in andere
discoursen, waaronder door de president te pas gebragt
wierd, dat sig alhier nog vierdrijde slaven, van Batavia
weggelopen, onthoudende waren, mitsgaders ook eenige
andere, die sig nu onlangs, en voor weinige dagen gelijk
hier tot Cant Sam Sie, van daar mede des Comt:
gequalificeerde dienaren ontvlugt hadden, en door de
Javaanse groten, hier, en daar opgehouden, en verscholen
wierden, en of er geen middel ware, om deselve weder
te krijgen, en ook in toekomende te komen verhinderen,
dat deselve geen gelegentheit, om haar weg te maken, of
verholen te komen houden, uitgevonden soude konnen
worden; daar Zijn Hoogheit op diende, dat hij daarinne
door [illegible] ingevat, na vermogen soude laten
voorkomen, deselve daar bij stellende; het stond ook aanmanen
te stellen door, sonder (voor dese tijd) daar ontrent eenige
vermids de conniventie te gebruyken, of te ook te gedogen,
dat het door andere wierde gedaan, dog wat hier van soude
komen worden, moest het verloop van eenige dagen
aenbevolen blijven, alsoo de president, en hem daar van
het al te groten niet hebben, die, na nog een weinig
sittens, benevens de Heer Commandeur Hartsing
mitsgaders 't verdere gevolg, van Sijn Hoogheit met
vriendelijkheden afscheid nam, en weder na huijs keerde.
Verstonden wij desen dag door den secretaris, die gelast
was, alle de papieren op de bant aan de secretarie

Sijns Ende

beraemde, bevorens hij te wege raken, om bij het
transport te worden ingeschreven, gevonden, de bewuste
malytse en Javaanse brieven, door den coninq aan
haar Ed:e Ho: A: mitsgaders aan de gesaghebbers
d' heer majoor St: Martin, en de president Jacq
ques: waar van hier voor op verscheijde plaatsen gesprooken
zij, mitsgaders nog een Engelse missive, van de
gesaghebbers dier natie de wel Ed:le Geo: gosfrigt, en
Nicolaas Waite, benevens den secretaris Daniel
Quicke, in dato 12e april 1682: aan Zijn Ed:t de
heer Gouverneur generaal Cornelis Speelman
L: M: onder andere in sig bevattende, de dapatie
van de goederen, soo vaste, als mobile, door haar te
Bantam gelaten, begroot op een somme van 203279:
Rx: of 609822: gls: soodanig als gemelde brieven
met een apart wegh rolsie(?) aan haar Ed: Ho: A:
albereijds overgesonden zijn: En alsoo wel gemelte
secretaris, op verscheijde tijden, na aangetoogen vermiste
brieven, was gevraagd, soo had den selven, als lange
na de tijd, dat se van Batavia na Bantam, over gesonden
waren, op de secretarie gekomen(?) sinde, daar van geen
wetenschap te geven, tot dat se hem in 't einde
op de aangewesen wijse, bij den anderen gebonden, in handen
bekomen hadde, en waarom hij dan ook die
halven voor de ontmaelde(?), dese eigen gedepondeert
houden wordende, hier dan de voorgaande(?) hebben bevinde
bevonden; van de mengard(?), op maandag den 15e maij
do:

des morgens vroeg, de gevolgde, en eenige Importante
Militairen, en bootsgesellen te samen 69: coppen sterk
mitsgaders ook de 2 Comp.es amboineesen hier voorgen.
na boord te varen gaan, en dat dan wijders de President
Tacq, ende verdere gequalificeerde, des namiddags van
Sijn Hoogheit een vriendelijke afscheijd nemen souden
'tgeen soodanig wierd volbragt. , sonder dat er in desse
pligt plegingh, ontrent den Coning, iets van belang voorviel
waarvan bijsonder aanteekeninge behoorde meerder gedaan,
als alleen: dat Sijn Hoogheijt doorgaans in sijn discoursen
sijn liet blijken, in het gedrage, ende de conduicte vanden
President Tacq, 's Comps desselfs aanwesen tot Bantam
een goed behagen gehad te hebben; met versoeke, dat Sijn
E. op Batavia komende, haar Ed.e Indiaes wegen hertel.
gelieffde te groeten, en van desselfs goede intentie, en
genegentheit, volkomen versekeringe wilde doen, 'twelk
door de President ook vrindel. aangenomen wierd, die
wijders van Sijn Hoogheit een beleefd afscheijd nam, en
sig weder na desselfs Logiement vervoegde: Ende alhoewel
in dese laatste bij een koomste, niets sonderling, wegens
'tverblijf van ons militie tot Bantam, gesproken
wierd, soo had hij egter voor heen genoegsaam te kennen
gegeven, dat haar langer aanwesen, aldaar, in desen
tegenwoordigen tijd, hem niet onaangenaam was; ende te
gelooven, als meenende het 't beste binnens huijs,
altans binnen muren te sijn; dat hij sig daar too
heel wel niet aangelegen soude laten leggen; en was
het

het goedvinden van de President, met het Sentiment, van
haar Edle. Ho: A: over een stemde, dat het getal der
Soldaten, en Matroosen wel soude mogen blijven, als het
tegenwoordig bevonden wierd; bestaande volgens de bewe-
stukken daar van opgemaakt, behalvende Mardijkers
hier voor aengenomen, uijt 932: Militairen en 89:
bosschieters, en Matroosen: temeer ten minsten tot
soo lange, dat wel gedt. haar Edle. Hoog agtb: naderkomende
tijdinge uijt het lieve Vaderland, bekwaam soude weesen,
[illegible] met gerustheit nader te komen ordonneeren
want waren de schepen [illegible], en lagen se ook al vrij wat
van den anderen afgescheijden, en verspreijd; soo dat de
noodsakel: en kloeke magt, tot de [illegible] bestellinge
bequame vaartuijgen; door soodanige aanmerkinge
waren ook verklaarde, de bouwinge, van een bequame
en spatieuse Logie, dat na de [illegible] van de President
voor eerst ook uitgesteld, soude moeten blijven; anders had
men daartoe een seer bequame plaats van den [illegible]
lakke, en goede situatie, aan de Zeekant uitgesien,
ter zijden de boom, regt tegen over het en de Kolsingh
de Coninck aan de oostzijde op het boort ter rivier
daar in de punt [illegible] leggende was, geen haar Edle.
bij seekere Caarte was vertoont, alwaar dan te sijner
tijd in al sulcken vorge getimmert soude kunnen worden
als men daar het meeste begeert, en de [illegible] verbetering
nodig oordeelen soude; om doorgaans het oog op de
aankomende.

aan komende, en uijtgaande vaartuijgen te hebben, en
voorts bij veranderinge altoos den vrijen toegang te
mogen behouden; tot bewijsinge, en overnaminge
van welcke plaatse, grond, en dorp, den koning
alreeds sijn vollen Consent gegeven hadde; hier de
President ook geloofde, dat hun Hoogheijt nooit verder
in trobbelen soude, indien hij maar niet door den Hoofde
en geweesen koopman Pangeran Dipa Ningrat, of iemand
anders van den selven opgemaakt, daar van afgeleijt wierd,
vermits men door dat middel, haar sluijkhandel, en mono=
polie, na eijgen welgevallen, te [illegible], de licenten
op te stellen, den koning sommige niet waardige bedeelinge
op de mouw te spelden, en haar onversadelijke gierigheijt
den vrijen toom te doen hebben, en waarom dat gem:e
President wijders vermaande, dat haar de vaart al vrij
wat dwars gebet soude konnen worden, alsmen maar
in dien tijd, Comp:s [illegible] wat sterke hield, ende
aldaar eene Crosagie wegens den uijtslag der Engelse saken
ten spoedigsten kwam waar te nemen; gemelde den
koning volmaakten in de gevaarde te samen sprekinge,
met deijse [illegible] hadde getoont, voor dat volle [illegible],
en [illegible] te hun, gesonden uijt hun eijgen woorden,
dat hij haar Ed:le Ho: A: soude, die op de selve alleen
[illegible] tot voor aangeteekend, ten oversloot
konde verwachten, ende uijt welcken hoofde de President
ook pligtshalven niet nalaten konde dit haar Ed:le Ho:
A: in alle eerbiedigheijt [illegible] aan te raden

als vast.

als vast stellende, dat alsdan de ompraatinge en
afleydinge van het gem:e Saay van Dispa in 't geval
en deselve niet staande, niet veel gelden soude
voornamentlijk als men hem hoogerhand soude dispenseren.
dat hij Inkomsten daar door vergroot souden te
worden, sagen daar niet noodsakelijk ander soude
moeten volgen; Sodanige in alle de voornaamste
hoofdsaken, afgehandelt wordende; wierd des
namiddags het opgemaakte Transport van comp:
vele effecten en Coopmansz: in vast gebragt
en door de E. Jacob Snickers, en E. Verhaard van
der Schuere, den eenen als transporteur, en d'ander
als acceptuer, ten overstaan, van de daar toe
gestelde gecommitteerdens, te onderteekenen, hoewel
wel nad instantie geschiet als 't bevoorde, gedaan,
maar wierd door d' E: verschuere, niet sonder enige
wat swarigheijt gemaakt, om dat er veel verwerde
en swarigheden aan 't beginnen, dog sedert den 11e
augustij des voorleden jaars 1683: geen negotie
boeken gehouden waren, die hij E. egter soodanig
wel wilde aannemen; maar oordeelde, dat hij deselve
met sijn eigen administratie, genoeg te doen soude
hebben, en dat hij door siekte, of ander toeval tot
opmakinge, en afsluytinge van deselve boeken,
onbequaam mogte worden, soo soude hem de niet
genoegde verantwoordinge diensvolgens op hem nemen,
of verklaarde dat d' E. Snickers voor alles tot te
staan

kort komende, als anders niets wilde des laan
gaen dan door hun de soodanig aangenomen hend
da; al waart ook dat hij bij onverhoopte overval
of debiliteit van gem:e E: verschuiven, selfs nader
na Bantam soude moeten overkomen, om hun vrij-
dingen te redderen &c:a Soo wierden hij dan ~~[illegible]~~
dusdanig de saaken deed, waarmede de president
en raad hem ook confirmeerde, en wierd daar op
wijders des morgens vroeg in presentie van den Edelen
raad, mitsgaders alle de krijgs officieren de Heer
Commandeur Willem Hartsinck, nadegebruijkelijke
wijse, bevolken, als haar Commandeur, hoofd,
en opperste gesagvoerder publijcque door de president
Pacq voorgestelt, die het ordinaire middagmaal gehouden
hebbende, van gemelte Heer Commandeur Hartsinck
en d'andere bijwesende gequalificeerde, onder anderen hun vertoo-
nend gesoldraap den vriendel[ijk] afscheijd nam, en sig
na boord van het schip Hollandsch Sluijs vervoegde,
waarmede deselve op vrijdag den 19:e maij na de middag
tot Batavia arriveerde. alle het welcke dan, echter
het notenswaardigste is, dat staande de Commissie
van de presidents aanwesen tot Bantam, als haar
Ed:e Ho: agtb:e gesproken afgelaant, en hun bijgevoegde
ben Sone, als anders niets, was komende voor te vallen
soo wierd het selve met kindplightige veneratie
onder onfeilbaar vertrouwen, dat in de verrigtinge

&c:a

en dito naaste ontvouwinge, soodat buijten
gissinge wat groot gevallen, een goed bedragen soude
worden gevonden, aen haar Ed.e Ho: agtb.e opge-
dragen, en overgegeven, door het gedagte haar
(onderstond:) Ed.e hoog agtb.ere manhafte wel-
wijse voorsienige, seer bescheijdene; Gantsche
verpligten, gewilligen, gehoorsamen, en getrouwen
Dienaar, (was geteekend) Francois Tacq
(in margine) Batavia den 20.e Junij 1689:

Gecollationeert Accordeert Batavia
In 't Casteel adij [illegible] aug.º 1689.

Op Huijsen den Eersten Maij Aº 1669 —

Compareerde voor mij Christiaan Duijcker
Secretaris ende ter presentie der naargesz:
getuijgen, den soldaat Hendrick Loefen van
Nimwegen, tegenwoordig voor oppasser bij den
capn. Hans Spruijt besproken, ende verclaarde ter
requisitie vanden fiscaal David de Vicq —
verclaarde met sincere woorden in plaetse
van eede, dat hij Aº 1662 inde maent april
4 à 5 dagen na de verovering deser stadt
gecomen is, dat hij de tamboer bij de capitain
Jacob de Roij voor oppasser door den lieutenant
Nording Zal. gecommandeert wesende neffens 3
andere soldaten, namentlijck Abraham de Roo
en Christiaan Tilsius beijde hier nog op Bantam
dienende en Hendrick van Nostrand
van Bremen, naar Formosa Stocker, met
gemelte capitain op de schuijt vande [illegible]
gecomen, daar op vijff matrosen varende,
nog een andere schuijt bij sig hebbende naar
't Portugeesche schip . . . . . . dat als doen op
de rede lag gevaren sijn, waarmede hij de Roij tegens
de genoemde matrosen gesegt hadde, dat wat ter
souden uijtroeijen, belovende inge[...] vandien

aan [...]

aenvoert deselve en 't volck tot den schrijver,
dat dan geschiedende, soo wanneerse sijnde [illegible] daar
aen boort quamen, daar de [illegible] tegens de
timmerman van 't schip gesegt hadde, dat hij
kuijpen soude openen en opslaen, die het selve
gedaen [illegible] als voren [illegible]
hadden seggende: kom aen monsieur slaat de
handen aen 't goet en geeft [illegible] schuijten voor
dat gedaan [illegible], soo sij hij de lieutenant door den
capitain geordineert gevonden met den [illegible]
schuijten [illegible] (die door haer swaerte
door [illegible] ider souden opgetilt
worden) naar lant int [illegible] te brengen, en
dan weder naar boort te keeren, het welck sij
de lieutenant [illegible] andermael naar
lantwaerts gevaren sij, alwaar deselve [illegible]
maecten [illegible] en andere goederen
gelaeden en door hem de lieutenant naar [illegible]=
=naare gebracht [illegible] van den
schipper [illegible] Leenden
[illegible] over gegeven hebbende, sijnde den
capitain [illegible] met hem de lieutenant
en voorsz: [illegible] weder naar [illegible]
gegaen sij daar, [illegible] hebbende [illegible]
goederen weder overgenomen en [illegible]
gebracht sijnde, bij capitain met hem
de lieutenant

declarant en hoe het den naar land gevaren
was, dat hij voort 't at de komende geraakt
wierde wie daar voor was en daar op geantwoordt
wesende, dat de Capitain de roij met het
uit den aanden commandeurende daer voor was,
het casteel g'opent en de uit den daar binnen
gebracht zijn, terwijl hij declarant om niet
geschooten te worden, sig met zijn geweer aan den
kant verschuijlt hadde, oversulcx niet te seggen
weet waar die uit den nader toe gebracht ofte
gevoerd zijn, voegende hij declarant daar nog
bij, dat het sig weinig dagen daarna selfs toege=
dragen de meergemelde capitain in zijn
woninge den gemelde [illegible] kistje, ontrent
den [illegible] lanck en een voet hoog, naar zijn
onthout, in sijn declarants presentie
opende, daar wel [illegible] vol goude stucken, loubangs,
goude ringen en oirhangers was, over welcke
rijckdom hij declarant verwondert en [illegible]
staande, de roij voorn. tegens hem gesegt
hadde: dit heb ik [illegible] mijn moeite verworven
tot mijn geluck nog weder te bergen, sluijten=
de deselve met den lid, zijnde nader hant
wijders voorgevallen, dat een vande voorsz:
swaarden [illegible], die [illegible] met [illegible] [illegible]

en [illegible]

en Segel was, door de fiscaele David de Vicq
uyt den naam van d'E: Comp.e: onder hem
(van waar hij de voorz. Chinees meende af te schepen
en naar Batavia te voeren) aangehaalt en
van daar in 't het gemelte Chinees huysje
onder 't selve slot en segel, naar d' oude
nederlantse logie gebragt en bij de aldaar
in de voornoemde waage geborgen zijn; over
welke Chinees kist de voorz. sonderlinge
bekommeringe, en in de verwagting dat hij deselve
weder in handen bekomen mogte, hem
declarant int' breede, onder groote beloften,
indien getrouwe hulpe met hem quam te
handelen, had aangeboden, dat een kist, die
even soo groot en hoog, mitsgaders van gedaante
als de voornoemde Chinees was, gaan kopen
soude, 't geen door hem declarant gedaan en
naar 't fort in desselfs ordinaire woonplaatse
gebragt zijnde, hadde hij de voorz. met hem
declarant en nog een swarte jongen
(die hem onbekent zij) deselve [illegible] kist
met [illegible] (op 't [illegible]=
=[illegible] bedriegelijke) vol gepackt
en daar na op de selve maniere, als de gem.te
Chinees kist, met een nauwlijks ommeworden
toegemaakt en Segel en soo nader ouse
voorts:

voorsz: logielaars burger (doch niet wetende te
seggen door wien) om tegens de dierten[?]-
= twintig stuyvers, geijckt in de canaan uyt
den gepeent[?] toen de de [illegible] niet anders hebbe
kunnen onthouden, sijnde eenige dagen daar
bevorens geweest, dat hij de canaan 's avonds
met de voorn: sijn oude logiemeester, item
de selve geset[?] hadde dat de touwen vande onder=
=grondse groote kisten sonder [illegible] snijden,
om sijn goedje daar uyt te halen, dat hij gedaan
hadde, maar sijnde [illegible] egter door de goede
toesigt vanden vaandrig Bijl bewaerd, die
de wagt hadde, weder gevonden.

Compareerde mede de soldaten Christiaan Frisius
en Abraham de Roo voorn: ende verklaarde
ter requisitie als voren staande, dat sij door
last vanden Lieutenant Nordingzaele,
nadat onder [illegible] waaren met de Cap: de Roij
naar 't voorsz: boord gevaren zijn, daar dan
door de selve te [illegible] de mobile goederen
als stoffen en kassen, die daar inne vonden,
weg genomen en in 't schuijt naar mede
gekomen waaren, gebragt hadden en voorts daar
mede gegaan zijn naar het schip Noordershoorde[?]
alwaar de selve hebben overgegeven, verders dat er van

niets

inde woedende wegh raeden, anders dan dat zij
beyde vijf en twintig waeren yder voor dien dienst
door gemelde de Roij aan haer zijn beloont den
geworden; sonder de declaranten wes se sigt
allen agiren, maar de genoemde vijff matrosen
vande schuijt yder twintig Rds: genoten hebben,
die morgen: De Roij haer ende cajuijt van
voornoemde aan 't goude Combango ende de
de laedkeedijn gelt gewest hadde; verclarende zij
declaranten dat het verclaarde bij yder int
bijsonder en bij allen t' samen, sig in dier voegen
als in desen geschreven staat heeft toegedragen,
derhalven bereijd het selve nader, des nood te
sijnde. Aldus gedaan ende gepasseert
inde stadt Batavia dato maand en jaar
als boven ter presentie van Sr. Hendrick
Montier onderkoopman en Fredrick tijcxen
boekhouder in dienst der Ed: Comp:e
die desen als getuijgen daartoe versogt neevens de
comparanten en mij hebben ondertekent
onderstont: en was getekent: Hendrick
Telger, Christiaan Tristijs, abraham
de roo en Christiaan duijcker sen:
In margine stont: ons present en getek:
H: Montier; Fredrick tijcxen. —

Compareerde

Compareerde voor gecommitteerdens uijt
den agtb: raad van Justitie dezer stede
de declaranten in de voorenstaende verclaringe
genoemden, die deselve van woorde tot woorde
wederom ijder 't zijnde, wesende voorgelesen,
verclaerden volcomentlijk daar bij te blijven
persisteren, bij tegen wengt. daar nog bijdoende
dat hij de voorsz: wolkkist den ten huijse van de gem:
Droij aan den grootsten resident heeft gesien
verandige gezade, nogmaals met den andere
eendrachtig verclaerde midsen bij ijder hun
bijsonder met solemneden eede te bevestigen.
onderstont: bantam den 2:e maij a°. 1689.
was getekent: Hendrik Telgev; Christiaen
Tristius, abraham de roo en Christiaan
Duyoker ter ter zijde stond: ons present
en getekent: W: d: Ruijter Jan Jacob
Hemans. —

Comparerenden in vollen rade de declaranten
inde voorenstaende verclaringe genoemden, —
dewelke haar nogmaals van woorde tot woorde,
sijnde voorgelesen, bleven dat volcomentlijk daarbij
te persisteren, presenterende tot bevestiging van=
=dien: Soo waerlijk helpe mij godt almagtigh.
onderstont: bantam den 9:e maij 1689. was
getekent: Hendrik Telgev; Christiaan
Tristius,

Anistius; Abraham de Roo; en Christiaan
Duijcker Bor. beijde dom: ons present
en naegenoemen. Pt. vander Sluis
Pr. vanden hoorn.

...iaan
...esent

Op Huijden den Eersten Maij 1689.
compareerde voor mij Christiaan Duijcker,
Notaris &c. ter presentie der naegesz: —
getuijgen, Maarten Arentsz: van Heemeren
matt.s verclaerde met waerheijt en sincere
woorden in plaetse van eede, hoe datte
vanden fiscael David de Vicq staande dat,
hij deposant op het schip Nootmanshave bestijt =
=den tijde, 5. à 6. dagen (sonder aan den
[illegible] den tijt willen gevonden werden) na de
verovering deser stadt, heeft sig tot d'[illegible] ...
=en, den capitain de Roij met den vaertuijg
[illegible] met goed als [illegible], Japanse Comptoirs
&c.a door de sluijs van [illegible] gebragt en
werdende aan t' gemelde schip [illegible] overgeno=
=men, tijde tegens het [illegible] volck [illegible];
[illegible] die goederen [illegible]
sijn voor u [illegible], welcke goederen daer
door beijde vanden [illegible] Leen [illegible]
in absentie vanden schipper aggis vanden overge=
=nomen, en hij deposant als doen met daer aan=
zij gewuijcken geworden en naderhant wijders
gevoert daer het geweest den schout de Vicq
het schip

hebbe sonder weijgeringe, waer voor de gem:
stierman Leen sijnde eerwelde (hooge schreij)
verijgerde schips matroosen, waer onder hij de ca
= van mede was gecommandeert en door
d'selve verde gewesschedigheit en d' eerde naer
sijn ontsch— 3. voeten lanck en anderhalf
hoog, d'ander wat kleender, mocht worden ge
transporteren door de poorte van de constabels
van de gest. en in zee geworpen hadden
verders daer van niet wetende te seggen /
als dat de voornoemde capitain aen 't Engelse
schepsvolck voor den dienst voor hem in
desen gedaen door de inleggen: Stierman Hendr:
rd: betaelt hadde, waer van hem de lanaun
bij repartitie niet meer als vijftien stivr: en
en duerwerke, sulcks kleijne en geringe gagie
verdiende was, gegeven wierde, daerbij
voegende dat als den mede heeren seggen hadden
dij de vooij andere ge: houdende 400: aen 't voch
Land van 't sr: schip geschonken hadde, terwijl
de selve den wees mede in desen gest: en
geschreven daer niet meer als noods te
bevestigen; actum gedaen en gepasseert inde stadt
bantam dato maend en jaer als boven, ten
oirconde

over daar van Hendrik Monnen onderkoopm:
en Fred.k Rijcxen boekhouder in dienst der
d: Comp.e die deselve als getuijgen daartoe versogt
wierden den Comp.t en mij in oirconde hebben
onderteekent. onder stont en was getekent
Marten Elbertz: en Christiaan Duijcker
Secr.s ter zijde stont: Ons present en was
getekent: H.k Monnen, Fredrik Rijcxen

Compareerde voor gecommitteerdens uijt den
Raad van Justitie deser stede der declarant
in de voorstaande verclaringe genoemden,
welke hem van woorde tot woorde sijnde
voorgelesen verclaarde, dat het contenu desselven
bij hem persisteerde; sonder daar yts aff of
toegedaan te willen hebben, voor als nog bereijd
het selve met eede te bevestigen. Bantam den
21 maij 1669. Onder stont en was
getekent: Marten Elbertz: en Christiaen
Duijcker Secr.s in margine stont: ons
present en getekent: N: D: Ruijter
Jan Jacob Steman.

Compareerde in vollen Rade den declarant
inde

hebbe vorens daarde verclaringe genoemde der
diode ick hem nogmaels van woorde tot woorde
sijnde voorgelesen, verclarende dat het contenute
daer bij bestt. vertonde, daer allenig in staende
dat de contrarie door de voorsz: Poort in zee
geen onwaerheden te sijn, sonder (door dien
het lang geleden zij) precijs te weten, of het
geheelsch van Japansch geweest zijn; bekennende
tot versterkinge van dien, soo waerlijk help mij
Godt almagtigh. Bantam den 9.e maij
1689. onder stont, en was geteekent: Marten
Elbertsz: en Christiaan Duijcker, voort ter
zijde stont: ons presente en geteekent:
C.al vanden Schuur en P.r vanden Hoorn

Op Huyden Den Eersten May 1684.

compareerde voor mij Christiaan Duijcker
Secretaris deser Stede presentie de naagen:
getuijgen, den Chirurgijn Joost van Wijck
verclaarde ter requisitie van den fiscael
David de Vicq, met ware woorden in plaatse
van beedigen ende verclaarde waar ende
waarachtig te sijn, dat hij 4. à 5. dagen
(sonder sulcx precijse tijt begrepen te willen
hebben) naar de veroveringe deser Stadt gedaane
zij den Capitain de Roij mede Jongens met
den Hindoes die zij (sonder twijffel of Zegels
daar aan) bij com de Canaal (die als doen
met den gording voor de oude Nederlantsche logie
lag) des avonts tusschen 6. à 7. uuren gesonden
hadde, om met sijn Chialoupe naar Batavia
over te varen, edoch niet derende te seggen
maar van daan de Jongens gecomen waren,
zijnde naderhant gehoort dat zij de Canaal
(met den genoemden de Roij verraet ondernt
wesende, om hij gaat naar de gehijde stadt over
te vooren) met den Chirurgijn David de
Lindner door bode van den Heeren de Roij gegaan
Zij, tensijsse van Pieter Sinders woonende

bedijden de

bezijden de gewedigen David Rijsbroes van
waarden Zade (bevijst met paarlen en
het Lent) uijt sijnen naam gehaalt gehadt,
omme deselve naderwaarts over te voeren
voor welcke vragt en dien de [illegible] de voij aan
hem belooft hadde 500. Rd.s te sullen
betalen, mitsgaders daar en boven de somme
van een duijsent Rd.s sonder interest de
voor den tijt van een jaar te leenen,
dog met dien verstande, dat naar verloop
van dien tegens ½. per cento 's maants
souden [illegible] voortloopen, indien hij declarant
nog genegen was de selve penningen onder hem
te behouden, met verdere insinuatie,
dat hij declarant dog vooral goede sorge soude
dragen voor de genoemde Lijs en Zade,
dewijl sijn vrienden of [illegible] kinderen daar
aan gelegen was, In [illegible] van welcke
gedane belofte hij deselve naar Batavia
gevaart en in sijn huijs gebragt hadde,
daar dan de voij naderhant op Batavia
gecomen wesende deselve in sijn declarants
absentie weg gehaalt, maar aan hem voor sijn
vragt niet meer dan een stuck goud
ter bedrage van 180. Rdaalders betaalt hadt

niet

niet hoger waarde als 118. realen van
hem hebben moste, ter welcker bijsijnde
wisselaar (met vandeeling de hollandse schipper
genaemt) vernomen, ende hadde deselve
tegens hem de caravane gesegt, dat hij van den
dickgem: deposant 20. a 22. diergelijke
bladeren opgewisselt hadde ende ook dat hem
als belooft waren en ingeleverdt hij deposant daar
aan niet meer, ende dat hij die aan andere
quam voort telen; verclaarde den de caravane
deposant dat hij op den tijt met den voornoemde de
reijse van batavia zijnde en naer de ruijter
wagt rijende, deselve een goude doosje, daar
[illegible] de groote van een keelen
duijtjen [illegible] hebbende, in goudt gezet, ende de
forme van den olyphant hebbende, uijt de hant
voor den dag gebragt [illegible], mitsgaders dat
hem ook bekent zij, dat hij deposant diverse
diamanten ringen aan S' Jacq de Scrounna=
=ville (alwaer hij woonagtig zijnde) heeft
overhandigt gehad om voor hem te koopen;
bewijsende [illegible] voorsz: dat indien
[illegible] de noode vereijst [illegible] te
willen bevestigen; actum gedaen ende gepasseert
ende

Gedaen tot Bantam ten dage maand en
Jaer als boven, ter presentie van den onder=
=coopman en tweede administrateur Hendrick
Montier en den Boekhouder Fredrick
Rijcken, die neevens mij en den Comparant
deesen hebben ondertekent: onderstont de
was geteekent: Joost van Wijck ter zijde:
ons praesentie was geteekent: H.k Montier
Fredrik Rijcxen. ——

Comparerende voor gecommitteerdens uijt den
Raad van Justitie deser stede den Decanaar
in de voorn. staende verclaringe genaamt,
deselve hem van woorde tot woorde sijnde
voorgelesen, verclaarde volkomentlijck daar
bij te blijven persisteren, sonder daar yets aff
of toegedaan te willen hebben, voor als nog
bereijt zijnde met ede te bevestigen
Bantam den 2.e maij A.o 1689. was geteekent:
Joost van wijck, en Christiaan duijcker
in margine stont ons praesentie en geteekent:
W: D: Reijter, Jan Jacob Heman ——.

Comparerende in vollen Raad den Decanaar in
de voorn. staande verclaringe genoemt, deselve
hem nogmaals van woorde tot woorde voorge=
=lesen sijnde, verclaarde volcomentel. daarbij

te

weten te hebben alleenig daar bijvoegende,
dat hij met den ouden Sinnagijs David der kinderen
in de Chineese kraal gegaan is, sonder sulcx
weder in welck huijs, dog ontmoette het huijs
waer sijne de gemelde David hijlbron
tegenwoordig woont sprekende tot bekragting
van dien: soo waerlijk helpt mij Godt almagtig.
Bantam den 9e may ao 1689. was get.
Joost van Wijck en Christiaan Duijcker
Scheps: ter zijde stont: ons present en getr.
Cr: vander Schuur, Pr: vanden
hoorn.

Op Huijden Den Eersten Maij Ao. 1684.

compareerde voor mij Christiaan
Duijsent Secretaris deser stede presente de naargen:
getuijgen, Hendrick van Bijstervelt
luijtenant in dienst der E: Comp.e deselve
ter requisitie van den fiscaal david de vicq
verclaarde waer en waarachtig te sijn
dat hij deposant na de verovering deser ~~stadt~~
stadt ind' oud hollantse logie als vaendrig
heeft de wagt gehadt, wanneer gedurende sij
eenigen tijt (naerdat de aangehaalde sijn
deser Logie gebragt zijnde twee à drie
bij den fiscaal david de vicq aande
Cabiaan, die de Capitain Jacob de Roij
naar Batavia had willen oversenden) gemelde
de Roij tegens hem deposant gesegt hadde,
dat aldaar besijden, wierde tot 12. uuren toe,
om als dan de wagt van hem over te
nemen het gene hij deposant hem gewijgert
hadde, voorgevende dat sulx niet meende te
doen, voor und al dewijl volgens krijgs
gebruijck was voorgeschreven ende wijle sijn
Capitain hem sulx ook te doen verboden hadde;
respecteerende hem verscheijden malen

daar

daar op sijn kooij om op te slapen, die hij egter
gevisiteert en sijn geweer na de noord voor
kerker in de poorte van de logie staande gevon
hadde en dien nagt daar op slapen gebleven
zij, wanneer hij de lantarn rond gaande
ontrent die kerker, een swarte jongen gewaar
wiert, die hem de rooij het hooft krabde, ter
verder op geen anger 2 slagt verstende, tot
s'anderen daags 's morgens dat de [illegible]
waar mede de ketting de kist van de voorsz:
omwoelt was gemaakt was aende een
zijde lag int duister gevonden te zijn, waar
van hij de lantarn aande Capitain Libout
had geapporteert, die de morgen inde logie
gekomen zijnde, het selve ook sodanig hadde
bevonden en naar 't fort gegaan was, om
de heer majoor Staal van St. Martijn
daar van te verwittigen, daar nog bij
doende, dat de rooij nooijt meer na dato
nog bevonden 's nagts inde logie heeft geslapen
gehadt, altoos bij sijn tijt niet, benevens het selve
als ook alle het voorsz: andere in deselve
verklaare met de de woorde [illegible]
aldus gedaan ende gepasseert inder daat

Cantam

Bantam dato maand en jare als boven
ter presentie van Hendrik Monnier onder=
coopman en Fredrick Rijcken boekhouder
in dienst der Ed: Comp.e die deese als getuijgen
daar toe versogt neevens den comparant en
mij hebben onderteekent, onder stond en
was geteekent: H: v: Bijstervelt; en
Christiaan Duijcker, Secr.s in margine
den Presente en geteekent: H.k Monnier
Fredrick Rijcken.

Compareerden voor gecommitteerdens
uijt den Raad van Justitie deeser stede
den lieutenant in de voorn. Jacob de Castim=
ge genoemt, die hem van woorde tot
woorde verhaelde voorgelesen, verclaarde voe=
contente daar bij te blijven persisteeren,
daar nog bij doende dat s'daags daar aan,
wanneer de mergenbeel de voij s'nagts
op de aangenoemde tit den geslapen hadde,
ook nog a drie Zegels aan de kant van de
selve lag, en in 't duister gevaalt te
zijn, voor als nog bevonde gesloten, als oock
alle zegel voorsz: ende in deselve staende
gesz:

getr: met de [illegible] accordeert. Bantam
den 6.en maij anno 1689. onderstont en
was geteekent: M: v: Bijs Zwelt
en Christiaen Duijker Secr. ter margine
ons present en geteekent: Wm. de Ruijter
Jan Jacob Heman.

Compareerde in vollen rade den declarant
ende voornoemde [illegible] genomineerden,
die hem nogmaels van woorde tot woorde
sijnde voorgelesen, sijne verklaringe, sonder
eenige veranderinge daerin te maecken
de selve persisteerde, sweerende tot versekeringe
vandien: soo waerlijk helpe mij Godt
almagtigh. Bantam den 9.en maij
a.o 1689. was geteekent: M: v:
Bijs Zwelt en Christiaan Duijker Secr.
ter zijde stont: ons present: en geteekent:
Ct. vander Kluijt en Pr. vanden
Hoorn.

Op Huijden den eersten Maij 1689. —

Compareerde voor mij Christiaan Duijcker
Notaris Publ. &c., present de naargen:
getuijgen, den vrij borger Joost van Wijck,
abraham Goverts corporael onder den
lieutenant Adolph Winckelaar, dewelcke
op haar mannen waerheijt, in plaetse van
solemneelen eede, ter requisitie vanden
fiscael David de Vicq, verclaarden soo
waer en waeragtig te zijn dat zij deposan=
=ten hoord en sien sweeren voornt. in
verscheijde tijden dog niet 't samen gedurende
het jongst aanwesen van gemelte Capitain
hier op Bantam om een visite gecomen
zijnde, maer den deposant Abraham
Goverts bij hem inde selve woninge sigh
ophoudende opgemelten Jacob de Roij eeren
hooren seggen, dat hij veel borijdens hadde, 't geen
deselve wanneer waerom voorgenomen hadde
naar 't vaderlant te schrijven en niet
gegevent sende van gemelten geld ontbloot
was, hij antwoorde op sodanigen briefje
als hij stonden houde, wel geld soude connen
ligten, gaende niet wesen een assignatie
uijt zijn hant bij d'Edele heer gouverneur
generael

gemelde Cornelis Speelman Zael:r gewesen
en aan hem verleent om uyt kragte van dien
int Patria te eyssen en te ontfangen
uyt handen van syn Ed:le soon m:r
Joan Speelman in den Haag residerende
sodanige agtien duysent Rijxd:s als hij de voorsz:
aan hem assignant in gereeden geld hadde
geleent en verstrekt, en dat opsigt van
deselve assignatie; voegende sij de requiranten
daar bij, dat niet anders geschiet hebben
of tot syn Ed:le Zael:r eygen onderteeke-
=ninge gevoegt, al houden sij daar op moeten
werden; Stonende den requirant Abraham
Govers daar op een acte bij welgemelde
Ed:t aan hem verleent en gegeven, waar
op met den andere verklaarden dat deselve
met die onder de voorsz: assignatie staande
d' eygen de zy; bereyd dit en voor nader
in deselve gesz: staat met eede des noods te
bevestigen. Actum inde Stads Bantam
dato maand en Jare als boven ter
presentie van den onder coopman Hendrick
Montier en den Boekhouder Frederick
Rijcxen die deselve als getuygen daar toe
versogt, nevens de requiranten

en mij

— en mij hebben onderteekent . onder stont en
was geteekent : Joost van Wijck, Abraham
Goverts:z ; A: Winckelaar en Christiaan
Duijcker Secret:s ter zijde stont : ons presenten
en geteekent : M: Montier, Fredrik
Rijcken — . —

Compareerde voor gecommitteerdens uijt den
Raad van Justitie desen Rede de declaranten
inde nevenstaande verclaringe genoemt,
dewelke haer van woorde tot woorde
zijnde voorgelesen, verclaarden voorsz.
daar bij te blijven persisteren, sonder daar
iets aff of toegedaan te willen hebben, voor als
nog bereijt de selve met eede te bevestigen.
Bantam den 2.e May a° 1689. was
geteekent : Joost van Wijck ; Abraham
Goverts:z A: Winckelaar, en Christiaan
Duijcker Secr. In margine ons presenten
was geteekent : W:m de Ruyter
Jan Jacob Herman . —

Compareerden in vollen Raad de declaranten
hier vooren in haer declaratie genoemde
dewelke

dewelke hun nogmaels van woorde tot woorde sijnde voorgelesen en gevraegt off sulcx de waerheyt was en zij het selve met eede souden connen bevestigen, antwoorden van jaa en seyden: Soo waerlijck helpe mij Godt Almagtigh. Bantam 9e maij 1669. Onder stont en was geteekent: Joost van Wijck; Abraham Govertsz: ; M: Winckelaar en Christiaan Duijcker en margine stont: ons present Ct: vanden Sluijs en P: vanden Hoorn. —

Dese voorenstaende brieven sedert primo January tot ult° May successive desen jare van bantam ontfangen, item t'rapport vande E. Tachel[illegible] met de originele stucken gecollationeert wesende zijn daermede d'accorde bevonden.

Int Casteel Batavia den 16. Augusty 1669.

Fred: van Abr[illegible]

C. Clerk

met verderen onder de Caep aen te doen, en aldaer onse
vloot tot 25: off uyterlyck ult° maert in te wachten,
doch dewyle den respective tyt de paerthyen gehouden
dat de schepen hier gekomen zynde, wederom direct weer
na amsterdam zullen retourneeren, soo hebben wy
den respective schippers Jan gerritsz: en Jan molenaer
by ingeslooten acte moeten precautioneren en voorde
schade, en onheylen die deselve schepen van hier
tot Chormandel, en Bengale voorsz: mitsgaders
aldaer op de Custen, ofte inde ganges &ca: souden mogen
overkomen, tot dat se weder in myn Eed: handen
geraeckt, alsoo daer door noch uytgenomen werd, de
voyagien, ofte vrachten van 2: schepen derwaerts
nade gem: Comptoiren, en wedder herwaerts, behalven
dat d' E: Comp: selve die periculen aen haer eygen
schepen subjectis, ende dewyle den respective
ladingen tot amsterdam ingenomen naer inhoude der
Cognossementen door de gem: schippers alhier verlt, ende
behoorlyck uytgelevert zyn, soo hebben wy hun
overgelevert ende rekeningh van de kost, ende vraghtgelde
g'accepteert, deselve dan nasien, en met conse
approbatie bekraghtigen, om daer op de betalinge van
wedde te verlangen, bedragende die van dan ma
aen vertrekkende Costgelden van Comp: overgelevert de
dienaren, de gemeenen man tot 7. en die inde Cajuyt
10: stuyvers daegs beloopt .... ƒ 11098: 12: -

7½ maenden vraght, ofte huer van 't schip
't zedert 19: Xber: 1683. dat in Zee zyn
geraeckt tot 9: aug: 1684. a 2650: gl: -
per maent Comt .... ƒ 19875: -
daer afgaet 3/m huer als die
verdiende in 't vaderlant
op de Lant betaelt .... ƒ 7950: -
ƒ 11925: -: -

Somma .. ƒ 23023: 12: -

hebbende den schipper van dit schip alhier niets tot
affkortinge gemaeckt, noch gevordert

L.d.

De Romeyn,

aen kostgelden in maendelijx boven ƒ 12028: 1: //:
voor 8½ maenden vaart zedert
28e: november 1683, wanneer uyt Texel
gezeylt is, tot 13e: aug.o 1684. dat de schepe
naer de Caep gesloten werd a ƒ 2800:-: ƒ 23800:-
Daer afgetrocken ¾ in voorsz:
tijt door de Comp: aende
kleederen op de Caep betaelt .. ƒ 8400:-

ƒ 15400: //: //:

Somma ƒ 27428: 1: //:

Wij souden van den schipper molenaer ontfangen 10: vaten spek uyt sijne overige provisie tot ƒ 90: 't vat, en daertegen gerestitueert 't geene hij uyt Comp.s magazijn genooten hadde, soodat deselve aengaende niets ontfangen hebben zij, ook is aende gesteven en zijnde meede officieren betaelt de halve premie van de uytreijs, zijnde 100: rijxd.rs als hebbende die in 7. m: en 6: dagen, (: de legdagen aende Caep afgetrocken ;) volbragt, ende aende van de ama 't volle geld, of de 200: rijxd.rs omdat de reijse in minder als 6: maenden afgeleyt hadde, hoedanige premien voor de Comp.e aende van de andere gehuurde scheepen in dienge.n geregentieert meede verschuldicht zijn,

Wij hebben volgens Ued.e recommandatie bij derselver geerde missive van 8e: xber: 1683 niet verzuymt aen 't boorden schip de Amaranth op deszelfs ontfangst [illegible] ter rhede de Deputeerde gecommitteerdens, om besicht werdende over het lossen van dien bodem, en wat daerinne boven de ladinge, en buyten de scheeps provisie soude mogen werden gevonden, doch is ons uyt een schriftel: rapport, en specificatie van de particuliere goederen, soo wel den Commandeur Klein, als den schipper, en verdere officieren toebehoorende, niets anders gebleken dan 't geene de gem: persoonen bij Ued.e verleende consent toegestaen, ende [illegible] is meede bevonden, gevoegen dat soo en altijts wierde door den schipper, off ander ter sluyck mogte zijn ingebragt, 't selve aende Caep, off in de straet Sunda, aen
[illegible]

eenige van ons oorlogschepen souden moeten werden
uytgerust, hebbende ooch de Raden wenschelycke blyck ons daer
af niet voorgecomen zy;
Behalven de opgemelte beyde gestrande schepen, zyn alhier
mede godtdanck noch comen op te dagen nademael
den 5e Juny 't fluyt schip Bovencarspel van Enckhuysen
ende van u Edele Camer op 20 do. de Beurs, mitsgaders
5 en 6e courant, de post, ende faem alsmede van d'Ed.
en Zeelant den 29e Juny, en 27e July de gideon, en
schelde, ende sloot de fluyt langewyck die eyndelyck
niet min dan 12 maenden onderweges op den 8e mey
passo verwaerloost door groote sterfte en swackte
van volck de Caep hadden connen beseylen, neffens
den Kryghsman van Zeelant, (: welcke daegs te
voren aldaer mede g'arriveert was:) in conserve te
volgen, verwachtende zynde dat het fluyt Wendeck ooch
't vaerwater daer by gecomen mogte wesen, alsoo van
dien boden noch niet vernomen wordt, gelyck ooch
niet van het Adryssje, dat al den 15e Nov. neffens de post,
faem, en Wimmenum uytgeloopen is, ende van hooge-
geest comt almede nergens geenige nadere tydinge,
onderwylen het Blenroy met groote droefheyt verstaen
ende geleesen het schendelen vande twee costelycke
retourschepen uyt de vloot van ao. 1683. 't eene op 't eylant
Amelant, met namen Tydoon, en 't ander (: Asia:) ontrent
de hoogte vande vlaemsche eylanden, waer by dan noch
gecomen is de quade gestalte van 't schip Europa, dat
genoodsaeckt is geweest 't eylandt Mauritius aen te loopen,
ende mits welckers quade gestalte den commandeur
en raet aende Caep geslacht met de advysen vande
opperhoofden der aenwesende schepen nodich g'oordeelt
hadden deselven boden, voor een goet gedeelte
van zyn inladinge te ontlasten, (: dewyl 't geheelen al
bedorven uyt zyn achtersteven over boort in zee was
geworpen:) ende daermede 't fluyt scheepje Wimmenum
(: na ontlossinge van 't silver, ende equipagie goederen:)
te bevrachten, mitsgaders neffens dat swacke schip te
laten repatrieeren; wy hadden aengaende de jongst
retourvloot onder den Commandeur Jonckplaet Volsh,
die

die ongevaer ses maent weegen van de Prince Eylanden —
daer de voorgaende vertrocken is, hebben tydinge van de Caep
verwagt, maer Sylants heeft den almagtigen believen
deselve Jnsgelijcx te laten overvallen worden, van
zodanige swaere stormwinden op de Zuyder breedte
van 35 à 36, en lengte van 54 graden dat daer door
africa na verlies van zyn voornaemste wanthouden, —
zodanich ontstelt is geworden, dat by gemeene resolutie
vanden breedte nae dien Caep, derselyck met
afliating van 't volck verlaten, en aen 't Element des
waters, en tevens overgegeven is geworden, behalven
datter ook niet meer zyn van te Commandinge voor 't schip
de Burch van Leyden, alsoo het selve 't zedert 25en april
begeven ende gevolt by d'andere schepen niet meer —
gesien zy geworden, hebbende ook swaer bevelt
dat het na de Mayottes Eylanden, off mauritius sal
opgedreven zyn, gelyck dan voort sullen de weyde zee
en als maer geen [illegible] last gekreegen hebben, soo
als u Ed. tot hunne over groote smerte omstandigen
sullen ontdaen worden; gaet dat de Heere dat
de Hoogh Sigl in maende voorsz: mogte vinden —
geschreven, ende onder andere [illegible] buyten
[illegible] ontwyken de [illegible] onses —
vaderlants [illegible], ja dat ook deselve beklaeghlycke
gedaght [illegible] door [illegible] voorstaedige [illegible]
[illegible] gequand gebragt
worden, tot [illegible] &a.
Wat de late behandinge aengaet daer van sullen in
deselve niet anders seggen dan dat het voor ons —
onderdanige Zy geweest degem: Jongst te Vloot [illegible]
gemelt [illegible] connen crygen, doch en twyffelen
gedurende off wy sullen magtich wesen op den
geschreven tyt van dit jaer vyff [illegible] schepen van
[illegible] affgaen, en [illegible] dat Cheylon ook
[illegible] by tyts worden toegedient, [illegible]
vande oorlogs vloot in den loffe [illegible] gemelt
[illegible] dapper overloop heeft gehadt, na Japan
is [illegible] besendinge gedaen, ende derwaerts —
afgevaerdigt op 15en mey over Siam 't schip [illegible]

mitsgaders.

mitsgaders den 3.e en 12.en July de fluijten en jachten
Goeden Casper, Haerlem, de Brack, en Velandt be-
laeden afgevaerdicht hebbende aen diverse Coopmans.z: als
Capitaele sommen van ƒ1340150:10:12: daer noch bij gedaen
50000: guld.s aen Siamse vellen zullen bijgekomen zijn
welck Capitael soo aensienel: genomen is, onder hoope
die wij hebben dat onsen brieff aen den keijser gerecommand.:
sal worden genomen, ende van nodlijcke succes gebracht
zijn, 't welck van onderdanigen gebeden van
Godt almachtich den goeden uijtinde [illegible] voorde
Indische negotie Comptoiren sal verschaffen; na China
hebben wij op den fluijt [illegible] soo de vrije
negotie voor als noch niet open gestelt mogte werden
[illegible] mits het Coningrijcke van Tayoan aen den
Chineschen Cantar, noch wat [illegible] fluijt [illegible] hoopen
afgesonden op 21.en July de Jachten, en fluijt en Sillida
waterwijck, gidion, en naederhandt meede [illegible] gevoert
hebbende aen Cass.a: (daeronder noch al wat [illegible]
Sitten) nagelen, Sandelhout, lood mitsgaders de
Cabinen nasten, en wat meer Jongst van daer hier
gebragt zij, voorts Carnhoven en andere Waeren
bedragen ƒ270367: 9: 6: ende na Tonquin op 11.en July het
Zeelants Jacht de Tombalia met Cass.a: en Santij loot
[illegible] de Croonvogel, met hebbende 3334:
mang.a Silver, en verdere noch eenige Coopmans.z:
provisien &.a: ter montant van ƒ1389810: 8: 5 voorts
op 29.en dier selver maent na Bengale de Jagten negombo
[illegible] Wanteneldijck, Jamby, ende [illegible] met den
Commissaris Isaacq Soolmans, ingeladen hebbende
bedragen aen silver, Spiaulter, tin, nagelen, foelij
Sandelhout &.a ƒ372355: 14: 6: daer nu noch de post
[illegible] ende [illegible] bijkomen, met [illegible] meer dan
240000: guldens aen [illegible] silver zijnde [illegible] van
onsen [illegible] mitsgaders 6000: Pistol. [illegible] naer
Chormandel, op 5.e Couraut, de [illegible] met 500
[illegible] koper, en 315. marck fijn gout, 't wapen van
[illegible] op 9.e d.o met 274 marck voorsz: gout, en
diverse Coopmans.z: provisies &.a bijde beloopende
ƒ412890: ende volgt nu noch dierwaarts het gereet

toegaende

leggende Jacht Zuytbeveland, (: Waermede deselve afgaet, om gints aende Schippen van d'armade te werden overgelevert :) Ingeladen hebbende aen gout, en diverse dierbare steenen de somma van ongevaer ƒ194800: — ende de wijl 't voorsz: Jacht Zuytbeveland zijn ladinge bekomen heeft, en Zeylreet is geraeckt, zullen wij deselve hiermede besluyten, en na onse dienstwillige groete verblijven, Ed: Hoog Achtbare, wijse, voorsz: genaemde seer discrete Heeren, Onder stont U Ed: onderdanige, en getrouwe dienaren, Den Gouverneur Generael, ende Raden van India, was geteekent Joan: Camphuys, Anth: Hurdt Wm van Outhoorn, Mart: Pit, N: Schagen, en Joan van Hoorn in margine Batavia in 't Comps Casteel desen 16en aug: anno 1684 —

Geccollationeert, accordeert met syn principael Int Casteel de goede hoope den 30en Janu: Ao 1685.

G. Boudmans
E. Clercq

Copie missive dato 16en aug.o
1684 door haer Ed.le a.o tot
Batavia aen d'Ed.le Heeren
Bewinthebberen tot Amsterd.
geschr. —

N.o 17.

Zeelandt

Aan d' Ed.le Heeren Bewinthebberen vande Generaele Nederlantse Oost=Indise Comp. ter camer tot

Middelburgh.

Edele Erntfeste, Agtbaere Wijse, Voorsienige, Genereuse, Zeer discrete Heeren

Met de seven retourschepen, onder de vlagge vanden Commandeur Joseph[?] Vosch, op den 8.e Februarij uijt dese reede afgeseijlt, en den 29. d.o buijten Sundas engte in ruijm zee geraakt, is ons laatste generaele schrijvens in dato 19.e der selve maand aan de vergadering van 17. en UEd.le Camer int bijsonder afgegaan, ende daermede een Capitaal van ƒ 3270285. 19. 4. te weten ƒ 3256372. 2. 14. volgens specificatie in deselve brieven, en nog ƒ 13913. 16. 6. aan sijde rechten en kee[?] met denland in de straat nagesonden, waar van ƒ 4197. 16. 9. voor reek. van UEd.le Camer in de burgh van Leijden en Africa overgegeven. God almagtigh zij gebeden deselve bodems, en de verige

4. onder

Copie missive dato 16.e aug.o 1784. door [illegible] fol. 104

4. onder de vlagge vanden Coopman Steven [illegible]
vertrocken, mitsgaders ooch de beijde gedes[illegible] binnen de
schepen van Croijsen voor alle rampen te behoeden,
en geluckel[ijck] inde haven onses waarden vaderlands
over te brengen. ——

Sedert is alhier op 3.e maart lestleden gode lof,
in salvo comen te arriveeren t'schip de vrijheijt ——
van U Ed.le Camer uijtgevaren den 5. aug.o a.o passato
met 192. Zeevarende, en 106. militaire, daar noch —
vande Caap bij gekomen zijn 9. en weder afgegaan —
12. koppen van beijde orders. Zoo dat met het selve —
schip alhier wel overgecomen zijn 187. Zeevarende,
en 105. krijgs lieden, tesamen 292. koppen ——
behalven den vrijman Guijbert Boons met ——
sijn vrouw en 3 kinderen. Maar tot ons —
leedwesen, en vernemen wij als nog geen nadere
tijdinge wegens de fluijt Langewijk van ——
Enkhuijsen, welke bij die vande princesse
Maria onder de linie gesien is, gelijk ooch —
niet van d'andere twee schepen te weten, van ——
Hoorn, en boven haspel van Enkhuijsen ——
ende even soo weijnigh van het Jagt Bogergoed
van Amsterdam dat al den 6 Julij 1683 sijne —
reijse vande Caap naar Madagascar tot den —
slaven handel ten behoeve der Sumatrase ——

westcust

West Cust voortgezet hadde, dogh ter selver
tijde volgens de longste advisen met nieuw
Middelburgh alhier overgebragt, van dato —
17.e maart laastleden niet vernomen. Willen
ogter hopen dat die door de goedheijt des Heeren
nog in staat zijn, om haast op te dagen, en —
d'E. Comp.e de gewenste diensten toe te brengen,
want wij ons om deselve of dergel(ijke). bodems
gantsch seer benoodight vinden, dogh insonder,
=heijt zitten wij in een groot verlangen na —
tijdinge vanden uijtslag der saaken in Enge,
=lant aangaande het gepasseerde tot Bantam
waar af de Engelse ministers soo trouwloosslijk
en direct tegens de notoire waarheijt aan hare
Comp.e en Staat gerapporteert hebben, dat is of
wij deselve daar met den Conink sullen
moeten bevredigen, om als vrienden weder
ingelaeten te worden, die hij zijn land en
Rijk om de gepleegde vijandschap ontseijt —
hadde, dan of men haar als vijanden sal hebben
vaar te nemen, terwijle wij om die onseker,
=heijds halven, mits het schielijk afbreeken —
van het Enderlandse accoort, zoo favorabel
voor die natie opgestelt, en inden Hage

gepresenteert

gepresenteert, ons verpligt en genootsaackt
hebben gevonden de presente sloepen en jaghten
die tot voortsettinge vanden handel alomme
worden vereijst, aande hand te houden, ende
ten oorloge te prepareeren: bestaande het "gemelde" getal
in 12. à 13 cloeke bodems dog ten meerendeele
aande oude en swakke kant. God geve dat
sigh alles ten besten magh hebben gevoegt, en wij
het succes in korte dagen vernemen mogen.

De brieven uijt de vergaderinge van xvij.en ende
de heeren Gecommitt.den over de Haagse besoignes,
mitsgaders die van UEd.le kamer Particulier
daarmede ontfangen, de laatste gedateert 18 Julij
1683. worden bij onsen generaelen brief
specifice genoemt, ende de ladinge van d.o fluijt
de vrijheijt hier agter sommierlk. ter
nedergestelt.

Ondertusschen dat wij dan te vergeefs op de boven
=geciteerde bodems insonderheijt Thuijs te Nek
en Langewijk, die tot de 2. laatste en naslooper
waren geprojecteert, gewagt hadden, sijn wij
beraden geworden inder selver steede te employeren
de jaghten

de Sagten Jambij en Somland die anderkints
tot het bengaels vaarwater geprojecteert, en
van nooden waeren, dog het laast genoemde nogh
eenighints in twijffel houdende, geladen met
groote lijwaeten, Peper, Salpeter, &a, ende dat
ten besoere vande Camoren Enckhuijsen
en Delft, beijde in haere quota nijt het
Generaele retour wel t meeste ten agteren
sijnde; gelijck ook de kamoren van Hoorn
en Rotterdam, op welker egualisatie ten
naasten mede sal gedagt worden —

In Jambij voor Enckhuijsen

89530.	Cattijs Peper daar onder 4800. witte
108800.	tb. geraffineerde Salpeter
30000.	— Siams Sappanhout
5615.	Cattijs Japanse Campher
4800.	stux gebleekt guinees lijwaat
4000.	p. do. Salempoerits
8000.	— do. Percallen
84.	— gorras van Cassimbazaar
3.	— Casson nodeja
2½.	— mallemollen } op oogh tot een proeve gemaakt
17673.	tb. Siams tin
975.	Cattijs Chinese thee.
1559.	tb. geconfijte gember.
1305.	tb. mankaldij of beng. bornborrij.

monsterkleen, den volgens t geen inde bengaalse mate, =rie genoteert staat ende waar vande weerga alhier bewaart worden.

beloopende met de ongelden f

de ladinge in Zeelant voor om de geseyde
verschillinge overgeslagen.

Wij hebben vorders ter neder gestelt tot bedragen
der ontfangene Cargasoenen van U Edle Camer
voor de equipagie vanden Jaere 1682, en
stellen nu alhier ontrent die vanden Jaere
1683. als

Willem hendrik de derde . . .	f 159640. 17. 8
de burgt van Leyden	〃 202081. 4. -
de Hollantse tuijn	〃 163240. 19. 8
de princes Maria	〃 128182. 15. -
	f 653145. 16. -

daar wij nog bij voegen de ladinge
vande vrijheijd, except de f 100741.
13.-. aan contanten bij anticipatie
vanden toekomenden eijsch . . . 〃 65629. 7.

Somma f 718775. 3.

bestaande sommiers in't naarvol-
gende.

Contanten soo goud als silver . .	f 324999. 16. -
Coopmanschappen	〃 50356. 2. -
Victualien	〃 229123. 15.
equipagie goederen	〃 82093. 15. -
geweer en ammunitien	〃 32201. 14.
als boven	f 718775. 3.

Ende gaan volgens gewoonte met dambij over
de principaele

de Principaele bevindingen vande voorsdaen,
= de ladingen der 4. voorsz. genoemde schepen,
als de rendimenten der dranken, waar van
zeeker een stuckwijse notitie overgesonden
is) gelijk ook de reek.s van Consumptie op
de uijtreijsen, ende een stuckwijse bevindinge
der ladinge vande vrijheijd: daar toe wij
om verdere te vermijden ons eerbiedelijk
gedragen. ende versoekende dat er op de stu,,
=wagie wat nader gelet mage werden: als
ook op den inkoop en t afpacken vande fijne
geweeren, welke niet met semel of gruijs
bestiert, vermits t selve voghtigheijd na sig
trekt, maar alleen wel aangestreeken en in
geolijd papier dienen bewonden, en soo met
kousen van ongereijde halfs vellen over,,
treeken: het gemeene geweer slegts met
raap olie wel besmeerende. al eer
die gekist worden. de stukken pr. de Princesse
Maria aangebragt, zijn sonder in kassen te
pakken te samen gebonden geweest
en daar door verscheijde spitsen vanden roest
bederven, en vergaan bevonden: behalven

S. Stux

5. stux te kort. hebbende hier tegen tot amsterdam
400 stuk stoelen sonder spitten onnodige in-
kassen gepakt, en pr. africa gesonden, dogh bij
onsen laast. den generaelen eijsch zijn geene
stoelen gevordert, maar alleen spitten, nademael
men sigh hier ten lande vande havaanse
houten heel wel bedienen kan, de kammen
en pater nosteren pr. de princes, alle meest
bedorven en verrot, om datse in vaten besloten,
en onder de ladinge weg gestuwt, op de reijse
niet geopent nogh verluckt zijn konnen werden,
de eijsde boter was de binnenste fustagie
niet wel voorsien, de slegte conditie der
spaanse wijn leggers, mitsgaders de lentigheijt
vande franse wijnen beijde met de selve
princesse overgekomen, zal aldaar mede blijken,
ende bij het rendement der cramerijen &a.
de sobere advance op 20 leggers gedistileerd
koorn water. het rapport vande jongste
chinese voijagie spreekt ook van 2. attestatien
waar bij consteert de slegte gestalte der
lakenen inde kas No. 98. pr. hendrik mauritz
ao. 1682. al hier aangebragt, ende dat men

de selve

17

deselve nogh als te voren had bevonden vande
ongewilde soort met smalle lijsten. blijvende
voorts bij onsen laetsten overgesonden generalen
eijsch dat wij van laakenen, rassen &c.a ruijm
en wel 2. jaren in voorraad zijn, daar
nogh een goede partije van China te rugh
bij gekomen is. —

Het gerequireerde berigt op de twee overge=
=sonden extracten uijt het Notitie boek vande
vragen op India p.r voorgeciteerde vrijheijt
ontfangen gaat hier nevens ende nog sodanige
boeken uijt het soldij Comptoir deser Casteels
als sedert 't vertrek der laetste retour=
schepen van Sumatras West Cust, en
Tonquin, en anders alhier aangekomen zijn,
waar onder voor U Ed.le Camer

5 Cohieren Comptoirs. }
12. D.o schoops. } boeken
1. Extract uijtreijs }
3 D.o van schepen die gerepatrieert zijn

Ende op het geen wij laetst ten belange vande
beschadigde pelings genoteert hebben, sullen
U Ed.le het nader berigt en andwoort vande

Tonquinse

Tonquinse residentie in onse uijt voorgaande
generale missive aan U Edl. Heeren eerst
onder die materie vinden gecoucheert, waar
toe wij desen eerbiedigh gerefereert werd

U Edl. recommandatie voor den adsistent
op de visiteije met namen Daniel vander Markt
zullen wij gaarne in agtinge nemen, wanneer
hij hem schikken sal deselve sigh waardigh te
maaken

Hier mede

Edele, Erntfeste, Agtbare
wijse voorsienige generuse Heeren

Wij U Edle bevelen naer onse eerbiedige
groetenisse

grootenisse bevesten als desen voor, jegen-
woordige besluijtende, en verblijven

Batavia int Comps. Casteel
desen 31.en Meij 1689.

UEd.e eer en Trouwschuldige
dienaren
den. Gouverneur generaal, en
d' Raden van India.

Joan Camphuijs

Anth.o hurdt.

W: van Outhoorn

Marten Pit.

N: Schaghen

Joan van Hoorn

N°: 15.

Lijste van 't schip De Vryheyt

aangekomen in dato 3e maart 1684

	Naam van 't schip	wanneer uytgezeylt	wanneer weergekomen	uytgebragt persoonen	waarvan matr.	soldaten	borg.	vrouw	kind.	slav.		Overleden waarvan matr.	pt.	borg.	vrouw	kind.	slav.		waarvan mil.
Z:	Schip de Vryheyt	5e aug. 1683	3e maart 1684	192	106	–	1	1	3	303	3	–	–	–	–	–	3	8	4

…yheijt Successive uijt het vaderlant tot Batavia …aert 1684:

…overleden			aan de Cabo van andere schepen overgegaan							aan de Cabo van andere schepen overgekomen							uijt lant gebragt persoonen							Sommarium
vrou:	kind	slav:	Zwarten	milit:	pred:	borg:	vrou:	kind	slaven	Zwarten	militair	pred:	borg:	vrou:	kind	slaven	Zwarten	militair	pred:	borg:	vrou:	kind	slaven	
,,	,,	3	8	4	,,	,,	,,	,,	12	6	3	,,	,,	,,	,,	9	187	105	1	11	,,	3	297	

N°: 16

D'E. Compa. ter Camer Amsterdam

Debet aan de gemeene Reeders van 't Schip de Romeijn
over Cost gelt van dese naarvolgende persoonen

Jan Molenaar Schipper is aan boord gecomen den 10. 9br 1603 Comt tot den 7 aug.o 1604. 259 dagen à 10 stv. ijder dagh	129: 10: –
Lucas Münster adsist: heeft in de Cajuijt gegeten van den 10. 9br 1603. tot den 7 aug.o 1604. Zijnde 259 dagen à 10 stv.	129: 10: –
Anthonij Merison van Veltiensplaat onder barb: is aan boort gecomen den 10 9br 1603 en te Batavia overgegaan den 4 aug.o 1604. Zijnde 256. dagen, à 7 stv.	89: 12: –

Jacob ter midden
Andries pietersz.e
Sicke Riems
pieter Sieselingh
Cornelis Cornelisz.e
Marten Jansz.e Hofland
Cornelis Schrever
pieter van de broeck
Wouter Jetiens
gerrit Claesz.e
Dirck Jansz.e
Coenraed pietersz.e
Hendrick Hertgens
gerrit Jansz.e
Arien Spens
marten Roelofs
Jan Jacobsz.e
Gijsbert Leendertsz
gerrit Willemsz.e
Evert de graaf
Jan Rijcker
Arien Woutersz.e
Arien Jansz.e
Roeloff Roelofsz.e
Jan Jacobsz.e
Hendrick Kosten
Haijcke pietersz.e
Sybrant Cornelisz.e
Jacob Sijmonsz.e
pieter Roets
Jan Smit
Harmen van Tünig
Jan pietersz.e
Claes Dircksz.e de gojer.
Anthonij Anthonijsz.e
Hans Schreuder
Broer Jansz.e van Lien
Jan Egbertsz.e
Cornelis Hendricksz.e
Hans Barcelsz.e
Wilm Wilmsz.e
Swenis pietersz.e
Hendrick Crijnen
daniel pietersz.e
Hendrick Coopman
frederick Schaap.

Dese 46 bovenstaande personen, Zijn aan boort geweest van den 10. 9br 1603. tot den 21 Julij 1604 Zijnde 249 dagen à 7 stv. ijder	9008: 18: –
transporteere .. ƒ	9357: 10: –

N°: 1

25

Dese rekening, groot seven en twintig duysent vierhondert agt en twintig guldens en eene stuyver, is in Rade van India voor goet gekeurt, ten eynde den schipper van dit gehuurde jagt der Romeyn Jan Molenaar, ofte sijne reeders, in het vaderlant de betalinge van dien mogten erlangen; 't geen hier niet en is geschied. Batavia in 't Casteel den 16.e Augusti 1689.

Ter ord.re van haer Ed.le den Gouverneur Generael en de Raden van India.

A. v. Riebeeck
Secret.s

D'E. Comp.a ter Camer Amsterdam

Debet aan de gemeene Reeders van 't Schip de Romeyn over cost gelt van dese naarvolgende persoonen

Jan Molenaar Schipper is aan boord gecomen den 18.9ber 1688 Comt tot den 4 aug.º 1689. 259 dagen à 10 st.s ijder dags ...... ƒ	129: 10: —
Lucas Münster adsist: heeft in de Cajuijt gegeten van den 18.9ber 1688. tot den 4 aug.º 1689. Zijnde 259 dagen à 10 st.s	129: 10: —
Anthonij Merison van Veltiensplaat onder bart: is aan boort gecomen den 18 9ber 1688 en te batavia overgegaan den 4 aug.º 1689. Zijnde 256. dagen, à 7 st.s	89: 12: —

Jacob ter midden
Andries pietersz.e
Sicke Riems
pieter Sieselingh
Cornelis Cornelisz.e
Marten Jansz.e Hofland
Cornelis Schreven
pieter van de broeck
Wouter Jeriens
gerrit Claesz.e
Dirck Jansz.e
Coenraed pietersz.e
Hendrick Hertgens
gerrit Jansz.e
Arien Spens
Marten Roelofs
Jan Jacobsz.
Gijsbert Leenderts
gerrit Willemsz.
Evert de graaf
Jan Rijcken
Arien Woutersz.e
Arien Jansz.e
Roelof Roelofsz.e
Jan Jacobsz.
Hendrick Kosten
Hajcke pietersz.e
Sybrant Cornelisz.
Jacob Sijmonsz.
pieter Roefs
Jan Smit
Harmen van Tunig
Jan pietersz.e
Claes dircksz.e de goijen
Anthonij anthonijsz.e
Hans Schneüden
Broer Jansz.e van Lien
Jan Egbertsz.e
Cornelis Hendricksz.e
Hans Barcelsz.e
Wilm Wilmsz.e
Swenis pietersz.e
Hendrick Crijnen
daniel pietersz.e
Hendrick Coopman
Fredrick Schaap

Dese 46 bovenstaande personen Zijn aan boort geweest van den 18. 9ber 1688. tot den 27 Julij 1689 Zijnde 249 dagen à 7 st.s ijder | 4008: 18: —

transportere ƒ | 4357: 10: —

Transport	ƒ 11660:	13: —
Den 19. 9bris aan boord gecomen, Joppius van Walrick en is den 5 maart overleden, zijnde 106 dagen à 7 st.	37:	2: —
Den 20. 9br is aan boord gecomen, Jurgen Wilhelm, en is den 20 maart overleden, zijnde 128 dagen, à 7 st.	44:	16: —
Den 20. 9br is aan boord gecomen Gerrit Michielsz en is den 5 april 1684 overleden, is 135 dagen, à 7 st.	47:	5: —
Den 10. 9br is aan boord gecomen Pieter Dammitz en is den 13 april 1684 overleden, zijnde 145 dagen, à 7 st.	50:	15: —
Den 20. 9br is aan boord gecomen, Willem Pietersz en is den 17 maij 1684 overleden zijnde 177 dagen à 7 st.	61:	19: —
Den 10. 9br is aan boord gecomen, Cornelis Jansz en is den 4 Julij 1684 overleden, zijnde 226 dagen, à 7 st.	79:	2: —
Den 19. Octob. is aan boord gecomen Hendrick Lodewijk Sjouwer van d'E. Comp.a en is den 20. 9br 1683. wederom van boord gegaan, zijnde 33. dagen, à 7 st.	11:	11: —
Den 19. Octob. is aan boord gecomen, Paulus Jansz, Sjouwer van d'E. Comp: en is den 21. 9br 1683. wederom van boord gegaan, zijnde 34. dagen, à 7 st.	11:	18: —
Den 21. Octob. is aan boord gecomen Gerrit Grootvelt Kruijtleter van d'E. Comp.a en is den 27. 9br 1683. wederom van boord gegaan zijnde 30, dagen à 10. st.	15:	—: —
	ƒ 12020:	1: —

Voor 8½ maanden vragt van dit Schip tegens ƒ 2800. p.r maandt. bedongen, comt ... ƒ 23800. —: —

Waaraf gaan moet voor 3 maanden Heuer penninges dewelcke door d'E. Comp.a aan de Reeders in 't patria op de landt zijn betaalt à ƒ 2800 — ijder ... ƒ 8400. —: — ... ƒ 15400: —: —

Somma ... ƒ 27420: 1: —

Dese rekening is alhier op de generale visite naargesien en wel bevonden —

Batavia int Casteel, den 12. aug.to 1684.

J. Hoesaart

3 —
2. —
16. —
5. —
15. —
19. —
2. —
11 —
18. —
— . —
1 —
— . —
1. —
sibi
.. da
9. fl 19.

N°: 17.

Patria

Aend Ed: Heeren Bewinthebberen
der vereenigde Nederlantse Geoctroijeerde
Oostyndische Comp^e ter Vergaderinge vande
Heeren Seventiene tot amsterdam

Edele Erentfeste Hoogh,
Achtb: Manhafte, wel wijse, voorsienige
seer Genereuse Heeren

Edele Hoogh gebiedende Heeren

Naedat wij den 10 feb jonghstleden met 't Schip de purmer
onse nedrige en eerbiedige letteren aen uwer H: Ed^e hebben
afgesonden, soo is ons nogh den 31 Julij en 5 Aug^{ti}
weder gelegentheijt aende hant gekomen om onse nader
letteren over Madraspatnam p^r 't Eerl Engels Schip den
Coninck Jacobus aen uw H: Ed^e te depecheren, waerbij
we en voornamentlijck bij die vande purmer cortelijck
uwer H: Ed^e kennisse hebben gegeven vanden
tostant der Saecken onder dat Gouvernement en
't geene ten dienste uwer H: Ed^e tot die tijt was
verhandelt en voorgevallen, sijnde de twee laetsten van
sulcken extensie niet geweest vermits mee raetsaem
oordeelden in dese onseeckere tijden, dat men
niet seght can weten hoedaenig de Saecken tusschen
onsen Staet ende Croon van Engelant en Vranckrijck

staen, daer niets ieds van belangte sieren, maer
eenlyck bij 't eerste in generale termen bekent te
maecken des continueerenden goeden torstant van
haere saecken hier ter custe en bij 't leste kleene brufge
tot ontgroot terten leetwesen het droevig de saeber
dat uw Ho: Ed. retour schepen dit jaere in
twee swaere stormen op den 3 en 21 April aengetroffe
hebben, en in welcke onweer 't schip Africa met
sijn volle ladinge te gronde gegaen is, hebbende
de Burgh van Leyden door toage noodsaeckelyck kleijn
het nae 't Eylant Antian, sijnde een vande Majorse
Eylanden moeten opdrijven, toedaen igh ongeluk uw
H: Ed voorlede jaer met de scheepen Asia en Tigre, waer
van het eene gesoncken ent ander voor Anulane
gestrant is, tot geen minder schade endoorsheyt
is overgekomen, blyvende Gode de Heere van herten
gebeden uw Ho Ed voor meer dergelycke swaere
en smertelycke slagen goedgunstigh te bewaren
endat groot verlies met nieuwe zegeningen uyt
der overvloet sijner vaderlycke genade wederom te
vertroosten, welcke voorts binnen wij verloopen dat
uwer Ho: Ed voorden ontfangh deses al sullen hebben
erlangt doch of we daer omtrent mochten misraden
soo hebben tot des te meerder seeckerheyt nogmaels
goetgedacht deselve afschriften neffens de copie
brieven, sijnde welcke hier vandaen en van
Masulipatnam op den 9e Maert 25 en 26 April
als 20 Julij pº de scheepen Tertholen, Hombroedyck
en Drakesteyn nae Batavia gesonden in een boeck
te samen en achter den anderen gebonden bij dese
occasie uw Ho: Ed in geleijde van dit ons nader
nedrigh en eerbiedigh schrijvens toe te senden, opdat
uw Ho: Ed by die afschriften den gantschen tor staen
van Comp. saecken hier op Cormandel der gelievende

distinctelyck en omstandigh sonder connoss. vernomen
en daer beneffens hierby nogh mede dat de Scheepen
voorgen.te daer gem.te brieven mede versonden syn
met haere rycke ladingen alle gode danck behouden
op Batavia aengelant syn, excepto 't laetste genoemde
de dat eerst den 20 July uyt dese rhede de reyse
derwaerts heen ondernomen heeft en welck geluck
Godt de Heere aende scheepen Vrye zee, Alckmaer
'tW: van Middelburgh en Silversteijn die int laetst
van voorlede jaer van hier al mede daer nae toe
vertrocken syn oock heeft gelieven te gunnen
gelyck ons sulcx by het Bataviash Schryven
van haer Ed: de Hoge regeringh van India de
dato 5 aug.to jongstleden dat den 6 deser met het
geringe jagt de Juffrouw Anna op porto Novo en
den 10 daer aen hier over den Lantwegh pr. loopers
ontfangen is. comt geen te wijsen dat het syn geweest
op de volgende datumb, namentlyck

A°. 1693. — den 18 Novemb. van de Zuyder Comptoiren Tegenapatnam en porto Novo 't Schip de vrye zee
den 23 Novemb. van Paliacatte 't Schip Alckmaer
den 26 Novemb. van Masulipatnam de Scheepen Wapen van Middelburg en Silversteyn

A°. 1694. — den 28 April van Tegenapatnam 't jagt 't W. vander Goes
den 3 May van Tegenapatnam als voren de Fluyt Waveren
den 22 Juny van Tegenapatnam 't Jagt 't wapen van Tercholen
den 26 July van Masulipatnam 't jagt Honslaerdijck

En seggen haer Ed: daer beneffens dat gemelte Scheepen
haere inladingen soodanigh als Ho: Ed.e by ons
Schryvan 13 Novemb. anno passado distinctelyck
verthoont is wel ende behoorlyck hebben uytgelevert

gelyckerwys de Scheepen desen jaere hiervandaen vertrocken
en voren sets aengeroert mede hebben gedaen
en welckers ladinge wy hier onder om uw Ho: Ede
van het naesoek te bevrijden, maer cortelyck met
een woort sullen verhalen en seggen datse buijten
verscheyde volummeuse waeren en andere goederen
bestaen heeft in de volgende als

	Packen	
Die van 't Wapen van ter Goes in	1360	ƒ 357925:10:5
't Fluijt Schip Waeveren	1077	ƒ 311550:12:3
't W: van terKolen	1577	ƒ 359073:9:2
't Jacht Honsholredyck	1030	ƒ 235645:19:7
't Fluijt Scheepge Draeckesteyn	647	ƒ 156491:7:9
Welcke ladinge met den anderen monteert	packen 5691	ƒ 1420607:6:9

En hebben wy behalven die voorenstaende capitael
desen jaere nogh met uw Ho: Ed Schip de Purmer
den 10 Feb. van dese Cust direcktelyck nae de Caep vertrocken
voor uw H: Ed: afgesonden packen - - - - - 950, ƒ 265208:5:12
Item met Sparrewonde van Masulipatnam
nae Persia . . . . 124 ƒ 31915:10:9
P.r 't W van Terhoolen en eenige Chaloupen soo van
Masulipatnam paliacatte Negapatnam en Porto
novo buijten diverse andere goederen voor Ceylon
Malabar en Jaffanapatnam Negapatnam gebragt
en vandaer vorders met Draeckesteyn en verscheyde
andere Chaloupen nae gem.r Jaffanapatnam
overgevoert om van daer voort gesonden te werden - . 352 ƒ 95490:9:4
By onsen voorigen van 10 Feb. voormelt hebben
wy uw H: Ed p.r voors Purmer ook geremonstreert
hoedaenigh die van Masulipatnam met de Joecker
't Corloen wanneer suffisant geoordeelt wierde sonde
handelen die ons corr daer aen dan bericht dedendat
dito bodem van syne gebreck tot Narsapour verholpen
en tot die voijagie bequaem gemackt was nae datse daer
aen een somme van ƒ 3370¼ vert. in meer en den 16 Feb. de selve
nae Ceylon versonden hadden met een persiains cargasoen
bestaende uyt diverse gesorteerde lywaten mitsgrs in packen - 152 ƒ 74134:11:9
En bedragen alsoo alle dese besendinge te samen packen 7276 ƒ 1887516:11:10

Daer

Dat 27 packen en ƒ8157: 1: 12 meerder is dan we uwer H: Ed bij ons preadvis van 31 July hebben aengeschreven hervoortkomende omdatwe ditopacken naederhant p.r de Chialoupes Sriangh, Vlissingen ende Vreede nogal mede nae Jaffanapatnam hebben voortgestuurt soo voordeselfs voor verweijse als voor Batticalo ende dan heeft onsden Gouverneur en Raet tot Ceylon nogh insgelijcx aengeschreven wegens gedo. 151 packen dat den hoecker te laet gekomen was om den directeur Casembroot op Ceylon te beloopen ende zijn E derhalven de selve daer uijtgeligt en met de Borckmeer nae Mallabaer versonden hadt daerse apparent tot geen cleene schade van uwer H: Ed de gantsche ynade tijt en tot het laetste van September off 't begin van octob moeten blijven overleggen eerdatse sullen versonden en tot Persia aende merckt cunnen gebragt werden dat wel anders te wenschen was ——

En souden we wel voorgaen om uwer H: Ed al met eenen bij een korte samen stellinge te vertoonen de debet en credit posten vant comptoir Generael maerdewijle we daer ons nogh niet verder dan tot ult.o Julij met fondament souden cunnen voortvaeren soo sullen we dat indessen onder uw Ed.e wel nemen liever acterlaeten en 't selve uwer H: Ed nae 't vertreck der laetste scheepen volgens jaerlijcxe gewoonte over Ceylon en persia laeten toecomen en ingevolge van dien maer aenroeren hoedaenigh met het absolveeren van onse handel boecken dato ult.o Julij jongstleden de winsten en ongelden van comptoir tot comptoir op en langs dese Cust gevallen sijn en hoeveel uw H: Ed uijt een twalf maendige handel door den zegen des almachtigen daer bij suijver hebben komen te profiteeren, namentlyck

Tot Paliacatte de Hooftplaetse

Opde vercogte Coopmanschappen heraen gebracte gout, Silvere Specien Chaer Silver &ca. geadvanceert — f 255276„12„7

Incomsten van tollen pacht te vernuuren derpagoden reeck van opsier gerout is gneerde goederen &ca. — „ 2012052„19„14

d'advance — f 2034012„12„5

Ongelden

Costen rantsoen gelden — f 10304:2:12

Ordinary ongelden als

Gnarnisoen oncosten	f 3049:0„
reek van onderlout van Slaven	699:1:3
reek van onderlout van paerden	629:19:3
de Smitswinckel	373„16„0
de kuypers winckel	11„9:14
de Chirurgijns winckel	292„9:2
	5056:3:13
Inlantse dienaers maentgelden	4519:„
Fortificatie ongelden	169:12:10
Briefsloonen	396:5:„
Schenckagie reeck	1422„11„14
2 Soldij boecken	36769:2:6
Scheeps oncosten	11967:11:7
Chialoupen en kleene vaertuijgen ongelden	1333„0„11
extraordse oncosten	1104:1„9
timmeragie en reparatie	930„1„3

de ongelden die afrecke — f 75060:1:4

Resterende advancen tot paliacatte — f 2081422:11„2

Sadragapatnam

advancen

op Coopmansch &ca. — f 107765:9:12

Ongelden

Cost en rantsoen gelden	f 919:12:14
Scheeps en Chialoups ongelden	673„5„9
Briefsloonen	340:3„2
Inlantse dienaers maentgeldt	1207:„„
ordinarij ongalden	640:15:9
Schenckagie	373„4„
	4234:2:2

De winsten tot Sadrangapatnam — f 103531:0:10

Transportere — f

Pr. Transport ... f

Tegenepatnam

Advanceen op de verscheijde Coopmansch. in wisselingh van pagoden als anders ... f 91994:15:14

Ongelden

Costen rantsoen gelt ...	f 1420:10:–
Schrijfloonen ...	420:7:8
Inlantsche dienaers maentgelde	1043:10:–
oncosten van scheepen en chialoupen	1350:19:11
huysen ordinarij ongelden ...	1863:4:14
Schenckagie ...	736:1:8
Samen ...	f 7642:13:9

De winsten op Tegenepatnam ... f 84352:2:5

Porto Novo

d'advanceen

Op de Coopmanschappen &a.	f 119378:8:6
In wisselingh der pagoden ...	82:15:–
Inkomsten van pagoden ...	147:–:–
d'advanceen	f 119608:3:6

Ongelden

Coste en rantsoengelden	f 1179:15:15
Schrijfloonen ...	259:10:12
Inlantsche dienaers maentgelden ...	1685:5:–
oncosten van Scheepen en Chialoupen ...	2337:13:9
ordinarij ongelden ...	967:17:10
Schenckagie ...	1060:19:13
	7491:10:11

De winsten van porto Novo ... f 112116:12:12

De winsten op Tegenepatnam en porto Novo ... f 196468:15:–

Transportere ... f

P.r Transport ƒ

Nagapatnam

ongelden

kosten van't Comptoir ongelden	ƒ 10426: 9: 5
Ordinary onkosten	ƒ 7205: 2: 5
Scheeps en Chialoupen d.o	ƒ 2146: 14: 5
brievenloonen	ƒ 490: 12: 0
Fortificatie ongelden	ƒ 1933: 17: 0
t Soldy boek	ƒ 49270: 10: 12
Inlandsche dienaers maendgelden	ƒ 2410: —: —
de ongelden	ƒ 73979: 6: 12

advancen

Op de Coopmanschappen als anders	ƒ 35037: 0: 2
Incomsten van Ratten zeebrieven &c.a	ƒ 2900: 10: 9
De winsten	ƒ 307[4]5: 10: 11
Meer ongelden als winsten	ƒ 35233: 0: —

Masulipatnam

Op de Coopmanschappen &c.a	ƒ 13646: 6: 9
reek van opgeld	ƒ 845: 18: —
Samen	ƒ 14462: 4: 9
daertegen afgeld	ƒ 439: 10: 14
de Suijvere advancen	ƒ 14022: 5: 11

ongelden

kosten van't Comptoir ongelden	ƒ 4309: 17: —
ordinary ongelden	ƒ 4364: 19: —
inlandse dienaers maendg.n	ƒ 3000: 10: —
brieffloonen	ƒ 631: 6: —
extraordinary ongelden	ƒ 715: 10: 14
reek: van schenkagie	ƒ 1017: 6: 4
Scheepsonkosten	ƒ 13720: 3: 4
Soldij boeken	ƒ 13612: 6: 11
timmeragie en reparatie	ƒ 634: 0: 6
d'ongelden zijn	ƒ 42902: 7: 7
Meerder ongelden als winsten	ƒ 28880: 1: 12

Transporteere ƒ

P

Pr. Transport - - ƒ - - - ƒ

Golconda

advanceen

op de Coopmansch. - - ƒ 105308: 1: 1

ongelden

kost en rantsoend. - ƒ 1106: 5: –
huijsen ordinary - - 1406: 9: 12
inlandse dienaers - - 6246: –
bodelloonen - - - 466: 5: 8
Schenagie - - 4728: 7: 11
timmeragie &c.ª - - 1732: 14: 4

De ongelden - - - ƒ 15686: 2: 3

Suijvere winsten - - - - - - - - - - ƒ 94051: 18: 14

Palicol

advanceen

Op de te coste en smalgele. verde lijwaten in wisselinge der mouls &c.ª - - - ƒ 1609: 7: 10

Inkomsten van Compagnies dorpen palicol en Contera - - - - - - 7604: – 5

ƒ 9293: 7: 15

Ongelden

kost en rantsoen gelden - - ƒ 1204: 5: 10
ordinary ongelden 653: 7: –
Inlantse dienaers &c.ª - - 1593: –
Schenkagie - - 2068: 13: 13
bodelloonen - 123: 12: –
timmeragie en reparatie - - 1097: 17: –

d ongelden - - ƒ 8340: 15: 7

winsten in palicol - - ƒ 952: 12: 8

Transportere - ƒ

P. Transport . /

Bimilipatnam

Advancen

op Coopmanschappen &ca.		37324: 6:13

Ongelden

kost en rantsoen gelden	551: 7: 2	
Inlantse dienaers &ca.	642: –: –	
Brief loonen	114: 14: –	
Schenckagie	104: 5: –	
timmeragie en reparatie	945: 2: 9	
		2437: 0: 10

Winsten op Bimilipatnam	34886: 10: 3

Daatseron

Ongelden

Cost en aengel van toengie	794: 0: 12
ordinary ongelden	570: 4: 3
Inlantse dienaers maendgelden	1404: –: –
timmeragie en reparatie	472: 19: 10
Schenckagie	1560: 12: 3
Brief loonen	120: 15: –
d'ongelden	4930: 19: 12

Advancen

Op de Corr en Smal geleverde Lywaten incompsen der Dopez Golpalem en goude waren	2653: 19: –

Meerder ongelden als winsten	2277: –: 12

Transporteere . /

Nagelwance

Ongelden

Cost en rantsoen ged. f	497: 11: 14
ordinarij ongelden ... d°	361: 17: 09
jnlandsche dienaers ongel.	972: —: —
brief loonen	8: 6: —
timmeragie en reparatie	92: 6: 09
Schenkagie ...	727: 5: 12
Ongelden ...	f 2659: 7: 10

Advancen
op de nevels in vorstelinge
uytgeset ... f 60: —: —
waer tegens een eas
bedurve rosewater is
afgeschreven ... 25: 9: 5
rest voor winst ... f 34: 10: 11

Meer ongelden als winst ... f 2624: 16: 15

Verliesen te samen ... f 69015: 7: 7

Resteert voor de Cormandelse
generale winsten suijver ... f 1270098: 16: 13

Dat f 243604: 3: 3 meerder is dan het voorleede jaer
en waeromme dan ook verhoopen dat het
eenigsints tot soulaes vande importante schade
hier vooren gedaght en tot vergenoeginge der participan
ten sal komen te dienen, te meer wanneer uw
H: Ed hier vervolgens nogh mede sal komen
te blyken datop t'ee sluijten der voorsd boecken
hier over geheel Cormandel, soo aen gereetleggende
retouren, gemunt en ongemunt gout

Silver, juwelen, gemaeckte en gaede uytstaende Schul-
den, Lyne Specerijen, koper, Yser, indigo
provisie, Equipagie goederen, ammonitie
van oorlogh, wapenen en diverse andere dingen
meer noch Silver is comen te resteeren een
capitaele Somme van f 5096194:17:13
en dat maniere als volght verdeelt namentlyck

Tot Palliacatte	f	404905:7:9
Negapatnam	f	533304:10:9
Tegenapatnam	f	573340:15:11
Porto Novo	f	312031:13:6
Sadragapatnam	f	467376:12:11

De Generale restanten op 't Zuyder
Cormandel f 2371002:19:14

Tot Masulipatnam	f	056625:16:10
Golconda	f	1342909:2:9
Palicol	f	222154:2:7
Daetseron	f	164920:10:15
Nagelwanse	f	30672:15:6
Bimilipatnam	f	274709:1:12

De Generale restanten op 't Noorder
Cormandel f 2691551:17:11

Tot Suriangh in Pegu uytstaende f 33560:—:4

Somma monteeren de generale
effecten (uytstaende schulden) &c.
op geheel Cormandel f 5096194:17:13

En waer entegen in Ao: Ede op Cormandel
geeu andere Crediteuren hebben de volgende als

Ten

Ten Comptoire Palliacatte

De weeskamer	100600:17:13
de diaconie	25440:—
reektabi condemnatie	22016:15
interestpenningen	10044:17 6
soulie van Masulipatnam nogh niet in reeck gebraght over 2/8	1.4—

Paliacatse Crediteuren samen beloopen	254903 „ 14 „ 3
Nagapatnam	94300 „ — 13
Porto Novo	9307 „ 10 „ —
Sadragapatnam	2476 „ 4 „ 9
Masulipatnam en den ressorterandien	12676:16 : 6

De Crediteuren deses Gouvernements beloopen — 363744 : 5 : 14

maer wel ingerede recouvren soodanige quantiteijt packen lywaeten ende wesse andere goederen alswe uw H: Ed almede hier vervolgens by een duydelycke specificatie cortelyck sullen aenwysen te neen

Tot Palliacatte

6900	ps gebleekt guinees lywaet in packen	545	54247:10
1660	ps rouw Guinees	93 „	12705:—
3410	ps grove geb morris	34	17100
20	ps fyne geb morris		173 „ 10 „ 2
400	ps morris met blaeuwe koffe	4	2152:10:—
1700	ps fyne geb Betillies Terkatams	17	17507:10—

Transporteere

P^r. Transport f

		packen	
1200 ps.	chiavonys	4	f 1575 " "
1000 "	breede ged mouris	10	f 7575 " "
1500 "	Fle ged betillies	15	f 6750 " "
400 "	fyne geschilderde chitsen	4	f 3044 " 5 "
800 "	zuivere neowres	8	f 3750 " "
225727 lb	Salpeter		f 229082 " 18 " 14

De goederen die ordinarij tot de packagie gebruijckt en ongelden die daerop [illegible] gebrugte worden bedragen te samen f 9065 : 1 : 6

De paliacatse retouren packen 524 : f 158707 : 13 : 6 — f 158707 : 13 : 6

Tot Masulipatnam

5362 ps.	guinees lijwaet packen	768	f 141062 : 12 : 6
9062 "	Dongris met rode hoofden	56	f 11365 : 10 : 4
3590 "	diverse Salampoeris	44	f 15530 : 18 : 2
4000 "	gecattoeneerde deeckens	100	f 19500 " "
632 "	gingan vierdraets	15	f 8586 : 15 : —
703½ "	Zeyldoeck	17	f 2554 : 4 : 9
5006 "	parcallen de 15 a 16 asta	32	f 9000 : 8 : 12
1200 "	mouris	12	f 8299 : 10 : —
1200 "	parcalles de 11 a 12 ell	6	f 4684 : 17 : 8

Buijtende Lijwaeten

94932 lb	gesponne garens	250	f 6045 " 8 " 9
14974 "	zeylgaern	48	f 3129 " — 8
47308 "	staal		f 566 " 2 " —
6772½ "	staefyser		f 622 : 1 " 4
9177 —	spijkers		f 3614 : 11 : 14
2 ps.	roode Salempoeris		f 20 : 9 : 12
2162 ps.	goenij sacken		f 679 : 11 : 13
3379 lb	eenmael geraffineerde salpeter		
396 lb	zee hair		f 337 : 18 : —
925 ps.	roggevellen	3	f 7 : 8 : 4
6164 lb	cattoene garen	40	f 225 : — " —
2245 lb	lont	20	f 3200 " 10 " —
3360 "	Cassumba	10	f 210 " 2 " 2
	goederen tot packagie nodigh en ongeldes p^r. rekeninge als voren		f 89 8 " 15 : —
			f 16832 : 5 " 11

Tot Masulipatnam packen f 256982 : 19 : 4

Transporteere packen f

P.r Transport packen

Ten Comptoire Palicol

56220 lb	Staef yser		4690:4:15
13346 "	diverse Spijckers		2393:0
0077 "	Hennipe garens		564:19:11
1610 "	Hennip		010:10:-
2130 "	Sijnzeylgaeren		360:-:-
1200 "	Louw		105:-:-
101 Stucx	Stagh lijnen		137:14:2
1720 p.s	diverse geslaege touwen		205:7:0
	rouwe Salempouris packen	22	6633:5:-
3000 p.s	guinees	19	3323:7:0
60	rouwe gingam l.a 6. breed lob		315:-:-
29160 lb	Suyffen indigo		8022:7:11
5302 Stx	dongris de 7 a 8 cob		4036:10:-
	diverse palmeren en lauwen		170:10:10
4435 Stx	palmeer pijnckijns		63:2:0
113	Salgade Rouwen		22:12:0
1600 Stx	diverse Calicos		4627:11:0
	rouwe parcallen	10	5715:10:-

Paliolse retouren bedraegen — 41547:1:0

Ten Comptoire Daatseron

265 p.s	dongris	1072:3:12
135 p.s	monsters	625:0:12
500 "	goenijs	196:10:7

Daatseronse retouren bedraegen — 1004:10:15

Ten Comptoire Bimilepatnam

1000 p.s	Guinees Lijwaet	pack 50	17095
4000 "	gebleeckte Salempouris	62	15190:-
2000 "	roo gestreepte grob kleeden	13	2574
2211 "	dongris de 7 a 8 cob		1654:5:2

goederen tot packagie nodigh
en d'ongelden p.r Sumage
bedragen als vooren — 1795:10:-

Bimilipatnamse retouren bedragen — 20250:15:2

Transporteere packen

Per Transport packen ƒ

Ten Comptoire Nagapatnam

		packen	ƒ
333 p.s	g.t streepse gingans packen	3	ƒ 1103:1:4
2300 —	penasse gingam	23	9660 —
2500 —	drongam gingam	25	9375 —
2257½	zeyldoek	28	3306:3:2
4640 —	blbl Salempouris	58	22803 —
840 —	d.os d.o Guinees	42	9370:10 —
1600 —	gebleekte parcallen	10	3345 —
320 —	blbl d.os	2	812 —
1600 —	Roepesys ley de Calsemre	10	1600 —
1960 —	rouw guinees	98	16230 —
4800 —	geb.e ditos	240	41478:15 —
9280 —	geb.e Salempouris	116	35410 —
800 —	Adlas ley de Calsemeer	5	1000 —
1087 4/10	lasten rys		14068:6:2
2108 70/80	lasten rolij		5042:8:5
	ongelden p.r Factuyr &c.a		5252:4:6

Nagapatnamse rescontren bedragen ... 179936:8:2

Ten Comptoire Tegenepatnam

		packen	ƒ
17040 p.s	Guinees Lywaet	852	ƒ 137667:5
5840 "	Salempouris	73	21118:10
3040 "	parcallen	19	5924:5
2960 "	geb.e Bastas	37	11325 —
800 "	dongris meerzoo loofden	5	960 —
2400 "	zeyldoek	30	3510 —
324 corg	tapesindos	27	10764 —
165 corg	cleene d.os	11	3002:10 —
408 d.o	Gordelsindos	34	13554: —
228 d.o	tapetschokans	19	7713: —
45 —	cleene tapetschokans	3	855 —
165 corg	kleene Gordelsindos	11	3048:15 —
260 corg	tapesarasse n: Slagt	22	9240: —
2500 stux	committers	25	9817:10 —
1440 p.s	tapegrandos	9	3672: —
320 p.s	tape ginesils	2	688 —
20160 lb	Syne Indigo		9576: —
4020 lb	Schapen wol en bocka hair		277:17:8
63 stux	monster cleeden		184:17:5
	goederen tot packagie nodig en ongelden p.r Factuyr		10858:5:2

Tegenepatnamse rescontren bedragen ... 271558:14:14

Transporteer packen ƒ

Per Transport packen /

Ten Comptoire Porto Novo

3000 ps gebl. Betillos ternatans	pack	34	f 12645: —
91 ½ ps mosterdeeden			325: 10: 5
600 corg gordelalindos		50	19557: —
552 corg Coppe Sarassa			
1010 corg kleene do		46	10693: —
33010 Stx rouwe }		12:	3296: 5: —
10053 do gebt en } guinees lywaet		604:	1097017: 5: —
260 do breede }			
12010 ps rouwe }			
3692 ps gebte } Salempouris		62:	17666: 12: 0
160 ps rouwe }			
5904 ps gebte } parcallen		37	12305: 2: 4
7669 corge Tapechindos		64	25326: —
210 corg cleene do			
90 gordel Chindos		14	3937: 10: —
1600 Stx rouwe camisols		6	1642: 10
320 dongris		20	10976: —
1100 gebleeckte orisaels		2	3004: —
2300 brandams		11	7770: —
1600 tepegrandos		23:	5207: 10
0100 tapeysiraals		10	30094: —
115 corg Sarassagobis		5	1900: —
900 Stx Soongen aechte roggevellen		17:	7755 —
Goederen tot packagie nodigh			234 —
end'ongelden per Lastingh bedragen			5622: 12: 7

Porto Novo's retouren 267013: 4: 0

Tot Sadragapatnam

4560 Stx breede blauwe Salempouris	pack	57	f 21006: 5: —
2720 " ged parcallen		17	5119: 2: 0
60 " br bl guinees		3	6665: 5 —
19420 " gebt guinees lywaet		971	162956: 10 —
56 " corge Cambaye kleeden		7	3066: —
400 " fyne parcallen		4	1349
12010 " Salempouris		16	4692
10140 " rouw Zeyldoeck		23	2692
65 " fyne Salempouris tot			
Camer behangsels		2	505 —

Transporteere packen /

P.r Transport packen f

1920 St.e	fijne Cambaye	12	f 7272:–
322050 lb	geraffineerde Salpeter		3702:16:4
$144\frac{70}{510}$	Lasten rys		9403:1:4
	goederen tot packagie nodigh end' ongelden p.r Saturgh verlopen		6155:9:9

50000 St.s rouwe vloersteenen van een voet in 't vierkant tot contwelangh en carel.n geree, maer nog niet ontfangen endaerom geen geld daer voorgestelt

600 St.s geslepe divos

300 St.s steene drempels van 4, 5 en 6 voet

Sadragapatnamse retouren f 22080 9:9

Somma de generale retouren soo hier als op de Noorder en Zuyder Cormandel bedraegen gesamentlyck – – packen 6174 f 143906:17:2

Jammer en beklaegelyck synde dat wij desen jaere tot het helpen vervoeren der voors. retouren nogh van Persia nogh uyt Suratte met een schip hebben gekreegen, endat daer en boven door de lange reyse die 't jacht Japan ende fluyt Primerlant uyt Suratte gemaeckt hebben, haer Ed.len tot Batavia daervan geen tydige kennisse hebben cunnen krygen, om haere mesures daer nae te hebben cunnen maeken, en ons van daer met meerder scheepsruymte als wij nu gekreegen hebben te versien want buyten het jacht Juff.r Anna hiervooren gedaght soo syn hier nogh op den 15 en 18.e Septemb. iongstleeden van Batavia maer comen te verschynen de

Jaghten Tay van Terthoolen, en Z beverlant endat seght door zee sonder dat een van beijde de Zuyder Comptoiren heeft aengedaen daer Terthoolen noghtans expres tot geordonneert en afgeladen was, brengende den Schipper tot Syn verschooninge in, dat sulx veroorsaeckt is door't ontmoeten van contrarie winden en sterke Zuyt oostestroomen, maer wij meijnen datse niet verre genoegh west hebben gekosen eer datse door de lienge gestoocken sijn, endat is inderdaet wel voor het seeckerste te geloven, omdatse heel Ceijlon niet en hebben gesien, wat renfort wij met voorsz. drie bodems van Batavia hebben gekregen, sulx wert uw Ed hier almede verthoont dat het bestaet inde volgende partijen als ———

		in diverse blaer en andergout	326430: 10: 6
204060 ¾		Cattys Japans staefkoper	120546: 10: 6
66000	lb	geroffel nagelen	26400: —. —
4620	lb	Foely	2360: 13: 2
3000	lb	rompen	304: 15: —
105440	lb	peper	27016: —
51600	lb	Benjuin	23053: 15: 13
131240	lb	Salpeter	7210: 4 —
15569	lb	aluyn	1122: 19: 5
11712:	lb	pypswavel	1511: 13: —
150000	lb	Spiaulter	25303: 10: 2
30550	lb	tin	9770: 11: 3
1543 ½	lb	quick silver	1519: 2: 5
22000	lb	Sandelhout	1276: 1: 6
70	Stx	Schaerlaecken en drogerijes	16392: 2: 7
232	Stx	Castoor en coddebeckhoeden	6004: 15: —
		aen diverse ammonitie provisie Equipagie goederen en andere kleenigheden	15490: — 0
		Ongelden op de geschreven goederen	5703: 14: 10
		Em alsoo te Samen	617322: 3: 15

Welck capitael ons nogh al op sterker beenen
stelt dan uw H. Ed hiervooren vertoont is, dat we
ultº July voorleden bijt slot onser handel boecken gestaen
hebben onder handen souden konnen en onse veelvuldi-
ge competiteurs met vigeur te prevaleren, behalven
dat het ons oock bequaem heeft gemaeckt om soo
wel de Noorder als Zuyder Comptoiren op haere
eysschen met de voors. Coopmanschappen ieder nae
rato te provideren en onse cassa die door het gedurigh
provideeren van gem. Comptoiren met groote sommen
contant bij nae al heel ontledight was, weder met
wat pagoden, mitsgaders onse nieuwe boecken
met nieuwe winsten te voorsien, en wijders sorge
te dragen dat uwer Hl. Ed saecken hier ter custe
aen alle kanten nae vermogen en volgens onse pligt
met ijver voortgeseth en in goeden doen gecontinueert
werden, en ten welcken eynde wy dan oock tot
voldoeninge van d'ordres van haer Ed tot Batta-
via bij haer schrijvens van 5, 9 en 16 augst uytge-
druckt en conform onse gewoonde resolutien in
dato 20 en 21 septemb jonghsleden die in copia
hier nevens gaen den 22 daeraen volgende t jaght
'tZ: Beverlant nae Masulipatnam en t Vo van
Ter Looken nae Sandrayapatnam, Tegenepatnam
en Porto Novo hebben doen voortseylen nae dat we
alvooren uyt de geciteerde coopmanschappen
buyten het gout nogh hadden doen lichten 31601½ lb
giroffel nagelen 1506 lb rompen en 15 sockels
foulie om hier vermunt en opgeleyt te werden
voor de geene die deselve boven haere eysch, welcke
reets voldaen sijn eerst sullen comen te benodigen
en waer en tessen wy die bodems wederom ten
principaelen omtijt te winnen met 133 sacken off
31920 lb Golcondase tarw, 1620 sacken off 203031 lb
salpeter nevens 200 stx calicatoun's ...

off

off 21919 lb en 04339 lb off 16143 Stu langh scherp
hebben doen belasten, met expresse last en ordre
nae noorder Cormandel datse ingemelte bodem
voor eerst en voor al souden hebben afte laden alle
de vaderlantsche sorteringen die aldaer op uw
H. Ed petitie voor dit jaer 1674 syn aenbestelt
en ingereetheyt souden comen gebragt werden
mitsgad.s nae de Zuyder Comptoiren geordonneert
datse in Tertholen alvorst souden hebben afte scheepen
't gunt nae 't vertreck van 't Jacht Anna op haere
plaetsen was blyven ~~kaan~~ resteren, en wijders
daer toe nogh mij samelen soude syn, waermede
dan vorders beyde die bodems souden moeten
ingeven ~~beijde die bodems~~ de courantste
waeren diese wisten dat op Batavia requireren
en benodight waeren, maer om 't Jacht Anna
voorn.de insgelyck nae Masulipatnam te
senden om aldaer boven 't geene hy op Zuyder
Cormandel reets ingenomen hadt, en hier
in te krijgen stont, nogh ladinge te soecken
daertoe en syn we niet gekomen uyt consideratie
dat den schipper verclaerde dat ten uyterste
nogh maer soude connen innemen een nomb.r
van 300 kleene packen, en hier bereets ontrent
de 200 d.o alderhande sortimenten gereet
en afgepackt lagen, welk getal nogh met
37 packen die alle uyren tot Sadragapatnam
en hier stonden in te komen soude vergroot
werden, en waer mede wy dan calculeerden
dat die bodem ten meerendeele soude volraecken
en soo niet, met 't restant conde suppleeren
met gebleeckte guinees, wanneer daer by tyden
'in dese laete tyt de risico vande reyse nae

Mashilipatnam ent Seygen aldaer opdie barre
reede Sonde uytgewonnen Sijn behalven datwe
oock haer konden maecken dat het Cargasoen
Soo aen Zijde als paliacatse Cleeden Sonde
comen te bedragen tusschen de drie en drie en
een halve tonne gouts offomtrent Soo veel als
haer Ed: ordre tot Batavia mede brenght, ent
Selve daermede van hier direct nae de Cabo de
Boa Esperance geconsigneert aende presidiale
Camer Amsterdam te laeten reijs vorderen
onder Soodaenige Schriftelycke instructie en
Secreet Seijn als haer Ed onder dien oegwaerde
tot het aendoen vande Caep hebben believen
toe te senden, en daer beneffens dan oock mede
een Casje met brieven en papieren, voor uw H.
Ed: en een pacquetje aen d Ed Heeren
Bewinthebbers ter Middelburgh nevens een
geleybriefje aenden Heer Commandeur Simon
vander Stell opde Caep daarwe dan ons
Schrijven aengemelte Commandeur hebben bygevoeght
ende Schipper Jan Gerrits alles overhandight
met die hoope dat deselve niet alleen door hem
behoorlyck Sullen werden bestelt, maer dat God
de Heere oock dat Scheepje beneffens die geene
die haer meergemelte Ed int laetste van Novemb
off begin van december van Batavia nae gemelte
Caep gedenckt af te Steecken Loose in midden van
uwer H: Ed met geen contrarie ordre werden voorsien
Jnsgelycx de scheepen die daer van Ceylon noch
staen by te komen, om alsoo gecombineert
nae 't lieve Vaederlant tot uwer H: Ed voort
te Seylen voor alle rampen en tegenspoeden
Sal bewaeren en Spoedigh in Salvo tot uwer

H: Ed laeten overcomen dat 't ul een seer aenge=
naeme en blijde tijdingh sal sijn te sijner tijt
te vermogen vernemen, soo mede indien u H. Ed
en haer Ed tot Batavia ons gebesoigneerde om=
trent dit jaer als t Jt van Terschoolen en Zuijt
Beverlant gelieven te beaengenamen en voor
welgedaen op te nemen

Ende alsoo we hier spreecken van 't employ der scheepe
soo sullen al met eenen daer aen knoopen ons gebesoig=
neerde omtrent den hoecker 't Corloen voorgeweerd,
welckenthalven onse gedachten daer geweest sijn om
den selven mits den aenstaende storm tijt in
een veylige bay off haven te segoureeren tot den
genaden tijt over was, te meer hier langs de cust in een
winter saysoen geen bequame plaetse tot berginge
der scheepen en Nagapatnamse rivier om dessels
drooghte in het inloopen seer geraeltijck is, als
sijnde nogh jongst het scheepje van den armeens
coopman Sande Marcare aldaer aen stucken
gestooten en int in loopen verongeluckt, om
welke reden wij dan in volle rade hebben gearresteert
gemelte hoecker van hier nae Nagapatnam te laeten
afsacken met expresse last, dat d' opperhoofden
aldaer dien bodem met rys voor Ceylon ingekoft
sonder volladen, en daer mede nae Colombo laeten
vertrecken, om aldaer over te winteren, en int voor
jaer weder herwaerts aen te komen, off anders daer
mede soodanige gehandelt te worden als den
Heer Ceylons Gouverneur Laurens Pyl ten
meesten dienste van u H. Ed sonde connen
goette vinden, gelyck dat al mede ingeuseerde onse
resolutie van 20 Septemb te sien is —

In ons voorige prae advis hebben we u H Ed onder
andere mede aengeschreven datter een extraordinarij

Ambassadeur vanden Grooten Mogol nae Golconda
stont afte comen, wagtende eyndlyck opde nader
ordre van syn meester, welckers vervolgh en oorsaeck
van syn gesantschap wij hier cortelyck sullen
inlassen, soodaenigh ons daer uyt Golconda is aengeschr
by haer brief van 2 augt., dat se seggen dat de saecken
des oorloghs tusschen den Coninck enden Grooten
Mogol nogh stil in syn werck toegaen en om
mogh minder ombragie daer inne maecken, soo
worde dien Monargh vandesen vorst alles inge-
williget wat hy begeert, jae selfs heeft hy onlangs
hem het costelyckste juweel vant ryck toegesonden
twelck gesegt wort een diamant te syn 320 mangelis
swaerte, yder mangelis gereeckent tegens $1\frac{3}{8}$ caraet
suyver en schoon, en mitsdien waerdigh zuyn twee hondt
mael hondert duysent pagoden, off nae Comps.
reductie a 6 gl. per pagode een somme van
twaelf hondert tonnen gouts, tot verkryginge van
welck juweel by forma van contract, dan het voors
gesantschap vanden Mogol eyndlyck gedepecheert
heeft en waeromtrent den Coninck gehandelt en ge
accordeert heeft buyten kennisse vande Heeren
Ryex bestierders Madanna en Akena waer van
we by onsen voorigen al mede seyden dat se on-
gnadigh wisten hoe se het met den Coninck hadden
daer omtrent sy het echter door haer Bramintse
listigheyt en het schieten van eenige duysende
pagoden soodaenigh hebben weten te maecken, dat
gemelte vorst syn onbenoegen liet en vallen
en haer weder in syn gunst opgenomen heeft
sulcks haere saecken al weder als te vooren daer
komen te staen, sonder op eenige veranderinge
van regeringh meer te dencken, en soo sal uw
H. Ed. des gelievende by onse meergeciteerde

brief

brief vanden 20 July nae Batavia gesz. onder
de masulipatnamse mararie noghte voor en
comen, de veel vuldige vexatiej en Suffidiej, welke
ons gedurigh om schenckagies door gemelte Heeren
Gebroeders en andere Lantsregenten, werden aenge,
daen, alsmede met wat reden wij die moeyelycke
aensoecken seeckens hebben tegengegaen, en soo veel
mogelyk was gesraedt van onsen Edelste schrijven
gelyck nogh onlanx ontrent de Heeren Gebroeders
meer gemelt gedaen is, in cas van vier packen Roos
Specerijen die Madoena wel stoutelij van onse
Residenten aldaer gnam te eysschen, welke
Saecke op Een nader schrijven van onse Hooftministers
in Golconda, mitsgaders den presidenten Raet
tot Masulipatnam, by ons dan nae syn
wightigheyt geconsidereert, alsmede gereflecteert
synde, datse daer by ten principale vast stelden
dat geschreven Heer Madoena, indien men hem
de versoghte vier packen Syne Specerijen niet en gnamen
te verweren, ons sulcx bij occasie sonde tracten
betaelt te setten, en dat we als dan nogh evenwel
met dis represarie sonde moeten off komen. Soo
hebben wij uyt die oorsaeck en ten respecte vande
loffelycke overwinsten van f 0105301:1:2 daermede
Godt de Heere de E Comp.e desen jaere tot Golconda
heeft gelieven te segenen, en dat oock den Chabotty off
afgesant vande Heer Akena syn commisse, ten
respecte en faveur vand E Comp.e wel en nae
behooren onder de Nooder regenten daer wij onse
Comptoiren en logies hebben verrigt heeft, tot het
doen van die schenckagie eyndelyk geconsenteert
onder voorwaerde soo den President en Raet tot
Masulipatnam seecker stelden dat bij langer weij-
geringh het d E Comp.e grootelycx sonde prejudice-
ren en schade toebrengen, maer anders niet.

welcke van den staende winsten ten principalen
ontstaen syn uyt den menkelycke vercoop van
coper en ander goederen daer ien Comptoire
soodaenigh die by onsen brief van 9 Maert
nae batavia geschreven onder de substantie van
Golconda specifice staen aengeroert gelyck
oock uyt den laesten vercoop hier vervolgens nog
mede tot uwer H:Ed speculatie opgestelt en
in desen geinsereert als

		avans ₚ C^to
109335 ½ lb	Japans staefkoper a pa 70 ₚ 520 lb	430476:10:12 / 95:2:2½
29617 lb	China pa 42 520: . .	3339:16:14 „ 30:0:3
2500 lb	Sarrimasse Camphur pa 34:120	2635:4:12 „ 201:1:14 7/64
75 lb	Spiaulter 50 „ 520	20:5:13 „ 109:2:5 ⁵⁄₉

Door welcke twee vercoopen hier voorengedaght en
bovengespecificeert hier voorkomt dat de reeck
van den gevooren negotiant Sirim Oodonda is
comen te klimmen tot een tantto van pag^s 210220 fan^s
5¼ off ƒ 1261322:12:0 dogh om uw H:Ed omtrent
de importantheyt van dien swaaren debet alle
ongerustheyt te benemen, soo schryven de Residenten
dienaengaende geen becommeringh nogh swarigheyt
te stellen, mits secure en prompte betaelinge, dewyl
hy volgens ingegaen contract, alle twee maenden
promptelyck 40000 pagoden moet inleveren
sonder daer en boven nogh te sien op 3 a 4000 pag^s
meer, die der aen wissels ondertusschen nogh van
te voren vallen en in naekominge van welcke
contract hy successive om de 3 a 4 dagen soo veel
gelt inbrenght als hy kan versamelen, dogh om
hier niet alleen wegens den vercoop van Golconda
te spreecken en daer door de andere Comptoiren
stilswygende verby te gaen, soo syn we voormelde

uw H: Ed: over Ceylon te laeten toekomen
een pertinente memorie van alle 't geene van
Comptoir tot Comptoir in een rouw jaer langs
dese kust verhandelt en vernegotieert is, en waer
bij we dan nogh mede sullen voegen een duijdelijke
Specificatie van 't gunt de Coopluy op alle Comptoirs
bij slot onser boecken ten achteren gebleeven sijn
en wat se daer en tegen weder ingereetheijt hebben
geradt tot voldoeninge van haer debet daerbij
we dan nogh mede meijnen te remonstreren
de conranten en Coopmanschappen die op ijder
Comptoir buijten de lijwaten sijn comen te resteren
en waerbij we dan jaerlijcx gedencken te continue-
ren, ten eijnde uw H: Ed: bij soodaenigen op-
stel telckens pertinent connen sien watvoor
reële effecten daer men den handel mee gaende
en staende moet houden, comen over te blijven

Van de Engelske en verneemen we als nogh met
datse in de bovenlanden eenige aenbesteding
van lijwaten door de Madras patnamse Coopluy
laeten doen, als oock welse boven de 25000 pagoden
daer we in ons aengeraekt preadvis van 31 Julij
mentie van hebben gemaeckt naedato nogh
100000 p:a doen innemen, en daer wijt met
een van haer ses scheepen genaemt de Rochester
haere Comptoiren Coerdloer en porto Novo met
40000 p:a en 3200 mark baer silver doen provideren
en met eenen die boden aengeleght om een
vraght op Porto Novo en Trangebare naer Atchin
te soecken daerse licht toe sullen comen omdat
den Opperregent der eerstgenoemde plaetse
volgens 't schrijvens van onse Residenten
van Tegenapatnam en porto Novo hun daer
seer behulpsaem toe is, alsoo de gemelte tusschen

Eenende deenen nogh continueerende blyft

Conform ons meer geciteerde pruadvys is den
H:r Engels Gouverneur Guilliam Giffort den 10
aug:o van Madraspatnam eendlyck met twee
Scheepen en parthye Soldaten nae Bengale Vertrocken
in plaetse van al haer maght daer te gebruyken
gelyckse int eerst voorgaven en wy selver niet
vernemen kunnen, waer d'andere twee Scheepen
naer toe vertrocken syn, hoewelse sustineeren datse
al mede den geb:r Heer Gouverneur daer heenen
gevolght syn

Onder de Tegenwoordnanse materie sal u:o H: Ed
in onse meergede brief van 20 Julij nae Batavia
geschreven ontmoeten seeckere geschie die daer
tusschen d'onse ent volck van Casteel is ontstaen
over wegh roven van Congs stenen en andere
insolentien al dickmaels aend'onse gepleeght
en om welke reden wy onse residentie aldaer
dan sorvuldelyck gelicht hebben diewegens om
een raisonnable satisfactie niet alleen by den
Subedaer tot porto Novo, maer oock by den Veltheer
Argie Ragie eyndelyckse insteeren aenden schonder
gelyck sulcks by haer dan oock soodaenigh geeffectueert
en daer door soo veel teweegh gebraght is, dat den
Veltheer Argie Ragie voorn:o daer over aen onse
President en het volgende geschreven heeft gelyck wie
dat, om geen meer bylagen te maecken, hier van
woorde tot woorde sullen invoegen luydende als
volght

Den Heer Subedaer Gopalla paudit heeft
ontgeb:r dat den Ed H:r Commissarisen V:E E:
over de voorgevallen geschie tusschen V:E E: ende die
vant Casteel seer ontsticht en misnoeght waer
als niet kunnende sulcken ongelyck verdraegen

Sulcx wy

dan volgens regt en billikheyt die persoonen die UE soo veel gemelt hebben, aengedaen, (dat ons mi ooch volcomen gebleecken is) opgeroepen hebben, om haer voor onse te komen verantwoorden, dan nae merite te werden gestraft UE believen dat wi oock niets meer desenaengaende in het herte te bewaren, maer ter contrarie van onse ongeveynsde vrintschap verseeckert te syn en soo nae dese iymant vant dhans volck sigh weder verstoute UE overlast te doen, schrijft dat datelyck aen ons, wij sullen UE seeckerlyck doen sien, dat we haer op roepende geensints de vereyschte straffe door ontgaen sullen, maer haer die wel met onse hoogste indignatie doen gevoe len

UE believen dan niet meer droevigh nogh aen onsen goede willen en genegentheyt twijffelende te wesen, maer vastgelooven dat we den dienst van de E Comp niet anders dan die van ons aenmerken en daeromoock soodaenigh sullen behertigen en besorgen dat die allerweger met eere cours nemen magh. Voorts believt al hetgeene dat den Heer Subedaer UE desen aengaende uyt onsen naem verseeckeren sal aen te nemen, alsoff het uyt ons eygen mont voorgekomen was, en waerom sullen wi dan oock niet schrijven, soo UE bynd om UE saecken te besorgen een Bramine gesant sent sulcx sal niet gequelt syn

En ten eynde wij aen sijne gunstige toeseggingen te meerder geloof konde geven, soo heeft dien Heer cortdaerop volgende tenopranse adwysen vermits de door van den Cabeldaer van gemelte Casteel, syn geweest twee en nogh drie andere van de voornaemste aenleyders van die boose en ongehoorde actie opgeroepen, en op een schadelycke wyse door expresse daer toe afgesondene nae

bovendaenbrengen, om haere verdere straffe te doen
erlangen, dogh het schijnt dat d'eene moeyelijckh.t
soodra niet verbij is off se wort van een ander
vervolght, want onaengesien de scherpe drijgementen
der Heerendaelse onderstaen, soo heeft nogthans den
Habeldaer vande stadt Jegenepatnam onse residen
ten seer geplaeght en lastigh gevallen, om een leeninge
van 200 pag.s off dat hij anders sonde genootsaeckt
worden in cas van weijgeringe des Comp.s Hooftwassers
die hij van haer plaetse ten selven eijnde inde stadt
met hem medegebraght hadde nae Coerdoer te
voeren, en aldaer aen de Braticaers, die hem niet
met vreeden lieten over te leveren, van welck voor
voorm.en de onse hem nae vermogen hebben
affgeraden, onder vertooninge van d'onbeloorlijckheijt
des saeckx, en verdere waerschouwinge van de
gevolgen die daer uijt wijders souden connen
voortkomen, maer den Habeldaer altijt inde
wint slaende is met sijn werck voortgegaen en
heeft die arme luyden aende Braticaers, sijnde een
brutael volck, en gewoon de soldyen der soldaten
vande paleers inte vorderen, overgelevert, die haer
naedatse hun met veel slagen en andere onbeloor-
lycke handelinge 30 pagoden affgeperst hadden
weerteruyght sonden, en haer lieten loopen, sonder
dat den Habeldaer op de naedere klaghten van
onse residenten, eenige reden van verschooninge
weet in te brengen, dan dat hij uijt noodsaeckelijckh.t
daertoe gekomen is, sijnde wegens desen overlast
bij den Heer Subedaer wel grootelijcx geklaeght
maer die schijnt het hem niet seer aen te trecken
hoewel d'E. Comp.e behalvende smaetheijt daer
door groote veraghteringe in't bleeckenderlijwaten
komt te lijden. Zijnde ons vorders van Porto Novo

nogh geadviseert dat aldaer een scheepje van den
Portugees Manuel Tiscre uyt Goa was aengeco-
men, mede brengende voor de negotie, behalven
verscheijde kleenigheden 50 bhaeren spiaulter
en voor nieuws dat de articulen van vreede tusschen
haeren vice roij en Sambogie Ragie wel geaccordt
maer nogh niet gepubliceert en waeren, datter
van dien voorts. Staende de invasie van Een machtige
haijer des Mogols in Eene van syn landen niet
en was gehoort nogh conden vernomen werden
waer hij sigh ontheilt, maer dat hij nae de retirade
van het selve leger nae de hooge landen van de
Gaets om te overwinneren weder was te voorschijn
gekomen en syn landen miserabel verwoest gevonden
hadde, sonder vee off inwoonders alsoo de alle
wegen Een man volck boven de 20 a 25 jaeren
om ongebraght, ende rest in slavernije weggevoert
hadden, sulcx gesuppneert wierdt, dat
Sambogie Ragie in de aenstaende mouve velt
toght beswaerlyck tegen de groote maght van syn
vyanden sal connen bestaen, t welcke dan
soodaenigh synde, als de advysen van Wingurla
mede comen te melden, soo mogten de saecken
van Sambogie Ragie en t effens syn regeringe
wel een eynde nemen, dat de tyt sal leeren
sullende uwer H:Ed by meer gemelte onsen
brief onder de materie van Ragiapatnam
nogh vinden ter neder gestelt, wan der Gouver-
Pits syn vertrek mitsg daer wijders meer is geweest
dan wie uwer H:Ed bij gesz preadvis van 31 july
hebben vertoont, en by de copia adsolitiet daer
nevens gesonden, ende dese nogh andermael
versellen staet te lesen, gelyck mede in de selve
missive onder de saecken van Ceijlon wegens
het areca contract dat der Raet tot Colombo

met de Noorts Coopl. heeft gemaeckt. 't geene we
voor d'E Comp.e met die van Ceylon een goede
ende winstige Saecke meenen te Syn, alhoewel Naga-
patnam, Tegenepatnam en porto Novo daerdoor
den tervier van die vruchten, en consequentelyck
de winsten daer uyt profluëeren, jaerlycx Sullen
moeten missen, waerdoor dan de lasten van
Nagapatn.: wel wat grooter Sullen vallen, 't geene
al echter geen breuck Sal geven, indien onder
Godts zegen de commercie op dien voet magh
blyven continuëeren, als se nu eenige jaaren nae de
anderen door den yver van den Gouverneur Pith
en Syne Suppoosten gedaen heeft, gelyck ook
wanneer dat groote begrip volgens de meyninge
van uwer H: Ed en haer Ed tot Batavia tot
een beknopt Casteeltje Sal wesen gereduceert, dat
veel ongelden uytwinnen Sal

Wegens de Schrick in de bovenlanden, mits de
informasie die des over Sele Neyck aen de
groote Stadt Visiapur toen voor de tweedemael
hadde laeten doen, geh. in ons preadvis almede
gemelt Staet is nae dato niet wijders vernomen
Soo dat we ten beste van Comp.s dienst willen
verhoopen dat die krijgsalarm in gemelte Land,
Streecke Sal overgewaeyt en verdweenen Syn, mitsg.s
den ambagts man gerust gestelt om Syn werck
onbecommert te exerceeren

Over den Landwegh van Golconda is ons dato 10 Aug.s
onder een geley briefje van 2 Junij direct van
Suratta toegebragt een packie off bondel brieven
boecken en papieren voor Batavia, daer van het
duplicaet nogh mede direct uyt Golconda nae
Masulipatnam is voortgeschickt om van daer
en hier volgens jaerlycxe gewoonte addresse te

erlangen

erlangen, gel: dat ooch met 't jagtie Terthooly en
Zuytbeverlant geschiet is, als concernerende
gem: papieren ten principalen den Staet en
gelegentheijt van Comp:s negotie in die directie
en 't Britsse aen ons niet anders dan een partije
Engels nouvelles, daer we hier al langh van versien
syn geweest, en uw Ed: tot Batavia p:r Draecke
Steyn kennisse gegeven hebben, gelyck 's ooch p:r mare
en terre de selve Heeren Gouverneur en directeur van
Ceylon en Bengale, voor soo veel ons ter kennisse
gekomen is, gedaen syn en is ons ooch bovendien
by ged:e brieven gebleecken, dat Godt de Heere niet
tegenstaende de veelvoudige quellingen, die den
Coopman daer over al door den oorlogh en bedroefde tijt
der regten onderlevigh is door een opmerckens
vertier van Coopmanschappen die directie nogh
mede met een voortreffelyke avervinste van ƒ 710715,,0,,4½
heeft gelieven te zegenen daer we wenschten lange
magh continueeren, maer hier tegens hebben we
tot ons hertenleetwesen ooch gelesen de rampspoeden
die 't Slugje 't Eyl:t te Bergen syn overgekomen
gemerckt het 5 dagen nae syn vertreck uyt Suratta
van een swaere storm uyt den Z: W: is overvallen
en daer door syn aengetast geworden, dat het niet
konde van de wal af komen, maer voor twee ankers
moste blyven leggen op hoope dat het omweer
sonde bedaard, dogh 't selve van kant
tot kant toenemende, is dien boden met 't
verlies van een anker deur gebroocken en in grooter
gevaer geraeckt, 't geen de Scheepshoofden deede
resolveren het ander mede op te winden om onder
't faveur van de aflopende ebbe met onder wyter
zee waert uyt te raecken, 't geene door 't aenrollen

van swaere Zeen en geen kleene lecoagie voor inde
loegh met wilde swoedderen in welke nooth
de scheeps officieren siende datse verby de banken
ent loge lant van St. Jan gedreven waeren
met buyten sorge van se sinken, te raede geworden
syn tot beroudenis van 't schip, goet en volck
de steven wederderwaers te wenden, daer van
daanse vertrocken waeren, dat al mede met toeyving

Sonder in d'uytterste extremiteyt

geraeckten dogh kregen 't eyndelijck door Godes
genade en wackere naerstigheyt van 't volk soo
verre datse nogh met hun laetste ancker de b Coninckx
reede kreegen, en alsoo door de bysondere goethyt
des Heere gesalveert geworden syn

Ooch hebben we dato 14 Septemb. nogh mede over
Ceylon en Jaffanapatnam als den landwegh van
Tutucorin ende zuyder comptoiren, deser custe
onder een gelij budsje aen ons van 5 July ontfangen
twee paxkjes Maflabaerse brieven voor haer Ed.
ter Batavia, waerby en by 't schrijven aen ons
wij verstonden dat ons die vrinden al wederom
over Ceylon stonden te becommeren met een somme
van ƒ 31101: in diverse goude specie die al mede met
qualyck tot onsen handel komen sal

Ookstondende saecken daer nogh in redelijcken
goeden doen, schoon den ouden doven Saanmorijn
off Coninck van Calicoet in korte lingh gestorven
ende den tweeden prince die gesegt wort de Engelsche
seer toegedragen te syn, weder tot die waerdigheyt
verkooren is geworden, synde ons insgelijcx bij de
brieven verthoont deese affschrikelyck en grouwelyc
periode, te weten

En is ons vorder inde Canaraes geschriften te voorens
gekomen een Seer Godeloos en schrickelyk bedrift
door ses Engelsche die haer schip omtrent de
Persiaense Cust verlooren hadden aen een roof
op een moorsch Scheepje van Congo komende
en in Suratta t'huys hoorende gepleegt, want de
de selve op haer versoeck om nae Suratta of te
vaeren aengenomen, en by gevolge op reijs
vertrocken wesende, hebben de gem.te ses boose
menschen door een sporelose Godt vergeten Eijs
haer aenslagh waernemende, de daer op vaerende
menschen die mede dertigh persoonen bestonden
en waeronder twee voorname Benjaense coopl.
geweest souden zijn schandelyck vermoort
laetende eenigh twee moorse matroosen en twee
vrouwen, apparent om met de twee laetste haere
vuyle lusten te pleegen, voor dien tijt noch int
leven, eijndelyck dan ter Custe Canara genadert
en voor meer zee gekomen synde, vermoorden
sy toen de twee overgeblevene vrouwen, bindende
de twee resterende moorens de handen kruys
wijs over malcanderen en smeetense een goet
stuk weegs buijten de wal levendigh in zee
nae der hant voor de Noorse zeehaven gekomen
synde, en van verre een fregat siende binnen
lootsen, volgen sy t' selfde spoor en geraeckten
alsoo mede inde rivier wesende dito scheepje
geladen met vier kisten gelt, een goede somme
aen paerlen, partije ammas, stravels laeckenen
Persiaense tobacq &c.a welcken boden mede
ingeladen handel waeren, sy ten eersten aen
een wijf vanden bekende Venraat Malooij genaemt
Raapsi-aloe ter koop veylden, edoch terwyl sy
daermede in onderhandeling waeren, met mal-
canderen op dien goederen buijt dieselve meynden

verkreegen te hebben, eens vrool. dronken, gevang.
aldaer door een wonderlycke en goedertierene besti-
ringh vanden Almogende de sanderdaags te
verschijnen, de twee bevorens gebondene
en in zee geworpene mooren, die eerst
te kennen gaven en verclaerden hoe dat sy die
bindsels van haer handen met haer tanden
los off aen stucken gebeten hebbende, eyntelyck
door't swemmen aen lant gekomen waeren
maeckende verder de geheele saeck, gelyck sulx
is aenden Tamadaar off Slotvoogt vande
moorse vastigheyt bekent, die daer op de twee
aenklagers in hechtenis dede stellen, werdende
by de eerstgem:te ooch bevonden goede parthye
duyten, en eenige juweelen vande twee vermoorde
vrouwen, insgelycx gevangen aldaer tot meerder
bevestiging vandie gruwelycke daet aen strant
dryven een doot en vermoort vrouwen lichaem
dat door de visschen beschadight was, onderwylen
wiert het gemelte scheepje van binnen bevonden
met veel bloet besprenght te wesen, hoe eyndelyck
met die Godlose moordenaers sal afloopen
derwyl men haer naeder lant gevangen, mitsgaders
de voornaemste goederen van waerdye nae een
Canarase Hoff in Toedoer opgevoert heeft, blyft
als nogh onbekent, gelyck ooch hoedaenig 't selve
schandelyck bedryff in Suratte en andere plaetsen
sal opgenomen worden, want het schelmsbedrogh
verleden jaer door den Engelschen bedrieger
Haggerston omtrent twee voorname coopl:
in Suratte gepleeght, sal den landaert gins
over nogh wel gedencken, en die natie daerdoor
in een bittere haet brengen

Dat wel te geloven is, en sy ooch wel verdienen
om soodaenigen gruwel by heydenen en mooren

voor

voor Schandelycke veerstoeysels en afschrikkelycke monsters getaxeert te werden

Beneffens haer Batavische schrijven van 16 aug.^o hiervooren gedacht hebben haer Ed: aldaer ons onder andere papieren een extract uyt uwer H: Ed H.^n geeffermeerde letteren van 29 novemb. 1683 concernerende de saecken van Cormandel nogh mede gelieven te communiceeren en toe te senden het copie briefje t geene den Opperkoopm. Lense dato 9 Febr. jonghstleden hier vandaen aende selve heeft geschreven, en bevindesdie ooch extract uyt haer Ed generale missive de dato ult.^o may 1684 aen uwer H: Ed afgesonden, waer by se nopende de laedinge vant jaght de Purmer uwer H Ed hebben vertoont het different datter tusschen ons en gem.^te Lense syn schrijven sonde syn bevonden ter somme van f 600:14:14 met expresse last wy haer Ed daer van pertinent bericht souden geven, by wien gemelte abuys of by ontost by gemelte Lense gecommitteert was daer op wy dan seggen datgeer abuys by gemelte Lense begaen, en oock voor syn vertreck van hier al uytgevonden is, geley wy oock op syn versoeck hem hebben ter lange gestelt extract uyt onse missive om het gemelte erreur in syn boecken te remedieren soodat wy niet en twijffelen off uwer H: Ed sullen syn reeds in alle delle correctelyck met ons schrijvens, en over gesonde saecken bevinden te accorderen

Endan hebbe we nogh mede tot onse leetwesen geleses by haer Ed schrijven van 5 aug.^ti hoe het Godt de Heere believe heeft tot hem te roepen de Heeren gouverneur Generael Cornelis Speelman en Balthasar Bort directeur Generael van India

met welckers affsterven ende weder op treeden in haere
plaetsen vande Edle Heeren Johannes Camphuys
en Anthonio Hurt de hoge regeringh tot Batavia
gedesoutnieert geworden is van twee ordinary
raden, en naedien de plaetsen door uw Ho Ed
noodsaeckelyck weder sullen werden gesuppleert
soo heeft den Gouverneur Pits niet connen
nae laeten sigh selven jegenwoordigh wederom
in uw Ho: Ed vermogende gunste te recom-
manderen te meer het uw H: Ed uijt syn voorig
schrijven genoeghsaem sal gebleecken syn, dat hy
jegenwoordigh de outste van uwer ho Ed gequalifi-
ceerde dienaers is, als hebbende d'E Compe nu
ongeveer den tyt van 42 jaeren over een boegh
gedient, sonder oijt buyten employ off uwer
H: Ed dienst geweest te syn, behalven dat hy
oock mede de oudste extraordre raet van India
endiehalven oock niet en twijffelt off uwe H E
sullen hem oock eens met gunstige oogen
overstraelen, en syn langh jaerige getrouwe
diensten gedaghtigh wesen dat hem dan ten
hooghsten sal verplichten niet alleen tot schuldige
onderdaenige danckbaerheijt, maer oock om
uwer H: Edle dienst met alle trouwe vigilantie
nae de mate van syne becomende vaerdicheijt
inde selve nogh al wijs meerder te helpen beyveren
en voort setten

Oock hebbenwe bij een open packetje brieven en
andere papieren van Ceylon geaddresseert aende
hooge regeringh van India gelesen de seecker tijt-
tijdinge van het overlyden van den Commandeur tot Jaffa-
napatnam Dominicus van Vorsten, waervan
ons de geruchten bevorens al waeren ter ooren

genomen, dus werden uwer H: Ede: oude en
geversseerde dienaeren d' een voor d' ander nae, al
door de doot weghgenomen, gelyckerwijs al er
gedurende den Gouverneurs aenwesen hier
ter custe al mede geen cleen getal overleden syn
soo als uwer H: Ed dat by onse voorige brieven
al ter kennisse genomen salwesen ——

Dese dus verre in gereetheyt gebragt synde soo vert
ons nogh mede den 26 Septemb bij een brief door
den presideint en raet tot Masulipatnam
den 16 dato vooren geschreven gecommuniceert
dat de Engelsche volgens haer seggen daer effective
souden hebben gekreegen een capitael van 200 M
pagoden contant, en waer van datter geordonneert
was 20 M pagoden tot den incoop van diamanten
te besteeden en daer van reets effective aen haer
juwelier Mr. Aelse 10000 pagoden hebben ter hant
gestelt en vorders aende Coupl. de Novo een
besteet om tegen January toe comende
gereet te syn naementlyck

8000 st.s	Syne salempouris geschat op	pa.	12800 ——
4000 st.s	parcallen van 15 a 16 cob.	"	3000 ——
2000 st.s	do. van 12 cob.	"	1600 ——
2000 st.s	driedraets gingams	"	2625 ——
5000 st.s	betthilles d' ordinaer	"	6250 ——
5000 st.s	cammanse betthilles	"	7500 ——
1000 st.s	golcondase amani betthilles	"	3025 ——
2000 st.s	allegia betthilles	"	1950 ——
1000 st.s	geruyte chelas	"	975 ——
2000 st.s	calcuwatse betthilles }		
2000 st.s	setterganijs }	"	7500 ——
2000 st.s	purper chelas }		
8000 st.s	dongrys	"	3000 ——
	Samen	p.	50225 ——

Hierop hebben se in contant verstreckt 15000 pagod.
en een cognossement aend. Coupl. verleent 20000 pagod.

omalle maenden 1½ Cto interest te betl. dese
aenbesteedingh is wel tweemael soogroot geweest
maer door de corte spatie des tydts hebbende coopl
niet meer als 't voorenstaende aengenomen
de meeste witte lywaeten syn al in haere logie
want vande voorige jaers eysch syn der veele
overgeschooten die de Engelsche toen ter tijt niet
hebben willen accepteeren door gebreck van gelt
dogh de gecouleurde cleeden en eenige gecoulordse
betilles moeten op den eysch nogh veraerdight
worden, voormaels d'esta even eens, als d'E Comp
voort patria heeft aenbesteet syn, ooch op de
Engelsche prysie dogh by de coopl niet aenge
nomen te voldoen, om dat den eysch te groot
ende tyt te kort is, des leveranciers credit
vande voorige leverantie was ooch gelijck de eerste
met 23000 pagoden contant, als nu alles
voldaen is moeten de coopl aende Engelse 10 ten
hondert aen cortagie betaelen voor desen plaght het
maer 8 te syn behalven 't geene de opperhoofden
tolck en braminne publicq trecken, waeruyt dan
gevolgelyck te bemercken is dat wij voor sleckte
goeden coop moeten koopen als de Engelsche
doen, soo 't voorenstaende niet anders vaer leyt
sy, gelyck dat soodaenig voor waerheyt den
president en raet aldaer aengedient was is
dit hebbenwe nodigh geacht uwe H Ed dus
omstandigh gelyck ons daer van schriftelyck tot nam
geschreven is te remonstreeren, om oft onder de
selve eenige sorteeringe nogh te vinden daervan
uwe H Ed haer respective eysch geliefde te vergroo
ten, maer wy en cunnen niet wel opeenbrengen
dat de Engelschen 200 pagoden aen contant

souden

sonder hebben gekreegen en nogtans een obligatie
aende Coopl verleent van 20 ₿ pagoden tegens
een pCto. Smaens, sen waere sy dat Capitael
voorde Comptoiren petapoely, Madepalem en
visiagapatnam afgestoocken hadden, dat niet
wel te geloven is, te meer gelijck wie hier vooren
gesegt hebben dat onse Joost Brammert uyt de
munt verklaren dat er op Madrasapatnam tot
nu toe niet meer dan 125 ₿ pagoden aldaer inde
munt geslagen syn, en welk. seggende Brammert
men beloorde geloof te geven, omdat de munters
van het Madraspatnam Cautse waron en
andere plaetsen meer daer pagoden gemunt
worden aen en van malcanderen dependeren
als van een gelt en oogh gebonden syn malcanderen
vant gelt dat se comen te vermunten reeckening doen
soodat wie meynen dat het groot opgeven der
Engelsche al weder een Stirs is, 't geen de tijt wel
nader sal openbaren

Hiervooren int opstellen vande winsten en
ongelden hebben wy voorde Generale Comandelse
Süyvere winsten uytgetrocken een somma van
f. 1270098: 16: 13 maer by het slüyten vande reeck
van winst en verlies inonse generale boecken
is bevonden dat het moet wesen f. 1275302: 10: 15
het voorcomende uyt de gevallen over winsten
opdiverse Comptoiren en verscheyde coop„
manschappen 't geen bevorens niet uytgereeckt
nogh onder de winsten getrocken is geworden,
welcke misreeck uwe Hl Ed gunstelijk believen te
excuseeren, zijnde beralvendie oock mede nogh
aengeroert dat wie voornemens waeren uwe Hl Ed
niet alleen den vercoop van Comps. Coopmanscha

in Golconda te vertoonen, en deer door d'andere comptoiren luidende voor by te gaen maer ook een memorie te doen opstellen daer by uwer H Ed dit gelievende den vercoop vand'andere comptoiren mede sou cunnen sien, die we uwer H Ed over Ceylon souden toesenden, maer gez. memorie, als mede die vande aengecome en vertrocke inlandse scheepen en mindere vaertuygen nog tijdig, soo hebbenwe niet willen naelaeten uwer Ed deselve hier nevens tot speculatie toe te senden, soo mede factuyr en cognossement vant geene daermede bevorder de de juffr Anna heeft op tuyder Cormandel van uwer H Ed affgeladen is, bestaende t selve in

920 packen diverse sorteringe kleeden te weten
675 packen guinees lywaet als
146 packen rouw dos namentl.
50 packen van Nagapatnam
50 " van Tegenepatnam voorde pruimer gecomen dog te laet, en dienvolgende tot Sadragapatnam in mindering vanden vaderlantschen eysch gesuppleert
46 packen van Paliacatte
146 packen rouw guinees lywaet
459 packen gebleekte ditos als
343 packen van Tegenepatn en porto Novo
228 dos van Tegenepatnam
115 dos van Porto Novo
343 packen
80 packen van Sadragapatnam
36 dos van Paliacatte
459 packen gebleekte guinees
70 packen bo blauw guinees van Tegenepatnam
675 packen divers guinees lywaet
920: . 675 packen die transporteere

920 packen ꝑ Transport

675 packen idem

701 packen Salempoúris te weten

75 gebleekte ditos als

60 packen van Nagapatnam

1 do van Porto Novo

6 do van Sadragapatnam

75 packen gebleekte Salempoúris

3 packen br bl ditos van Sadragapatnam

701 packen Salempoúris

16 packen gebleekte bastas van Tegenapatnam

32 packen gebleekte betillies Termaranis te weten

2 dos van Porto Novo

30 do fijne van paliacatte

32 packen gebleekte betillies Termaranis

20 packen rouwe camisses van Porto Novo

11 packen gebleekte onfaels van idem

26 packen cambaye kleeden van diverse lengte en breete van Sadragapatnam als

14 ditos fijne en

12 dos grove

26 packen cambaijen

2 packen geschilderde Camer behangsels van Sadragapatnam

2 packen geschilderde clitsen van Madulapatnam

43 packen gebleekte guinees van 1¼ ellen breet van Paliacatte als

13 packen fijne dos

30 packen grove dos

43 packen dos

7 packen fijne gebl:te guinees van 2 ellen breet van Paliacatte

01 packen fijne geblomde Salpicados gingam van do

920 packen diverse Lijwaten en

11640 ℔ fijnes gekoockten indigo br staende in 97 sackes van Tegenapatnam

131240 ℔ bengaelse geraffineerde Salpeter
305501 ℔ malaer tin br staende in 4073 bs
37179 ℔ Siams Sappanhout
95677 4/5 ℔ swarte gecarpte peper

} van Batavia

voor welck montant ter somme van ƒ 297075:8:6
volgens daervan gemaeckte factuijr, wij eerbiedigh en
onderdaenighst versoecken dat mits H. Ed. t Comptoir
Generael van India gelieven te laeten crediteren
nevoegen t selve hier in onse boecken daer voor
door een contra post gedebiteert blijft, staende de
resterende Cormandelse lywaten en andere goede-
ren voor soovereel de selve op uwer H. Ed. eysch
voor dit jaer 1694 nogh onvoldaen syn, nu nogh
mede van Zuyder en Noorder Cormandel met
dickmaels genoemde schepen Ceurholen en Zuyt-
bevelant nae Batavia gesonden om daer
vandaen door haer Ed. de Hooge regeringh
van India wyders voortgeschickt te werden
daerden bestierder aller dingen de selve bevrijt
voor alle rampen, mitsgaders deselve spoedigh en
behouden gelieve te geleyden dat ons in der tyt
te mogen verstaen een besondere vreughde salwesen.

Den provisioneel Opperkoopman Jacob Huygens
heeft op syn vertreck van Negapatnam nae Ceylon
aldaer in Comps. cassa getelt een somme van
7500 pagoden, om de selve met lieff uijt Vaderlant
comende van de Comp. met 15000 segge vyfftien
duysent Rxs à 50 stu. t stuck en 4 ten honderd
opgelt door uwer H. Ed. goetheyt weder voldaen
en gerembourseert te krijgen, volgens onse verleende
wissel brieven, t welck wij synentwegen seer
ondaenigst en eerbiedigh versoecken, als sullende
ons daer by besondere eer geschieden soo mede indien
uwer H. Ed. den selve in haere vermogende gunst
gelieven op te nemen, alsoo we van hem moeten
getuygen dat hij gedurende den tyt van zuyn

drie jaere

drie jaeren, diem bij onder ons getoreert en
meest al dien tijt les provisioneel oppergesagh
tot Nagapatnam waergenomen heeft
hem altijt als een bequaem, neerstigh trouw
en vigilant minister in uwer H: Ed dienst
heeft gecomporteert, en waermede Ed:
Erentfeste Hooghachtb Ea onderstont
uwer Hoogh Edle Getrouwe Gehoorsaeme
en onderdaenige Dienaeren was geteekent
Io: J: Pits. Solamints Huijsman Hend:
Jeroentz Mattl: Eisleben Reijniers Jacobz
La: Schuilerm Jan Corte, in margine stont
Palliacatte in uw Hoogh Edle Casteel Geldria
desen 6 Octob 1604

N 20.

Manifest
ofte
Waaragtig verhaal wegens
t gepasseerde voor, op en
na t overgaan van t Eylandt
Ceau.

Voor Zeelandt.

N 28.

Manifest
ofte
Waaragtig verkaal wegens
t gepasseerde voor, op en
na t overgaan vant Eylandt

Ceau.

Waaragtig verhaal ende bericht, hoedaenig sig de saaken hebben toegedragen, voor, op, en naa 't overgaan van 't Eyland Ceau in Oost India; aan den Koning van Ternaaten.

Omme met ordre wegens het overgaen van Ceau te spreken, sal niet onnodig zijn dat wij tot een motief en grondslag van dit verhaal stellen de missive bij sijne Ex:tie Don Juan de Vargas Urtado Capiteyn Gener: van wegen sijne Catolijke Mayesteyt van Hispanien inde Manillas, de dato 30: January 1679: aan den Gouverneur Generaal ende de Raaden van wegen de Nederlantse geoctroyeerde Oostyndische Comp:e te deser Stede residerende; geschreven; mitsgaders

Waaragtig verhaal ende bericht, hoedaenig sig de saaken hebben toegedragen, voor, op, en naa 't overgaan van 't Eyland Siau, in Oost India; aan den Koning van Ternaaten.

Omme met ordre wegens het overgaen van Siau te spreeken, sal niet onnodig zijn dat wij tot een motief en grondslag van dit verhaal stellen de missive bij sijne Ex:tie don Juan de Vargas Urtado Capiteijn Gener:l van wegen sijne Catolijke Majesteijt van hispanien inde manillas, de dato 30: January 1679: aan den Gouverneur generaal ende de Raaden van wegen de nederlantse geoctroyeerde Oostjndische Comp:e te deser stede residerende; geschreven, mitsgaders

misgaders de missive van sijn Ex:tie
den Heere marquis de Canales, de
dato 22: aug:ty 1681: aenden Heere
Coenraedt van Heemskerck, Extraord:e
ambassadeur van haer Hoog mo: bij wel-
gem:te sijne Catolijcke Maij:t tot Madrid
geaddresseert, als waer uijtblijckt
dat haere Excellentien door de affluijste
rapporten van sommige der spaense
ministers ende geestelijcke persoonen
gepersuadeert sijn, om te gelooven dat
den Coning van Ternaten door instigatie
ende assistentie van het oorlogs volck
van onse natie onderden gouverneur
in Ternaten Robbert Padtbrugge
het Eijlandeken Siau, staende bemj-
fens desselfs Koningh ende onder de
protectie van zijne Catolijcke Maij:t
sonderlingen gepersuadeert ende ge-
meester

inneemste gemaeckt van een fortresse
die Zijne Catholijke Majt op voorsz
Eijlandeken possideerde ende die
met guarnisoen van Zijne Majt beset
was, en dat soo haest het selve was
geëxecuteert met verjaginge van
den pater en sijne medgesellen, den
militair officier ende de Spaense sol-
daten die het koningrijck van Tern-
ate gemelde fortresse tot Zijne defen-
sie bijgewoont hadden, sig de twee
koningen (na veele protestatien die
den Spaingen Commandant gedaen
hadde) aenstonts souden hebben geaccom-
modeert, dog dat den voorn: Gouvern:
Padbrugge de voorsz: Spanjaerden tot
32 persoonen in getal, aengehouden
en soo lange gedetineert hadde tot dat
sijluiden door den Gouvr: van Mindanao

na

na Manilla gesonden waren, blijvende
bij Jesuiten bewaert, ter oorsaecke dat
men haer souden hebben opgeleijt ver-
scheyde calumnien die met haerenpligt
niet overeen en quamen, Ende dat
uijt dit alles te presumeeren was, ofden
Ternaetsen Koning ende bedienaers
van onsen Staet souden de meeninge
geradt hebben om ook tot de omleggende
Eijlanden met gelijcke procedurijen
voort te gaen., int protesteerende het geene
voorschreven als Zaken contrarie de
sincere en vertrouwde correspondentie
die Syne Catolijcke Maijt. met haer
Ho: Mo: onderhout, ende wel ver-
seeckerende vande bestendige continuatie
der Catolijcke Maijt. bij den vreede ende
verbonden met dezen Staet gemaeckt,
welckers hulpe en eendraget men

dagelijx

Dagelijx ervaren hebt, inde wapenen
van hoog gemelte Sijne Catolijke Majt
tot onser defentie in Nederland bijgebragt.

Wij sullen, besonderlijk tot hooghe respect
derselve Majt met dit vertoog klaer-
lijk ende nadrukkelt. aenwijsen
hoe verre de [illegible] vande wel
gemelte Heeren Marquis van
Canales ende den Gouverneur
van Manilla nopende het voorsz.
werk opgevat, genoegsaem in
alle ende een ijgelijk poinct vandien
sijn verschillende van het gevoelen
'twelke een oprechte informatie
vanden waren grond, voortgang
ende uijtslag vandeselve saken aen
Excellentien (ongetwijffelt) geven
sal, ende deselve mitsgaders de
gantsche wereldt doen geloven
dat

dat In dit geheele werk; niets bij de
onse begaert is, dat gedruckt soude konnen
werden te wederleken, tot infractie vande
verbonden tusschen hooggem.te Catolijke
Majesteijt ende onsen staet, off eenige
articulen van dien, want het
koninckrijkje van Tidor (soo als men
dat gelieft te noemen) en is niet
anders als een kleijn Eijlandeken
gelegen omtrent de Molucse Eijlanden
van geen de minste consideratie en
meriten, gelijck onse Heeren Meesters
In haer Ed.s kont bericht over dese
Zake aen haer Ho: Mo: gedaen in dato
24: Septemb.r 1681: seer wel aengemerkt
hebben, sijnde al van over de 20. Jaaren
herwaerts questie en verschil tusschen
den Coning van Ternaten (bondgenoot
van onsen staet) en die van Tidor
geweest, over dat de laetstgenoemde

door

Door Instigatie ende beleyt van eenige
Spaense geestel: en ook andere persoone
de onderdanen des Ternaetsen Koningh
dagelijx quamen sollicteeren, om sig
van onder desselfs gebied te onttrekken
ende onder die van Tidor te stellen,
met onderstant van ammonitie ten
selven eynde en dreygementen van
anders vyandelijk aengetast te sullen
werden, gelijk zij ook successive ver-
scheyde roverijen, moorderijen en
andere gewelddaden aende voorsz:
Ternaetse onderdanen pleegden,
waer over tot diverse tyden soo aen
den Coning als aende onse klagten
gedaen zijn; met versoek van
assistentie om de voorsz: hostiliteyten
te weeren, en sig daer tegen in
het toekomende te mogen versekeren
en dat in conformiteyt vande verbonds
tusschen

Tusschen onsen staat ende den gemd. Koning
van Ternaten aengegaan; uijtkragte
vande welke wij gehouden zijn, den
selven Coning en sijne onderdanen
voor alle overlast na vermogen te
beschermen; dog de hebbende respective
Commandr. en Gouvern.s van wegen
onsen staat inde Molukkos nooijt
konnen, noghte willen resolveren sig
in dese quartieren te sterken, omme
alsoo waer het mogelijk geweest de
alle ombragie aende Spaanse Gouv.
Commandanten in die quartieren te
benemen, en geene de minste schijn te
maken, veel min daden te plegen,
die aende gemelte Spaense occasie
souden konnen suppediteren; om te
klagen over de contraventie van
eenig het minste point vande vreede
met de Catolijke Majt. gemaakt, ten
welken

ten welcken eynde ook altijt onse res-
pective Subalterne hoofden op de Eylan-
den ende plaetsen onder 't gebied des
Konings van Ternate staende, wel
expresselijk ende serieus aengeseyt ende
gelast is sig van alle feytelijkheden
te onthouden, en ook voor soo veel
in haer vermogen mogte wesen, de
Ternaetse onderdaanen geensints
toe te laeten, omme eenige de minste
attentaten tegens de Spaensche offte haer
bondgenoten en subjecten te onder-
nemen, offte yts anders te doen dan
alleen 'tgene de nature aen alle
menschen by vijandelijke overval en
aggressie geleert heeft, en alle godde-
lijke en menschelijke regten tot
defensie van lijff en goederen toelaten:
Jaa dat meer is, wanneer inden jare
1666. de Spaense dat Eylandeken van

alle

alle besettinge geëxtendeert ende gea-
bandonneert hebbende, niet verstaen
konde worden eenige pretensie van
eygendom meer op het selve gereserveert
te hebben, onder het pretext vande
continuatie van twee geestelijke
pators aldaer, en dat die van Ceilon
daer op inclinatie toonde, omme sig
mede te begeven onder de subjectie
ende protectie van onsen Staet, soo
heeft evenwel der Nederlandsen
commandeur Jude Molenkoob de
selve niet willen admitteeren sonder
eerst speciale last daertoe vande
Ho: regeringe aldaer te hebben, maer
deselve heeft hem daertoe niet willen
qualificeeren. ten vuare die van Ceilon
de onse selve daeromme expresselijk
quamen aensoecken, en alvorens
openbaerlijk

openbaarlijk verclaarden dat se met
het vertrek der spaanse uijt de
molukkos sig van der selver subjectie
vrijwillig en absolutelijk ontslogen,
dog aengesien de inclinatie na der-
land, soo schijnt quam te stracken,
soo en is bij de onse op dat subject
ook geene de minste instantie
meer gedaen.

Ende om dat het wedercop halen van
'tgeen sig daer omtrent, en bijsonderlijk
mede te verlange van comp. eijgen
onderdanen op de manado heeft
toegedragen inden jare 1661. en 61.
en eenige jaren vervolgens van te
lange uijtbreijdinge sonde sijn, soo
sullen wij maer alleen kortelijk allo-
geren, en melden hoe verre de
saecklijkheden van die van Celan
sig in dese laetste jaren gesignaliseert hebben.

Inden

Inden Jaare 1669. hebben die van Tidau
hunne moorderijen en roverijen hervat
en eerst begonnen met het doodslaan
van twaelf menschen en berooven van
derselver goederen op Talauw staande
onder het koningrijk van Tagulanda
en Saubockan beyde vasalen des
Konings van Ternaten, die welke sig
daar over ook wilden revengeeren,
maar is hun ter contrarie door den
subalterne Commandant vanwegens
onsen Staat aldaar residerende, geraden
liever een besendinge derwaarts te
doen, en alsoo inder minne straffe
over het vergoten bloed en vergoedinge
vande geledene schaden te soeken,
ende waren door de Tagulanders van
het dessein van rovinge, dat alreeds
bij hun vast gestelt was, door de
vreedlievende conduicte vande onse

gedistraheert

Geexecuteert, maer hebben nooijt
de minste vergoedinge vande vorige
schade gegaudeert ——

Wanneer in den Jaere 1670: het
inde gem^te Eijlandeken van Siau
't eenemael van alle Spanjaerden
was ontledigt; door het opnoepen
naer de Manilhas vande Jesuitische
paters die naer't vertreck vande
Spaensche militie daer nog al een ge-
ruijmen tijt hunne residentie gehou-
den hadden, onde dien koning derhalven
op soodanigen favorabelen wijse als
gedesireert konde werden, eindelijk
was in een absolute en volkomene vrij-
heijt omme over sijn persoon, staat,
land, ende onderdaanen, te moogen
disponeren, naer sijn welgevallen,
en na dat voor het Interest sijnder saken-
vaert=

vastheidt voordeelen mogte, soo heeft
hij dan vrijwillig sig met onsen Staet
geallieert; ende onse protectie geam-
plecteert, in soodanige termen die
ook Inwoonderen den subjecten om sig
in geene offensive oorloge tegen eenige
omleggende volkeren, die met den
Nederlantschen Staet niet geallieert
waren te mogen inwikkelen, veel
min tegen eenige van onse bontgenoten.
Waerop gevolgt is, dat al korts na
den tijdt Michiel de Fareira uijt
name vanden Heere Maastro del Campo
Don Manuel de Leon Izarabia gouverneur
van wegens de catolyke mayesteyt
inde Philippijnen aanden Commandeur
van wegens den Staet inde Molukkos
Abraham Verspreet protest gedaen
heeft tegen de voorsc. onse Confoede-
ratie ende alliantie met het opgemelte
Coningrijken

Koninckrijcken in seker tardive en aenstotelijcke
expressien, praetenderende dat niet te-
genstaende de voorn.e evacuatie van
't opgemelte Eylandeken van alle
Spaense besettinge, de Catolijcke Majt.
echter behouden wilde hebben het
volkomen regt van protectie en
Jurisdictie over het Eylandeken selve
ende alle andere plaetsen daer onder
sorterende, mitsgaders ook over alle
Eylanden, Landen, Territorien, havenen
&a, beginnende van Ternaten ende
Tidoor af tot het Eylant Mindanao
toe; maer den selven pater heeft
tegen voorm. verspreyt uit privé
betuijght ende bekent dat dit protest
eenelijk pro forma geschiet was ten
eynde van ontheft de hand lebedeckinge
het dessein vanden voorm. gouvern.r

de

de Leon, 'twelcke eijgentlijk bestont
om door desselfs ordinge den wegh te
openen tot de Negotie van Indische
doecken, kleeden, ende andere Coopman=
schappen voor Nova Spanje. voorstaende
ofde onse niet genegen soude wesen
Jaerlijx een Cargasoen (volgens den
inhout van sijne lijste. ter somma van
100000 Rs.) op ontfangen bereijt vande
aenbreng van soo veel penninge uijt
Manilha op Tayouan; derwaerts te senden,
alwaer dan tot dese negotie niemant
geemploijeert soude worden dan alleen
den Pater Francisco Moijses ofte ijmant
anders in sijne plaetse, om alsoo dien
handel te bequamer te beleijden, met den
dekmantel van dat deselve gedreven
ware met eenige Contgrechten de
Chinesen. Op voorsz. protest is geant
woort ten principalen dat d'onse geene
plaetsen

plaetsen den koning van Hispanje toe
behoorende met guarnisoenen beset
hadden, en voorts niet en konden
nogh vermoghen te besitten; dat
die plaetsen welcke door de Spanjaerden
met het ophouden van guarnisoenen,
sleyten van fortificatien etc.a worden
maer verlaten en geabandonneert
waren; weder souden geoccupeert
ende de souverainiteyt daer over
geexerceert worden bij haere naturel-
lijcke Heeren en Eygenaers; ende
dat gevolgelijck soodanige protesten
onnut waren, kort hierna hebben
de Spanjaerden het meergenoemde Eylan-
deken wederom met een gering guarni-
soentje in besittinge genomen, als-
wanneer het koninghrijk van Tidor
en deselfs armade geadsisteert met
den vader Emanuel l'Espagnol een

adjud.t

adsjudant der twee Spaensche soldaten
inden Jaare 1672 overgekomen zijn tot
Amoerang omtrent Manado, plegende
aldaar met het opwerpen en besitten
van twee vastigheden &a. verscheyde
actien van souvereyniteyt ende hostiliteyt,
om aldaar als koning in te dringen
eenen Maccarompius, broeder van
het wettige Coninckrijck van Amoerang
welk koninckrijck onder de protectie van
haar Ed: Mo: staande ende ten hooghsten
geaffronteert sijnde om door sijnen re-
belligen broeder, ende desselfs aenhang
met gewelt van sijn lant te doen
delogeeren, alleen door de onse van die
resolutie is gedivertéert, soo dat het
gebleven is bij een simpelijke, doch
serieuse vermaninge van het gem.t
koninckrijck alleen, ende daer na een
summatie van den selven geaccompagn.t
met een inlands Sergeant uyt den
name

vande Nederlantse comp.e als respective
wesende onder staet alsien wlande,
tusschen de Chamorres en spaense
voorn.e sig van die plaetse behoorden
te retineeren, en geen infractie tegen
de gemaeckte vrede te doen, met
duijdelijcke ordre nogtans, aende
gemelten sergeant om indien de
saken tusschen de spaense met die
van Ceilan ende tusschen die van
amoera tot ruptuere mogten komen
uijtgebrooken geen party te kiesen
maer alleen alle mogelijcke devoiren
tot accommodatie vande wederzijdse
geschillen te contribueeren, blijvende
inmiddens voorn.e Mattanompinus
ten minste inde besittinge van 't selve
halve lantschap.——

Int begin vanden jaere 1673 zijn die
van Ceilan ende voorn.e pater L'Espagnol

ende

Ende Francisco Meydos met den Spaense
Capn. Andreas Serrano ende eenige soldaten
het Coninckrijk van Caroria (Bondgenoot
van onsen Staat) vijandelijk komen be-
springen, dog door de Inwoonders, sonder
eenen man van d'onse tot adsistentie
te hebben, met verlies van 5 dooden
gerepousseert, van welke aggressie
den moluxsen President Cornelis Francx
Jn 't lachse van Jannia desselven saecke
tot Ceran en passant aengeroerde in alle
minnelijkheijd redenen ende satisfactie ver-
soght, dog den Spaenschen Capn. Serrano
heeft sigh trachten te excuseeren met
het pretext van Ignorantie, ende ge-
affirmeert dat soo ras 't geene voorsz.
hem ter ooren gekomen was, aende
sijne verbodt daer tegen gedaen
hadt; maer den koning van Ceran
verclaerde dat tot die feitelijkheden
alleene door de Insolente instantien
vande meergem. heer Patres genoegs.
tegen

Tegen danks geintroduceert was ge-
worden; met duijsterlijke verklaringe
gevende sijnen wensch om sig van die
lieden weder ontslagen te mogen sien,
die sig te diep na sijn intentie inge-
drongen hadden, in de politique affaires
van dit rijke. Ende alhoewel die
van Carowna ten vollen gewettigt
waren geweest, tot het Emploijeren
van die middelen, waer mede sij
het geweld hadn aengedaen, hadden
kunnen en mogen afweren, soo
heeft sig egter de impudentie van
het koningrijk van Vran soo verre
uijtgestrekt (indien het hun maer
te wijten zij) dat sij de voorsz. defen-
sive actien heeft geinterpreteert
als offensive, sulcx den meergem.w
Spaenschen Capn. Scrano uijt de selve

name

name aenden gemelten Neederlandschen
president maintenue vanden vrede
en regt versogt hebt over het gepa,
seerde gedaen ongelijk, 'twelke dan
echter in alle oprechtigheit en naa-
billikheit is toegeseght indien sij sige-
maek ten dien eijnde binnen 14: dagen
inde manado beliefden te laten vinden,
daer onse president binnen dien tijt
mede meende te zijn, en ook geschreven
andere koninckrijken der omleggende
landekens hadde gerecommandeert te
verscheijnen, hebbende ondertusschen
gem.te president ook niet gemanq.t
aen die van Lanoena ernstelijk te
recommanderen van in geringen lande
manieren de Spaense ofte die van
Ternaen feitelijk te aggresseren, kont
te vooren was het gemelte koninkrijk T-
ernaen met alle sijne schepsmaght
en

en den Spaenscen Capt. Nicolaas Senteno
(geaccompagneert door den voorn. Cap. Serrano)
gearriveert voor Candipan; alwaer hij den
koning Binankal (die al mede door het
regt des oorlogs tegens die van Macasser,
onder subjectie vande welke hij doe ter
tijt stonde, en d'opgevolgde alliantie
onder de gehoorsaemh.t des koninghs van
Ternaten vervallen en gevolglijk aen
onsen Staat geobligeert was) gedwongen
heeft te vlugten in den pagger buyten
de Negorije staende en vervolgens onder
het Spaense juk sig te moeten submitteren,
waer van hem ook een acte proforma van
een declaratie wiert opgedrongen te
tekenen; welkers duijdelijkheyt [illegible] dieder
dat het effect daervan bij hem niet geslaegt
was, en dit alles sonder eenig het minste
regt van subjectie of vassalagie van
ouds op die plaetse te kunnen doceren.
onder niet tegenstaende desselfs koningh

vele

seer solemnelijk de protectie vande Comp:e
geambrasseert heeft gehadt, latende
het evenso koninckrijck syne Cruële
handelingen soo verre gaen, dat hij de
eygen dochter van voorsz. Coning Binancal
weg geroovt, ende voor sijn bijsit gehouden
heeft, waer over den ouden Coningh heen
klagende geen ander contentement
ofte troost geobtineert heeft, als den
spottelijcke en smadelijcke brief vanden
dickwils genoemden Cap:t Serrano,

Ende hoewel met alle dese attentaten,
soo veere differerende van die oprechte
ende religieuse observantie vanden ge-
maeckten vrede aende sijde der Spaenssen
requirerende, genoegsame justificatie
gegeven was aende resentiment dat die
van onse Natie daervan souden hebben
mogen toonen, soo is het evenwel seer
verre vandaer gebleven, maer onsen
voorn: president heeft sig met een sprockt
door

Door zijnen Secr.s Emanuel van Schinkel aen
het koningrijk van Siau te doen, laten
vergenoegen, en voorts om alle verdere
verbitteringe, oneenigheden en bloedstortinge voor
te komen, met den meergem.te Cap.n Serrano
en pater Meyers, welke tendien zijnde
bij Syn E. in de Manados gekomen waren,
op den 3.e July 1673 gesloten een stilstant
van wapenen tot dat van deselve lande
advis souden gegeven zijn, aende Ho. regeringe
tot Batavia, belovende daerbij ook te-
stellen verbieden, ende na vermogen voorkomen
alle agressien die van de weerzijdse bont-
genoten d'eene tegen die andere souden
mogen voorgenomen werden, van welke
accoord dan met de naeste occasie
aende regeringe voorn.t kennisse gege-
ven zynde, soo is het gem.te regeringe voorn.
accoord geapprobeert ende alle de voori-
ge gewoonlijkheden aen onse staets bontge-
noten met een exemplaire + draeglijke
over 't hooft siende, eyndelijck de prolepie
van

van Caudipan gecommandeert bij vrijwil-
lige offrerse aenteekeninge, ende de Spaense
daer van te adverteren, met ordre om te
continueren in het observeren van alle
goede vrientschap, ende behoorlijke ver-
bewijsingen, ende datse in beloftet sig
vande selve niet en moesten laten afstellen,
deze ratificatie heeft de moluxe regering
aenstonts aenden Spaenschen Capn. Serrano
op Tidore doen bekent maken die
daerop ook belofte en versekeringe
vande observantie vant gemelte laeste
accoort van sijnde zijde de koninckjens
van Tarnate, Labockan, Candaen en Calauw
den 14 Junij 1674. gedaen heeft

maer geen 2 maenden daer na heeft het
selve koninckjen van Tidore al weder
eenvan sijne gemeente van onsen staet
ofte der selver bondgenoten infesteren,
inducerende meer dan 100: onderdanen
vande koningh van Ternaten woonachtige
tot

Tot Manganitoe, en Saloer van op 't eijlant
Sangij, die kroone afte vallen, ende tellen
op Siauw overtekoomen, waer toe sij ook
het koninckrijck van Manganitoe selfheeft
doen inclineren, doende de paters Jesuiter-
inde Landen alomme Cruijsen oprechten,-
ende de paters noch ons aende inwoonders
uijtdeelen, met groote beloofte voor de
geene die se accepteerden, ende swaere
bedreijginge aende geene die se weijgerden.

Omtrent deselve tijd hebben al mede die
van kleijn Talauw staende onder Siauw
bij 't aenraden vande paters Emanuel
Espanol en Jeronimo de Cabreros aldaer
een groote moord aengerecht, tegen
die van groot Talauw onder den Coning
van Tornaten sorterende, en soo als
het koninckrijck van Siauw weinig volk
na deswaerts hadt gedepopuleert, om de
voortgang vande voorsz moorderijen
(soo men voorgaff) te sluijten, soo hebben
ook dese gecommandeerde volkeren

sigh

sig met de voorsz. Talauwers conjungeeren-
de, den moort de voors. verraat en dubbel-
doodende alle degeene die gem. paters voorst.
van voorsz. paters wilde, aennemen, —
eminenste raedtsluyden en familien.

Van alle welke violentien de Ingesetenen
van Laguilande, Lanorna, en Labotkan
niet sonder een probable judicie d'oorsake
hebben toegeschreven, aende Inductie van
voorsz. paters, en hoewel het voorsz. konink-
ken hem selfs en ook de voorsz. paters-
hem van hebben getragt met een briefke
te suijveren, gelijk ook den meergem. Capt.
Serrano met een appart briefken dato
3. octob.r 1674: heeft gepoogt te doen, soo
hebben evenwel eenige expressien
int selve briefken insinuerende (waarbij
die van Labotkan geaccuseert wierden
van dat eerst met die van Groot Talau-
we Tranwers souden hebben gepersuadeert, —
ende waer over dat Coninxken nog cor-
rectie begeerde, onder belofte van als dan —
ook de

ooke de sijne naa meenige (te sullen straffen) wer-
den gesubministreert, om te vermaenen
dat dit geheele werk, het laetste soo
wel als 't eerste; sonder sijne voorkennisse,
communie, jaa ordre niet gedaen kan
zijn, nademael deselve hierin meede een
Justificatie van 't werk als de gepreten-
deerde Ignorantie van 't selve geschieden,
Te meer hij het voor 't slaende hielt,
dat die van Talauw, onder den geallegeer-
den stilstant van wapenen niet begrepen
waren, en nademael alleegeerde dat
deselve Talauwers sonder groot ende
kleijn Talauw te distingueeren, alle
subjecten van het Ternaetse rijkje waren.

Tegens desen alleen heeft de koning
van Ternaten en der Nederlandse Comm:
al weder niet anders gedaen, als meer-
maels te betoonen, dat die van Mangen-
idoe, Saboekan, Saban, en Talauw vassa-
len en Tributarissen, des konings van
Ternate en consequentelijk onse geallie-
eerde

Geallieerde, waren staende onder onse
protectie ende vervolgens in protectie
tegens alle de voorsz. moorden, spolien
en Tyrannijen, doch hier mede is niet
anders geprofiteert als dat de Spaenschen
met hunne brieven aen die van onse
natie geschreven, welckes de praetensien
van het Deensche koninghrijck gecolloreert,
geampliëert worden, is verder gebleken,
dewijl en de koning van Ternaten de
satisfactie op syn rechtige eysschen, jndien
niet categorisch geweygert, ten minste
met geaffecteerde exceptie op de non-
satisfactie van hunne gepraetendeerde
lasten gedilayeert heeft; Sulcx dat
ten langen laesten de hooge regeringe
alhier door de menigvuldige instantien
des konings van Ternaten, als anders
genecessiteert is geworden, om hen,
dien se tot dus verre toe door hare
authoriteyt en recommandatien hadde
doen met lijdsaemh.t afwachten

de

De restitutie vande ontweldigde onder-
danen en landen, mitsgrs. een Equitable
satisfactie geregulieert nade mate
der geledene schade, te permitteren
om met die magt die hem Godt ende
Natuere verleent heeft, sig selfs bij nieuwe
attacques te mogen mainteneren,
met ordre aende onse inde Molukkos
dese resolutie met de eerste occasie
aen die van Ternati te notificeren, haer-
lieden voorde laetste mael sommerende
en daer van ook advertissement aende
Spaentse te geven; mits daerbij voegende
dat egter de meeninge geensints en was
de vrede tusschen de 2 Natien int alder-
minste te troubleren, maer die ter
contrarie te continueren ende te culti-
veren in soo groter sinceriteyt en con-
fidentie als oyt voor dato; dog deese
voorschr. regeeringe niettemin al weder
bij deselve ordre insluiten, derselver
protestatie tegaende alle de differenten
Tusschen

Tusschen den koning van Ternaten ende
Siauw sijnde mede soude sien gedesisteert
ende bijgeleijt. Dese last heeft den
Nederlantsche X.ten gesagvoerder sijde
Molluccos wel geinsinueert, maer ter-
wijlen die sake, aldus met off en weder-
schrijven behandelende wiert gehouden
quam de Jesuit Emanuel Espagnol tot
Kajoeris: een plaats tusschen Mangenitou
en Tamako gelegen, daer hij als tot spijt
des koninghs van Ternaten (die als opper-
heer vant Lant sijn plaetse vande oude
koning S.t Jago; dewelcke vermits sijne
Intentie om vanden koning van Ternaten
afte vallen, met de dood gestraft was, als-
wijls een ander gestelt hadt,) voor koning
op werpt en doet huldigen sekeren dienaer
namentl.e Pianlaij broeder van voorn:
S.t Jago. doch hier bij en is het nog niet
gebleven maer int begin vanden jare
1676. sijn die van Siauw gearriveert met
den spaanschen sergeant, gekomen op Amoera

den

vermoordende aldaer diverse soo hooge
als lage staets persoonen, gelyck zy mede
in 't voorleden koninckrijck van Tajwija wesen,
beneffens 6 mannen van des selfs bijhebbende
volck vermoordt en sommige gevangen
genomen hebben, alomme de crijtende
dat het gantsche landt van Cwebos kante
toequam, waerbij gevoecht Spaensche ongevaer
aen onse bontgenooten aldaer rondomme,
insinuerende sig onder haere subjectie bege-
ven wilden, Spaensche vlaggen en quitasols
schencken, 't teken van subjectie en 't andere
van dignityt als andere vereeringen
meer, presenterende met uytsluytinge
dat onse republicq gemortificeert en
weder onder de Spaensche souvereiniteyt
gedevolveert was, 't welck den Capn.
Serrano nevensgemt. ook bekent heeft.
Uwe E. missive de dato 24 octob. 1644
aen den heer Padbrugge dat met brieven
uyt Spaensche Inde Manilas overgebr. en
door sijn E. in dese gewesten haer bevestigt
was

was, maer wanneer den doenmaligen
Gouvern.r In Amboina beneffens sijn protest-
ende brieven ook 2: Gecommitt.s na Taijouan
hadt gesonden, om restitutie te versoeken
vande mangenitters, die piantelij bovengen.t
derwaerts gelokt of vervoert hadt, ten
getaele van wel 500: mannen, soo heeft
seker Spaens-Schout.r van Caval genaemt
Juan de Leon die vanden pater Spagnol
afgesonden was om de onse te compliment-
teren wel duijdelyk verclaart dat de
Spanjaerden niet gesint waren, die lieden
aen haren wettigen koning te restitueren,
maar voor den koning van Ternaten
sulx met de wapenen wilde onderstaen
te vorderen, dat hij sig dan ook vande
Spaense wapenen uijt de manillas
sonde dienen, alwaert ook dat hij pater
het leven en sijnen koning alde manillas
daer aen wagen soude, diergelijcke
bescheijt kregen 2 afgesondenen uijt de
onse vanden pater Espagnol en: de princ-
pianti op Taijouan die ook selfs den comp:
staef

Slaef bij gem.^t Paten sig onthoudende, en van ons weggeloopen, niet tegenstaende veele Instantien daeromme gedaen, niet hebben willen wedergeven. —

In Julio sijn die van Ceram al weder doende geweest en met over de 1000 mannen nevens eenige Spaense opge„scheept na Tagulanda, pretenderende een getal van 100 slaven over seker oude questie, welke pretensie al over de veertig jaren geleeden, voldaen was. —

Omtrent denselven tijt had ook den Co„ning van Ternaten, van sins zijnde een visite te doen op sijne Eylanden d'Xulas, geresolveert sijn huysvrouwe de princesse van Labodhan den logie te laeten doen tot besoeke van haren vader, ten deele om dat hij se onder de Ternatanen niet alte wel betroude, en anderdeels om alsoo te supprimeren de valsche ge„rugten dien liepen; van dat hij deselve soude vermoort hebben, welke princesse

dan op

dan op Taboekan gekomen zijnde, soo is-
om actie voor den Coning van Siau-
op Taboekan te formeren; ondertusschen de-
huwelijke tusschen hem en voorsz: princesse,
genoegsaem gekoppelt, en met den
pragmatique conversatie geh:, tot in die
landen (ongaet) begonnen; jaa ook alle
den toestel gereet gemaeckt, om haer
na Siau over te brengen, wordende
tot bewimpeling van dese exorbitantie
gefingeert en uyt de lugt geraept
het pretext datse vanden koning van
Ternaten verstooten, ware geweest, en
soude dese overwoninge ook sekerlijk
effect gesorteert hebben, ten ware den
koning van Taboekan sig bedagt en
geallarmeert hadde op de tijdinge van
het senden van vier nederlantse soldaten
onder den sergeant van Malayo na
Sangij ende gelijke getal na Tagulanda
twelcke nogtans alleen gedaen was
om den koning Martin Tolanda op

Sangij

Sangij te confirmeren, in syne trouwe
en verkeeringe aen ons op onsen staet,
daer hij anders verclaert wert door de
paters aldaer, en der selver gemaeckte
geringheden wegens de onmagt van onse
staet als andere persuasien en inductien
meer, ook selfs met bedreyginge van
vuur en swaert, op 't poinct gebragt
te sijn van met soo veel andere conings
kens als gesegt, mede tot de Castiliaense
en rare proteccie over te gaen.

Alle dese dingen int breede te extenderen
met haere omstandigheden, gelijck ons uyt
de jaerlijckse advysen en derselver bij-
lagen uyt de Moluckos overgesonden,
ter kennisse gekomen sijn, soude te vo-
lumineus vallen, ende meenen wij genoeg
te hebben gedaen, met te verclaren dat
wij uyt de voorsz. advysen en bijlagen
niet anders, siende, kunnen besluyten
of de patientie van den Ko: van Ternaten
is al over lange geforceert geweest,

ende

Ende hy soude ooc al over lange het Co-
ninckrijck van Tidore met de wapenen re-
kenschap afgevordert hebben, en mogen hebben
~~wraecke~~ van alle de voorsz. insolente
procedueren, ten ware de successive Neder-
lantse Commandanten daer in loco als ge-
seght, hem ten deele met goede woorden en
telkens opgehouden ende geobligeert
hadden die executie van sijn resolutie
te dilayeren, tot dat de hooge regeringe
alhier daer over nader geresolveert
hadde; Waerinne wy gesien hebben dat
de intentie vande selve Commandanten
met de onse ten vollen geaccordeert
ende gesecond.t heeft ten eynde de mate
vande overlasten door het Tidorse Coninc-
rijck, de bondgenooten van onsen staet
aengedaen door instigatie, raet en hulpe
vande castiliaensche regeringe ende de
geestelyckh.t uyt de Manillas soo volgemeten
en hoog gekommen soude sijn, dat de Justi-
ficatie vande wapenen des konings van
Ternaten

Ternaten tot sluytinge en dwange van
dien aengegespt, geen het alderminste
dispuyt meer subject mogte wesen
omtrent een onpartydig oordelaer,
gelyke wy ook meenen dat se uyt het
voorenstaende relaes moeten en sullen
geoordeelt werden, genoegsaem alle
cavillatien en suspicien van onregt-
matigh^t. weeren gekomen wesen.—

Wat nu den Ternaetsen koning gedaen
heeft, en of ook d'onse gedagt mogen
werden in dien oorlog sig eenigsints
geëngageert hebben, sal uyt het
volgende mede nader consideren.

Den laast verhaelden hoon welke den
voornm^{de} Ternaetsen K^o: aengedaen zy
in de persoon van syn huysvrouw, by
hem na de Mahometaanse wyse wettelyk
getrouwt, door syn hoogh^t in den jare
1677 te oordeelen hebben tot het besluyt
van syn ressentiment aen 't meergenm^{de}
koninghin van Ceram wettigen
ende

ende den oorlog tegens deselve te de-
claeren, waer nevens de andere
koninckrijcken inde Molukos en op het
Noorder Celebes mede niet langer licht
konnen geveijligt worden de permissie
onder dagelijcxse moorderijen, stroperijen
ende overlast van die van Ternaten met ge-
conjungeerde magten tegen te gaen.
maer opdat dese differenten, vande
bontgenoten niet te verre souden uijtspat-
ten, noghte die vlammen tot de respective
bescherm-heeren overslaen, heeft den
laetst geweesen Gouvern.r der Molukos
Robbertus Padbrugge sigh mede derwaerts
begeven, geen andere intentie hebbende
dan om met onse mondelinge conferen-
tie, die van Ternaten aen te wijsen, de on-
gefondeertheijt haerer praetensie op
Tandipan als het welke nooijt onder
Ternaten geweest heeft, dan dat het eens
door die van Tambocka is Ternaten gelij-
kerhant

Gelijkerhant afgeloopen en onder
hem gedreven, dog met versterf vanden
koning van Boelan, ende het huwelijk
van desselfs soon met een dogter van
Cean weder vereenigt is, maar heeft
kort daar na het Ceanse Juk weder
afgeworpen ende onder de beschermingh
vande macassaarsche regeringe als van
ouds sig begeven, en is door de revolutie
aldaar nu al over de 15. Jaaren, speciaal
en bij name met de macassaarse vrede,
onder de heerschappij van onsen Staat
geraakt, uijtwijsende het 17.de articul
van het tractaat met die van macas,
saar geslooten, dat al over veel jaaren
in Europa door den druk gemeen ge,
maakt, en van niemant ogter en
eeniger wijse gedebatteert is.

Waar en boven ook de Nederlantsen
Gouvern.r in de Molukos door sijne pre,
sentie meende te sullen konnen Effectueren
dat de

Dat de partijen sig minnelijk souden weder
geaccommodeert, sonder tot Extremiteijten
te komen, waarom hij dan eijndelijk daar
aangegaan is; met een Jagtje de Vlie-
gende Swaan en een kleijn Sloepje gen.t
Welinko (welke laatste hij aanstonts ook
na Sangij voort gesonden heeft) vergeselscha
allen met sijn gewoonelijke lijfwagt
ende komende voor het Dorp Oele ten
anker, heeft hij aanstonts, namentlijk op den
23: Octob.r 1677: advis daar van gegeven aan
den meermaels genoemde Cap.n Serrano
die bij sijne antwoort van den 24.e d.o den
gouv.r en alle de sijne belast heeft te strekken
en nooijt voet aan lant te setten, onder
protest als na gewoonte, waar op den
Nederlantsen gouv.r hem ten selven dage
gerepliceert en betuijgt heeft dat nooijt
van sins was geweest de Ternatanen
in hun dessein tegen die van Siau te
helpen: dat de Ternaatsen koning geen
andere

andere schepen bij sig hadde als sijn
eijgen; offte dien hij selfs gehuijrt hadt,
ook geen nederlanders als sijne gewo-
onelijke lijfwagt, maer dat den Gouv.r
daer nu bijgevoegt hadt den Luitenant
om te beletten dat deselve nederlanders
niet tegen des Gouv.rs intentie door de
Ternataners misbruijkt souden werden
tot eenige vijandelijke actien, presen-
terende aen de daer leggende Castilia-
nen, selve om sijne intentie van neu-
~~traliteijt~~ traliteit te betoonen, soo veel ammo-
nitie voor gelt als sij souden begeren
te koopen, met betuijginge dat het hem
onmogelijk was soo aenstonts te vertrek-
ken, om dat sijn focke mast gebroken
was, die al eenige dagen tot reparatie
vereijschen soude, onder 't schrijven ende
wederschrijven van dese en meer an-
dere gewisselde missiven hebben de
Castilianen die Negorij Ole daer onser
Gouverneurs voorlag beschietens d' kerck-
met een doorwaeijende wind in de brant
gesteken

gesloeten, buyten alle twijffel op hoope
van alsoo ook des Gouv.rs scheepje in de
brand te steeken, gelijk ook albereyts de
vlamme in de zijde was gekoomen
maer met groote moeyten nog geblust
is geworden, en hoewel onsen Gouvern.r
immers niet hadde vermogen dese vyandelij:
actie aen hem selfs, en mede aen onse
staat gepleeget; op deselfde wijse te be„
antwoorden, soo heeft hij ter contrarie
sig met sijn scheepje dieper in zee be„
geven, versoekende door deselve met den
aen onse bondgenoten de permissie om
haer regt te soeken, soo best konden; dog
selfs niet anders doende als de lanttogt
van onse bontgenoten, de Ternatanen
(die op primo 9ber begonnen wiert), van ter
zee aen te sien, daer de Castilianen, haere
bontgenoten, die van Tidor naer hun vermo„
gen hebben geadsisteert, en wel voornamentlijk
hun effort getoont, op het schip des Coninx
van Ternaten, omme waer't mogelijk

hem

Geen te treffen, tot welke die hooget=
ook soo schitterent heeft, dat hij vastelijk=
geresolveert was niet een van hun bij
't loopen te laten;: te meer omdat hij hun
tot verscheijde reijsen soo minnelijke en
serieus had doen versoeken, en comman=
deeren en bidden, dat sij sig in dese questie,
die hij met die van Siau hadde, niet
en wilde engageren, maer hun met
malkanderen, hunne mutuele differen=
ten laten vereffenen. Van welcke re=
solutie den Nederlantschen gouvr: adver=
tentie ontfangen hebbende, sijne gedag=
ten ook verder heeft laten gaen, op
de mitigatie en alteratie van dien,
hinderende. Soo gaf hij van 't Spaense fortje
2: witte vlaggen had sien opsteken,
tot teijken dat de besettelinge wilde par=
lementeren, sijn schuijt mede met een
witte vlagge nae lant toe, nevens
versoek aen den koning van Ternaten
om niet het schieten op de Castilianen

te

te supercederen, tot dat hij Gouvern.r
met deselve hadt konnen spreken,
het welke sijn Hoogh.t ook dog niet sonder
moeyten hem accordeerde; waarop
aenstonts drij Spaense soldaten aende
Gouvern.s boot quamen, versoekende
desselfs mediatie en bescherminge tot
behoud van haer leven, welke den Gouv.r
hun aenstonts belooft ende verseekert
heeft, mits dat maar ten eersten niet
alleman aen sijn boot souden komen,
onder protest van andersints onmagtig
te sijn om haer voor de Cornalaunde-
verwoedh.t te konnen verseekeren. Op welk
bekomen rapport den Spaense Cap.n
mede aen boot gekomen is, alwaer hij
onder anderen ook proponeerde of er
voor hem en de sijne geen permissie soude
sijn om daer te mogen blijven en den au-
thentijk instrument te bekomen tot verse-
keringe voor die van Edam; van niet
onder de moorse Cornalaunen maar onder
de

de Nederlantse Comp.e schulden staen, welke
pointen den Gouv.r Eelbrande gerecommandeert
aen den koning van Cannalen, als zijnde
in 't midden van 't Eijlandeken, soo is
den Cap.n wederom na lant gegaen met
den Gouv.r, begevende den Cap.n sig uijt
fortje; ende den gouverneur bij den
koning, welcke ko: terstont sijn volck
mede na 't voorsz. fortje gesonden heeft,
die sonder enige artic. van overgifte gem.t
werden, daer binnen gemarcheert zijn.
's anderen daegs is de koninginne van
Ceau selfs aen des gouvern.rs boot gekomen,
alwaer met 3. schooten verwellecomt
en wijders met alle vrindelijckh.t onthaelt
wordende, insgelijcks seer ernstig op den
gouvern.r, die doen mede weder aen
boort gekomen was, deselve; maer
versogte om onder de protectie ende gehoorsaem-
heijt vande Nederlanders h: mogende Staten,
onder hooge versekeringe dat nooijt door
enig verbondt off schriftel: instrument

aende

aende Castiliaenen was geobligeert geweest,
dog heeft onsen Gouv.r hoewel merkelijke ge-
porteert door de consideratie van het Christen-
dom dat op Tidor doenmaels al van groote
en kleijne aengenomen was, egter hem dit
versoek niet anders willen toeseggen, dan
met belofte, ingevalle den Koning van
Ternaten quam gedisponeert te werden
om van dat Eijlandeken aende Nederlanders
behoorlijke opdragt te doen, gelijk dan sijn
Hoogh.t daerinne geconsenteert en nog ter
selver dage een soodanige acte heeft doen
concipieeren, segelen en teekenen, expresselijk in-
houdende de clausule van gepasseert te sijn
op het versoek vanden spaenschen Cap.n meder-
gem.t en met die stipulatie dat den selven
met alle de sijne nog dien dag sigh vant
Eijlant retireeren moeste en nooijt weder
daer op mogte komen, dog blijft het Castiliaense
koningrijk niettemin verpligt na 's lants
wijse met amende aende Ko: van Ternate
te betalen de boven aengeraekte gewaden:

dielij

dien hij niet de sijne ook goetwillig voldaen
heeft, dog de moordenijen door sijn Ed. cap.ⁿ
aenden eigten niet dselfs 2 soons en nog
drij andere op Boelan en ac. 5 of 6 onderdanen
van 't koninghrijk van Cavitij, sijn daer niet
onder gerekent geworden, omdat deselve
doenmaels nog den regten ten genoege
niet en konden worden geverifieert, de
Castiliaenen nu betreffende kunnende staen bij
door der Edo.ⁿ geduirende hun verblijff
bij hem soodanig getracteert dat selim
selfs daer over soo jet geruchte als het
particulier, en sommige ook met brieven
na dato van hier, bedankt hebben, zijnde d'
geestelijk. op hun eijgen versoek met de
eerste gelegenth. p.r 't jagt amsterdam
nadeboogt van Boelan en Leijne op lering
danaen afgesonden om van daer bequamelijk
tot manilla voort te komen geraken,
dog vermits door contrarie wint en stroom
deselve niet laeder konden krijgen, zijn gd.
noodsaekt geworden weder na malaijo in
ternaten op te dienen, van waer insgeleijk.
patiens

Paters met hun geselschap p.r Comp.s bodem
de Samson hunw.s geb.t en van hen weder op
hun versoek p.o Julij [in Junio] ~~[illegible]~~ des jaers 1680
met 2 distincte Portugeese bodems na Ma-
kao gedimitteert sijn geworden. De sonder
Castilianen sijn van Malijo na Mindanaum
en elders 'klaeren gebleven vertrocken
Soo dat het wel verre van daer is dat de
selve door de onse aengeraden souden wesen
ende dat de geestelijke nog gedetineert waren.
De successive advisen uijt de Molukos, ge-
sterkt met sufficante documenten doen ons
vastelijk geloven, dat de swarigheden en hostiliteijten
van het koninckrijk van Tern.e jnde landen
en op de tributarissen en onderdanen des
konings van Ternaten [illegible] geboren
sijn inde gedagten van dat koninckrijk,
noghte opgequickt door den Spaenschen Com-
mandant aldaer, als wel geconcipieert,
gecontinueert en gepromoveert door de
geestelijke op dat Eijlandeken en hunne
commissarissen, selfs in weerwille ende tegen
't advis (insonderheijt) van den laasten Cap.n
Andreas Serrano, sijnde ons bij beedigde
attestatie

Attestatie van deese vant Spaense guar„
nisoen op Tidan selfs gebleken, dat de
gemt. geestelh: om haer particuliere negotie
onder het pretext vande bevorderinge
vanden roomschen Godts dienst te bevorderen
de Jonkht. van het Tidanse koningrijk mis„
bruijckt onder het gesag vanden gemte. Capn.
verkoct, ende geprostitueert; ja datse
alle deselve bruijden met de onse twijffel
naer hun eijgenen gestelt en onder het
translateren verandert hebben, en dat nog
hoogen gaet, datse deselve brieven aenden
Spaensen Gouvr.r offte Capn. Generael in de Manilhas
geintercipieert, geopent, agtergehouden,
ende andere in derselver plaetse met na„
bootsinge vanden Capn. gewoonelandtteke„
ninge gesubordeert hebben, sulx datsoo
wel bij haer eijgen volck de Castilianen
als bij de onse, de voorsz. geestelijcke de
meeste schult van alle dese moeijelijckheden
toegeschreven wert, 't welcke soo zijnde, soo en
willen wij ons niet soo seer verwonderen
dat sijn Excellentie den Capn. Generael

vande

vande Manilhas door soodanige quade
brieven en abusive adwijsen misleijt zijnde,
ook geen andere als soodanige abusive
rapporten aen sijn Excellentie den Heere
Marquis de Canales heeft konnen
communiceren.

Dog wij en willen dit niet soo veel staende houden
vermits het geen substantiële veranderinge
van wegen aende principale sake toebrengen
kan, als wel dit point, dat namentlijk bij
de Co: van Ternaten in desen alleen niet en is
gecommitteert, waer toe hij niet regts-
wegen bevoeght soude sijn geweest, en dat
nog veel min bij den Nederlantsen Staet,
daer immo iets het alderminste is gepleegt
dat tegen eenig artic. vande Munstersen
Vreden-handel strijdig soude sijn.

Wij bevinden bij aendagtige resumtie van
het voors. Tractaet drij articulen, die op de
tegenwoordige zake eenighsints applicabel zijn
te weten het 1e. 41e. ende 60e. de Spaensche toebe-
sig inde boven aengetaelde actien rakende
het verwoesten vande onderdanen des Coninx
van Ternaten ofte de Inductien onder schijn te
persuaderen

persuadeeren dat se sig van syne gehoorsaamht:
ontrekken, en na Tidor begeeven souden, —
voornamentlijk beroepen op het 41e: articul, dic-
terende dat niemant ter eenre of ter an-
dere sijde directelijk of indirectelijk, soude mo-
gen belet worden te veranderen van woon-
plaatse, mits betalende de regten daartoe
staande; en uijt kragte van dien pretend-
eeren de successive Nederlantse com-
mandanten willen vaststellen dat se alle soo-
danige Ternaatse onderdanen als tot haar
overquamen vermogen te recipieeren, dog hier
tegen dient gelet, dat de meeste onderdaanen
jnde oosterse landen sijn slaven van hunne
koningen, als gebruijkende een souveraine
magt van leven en doot over deselve,
en dat sonder eenige forme van procedure
daer omtrent te plegen, wanneer het haar-
lieden soo goet dunkt ofte belieft, welke
slaafse onderdanen derhalven niet [illegible]
kunnen werden begrepen te sijn onder het
voorsc: artic:, welkens inhoude genoegsaam
kan afgemeten worden; dat alleene staat op
vrije

vrije Luyden, daer de slaven volgens de krijgsrechten, onder de Eilbare goederen, moeten gereekent worden, en gevolgh uijt kragte van 't 17de articul vande Vreede handelinge op de eerste requisitie restitutie subjeck sijn, ende de schade met het ombrengen den selven geauseert, moet gerepareert worden, tgene nogtans den koning van Ternaten een nauwe verbonden ende geassocieerde van onsen staet niet wel konnen ontkennen, maer is den gene die eenmael tot het Tarnase koninghrijk waren overgeloopen ofte gebleven en belet geworden, de vrijheijt van te mogen wederkeren tot hare naturele heeren, gelijck sulx notoir consteert uijt de missive vanden Spaensen Capn Serrano den 24 July 1646 aenden Nederlantsen Provisoren gesagvoerder Jacobus de Geijn jnde Molukos En den 23 may 1647 aenden hiervoren genoemde Gouvr in Amboina gesz als mede uijt het discours vanden schoolmr Juan de Loon afgesonden vanden Palen L'Espagnol den 23 .. 1646 tegen onse ..commn op Carjoris gevoert, en om

En. Om het kort te maken, uijt de Experientie
selve; welcke dan ook scheint, voor den infractie
tegen het voorsz. 41. arte. moet gehouden werden.
Waerbij nog komt, indien 't voorsz. artl. verbiet
beletten, de veranderinge van wooninge aen
de wederzijtse onderdanen, dat dan daermede
de vrijht. vande Onderdanen respective in dit
point insijn geheel gelaten, ende een vrijwil-
lige onbedwongen keure van residentie voordz.
plae bedongen is, gevolgelijk ook bij gemelte
arte. moet geagt werden verboden te zijn
des anderen onderdanen door inductien,
persuasien, dreijgementen en andere sinis-
tre middelen, te obligeren tot het transport
van henne domicilien, sijnde dit beijde
't eene soo wel als het andere, twee Extre-
miteijten ende gelijk als 2. klippen die
bij voorsz. arte. gelast werden te vermijden,
ende den cours te dirigeren langes de
middel-wege van een volkomen vrijheijt
omme wederzijts onderdanen tot het
eene ende het ander domicilie sonder
onderscheijt te permitteren, ende tot

dese

Dese Extremiteyt sijnde Spanien (soo als
boven te sien is, de welcke bewesen kan
worden) insgelijcx vervallen tot merckelijck
praejuditie vande voorsz. vredes Tractaten
sonder dat de Spanjaerde de Nederlanders
oyt hebben derven te laste leggen veel min
connen bewijsen van eenig dessejn off
actie contrarie het voorsz. articul
gepleeght te hebben.

Het 60e arte. vande gemelte vredehandelinge
dicteert dat soo er eenige contraventie
tegens den inhoude vant selve door par-
ticuliere en sonder bevel vande contra-
herende souverainen gedaen worde,
de schade daerbij geleden wel moste
worden gerepareert, doch echter sonder
daeromme te komen tot de wapenen, of
de vrede te breken, latende het gemelte
arte. in soodanige cas bij weygeringe van
Justitie alleenlijck toe, te versoecken brieven
van marque of represalien, soo dickwils in

de

en de Spaense lot Craense koninckrijcken, tot
verraet sijnde gepretendeerde rade, niet
alleen toegelaten hebben, sonder voorgaende
versoek, veel min weijgeringe, jaselfs tegens de
geoffereerde reparatie bij forma van
Justitie, soo der yts was te klagen ofte te repa-
reren viel, de wapenen te gebruijcken, en-
daerom tegen deselve met volck, ammo-
nitie &a geassisteert hebben, staet hun
boven gedemonstreert, daer ter contrarie
die van onsen staet tot sedert toe de
land met [?] werk geslagen, veel min
geprovoceert maer het swert tot dis-
reputatie toe, alleen bij protesten, brieven
en diergel. civile en weijnig operende
middelen gelaten hebben: altijt klagende,
verschoonende, ende op 't slimste genomen
protesterende ende nooijt dan de landt
woonende. —

Dog deselve 2: arti: souden nog kragtiger op
't cas subject konnen geurgeert werden
indien die van Staet ooijt wettige ende
absolute

Absolute onderdaanen vande Catholijke
Majesteijt, ofte de Ternatanen onderdaanen
van onsen Staet waren geweest: daer tegen contra
rie het pretens regt deser Castilianen
op ende aen Tern: voorts: uijt de reden
van het koningrijk selve (verclarende
dat hij nooijt eenig schriftelijk accoort
ofte verbont met deselve aengegaen hadt
en waer van hun boven ook gesprooken i[s]
een geusurpeert regt schijnt te sijn, direc
tegen 't 6e arti: van het tractaet van vred[e]
en het regt van onsen Staet over die van
Ternaten, extendeert sig niet tot de Souverain[iteit]
maer alleen tot de beschermende magt
vandeselve tegen alle de gene die haer
sonder reden, souden willen overlast doen,
waer voor sij sig weder soodanig aende onse
geobligeert hebben, als de gemaeckte, gesegel[de]
en besworene contracten daer van zijnde,
komen uijtwijsen indien men nu ook de
Castilianen een ~~[illegible]~~ gelijk regt van protectie
wilde toeschrijven over die van Tern:, soude

het

Te examineren staen, wie van beyde, namel. off die van Tidor off die van Ternaten den regtvaerdige saeke voorgestaen hebben, gemerkt een geallieerde ook mag met de wapenen geprotegeert en gedefendeert werden tegen de overlasten van den anderen geallieerde, al was het ook tegen den ouder geallieerde; ten ware by de oudste geallieerde eenige speciale stipulatien bedongen waren; waer uyt het contrarie vastgestelt wierde.

Uyt alle de boven geallegeerde saken blykt sonneklaer hoe geweldig ende hoe onregtmatig de successive proceduren van die van Tidor tegen die onderdanen des Ko:s van Ternaten geweest syn. Het geene wy seer geerne aen het oordeel van alle onpartydige willen gedefereert laten. Dat den Ko: van Ternaten den aller-oudste van alle de bontgenoten van onse Staet in dese gewesten syn, is alle de werelt bekent, waer tegens Sultan van Tidor de alliantie met Spanje niet en mag gecom

gecompareert werden, wij besluyten dan,
dat wij met het alder grootste regt des
werelts der gem.ᵗᵉ Coning wegen die van Tidor
souden hebben mogen protegeren, en adsisteren.
Doch anders leyt het met de Spanjaerd, die uijt
krachte van het 6.ᵉ articul vande munstersche
vrede moesten blijven bij hare vaerten in
Oostindien soo als sij deselve doenmaels
aldaer hadden, sonder sig verder te mogen
extenderen, nu is het soo dat sij lieden niet
alleen sedert eenige jaeren herwaerts hebben
bestaen met hare schepen uijt de manillas
door de straet van malacka na de Cust van
Cormandel en andere kusten van India te
varen, maer datse ook onder den samblant vande
possessie tot Tewan hebben getragt de geheele
Noortkust van het groot Eylant Celebes
met de bijleggende mindere Eylanden
ende Eylandekens van Sangsamen lant
te incorporeren, om waer toe te komen,
de praetexten ende pretensien (gelijk boven
getoont is) albereyts geformeert waren,
en gedivulgeert wierde, dat het alles onder

den

en aen malkanderen hoorde.

Het was dan bij het voorsz. Tractaet klaer geintendiceert inden Oorlogh des konings van Ternaten tegen die van Tidan partij te kiesen, voornamentlijk dewijl sij soo serieus door d' onse en door gem.t koning versoght wierden, t'selve sig niet aentetrekken, onder belofte dat ook onse Natie daer aen niet participeren soude, Ende niet tegenstaende de Tidanse procedures soo onreghtmatige ende de Spaense adsistentie soo strijdig was tegen de Munstersen vrede daer den ko: van Ternaten den reghtvaerdigste sake voorhadde, ende de onse ten vollen bewoogen waren daer jnne sig te engageren, soo heeft niet te min de Spaense hunne gepretendeerde bondtgenoten geadsisteert in hunne onreghtvaerdigh.t, daer d' onse selfs tewenmael stil gestelt, ende onsen soo ouden en bekenden bondtgenoot alleen hebben laten ageren, Ende merikent grotelijk verwondering dat nog daerwel de Spaense d' onse dorven accuseren van

Hont

van Bont=breuke waren aen sij sig selfs eerst
ende alleen schuldig gemaeckt hebben; —
wel is waer dat sij wilden, dat wij den Ko: van
Ternaten in het hoonen van sijn ressentiment
over de Traanse ongeregtelijke proceduren
souden hebben gehindert en belet, als wan-
neer sij quansuys ook niet benodigt soude
sijn geweest den bontgenoot van onsen staet
de wapenen aen te doen, maer eenen facit
vaet dit te retorqueren, omdat indien zij
hunne gepretendeerde bontgenoten van
Tern te vooren belet hadden de invasien
ende faitelijkheden boven verhaelt, onsen
voorsz. bontgenoot ook niet genecessiteert
soude geweest sijn; sig met de wapenen
te verwegeren, waerbij nog komt niet
alleen de geregtigheit der Ternataanse
zaken die ons nae equiteyt en billikheit
laet afsnyden alle excuses, bedenkelijkheden
en motiven tot langer conniventie, maer
ook dat wij uytkragte onser tractaten
met hem niet verpligt waren, om ons
~~om ons~~ faitelijk tegen sijne desseynen te
opposeren

Opposeren, nogte ook niet uijtdragen
vande minsteste rede om de Spaanse met
haare bondgenoten, ende wel min die van
Goa te protegeren ende adsisteren ende
vooral niet jegens Ons. mits al het
welke wij nu even meer als genoegsame
satisfactie aande kroone gegeven te
hebben, met alle de menigvuldige officien
van devoir om die van Goa te doen
amplecteren de meermaals gepresenteerde
billike en seer raisonable maniere van
satisfactie, en dat wij ook nog op het
laatste moment getragt hebbende, de
wederzijdse differenten sonder mineur te
accommoderen, en hangende als bij die
van Goa onwilligt. bevindende om te
luijsteren nade gedane ouverturen tot een
moderate bevreddinge. — //

// Den loon van hun (bij na beschreven nieuw) ge-
haat gecompenseert hebben met een vol-
komen stilsitting en separatie onser volkeren
vande Ternatanen. Ja nadat se nu op ge-
nade en ongenade vande overwonnen voort
gaat —

Saecken voor den goeden raedt mochte opgevat,
niet gemaingt werd, in het contribueren van
alle de krachten onser authoriteyt, op dat bij
den gem.te Ko. om haer leven te salveren, en haer
na den eysch onthael en onderhout te
spoedigsten door de gelegentheyt te verschaffen,
om alle naer sijn eygen vrije wille tot de sijne
op het spoedichste te konnen retourneeren, invoegen
als de Ho: regeringe alleen sulcx loofde de voor-
genoemde, uyt de successive van daer overge-
sonden papieren en documenten, niet alleen te
aensien van dit laetste, maer ook van 't ge-
heele relaas en berigt wegens al het gepas-
seerde in dien korteli. geciteert, ten principalen
gebleken sij, ende in specie den ondergete. mede
raedt in de gem.te regeringe ten tijde van sijne
overkomste uyt Amboina in Ternate A.o 1676:—
hiervooren ter materie aengeraeckt.

Batavia Opt Eylant Groot Java int Castel
tot Jaccatra, desen laatsten April A.o 1684

Anth.o hurdt.

s opgevat;
van
onderlij
en haer
en
zaffen,
de tijd
s, jurovag
r de Vol-
vrage
ders te
it ge-
epas.
incipals
t. mede
tijd
o. 1676:–

Castiel
1684

Gaende voorts en goedde nu raeden moetes opg
niet gemangt. werden, in het contribueren van
alle de kragten onser authoriteyt, op onde
den gem.te Ko. om haer weder t'halen, en
na een beleeft onthael en onderhout wen
spoedigesten doenel. geleegentht. weg te schaffen
om also naer sijn eygen vrije wille tot de s
op het securiste te konnen retourneren, in
als de Go. regeringe alreede ingelooft, de s
genoemt, uyt de successie van daer overge
sonderen papieren en documenten, niet alleen te
aensien van dit laetste, maer ook van 't ge
hier relaes en berigt wegens al het gepas
seerde in desen kortel. geciteert, ten princip
gebleken sij, ende in specie den ondergete. me
raet inde gem.te regeringe ten tyde van synde
overkomste uyt Amboina in Ternate Ao. 1676
hier vooren ter materie aengehaelt.

Batavia opt Eylant Groot Java int Casteel
tot Jaccatra, desen laatsten April Ao. 1676

Anth.o hurd[illegible].